**THEOPHRASTI ERESII
OPERA**

QUAE SUPERSUNT OMNIA.

EX RECOGNITIONE

FRIDERICI WIMMER.

TOMUS PRIMUS

HISTORIAM PLANTARUM

CONTINENS.

LIPSIAE

SUMPTIBUS ET TYPIS B. G. TEUBNERI.

MDCCCLIV.

18019

PRAEFATIO.

Omnium Theophrasti de plantarum historia et caussis editionum usque ad annum huius saeculi duodevicesimum fons fuit editio Aldina in folio minori, quae anno 1496 cum Aristotelis operibus prodit, tomi quarti partem priorem sistens. Eam proxime secuta est Basileensis, quam Oporinus administravit, Basileae 1541 in folio. Tertia, quae Aldina minor vocatur, tomus sextus operum Aristotelis, a Camotio revisa, prodit 1552 apud Aldi filios forma octava. Secuta est editio Danielis Heinsii Lugduni Batavorum a. 1613 in folio. Bodaeus a Stapel Historiam plantarum cum vasto commentario, figuris xylographicis illustrato, Amstelodami 1644 in folio edidit. Eandem recensione nova edidit Joh. Stackhouse Oxonii 1813 in forma octava. Anno huius saeculi decimo octavo prodit editio I. G. Schneideri, quae voluminibus quinque comprehensa, primo contextum, altero versionem latinam, tertio et quarto commentarios, quinto praeter varia subsidia critica et commentariola fragmenta et indicem continet. Hanc excepit mea, cuius partem primam, Historiam plantarum continentem, Vratislaviae anno 1842 publicavi, altera, quae Caussas plantarum dabit, prelo iam diu parata, etiamnum redemptorem suum expectat. De his editionibus haec sunt notanda. Basileensis editio Aldinam accurate expressit, si pauca menda typothetarum excipias; ad marginem adnotavit Oporinus scripturas aliquot e versione latina Theodori Gazae sumtas. Aldina minor quoque, quam Camotianam appellamus, ex Aldina est expressa, sed parum nitide; quae discrepant, originem ex eadem Gazae versione ducunt. Editio Heinsii, e Camotiana expressa, multis typothetarum mendis aucta, omnium pessima est: de codicibus a se adhibitis fabulas quasdam narravit, ad contextum restituendum pauca quaedam contulit. Bodaei editio textum Heinsii reddidit, in margine et in Commentariis nonnulla, quae bonae frugis sunt, protulit. Stackhouse, Britanus, scientiae botanicae peritior, quam ser-

monis graeci, contextum ab Heinsio sumtum hic illic ex Aldinae conparatione purgatum suo Marte conformavit mutationibus temerariis et additamentis inutilibus deformatum. Secutus est I. G. Schneider qui codicum Mediceorum, Vindobonensis ac postea Urbinalis conparatione facta, ac subsidiis omnis generis adhibitis primus effectus ut Theophrastei libri legi ac intelligi possent. Sed quum casu iniquo accidisset ut codicis Urbinalis varietatem post impressa iam quatuor volumina editionis suae acciperet, cuius codicis ope contextus plenior multo et purior fieret, scripturas eius et correctionem horum librorum ad huius scripturae normam factam tomo quinto proponere satigit. Ita factum est ut editione Schneideri non sine summo incommodo uti possis; omnino vero opera textus Theophrasti emendandi curis Schneideri nondum absoluta esse videbatur. Quod me movit ut anno 1842 novam editionem Historiarum proponerem, quae et contextum quam emendatissimum exhibere et omnem, quem vocant apparatus criticum accurate et commode exponere conatus sum. Eandem curam etiam Caussis plantarum adhibui, cuius tamen partis publicandae adhuc occasio defuit.

Codices Theophrasti librorum de plantis hi sunt comparati Urbinas, bibliothecae Vaticanae nr. 61, membranaceus, in forma minori, omnium, qui noti sunt, antiquissimus et omnibus bonitate praestans. Medicei duo, qui rarissime discrepantes, unius instar habendi sunt, bibliothecae Laurentianae Florentinae, Plut. 85 cod. et cod. 23, membranacei in 4, sequentibus paullo meliores, Urbinali multo inferiores. Vindobonensis, bibliothecae Caes. Vindobonensis, nr. 49., Historiarum libros I—V et sexti capita duo continens. Inter nostros codices ultimum locum tenet. Parisiensis bibliothecae Caes. Parisiensis nr. 2069, chartaceus, cuius scriptura in Historiarum libris comparavi. Praeterea e codice nr. 182 bibliothecae Caes. Parisiensis transcriptum accepi Excerptum e libris Theophrasteis, quod ex antiquo et bono codice profectum multae scripturae optimaе, quas vel solum vel cum Urbinate praebet, ostendunt. His codicibus omnibus longe fuere inferiores ei, quibus usus est Theodorus Gaza, cuius versio latina impressa est Tarvisi per Bartholomeum Confalonierum de Saladio anno 1483, et Aldus Manutius in editione principe graeca. Praeterea et Gazam codicem suum non presse secutum esse luculentis argumentis constat et in scriptura Aldinae vestigia clara deprehenduntur criticae artis quamquam lenissime adhibitae.

Haud ingratum mihi accidit, quod iussus bibliothecae Teubnerianae libros Theophrasti de plantis inserere, haec mihi occasio oblata est, novam horum librorum recensionem, qualem meis quibuscunque studiis effeci, cum viris doctis communicandi. Qua recensione quum scriptura quam maxime vera et polita praestanda esset, duplex mihi fuit officium, alterum ut eam quam maxime e codice Urbinato, optimo eius teste, exprimerem, alterum ut corruptelas emendandaque quibus nec ille codex optimus vacat, si fieri posset tollerem. Libertate coniecturis loca depravata emendandi haud maiori usus sum quam Schneider, etsi saepius etiam hoc mihi subeundum fuit periculum. Saepe voluntatem coercere debui neque relinquere loco quo verba corrupta dubitavi, ne nimium a traditis literis et codicum auctoritate recedere videremur.

Quum autem id cavendum esset, ne qui hac nostra editione uterentur, ea pro Theophrasteis sumerent, quae nobis Theophrasteae esse visa sunt, adieci huic praefationi conspectum lectionum variorum. Quo conspectu proposui omnes scripturas, quibus potissimum recensio nostra a recensione Schneideri et a scriptura Aldinae discrepat, ita ut ex eo et pleraeque lectiones Urbinatis et omnes emendationes meae cognosci possint, omisi vero eas omnes quarum caussae ex editione Schneideri atque e contextu eo quem Aldina praebet sine negotio repetantur.

Praeterea adieci indicem locupletissimum, quo et vocabula quibus Theophrastus usus est et eius graecitas compareant et res ab eo tractatae et nomina facile inveniantur. Divisionem capitum et paragraphorum eam, quam Schneider fecit, retinui, quamvis non ubique commoda sit, capitum numerum e veteribus editionibus in margine adnotavi. Uncis rotundis seclusi ea verba, quae spuria esse viderentur: quadratis ea quae sententiae complendae caussa aut a Schneidero aut a me de coniectura adiecta sunt.

Signis usus sum in Conspectu scripturae his: U: codex Urbinatus; M: codices Medicei; V: codex Vindobonensis; P: codex Parisiensis 2069; P2: codex Parisiensis 1823; A: editio Aldina princeps.; Codd.: codices manuscripti omnes; Libri: codices manuscripti et editio princeps; Edd.: editiones Heinsii, Bodaei, Stackhousii et Schneideri. Schn. syll. significat Syllabum emendationum partim ex Urbinato haustarum, partim ex ingenio factarum, quem Schneider tomo editionis suae quinto proposuit.

Scribebam Vratislaviae, d. iv. Martii 1854.

Frid. Wimmer.

PA

3404

739

CONSPECTUS SCRIPTURAE.

Hist. Lib. I. Cap. I. 1. τὰ ποῖα U; τὸ π. A. || 3. ὅμοιον ὃν addidi in libris omissum. || βλάστησις Codd.; γένεσις A. || 5. ὁ οἶον U; δὲ ἴδιον A. || ἀπλῶς — ἀφομοιοῖ U; nihil mutavi nisi τῶ γ in τῷ γ'. || 6. διωρίσθω U; διαιρείσθω A. || 8. τῆς δ'; δ' adjeci. || ἀπάντων τούτων; codd. post ἀπάντων A. post τούτων adjiciunt τε. τὴν τροφήν Libri. || ἐφ' ἔν U solus, ceteri ὑφ' ἔν. Paullo mox ἐφ' ἔ correxi. || 10. καὶ ὅσα. Videtur οἶον ὅσα scribendum esse. — Cap. I 1. ξύλον, ὅσα conj.; ξύλα ἢ ὅσα A. || 3. γνωριμωτέρων U; γνωρίμων A || 5. ἔν τι U; εἴ τι MP; ἔτι A. || ἄλλα δ' ἤδη cum U scripsi, ubi inter εἶδ et ἤδη scriptura ambigit; εἶδη habet A. || 6. ἔτι δὲ conj.; ἔχον A. || δ' ἐντεριώνην. ... καρδίαν omissa in ceteris praebebat U. — Cap. II 1. σαφεστέρα conj.; σαφέστερον A. || θάμνος — πήγανον scripsi conj. U habet haec: φρύγανον δὲ τὸ ἀπὸ ῥίζης καὶ πολυστέλεχος καὶ πολὺκλαδον οἶον καὶ γάμβρη καὶ πήγανον. θάμνος δὲ ἀπὸ ῥίζης πολὺκλαδον οἶον βάτος παλίουρος. πόα. || 3. ἐλάας corr. cum Sch. ἐλαίας scribente; ἐλάτας U. A. || 4. διαιρετέον εἶναι correxi; διαιρεῖ ἔνια U A. || καὶ ὀλιγοχροσιότητι omissa in U A adjeci cum Sch. versione Gazae. || 5. λέγομεν U; ἐλέγομεν A. || καὶ ἄργιον conj.; κα om. A. || 6. τοιαῦτα διαιρετέον conj.; τοῖς αὐτοῖς αἰρετέον A. — Cap. IV. 2. καὶ τὰς κατὰ τοὺς τόπους corr.; καὶ πάσας τοῖς τόποι A. Edd. || οὐδ' ὅλως conj.; ἐν τούτοις A. Edd. || 3. μυρικήν U; μυρικήν A. — Cap. V. 1. ἔστι δὲ U; ἔτι δὲ MP A. || 2. ῥιζόφλοια ded e conj. Stackh.; ριζόφλοια fere U et P.; ριζόφλοια A. || ἀνδράχλη corr.; ἀνδράχνη Libri. || 3. ῥάμνου conj.; σάμνου P2; βαλάνου A Edd. || τὰ γὰρ P; μὲν interserunt A Edd. || ὁμωνύμων corr.; ὁμοίως A Edd. || μύκητος. Videtur mihi ἀννήτου scribendum esse. || 4. πυκνότης assumpsi e marg. P. Praeterea μαλακότης om. MA. sed habet U. || σχίζεται conj.; σχισθέντα Libri. || 5. εὐθραυστα marg. P; ἄθραυστα UPA; θραυστὰ Sch. — Cap. VI. 1. αὕτη de conj. Sch.; αὐτὴ UA; αὐτῇ MV. || 2. αὐται A Edd.; αὐτοὶ UV. || τῆς ἐβένου corr.; δὴ πᾶσαι A Edd. || 5. κεράνιον conj.; γεράνειον Sch. de conj.; κράνιον Libri. || καθάπερ εἰκαζούσαις His verbis, quae corrupta sunt, substituendum esse videtur γένος σιτώδες || 8. ἀλλ' ἄλλοιον ἔχουσι de corr. Stackh.; ἀλλὰ λείον ἔχοντες MPV; ἄλλοιον praebebat marg. P. || αἶε καὶ conj.; καὶ αἶε A Edd. || 9. ἐγγεοτόκα λέγοντες corr.; εντεος

ισαλεγοντες U; ἔν τε ὅστοις ἀλέγοντες A Edd. || ἐπὶ — ἔστιν verba corrupta. || 10. καὶ αὐταί. A addit καὶ αὐτῶν || διαβῆναι corr.; δια-
εῖναι libri; διῖέναι Edd. || 11. κρόκος καὶ A Edd.; καὶ omittunt
Edd. || στρέφοντες τὰς βώλους conj. Coraë; στέφοντες βωμούς Libri.
— Cap. VII. 1. ταῦτα μεγάλα A. H.; cum Sch. ταῦτα seclusi. Mihi
aī scribendum esse videtur. || αἱ αὐξήσεις. αἱ adjeci cum Sch. ||
πονοῦν. Videtur cum Gaza εἰς ὅποσονοῦν scribendum esse. || κα-
τάπερ—τινος. Haec verba ut e margine illata seclusi. || 2. ταῖς ὁ-
ταῖς de conj.; τοῖς φυτοῖς A Edd. || 3. Ἰριδος U; Ἰριος A Edd. || εἴ τι
corr.; εἴ τις A Edd.. — Cap. VIII. 1. ἐπὶ τῶν de conj. Coraë; ἡ
τῶν UM; ἦττον in litura P; ἐκ τῶν marg. P; ἦττον A. || ἐπὶ τῶν corr.;
εἴ τι ἐπὶ τῶν A Edd. || 3. ταξιόζωτα corr.; ἀξιολογώτατα A Edd. ||
σχυρὸν Codd.; ισχυρότατον A Edd. || 4. ὅταν ἢ μὴ λυθῇ καὶ ἐκβιά-
ται ἢ καὶ ἀποκοπῇ καὶ οἶον ἐπικανθεῖς πηρωθῇ de conj.; ἢ οταν
μ. λ. κ. ἐ. καὶ ἢ ἀποκοπῇ κ. ὁ. ἐ. πηρωθῇ U. || 5. μήπω — προσηυξή-
θαι U, sed habet προσκυξῆσθαι correctum; μήτ' ἀνὰ μέσον προς-
κυξῆσθαι MA. || πάντως — γίνεται conj.; π. δ' ὁ π. τ. γ. — ἀπογηρά-
σκων τῶν παχυτέρων γίνεται A.; παχύτερον dat U., παχύτερος M. ||
6. φοῖνιξ δὲ παραβλαστητικόν Haec verba seclusi quidem, forsā
autem scribendum γίνεται δὲ παραβλαστητικοῖς. || οὐλότητας corr.;
οὐλοότητας A Edd. — Cap. IX. 1. ὥς εἰς U; ὥς om. A Edd. || μά-
λιστα ἢ μόνον corr.; μάλιστα μόνα A. || ἀφιῇ corr.; ἀφίη P2; ἀφειη
Libri. || 3. πίτυς ἀγρία Sch. de conj. Vocem ἀγρία post πρίνος ponunt
UPA. || ἀνδράχλη conj.; ἀνδράχνη P2 A. κόμαρος conj. Bod. Stackh.;
τίναρος Codd.; οῖναρος A. || 6. πρωῒ βλαστάνει U; πρωῒ βλαστάνει A
Edd.; πρόβλαστει P2. || 7. αὔανσις conj. Sch. in syll.; ἄανσις U; ἄν-
θησις A Edd.; βλάστησις Sch. ed. — Cap. X. 1. λεύκης — κρό-
τωνος. Scribendum esse videtur λεύκης καὶ τοῦ κικίλου τοῦ καὶ κα-
λουμένου κρότωνος. || 2. ἦττον — κιττοῦ. Forsitan scribendum ἦττον
ἡεῖα ἐνίοτε καὶ τὰ ὕπτια. || 3. δι' ὧν U sine apostropho; διῶν A. ||
4. ἀκανθόφυλλα corr.; σπανόφυλλα Libri; ἀνόφυλλα P2. || 5. οὐ ἐν
conj.; ὅθεν A Edd. || ταῦτα μὲν ἄσχιστα U; τὰ μὲν εὐσχιστα A Edd.;
τὰ μὲν σχιστά Sch. || τὰ δὲ σχιστά adjeci de corr. || 6. τὰ τῶν ἄλλων
Rectius scriberes τινων ἄλλων. || ἀκανθῶν corr.; ἀκανθῶδων A
Edd.; ἀκανθῶν P2. || 7. ἐπὶ corr.; ἡ A Edd. || 8. τὰ πολύφυλλα
ταξίφυλλα corr.; τὰ πλατύφυλλα ταξίφυλλα UVP; τ. πλατ. τὰ ξί-
φυλλα M.; τὰ πλατ. τὰ ὀξύφυλλα A. || τῶν ἄλλων ἦν. Nescio an
horum verborum loco reponendum sit τῶν ποιῶδων. || εἰ δὲ corr.;
εἰδὴ Libri. || 10. τὰ δ' ἐκ σαρκός omissa in Libris adjecit marg. Basil.

|| ἄρων corr.; αἰρῶν UP2A; ἀνθῶν Sch. || ἐξ ἰνὸς δὲ P2; ἐξ ὕγρο δὲ A Edd. o. — Cap. XI. 1. ἐκλειπόντων UP2; ἐκλειπόντων A Edd. 2. μηχανικά· τὸ γὰρ corr.; μήκωνι· κατὰ γὰρ Libri. || μάραθρον U μάραθρον A Edd. || 3. ἢ κελύφειν conj. Sch.; ἢ δὲ κύμασιν U; δέσμασιν A. || ἐμπύρηνα μόνον ἢ πυρηνώδη γε conj. Sch.; ultima tria verba habet P quoque; ἐν πυρῇ μόνον ἢ πυρηνώδει γε A. || κνηκώδη corr.; κνηκώδη U; κνικώδη A Edd. || 4. στοιχηδὸν corr.; σχεδὸν A Edd. || ὥς περσικῆς μηλέας U; ὥς περ συκῆς μηλέας Edd.; ὥς περ σὺκῆς μηλέας A. || 5. τὸ corr.; τῷ A Edd. || ῥᾶξ conj. Sch.; σᾶρ UMA. || 6. πᾶσαι U; πᾶσι A Edd. — Cap. XII. 2. οὐδὲ σαφῆς U οὐδ' ἐπαφῆς A Edd. || γὰρ μᾶλλον conj.; διὸ μ. A. || 3. καὶ τῶν φ U; τῶν om. A Edd. || μᾶλλον ἢ om. Codd., habent A Edd. Scribendum esse censeo: εὐοσμότερα τὰ ἄνθη ἢ τὰ φύλλα. || ἰδιώτατον U; ἰδιαίτατον A Edd. — Cap. XIII. 2. λειρίου conj. Sch.; χειρίου Libri. || 3. ἀποπίπτοντα U; διαπίπτοντα A Edd. || τῶν.. Lacunam indicavi. An αὐτῶν scribendum? || τινὰ conj. Sch.; τάχα A Edd. || ὁ ἄκανος corr.; ὁ ἄκαρος UV; ὁ ἄκορος A; ἡ ἄκορνα cum Sprengelio Sch. || κνήκος corr.; κνήκος U; κνίκος A Edd. || ἀκανώδη corr.; ἀνθώδη A Edd. || ὅ τε σίκκος corr.; ὅπερ σίκκος Codd.; ὁ περσίκκος A. || καρπῶν conj. Stackh.; ἄκρων A.; καρπῶν τῶν ἄκρων Sch. || 4. ἄγωνα corr.; ἀπλᾶ P2 A Edd. || ἐκ μέσου, ταῦτ' εἶναι UMPP2; ἐκ μέσου τοῦ εἶναι A. || ἀδυνατεῖ conj. Sch.; ἀδύνατον εἰ Libri. || μέχοι Codd.; μὴ μέχοι A; μὴν μέχοι Sch. || 5. κύτινος de conj. Scaligeri Edd.; κότινος Libri. Vitium in verbis ἕτεροι — μικρὸν sedet. || τῷ γένει τοιαῦτα UM; τ. γ. τοιαύτην PA; ὁμογενῇ τοιαύτην Sch. — Cap. XIV. 1. Vide ne scribendum sit τὰ τοιαῦτα πάντα· ἐκ δὲ τῶν νέων ἐὰν ἄρα τι συμβῇ κυῆσαι καὶ ἀνθῆσαι· γίνεται γὰρ καὶ τοῦτ' ἐνίοις.. || δύναται P2; δύνανται A Edd. || 2. ταύτη τε καὶ ἐκ conj.; ταύτης μὲν ἐκ Libri. || τὴν κερωνίαν conj.; τῆς κερωνίας U et anteposito καὶ A. || 3. καὶ πῶς τὰ γε τοιαῦτα conj. Sch.; καὶ πῶν τὰ γε ταῦτα U; καὶ τὰ γε τοιαῦτα A Edd.

Hist. Lib. II. Cap. I. 1. ἢ δὴ πρ. P; ἥδη πρ. U; ἥδη πρ. MV; ἢ πρ. A. || 2. ἀπὸ τοῦ U; τοῦ om. A Edd. || ἄπιος καὶ U; καὶ om. A Edd. || εἶναι UP2; om. A Edd. || 4. καὶ χαρ. UP2.; καὶ ἀπὸ χαρ. A Edd. — Cap. II. 1. ἢ ῥίξης U; καὶ ῥίξης A Edd. || δακρύου UP2; δακρύων A Edd. || καὶ ἐπὶ conj.; καὶ ἀπὸ P2 A Edd. || ἰδίως — φύεσθαι U; καὶ φύεσθαι A; τὸ φύεσθαι MPV. Forsan scribendum ἰδίως δὲ ἀπὸ ῥίξης ἐκφύεται. || 3. παραγίνεται conj.; φησὶν ἐστίν U MI V; φασὶν ἐστίν M2; ὥς φασὶν ἐστίν A Edd. || καὶ φοῖνιξ P2; καὶ om. A Edd. || ὥς φασι — μολύνειν. Conjicio locum sic restituendum esse

πλήν εἰ ἄρα ἐν Βαβυλῶνι καὶ ἀπὸ τῶν ῥάβδων φασὶ τινες μωσχεύειν. ||
 πὶ τῆς ὁρ. conj.; τὸ τῆς ὁρ. Libri. Vide ne scribendum sit οἶον αἰ
 αλούμεναι δρῦται. || 4. ἢ ἐρινεὸς. Fortassis ἢ est delendum. ||
 φύονται corr.; φυτεύονται A; φύεται Sch. || τῷ σκληρὰ U; τῷ
 κληρῷ MA. || 6. εἰ δὲ χεῖρω U; εἰ δ' ἢ χεῖω MV; εἰ δ' ἢ χείρων A.
 8. παρ' ἡμῶν Codd.; παρ' ἡμῖν A Edd. || τόπω conj. Coraes; οὕτω
 A; οὗτος corr.; αὐτὸς A Edd. || 9. τῇ τροφῇ corr.; τὴν τροφήν
 Libri. || οἷς U; οἶον A Edd. || ἀπαγριοῦται οἶον conj.; καὶ ἀπορῇ τε
 V; καὶ ἀπορῇ τὰ M; καὶ ἀπορρεῖ τὰ A. || ἤδη δέ τινες P2; πλήν
 κείνο δέ τινες A Edd. || ἀναφῦναι UMP2; ἀναφῦναι A. || καὶ ἐπὶ
 P2; καὶ πῶς A. || 10. ψυχρὸν UP; ψυχρῷ MV; ψυχρὰ A Edd. ||
 1. ὥστ' ἐὰν U; ὥστε ἂν A. || περικοπείς conj.; περισκοπτεῖς U; πε-
 ρικόπτῃς A. — Cap. III. 1. δ' οὖν U; δὲ καὶ A Edd. || μεταβάλλειν
 ; om. A Edd. || 2. ὑπολαμβάνουσιν U; λαμβάνουσιν A Edd. || οὐ
 ἄλλ' εἴπερ συμβαίνει U; ἄλλ' εἴπερ ἐν τῷ παντί A. || 3. καρπὸν
 P; καρπῶν ὦ M; καρπὸν ὦν A. || ἐρνῶν conj. Sch.; ἔργων P2 A;
 ἐλάδων marg. U. || οἰκίτας corr.; οἰκειοῦται Codd.; οἰκείως A; οἰ-
 κείους Stackh. Sch. — Cap. IV. 2. ἀτεράμονα corr.; ἀτέραμνα A
 Edd. || 3. κατὰ τινα Edd.; τινα κατὰ Libri. Scribendum rest δέ τι
 κατὰ || 4. ὥσπερ ὁ U; καὶ interserunt A Edd. || αὐτομάτην Codd.; αὐ-
 τομάτως A Edd. — Cap. V. 1. τὰ δὲ corr.; τὰ τε A Edd. || ὥς κάλ-
 ιστα conj.; ὥς τὰ χρίστα U; ὥς τάχιστα MVA. || 2. ἢ κενώματος
 conj.; ἢ μὲν σώματος UM; μὲν σώματος PA; μὲν χώματος Edd. || εὐ-
 δόδου corr.; ἢ καὶ τόπου A Edd. || 3. πρὸς βορρὰ U; πρὸς βορρὰν A
 Edd. || 4. τῆς — φυτεύειν conj.; ἢ τῆς ἐλαίας σχ. τό τε ξ. κ. κ. λ. ἐμ-
 βάλλοντα φ. MVP; ... ξύλον κάτωθεν ἐμβάλλοντα φυτεύειν U ad-
 scripto κλιθον in margine; verba σχίσαντα — φυτεύειν om. A. Vitium
 adhuc latet in voce ἐλαίας. || δὲ ἐλαίας MVP; δὲ καὶ τῆς ἐλαίας U. || ἄμ-
 μων P2; ἄμμων Libri ceteri. || 5. ἀρτιτελῇ corr.; ἀρτιτεων U; ἀρτι-
 τεων MV; ἀρτι τεων P2; ἀρτιον A Edd. || 6. ἐλάαν corr. cum Bod.
 Stackh.; ῥοιὰν A. — Cap. VI. 1. δύο κάτω καὶ δύο ἄνωθεν U;
 κ. κ. δ. ἄνω A; δ. κάτωθεν κ. δ. ἄνωθεν P2. || Pro ἐπιδοῦντες vi-
 detur ἐπιτιθέντες scribendum esse. || οὐκ corr.; οὐτ' P2 A Edd. ||
 2. τούτου corr.; τοῦτο A Edd. || δ' ἔννυχρον conj.; τὸν ὕγρον
 Codd.; τὸ ὕγρον A Edd. || ἀλμώδη corr.; ἀμμώδη P2A; ἀμμώδη
 καὶ ἀλμώδη auctore Gaza Stackh. Sch. Idem mox bis correxi.
 ἐν ἢ γ' οἱ conj.; ἐν' Ἰνδοὶ U; ἦν Ἰνδοὶ MVA. || καταναλίσκεσθαι
 corr.; καταναλίσκειν A Edd. || 3. δεῖν corr.; δεῖ A Edd. || κατὰ τῆς
 Codd.; μετὰ τῆς A Edd. || 4. ὅτε U; om. A Edd. || ὀρθοφυῇ τ' ἢ

corr.; ὀρθοφυη superscripto αι in fine U; ὀρθοφυῆται P2 A. || 5. διεληλυθέναι conj.; ἐληλυθέναι A Edd. || 6. εὐθὺ μικρὸν U; εὐθὺ μακρὸν MV; εὐθύμακρον A. || ἐνίοτε καὶ ἐπὶ πόδα conj.; ἑπτα καὶ εὐπόδους Codd.; ἑπτα δὲ καὶ εὐπόδους A. || 9. καὶ διφυεῖς U; καὶ om. A. Edd. || πεντακέφαλον corr.; πεντεκέφαλον P; πεντεγκέφαλον A Edd. || οὐκ ἄλογον γοῦν conj.; οὐ καλῶς γοῦν Libri; οὐκ ἄλογον δ. Sch. Sed vide ne εὐλογον γοῦν fuerit. — Cap. VII. 1. ἥπερ corr.; ὥσπερ A Edd. || χεῖρω U P2; χείρονα A Edd. || 2. γὰρ τῶν U; μὲν τ. A Edd. || In lacuna excidit nomen arboris. || ταύτῃ corr.; ταύτης A. Videtur praeterea ἀναγκαιότατον scribendum esse. || 3. οὐτα δέ conj.; οἱ δέ A Edd. || 4. ταύτην εἶναι φησι P2; ταύτην οἶμαι φησ. UM; οἶμαι ταύτην φασὶ A. || τὴν λοφούρων UP P2; λοφούρων superscripto ὄνων M; ὄνω λοφούρων V; ὄνων A Edd. || 5. ἐνθα τούτου in ἐνιαχοῦ mutanda esse videntur. Nam libri omittunt δεῖ, quod editores adjecerunt. || δεῖν ὑποκονιεῖν οὐδ' ὅλως conj. Sch.; δεῖν ἢ ὑποκονιεῖν οὐδ' ὅλως Codd.; δ. ἢ ὑποκονιεῖν ἢ ὅλως A. || 6. ὅπως ἀνεώγει conj.; ὁ. ἂν ῥαῖ P2; ὁ. ἂν ῥαγῇ A. || 7. περιορύξας — ἀπορρέει Codd.; τε om. A. Sed videtur τὸ πανταχόθεν ἀπορρέον scribendum esse. — Cap. VIII. 1. ἐπικρεμαμένων ἐρινῶν corr.; ἐκεῖ κρεμαννυμένων A. || ψῆνες conj. R. Const. Sch.; σῆτες MVA et correctum U | διείρουν conj.; παινουνσιν A; περαίνουσιν Sch. || αἰ χ. U; αἰ om. A Edd. || ψυχρότερα καὶ πλείω corr. Sch.; τεχρότερα καὶ πλείω U; τεχνοτέρα καὶ πλείων MVA. || 3. τοὺς — κυτάρους corr.; τοὺς — κυπαίρους U; τοὺς — κυπέρους MV; τὴν — κύπεριν A. || ἅττα· κνῖπες ὅταν U; ἅττα κνῖπες· οἱ ὅταν A; ἅττα· οἱ δὲ κνῖπες ὅταν Sch.

Hist. Lib. III. Inscriptio: περὶ ἀγρίων δένδρων τὸ γ U. || Cap. I. 1. ἢ ἀπὸ σπ. U; ἢ om. A Edd. || ἐκφύοιτο corr.; ἐπιφύοιτο Libri. || λαμβάνοιεν. Fortassis λαμβάνοι καὶ fuit. || τὴν ἁ. U; τὴν om. A. || καὶ φιλ. U; καὶ ἡ φιλ. MVA. || 5. Νέος UA; νέος M. || τὰ τῶν π. corr.; τὴν τῶν π. MA. || ἡ δ' — ταυτό corr.; ἡ δ' ἐπ. τοῦτο δ' αὖ ἐποίει ταυτό Codd., voculae δ' αὖ in U punctis damnatae; ἡ δ' ἐπ. τοῦτ' αὖτὸ ἐποίει A. Rectius autem τοῦτο δοκεῖ ποιεῖν ταυτό scriberetur. || 6. κινουμένης U; κινουμένοις A. || τοσοῦτοι corr.; τοιοῦτοι A Edd. — Cap. II. 1. ἀλλὰ γε τὰ ὁμογενῇ corr.; τὰ ἀλλὰ καὶ τὰ ὁμοιογενῇ Libri. || 2. τιθασείαν conj.; τιθάσιον UMA. || 3. οὐλότερα conj.; ὀρθότερα A; σκολιώτερα cum R. Const. Sch. || 4. ἔτι τε Codd.; ἔτι δὲ A Edd. || ἡ καὶ ἁ. Codd.; εἴτε κ. ἁ. A Edd. || ληπτέος P; ληπτέον A Edd. || 4. καὶ μ. U; καὶ om. A Edd. et sic quoque mox. —

Cap. III. 1. τὴν U. corr.; τε M. P2 A Edd. || σφένδαμνος in libris
omissum supplevi cum Palmer. Ex. p. 587. Scriptura nostra a Sch.
profecta. Libri ὀξυάκαρτα ἄκανθος dant. || δ' ἄλλως conj. Sch.;
ὡς Codd.; δ' αὖ A. || 2. τῇ τῶν UP2; τῇ om. A Edd. || πεδίλοις U;
πεδεινοῖς A Edd. || καὶ ὄξ. U; καὶ om. A Edd. || 3. ταῦτ' αὖ
ἵνα conj.; ταῦτα αὐτῶν A Edd. || καὶ δρυὸς. Ex Hist. I, 9, 3 vi-
detur καὶ τῆς ἐν Συβάρει δρυὸς scribendum esse. || 4. ἔνιοι δὲ U;
ἐν om. A Edd. || κινδρίῳ Codd; κεδρίῳ A Edd. || πραισίαν de corr.
Meursii Creta p. 107.; τιρασίαν libri; ταρασίαν conj. Sch. || 7. οὐδ'
U; οὐκ A. || οὐ δύν. Codd.; μὴ δυν. A Edd. || ὅμοιον corr.; ὁμοίαν
A. || 8. δ' οὖν conj.; σχεδὸν libri. — Cap. IV. 2. ἀκτέος Vox sine
subio villosa. Sic MVA; κτεος cum α superscripto U; ἀκτῇ Sch. An
κότινος verum est? || τὰ — ἀλσώδη corr.; τὰ ἀκ. τὰ δοκ. κ. ἀ. Codd.;
τὰ ἀκ. τὰ δ. ἀλσ. A. || ἄλλα ὥσπερ ἐνισταμένον corr.; ἄλλως περ'
ἵμιστ. U; ἄλλως περιενισταμένον MA. || 3. δὲ καὶ ἐπὶ U; καὶ om. A. ||
ἡ μὴλέα U; ἡ om. A Edd. || ὀψία. Scribendum haud dubie ἡ ὀψία.
ὑστερον. Adjiciunt A et versio Gazae ἀνθοῦντι, quod omisi. || 5.
ἐλ. δὲ corr.; ἐλ. γαρ A Edd. Verba, quae sequuntur, καὶ τῆς — κα-
τὰ ab hoc loco aliena e glossa in contextum venisse videntur. || Voces
ἐν et παραλλαγὴν omissas in A Edd. praebet U. || 6. δέ γε καὶ U; γε
om. A Edd. || ὀψίκαρπα U; -πον A Edd. || ὀψιαίτερα τετραγωνία
conj. Sch.; ὀψίστερα γωνιεια U; ὀψίτερα γωνία MV; ὀψιαίστερα
γωνία P; ὀψιέστερα γωνία A. — Cap. V. 2. ἔγχλωρος conj. Coraes;
εὐχλωρος A Edd. || ἀυξάνονται Codd.; ἀυξάνεται A Edd. || παρελθου-
σῶν U; ἐλθουσῶν A Edd. || 4. οὖν U; om. A Edd. || ἐνδηλοι MV;
ἐνδηλα U; εὐδηλοι A Edd. || 5. ἐπιβλαστήσεις corr.; ἐκβλαστήσεις
A Edd. || τῇ δ' ὅγ' ἐστὶ conj.; τῇ δ' ἰδιότητι A. || λιπαρά τις conj.;
καὶ παρὰ τῆς U; αἱ παρ' αὐτῆς A. || φύει conj.; φύεται A Edd. || ἡλί-
κον Codd.; ἡλίκος A Edd. || τὰ πολ. conj.; τὰ δὲ πολ. A. || καὶ ἦν τὰ
conj.; καὶ κατὰ A. — Cap. VI. 2. τόπους τῶν βλαστῶν conj.; τρό-
πους καὶ βλαστοὺς U; τρόπους καὶ τοὺς βλαστοὺς MVP; καρποὺς καὶ
τοὺς βλαστοὺς A Edd. || σχίσις γίνεται κατὰ conj.; σχίζεται τὰ ἴσα καὶ
A. || κατὰ π. U; μετὰ π. A Edd. || οἶον κοτίνου καὶ ἄλλων U; om.
A Edd.; οἶον solum dant MV. Loco ἄλλων videtur ἐλάας scriben-
dum esse || 4. φνόμενα ἐν conj.; ἐν om. Libri; ἐν ἀργῷ φνόμενα τῇ
γῇ Sch. || 5. βαθυρριζότερον corr.; -ότατον Libri. || καὶ ὀλίγας corr.;
κατ' ὀλίγον Libri. || ὁμαλεῖς conj. Sch.; μαλιας Codd.; μελίας A. —
Cap. VII. 1. ὁμαλὸν conj. Scalig.; ὅμοιον A Edd. || ἱκανὸν ἴστω πλοῖον
conj.; ἡ καὶ ἡλίκον πλεῖον A; -πλοῖον U. || 2. οἶον ἂν conj.; οἶον ἐὰν

A Edd. || ταῦτῳ U; αὐτῷ A Edd. || κατάλοιπον cum Sch. dant PP2. || 3. ἀλλά τοι conj.; ἀλλά καὶ A Edd. || 4. παρὰ corr.; φέρει A. || πυρῆ-
νος ἐλάας ἰσοφνὲς conj.; πυρῆνος ἐλαία εἰρουφυην Codd.; πυρῆνο
ἐλαία εἰρουφυήν A. || περὶ πυρηνίου σκληρότητα U; π. π. σκληρότε-
ρον M; περιπυρηνίου σκληρότερον VA. || 5. παραφύει U; φύει A Edd
|| ἐνδοτέρω τῆς τῶν ῥαβδῶν μασχαλίδος dedi de conj. Rob. Constantini
δ' ἐντεριώνης τῶν ῥοπῶν μασχαλίδας UA. || σπανιαιότερον MV; σπανι-
αίστερον A. || μύας libri; μυίας Edd. || ἴσχει U; ἔχει A Edd. —
Cap. VIII. 1. λεπτέον adjecit Sch. de conj. || δρυνὸς δὴ U; δ. δὲ A Edd
|| γλυκείας φερ. libri; γλυκείας βαλάνους φερ. Edd. || εὐθύφλοιον
Codd. δ.; εὐφλοῖον A Edd. || 3. ἐνίοτε corr.; ἐνῖαι A Edd. || 4. τοῖς
U; ἐν τοῖς A Edd. || βραχεῖαν U; πολυμάσχαλον A Edd. || ἦτον ἔτι
U; ἦ ἔστι A. || 6. τραχὺ καὶ τετραπηχναῖον corr.; βραχὺ UP; βράγ-
χιον A. Dein γὰρ πηχναῖον A Edd.; ταρπηχναῖον P2 || ὅζων UP2;
ὅζων ἔχει A Edd. || 7. ταύτην δὲ U; τ. γὰρ A Edd. — Cap. IX. 1. τὸ
φύλλον corr.; τὸ ξύλον Codd.; ξύλον A. || γνώριμα corr.; γνώριμος
UA. || 2. ἔτι δὲ U; ἔστι δὲ A Edd. || 4. ἐμφερέστατον U; ἐμφανεστέ-
ρον A. || ταῦτὸ corr.; αὐτὸ A. || πίτταν ἐμφερεστέραν τῆς πεύκης U;
πίττυν ἂν ἐμφερεστέραν τῆς πεύκης A. E Dalecamp. conj. dederal
Sch. πίτταν ἐμφανεστέραν τῆς πίττυος. || 5. καὶ διαφ. Codd.; καὶ om.
A Edd. || δὲ τὸν U; δὲ καὶ τὸν A Edd. || ἐν Λέσβῳ corr.; εἰς Λέσβον
A Edd. || 6. παχύτερον corr.; πλατύτερον A Edd. || ἔχει — ἔλαττον.
In his verbis vitiosis indicavi lacunam. Forsan scribendum ἔχει δὲ
πτερυγοειδῇ φυτείαν ἢ ἐλάτη. || 7. μᾶλλον δὲ conj.; μᾶλλον ἢ A. || τὰ
τε τῶν U; τε τῶν MV; τὰ τῶν A Edd. || 8. εἶναι γὰρ A Edd.; ἀγαθὰ
γὰρ Codd. Videtur γίνεσθαι γὰρ fuisse. || ἔτι τὴν U; τὴν om. A Edd.
— Cap. X. 1. παρόμοιον; τε addunt A Edd. || παχὺν, φύλλον δ'
ἀσχιδὲς e conj. R. Const.; παχύφυλλον δυσχιδὲς A; -δισχιδὲς UP;
-δισχιδὲν MV. || βάθους Codd.; βάθος A Edd. || ἀνακάνθῳ conj.;
οὐκ ἀνακάνθῳ U; οὐκ ἐν ἀκάνθῳ MVA. || ἦ καὶ corr.; τε καὶ A;
2. τὸ δὲ ξ. U; καὶ τὸ ξ. A Edd. || δὲ καὶ U; καὶ om. A. || 3. ἦ ὅστρ.
U; ὁ ὅστρ. A; articulum om. MVP. || ὁμοφνὲς UP; ὁμοφνέα A. || τῷ
σχήματι Codd.; τοῖς σχήμασι A Edd. || οἰκίαν UMVP2; οἰκίας P Edd.;
οἰκείας A. || ἂν ἦ corr.; εἰάν ἦ P2 A Edd. || 5. κατὰ — τὸ — μακρό-
τερον Paullum mutavi scripturam Aldinae, quae καὶ τὸ — καὶ εἰς
ὄξυτ. — μακροτέραν exhibet. — Cap. XI. 1. προσαγορεύουσι corr.;
προσαγορεύεται A Edd. || ξυγίαν Codd.; ξυγία A Edd. || 2. σφένδα-
μνον Lacunam equidem indicavi. || 3. ἀνουλότερον conj. Sch.; οὐλό-
τερον A Edd. || εἵποι τις — συζυγιῶν sic U, cuius in scriptura nihil

ἵνα in ἴνα mutavi. A dat τις ἄφυλλον — φυλλοφορεῖν — οἶον
κατὰ γόνυ συζυγίαν — δὲ καθ' — δ' ἰσχυροσῶν. || 3. καπνρὸν U; καὶ
πυρὸν A. || 4. στιφρότερα dedi de conj. Dalecampii; στρυφνότερα A
Edd. || βαθυάγκη conj. Sch. in Syll.; βαθυάγη U; βαθὺ MV; βαθύ-
για A. || βουμέλιον corr.; βουμελίαν Libri. || βουμέλιος Codd.; βου-
μελία A. || 5. τὰ ἄλλα UM; καὶ τᾶλλα A. — Cap. XII. 1. ὥσπερ U;
ὥς A. || ὁμοίως U; ὁμοίους A. || 2. ἔχει U; ἔχειν A. || ἔφνδρα U; ἔνν-
δρα A. || μόνον om. A, adjeci cum Sch. e conj. R. Constantini. || 3.
φοινικῇν Edd.; φοινικὴν A; φοινίκην UM. Videtur φοινικικὴν ut
2, 3 scribendum esse. || παρασημασία κέδρου conj.; παρασήμως
κένδρον U; παρασήμως τὸν κέδρον M; παρασήμως κέδρον A. ||
πυκνὴν Haec verba, ab editoribus pro ingenio mutata
sic corrigenda esse videntur: μήτραν δ' ἥ μὲν ἄρκευθος ἔχει μικρὰν
καὶ μαλακὴν. || 4. ἔχει corr.; ἔχειν Sch.; ἐδόκει A. || ἀμφοτέραι corr.;
ἀμφοτέρας U; ἀμφοτέρους A. || 5. ἐλάττω τέ τι conj.; ἐ. εἰσὶ UA. ||
ἐκείνο corr.; ἐκεῖνα A. || ἐγγλωρότερον U; ἐγγλωρον A Edd. || τὸ μὲν
— ἐγγωνοειδές. Verba τὸ δ' ἐπὶ — ἐγγωνοειδές solus dedit U, omissa
in ceteris. Lacuna sic suppleri posse videtur: τὸ μὲν ἐπὶ τῶν νέων
περιφερὲς τὸ σχῆμα πολυσχιδὲς δὲ καὶ ἐν ἄκρῳ σικνοειδές. || 6. δ'
οἷων MVP; δ' οἷης U; δ' οὐῶν A. || φύλλα — κατὰ corr.; φύλλον
— τὸ μὲν Libri. || καὶ μακρ. — νεώτερα Haec verba omissa in MVA
addit U. — Cap. XIII. 1. πλατύτερον. Forsan ex Athenaeo 2. p. 50
πυκνότερον scribendum est. || φλοιὸν U; φλοιού A. || ὥσπερ U; ὥς A
Edd. || 2. δ' ἀνξανομένου corr.; ἀνξανομένους MV; δ' ἀνξανομέ-
νους A. || 3. δ' ἐπιστροφὴ U; δὲ στροφή A Edd. || ἔφνδρα U; ἔννδρα
A Edd. || 4. καπνρὸς conj. Sch.; καὶ ποσ.: ρος U; καὶ πυρρὸς V;
καὶ πυρορὸς M; καὶ πυρὸς A. || 6. καταπεπαινώμενος corr.; καὶ πε-
παινώμενος V A Edd. || ἥ — κεφαλὰς conj.; καὶ τὰς χεῖρας τελείου-
σιν ἀναβλάσκει δὲ καὶ τὰς κεφ. U; - δὲ τελείους ἀναβλάσκει MVA. Conji-
ciebam olim scribendum esse τῇ ὅψει ἔχει ἥ τὰς χεῖρας οἱ τελειούμενοι
βάπτονται καὶ τὰς κεφαλὰς. || 7. καπνρωτέρας corr. cum Sch.; καὶ
πυρρωτέρας U; καὶ πυροτέρας MVA. || ἔνιον Codd.; ἴδιον A. —
Cap. XIV. 1. δὲ τῆς U; δὲ καὶ τῆς A Edd. || καὶ οὐ λεῖον. Fortasse
κατὰ τὸ ὕπτιον scribendum est. || 2. πολὺ καὶ μανότερον U; celt. om.
|| 3. ἄκαρπον δὲ· μονογενὲς δὲ καὶ UM; εὐκαρπον δὲ μονογενὲς καὶ
A. || 4. περσικῇ U; om. A Edd. — Cap. XV. 1. ἡ τῶν corr.; ἡ om.
A Edd. || ὀρεῖσις conj.; φοραῖς A Edd. || μακραις U; μικραις A Edd.
|| δ' αἰεὶ U; δὲ καὶ εἰ P; δὲ καὶ αἰεὶ A. || 2. γ' ἐν corr.; δ' ἐν A
Edd. || λεῖον conj.; πλέον Libri; πλήν Edd. || ἡ U; ἡ A Edd. || 4. ἐγ-

γωνιώτερον U; ἀγωνιώτερον A Edd. || ἅπαν ἅμα conj.; ἅμα ἅπα A. — Cap. XVI. 3. μὲν καὶ U; μὲν om. A. || φανερωτέραν corr. -τερον A Edd. || 4. σχεδὸν U; om. A. — Cap. XVII. 1. ἀφαιρεῖ conj. Coraes; διαιρεῖν P2 A Edd. || 3. κολαιτίαν U; κολουτέαν A Edd. || ἐκ τε τῆς ῥάχεως conj.; καὶ ταῖς ῥίζαις A. || ἐνίστε U; ἐνίσχει A Edd. || 5. ἄνθος Codd.; ὡς ἄνθος A. — Cap. XVIII. 1. καὶ οἶσον corr.; καὶ ἴσον A; καὶ ἴσον καὶ οἶτον MVP; καὶ οἶσον καὶ οἶτον U. || 5. βοτρυνῶδες corr.; βοτρυνηδὸν U; βοτρυνδὸν A Edd. || ἀνακάμπτεσθαι Codd.; ἀνασκάπτεσθαι A Edd. || 6. εἶδη δὲ καὶ U; καὶ om. A. ἥδη δὲ καὶ MV. || καθαπερεὶ U; καθάπερ εἰς A Edd. || ἀχαρυνικόν Pos hanc v. addit A ἀρδενόμενον. || 7. ἡ δὲ ἔλιξ U; ἥδη δὲ ἐλ. MV; ἡ δὲ ἐλ. A. || ἀλλὰ τὴν — τελειουμένην U; ἀλλὰ τῇ — τελειουμένην MVA. || ταξιφυλλοτέρα conj.; μακροφυλλοτέρα A Edd.; τακτοφυλλοτέρα conj. R. Const. || τὰ τῆς λευκῆς. τὰ adjeci de conj., τῆς λευκῆς omisi in A Edd. praebuit U. || ἡ ἐτέρα U; om. A Edd. || κατακεκαμμένη corr.; scil. -καμμένους Sch. de corr.; κατακεκαυμένη UA. || καὶ Codd.; ὁ καὶ A Edd. || σπερμουσθαι Codd.; σπερμουῖχει A. || 9. εἴναι corr.; αἰεὶ UM; αἰεὶ A. || 10. ἀποκοπῇ U; ὑποκοπῇ A. || 11. πρὸς φνυσιν ὀτηρόν· προσφνυσινοτηρόν scripto ν super medio ν et correcto ὁ medio ita ut α fuisse videatur U; πρὸςφνυσιν νοτηρόν A Edd. Quod in editione mea dedi πρὸςφνυσιν τυληρόν, id nunc improbo. || τοῦ καυλοῦ τὰ γόνατα conj. Sch.; τὸν καυλὸν τὸν ἄτονον A Edd. || 12. παραθριγκίζει δὲ; παραθρηνακίζει δὲ P; παραθρινακίζει δὲ P2; παρωγγίζει δὲ παραθρινακίζει δὲ U; παραγγίζει δὲ παραθρηνακίζει δὲ MV; παρεγγύζει δὲ A. Mira varietas. Verba sequentia quoque vitiosa. || 13. αὐτῷ corr. Sch.; αὐτῶν U; αὐτῇ MV; αὐτῆς A Edd.

Hist. Lib. IV. Cap. I. 1. καὶ γὰρ U; καὶ πρὸς A. || προσείλοισ U; προσηλίοις A. || 2. προσείλων Post h. v. A addit ἀλλὰ, unde excidisse nonnulla suspiceris. || 3. μᾶλλον A Edd.; οὐ μᾶλλον Codd. Forsan πολὺ μᾶλλον fuit. || ὅθεν U; ὃν MV; ἅπερ P; οὗπερ A || 4 ἡμέρων A Edd.; ἐξημέρων U; ἐξ ἡμέρων MV. Videtur ἐξημερωμένων scribendum esse. || οὐλότερα corr.; ὑλότερα U; καλλιώτερα MV; καλλίω φέρει A Edd. || τὰ δὲ μανὰ addidi e conj. || 5. ὅλως οὐ φνύμενα τὰ δὲ φνύμενα μὲν dedi fere cum Sch., qui altero loco φντενόμενα scripsit; ὅλως οὐ φντενόμενα U; ὅλως φντενόμενα MVPA. — Cap. II. 1. παρόμοιον U; ὅμοιον A. || μὴ ἐπικνισθέντα UP2; ἐπικνισθέντας MV; ἂν μὴ ἐπικνισθῇ A Edd. || καὶ ἄλλα Codd.; om. A. || καὶ ἐκ UA; καὶ om. MVP Sch. || 2. εὐθύς χλωρόν ἐστι conj.; ἐστὶν εὐθύς χ. A Edd. ||

αβύθιον conj.; εἰς βύθον Libri. || 3. πρὸς ᾧ γε corr.; πρὸσω δὲ Libri. ||
 ἐν Συρίᾳ U; περὶ Συρίαν A || ἔκλευκον U; λευκὸν A. || 5. ὥραν
 ost h. v. addunt πεπαίνει A Edd. || 6. μυρρίνης MVPA Edd.; μυρρίκης
 Sch. syll. Wimm. ed. 1842. || εὐπαχὲς corr.; εὐπαθὲς U Sch. syll.
 Wimm. ed. 1842; ἀπαθὲς A. || εὐφυνὲς U Stackh. de suo; ἀφυνὲς
 IVA.; εὐθυφυνὲς Sch. || 7. σφόδρα U; om. A Edd. || χαῦνον conj.
 Sch.; χλωρὸν A Edd. || ἐπὶ — καὶ U; om. ceteri. || λευκὴ U; om.
 ceteri. || 9. σπανίοις corr.; σπανίως A Edd. || φύσει U; τῇ φύσει A
 Edd. || 10. τοῦ καρποῦ om. Libri. || ἔχοντα πυρῆνα Codd.; ἔχον τὸν
 A Edd. || 11. ὅσα γ' ἂν δένδρα corr.; ὡς ἀνάδενδρα U; ὅσ' ἂν εἰ
 M.; ὡσάν εἰ δ. VA.; ὅσ' ἂν ἡ δ. St. Sch. Wimm. || τὰ γ' ἐπιφανέ-
 τατα U; τὰ γὰρ ἐπιφανέστερα MVA. — Cap. III. 1. καὶ ἐλάαι
 corr.; καὶ ἐλαῖα τε U; καὶ ἐλαία τε MV; ἐλαῖαι τε A. || ἔτι corr.;
 τί U A Edd. || κρόκον πολὺν U; κόπρον πολὺν MV; κόπρον πολ-
 ῆν A || 2. τραῦναι omisum in celt. dat U in lacuna superscriptum. ||
 πιλιπόντων P2; ὑπολειπόντων U; ἀπολειπόντων A Edd. || ἐπὶκείται
 ; ἀπόκειται A. || οὐθέν γε μέρος U; γε om. MV; ἐνταῦθα μόνον A
 Edd. || 4. κάλλιον UP2; κάλλιστον A Edd. || 5. ἀλλὰ — γλυκὺ U; om.
 celt. || τὸ δὲ τῶν ἄλλων U; τὰ δὲ τῶν A. Edd. || 7. πίπτειν U; om.
 celt. || ταῦτα U; om. celt. — Cap. IV. 1. ἐλάαν conj. Sprengelii; ἐλά-
 ῃν A Edd. o. || κιττὸν ἐν τῷ corr.; καὶ τὴν ἐν τῷ Codd.; καὶ τῷ
 || ἐξ Ἰνδίας λέγεται conj.; ἀπ' ἐξοδίας ποτὲ UVM; ἐξ ἰνδίας ποτὲ
 || κιττῷ εἶναι conj.; εἶτα μεῖναι U; εἶτα μὴ εἶναι MVPA. || 2. τις
 πεπωκώς scripsi ex Athenaeo 3. p. 72.; τις om. Codd.; πεπωκώτης A. ||
 θανάσιμον — φάρμακον] Haec verba cum Sch. adjeci ex Athenaeo. ||
 δρύφακτον Codd.; δρύφρακτον A. Edd. || οὗ δὲ corr.; αἷς δὲ
 Libri. || καὶ ἄφυλλοι de conj. Dalecampii; καὶ δίφυλλοι UVA; δίφυλ-
 λοι M. || καὶ τὸ δ. U; καὶ om. celt. || 5. μὴ ἀμπεχόμενοι P; μὴ ἀπεχό-
 μνοι UMV margo P; ἀπεχόμενοι A. || ἐμποιεῖ U; ποιεῖ A. || 6. θη-
 κυριζόμενον corr.; -μένην Libri. || 7. κρείττω corr.; κρείττων A.
 Edd. || 10. μάλιστα U; μᾶλλον A. || 11. καὶ σχεδὸν U; καὶ om. A.
 Dein δὲ quod A habet omisi et post μορφῇ interpunxi. || 12. Ἡρα-
 κλέους U; ἡρακλέα MVA. || 13. ἕτερον P; ἑτέραν A Edd. || προσραί-
 νει praebuit U, ubi lacuna in MVA; προσραῖνοι P2. — Cap. V. 1. ζη-
 τῶν corr.; ἐξήτει Libri. || 2. καὶ αὐταὶ U; καὶ om. A Edd. || 3. αὐταὶ
 corr.; αἱ Codd.; αἱ A. — Cap. VI. 1. ἔγγαια U; ἄγγαια MV; ἔγγεια
 A. || δὲ καὶ UA; καὶ om. MV. || 2. πᾶσιν — δὲ. Haec verba omissa
 ceteris praebuit U. || 3. καὶ τῶν U; καὶ ἐπὶ τῶν A. || 4. Ἡρακλέους
 UP2; ἡρακλείας A Edd. || ἅμα U; om. celt. || 6. καὶ μακρὰν PMV Sch.;

om. A; καρτερὰν U, quod mihi nunc restituendum esse videtur. || 7. λ
πάδες Codd.; λεπάδες A. || πολὺ — πέφυκε conj.; παχὺ — πολὺ
A. || αὐτῷ corr.; αὐτοῖς A. || 8. γ' ὅλω corr.; ὅλων A; γε ὅλων U
10. ὀλιγαχοῦ U MV marg. P; ἐνιαχοῦ PA Edd. || τό γε U; τῷ γε
Edd. — Cap. VII. τῇ Ἀρ. U; τῇ om. A. || 3. οὐ μὲν U; μὲν om.
MVPA. || δέ τι U; τι om. A. || πάλιν U; πλὴν A. || 5. κατὰ τὴν U
τὴν om. A; κατὰ τὴν om. P. || 6. δέ τινες U; γὰρ τ. A. || ὅτι U; om.
MV; ὡς A. || ἔλκουσιν U; ἔλκονται A. || φαινόμενα τα δ' ἐν conj.
φνόμενα δ' ἐν MVA.; φενόμενα habet U. || 7. ἀραβίῳ Codd.; ἀραβικ
A Edd. || παρόμοιον U; ὅμοιον A. || ἐξείρειν corr.; ἐξαίρειν P;
ἐξαίρειν A. || 8. οὐ φυλλορροοῦσας corr.; αἱ φυλλορροοῦσιν A. —
Cap. VIII. 2. ὡς γε U; ὥστε A || 3. ἡλίκον et χειρὸς U, om. cett.
ἀχρεῖον U; ἀχρεῖαν A. || 4. ταύτας U; τοιαύτας A. || 6. αὐτῶν πλεί
U; αὐτῶν τὰ πλεία A. Locus medelam expectat. || ὧν ἴσα conj.; ὧ
καὶ A. || 8. ὁ πολὺς U; καὶ π. A. || αὐτοῦ πέττειται τελῶς καὶ τελεσ
καρπεῖ conj.; αὐτὴ πέττει καὶ τελειοῖ καὶ τελοσκαρπεῖ A.; -πέττει κα
τελοσκαρπεῖ Athenae. l. l. || τοῦ κρίνου U; τῶν κρίνων A. || 10. ὀψία
conj.; ὥρας Libri. || φανερόν ὃν conj.; ὃν om. Libri. || 11. πτίσαντε
Codd., Salmas. conj.; ὀπτήσαντες A Edd. || 13. εὖ σίτου ἄλλο conj.
εὐσιτοῦντα A. || 14. εἰς γῆν conj.; τὴν γῆν A. — Cap. IX. 1. νεύω
U; νεύον M; νεύει A. || 2. ἔχει — καυλοῦ U; om. cett. || 3. τὰλλα τ
U; τῶν ἄλλων A. — Cap. X. 1. καὶ ταῦτα κατὰ τοὺς τόπους U; κα
κατὰ τόπους A. || πρὸς — εἰρημμένα corr.; κοινότατα προχειρημ
A. || δ' οὖν Codd.; δ' om. A Edd. || μῆνανθος U; μὴν ἄνθος MV; μὴ
μίνανθος A. || 3. μακρόν U; μικρόν A Edd. || 5. ἐν ᾧ — καυλὸς conj.
ἀφ' οὗ ὁ καυλὸς ἐν ᾧ καὶ ὁ βλαστὸς A Edd. || 6. κεάνωνος Codd. sin
accentu; κεάνωθος A et cum articulo Edd. || ἐπὶ πλείον — εἴρηται U
διὰ τὴν ὁμοιότητα πλείω εἴρηται A Edd. || κεφαλῆς ὕδωρ corr.; κεφα
λὴν ὕδωρ Edd.; κεφαλὴν ὕλην Libri. — Cap. XI. 3. ἐμμένῃ U; διεμ
μένῃ A. || δυ' ἔτη conj.; διετῇ Libri. || ἀνξάνεσθαι — μῆκος et μο
δὲ solus dat U. || εἶναι adjeci de conj. || 5. καὶ ἡ τομὴ U; καὶ om.
cett. || ὥσπερ conj.; ὥσπερ U; ὥς περὶ MVA. || ἴσχειν Codd.; ἔχει
A Edd. || 6. ἴσχειν conj. Sch. syll.; ἴσχει Codd.; ἔχει A. || 8. μὲν Πελ
U; μὲν om. cett. || γίνεσθαι alterum adj. Sch., mox καὶ ego de
conj. || 12. δε δεῖ τοῦτο conj.; δὲ τοῦτο Libri. || 13. καλεῖται δὲ — ἄρ
στην στερεὸς. Haec viginti tria verba praebuit U. — Cap. XII. 2. γ' ἡ
ιδεῖν corr.; ἐν γ' εἶδεῖν U; ἐν γε ἰδεῖν MVP; ἐνιδεῖν A Edd. || δὲ ὅλως
U; γὰρ ὅλ. A. || ῥιζῶν εἰ U; ῥ. εἰ MV; ῥ. ἡ P; ῥ. εἶναι A. || 4. εἰ δὲ
Codd.; ἥδη δὲ A. || σχεδὸν U; δὲ σχεδον A || τὰ δὲ μέγιστα U; τὸ δὲ

ἐγίστον A. || μεγάλα Codd.; μεγάλας A Edd. || συνίσταται corr. Sch. syll.; συνίστασθαι A. || αὐταῖς P; αὐτοῖς A Edd. — Cap. XIII. 1. τῶν ὕδρ. U; τῶν μὲν ἐν ὕδρ. A Edd. || ἕκαστον UM; ἕκαστα A. || καὶ τὰ ντ. corr.; κατὰ ἀντ. Codd.; τὰ ἀντ. A. || ἰσχυρότερα P; -ώτερα A. || καὶ τὰ τοι. U; καὶ om. cett. || 3. ἀναθεραπεύοι corr.; -εύει A. Edd. ἢ εἰ καὶ ὅλως corr.; ἂ εἰ καὶ καλῶς U; ἀεὶ καὶ καλῶς MV; καὶ εἰ αὐτῶς A. || 4. ἐκ τῶν αὐτῶν corr.; ἐξ αὐτῶν A Edd. || ἴσως· εἰκὸς ἀρ μένειν τὰς ῥίζας conj.; ἴσως δικαιотаτη συγκρίσεις- U; ἴσως δικαιοτάτη συγκρίσεις- MVA; ἴσως δοκοῖν εἶναι ἢ συγκρίσεις conj. Sch. syll. || ἐὰν μένη A; ἐὰν μὴ μένη m. Bas. Sch. || 5. τῆς γ' ἐλάας conj.; ἣς γε μιᾶς A. || καθ' ὃ τοῦ στελέχους δεῖ τὸν ὄγκον conj.; καθ' ὃν τέλεχος ἦδη τὴν ἀρχὴν A; ubi εἰ δεῖ ex U et εἶδει ex M adnotatum. || ὡς παραιρουμένων U; ὡς περ αἶρ. M.; ὡς περιαιρ. A Edd. || 6. παρακάπτειν UP2; κατασκάπτειν A Edd. || ταῦτα corr. Staekh.; ταῦτα A Edd. — Cap. XIV. 2. κατὰ γένη corr.; καὶ τὰ γ. Codd.; καὶ κατὰ γ. Edd. || δὴ τό τε corr.; καὶ τότε Codd.; οἷον τότε A. || ὁπῶδη Libri; ὁπῶδῃ Edd. || 4. ἐμφυτευθῶσιν corr. Sch. syll.; ἐνι φντ. Codd.; ἐνία φντ. A Edd. || 5. τριγμὸν U; τρισμὸν A Edd. || καὶ — ῥίζαν sōlus praebet U. || 6. ῥυὰς U; ῥοὰς A Edd. || 7. εὐχειρωτότατον corr. auctore Cobeck Paral. p. 38.; εὐχειρότατον A Edd. || 8. ὅλων conj.; τινων P2 A. || 9. ἀπάνθησιν corr.; ἀνθησιν A Edd. || 12. ἀπαθεῖς· ἀπαθεῖς δὲ καὶ αἰ corr. Sch. syll.; ἀπαθεῖς δὲ καὶ αἰ U; ἀπαθεῖς δὲ αἰ A. || 13. ἐκπληγέντα Sch. syll.; ἐκπληγέντα U; ἐκπληγέντα A. || ἐκπληξίς corr. Sch.; ἐκπληξις A Edd. — Cap. XV. ἀνδράχλη Codd.; ἀνδράχνη A Edd. || ἀνδράχλης U; ἀνδράχθης M; ἀνδράχνης A. || 2. ἢ ἀνδράχλη corr.; ὁ ἀνδραχλος Libri. || ὑποφύεται corr.; ὑποφύει A. || συκῇ U; συκαῖ A Edd. || ζῆν φασι — ἰδίαν Ita locum ex U redintegravi. ζῆν φασὶ ποτε ταῦτα καὶ οὐκ ἀπόλλυσθαι τὸν φλοιὸν οἷον παροῦσθαι ἰδίαν A.; ζῆν δὲ καὶ πτελέαν καὶ φύνικα· τῆς δὲ φιλύρας καὶ συμφύεσθαι τὸν φλοιὸν πλὴν μικροῦ· τῶν δὲ ἄλλων οἷον ποροῦσθαι ἰδίαν U, ubi scripturae ab initio ζῆν φασι ταῦτα ex A, et sub finem καὶ adjeci. || 3. ἢ π. UP2; καὶ π. A. — Cap. XVI. 1. ἀνωθεν καὶ conj.; καὶ ἀνωθεν A. || 4. τινὸς μὲν ζῆν τὸ δένδρον conj.; τινὸς ἐὰν τοῦ δένδρου, sed ἐὰν in correctione, U; τινος ἐξηρέθη τοῦ δένδρου A. || 5. δ' ἐστὶν corr.; δὲ καὶ A Edd. || 6. ἐκχωρεῖν conj.; εὐφορεῖν U; ἀφορεῖν A Edd. Hist. Lib. V. Cap. I. 1. δυσπεριαιρέτος conj. Sch.; δυσπεριαιράτος A Edd. || πᾶν Codd.; δὲ πᾶν A Edd. || 2. μάλιστ' ἢ μόνον corr. cum Sch.; μάλιστα μόνον A. || καὶ ἥκιστα solus U praebet. || 3. ὑπεναντίον V; ὑπεναντίως A Edd. || 4. ἐκάστην V; ἕκαστον A

Edd. || ὑπολοπῶσιν corr. Sch. syll.; εἰ πελειν εἰσι U; ὑπελινειο MV; ὑπελινῶσιν A.; ὑπολιπῶσιν Edd. || 5. ἔχειν MV; ἔχει A Edd. 7. κατασπῶσιν conj.; κατὰ πᾶσιν Codd.; κατὰ πάντα A Edd. || ἐφανεστάτας corr.; εὐγενεστάτας A. || 8. ὅταν corr.; οὕτως A. — Cap. II. 1. θυῖον cum Scalig. corr. Sch. syll.; τύιον A. || 2. καὶ οὗτ — ἐκτός solus praebuit U. Sed vide ne ab initio πλὴν οὗτοι scribe dum sit. || 4. τι συνελήφθη Edd.; τι αὐτοῦ συν. Libri. Forsan τι αὐτῆς συν. scribendum. || ὅπερ Libri; ὥςπερ Edd. || 2. καὶ ἐκ Codd. ἐκ Edd. || μηδὲνα ἂν conj.; μηδ' ἂν ἓνα A Edd. || δεῖν δὲ Libri; δε καὶ Edd. || δένδρον μέγα Codd.; δὲ interponunt A Edd. || 3. καὶ χαῖν Codd.; τὰ interponunt A Edd. || ὀρθὸν ὅταν corr.; ὀρθὸς ὅταν MV ὅταν ὀρθὰ A Edd. || 5. καλοῦσι — φύλλον Haec octo verba soli praebuit U || ἔκειτο corr.; ἐκείνο A Edd. || ἂν ἦν ἡ Addidi ἦν cu Sch. omissum in A. Praestat autem scribere ἐνταῦθ' ἂν πάντως ἦν φορά. || ἀναξηραينوμένων Libri; -μεναι Edd. || 6. τὸν δὲ φελλὸν U τοῦτο δὲ φαῦλον MV; τοῦτο δ' ὡς φαῦλον A. || 7. τῶνδε κέδρα Codd.; τῶν κ. A Edd. — Cap. IV. 1. ξηρότητι U; σκληρότητι A Edd. 2. γίνεται — ξύλον Codd.; om. A Edd. || 3. ὅπερ U; ὥςπερ A. || καὶ ἡ ὀξύη P2A; καὶ ἡ φηγὸς καὶ ἡ ὀξύη e versione Gazae dedit cum marg. B Schn. || 4. ξηρὰν Libri; πικρὰν Edd. || πικρότητα. Post l. v. addit A cum signo crucis τερηδὼν θρίπες, quae ut e margine, ul argumentum indicabant, in contextum illata omisi. || ἐσθίεται Codd. ἐσθίεσθαι A Edd. || 5. ὥςπερ εἰ μυροδόχον conj.; ὥςπερ οἱ μύροχοι A || 7. κατάγνυσθαι U; καταρίγνεσθαι M; καταρίγνησθαι V; καταγι νεσθαι A. || 8. καὶ ἐπινῆ — κάτω U; καὶ ἐπινεῖ μᾶλλον A. — Cap. V 1. ταῦτα P2A; τὰ σκληρὰ Schn. solus. || ἅμα. An αὐτὴν scriber dum? || 3. παρακινηθεῖσιν. Vix dubium πελεκηθεῖσιν scribendum esse. || 4. τὰ μὴ δοκ. Heins. Sch.; μὴ om. Libri. || αὐτοὺς μὴ ἐκ corr. οὕτως ἐκ A Edd. — Cap. VI. 1. ψοφεῖν U; ψόφοις MVP2A. || 2. πεύκη U Heins. Staekh.; ἡ ἐλάτη MVAld. Sch. || εὐτορνότατον U; εἰ τονώτατον A. — Cap. VII. 1. αὐτὴ ἡ χρεῖα corr.; αὐτῆς χ. A; αὐτ χ. U; αὐτῇ χ. MV. || 2. τριήρει corr.; τριήρη U; τριήρης MV; τριή ρεσι A. || καταπερανεῖ U; καταπερεῖ A. || 4. ἐλάτη — ἄρκευθος seri psi fere cum U; ἐλάτη τε καὶ πεύκη καὶ κέδρος ἔτι κυπάριστος δοῦ πεύκη καὶ κέδρος ἄρκευθος U; ἐλάτη τε καὶ πεύκη καὶ κέδρος κα ἄρκ. A Edd., et omissio ultimo καὶ MV. || ὡς δ' ἀπλῶς corr.; ἀπλῶ δ' ὡς A. || δὲ — ἀναγκαῖον scripsi cum Codd., mutato ἐνικμοτέρα in ἐνικμοτέρα; δὲ ἡ ἐνικμοτέρα διὰ τὴν κάμψιν ἀναγκαῖον A. || καινι de conj. Schn. in Comm.; καὶ νῦν A. || συμπαγῇ conj.; συμπίη A

dd. || εἰ μὴ conj.; εἰν τε M; εἰν γε A Edd. || 6. ποιοῦσι. Forsan λέκουσι verum est. || εἰς ξυγὰ λύραις U; ἡ ξυγαλύραις MV; ὀξυγαύραις P; ὀξυγα λύραις A. || πηδός VSch.; πηδος U; πῆδος M; πῆος P; πύξος A. || 7. ἀσαπῆς U; ἀπάσης A Edd. || σημύδα conj. Sch. Comm.; μυῖα U; μύα A. — Cap. VIII. 1. ἅμα μὲν — ταμιενόμεναι Quinque haec verba solus dat U || 2. διασχισθεῖσι U; διασχίασιν; διασχίοισι V; διασχίεισι A. || ἐπικινδυνεῦσαι conj.; ἐπὶ τὸν πύκνον Ald. et ultima sine accentu U. || 3. μυρρίνους U; μυρίνους MV; μυρρίνην A. || νέαν πρόσθεσιν corr.; εἰς ἀνδρὸς θέσιν A Edd. — Cap. IX. 2. δὲ καὶ ἐκ τῶν corr.; δὲ καὶ οἱ τῶν Codd.; δὲ οἱ τῶν A. || καὶ εἰ ἐνικμοτέρας conj.; καὶ οἱ ἐνακμοτέρας U; καὶ ἡ ἐν ἀκμητέρας IV; καὶ οἱ ἐν ἀκμητέρας A. || ξηρότερον πυκνότερον corr.; ξηρότερα πυκνότερα Codd.; πυκνότερα ξηρότερα A. || 3. νωθεστέρα U; νωθροτέρα A Edd. || ὅλως U; om. A. || 4. συνθεῖναι U; θεῖναι A. || κατάμειξιν U; κατάπλησιν MV; κατάπληξιν A. || παρὰ μέρος solus habet. || 5. τὰ ὑγρά U; τὰ om. A. || ἀνίησιν P2; ἀφίησιν A Edd. || 6. ἄλλήλοις χρ. conj.; ἀλλήλοις χρ. U; ἀλλήλας χρ. MV; ἄλλη ἐστὶ P; ἀλλήλοις ἐστὶ A. || 7. γίνεται — πύρωσιν Hoc comma quod in Libris post δριμύτητι sequitur auctore Schn. in hunc locum retraxi. || τὰ ἐκ conj.; καὶ ἐκ ᾧ. A. || ἄριστον solus praebuit U. || ἀπαθὲς γὰρ ὄν corr.; ἀπαθέστερον UA. || 8. ὃ δὲ καλοῦσιν sq. De huius loci scriptura comparandus Lobeck in Aglaoph. p. 882. || τινος ὕγρ. UVP2; τινος ὕγρ. A Edd. o.

Histor. Lib. VI. Cap. I. 1. μὲν οὖν U; οὖν om. A. || οὕτως δ' U; ὅλως δ' A Edd. || πρὸς τοῦτοις U; καὶ τὰ τοῦτοις MV; καὶ τὰ τοῦτοις ὅμοια A. || ἐννευρόκανυλα U; ἐνευρόκανυλα MV; νευρόκανυλα A. — Cap. II. 1. εἶναι conj.; ἔχειν Libri. || 2. περιλαμβάνειν conj.; περιλαμβάνειν A. || 3. τροπὰς γὰρ conj.; τροπὰς καὶ γὰρ UA. || 4. τὸ κατὰ conj.; καὶ κατὰ PA. || βλαστάνειν conj.; λαμβάνειν P2A. || ἀνυμνηρότερον. A Edd. praeponunt ἥττον. || 6. ἀδρύνει conj.; λαμβάνειν A Edd. || γένος καὶ γὰρ U; καὶ om. A Edd. || 9. ὁμοιότερα MV; ὁμοιώτερα U; ὁμοιότερον P2A Edd. || κοῖλον adjeci de conj. || ἀνίστατον UP2; ἀνίστατον A Edd. — Cap. III. 1. ὑπὲρ ὧν Libri et Sch.; ὑπὲρ οὖν Heins. Stackh., quae mihi scriptura vera esse videtur. || οἷον φυλλῶδες corr.; φυλλῶδες οἷον A. || μέταλλα — αὐτοῖς U; μέτρα — αὐτῆς A Edd. || προὔπαρχον U; ὑπαρχον A. || 3. πλείστα conj.; πλείονα U; τὰ πλείονα MA. || γίνεσθαι corr.; γενέσθαι A. || καλ. δὲ γάλα Haec verba, quae in A post φύεσθαι sequuntur, huc retraxi. || τὸ καὶ καλ. scripsi cum Salmas. Exerc. p. 251.; καὶ τὸ καλ.

P2A. || τοῦτο δ' Salm. l. l.; τούτου δ' Libri; τοῦτον δ' P2. || ἐπ' ἄλων conj.; τῶν ἄ. A. || 5. διάφορον Codd.; διάφερον A. || 7. καὶ ὅλην ἀκανθώδη solus praebuit U. — Cap. IV. 1. τρίτου δὲ Codd.; τ δὲ A Edd. || 2. καὶ βαθύρριζον His verbis praeposit A καὶ βραχύριζον quae ut spuria omisi. || ἀπλῶς solus U addit. || δὲ καὶ λειμωνι corr.; ἡλυλειμωνία UM1 et cum leni M2A. || 4. ὥςπερ ὁ ἄκανος — ἔχε. Novem haec verba praebet solus U. || ὑετοῖς est vetus correctio; ὑετοις UM; ὑστατον A; ὑδασι Edd. || 5. μικρὸν corr. cum Spreng. πικρὸν A Edd. || πῶγωνοςπέρματα δ' εἰσὶ conj.; πῶγωνος σπερματα δεις A, illud sine accentu U. || 7. οτι τότε U; ὅτι τὰς PA. || 8. ἀπάπιν corr.; Sch. in Auct. vult ἀπάτης; πάπνης U; δοπάνης M; δαπάνης P; δάφνης A Edd. || μυρίκης corr. Schn. syll.; μυρίνης M; μυρρινης A Edd. || δὲ μέχρι U; δὲ om. cett. || σπερμοτοκοῦν corr. Sch. σπέρματος μὲν A. Post hanc vocem lacuna statuenda esse videtur — Cap. V. 1. ἱπποφέως de conj. Salmas. Ex. p. 279; ἱππόφουν A Edd. || 2. εὐγείοις M2 a m. pr.; εὐγείλοις UM1; εὐηλίοις A Edd. || τ μὲν οὖν παρὰ τὰ φύλλα scripsi cum Schn. qui tamen οὖν non exhibuit; τὰ μὲν ὥςπερ ἀνάφυλλα A. || διαλαμβανομένων ἐπαλλήλω conj.; -μένην ὑπ' ἀλλήλων A. || 4. ἐστι δυς. U; ἔτι δυς. A Edd. σπαστιέα μὲν οὖν conj.; σταθεῖσα μὲν οὕτως A. — Cap. VI. 2. πολλῶν conj.; πολλὰ UMA. || ἄκλων ὅλως U; εὐκλόνοτος M; ἀκλόνητος A; εὐκλόνητος P. || 3. πᾶσι corr.; πᾶσαι A Edd. || οἶον εἰ τὰ conj. ὅτι τὰ A Edd. || ἔνια δὲ καὶ τῶν corr.; ἔνιοι δὲ τῶν A. || 4. εὐχροί U; χροῖα A Edd. || 8. διαφορᾷ dedi auct. Schn.; διαφορᾶς U; διαφορὰν M1; διαφορᾶς M2; διαφορά A Edd. || 10. μετὰ πλειάδα conj. πληιάδα U; πλοιάδη M; πλειάδι A, omnes sine praepositione. — Cap. VII. 1. ἀλλ' ὅτι conj.; ἄλλα δὲ Libri. || παραγίνεται Libri; παραγίνεσθαι Edd. || 2. καὶ οὐδέπωποτε UM; καὶ οὐδέποτε P; οὐδέποτε A; οὐδέποτε δὲ Edd. || καὶ λόγοι conj.; καὶ τόποι A Edd. || ἐνίοτι corr.; ἐνίοις A Edd. || ἃ δὴλον ὅτι U; ἄδηλον ὅτι MA; δὴλον οὖν ὅτι marg. B Edd. || ταύτην τὴν corr.; πάντα τὴν Libri. Forsan ταύτην πάντα τὴν scribendum. || 4. ἀφίησιν addidi e conj. || τοῦ γὰρ U; τοῦτο γὰρ MA; τοῦτον γὰρ Edd. — Cap. VIII. 1. καὶ τῶν — ὄρειον Haec verba cum Sch. adjeci ex Athenaeo p. 680 sed ita correctata ut opus est. Codd. Athenaei habent: καὶ τῶν ὀριων μανευωμηνης γένος τὸ καλούμενον ὄριον. || 2. καὶ ἔτι corr.; καὶ ὅτι UMA. || 3. μίλακος U; μάλακος A; σμίλακος Sch. || 6. πολὺ solus dat U. || καὶ ἱα — γίνεσθαι. Conjiicio sic scribendum esse: καὶ ἱα κάλλιον μὲν ἀνθεῖν τῇ δὲ ὀσμῇ πολλῷ χεῖρω γίνεσθαι. Etenim τῇ δὲ ὀσμῇ UM habent.

Histor. Lib. VII. Cap. I. 1. τὸ λαχανηρόν U; τὰ λαχανηρά A. ||
 σὶ δὴ U; εἰ. οἱ M; εἰ. δὲ A Edd. || 2. καὶ πρῶτον UPP2; καὶ om. A. ||
 dd. || 3. οὐδὲ γὰρ U; οὐ γὰρ P2A. || 4. τὰ πολλὰ corr. Sch.; γε πολλὰ
 . Videlur aut θᾶττον παραγίνεται aut θᾶττον τέλεια γίνεται scriben-
 um esse. || 6. μὴ φυτεύεται αὐτὰ conj.; μὴ οὐ τὸ Libri. || πολλῶ, τὸ
 καὶ τῷ ἐχομένῳ corr. Sch. syll.; π. τῷ δὲ καὶ τῷ ἐχομένῳ U; π.
 ὅδε καὶ τῷ ἐρχομένῳ P2; π. τῷ ἐρχομένῳ P; π. τῷ δεχομένῳ A. ||
 διαφέρει δὲ corr.; δ. γὰρ A. || 8. σχῆμα τοῦ corr.; σχ. τῷ A. —
 ap. II. 3. καὶ post ὁμοίως ut spurium seclusi. || 4. παλιμβλαστειῖς corr.
 ch. syll.; παλιμβλαστειῖς U; παλιμβλάστους A. || 5. ἐκ δὲ ταύτης — αἱ
 μικραὶ conj.; εἰς δὲ ταύτην τὴν μίαν ἢ ἀπ' αὐτῆς τε καὶ τῆς ἀποφυσί-
 ος καὶ μικρὰ A Edd. || 7. τινὰς λεπτάς corr.; τὰς λ. A. || 8. πασῶν
 μὲν corr.; παρ' ὧν αἱ μὲν Codd.; παρ' ὧν μὲν A. || [σαρκώδεις] in-
 trui cum Sch. || καὶ λαπάθου cum Schn. ut spuria seclusi. || τῶν νευ-
 καύλων U; τῶν ῥοκαύλων MA. || 9. ἀπλῶς δὴ UP; ἁ. δὲ A Edd.
 — Cap. III. 1. τὰ κάτω U; τὰ om. A. || πολὺν χρόνον conj.; καλού-
 ενος A Edd. || 2. μάραθον U; μάραθρον A. || 3. μάλιστα — δι' ὃ
 haec verba, quae in UMA, ubi lacuna indicatur, desunt, primum
 supplevit Camotiana sic: μάλιστα ὥκιμον· πάντα γὰρ ξηρανθέντα
 πολυκαρπότερα γίνονται, quae ē versione Gazae sumta esse videmus.
 sed unde Gaza ea habuerit non constat. Ego supplementum hoc ex-
 ripsi ut Schn. praecepit. || ἔστι — ὥκιμον Septem haec verba solus
 dat U. || 4. τό γε βλίτον conj.; τό γε πλεῖστον U Stackh. Schn.; τό τε
 πλεῖστον A Heins. || ἀκολουθεῖ τῶν ... In Libris lacuna 1½ versuum
 indicatur. || μεγάλα Stackh.; μεγάλοι A. || καὶ ἐν corr.; καὶ τὸν ἐν
 τῷ P2A. || κατὰ τοὺς τόπους corr.; καὶ τοῖς τόποις A Edd. || ἀγγείω
 καὶ διαφορὰν Ita supplevi lacunam in Libris indicatam. διαφορὰν δὲ
 καὶ dat Camotiana. Conf. Causs. pl. 5, 6, 7. || τὰ μὲν solus dat U. —
 ap. IV. 1. γένους διαφορὰν. Ita supplevi lacunam brevem in Libris
 indicatam. διαφορὰν Schn.; γένους διαφορὰν· τῶν δὲ ἀνάπαλιν
 κλείω γένει Camotiana. || 2. γένη — λειοθασίαν Lacuna haec suppleta
 ex Athenaeo 2. p. 56. Maior est in A, quae inter ῥαφανίδος et τιαν·
 τιανξ. 1¾ versus vacuos habet; minor in U qui τὴν δὲ μόραν βοιωτίαν
 prohibet. Hic quoque Camotiana prima supplementum proposuit, sed
 verum accurate expressum. || λειοθασίαν corr. Sch. syll.; λιοθαλασ-
 σίαν U; λειοθαλασσίαν A. || 3. ἀλλὰ τῷ conj.; ἀλλὰ καὶ τῷ A. Fors-
 n. ἀλλ' ἢ τῷ scribendum. || πρὸς σπερματισμὸν conj.; τοὺς σπερμα-
 τισμοὺς A. || 4. ἡ ἀγρία adjeci de conj. || ἑκατέραν U; ἑτέραν MA. ||
 ἐμφερέστερον U; ἐμφερέστατον A. Edd. || σχιστὰ καὶ ἄσπ. PP2; καὶ

om. A. || τὸ γὰρ σχ. corr.; τὸ om. Libri. || ἕτερα. Articulum τὰ praepo-
 nunt P2A. || 10. γὰρ πηγ. Stackh.; γὰρ καὶ πηγ. A. || 11. ὀψίων U
 marg. P.; ὀψίων PA. || 12. καὶ τοῦ κρ. — σκορόδου Septem hac
 verba solus praebuit U. || γενέσεων U; γενεῶν MP; γενῶν A. — Cap. V.
 1. ἐπιγένηται corr. Schn. in Comm.; ἐγγένηται Libri. || 2. οὐ χρηστὸν
 corr.; εὐχρηστα A. || μετέχῃ κόπρου corr.; μὴ ἔχῃ κόπρον A Edd.
 4. ὅταν κόπρον ἀθροῶν τις καταβάλῃ conj.; ὅταν κόπρος ἀθροῶν πο-
 καταλάβῃ A Edd. || φιλόκοπρον δ' ὃν τὸ θηρίον ἀναδύεται καὶ ἐν-
 δῦσα κ. conj.; φιλόπονον τὸ θηρίον ἀναδεύεται καὶ ἐν αἷς κ. Libri.
 ἀρκεῖ τὸ corr.; πρὸς τὸ A. || καμπὰς corr. auctore Schn.; ψύλλας
 Edd. || ἄλμῶν corr.; ἄλμαι MA. || 5. διένα μὲν βελτίω, τὰ δὲ τριέν-
 corr.; δι' ἓνα μὲν βελτίω διὰ δὲ τρεῖς Libri. || 6 ταῦτα ἂν. M; πάντ'
 ἂν. A Edd. || σικύῳ corr.; σικυῶν M; σικυῶνι A Edd. — Cap. V.
 2. τελευομένης conj.; τελευούμενος U; τελειούμενον P2A. || 3. τι δά-
 κρον corr. Schn.; τὸ δ. A Edd. — Cap. VII. 1. κιχόρη U; κιχώρη
 Edd. || ἀπάπη corr.; ἀφάκη A Edd. || χόνδρῦλλα corr. Salmas. F.
 Jatr. p. 16.; ἀνδρούαλα A. || κιχωριώδη U; κιχωριώδη AEdd. || καλεῖ-
 ται corr. Schn.; ταῦτα AEdd. || σκάνδιξ — καλοῦσιν Haec undecim
 verba, omissa in Ald., praebuit U. Partem iam suppleverant editores
 e versione Gazae et Dioscoride. || πάππον corr.; παγητὸν Libri; πώ-
 γωνα Edd. || 2. ὅσα dat U solus. || τὰς αὐτὰς corr.; τοιαῦτα τὰς A.
 ἀκαλύφη A; ἀκαλήφη Edd. || εὐκήπεντον U; εὐβηπέτον M; εὐήπα-
 τον A Edd. || ὀνόμασαν conj.; πρότερον A. || 3. ἀπάπης corr. Sch.
 ἀφάκης U; ἀφάκεις MA. || 4. ἀπάπη γηράσαντος corr.; ἀπηγηράσαν-
 τος U; ἀπογηράσαντος MA. — Cap. VIII. 1. οὖσιν. Mihi ὅ τε scri-
 bendum esse videtur. || ἐπετίνη καὶ ἀπαρίνη U; πετίνη καὶ ἡ παρίνη
 M; ἡ πιτίνη καὶ ἡ παρίνη A. || 2. καὶ τὰ μὲν — ἡμέροις U; celt. omit-
 tunt. || ἄνθεμον ἀφύλλανθες. Vocem ἀφυλλάνθες, quam A pos-
 ἀνεμώνη positam habet, auctore Sch. hue retraxi. || ἀπάπη U; ἀπάτη
 A. || τι καὶ. Forsan φύλλον καὶ scribendum. — Cap. IX. 1. καρ-
 ποφόρον UM; καρποφορεῖ A. || 2. δένδρεσι U; δένδροις A. || ἀν-
 θινῶ conj.; ἀνθικῶ A Edd. || οὐδὲν — ἀνθῶν Hoc supplementum
 e versione Gazae petitum est. || εἰσιν καὶ conj.; καὶ ἐνίων A. ||
 3. αἱ δ' ὥσπερ. Potius αἱ δὲ πλείσται scribendum. || καὶ ἐδωδ
 corr.; ἡ ἐδ. A. Ceterum paullo ante οὐχ ἅπασαι δ' ὅσαι εὐ. scri-
 ptum fuisse conjicio. || 5. διαφορὰ UM; διαφοραὶ A Edd. || τῶ -
 ἐνίοις conj.; τὸ βρωτὰ εἶναι καὶ κανλοὺς εἶναι A. — Cap. X. 1. ἀνα-
 βλαστάνει corr.; ἀναβλαστεῖ καὶ A. || θερινὰ marg. Bas. Stackh.;
 θερμὰ Libri. || 2. καὶ UM; καὶ A. || ἀπάπη corr.; ἀφάκη A. ||

διὰ τὸ κατὰ μέρος ἀνθεῖν conj.; καὶ τῶν κ. μ. ἀνθέων A. || ἀπάπη
 tr.; ἀφάκη A. || πλὴν — ἀρχῇ. Supplet U tredecim verba haec
 λην εἴ τις ὑποθοῖτο τοῦ ἔτους τὴν ἀρχὴν τινα πρὸς τῇ ἵνα ξῇ. Ultima
 quatuor verba e conjectura correxi; possis vero etiam conjicere —
 ῥχὴν τροπὰς τὰς χειμερινάς. — Cap. XI. 1. ἱστορίας.. Lacuna
 versus unius est in Libris indicata. || μυοφάα U; μυοφῶα MA. ||
 ἔν UM; καὶ A. || 2. δι' ὃ corr.; ὅτι A. || ἀπάπης U; ἀπάτης
 A. || τὸ ὑπ. corr.; τὴν ὑπ. A. Edd. || 4. οὐχ ὥσπερ ἡ Scriben-
 dum εὐχυμοτέρα ἢ videtur. || χόνδρουλλα Stackh. Schn.; χανδρου-
 λλα U; χανδρὺν ἀλλα M; χανδρὰς ἀλλὰ A. || τὸ γὰρ ὅλον — αὐτὴ
 αἰ ἀβ. corr.; τὸ ὅλον — αὐτὴ γὰρ ἀβ. A. || ἀπάπη corr.; ἀφάκη A. —
 Cap. XIII. 2. οὐδ' ἄν. U; οὐκ ἄν. MA. || ἐκπίπτει corr.; ἐκπί-
 πτων A. || 3. καὶ π. U; καὶ om. A. || 5. ἔτους U; om. A. Edd. ||
 εὐθὺ προωθῶν corr.; εὐθυπρόωρον A. || 7. τ' ἴφρον corr.;
 ἴφρον A. || πρὶν ἄν corr.; ἄν om. A. Edd. || μὲν ἐν αἰγ. corr.; ἐν
 in. Libri. — Cap. XIV. 1. ἐπίδροσόν conj.; ἐπίδηλόν P2 M A. ||
 μὴ τὴν corr.; τὸ τὴν P2 A. || τὸ καὶ τριχόμενες καλούμενου Ad-
 ei cum Schn. — Cap. XV. 1. λαμβάνουσι U; βλαστάνουσι MA.
 2. οἶον καὶ corr.; διὸ καὶ A. Edd. || τοῖς τε ἐπὶ corr. Lobeck ad
 Thryn. p. 686; τε om. A.

Hist. Lib. VIII. Cap. I. 2. πλειάδος corr. Schn. syll.; πλειά-
 δας U; πλειάδων A. Edd. || ἄλλη δ' ἀρχομένου U; ἄλλ' ἢ διαρχομένη
 1; ἄλλη δὲ ἀρχομένη A. || 3. καὶ ὠχρος corr.; καὶ κέγχρος A. || 5. τὸ
 ἐν — τὸ δὲ M; τὰ μὲν — τὰ δὲ A. Edd. || ἔνια corr.; ἐν A. || ἡρινοῖς
 7; ἔρινοῖς M; ἔαρινοῖς A. Edd. || 6. Αἰγύπτῳ κριθῇ. Vocem κριθῇ
 rejeci de conjectura. || τριταλαν — φασι — τεταρταλαν U; τριταῖον —
 φησι — τεταρταῖον A. || ἀρόση Vix dubito ἀρόσης scribendum esse.
 — Cap. II. 1. τὸ ἀμφοῖν Libri; ἐξ ἀμφοῖν Edd. || 2. ἐν γέ τισι τῶν
 ἡνδρων conj.; ἐν γε τοῖς σιτώδεσιν Libri. || σιτηροῖς conj.; χεδρο-
 ροῖς Libri. || καθ' ἐν αὐτὰ conj.; καθ' αὐτὰ Libri. || οὐ corr.; οὖν
 Libri. || 3. ταρρώδη καὶ U; τὰ ῥώδη M; τὰ φοβώδη A. || πολλοὺς
 ἐν corr. Schn. in Comm.; π. γὰρ A. || 4. πλείω τούτων. Fortasse
 scribendum τελειουμένῳ || 5. ἀθρόως P; ἀθρόος UM; ἀθρόα A. Edd.
 || 6. τεσσαρακοσταῖα U; τεσσαρακονταῖον A. || τεσσαρακοσταῖον U;
 τεσσαρακονταῖα A. || 7. ἐν τῷ ἑβδόμῳ θερίζονται Haec verba, in A
 lacuna omissa, solus praebet U. || 8. καὶ ὕλην U; καὶ ὄλην M;
 ὄλην A. Edd. || 9. πρῶτον οὕτω U; οὕτω om. A. || μετενεχθέντα δια-
 φέρειν conj.; μετενεγκόντας σπείρειν Ald. || 10. τὸ δὲ — διαφορεῖν
 — αἰ ἄλλαι U; τὸ δὲ — διαφορὰν — ἄλλαι MA et αἰ ἄλλαι P. || ὥς

εἰπεῖν solus dat U. || μάλιστα U; om. cett. || 11. ἐν Φαλήκῳ corr. ἐφαλύκῳ U; ἐκ φαλήκῳ M; ἐκ φαλήκῳ A. — Cap. III. καθ' ὅλ corr. Schn. syll.; καὶ ὅλα A. || ὁμογενῇ corr. Schn. syll.; ὁμοιογενῇ A Edd. || ἰνώδη. Suspicio hic etiam verba τὰ δὲ φλεβώδη olim fuisse. || 2. πάλιν — χεδροπῶν. Conjicio hunc locum sic scribendum esse πάλιν — κάλαμος· τῶν δὲ διόλου κοῖλος οἶον ὁ τοῦ κυάμου· τῶν ἄλλων χ. || 3. σίτον καὶ παντὸς τοῦ σταχυώδους corr. Schn.; πον καὶ πάντες τοῦ χυλώδους Libri. — Cap. IV. 1. διαφοράς. Adjiciunt τὰ ὁμοιογενῇ UM; τὰ μὴ ὁμοιογενῇ Ald. Edd., quae verba ut spuria omisi. || 2. πλεῖστον δ' ἐξάστοιχον· καὶ γὰρ τοιοῦτον corr.; πλ. ἐξάστοιχον τοιοῦτον Codd.; πλείσται καὶ ἐξάστιχοι· καὶ γ. τ. A. || ταῖς κριθαῖς corr.; τῆς κριθῆς A. || τοῦ φύλλου UM; τῶν φύλλων A Edd. || μέλαινα καὶ U; prius om. M, utrumque om. A. || 3. ἐστὶν εὐθύ corr.; εὐθύς ἐστὶν A Edd. || διαφοράς corr.; διαφέροντες A Edd. ἔχουσι καὶ corr.; ἔχ. δὲ A Edd. || οἰκεῖται P; οἰκεῖον A Edd. || μικροὶ adjeci e vers. Gazae. || ἔνοντες corr.; ἔχοντες A. || 4. φυσικώτατα U; - τεραῖ A Edd. || Ἀῖνειαν U P2; ἔννοϊαν M; εὐβοϊαν A. || 5. οὐ πόρρω U P2; οὐ om. MA. Ceterum ἀσίλου M. — Cap. V. 1. τῶ γ' corr. Schn. syll.; τῶν τε A. || 2. οἶον — ἔλλοβα corr.; οἶον ἐπὶ πάντα τὰ ἐλλέβορα A; ἐλλόβορα U. — Cap. VI. ὁ πρῶτος — ἡμιβρόχοις ex U corr.; ὁ πρῶτος ταῖς ἡμιβρόχοις ceteris omissis A. δοκεῖ conj.; ἐδόκει A Edd. || 3. τοῖς σπόροις solus dat U || ἐξεργάζεσθαι U; ἐργάζεσθαι A Edd. || κελεύουσιν conj.; καὶ ὅλως A. || τῇ κριθῆς corr.; καὶ κριθῆς UM; ἢ κριθῇ A. || 5. οὗτοι γὰρ P2; οὗτοι δὲ A Edd. || 6. ἔτι καὶ corr. Staekh.; ἐπεὶ καὶ A. || τόποι Post h. v. τοιοῦτοι excidisse videtur. — Cap. VII. 1. φθειρόμενον UM σπειρόμενον A Edd. || ἄλλ' — αἰγίλωπος Septem verba praebuit U qui habet: ἄλλ' ἐκφανεῖς γίνονται καὶ τοῖς τοῦ αἰγίλωπος. Verba subobscura. || τὴν δὲ π. corr.; τὴν γε π. A. || καὶ μάλ. UP; καὶ om. A. || ἡ ἀρίστη νεὶδς corr.; χειρίστη νήπιος U; χειρίστην νήπιος MP.; καλλίστη νεὶδς A. || 3. ζῶον addidi cum Schn. || ταῦτα πικρὰ Codd.; ταῦτα εἰ πικρὰ A Schn. || 5. ἀτελής Codd.; εὐτελής A Edd. || καταπονουμένων UM; καταπατουμένων A. || 6. εἶναι addidi cum Sch. || 7. πρὸ equidem adjeci. — Cap. VIII. 1. ψυχρινῶν corr.; ψυχικῶν UM; ψυχρῶν A. || 2. ποιοῦσιν ἡμιόλια — καὶ οἱ πυροὶ Haec duodecim verba solus U praebuit. || κατὰ τὴν corr.; κατὰ om. Libri. || τινὰ τῶν corr.; τε τῶν P; τῷ τῶν A. || 3. τινὰ αἰτίαν U; τινὰ om. A. || 4. εὐθενεῖν U; ἀσθενεῖν A. || πλεκτάνας corr.; πλεκτᾶνες U; πλεκτάνης M; πλεκτάκην A. || 5. καλούμενον

— αἰμόδωρον Septem haec verba solus U praebuit. Ceterum ἴδιον scribendum esse videtur. || 7. τῶν αὐτῶν corr.; τῶν δὲ τῶν A. — ap. IX. 1. ἀνθῶσιν. Haud dubie ἀπανθῶσιν scribendum est. || ἰσχυρότατον dat Galenus Alim. fac. IV. p. 312 Bas.; - τερον A dd. || καὶ λεπτοκάλαμον assumsi cum Bodaeo e loco Galeni l.; om. . || ξειὰ καὶ ἡ τίφῃ ex eodem Galeno supplevi, omissa in A Edd. || καίτοι corr.; καὶ A Edd. || καὶ τὰ πρὸς ἡμᾶς A; καὶ οἱ τὰ π. ἡ. odd. Quare καὶ αὖ τὰ scribendum esse videtur. || καὶ — ἄλλῃς plus dat U. — Cap. X. 1. νοσήματα P2; om. MA. || δε τῶν σπ. A.; ὦν om. P2 M. || τινὰ — ἄλλων Quatuor verba solus praebet U. || ηριδίων U; θηριών A. || ψωριᾶ καὶ ἄλμᾶ corr.; ψώραις καὶ ἄλ- αῖς A Edd. || ζῶα μὴ U; ζῶα εἰ μὴ A; ζῶα ἡ μὴ M. ζῶα τὰ μὴ era scriptura esse videtur. || 3. μᾶλλον δὲ κρ. U; μ. καὶ κρ. A. || ὅσα ἐὰν U; οὗ ἐὰν M; οὐ ἐὰν A. || 4. αὐτός. Sub hac voce vitiosa πόλλυται latere videtur. || αῖον U; οὔν A. || 5. πάντα δὲ corr.; αὐτὰ δὲ A Edd. || ξηροῖς solus U habet. || δὴ ταῦτα μεγάλα UM; δὲ αὐτὰ μεγάλως A Edd. || δ' ὁ γονεύων dedi fere cum Schn.; δ' ἦν ὁ εύων UA; δ' ἡγονεύων M. — Cap. XI. 1. μὲν εὖ corr.; μὲν οὐ Edd. || σήπεται addidi de conj. || πυροῦ θᾶττον· θᾶττον δὲ καὶ Sic correxi, addita voce θᾶττον de conj.; πυροῦ θᾶττον δὲ καὶ Libri. — κονιορτώδης — ἀκονιάτοις conj.; ὁ κονιορτώδης καὶ ὁ κονίωτος: καὶ ἐν τοῖς κονιορτοῖς ἐν ἅπασιν οἷον κονιάτοις ἢ ἀκονιάτοις A et omisso τοῖς UM. || 2. γίνεται δὴ φθειρομένοις corr. Sch. syll.; γίνεται δια- φτειρομένοις Libri. || σπέρμασιν U; om. A. || 4. ἡλικα σωρῶν U; ἡλικῶς σαρκῶν M; ἡλικῶς σαρῶν A. Seclusi haec verba quae e glossa venisse conjicio. || πρότερον ἢ corr.; τὸν τρόπον UA. || 5. ῥήνιμα καὶ U; γ. δὲ καὶ A. || 8. βαθεῖαν corr.; ἡ βοτάνην A Edd. ἐν δι. corr.; τῇ δι. A.

Histor. Lib. IX. Inscriptio altera περὶ φυτῶν ὀπῶν ἢ περὶ ῥιζῶν δυνάμεως sumta e P2 et Aldina. Cap. I. 2. πετέας huc traxit Schn., positum in A post κέδρον. || 4. ἐξ αὐτῆς corr.; ἐν αὐτοῖς A Edd. || 5. ἐπιζητούμενα. τοῦ δ' corr.; ἐπὶ οὖν τὸ Libri. || αἱ ὥραιόταται corr.; καὶ ὥραιόταται U; καὶ ὥραιότατα P; καὶ ὥραιότητα A Edd. || 7. ἡ καὶ τ. Codd.; καὶ ἡ τ. A. || καὶ καλ. Codd.; καὶ om. A Edd. — Cap. II. 2. κατὰ τὰ corr.; ταῦτα τὰ A. || ἡ τερμινθίνη Codd.; ἡ τέρμινθος A. || 3. κέδρον δὲ τὴν conj.; κ. καὶ τὴν A. || φοινικικὴν P; φοινικηκὴν U; φοινικὴν MA. || τὴν μὴ κ. conj.; τὴν γε κ. A. || 4. ἀφορία — εὐφορία U; εὐφορία — ἀφορία A Edd. || 7. ἐνδεδουῖσθαι corr.; ἐν-

δαδον A Edd. || καὶ τῶν ῥ. corr.; εἰς τῶν ῥ. A Edd. — Cap. III.
 διαλάμψη U; διαλάμψει M; ἐπιδιαλάμψη A Edd. || μηδ' ἀναλάμ
 U; μηδ' ἅμα λάμψη M; μὴ διαλάμψη A Edd. || 4. ἐκπελεκῶντ
 corr.; ἐκπλέκοντας U; ἐκπλέοντες M; ἐκπλήττοντες A. — Cap. I
 1. ἀπ' ἐντομῆς U; δι' ἀπεντομῆς M; δι' ἀποτομῆς A. || ποία
 τις conj.; πολλή δέ τις A Edd. || 3. ἀνδράχλη conj.; ἀνδράχνη
 A Edd. || λιβανωτοῦ δαφνοειδὲς καὶ λειόφυλλον δ' εἶναι corr. Se
 syll.; λιβάνου τοῦ δαφνοειδὲς καὶ λειόφυλλον δ' εἶναι UM; λιβ
 νου δ. καὶ λειόφυλλον δὲ εἶ. P2; λιβάνου· ἀλλὰ τοῦ μὲν δ. κ
 λειόφυλλον εἶναι A. || 4. τεμῆσθαι P2; πεπληῆσθαι A Edd. || το
 δὲ UM; τὰ δὲ A Edd.; τὰ δὲ superscripto τοὺς P2. || προσέχεσθ
 Codd.; προσίσχεσθαι A Edd. || ἐκ φοιν. P2; ἐκ τῶν φ. A Edd.
 5. δέ τινες P2; δὲ χεῖνους U; δὲ ἔχειν τοὺς M; δ' ἔχειν τοὺς
 || 6. προαθῆναι corr. Schn. syll.; προαθῆναι U; προσθεῖναι P2 A.
 ὅστις δ' ἂν UP; ὅς τοις δ' ἂν M; ἥτις δ' ἂν A Edd. || καὶ τὸν ἱ. P;
 τὸν ἱ. U; τὸν ἱ. δὲ M; τὸν δὲ ἱ. A. || 7. παρηκμακώτων U; παραι
 μαζόντων A Edd. || τὸ δὲ τῆς A Edd.; τὸ δ' ἐκ τῆς U. Proinc
 τὸ δ' αὖ τῆς scribendum esse videtur. || εὐοσμότερα P2; εὐοδμότερ
 U; εὐδοκιμώτερα A Edd. || δ' ἔχει conj.; διτίεται P2 A. || 10. πλεία
 conj.; ἡδίων P2 A. || σμύρνης — νῦν Codd.; σμύρνης ἄχρι γε το
 νῦν σχεδὸν τοσαῦτα ἀκηκόαμεν A Edd. — Cap. V. 1. τάδε U P;
 ταῦτα A Edd. || τούτων P2; τοῦτο M; τούτου A Edd. || 2. μὲν
 εἶναι Sex verba, omissa in A, praebent U P2. — Cap. VI. 3. κα
 τοῦ διαφόρου. Conjicio κατ' ἔτος τὸ δένδρον scribendum esse.
 ἐν ταύτῃ αἰτίᾳ conj.; ταύτην αἰτίαν Libri. || βρ. γὰρ U P2; βρ. ἱ
 A. || ἀγγελῖδια U; ἀλσεῖδια P2; ἀγγελῖα διὰ M; ἀγγελῖα A. —
 Cap. VII. 1. ὁ γὰρ — Λιβάνου U P2; om. A Edd. || 2. πανάκου
 U; πανὰ P2; πάκου PA. || μικρὰν P2 P; μικρὰ A Edd. — Cap. VII
 1. καὶ παντοίας U; ἐναντίας A Edd. || κανλοῦ conj.; χυλισμοῦ P2
 Edd. || τῶν δὲ ῥιζῶν. Inde ab his verbis duplex adnotanda e
 scripturae varietas e codice U, et paullo mox a verbis ὁ μὲν οὖ
 inde in M, altera ex hoc ipso libri noni contextu, altera e libr
 decimo. Extat enim in libro Urbinate liber decimus, ab iisder
 versiculis incipiens, quos Aldina ut libri decimi reliquias praebe
 quos in fine huius libri posuimus, atque pergit deinde huius libri
 partem a verbis praescriptis usque ad cap. 19, 4 γίνεσθαι repetere
 sed cum magna scripturae varietate. Haec ita distincta sunt u
 siglo U et M scriptura libri noni, siglo U* et M* scriptura libri de
 cimi indicetur. 1. ἐν τοῖς φ corr.; ἐπὶ τοῖς φ. A Edd. || ἐπὶ τ

ὡς U* M*; ἐπίπαν A Edd. || 2. ἀμερθῶσι U* M*; ἀμέρσωσι A
 Edd. || μόνης οὕτω καὶ conj.; μόνης καὶ A; μόνον οὕτω καὶ M*. ||
 αὐτήν γὰρ οὐδὲ τέμνειν U* M*; ταύτην γὰρ οὐδὲν τέμνειν P; ταύ-
 τής γὰρ οὐδὲν τ. A. || ἀπὸ τῆς ἐντομῆς U* M* marg. P.; δι' ἐντο-
 μῆς PA Edd. || ἐνίους U* M*; τινας AM. || 3. ὑπόστασιν U* M*
 marg. P.; ἀπόσταξιν PA Edd. || ῥᾶω corr. Schn. syll.; ῥαιο U;
 ῥαδίως MA Edd. || θάττω corr. Schn. syll.; θᾶττον U* M* A; ἐλάττω
 M. || ἰσχυρὸν U* M*; ἰσχυρότερον A Edd. || 5. ἀλειψάμενον Codd.
 omnes; — μένους A Edd. || 7. τινας αἰτίας U* M*; τινὰς ὁμοίως
 A. Fortasse scribendum καὶ ἄλλα δὲ τοιαῦτα. || ἕτερον U P2;
 ὑπερὸν marg. PU* M*; στερεὸν PA. || 8. καὶ τέμνειν U* M*; om.
 A Edd. || κατευχόμενον U* M*; προσκατευχόμενον P2 et addito
 A. || ἐάνπερ ἐγγὺς ἐπιγένηται conj.; ἐὰν δὲ ο ἐγγὺς μὴ ἀποτέμνη
 αἰετὸς ἀποθνήσκει ἐνιαυτῷ UMA; ἐὰν δὲ ἐγγὺς μὴ διατέμνη — ἐνι-
 αυτῷ U* M*; ἐὰν δὲ ὁ ἔγ γὺς μὴ διατεμνη — ἀποθνήσκει ἐνιαυτῷ
 P2; ἐὰν δὲ ἐγγὺς μὴ διατέμνειν — ἀποθνήσκειν γὰρ ἐνιαυτῷ P. —
 Cap. IX. 1. τοῦ γὰρ μανδραγόρου U*; om. cett.; τοῦ φύλλου M* ||
 πρὸς φίλτρα U* M*; πρὸς om. A Edd. || δ' ἐν οἴνῳ ἢ ὄ. U* M*; δὲ
 οἴνῳ ἢ ἐν ὄ. A Edd. || καὶ ἐνείραντες — ἐπὶ καπνῷ U* M*; ἐνεί-
 ραντες δὲ ἐν γλεύκει ἐκρέμασαν ὑπὲρ καπνοῦ A Edd.; ἐμπείραντες
 ὑπὲρ γλεύκους — U; καὶ ἐμπείραντες ὑπὲρ καπνοῦ M. || 2. τὰ
 ὑπὲρ U* M*; τὸ αὐτὸ A Edd. || τὰς δυσουρίας — ἐξαμβλώσεις καὶ
 ; om. U* M* A Edd. || σπάσματα M*; σπασμάτια PA Edd. || φύ-
 τας U; φύσεις M* A. || χρησίμη Codd.; χρήσιμοι A. || 3. ἐκπνήσεις
 conj. Coraë's.; ἐκπνεύσεις M* A Edd. || γυναιξὶ Codd. omnes; ταῖς
 γυν. A Edd. || ἀπὸ κεφ. Codd.; ἀπὸ τῆς κ. A Edd. || πίνειν U*
 M*; πσιῖν A Edd. || ἀγαθὴν Codd.; ἀγαθὴ A. || 4. πρὸς cum
 Maekh. addidi. || συλλέγεται Codd.; τίλλεται A Edd. || 5. ἄργεμα U*
 M*; ἄργεματα A Edd. || τὸ μὲν — τὸ δὲ UM; τὰ μὲν — τὰ δὲ A Edd.
 ὅτι γὰρ corr.; ὅσα γὰρ UU* M*; τὰ γὰρ M; τὸ γὰρ A Edd. ||
 δύναται Codd.; δύνασθαι A Edd. || καθάρειν M* A; om. UM.
 liquidem seclusi. || 6. μαράθῳ UU*; μαράθῳ M* A. || συλλέγεται
 MU*; ξυλλέγεται M*; τίλλεται A Edd. — Cap. X. 1. φαίνον-
 ται — καυλὸν UMA; φαίνονται καὶ τῇ ὄψει παραπλήσιοι εἶναι πλὴν
 τῆς ῥίζης· αὕτη δὲ τοῦ μὲν λευκὴ τοῦ δὲ μέλαινα· τὴν δὲ μορφήν
 καὶ τῶν τοίαν· καυλὸν U* M* || τὴν ῥίζαν UM; τὴν δὲ ῥ. A. || τοῦ μὲν
 UM; μὲν om. A. || καυλὸν μὲν U* M*; κ. δὲ A. || παρόμοιον
 ῥόδοι U; ὅμοιον M* A. || μῆκος δ' ἔχον U; μῆκος ἔχον εὐμήκες
 M* A. || ἡρτημένον καὶ ἐπιγειόφυλλον. Haec cum Gazae versione

„folia continuo radici annexa sparsaque humi“ corr
 genda esse censeo ἡρτημένα καὶ ἐπίγεια τὰ φύλλα. || οὐδέν — τοι
 των UU*; οὐδὲ — τοῦτον A. || εὐμεῖς ἦ U*; εὐμεῖσιν M*A Edd.
 βελτιστοὶ δὲ καὶ οἷς In his verbis desinit M*. || 3. μαλιώτης cor
 Hahnemann de Elleborismo vet. p. 27; μασσαλιώτης A Edd. || ἀμπι
 λῶσι corr. Sch. syll.; ἀμπέλοις UA. || 4. καὶ πολλοὶ Codd.; καὶ on
 A Edd. || οὐχ ὅτε Haec verba, quae Codd. praebent, seclusi. || ται
 δυνάμεσι διαφέροντα U*; δυνάμεις ἰδίας ἔχουσι A Edd. || ἔκτομο
 — ἀνευρόντος U*; ἐκ τοῦ τεμόντος καὶ ἀνευρόντος μελαμπόδιον ἀ
 ἐκείνου πρώτου τεμόντος A Edd. — Cap. XI. 1. τὰ τρία UM; τ
 om. A. || A voce ἔχει usque ad καταπλάττειν omittunt omnia U
 Gaza Tarv. || μάλιστα U*; om. A. Edd. || καὶ — πιεῖν de cor
 Schn.; ἐν ὀξύνῃ καὶ πιεῖν A Edd. || 2. μὲν ὥς U*; μὲν ἔστιν ὥς A
 || οἷόνπερ ἢ θαψία U*; ὅμοιον τῇ θ. A Edd. || κεφαλαίας cor
 Schn. in Comm.; κεφαλῆς A. || 3. ὀδύνης conj.; ὀδύνη Libri.
 4. ἀλφίτου Codd.; ἀλφίτων A Edd. || 5. πιεῖν U*; om. A Edd.
 ποιεῖν εἰτα καθενδεῖν P. || 6. οἱ δὲ U*; οἱ μὲν A Edd. || θρύορον A
 θρύορον U*; βρύορον U; βρύορον M; θρύον e Dioscor. 4, 74 Schn
 || λευκὴν Codd.; λευκὴν δὲ A. || μὲν ὥστε UU*; μὲν οὕτως U; μὲ
 ουτως ὥστε A Edd. || παύεσθαι UM; παύσασθαι A Edd. || ὀπὸ
 κενταυρίου U*P; οστοκενταυρον U; ὥς τὸ κένταυρον MA. || 7. πίνει
 UM; πιεῖν PA Edd. || 8. πηχυαῖον UM; διπηχυαῖον A. || ὥς δε
 corr. Sch.; ὥς δὲ U*; om. A Edd. || 9. ἀπ' ἄκρου Codd.; ἐπ' ἄ
 A. || καὶ ξ. καὶ UM; ξ. δὲ καὶ A Edd. || αὐτὸν δὲ de conj.; δὲ om
 A. || 10. ἡ μὲν UU*P; ἡ δὲ M; καὶ ἡ μὲν A. || κάχου U*; κάχους A
 Edd. || πῆχεως P; πῆχεος U*A. || βλάστην UM; βλάστησιν A Edd
 — Cap. XII. 1. διαφέρουσαι conj.; διαφέρει U; διαφέρουσι δὲ M
 διάφοροι A Edd. || χρήσιμον U*; χρήσιμα UM; χρησίμη A; καθά
 περ UM; ὥσπερ A. || μετὰ ῥαφάνων μεμιγμένη U*; μ. ῥ. μιννυμένη
 A; ῥαφάνον μετὰ τινος μιννυμένη UM. || ἀκανοειδῆ corr. Sch. syll.
 κονοειδῆ U*; κωνοειδῆ marg. P; ὅμοιον ἀκάνω PA. || ἄκανθαν U
 marg. P; ἄκανον PA. || 3. ἄγρια U*A; αἱ ἄ. UM. || παχεῖα U*
 βραχεῖα A. || ὥσπερ κεράτιον conj.; ὥσπερ κέρας UM; ὥσπερ τῶν
 κερατίων U* A. || κιχωρίω U; κιχωρίω MA. || 5. λεπτήν U*
 λευκὴν A Edd. || ὁμωνυμία τινὶ corr.; ὁμώνυμά τινα A; - τινὶ U*
 — Cap. XIII. 1. εὐδομοι UU*; εὐδομοι M; εὐοσμοι A. || 2. κα
 λοῦσιν — αὐτὴν U*P; καλοῦσιν αὐτὴν εὐθὺ γλυκεῖαν αὐτὴν A
 et omissio altero αὐτὴν UM. || 3. κεφαλῆς corr.; κεφαλὴν A Edd
 || ὑστέραν corr.; ἔτερα A Edd. || τὰ μὲν οὖν sq. Haec sunt hiulea

rtasse hoc modo supplenda πρὸς μὲν οὖν τὰ τῆς κεφαλῆς πρ.
 - καταπλάττοντα, πρὸς δὲ τὰ ἄλλα φ. sq. || 5. κνήμας ἔχει U*;
 ἔ. πυκνάς A Edd.; κνίκας ἔ. πυκνάς UM. Mihi diηνεκεῖς seri-
 um fuisse videtur. || 6. τὰς ἰσχυάδας U*; τὰ τῆς ἰσχυάδος A Edd. —
 ap. XIV. 1. δέκα ἦ U*P; δέκα καὶ A Edd.; om. UM. || ἔχουσαι U*;
 ουσι A Edd. || καὶ διακ. Codd.; καὶ om. A. || 2. τις U; τῆς A Edd.
 3. δοιμείας corr.; οὐδὲ μιᾶς U*; οὐδεμιᾶς A. || 4. δὴ ὅπ. conj.; δὲ
 A Edd. — Cap. XV. 1. ὧν δὴ corr. Sch. syll.; ὧι δὴ U*; ἐν οἷς
 PA. || ταῖς ἐλεγείαις UM; τοῖς - εἰοῖς A. || 2. καὶ ἦττον U; καὶ τῷ
 A. || περιττότατα corr.; - τάτη A Edd. || ὀφιδίων UM; ὄφρων A
 ld. || 3. ταῦτα — κοινόν Haec ut spuria seclusi. || τῶν μὲν οὖν
 ; καὶ τῶν UMA Edd. || 4. φυτῶν conj.; φύλλων A Edd. et U
 i prius λ in litura. || εἶναι UU*; om. A Edd. || 5. κεραῖν U*;
 ραν UA. || 6. ὁ τιθύμ. U*; τὸ τιθύμαλλον A Edd.; τιθύμαλλον
 M. || ἵπποφάες U; ἵπποφαῆς M; ἵππομανῆς U*A. || τοῦτο UU*;
 A. || ἀκκείνο UM; καὶ ἐκεῖ U*A. || δ' ἐκεῖ corr.; δὲ καὶ A.
 7. κατὰ τὸ corr. Stackh.; καὶ τὸ A. || 8. πατραϊκὴν corr.
 hn. syll.; σπαρτιακὴν U*; σπαρτικὴν marg. P.; πατρικὴν A. —
 ap. XVI. 1. φαγούσαις UM; φαγοῦσαι U*; φαγούσας A Edd. ||
 διαθερμαίνει U*; θερμαίνει A. Edd. || ἀλλοιοῦται corr.; πλείω
 ὑτων A Edd. || 3. ὁροδάμων U*P; θάμων marg. P A. || 4. μὲν
 αὐτῶν UM; μὲν ὥς φασὶ καὶ A Edd. || καρίδι conj.; καρίαι U;
 ρύα A Edd. o. || 5. ποιεῖν U; ποιεῖ A. || φυόμενον conj.; φύ-
 θαι UA. || ἀλλὰ τοὺς ἐγχ. UM; ἀλλὰ τινες τοῖς ἐνεγκαμένοις
 ῥήθεται εὐρηται· τοὺς γὰρ ἐγχ. A. || 6. ἀλλὰ τοῦ U; ἀλλὰ
 M; ἀλλὰ καὶ τὸ A. || τὸ φύλλον UM; τὸ om. A. || ἀβοηθή-
 ρους PU*; εὐβοηθήτους A. || 7. μὲν οὖν de conj.; οὖν om. A. ||
 δὲ ἀκ. UM; τό γε μὴν ἀκ. A Edd. || κεκτῆσθαι An fuit πω-
 τίσθαι? || ἀκολουθεῖν κατὰ conj.; ἀκούειν εἶναι κατὰ A Edd.
 8. εὐρήκει corr.; εὐρίκει U*; εὐρηκέναι A Edd. || σφόδρα UM;
 ἄν A Edd. || 9. κείοι - ἄλλοι UM; κίους φασὶ τῷ — τρίβοντας κα-
 ῶπερ οἱ ἄλλοι χρῆσθαι A. — Cap. XVII. 1. φαρμάκων U*; φαρ-
 ακωδῶν A. || ἐλέγετο UM; ἔλεγε A Edd. || δύναντος U*; δύνοντος
 A. || 3. καὶ λούσασθαι corr. monente Schn.; ἐκλούσασθαι A. —
 ap. XVIII. 1. δ' ὅμοιον τῇ μ. UM; δ' οἶον μ. A. || τὰς βῆχας Codd.;
 ῶς β. A. || 2. ἀποκτείνει UU*; - εἰν A. || σκορπίῳ corr.; σκορ-
 λίου A Edd. || τὸν σκορπίον U*; τῶν σκορπίων A. || 3. μόνον — περὶ
 U; μόνον τῶν σωματικῶν περὶ τὸ U*MP; μόνον περὶ τῶν σωμ.
 περὶ τὸ A. || ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ corr. Heins. Stackh.; ἀπὸ τοῦ τὸ αὐτὸ

A; ἀντο τοῦ U*; || δυνεῖν U; δυοῖν A. || ὄντων UM; ὄντοι A.
 4. ἐπεὶ τό γ' — Ἀριστόφιλος U*; ἐπεὶ τὸ δύο εἶναι τινὰς τοιαύτη
 δυνάμεις οὐκ ἄτοπον· καὶ γὰρ καὶ ἄλλοι τινὲς καὶ Ἀρ. A Edd. || ἔχ
 U; ἔχει A Edd. || τὸ ὅλον — χρόνον U*; τὸ ὅλον δύνασθαι τὴν —
 καὶ γὰρ εἰς χρ. A Edd. || καὶ χρῆσθαι U; κεχρησθαι A. || 5. ὅμοι
 δὲ καὶ ἄμφω μορφὴν corr.; ὅμοια δ' ἄμφω καὶ μορφὴν A; ὅμοι
 καὶ ἄμφω καὶ ἄμφω μορφὴν U*. || ὠχρότερον Codd.; -ος A. || δ
 δοσθαι U*; om. A. || 6. κραταιγόνου corr. Staekh.; κραταιγαίου U
 κραταιογονίου U*; κραταίου A. || 7. τοῦ δ' ἡμιονίου corr. Saraceni
 ad Dioscor. 3, 151.; τῆς δ' ἡμιόνου A. || τῆς ἡμιόνου UU*; τοῦ ἡ. A
 || τῷ φύλλῳ UM; τὸ φύλλον A Edd. || σκολοπένδρῳ conj.; -δρων U
 -ίῳ A Edd. || ῥίξαι — λεπταὶ corr.; -ας -ᾶς Libri. || 8. τῷ τὸ μὲν ς
 U*P; τῷ τὸ φ. UM; τῷ τὴν μὲν φ. A. || μονόκλωνον corr. Schn. syll
 μονόκλονον U*; μονόκαλον A. || 9. ἐντείνεσθαι U*; τείνεσθαι A.
 10. καὶ οὐκ ἄ. UM; καὶ om. A. || χυμοῖς U*P; χυλοῖς marg. PA.
 δυναμένας U*; δυνάμενα A Edd. || ἀτέκνους U*; ἀτεκνούσας A
 || 11. ἀφ' ἧς U*; ἀφ' οὗ A. || τὰς ἐγκύμονας Codd.; τὰς γυναικας
 τὰς ἐγκύμονας οὖσας A Edd. || αὐται corr.; αὐταὶ A Edd. || ἰδίαν U*
 om. A. || ἀγρυπνεῖν ποιεῖ U; ὁ ἀγρυπνεῖν ποιῶν A. — Cap. XIX
 1. ὥστε UU*; ὥσπερ A Edd. || ὀνοθήρα U*; οἶνοθήρα A. || μικρο
 τερον conj.; πικρότερον UM; πλατύτερον A. || θάμνος UU*P; ἄ
 θάμνος A. || 2. τάδε U*; τὰ A. || 3. εὐδοξεῖν U*; εὐδοξεῖ A. || 4.
 ἠπορήσθω P; ἀπορήσθω A. — Cap. XX. 1. δὴ P; δὲ A. || 2. κα
 ἕξ ἄ. U; καὶ om. A. Edd. || 2. ῥίξαι addidi de meo. || πατραϊκὴν U
 σπαρτικὴν MA. || 3. ξενικά U; ξινὰ M; ξενὰ A. || διαρροία διαφθ
 corr. Schn. syll.; διάρροια ἢ διαφθ. UM; διάρροια αὐτοῖς γίνετα
 ἢ διαφθ. A Edd. || 4. ἀναβλαστεῖ corr.; αἰεὶ βάλλει A Edd.
 καὶ μάλ. corr.; μάλ. καὶ A. || τῶν δὲ Libri; κατὰ δὲ τῶν Edd.
 ἐπιπαττομένη U; παττομένη A. || 6. περὶ etc. Ab his verbis incipit
 liber decimus in UMA, quorum Urbinatē codicem partem libri
 noni inde a verbis τῶν δὲ ῥιζῶν cap. viii usque ad verba Τελέθριο
 σύσκιον cap. xx, Mediceos ab iisdem verbis incipientes usque ad
 verba βέλτιστοι δὲ καὶ οἷς cap. x, 3. cum magna scripturae varie
 tate repetere supra indicavimus. Aldina paucos habet versus.
 δυνάμεις — εἴρηται P; δυνάμεις καὶ τὰς τῶν χυμῶν καὶ τὰς τῶ
 ὁσμῶν καὶ πάντων τῶν ἀόσμων ποιοῦσι διαφορὰς U; δυνάμεις
 καὶ περὶ τῶν χυλῶν τῶν γε εὐόσμων καὶ τῶν ἀόσμων ποιοῦσ
 διαφορὰς A.

DE CAUSIS PLANTARUM.

Lib. I. Cap. I. 1. ἀρχαῖς χρωμένους ταῖς de conj.; οὐχ αἷς
 χρωμένους τὰς Codd. || 2. πάντ' conj.; πάνυ M. A. || 3. αἰτίας
 τηρεῖν conj.; αἰτίας· τὰ δὲ ἀπαράβλαστα συμμετρία τινὶ τοῦ
 εἰρημοῦ καὶ ὑγροῦ, καὶ μονοφυῇ δέχεται καὶ τὰς ἄλλας δύναται
 τηρεῖν Ald. et ut videtur Codd. — Cap. II. 1. μάλιστ' ἢ μόνος
 conj. Sch.; μάλιστα μόνος Ald. || 3. ἔτι τοῦτο corr.; ἔτι τούτων U;
 τί τοῦτο A. — Cap. III. 2. καὶ ἐπὶ τῆς corr.; καὶ ἡ τῆς A. || 3. ἔτι
 καὶ corr.; ἐπεὶ δὲ καὶ A. || 5. καὶ ἐκ corr.; καὶ γὰρ ἐκ Codd. ||
 δύναται βλαστάνοντα conj.; δύναται βλαστάνειν A. — Cap. IV.
 μὴ πλεῖον conj.; μηδεμίαν Codd. || 2. ἐπ' ἐκείνων corr.; ἐπὶ
 των Codd. || 3. ἔμβιος U; ἔμβριος M; ἔμβριος A. || καὶ γὰρ οὗτος
 ; καὶ οὗτος M; καὶ οὕτω A. || 4. ὑπὸ τὴν αὐτὴν αἰτίαν πίπτει·
 δύναται γὰρ διατηρεῖν corr.; ὑπὸ τὴν αἰτίαν πίπτειν δύναται
 καὶ διατηρεῖν U. Ald. || θάττον U; θάττων A. || 5. παρέχει πᾶν
 ἄλλότριον· ἄλλότριον δὲ τῷ ζῶντι corr.; vox ἄλλότριον altera
 missa in U; παρέχει πᾶν τὸ ἄλλότριον· ἄλλότριον δὲ τῶν ζωτικῶν
 || δεῖ, δεῖ δὲ μὴ corr.; δεῖ διὰ τὸ μὴ Codd. || 6. ξυνηθροισμέ-
 νον — καὶ ἐν ἐκείνοις corr.; ξυνηθροισμένοις — καὶ τὴν ἐκείθεν
 Codd. || καὶ ὑγρότης conj.; καὶ ὑγρότης UM; ὑγρότης A. || ἀνα-
 κτέον corr.; ἀνεκτέον α superser. U; ἀνεκτέον M; ἀνεκτέον A Edd.
 — Cap. V. 3. αὐτομάτους Codd.; αὐτόματον A Edd. || ὅπερ Codd.;
 ὅπερ δὴ A Edd. || 4. αὐτό τε τὸ corr.; αὐτὸ τὸ Libri; καὶ αὐτὸ τὸ
 um Moldenh. Schn. || 5. γινόμενον δ' ἐπὶ corr.; γινόμενον ἐπὶ
 et UM; συμβαίνει γινόμενον Schn. || καρπίμων καὶ ἀνθοφόρων
 corr. partim cum Schn.; καρπίμων ἢ ἀνθοφ. Schn.; καρπίμων ἢ
 ἀνθοφόρων A. || τί κωλ. Codd.; τί δὴ κωλ. A Edd. — Cap. VI.
 . χρῆται θατέρῳ τὰ conj.; θατέρῳ om. A. || δῆλον ὅτι sq. Hunc
 eum sic corrigendum esse credo: δῆλον ὅτι αἰτία τοῦ βλαστάνειν
 τοῦ γεννᾶν ἢ — θατέρῳ ὅπερ — ἔχον. || 2. τοῖς τόποις conj.;
 τοῖς ὅποις A Edd. || 3. φέρειν Videtur μεταφέρειν scribendum esse.
 4. εὐλόγως δ' ἔχει τὸ conj.; εὐλόγως δὲ καὶ τὸ UA. || τὰς λειο-
 τάτας Codd.; τὰς τελειοτάτας A. || ὥς γ' ἐνὶ corr.; ὥς γ' ἐνι U;

ὥς οὐκ ἐνι A. || ἔτι δ' ἅ conj.; ἔτι δὲ AU. || 5. ἔστι δὲ U; ἔτι A Edd. || ἔτι δεῖ corr.; ἔτι δὲ A. || τὰ ἔρρη corr. Schn. in Comm. ἔρινά UA. || διὰ τοῦτο corr.; διὰ τούτων U; διὰ γὰρ τούτων A. ἀρδεύεσθαι corr. Schn.; δέεσθαι in rasura U; δεύεσθαι A. || αὐτῷ corr. Schn. syll.; αὐτῶν A Edd. || ἂν τύχη corr.; ἂν τα; UA. || 7. καὶ διατ. U; ὁ διατ. M; εἰς τὸ διατ. A. || φιλύρας ἔξωθεν φλοιῷ corr.; φιλύραι κενωθέν φλοιοὶ U; φιλορακένωθεν φλοιοφιλορά κενωθέν φλοιοὶ A. || 9. λαμβάνειν M; προσλαμβάνειν A Edd. || 10. ἰσχυροτέρου corr.; ἰσχυρότερον A Edd. — Cap. VII. 1. δέδρεα corr.; δένδρα A Edd. || χρόνον UM; χρόνους A Edd. || 2. κρομάννυσιν corr.; κερκεμάννυσιν U; κερκαμάννυσιν M; κρομαννυσιν A Edd. || 3. τὸ κατὰ πρόεσιν σπέρμα cum rasura inter o et U; τὸ καταπρόεσι σ. M; τὸ κάτω προῖον σ. A Edd. || 4. ὥστε κινεσθαι corr.; ὥστε κινεῖ καὶ UM; ὥ. κινεῖν καὶ A. || τὰ γ' ἄλλα U; τὰ τ' ἄλλα M; τὰ τε ἄλλα A. || πλέοσι U; πλείοσι M; om. A. || ἀλλὰ U; ἀλλ' εὖ A Edd. — Cap. VIII. 1. φυτενμάτων U; φυτενμένων A Edd. || καὶ ὑπόριζ' ἂν U; καὶ ὑπόριζαν M; καὶ ὑπὸ ῥζαν Ald. || 2. πολλή corr.; πολλῶ Libri. || 4. φανερόν U; φανερά A Edd. || τὸ γ' U; γ' om. A. || τροφήν conj.; κράδην A Edd. — Cap. IX. 1. ὅλως τὰ γένη corr.; ὅλα γένη A Edd. || ἐξαγριοῦται corr.; ἐκπαπποῦται A Edd. || 2. μεθιστάναι corr. Schn. syll.; μεθίστανται A Edd. — Cap. X. 2. προανθεῖν. Videtur προῶανθεῖ scribendum esse. || 4. ἀνδράχνη A Edd.; ἀνδράχλη Codd. || διναται Codd.; δύνανται Edd. || 5. καὶ ψυχρότητι Haec verba in Lbris omitta addidi cum Schn. || γίνεται γὰρ ἀπαλώματα Haec verba ut spuria seclusi. — Cap. XI. 1. αὐτοῖς corr.; αὐτοῖς A Edd. 2. λαμβάνουσι corr. Schn. syll.; λαμβάνουσα UM; λαμβάνοντα A Edd. || καθάπαξ conj.; καθάπερ Libri. || τάχ' ἂν corr.; τάχα A Edd. || πορρώτεροι conj.; πρῶται A Edd. || 4. εἰς δ' οἱ corr. Schn. syll.; εἰ δ' οἱ A Edd. || 5. γοῦν conj.; γὰρ A. || 6. τις ἂν U; ἅ om. A Edd. || εἰ ἡ corr.; ἡ τ' ἐκ MA. || τοιαύτην corr.; τι ταὐτὸ A Edd. || 7. ὃ δὴ U; ὃ δὲ A Edd. || ἐκείνοις om. in UA supplevum cum Schn. || βλαστοφυεῖν corr. cum Schn.; καρποφυεῖν MA. || χαλεπώτερον corr.; -έρων U; -έρως A. || ἔνεκα corr.; γέννησις A Edd. — Cap. XII. 1. δ' ὑπὸ corr.; θ' ὑπὸ U; ὑπὸ A Edd. 2. βραχύ τι πρὸ conj.; βραχύτητα Libri. || 3. τῇ τε ὑγρότητι καὶ τροφῇ conj.; ἔτι τε ὑγρότητα καὶ τροφήν A. Sed locus valde dubius vix integer. || 4. βραχύ τι πάντως corr.; βρ. τι πάντων U; βραχύτητι πάντων M; βραχύτατον πάντων A. || ὁ ὅλος U; ὁ om. A Edd.

5. εἰ τὸ U; ἔστι τὸ A. || κατὰ U; δὲ κατὰ A. || μικρὰν αἰετίναν
 χυβάνει ἔφειν conj.; μικρὰ εἴπερ ἐλάμβανε πρὸς ἕξιν UA. || 6. ὥς-
 ερ — προσανύξεσθαι conj.; ὡςπερ εἰ συμβαίνοντι τινὶ πρὸς ἀνύξεστέ-
 ρας A et προσανύξεστέρας UM. || ἤδη Codd.; δ' ἤδη A Edd. || προορ-
 ῶμεναι cum Sealig. Heins.; προορώμεναι Libri; προωρημέναι
 Schn. || ἔρχεσθαι corr.; ἔρχονται A Edd.; ἔρχεται Codd. || 7. ἀλλὰ
 ; om. UA. || βάθους οὗ U; βάθος ἂν MA. || 9. μετὰ τὸν U; κατὰ
 τὸν A Edd. || 10. ὡς δυνάμει U; αὐτὴν δυνάμεις MA. — Cap. XIII.
 θεωρεῖσθω UA; τεθεωρήσθω Schn. || 3. περὶ τροπᾶς corr.; ἐπὶ
 τῇ UA. || 5. τισι κατὰ conj.; καὶ κατὰ UM; κατὰ A Edd. || 6. ἀνα-
 ῥοὶς U; ἀναδύσεις A Edd. || 7. μεταβολὴ corr.; μεταβολῇ Libri. ||
 καταναλωκότες Codd.; κατηναλωκότες Edd. || ἐπιγινόμενης θέρ-
 ος corr. Schn. in Auct.; ἐπιγινόμενης ἐτέρως UM; ἐπιγινόμενον
 τέρου A. || 9. τινὰ γένη U; γένη hm. A. || ἃ — διαφορεῖ conj.; ὃ καὶ
 προῖκαρπεί ὅμως διαφέρει U; ὃ καὶ προῖκαρπείν ὅμως διαφέρει M; ἃ
 καὶ προῖκαρποῦντα ὅμως διαφέρει A. || ἀναπληροῦνται — βλεπόντων
 conj.; ἀναπληροῦνται διὸ καὶ χῶνται τινες αὐτῶ τῶν πρὸς τὴν
 ὥραν βλεπόντων· καὶ κυῖσκονται τινες αὐτῶν τῶν πρὸς τὴν ὥραν
 βλεπόντων A. || 10. ἐπιβλαστικώτατα δ' οὖν corr. Schn. syll.;
 εἴτα βλαστικώτατα· βλαστικώτατα δ' οὖν UM; ἐπεὶ καὶ βλ. βλ. δ'
 ὡς ἂν A. || κατακλύεται corr.; καὶ κλύεται UM; κωλύεται A Edd. ||
 2. προανθεῖ καὶ προβλαστάνει. Mihi προῖανθεῖ καὶ βλαστάνει
 scriptum fuisse videtur. — Cap. XIV. 2. ὥστε — ὥρας conj. Schn.
 syll.; ὥστε μὴ βλαστάνειν ἀπὸ τοίτου καινῆς ἄλλης γινόμενης οὐκ
 ποιεῖ τῆς ὥρας Libri. || 3. δὲ πεπίνσεις conj.; δ' ἀνθήσεις UA. ||
 ῥαῖονα corr.; ῥᾶον ἂν A; ῥᾶον ἂν UM. || τῶν χυλῶν αὐτῶν conj.;
 αὐτὸς χυλοῦς αὐτοῦς A Edd. || αὕτη corr.; αὐτὴ M A Edd. || καὶ δυνά-
 μως καὶ κατεργ. U; καὶ δύν. om. N; καὶ δυν. καὶ om. A. || 4. δυσ-
 κατὰπεπτος corr.; δυσἀπόσπαστος Libri. || εἴπερ — ἔχειν U; εἴπερ
 αἰλλονται ταῦτα πάντα — ἔχειν M; ὑπερβάλλοντα δὲ ταῦτα — ἔχει
 A Edd. || τι γίν. U; τι om. A Edd. — Cap. XV. 1. τὰ ἄλλα corr.;
 καὶ δ' ἄλλα UA. || κατὰ μικρὰ corr. Schn.; καὶ μ. Libri. || ἔτι δὴ
 Codd.; ἔτι δὲ A. || καὶ — κινήσεως conj.; σμικρᾶς δεῖται καὶ κιν.
 ; δεῖται μικρᾶς κιν. A. || 3. ἂν δὲ — κἀκείνων corr.; ἅμα δὲ
 εἰρηδοσπολὺ καὶ A Edd. || 4. εὖειλα corr.; εὐδηλα UA. — Cap. XVI.
 ὅσων conj.; ὡς ἂν A Edd. || ἐκατέρωθεν U; ἐτέρωθεν A. || δὲ
 καὶ τὴν corr.; δὲ καὶ τὴν A Edd. || 5. πον corr.; ποι A Edd. || 7. τὰ
 κατὰ ἐν corr.; τὰ ἐν UA; τὰ ἐν τοῖς ζῷοις ὅστᾳ Heins. Schn. || ἐκ τῆς
 κατὰ. corr.; ἐκ γῆς κ. Libri. || περιττόσεως conj.; ὅπερ ἐν τούτῳ U;

ὥςπερ ἐν τούτῳ MA. || καίτοι γε corr.; καὶ τό γε A; καὶ τὸ M. ||
τὸ ποῖον corr.; τῶν ποίων A. || 9. τῶν χυλῶν — πέψις conj.; τ
νων — σῆψις A. || καὶ ὁπώδεσιν corr.; καὶ σκώδεσιν U; om. ce
|| 10. ποτέροις Codd.; ὁποτέροις A Edd. || τούτῳ U; τοῦτο A Edd.
τὸ μὲν Adjeci μὲν de meo. || 11. καὶ τιν' ἄλλον conj.; καὶ τὸν ὅλε
A Edd. || ταύτῃ δὲ καὶ τὰ τῆς conj.; ταύτῃ δὲ τὰ ἐκ τῆς UMA.
ὅταν ὦν corr.; ὅταν οὖν A Edd. || προσλάβῃ Codd.; προσλαμβάν
A Edd. || 12. ὅλως μὲν Codd.; ὅλως μὴ A. || 13. ἐκ τῶν conj.; ἐ
τούτων Libri. || ἡ οἶκ. Codd.; ἐστὶν οἶ. A. || ἐν τῇ U; ἐν τοῖς A Ed
|| πολλὰ corr.; φύλλα Libri; αἴτια Edd. — Cap. XVII. 1. ὥς γὰ
U; γὰρ om. A Edd. || αὕτη γὰρ Codd.; ἅ. μὲν γὰρ A Edd. || ἐπέλθ
conj.; ἐπιθῇ Libri. || 3. ἔτι δὲ — ὕδατώδης Haec verba, quae i
Libris post εὐδαινεῖς habentur, hic posuit Schn. || 5. σκληρὰ Codd.
ξηρὰ A Edd. || ἢ ἄλλ. conj.; καὶ ἅ A. || 6. τῶν δ' αὖ conj.; τούτω
δὲ UA; ἄλλων δὲ M. || οὐδὲ γὰρ ἐν τούτων corr.; οὐδὲν γὰρ ἐν τούτ
A Edd. || ἢ πάντα Addidi ἢ de meo. || 9. διατιτραινομένων καὶ τοῖ
παττάλοις κολαζομένων conj.; δ. καὶ ταῖς πληγαῖς τιτραινομένων
καὶ κολ. U; δ. καὶ κολαζομένων A Edd. || 10. τὴν εἰς τὴν βλάστησι
ὄρμην U; τὴν βλ. καὶ ὄρμην A Ed. — Cap. XVIII. 1. ἀρίστη ad
jeci de conj. || ευτραφοῦς corr.; ἑτρεφοῦς MA. || καθιέντα U; καθ
ιένται M; καθιέμενα A Edd. || 3. παρισόχρονα corr. Schn.; περι
σόχρονα Libri. || 4. καὶ τὰ πολ. UM; τὰ om. A. || 5. βλαστάνειν κα
ἀνθεῖν καὶ πεπαίνειν corr.; πεπαίνειν καὶ βλαστάνειν καὶ ἀνθεῖ
A Edd. || κατ' ἄλλα καὶ ἄλλα U; καὶ τ' ἄλλα καὶ ἄλλα M; καὶ τ
ἄλλα A. — Cap. XIX. 2. ἐλάσσυρην conj. Schn.; ἰτέας π. A Edd
|| 3. παραμονή conj.; ὁμοία Cod.; ὁμοίως A Edd. || ἀπὸ δὲ τούτο
corr.; κατὰ δὲ τούτου U; κατὰ τούτου M; κατὰ δὲ τοῦτο A. || 4
χώραν U; χῶρον A. || 5. ἀπολλύασι Codd.; ἀπολλύουσι A Edd.
πληθύνει U; πλυθείη M; πληθύνει A Edd. — Cap. XX. 1. νέων
ἀθρόα γὰρ conj.; ἀθρόως τε Libi. || 2. τῷ φέρειν U; τὸ φέρειν M
γὰρ φέρει A. || τῷ κνούμενον — ἐκφαίνειν corr. Schn. syll.; τῷ
κνουμένων — ἐκφαίνει A. || ἅταλ. — περιῶ. Quinque verborum
supplementum solus praebuit U || αὐτῷ corr.; τούτῳ A Edd. || τ
σταχ. U; τῷ στ. A Edd. || τοῦτο καὶ corr.; τ. δὲ A Edd. || 3. εὐχυλ
corr. Schn.; εὐξύλῃ A Edd. || κατακοπτομένη U; κατακομένη M
κατακεκομμένη A. || 5. διήκειν Haud dubie cum Schn. corrigendum
διαρκεῖν. || συμβαῖνον — φασι Codd.; ὥς — συμβαῖνον A Edd. || γ
— ἀφθόνῳ corr.; τῇ — ἀφθοῖα A; - ἀφθονος UM. || 6. ἐντεῦθεν τ
conj.; ἐνταῦθα τοῦτο A. — Cap. XXI. 1. αὐτός corr.; αὐτοῦ A Edd. |

ἄρα ὄρον corr. Schn. Comm. et syll.; ὡς ἄραιον A. || 2. ἔοικε γὰρ conj.; ἔοικεν ὥσπερ Libri. || καὶ τὰ μαλακοπύρρηνα solus praebet U. 3. αἰτιατέον Scribendum ανακτέον cum Schn. || καὶ πυκνότητι ad ei de conj. || 5. δ' ἢ κατὰ corr.; δὴ κατὰ U; δὲ κατὰ A Edd. || θερὰς ἢ conj.; οἷον A Edd. || γινομένης Codd.; γενομένης A Edd. || θερμώτατα U; - τερα A Edd. || 7. ἐνδεία τούτου Codd.; ἐ. τοῦ . || ὡς τὰ μάλιστα corr.; ὥστ' αἰ τις τὰ UA et omisso τὰ M. — ap. XXII. 1. οὐδὲ U; om. A. || οὐδὲ — ὀλιγογονώτερα om. A, praebent UM qui pro ψυχρότερα, quod reposui, θερμώτερα scriptum habent. || ὁμοειδέστερα corr.; ὁμοικειδέστερα A. || 4. καὶ τὰ καρπ. ; τὰ om. A Edd. || 5. δοκοῦσι θερμώτατα conj.; δοκεῖ ἐν θερμότητι M; ἐν θερμότητι δοκεῖ A. || 6. πρὸς τὴν ἐν τοῖς ἐναντίοις γένεσιν U; πρὸς τοῖς ἐναντίοις γένεσι A. || ἂ δὴ — ἐκπῆγνυται corr. Sch.; ὃ δὴ — ἐκπῆγνυσθαι U; τὸ δὴ — ἐμπῆγνυσθαι M; καὶ δὴ — ἐμπῆγνυσθαι A.

De Causis plantarum Lib. II. Cap. I. 1. ποιεῖ om. Libri. 2. εὐβλάστειαν U; εὐβλαστίαν 1 Edd. || 4. ἡρινούς U in rasura; φεινούς U a m. pr. A.; ὄρινούς M; φειρινούς Schn. || μικρά τε M; μικρούς τε A. || δέονται Sch. syll.; δεύονται A et U in rasura. || 5. ἢ ἢ πολ. U; δὲ ἢ om. M; ἢ om. A. | αἰ μάλιστα U; μάλιστα om. A. portasse scribendum ὅπου γὰρ αἰ μαλακὸς ὁ ἀὴρ μάλιστα ἐνταῦθα. || ὀπισθοχειμῶνες corr. Coraes; ὀπισθεν χειμῶνες A Edd. || 7. ἀποκομμένων U; ἀποκομμένων M; ἀπικομμένων A. || 8. ἢ θερμόν corr. Coraes; καὶ θερμόν A Edd. || ἀποκάει conj. Schn.; ἀπορρεῖ A Edd. — Cap. II. 1. τροφαῖς U; ιορφαῖς A. || τῶν δὲ λειπομένων ; δ' ἐπειπομένων M; τῶν δὲ πεπομένων A Edd. || ἐκτροφὴν U; τροφὴν A Edd. || 2. ἅπαντα Scribendum esse τὰ ἄνθη videtur. || 3. ἕτερος τοῖς corr.; ἕτερος ὁ τοῖς A Edd. || δένδρων — ταῦτα Mutavi ordinem. δένδρων· ἔτι δὲ — λυμανεσθαι· δι' ὃ — πλείων· διὰ — κινδυνώτερα A. — Cap. III. 1. ἔωα U; ἔω A Edd. || ἢ καὶ Codd.; om. A. || τὰ μὲν UM; τὸ μὲν A Edd. || 4. τὰ δὲ μὴ adjeci de meo. || καὶ λόγον U; δῆλον A Edd. || 7. ἕνα δὲ εἰς U; δὲ om. A. || διατελειοῖ τὰ corr.; διὰ τελειότητα A Edd. || ἐλαιηρότεραι conj.; μεγα- ὄρριζοι A Edd. — Cap. IV. τούτων U; τούτου A. || φύσεως ἔστιν· ἀβλαστὴ δὲ δι' ἄμφω corr.; φύσεως ἔστι δὲ εὐβλαστὴ δὲ ἄμφω U et omisso δὲ altero A. || ὅτε δὲ — φαῦα Undecim verba de conjectura supplevi. || ῥίζωσιν corr.; ῥιζῶσι A || 2. τῶν δὲ βλ. conj.; δὴ βλ. Codd.; βλ. A. || ἐγκάρπων U; ἀκάρπων A Edd. || κακῶς ἢ Codd.; δὴ ἢ A Edd. || δὲ δένδρα conj.; δὲ om. A. || 3. δαψιλὴς conj.;

λευκή Libri; πολλή Schn. || 4. μὴ διῴκνεῖσθαι de corr. Schneider
 συνικνεῖσθαι Libri. || 5. δημήτριος UM; δημήτριος A Edd. || ε
 θενεῖ Schn. syll.; εὐθυνεῖ A Edd. || 6. ἰσχνὰ conj.; ὑγρὰ Libri. ||
 πεδεινὴ corr.; πεδιεινὴ Codd.; πεδινὴ A. || καὶ πυκνοῖς de m
 adjeci. || πολλῆς — ὀλίγης U; οἷς - οἰς M; - ὦν - ὠν A Edd. ||
 δεῖ καὶ conj.; δεῖται Libri. || γυτευθέντα U; - έντες A Edd. || 1
 ἄνδρος Codd.; ἄνδρος A Edd. || 11. ἀλόγως conj.; ἀηδῶς Libri.
 ἔοικεν U; om. A Edd. || 12. τροφίμον conj.; ποτε μὲν A Edd. -
 Cap. V. 1. ἄλμυρὰ conj.; θερμὰ A Edd. || παραμγέντων corr. Sch
 syll.; πλείστων ὄντων A Edd. || 2. ἀμπώτει U; ἐπότει A. || παρ
 τὰ conj.; καθάπερ τὰ A Edd. || 3. ἄλνκὰ U; ἀλικά A Edd. ||
 ἔχουσιν conj.; ἔχουσα A Edd. || 5. καὶ τὰ corr.; παρὰ τὰ A. || ἀπ
 βρέχειν corr. Schn.; εἰ παρέχει UMA. — Cap. VI. 1. ὅταν
 conj.; ὅ. τὰ A Edd. || τὰ γὰρ θ.; γὰρ om. UA Edd. || 2. δύναμιν -
 ζώην U; δ. ἀφ. τὴν τροφὴν τοῦ θερμοῦ δύναμιν ἀφαιρεῖται M; δυν
 ἀφ. τὴν τροφὴν ἀφαιρεῖται γὰρ τὴν ζωήν. A Edd. || χυμὸν U; χυλο
 A Edd. || ὅμοια — φυντοῖς conj.; ὅμοιον καὶ ἐπὶ τῶν ζώων ἐστὶ τὰ
 ἐν αὐτοῖς UA. || 3. ῥυτὸν καὶ ὄμβριον UM; ῥυτὸν ὀμβρίῳ A Edd.
 λιμναίῳ καὶ ἀπλῶς στασίῳ corr. εἰ μὴ τῷ καὶ ἀπλῶς αἰτίῳ Libri. -
 Cap. VII. 1. καὶ γὰρ τὸ corr. Schn. syll.; καὶ παρὰ τὸ UA. ||
 ἀσθενῇ U; δὲ τὰ ἀ. A Edd. || 2. γὰρ οὐ ταῦτα conj.; γὰρ ταῦτα
 Edd. || δὲ καὶ τὰ U; καὶ om. A || μὴ adjeci de meo. || παρὰ πο
 conj.; παν U; πᾶν A. || πίττης corr.; πεύκης Libri. || 3. φιλι
 σκεπα U; φυλλόσκεπα A Edd. || καὶ οὐ ξ. UM; οὐ om. A. || 5. τα
 ἐλάαις U; τῆς ἐλαίας A Edd. || ἢ γὰρ — ὃ τῇ conj.; ἢ γὰρ ἄπνοι
 κατὰ τὴν αἰσθησιν ἀποκάεται γὰρ πολλὰ — πόντιον, ἢ τῇ ἀ. UM
 || ἢ καὶ corr.; ἢ μὴ A. — Cap. VIII. 1. δὲ ἢ γε UM; δέ γε ἢ A. ||
 λιπαρόν τι ἔχοντα conj.; μᾶλλον πλείονι A Edd. || ἀγρίων corr
 ὑγρῶν A Edd. || ἃ δύναται ἀφαιρεθέντα supplevi cum ceteris edi
 sed alio ordine e vers. Gazae, or. Libri. || δρυπεπῶν Schn. syll.; δρυ
 πέπων U; δρυπετῶν A Edd. || 3. ἐδώδιμα U; ἐδώδιμον A. || 4. μ
 ἐπικν. Adjeci μὴ de meo. || αἰ αἰτίαι U; ἢ αἰτία A. — Cap. IX. 1.
 μανὰ πεφνυκότα conj.; δὲ μανὸς πεφνυκόσιν U; δὲ μανοῖς καὶ πεφν
 κόσιν MA. || 4. δ' ἢ ὕ. U; δ' ὕγο. A Edd. || 5. πλησίον τῶν — ἐρ
 νεοὶ ὧσιν conj.; ἐπ' αὐτῶν τῶν — ἐπιγένωνται Libri et Edd. || 6. ἐπι
 μένοις. An fuit σηπόμενοις? || ἢ γένεσις; ἢ om. Libri. Mihi γ
 νονται olim fuisse videtur. || 8 καὶ ἐπὶ U; καὶ om. A. || διαφθεῖρει
 conj.; παραφέρειν A Edd. || αὐγραινόμενοι conj.; διαθερμαινομι
 γων A Edd. || δ' ἰσχύοντ' cor.; ἰσχύον Codd.; ἰσχύοντα A. || ἢ δ

add.; om. A. || 10. ὁ τῆς U; τὸ τῆς A. || 11. εἴ τι προσεπιγίνεται
 conj.; εἴ τι δ' ἂν ἐπιγίνεται U; εἴ τι δ' ἂν προσεπιγίνοιτο A. || ἀπο-
 πτοι conj.; ἀποπίπτει, ultimum in rasura, U; ἀποπίπτει A. || 12.
 ἀναστὰ corr. Schn. Cur. sec. p. 507; ἐρινὰ cum ε superscripto U;
 ἀνεὰ A Edd. || ξηραίνεσθαι U; ξηραῖσθαι A Edd. || 13. τῆς τε
 σοφῆς καὶ conj.; τῆς ἐκσοφῆς Libri. || 14. φαίη corr.; ἔφη A Edd.
 φησι UM; om. A Edd. || τὰ γ' ἄλλα U; τὰλλα A. — Cap. X. 1.
 δὴ Codd.; ἃ δὲ A Edd. || 2. μικρὸν τε conj.; μικρὸν γὰρ UM; μι-
 ρὸν A. || 3. δὲ ἢ μάλ. corr.; δὲ καὶ μάλ. UA. || καταλαμβάνειν
 conj.; -νει A Edd. — Cap. XI. 2. καὶ ποτε corr.; δὴ ποτε Libri. ||
 καὶ Adjeci ὁ de conj. || 3. δὲ καὶ φθ. corr.; ἀεὶ καὶ φθ. UM; ἢ καὶ
 φθ. A Edd. || 4. εἴ τι ἀεὶ ὥς conj.; ἐπὶ ἀ εἶδος U; ἐπὶ ἀειδῶν A.
 melius fortasse εἴ τι ἀειτόκον scribitur. || ἢ σικύα corr.; ὥς ἢ σικὰ
 Libri; ὥς ἢ σικύα Heins. Schn. || ὡς conj.; ὥςπερ A Edd. || 5. καὶ
 αὐτὸ Codd.; καὶ om. A. || δοκεῖ τὴ corr. Schn. syll.; δοκεῖ καὶ τὸ Li-
 bri. || 6. μόναι U; μόνον A Edd. || ἡμεροὶ U; ἡμεραι A. || 8. γίνεσθαι
 conj.; πηγνύσθαι UA. || 11. δ' οὐ conj.; γὰρ Libri. — Cap. XII. 4. πρᾶνς
 conj.; βραχνς A Edd. || μανὰ corr.; μανῇ U; μανῇ A. || λόγον ἥδη
 Codd.; λ. καὶ ἥδη A. || 5. εἶναι τῷ U; εἶναι om. A. || 6. τὰ μὲν ἄλλα
 conj.; τὰ μὲν αὐτὰ A Edd. — Cap. XIII. 1. οὕτως γίνεται ὁμοιότης
 conj.; οὕτως ἢ ἐν τοῖς ὁμ. U; οὕτως ἢ ἐν τοῖς θήλεσιν ὁμ. A Edd. || ἐξο-
 τιούνται U; -οῦται A Edd. || 2. γενέσθαι Codd.; γίνεσθαι A Edd.
 B. τὸ δ' U; τὰ δ' A Edd. || 4. καὶ τὸ ἐπὶ U; τὸ om. A Edd. || 5. τι
 meo addidi. || καὶ — μεταβολὰς solus praebebat U. || τις ἀποδολεῖ
 corr. Schn. syll.; τις ἀποδοθείη U; τις δοθείη A. — Cap. XIV. 1.
 βελτίω δὲ καὶ conj.; βελτίων καὶ N; βέλτιον καὶ UA. Post γεωρ-
 γούμενα lacunam indicavi: exciderunt enim quaedam plantarum
 nomina. || ἔχει — πολυῦδρία conj.; ἔχειν τὰ δὲ βέλτιονα· ἔτι δὴ πον
 ὅρια Libri. || ἄμεινον conj.; μόνον U Edd.; οὐ μόνον A. || 3. λαμ-
 βάνουσαι corr. Schn. syll.; -ουσι A. || 4. πληγαῖς U; πληγαὶ A. ||
 ποφθαλμιζόμενα hic et mox corr.; ὁφθ. A Edd. || ἢ ἐγκεντριζό-
 μενα solus dat U. || 5. μὲν μεταβάλλει τὴν Cum Schn. μεταβάλλει
 τὴν μὲν scribendum esse videtur. — Cap. XV. 1. τῆς — μεταβο-
 λῆς conj.; εἰς δὲ τὸ — μεταβολαὶ UA. || αἱ αἰτίαι cum Schn. sup-
 plevi. || τὰ δὲ μᾶλλον Codd.; μᾶλλον om. A. || λαμβάνεται· δεν-
 δρωθεῖσα μὲν conj.; λαμβάνεται δειδρω· κολουθεῖσα μὲν UA. ||
 δυσδιάτηκτος U; δυσδιάδηκτος A. || 5. κανθαρέως Sch. syll.; κα-
 θαρέως U; κανθαρέος A. || ἢ δ' ἄπος ἢ φωκὶς corr.; ἢ δὲ φωκὶς
 A. || 6. καὶ πρὸς U; καὶ om. A. || ἢν παλιμβλαστῆς ἢ corr.; ἢν

πάλιν βλαστήσῃ A Edd. — Cap. XVI. 4. καθάπερ ἀναδιαρθρ. A Edd. || τελέως φθειρομένων An τῆς οἰκείας φύσεως ὃν sscriptum fuit? || 5. κἀκείνω U; κἀκεῖνο A Edd. || τῇ ἡμέρῳ conj.; τὸ ἡμέρον A Edd. || 7. οὐδὲ corr.; οὔτε A Edd. ὅλως τῶν μερῶν conj.; ὅλων τῶν δένδρων || 8. ὁ ἄριστος M; ὁ οἱ A; ὁ αὐτὸς ἄριστος Schn. || διττῶς U; διττῶ M διττὸν A. || καὶ καθόλου U; καὶ om. M; καθόλου δὲ A. || δὴ τὰ U; δὴ τὸ A. — Cap. XVII. 1. οὖν de conj. addidi. || 2. ὁμοίους U; ὁμοίως A Edd. 3. τοιαῦτα Schn.; τὰ τοιαῦτα A. Fortasse fuit *τινα τοιαῦτα*. || ἔλατον ἂν Adjeci ἂν de meo. || 4. ἄλλως τε καὶ conj.; ἀλλὰ καὶ UA. βλαστοῦντος Corrigendum βλαστόντος. || 8. ἐστὶ καὶ ὅσα ἄλλα conj. ἢ καὶ ὅσα ἄλλα U; ἢ καὶ ἄλλα ὅσα A. || δὲ τοῦ U; γὰρ τοῦ A. || κακίονον Schn. syll.; καρκίνος U; καρκῖνον A Edd. || 9. ἢ εἰς conj. καὶ εἰς UA; ἥς εἰς de corr. Moldenk. Schn. || δι' ἀλλήλων conj.; καὶ ἀλλ. UM; ἀλλήλων A. — Cap. XVIII. 1. σηπομένων UMA; σ. τῶ φύλλων Heins. Schn. e versione Gazae. || οἶον ταῖς corr. Schn.; ἐταῖς AM. || 3. ἀφαναίνει conj.; ἀφαναίνεται A Edd. || καρπὸ πέττει conj.; καταπέττει U; καὶ πέττει M; πέττει A. || 4. ἄλλοις κα conj.; ἄλλοις τε A Edd. || ἀποστρέφεται conj.; ἐπιστρέφεται A. — Cap. XIX. 1. δ' ἐκπετ. U; δεδιεκτετ. A. || 2. καὶ κάτω — ὡς conj. καὶ ἐκλευκότερα· δεῖ δ' ἂν ὁμοίως Libri. || 5. πάσχει U; συμπάσχει A. || 6. παραλλαγαὶ U; παλλαγαὶ M; ὑπαλλαγαὶ A. || ἄλλων Forsa ζῶων scribendum.

De Causis pl. Lib. III. Cap. I. 1. τούτου πρ. U; τοῦτο τοῦ πρ. A Edd. || 2. διορίσθη U διορίζει MA. || 3. ἐκφέρει Codd. ἐπιφέρει A. || τὰ δὲ καὶ αὐτὰ U καὶ τὰ M; ἃ καὶ A. || 4. δὴ κατὰ Codd.; καὶ om. A. || τῆς δ' οἴης U; τῆς δ' ὄνης M; τῆς δ' ἡδονῆς A. || 6. δὲ τούτων A Edd.; δὲ om. Codd. — Cap. II. 1 καὶ — γῆς Septem verba supplevi in Libris omissa. || τῆς — τροφῇ conj.; τὴν προσαύξησιν καὶ τροφῇ UA. || 3. τὸ διὰ τί adjeci de conj. τὴν ἑαυτῶν ἐνιοι χ. U; τὴν ἐνοιχ. M; τὴν χ. ἐνιοι A. || 4. καὶ κατὰ Codd.; καὶ τὰ κατὰ A Edd. || 5. καὶ ὑπὸ Schn. syll.; ὑπὸ U; ἀπὸ A. || 7. ἀθρόαν U; ἀθρόως A. — Cap. III. 1. δένδροις conj.; τοῖς ὁποῖο Libri. || 2. ἐπιλαμβάνων supercr. in U; ὑπολαμβάνων A Edd. τοιοῦτόν τι πονούντων corr. cum Schn.; τοιούτων τι ποιοούντων UA || εἰ δὲ πλείω corr.; ἔτι πλείω U; ἔστι πλείω M; ἔτι δὲ πλείω A Edd. 3. δῆλον ὡς Codd.; δ. οὖν ὡς A Edd. || εὐθενεῖ U; εὐσθενεῖ A Edd. || δ' αὖ U; δ' ἂν A Edd. — Cap. IV. 1. πολλῶν Forsan πολλοὺ scribendum. || 3. κνημοπαχὲς conj.; καὶ νημιπαχες U; καὶ νημι

αχῆς MA. || ῥιγοῦν τε — τὰ φυτὰ corr.; ῥ. γὰρ — τὸ φυτὸν UA. —
 ap. V. 1. νέων γε corr.; νέων τε A Edd. || λειότατα U; λεία ταῦτα A
 Edd. || 2. συντροφοῦντος An fuit εὐτροφος οὐσα? || 3. τὸ δ' ὑπόρριζον
 corr.; τὸ δ' ὑπέρριζον U; τὸ δ' ὑπὲρ ῥιζῶν A. — Cap. VI. 1. διαμφισβη-
 οῦσι U; ἀμφισβ. A. || 2. τε καὶ ξηρ. conj.; ἡ δὲ καὶ ξηρ. Libri. || κατα-
 ἄλλειν corr.; τότε βάλλειν A Edd. || 3. ποτάμιον corr. Coraës;
 ὀτιμον Libri. || 5. βλάπτει A Edd.; ἢ βλάπτει Codd. || 7. ἀθεώρητον
 conj. Coraës; θετέον A. || 8. καὶ τὴν εὐγειον. Vera videtur esse
 scriptura τὴν λευκόγειον || 9. κανλῶδη A Edd.; κανκαλῶδη U; κο-
 ῶδη conj. Rob. Constantinus. An κανῶδη fuit? — Cap. VII. 3. τὰ
 τιτηδειώτατα U; τὰ om. A. || ἀρριζώτου conj.; ἀρριζον τε Codd.;
 ῥριζου A. || κινδυνεύσει conj.; συν θήσεται U; συνθήκεται M;
 ῥθήσεται A. || 4. ἐπιτέμνουσι conj.; φυτεύουσι A. || 5. κλάσει U;
 κλαστήσει A Edd. || 6. τὸ δέον U; τὸ δένδρον A. || 11. γινομένης
 corr.; γενομένης A Edd. || 12. χρῆ δ' ἐλάττονος conj.; χρῆ δὲ καὶ A
 Edd. || καὶ τὰ αὐτὰ conj.; τὰ τοιαῦτα A Edd. Praeivit Schn. || ἐλέχθη
 conj.; ἐλέχθη τε καὶ κλ. Libri. — Cap. VIII. 1. ἐκείναι
 αὐτάς — αὐταὶ conj.; ἐκείναι αὐτὰς — αὐτοῖς A.; ἐκείνας αὐταὶ —
 αὐτοῖς M Schn. || 4. παραιρέσει ἀμαρτάνει conj.; πλείω διαμαρτάνει
 M.; πλείον διαμ. A. || σύμμετροι λάβη πλείους καὶ πολλῶ καλλίους
 conj.; συμμέτρως ἀλλὰ πλεόν καὶ πολλῶ μᾶλλον U et M qui πλείον dat;
 ἀλλὰ καὶ πλείον κ. π. μ. A. — Cap. IX. 1. ἀφαναίνονται. Videtur
 ἀφαναίνονται scribendum esse. || ἀ δεχόμενα conj.; τὰ δὲ οὐ μόνον
 Libri. || 3. ὑία conj.; τῇ UA; τῇ ὑία Schn. || 5. ἀσθενὲς κουφ. UA;
 ἀσθενὲς καὶ κουφ. M Schn. — 2. εἰθενεῖ U; εὐσθενεῖ A Edd. || ὅσων
 corr.; ὅσα Libri. || ὡς — ποιεῖ corr.; ὥσθ' — ποιεῖν A Edd. || 3. τὸ
 ὡσθ' adjeci de meo. || ῥαφανίσι corr. Schn. syll.; ῥαφάνοις A Edd. ||
 εὐμενὲς U; — ἡς A Edd. || πρὸς τῶτοις corr.; πρὸς τοῖς A. || κελεύ-
 ουσιν corr.; τε λέγουσιν UM; γε λέγουσιν A Edd. || 8. ἐπεὶ — ἀφανά-
 σεν conj.; ἐπεὶ ὄντων ευθύς παρεῖλε οὐχ ὅτι ἀναφῆνανεν U; ὑμενεῶν
 ὄντων ευθύς — ἀνεφῆνανεν A. — Cap. XI. 2. πόροι πολλαὶ καὶ
 εὐρέες conj.; πόροι καὶ εὐρέες U; πόροι εὐρέες A. || διὰ τοῦ ἔαρος
 conj.; αὐτὰ στερεᾶς A. || 3. ἐξάγει γὰρ corr.; ἐξ. καὶ A. || ἔχουσα
 conj.; ἔχει A Edd. || 5. καὶ — ἐκκήπεσθαι Sex verborum supple-
 mentum praeibit U. || 6. τοῦτο τὸν χρόνον corr.; τοῦτον χρόνον Codd.;
 οὗτον τὸν χρόνον A. — Cap. XII. 1. δι U; δεῖ A Edd. || αυτοετεί corr.;
 αὐτὸ ἔτι Libri. || ἀλλὰ πᾶσαν conj.; ἅμα πᾶσαν UA. || 2. τὰ τούτοις U;
 αὐτὰ om. A. || ἀπὸ τῆς — ἡλίου καὶ Haec decem verba solus praeibit
 — Cap. XIII. 1. αἱ ῥίζαι σωθῶσι conj.; ἂν ῥιζωθῶσι A Edd. ||

2. ἐξερονηκέναι U; ἔξαρο. M; παρερο. A. Edd. || 3. νεοργοτάτην U
 διὰ τὸν ἐοργοτάτην M; διὰ τὸ ἀεργοτάτην A. || το δέον U; τὸ δένδρον
 A Edd. || 4. τοῦτο. Schn.; ταῦτ' οὐ U; τοῦτ' ου A || προήσεται U; προ-
 σεται A Edd. — Cap. XIV. 1. ἐτέλους corr.; ἐτέρους A Edd. || 2. ἅ-
 τοις τε U; ὅσα τοῖς MA. || 3. καρπιμωτέρας conj.; καὶ προτέρας Libri.
 4. ἔχουσιν conj.; ἔχουσιν Libri. || αἶ corr. Schn. syll.; δεῖ UA. || 6. ἐνω-
 νέα U; ἐνων νέων A. || τοῦ ἐνδοτάτω U; τῷ ἐνδοτάτω A. || 7. In fin
 ἧ de meo adjeci. — Cap. XV. 2. ἐν εὐδία U; ἐὰν εὐδία A. || 3. τὰς δι-
 χειμῶνος ἀργὰς conj.; τὰς τοῦ χειμῶνος ἀργὰς Libri. || 4. πρῶτ' ποιεῖ
 conj.; πρῶτ' κὰν A. || ὑβρίζειν ἄλλως conj.; ὑ. ἀλλὰ UA. || 5. καὶ αὐξή-
 θῶσι solus dat U. — Cap. XVI. 1. τῷ δεύτερον U; τὸ δένδρον A Edd.
 ὅπως U; ὅταν MA. || 2. καιρὸς corr.; καρπὸς Libri; σκαφητὸς cum
 Scaligero Heins. || 3. δ' ὅλως Heins.; δ' om. Libri. || 4. ἀπαλῇ M
 ἀπλῇ A Edd. || τοῦ ἀέρος conj.; τοῦ ἀμπέλου M; τῆς ἀμπέλου A. —
 Cap. XVII. 1. χρήσιμοι U; χρήσιμον A Edd. || 2. ὥστε καθ. corr.
 ὥστε καθ. UM; καθάπερ γὰρ A. || τις ἂν αἰτία λέγοιτο corr.; τι
 αἰτία λέγοιτο UM; τις αἰτία λέγοιτ' ἂν A. || 3. ἀλλ' εἰ γέ τι — τοῦτο
 εἰπεῖν U; ἀλλέγ' ἔτι — τοῦ τῶν — ποιεῖν M; ἀλλ' ἔτι τε — τοῦ τ
 — ποιεῖν A. || ἐλκτικωτέρας conj.; ἐλκτοτέρας A. || 4. αὖξονται conj.
 Linkii et Schn.; ἀρκοῦνται Libri. || 5. διαδύνεται U; διαδύνεται A
 καὶ τινων conj.; καὶ τῶν A. || 6. τῷ τὰς U; τῷ om. cell. || μετα-
 βάλλει μεταβάλλουσι δὲ κατὰ — τροφήν· γλυκέα μὲν οὖν — γίνου-
 νται conj.; μεταβάλλουσιν οὕτω — τροφήν· αὕτη μὲν γὰρ — γίνοντα
 UA. || ῥόαι δὲ πικραὶ corr.; ῥόαι δὲ ῥίζαι UA. || καὶ τινα conj.; κα-
 τὸν A. || 7. οὕτως U; οὕτος A Ed. — Cap. XVIII. 1. πρὸς τὸ τελ. —
 μὴ — ἐπαγάγοι conj.; καὶ τὸ τελ — μὴδ' — ἐπαγάγη A; — ἐπαγά-
 γοι est in M. || 3. καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων δὲ U, ubi scriptura inter ἁλῶ
 et ἄλλων dubia; καὶ τὸ ἐπὶ τῶν ἁλῶν δὲ MA. — Cap. XIX. 1. ἐδάφου
 corr.; ὕδατος UA. || τοῖς — λαχάνοις Haec ut spuria seclusi.
 2. παλιμβλαστῇ U; πολυβλαστῇ A. || δεῖ γὰρ καὶ U; διὰ γ. κ. A.
 ἢ εἰ τι conj.; ἢ τί U; ἦτι A. || 3. καθάπερ U; καθάπερ ἡ A. —
 Cap. XX. τῇ μὲν — τῇ δὲ — νεῶν ἢ σκάπτειν U; τοῦ μὲν — τοῦ δὲ —
 ἐὰν ἢ σκάπτῃ A. || 4. βλαστοῖνα U; βλαστοῦντα A Edd. || 5. ἐνια-
 — δέχονται corr.; ἐνια — δέχονται A. || καὶ γὰρ τὸ conj.; καὶ ὦ
 τὸ A Edd. || ἐξεπὶγνυτο U; ἐξεπὶγνωτο MA.; ἐξεπνίγετο cum Scalig
 Edd. || καὶ τις conj.; καὶ ὥς UA. || 6. πᾶσιν corr.; φασίν A. || πρῶ-
 τόν ἐστι τὴν conj.; πρῶτον εἰ τι UM; πρ. εἰ τὴν A. || κατειργάσθαι U
 κατειργασται A. || σπέρμα καλῶς ἐκφύεται conj.; σπέρμα καὶ ἐκφύ-
 νεται M; σπέρμα ἐκφύεται UA. || καὶ ἡ ἄλλη corr.; καὶ ἄλλη A; κα

ἄλλη καὶ ἄλλη UM. || ἤδη posui post διαβεβλαστηκότητων quod in
libris post κόπρισις habetur. || 7. μή τι conj. Schn.; μή τις U; μή
ε A. || οὐχ ἦττον U; οὐχὶ τὴν A. || 8. ἡ δ' ἀπὸ U; ἡ διὰ τὸ M; ἡ
τὴν διὰ A. || παραλείπειν U; παραποιεῖν A Edd. || τῆς δικ. U; τῆς
om. A. || μίσχον. Coraës corrigat λίσχον. || 9. οὕτω — ἀπόλλυται cum
marg. Bas. Schn.; οὕτε — ἀπόλλυται UA. Forsan αὕτη γὰρ ἀπόλλυσι
rectius scribitur. — Cap. XXI. 1. τῶν λευκῶν UM; δὲ λευκ. A. ||
3. ἐκφέρει conj.; συμφέρει A Edd. || καὶ ἡ — πηλώδης Videtur καὶ
ἡ ὕφαμμος δὲ καὶ ἡλιώδης scribendum esse. || 4. εὐθενεῖ UM; εὐσθε-
νεῖ A. Edd. || ἐνιαχοῦ δ' οὐχ conj.; ἐπέχει δ' οὐ MA. || ἐμπρησθείσης
conj. Schn.; ἐμπλησθείσης A. || 5. ἀναδιδόασι U; ἀναδίδωσι A. ||
καὶ καρπὸν conj.; καὶ τοῦ πρὸς UMA — Cap. XXII. 1. δὴ U; δὲ A. ||
ἐπικλίνουσι corr. Schn. Comm.; ἀποκλ. U; ὑποκλ. A. || δινγραινό-
μενα conj.; δὲ χρήσιμα A. || 2. ἥλιος οὐκ εὐθύς Negationem equidem
adjeci. || τῇ ἑαυτῆς conj.; τῆς νικτὸς A Edd. || ἀσθενέστερα — ἐπι-
κηρότερα conj.; — τατα — τατα A. || 3. ἡ μὴ κατὰ corr.; εἰ καὶ
μὴ U; εἰ καὶ μὴ τὸν A. || ἀνυγρανθῶσι conj.; ἀναξηρανθῶσι A. ||
5. ταῦτ' οὐκ εἰσὶν τοῦτο καὶ U; ταῦτα δ' εἰσὶν τοῦτο καὶ M; ταῦτα
δ' εἰσὶν καὶ A. || διὰ γὰρ — ἄφθονος conj.; διὰ γὰρ τὸ ὀλίγον εἶναι
τὸ ὕδωρ καὶ μένειν ἐν τῷ δένδρῳ σῆψιν ἐποίησε ἐξ ὧν ὁ σκώληξ, ὅταν
ἄφθονος A. Post σκώληξ addit U ὑγρῷ θερμαινόμενον σημεῖον ἐποί-
ησεν ἐξ ὧν ὁ σκώληξ, e quibus pauca assumsi. — Cap. XXIII. 1. τὰ
πολλὰ corr.; καὶ πολλὰ A Edd. || τὴν γῆν ἐμβληθῆναι εὐλαβούμενον
conj.; ἐπειδὴ ἐμβληθῆναι εὐλαβούμενον A Edd. || εἰς de meo adjeci. ||
ἡμίειλον U; ἡμίηλον A. || 3. καὶ τροφὴν corr.; κατατροφόμενον
Libri. || θάττον U; θάττων A. || 4. καὶ τροφήν τε UM; καὶ om.
A Edd. || ψυχεῖναι U; ψυχιναι A. || ἀήρ conj.; αὐτὰς A. — Cap.
XXIV. 2. τὰ δ' — χειμῶνος Octo haec verba solus dat U. || ὑπ' αὐχ.
corr.; ἀπ' αὐχ. A. || ὅσαπερ corr.; ὅσα γὰρ A. || 3. γὰρ adjeci cum
Schn. syll. || εὐβλαστεῖ U; εὐβλαστῇ A. || τριμηνιαία corr. Lobeck
Phryn. 549; τριμηναία A. || ὥστε conj.; ἐστὶν ὁ A Edd. || τοὺς
χειμῶνας corr.; τοῦ χειμῶνος UA. || ἀπανθεῖν corr.; ἀνανθεῖν A
Edd. || 4. μεταβάλῃ U; καταβάλῃ A Edd. || ὅτι — μεταβάλλει
Scribendum esse videtur ἔνια — μεταβάλλειν. || πεσεῖν solus dat
U. || ἀπηνθηκός corr.; ἀπηνθηκός Libri; — ὅτι Heins. Schn.

De Causis pl. [Lib. IV. Cap. I. 1. ἐκάστῳ corr.; ἐκάστη A. ||
2. τοιαῦται corr. cum Scalig.; αἱ αὐταὶ A. || 3. εὐπαθέστερον — πα-
θεῖν Haec supplevimus ex U; εὐπαθέστερον εἰς τὸ παθεῖν ceteris omis-
sis A. || 4. μικρὰ corr.; μικρὸν A. Hoc loco plura verba seclusimus,

quae male interpellant. || 5. ἐν ἀμφοῖν conj.; ἐπ' α'. UA. || τὰ κ
γῆς U; τὰ τῆς γῆς MA. || ἀντισπᾶν corr. Schn. syll.; ἀποσπᾶν UA
6. γοῦν corr.; γὰρ UA. || φανερόν — ὑγρότης U; φανεροῦμί
δὲ τῆς ὑγρ. A. || ἀλλ' εἰ τῇ τρίτῃ corr.; ἀλλ' ὅτι τῇ τρίτῃ U; ἀλ
ὁ τὴν M; ἀλλὰ τὴν τρίτην A. — Cap. II. 1. φυλαττομένων conj.; φ
τενομένων UA. || καὶ σαπῇ corr.; ἡ σ. A. || γυμνούμενα U; γυμν
A. || μένει corr.; μόνον A Edd. || 2. καὶ ὁ ὄροβος — ἐρέβινθος Su
plementum hoc sedecim verborum praebuit U. || ἀληθέστερον 1
— τατον A. — Cap. III. ῥάφανος δὲ corr.; ῥ. γὰρ UA. || παραλλά
τειν corr. duce Schn. in Syll.; γὰρ ἄλλα τί να, ubi in spatio litera
γει apparent U; γὰρ ἄλλα τινὰ A. || 2. μηνὶ Schn. syll.; μὴ U; μην
A. || ἐκβλαστάνειν corr.; ἐπιβλαστάνειν A. || 3. ὁλως corr.; ἀπλο
A Edd. || 4. θησαυριζομένων corr.; — μένη UA. || μεν εἰς U; μέν
εἰς A. || καὶ κατὰ Codd.; καὶ om. A Edd. || ὡς σπέρμα θεῖη U; ὡς πε
μαθεῖη M; ὡς πέρας θεῖη A. || 7. κᾰκείνο U; κᾰκείνα A Edd. —
Cap. IV. 1. πρὸς γε U; π. δὲ A. || 2. ὅτι ποιεῖ corr.; ὅτι καὶ A.
3. τινῶν ἔτι conj.; ἡ τινῶν τε UA. || 6. πυρὸς εἰ κριθῆς corr.; πυρο
ἡ κριθῆς, sed ante fuit πυρὸς, U; πυρὸς ἡ κριθῆς M; πυρὸς
κριθῆ A Edd. || 8. θεῖη τις ἂν corr.; θεῖη μὲν ἂν UA; θεῖοι μὲν ἂ
M. || ἐκείνας — συμπάσχειν. Forsin scribendum ἐκείνας συμφυεῖ
οὔσας· οὔκουν ἄλογον συμπάσχειν || 9. ἐκτηκομένων conj. Heins
Schn.; ἐκτημένων Libri. Mihi vero οὐκ οἰκείας scribendum esse vi
detur. || ἂν τὸ θ. conj.; ἡ τὸ θ. Libri || τῆς τῶν corr.; τὰ τῶν UA. ||
καὶ τῶν U; καὶ ἐκ τῶν A. || 11. ἅμα δὲ Mihi ἅμα δοκεῖ scribendum
esse videtur. || 12. ἑτέρας ἕτερον corr.; ἀρχεται δευτέρα UM. Verba
septem inde a εἴπερ adjecit Schn. Codd. || 13. ἐὰν δ' ὕδατα corr.;
ἐὰν δὲ τὰ A Edd. || διαφορὰν — ἐδιφῶν conj.; διαφορὰν δὲ τίνα ινα
ὡς εἶναι δεῖν καὶ τῶν ἐπαφῶν U; διαφορὰν δὲ τίνα εἶναι ὡς αἶραι
δεῖν καὶ τῶν ἐπαφῶν A. || — Cap. V. 1. τῇ αὐτῇ U; τοιαύτῃ A. || το
ἰσχ. καὶ πολυριζότατα Schn. syll.; τὰ ἰ. κ. π. U; τὰ ἰ. καὶ τὰ πολυρι
ζώτατα M; τὸ πολυριζότατα καὶ ἰσχυρότατα A. || μάλιστα πάσχοντα
ὑπομένει corr.; μάλιστα πάσχειν· ἢ πάσχοντα ὑπομένει U; πλείστην
ἔχοντα τροφήν ὑπομένει ceteris omssis MA. || 2. εἰς αἶραν corr.; εἰς
αἶραν U; τὴν αἶραν M; καὶ τὴν αἶραν A. || 3. συμμένει U; συμβαίνει
A Edd. || 4. ὄγκω conj.; ὀλκόν A. || ἔκστασις conj.; διάστασις UA. ||
ὁλως ἀσθενὲς ὄν conj.; ὅλον ὡς αἶψα A Edd. || 5. οἶον εἰ ἐκ conj.; εἰ
om. Libri. || 6. ὁ καὶ U; ἡ καὶ A. || ἀποφούντων Codd.; εὐτροφούντων
A Edd. || ἐν μὴ οἰκείαις conj.; ἐν ταῖς οἰκείαις A. || 7. καὶ περὶ U;
καὶ τὰ π. A. || ἅμα ταῖς ὥραις γινόμενας corr.; ἅμα τοῖς γινομένοις

ῥᾶν. — Cap. VI. 1. ἄπορον conj.; πόρω U; πόρρω A. || βλαστάνειν
— ὑπολαμβάνουσιν corr. Schn. in Curis sec. p. 528; βλαστανόντων
τῶν ὕστερον ἔτι ἀπὸ τοῦ σπέρματος ἐναπολαμβάνόντων Libri. || διαιτῇ
τὸν ἀργὸν π. U, qui δύετη habet; διαιτῇ εἰς τὸν ἀργὸν π. A; διαιτῆεις
τὸν ἀργὸν π. M. || 3. καὶ ἔνια — τῶν ἀσθενεστέρων τοῦτο δρᾶ corr.;
καὶ ἅμα — τὸ ἀσθενέστερον τοῦτο δρᾶ AU. || αὔξη U; αὔξησις A
Edd. || ἔσται conj.; τὸ δ' αὖ A Edd. || πολυχιτῶνι δ' U; πολυχίτων
M; πολυχίτων A. || ὥστ' ἐχρῆν corr.; ὥστε χρῆ UA. || 4. οὐ μὴν ἀλλ'
corr. Schn. syll.; ἀλλ' οὐ μὴν ἀλλ' UM; ἀλλὰ μὴν A Edd. || σκλη-
ροτόκων Scalig. et Coraës; σκληροτάτων Libri. || 6. τροφὴν — τῆς
conj.; τροφὴν ἣ ἐπισπᾶται καὶ δι αὐτῶν τῶν A, ubi ἡ pro ἡ et τὴν
pro τῶν dat U. || 8. ἀπαδρύνεσθαι Heins.; ἀπαδρύνεσθαι U; ἀποδρύ-
νεσθαι MA; ἀποδύνεσθαι Schn. | 9. τιθύμαλλον τὸν μυρτ. corr. Schn.
syll.; τιθ. ἰὸ περι τὸν μ. U; τιθ. καὶ το περι τὸν μυρτ. A. — Cap. VII.
1. χεδροπὰ δὲ corr.; τὰ χ. δὲ UM; τὰ δὲ χ. A Edd. || 3. κρέας ὀπτᾶν
conj.; ἐκείνο ὀπτᾶν UA. || τῆς ἀπὸ τοῦ ἀέρος conj.; καὶ ποτιμώτερος
A Edd. || καθίη conj.; καθίστηαι UM; καθίσση A. || 4. ἡ πρὸς conj.;
καὶ πρὸς A. || 5. τὴν δ' αἰτ. corr. τὴν αἰτ. UM; καὶ τὴν α. A. || 5. τοῦ
κίερον corr. Schn.; τοῦ αὐτοῦ Libri. Forsan θατέρον scribendum. ||
6. ὥσπερ UA; ἥπερ Schn. || 7. πίπτοι U; πίπτει MA. Locus est mu-
tilus. — Cap. VIII. 2. ῥᾶον corr.; ῥᾶδιον A Edd. || ὥστε καὶ πολυκαρ-
πεῖν conj.; ὥσθ' ἅμα καὶ πλεῖον φέρειν Schn.; ὥς ἅμα καὶ πλεῖον Libri. ||
τε τὴν U; τὴν om. A Edd. || ὀψιαίεροι U; ὀψιέστεροι A Edd. || 3. μᾶλ-
λον τὸ ἔδαφος; τῶν δὲ χεδροπῶν ἴτε conj.; μᾶλλον οὐχ ὥσπερ τῶν τε
χ. ὅ τε UM; — τῶν γε — A Edd.; — τῶν γε χ. ὧν ὅ τε scripsit Schn. ||
παχύστα conj.; ταχὺ δὲ UA. || 4. ἡ corr.; ἡ U; δι' ἣν A Edd.; ἡ Schn.
syll. || καὶ ἐξιγκμάζουσα solus dat U. || ἣν δ' U; ἣν δὲ A Edd. || 5. κρά-
στιν U; κράσιν A. — Cap. IX. 1. ταῦτ' εἶναι ἃ χαλεπώτατα ἡμῖν
conj.; ταῦτ' ἐκείνοις καὶ χαλεπώτατα μᾶλλον A; χαλέπωτα habet U. ||
2. δὴ U; δὲ A. || τὸ περι corr.; τὰ π. A. || 3. ταύτην conj.; τὴν A. ||
4. τῆς κατὰ φύσιν ἐκάστοις οἰκείας conj.; τοῖς καὶ φύσεως ἐκάστης
οἰκείαις A Edd. || κουφότατα U; κουφότητα M; κουφότερα A. || 5. ἄλλα
ῥῆνη corr.; ἄλλα δὲ τὰ A Edd. || 6. πίπτει corr.; πίπτειν A Edd. ||
οὐδὲ κἀκεῖνα UM; οὐδ' ἐκεῖνα A Edd. || κατάλοιπον U; κατ' ἄλλοι
M; κατὰ λόγον A Edd. — Cap. X. 1. ἀσθενὲς corr.; σιτωδὲς Libri. ||
2. γονεύει conj. Schn.; πονεῖ A. — Cap. XI. 2. μῆλέα ἄπιος UM; καὶ
μῆλέα καὶ ἄπιος A Edd. || γένος δ' ἡ δ' αἰτία corr.; γένος· ἐν δ'
αἰτία A. || 3. καὶ δῖμνος solus dat U. || 4. ὑπομένειε corr.; ὑπομένει
A.; ὑπομῆναι M. || τὸ πρὸς corr.; δὴ τῷ πρὸς UA. || κατὰ corr.; καὶ

κατὰ UA. || 5. ἡ — χρήσιμον corr. Schn. syll. Scriptura Urbinatis obseura sed huic similis; ἡ διάφορα γένη ἐμποιοῦσαι ἡ καὶ πρὸς τὸ ἀχρήσιμον· ὥσπερ τῷ A; ἡ διαφορὰν γενᾶ ἐμποιοῦσιν· ἡ καὶ πρὸς τὸ ἀχρήσιμος M. || τοὺς γὰρ U; γὰρ τοὺς A. || καὶ ἐξαύξεται M; om. A Edd. || 6. οἶον ἐν U; ἐπεὶ καὶ ἐν A Edd. — Cap. XII. 1. ἰδίᾳς διαθέσεις Schn.; haec verba om. A in lacuna, quam UM non explent; ἰδίᾳς κράσεις καὶ διαθέσεις Cam. || καὶ πάντα U; ἡ π. AEdd. || τὸ ἀτ. — νενοσηκός U; τὸ ἀτεράμονος ἂν τι νενοσηκός A. || ἡ πεπονηκός solus dat U. || 3. νῦν adjeci de meo. || ὃ καὶ U; ὃν καὶ A. || ξυνιστάμενα U; ἔξανιστάμενα A. || τεράμονα addidi de conj. || 4. πικρὰ corr. Coraës, Sch. syll.; πικρά A || καὶ βαρεῖα solus habet U. || 5. αἰτίων U; αἰτιῶν A Edd. || 6. κατὰ μόριον U; κατὰ τὸ μ. A. || δῆλον ὡς U; ὡς om. A. || καὶ UM; om. A. || 8. ἐκεῖ — κατατεθῶσιν conj.; ἔστι γὰρ σφόδρα ψυχρόν· καὶ ἀτεράμονές μινες γίνονται· ἐὰν δ' ἐν τοῖς ἀχύροις ἀπηθαλαωμένοις ἐν τῇ ἄλῳ καὶ καθαροῖς οὖσιν A. || 9. διῆκμῶνται U; δ' ἱκμῶνται MA. || ἡλομένους U; εἰλκομένους M; ἐλκομένους A. || λαβόν corr.; λαβὼν A Edd. || 10. κακωθῇ Schn. syll.; κακαυθῇ U; καυθῇ MA. || 12. ταῦτα δὲ Adjeci δὲ de conj. || 13. ἐνδηλον UM; εὐδηλον A Edd. || ἀτεράμινα μόνα ταῦτα conj.; ἀτέραμον ἐν τούτοις A; ἐν om. U. || ὅτι corr. δια τί UA. — Cap. XIII. 1. ὦν τοῦτο. Videtur οἷς τοῦτο scribendum esse. || 3. τοῦ θέρους conj.; τοῦ ἀέρος δὲ U et sine δὲ A. || τοῦ ἀρός U; om. A. || 4. τὸ βόρειον U; τὸ βόρειον A || ἃ ἐκάστοις corr.; οἷς ἐκάστα A Edd. || δὴ Codd.; δὲ A Edd. || ὑγρά δ' ἔτι ἂν conj.; ὑγρά δέ τινα UA. || ληφθῇ U; λειφθῇ A. || τελευομένων conj.; καινουμένων A. || καὶ γὰρ γυμνὴ corr.; καὶ γυμνὴ UM; καὶ γυμνοῖ A. || 6. καὶ U; καὶ om. A. || ἐφυσθεῖς corr.; ἔκφυσίς UA. || 7. οἰκία U; οἰκίᾱ A Edd. || ἡ ὑπὸ U; ἡ om. A. — Cap. XIV. 1. γυμνοτέραν corr.; γυμνότερα UA. || τὸν δ' ἐν corr.; τὸν δὲ UM; τὰ δὲ A. || καὶ ἔτι τὸν conj.; καὶ ἀτοπον UA. || ἀπολλύει U; ἀπολύει A. || μανῶ corr.; ἄνω U Edd. || πρὸς τοῖς ἄλλοις Forsan πρὸς τὸν κάλαμον scriptum fuit. || 4. ἀραιὸς ἡ Vide ne μανοςπορῇ scribendum sit. || 5. δὲ σηπόμενα U; δὲ πυρὸς ἐπόμενα A Edd. — Cap. XV. 3. αὐται Schn.; αὐταὶ UA. || μόνα addidi de conj. || ἄζωα Mihi ἄζωά ἐστι διὰ τὴν ξηρότητα ἢ τὴν δριμύτητα fuisse videtur. || 4. ἴδιον γεννᾶ ἐκ corr.; ἰδίαν τινα ἐκ U; ἰδίαν τινα ποιεῖται τροφήν ἐκ A. — Cap. XVI. 2. φαίνεται Videtur διαφέρει scribendum esse. || 3. καὶ ἐν ὑγρῷ ἐστι corr.; καὶ ἀνγραφίνεται Libri || 4. δῆλον δ' ὡς οὐχ corr.; δῆλον οὐχ ὡς A. || διὰ τὸ Addidi τε de conj.

De Causis plant. Lib. V. Cap. I. 2. πρότερον Mihi ἐπεὶ

πρότερον scriptum fuisse videtur quum paullo mox Codd. δὲ omittant. ||
 πρώτον μὲν corr.; πρ. ἢ Codd.; πρώτον solum A. || ζώοις correxi;
 πρώτοις A Edd. || μερῶν corr.; ὠρῶν U; om. A. || 3. ἀμπέλῳ cum
 Dalecamp. et Scalig. correxi; ἀμέλει Libri et Edd. || ταῦτα ὑγρά corr.;
 τὰ ὑγρά ταῦτα MA. || 4. οἶον — χάρακες Haec ut spuria notavi. ||
 τρίτον δ' ὅτι corr.; τρ. δέ τι A Edd. || 5. ὅτι δὲ — φανερόν εἰ ἐκ conj.;
 τὲ δὲ — φανερόν ὅτι ἐκ A; — φανερόν ἐκ U. || 7. τοῦ φύλλου UM et
 Athenae. 3, 4 p. 77; τῶν φύλλων A Edd. || 9. ἐρινῶν UA; ἐρίων
 Schn. An fuit ἐαρινῶν? || 10. ἐνδεδεχῆς Codd.; ἐντελεχῆς A Edd. ||
 11. τὸ μὴ ἐκπ.; μὴ solus dat U. || τῶν αὐτῶν corr.; τῶν ἀνθῶν UA;
 τῶν ἀνθῶν θ' M. || ἀλλὰ περὶ A Edd.; ἀλλὰ καὶ περὶ Codd. || 12. βλα-
 στητικῆς U; βλαστικῆς A Edd. — Cap. II. 1. ἐπισυστάσης U; ἐπίστα-
 σις M; ἐπιστάσης A. || ἄλογος corr. cum Scalig.; ἀνάλογος A. || πολὺ
 U; πολλῶ A Edd. || 2. καρπῶ corr.; βλαστῶ A Edd. || καρποτοκῆσαι
 corr. cum Scalig.; καρπολογῆσαι Libri. || 4. διὰ om. Codd. || 5. φέ-
 ρεται τι Addidi τι de meo. || ἡ δὲ — ἥδη καὶ καρπ. U; εἰ δὲ — ἥδη καρπ.
 A. — Cap. III. 1. οὐδὲ Codd.; οὐδὲν A Edd. || 2. ἐστὶ corr. suadente
 Schn.; ἔχει A Edd. || γεγεννημένης καὶ κρατηθείσης U; γενομένη καὶ
 κρατηθείσης A. Forsan γεγεννημένη καὶ κρατηθείση scribendum. ||
 ἐν τῇ ἀνθήσει corr.; ὅτι ἂν ἐθίση A Edd. || 4. πανταχόθεν ὡς solus
 prae-buit U. || τῶ conj.; τὸ A Edd. || ἐκάστην conj.; ἐκάσταις Codd.;
 ἐκάστη A. || φράσειεν conj.; φθάσειεν A. || συμπληροῦν Codd.; συν-
 πληροῦν A. || 6. τῆς παρὰ τὰς corr. Schn. syll.; τὰς περὶ τὰς A. ||
 7. οἰεσθαι Vide ne φαίνεσθαι velum sit. — Cap. IV. 1. καρπὸν solus
 dat U. || ἐπίγῃ U; ἐπί A Edd. || καὶ συμβ. Haud dubie αἰεὶ σ. scriben-
 dum. || 2. μόνον corr.; μὲν οὖν U; μὲν οὐ A. || 3. ἀναδίδωσιν conj.;
 αἰδίδωσιν A. || 4. ὁμοιον τρόπον τινε τὸ conj.; ὁμοιότροπὸν τι καὶ UA. ||
 ἀπαρότης corr.; λεπτής aut λεπτί U; λεπτής M, λεπτή A. || 5. καθά-
 ρτερο — γίνεσθαι Supplementum decem verborum prae-buit U. || ἔμβριον
 U; ἔμβριον M; ἔμβριον A Edd. || ἐνέστη πάλιν corr. Dalecamp.; ἥδη
 πάλιν Libri. || ἀνέσπασε U; ἀνέσπε A. || — Cap. V. 1. ῥᾶγας τὰς μὲν
 adjecit Schn. e versione Gazae. || διελόντες συνθῶσι U; συνελόντες
 συνθῶσι M; συνέχοντες συνθλόσι A. || 2. ἐπιμειννμένης conj.;
 — μένας aut — μένωσ U. || ῥεῖ U; εἰς A Edd. || τὸν αὐτοῦ corr.; τὸν αὐτὸν
 U; τὸν αὐτοῦ A. || οὐδὲ Codd.; οὐδὲν A Edd. || 3. διὰ τὴν Schn.; ἢ
 διὰ τὴν UA. Equidem ἢ seclusi || κοινωνοῦν U; κοινωνοῦν M;
 κοινωνωθείσης A Edd. || 4. τούτων γε corr.; τ. γὰρ UA. || ταῦτὸ; τοῦτο
 UA. || πεποιήμε UA; ἐποίησε M. — Cap. VI. 2. ἐτέρων A Edd.; ἐτέ-
 ρου UM. Videtur κνυπεῖρου fuisse. || 3. παραβλαστικά M; παραβλαστη-

τικὰ A. || 4. κατὰ τῆς γῆς conj.; καὶ μικροὺς UA. || ἀναξηραίνοντα corr.
 ἀναξηραίνει καὶ A Edd. || ποιοῦσιν UM; ποιεῖ A Edd. || εἰς om. UM. ||
 6. αὐτοῖς ταλ. U; αὐτοῖς τοῖς ταλ. A Edd. || φυτεύσῃ U; φυτένῃ
 A Edd. || 7. ἀλλὰ Significavi lacunam et abieci vocem διεξομοιοῦσθαι
 quae in A sequitur ut inutilem. In lacuna deest vox σικύα; cf. Hist.
 7, 3. || καὶ βραχ. U; καὶ om. A. || κατακρούειν corr. Schn. Comm.;
 κατορύττειν A Edd. || ὥστ' corr.; ὡς U; ὥστε καὶ πληροῦν A. ||
 9. καὶ σελ. U; καὶ om. A. || οὕτω δ' ἦττον conj.; τοῦτο δ' ὅτι A. ||
 10. τῇ θερμότητι conj.; καὶ θερμότητος A Edd. || 11. συντρέχει M.;
 συνεκτρέχει UA. || ἅμα τοῖς ἄλλοις Schn. conj. ἅμα ταῖς κριδαῖς.
 Equidem ἀπὸ τῆς ἁλῶ scriptum fuisse opinor. || δῆ τι corr.; δῆ τὸ A. ||
 δοκεῖ καὶ corr. Schn. syll.; δοκεῖται Codd.; δοκεῖ γε A. || καὶ κατὰ
 φ. U; κατὰ τὴν φ. A. || 12. καὶ ὅσα U; ὅσα καὶ A. — Cap. VII. 1. μὴ
 τις Codd.; μηδεὶς A Edd. || ὥστε corr.; ὥσπερ UA; ὥνπερ Schn. ||
 2. ὥσπερ - λεύκη Haec verba, quae excidisse sequentia docent, de
 conjectura adieci. || 3. τῷ τε U; τό τε A. || ἔτι τῷ ὄρῳ corr.; ἐπὶ τῷ
 ὄρῳ U; ἐπὶ τὸ ὄρῳ M; ἐπὶ τὸ ὄρῳ A. || πλὴν τῶν ψυχῶν ἐπ' conj.;
 ἐπὶ τῶν ψυχῶν A. || λελεγμένα U; λεγόμενα A. || κατὰ φύσιν Vide ne
 παρὰ φύσιν scribendum sit. — Cap. VIII. 1. καὶ ἐπὶ U; καὶ om. A. ||
 2. ἐκ σκαπάνης ἢ ἐκτομῆς ἢ διακατάρσεως corr.; ἢ σκαπάνην ἢς ἢ
 τομῇ ἢ διὰ κατάρσεως UA. || οὐδὲ ἂν διαφέρῃ Schn. syll.; ἂν om.
 UM; οὐδὲν διαφέρει A Edd. || 3. πλήσει Schn. syll.; πηλώσει cum η
 superscripto U; πηλώσει M; πηλώει A. — Cap. IX. 3. ἀλλοιούμενα
 conj.; διελκούμενα A Edd. || τις ἐκ φύσεως conj.; τῆς ἐκ φύσεως UA;
 ἐκ τῆς φύσεως Schn. || δὲ τοῦτο Schn. syll.; δὲ καὶ τοῦτο A. || 7. τάχ'
 ἂν ὀνόματος εἴη U; τάχ' ὀνόματος ἂν εἴη M; τάχα ὅν. ἂν εἴη A. || καὶ
 οὕτως U; καὶ om. A. || 8. ἄλλον τε U; τε om. A Edd. || 9. ἐκλευκαί-
 νεται τε conj.; ἐκ. γὰρ A. || ὁ σῖτος Codd.; καὶ ὁ σ. A. || καὶ τῶν Adje-
 τῶν de meo. || 11. ἀποκατάρουγες καθιέμεναι U; ἀποκατάρουγες καθιέ-
 μεναι M; ὑποκατάρουχα καθιέμενα A. || βοηθεῖ γενομένη καιρία γυμν.
 corr.; βοήθεια γενομένη καὶ γυμν. UA. || πάγον εὐλαβουμένους U;
 πάτταγον εὐ. A. || 12. τὴν δὲ U; δ. om. A Edd. || τὰ ἀναθ. conj.; καὶ
 ἀναθ. UMA. || καὶ δίδεισιν Codd.; καὶ om. A. || 13. γίνεσθαι Schn.;
 ἐπιγίνεσθαι UA. Forsan ῥυάδα γνεσθαι ἢ ψίνεσθαι scriptum fuit. ||
 αἷτια Codd.; αἷτλαι A Edd. || μικρὸς Schn.; ὡς μικρὸν Libri. — Cap.
 X. 1. σφοδρτέρως Codd.; σφοδρότερον A Edd. || δ' ἐν τῷ ἔσω τὸν
 π. διαφύγωσι conj.; δὲ τῶν ὑπὸ τὴν π. διαφύγωσι U; δὲ τὸν ὑπὸ τὸν
 π. διαφύγωσι MA. || 2. ἄτε μὴ corr.; ἄτε καὶ UA. || 3. οὔσαι τῷ corr.;
 πρὸς τῷ Libri. || ἄλλη conj. Schn.; ὁσμῇ A Edd. || 4. κατὰ τὰς χ.

odd.; τὰς om. A. || 5. ἐπεὶ καὶ καύματα U literis καυ minute insertis; κακαίει καὶ καύματα A. || πολλοὶ A; ἐν πολλοῖς U; πολλοῖς M. — Cap. XI. 1. διελεῖν corr. Coraëis; διελθεῖν A Edd. || αἰ-φύσιν Haec verba de suo adjecit Schn. syll. Verba proxima κατὰ φύσιν μὲν so- as prae-buit U. || ἐκείνη U; ἐκεῖνο A Edd. || 2. εἴτε παρὰ φύσιν U; m. A. || εὐθθενούσι Schn. syll.; εὐσθενουσι UM; εὐσθενούσης A. || καὶ περβ. corr.; δι' ὑπ. U; καὶ δι' ὑπ. A. — Cap. XII. 1. ἐκ τῶν εἰρ. Ad- jeci ἐκ de conj. || οὖν adjeci de meo. || ἄλλ' οἷα δη Codd.; αλλοῖα δὲ A. || κύνα ἀπόλλυται U; κύνα μόνα γὰρ ἀπόλλυται A. || 2. πνεύ. αυτες corr.; πνεύματος A Edd. || ἐκπηγνύουσιν Schn. syll.; ἐμπ- A. || αἰθρίας καὶ U; καὶ om. A. || 3. τάχ' ἂν A; τάχα δ' ἂν Codd. || ἐκπηγνύουσιν U; ἐμπ. A. || 6. παρὰ τὰ ἄκρα τῶν κλημ. corr. auctor editionum Vinariensium; παρὰ ἀκράτων κλ. Libri. || καίπερ τὰλλα ντα corr.; καθάπερ ἄλλ' ἅττα A Edd. || 7. καὶ τὸ ὅλον U; καὶ om. A. || χρόνον ἐργ. Codd.; χρόνοι καὶ ἐ. A. || 8. μάλιστα U; om. A. || 9. διῆσιν corr.; δίσιν U; δίεισιν A Edd. || ἢ ἥττον γ' corr.; ἥττον δ' UM; ἦν· ἥττον δ' A. || διῆσι Schn. syll.; διῆσιν U; δίεισιν A Edd. || ἐργατικὸν U; ἐργαστικὸν A. || ὁστρὺη Codd.; ὁστρὺα A. || 1. λεπίδες omissum in Libris sunsit Schn. ex Hist. 4, 14, 13. || ὥσπερ ; ὅπως A. || καὶ οὐκ αὐτόθεν καὶ οὐκ de conj.; ὥς αὐτόθεν καὶ οὐκ ; ὥς αὐτόθεν οὐκ A. — Cap. XII. 1. γῆν U; om. A. || 2. ὁ δὲ conj.; δὲ A. || ὑπερβάλλη corr.; ὑπερβάλη A Edd. || 4. ἀποκάεται conj.; κακάεται MA. || 5. ἀναβλάστησις conj.; ἅμα βλάστησις UA. || τοτ' εὐλογον ἀναλίσκεσθαι dedi fere eim Schn.; τότ' εἰς εὐλογον ἀναλί- σκεσθαι M.; - ἀλίσκεσθαι A. Conjicio scribendum esse: ἔτι δὲ τὴν προσρέουσιν πολλὴν καὶ ἰσχυρὰν διανεμομένην τότ' εἰς ἔκφυσιν ἀναλίσκεσθαι. || 6. βεβλαστηκότος U; διεβλαστηκότος A. || δινγραι- μένου - μανουμένου corr.; Nominativum dat A. || 7. ἀποστεγούσα U; ἀποστεγάζουσα A. — Cap. XIV. 1. τοῦ παχέος de corr. Scalig.; τοῦ ἀέρος A. || 2. πλεονάκισ U; ποιλάκισ A. || μικρὸν conj.; μικρὰ δὲ A. || πρότερον U; πρώτως A; πρώτους M. || 3. ὅπερ καὶ τὸ πρότερον ; ἅπερ καὶ πρότερον A. || 4. ἔτι δὲ αἰ Codd.; ὅτι δὲ καὶ αἰ A Edd. || καὶ - ὕδωρ M Schn.; om. A. || 6. ἐκατέρου καὶ Codd.; ἐκατέρων A. || καὶ ἄηρ ἀέρος cum Schn. addidi de conj. || 7. δὲ δεῖται χρόνου conj.; δὲ εἰς χρόνον M; δὲ εἰς χρόνους A. || 8. καὶ τὰ U; τὰ om. A. || 9. λιμνουμένοις U; λιμνώδεσι A Eld. || τῷ - τὸ προσπίπτον U; τὸ πρὸς τὸ πίπτον MA. — Cap. XV. 1. δ' ἐστὶν conj.; δὲ δεῖ A. || 2. σκληρότητι καὶ ξηρότητι Codd.; καὶ ξηρ. om. A. || ἢ πλείων M; m. A. || ἢ μὴ corr. Coraëis; καὶ μὴ A Edd.; μὴ U. || 3. καὶ ἐὰν δὲ

Codd.; καὶ om. A Edd. || 5. φθείρει solus praebet U. || 6. ἐστὶ δ conj.; οὔσαις Libri. || καὶ τούτου - ἐντὸς Quinque verba solus praebuit U. — Cap. XVI. 1. ἀλλοιωθῇ Fortasse ἀνηρέθη reponendum διῴησιν Schn.; διῴεισιν U; δίεισιν A. || 2. γ' οὐ νέαν corr.; γ' οὐ ἐὰν U; γοῦν ἐὰν MA. — Cap. XVII. 4. εἶναι καὶ τῷ βαθυτέρας conj. καὶ ἐπὶ τῷ βάθους ἐνίας U et A, quae τὸ habet. || 6. τοῖς πρ. U; τ πρ. A. || τι τῆς δ. Addidi τι de conj. || καὶ τελεώτατον solus praebuit U. || τὸ δ' ἐν γενέσει καὶ μέλλον εἶναι conj.; τὸ δὲ γενέσθαι καὶ μελλήσειν Libri. || ταῦθ' ἐκεῖ U; ταῦτα ἐκεῖνο MA. || 7. κατεδεσθεῖς conj.; κατέδεσθαι UA; καταίδεσθαι M. || οὐκέτι Codd.; καὶ οὐκ A. πηρουμένη Schn. syll.; πηρωμένη A Edd. || ὅτι γε U; ὅτι τε M; ὅτι A. || — Cap. XVIII. 2. ὁρμαῖται corr.; οὐ μαδᾶ UM; οὐ μαδὰ A. θᾶπτον corr.; θάτερον A. || 4. πυρήνι U; πυρῆσι A Edd. || κνήκος κνηκώδη U; κνίκος - κνικώδη A Edd.

De Causis plant. Lib. VI. Cap. I. 3. διακριτικόν. Scaliger et H. Mercur. συγκριτικόν scribendum esse contendunt. || ἀνστηρὸς δὲ U; δὲ om. A Edd. || 5. γὰρ λεαίνῃ Adjeci γὰρ de conj. || συναγ corr.; συνάγει A Edd. || ἅπανθ' corr.; ἀπλῶς A Edd. || ἰδρύη corr. δριμὺ ἢ U; δριμὺ εἶναι A; ἰδρύει Schn. || 6. γωνοειδῇ corr.; κωνοειδῇ UA. || καὶ εὐμεγέθη M; om. A. — Cap. II. 1. οὔτος U; οὕτως A ταῦτα Schn. || ὁ οὕτως Adjeci ὁ de meo. || τοιοῦτο δρᾶ Schn. syll. e U; τοιοῦτον A Edd. || εἰδέναι Codd.; εἶναι A. || 2. δεῖ τι ἀνομοιότητο conj.; αἰτίαν ὁμοιότητος Libri. || 3. ἐκάτερον solus dat U. || τὴν ἐθατέρου Codd.; τὴν ἐκατέρου A Edd. || 4. ὁμοιοσχήματα Codd. ὁμοιοσχήμονα A Edd. || καὶ τὸ τετράγωνον τέτταρσιν ὀρθαῖς conj. καὶ τὸ μυριάγωνον τέτταρσιν ὀρθαῖς ἢ τὸ τετράγωνον τέτταρσιν UMA sed pro ἢ dant καὶ MA et in fine τετταρσι. M, τέτταρσι A. || εἰ ἐκ Schr syll.; ἐπεὶ ἐκ A. — Cap. III. 2. θ' ἀλμώδεις U; θαλαμώδεις A. || τέφρα U; ἡ om. A || 3. ἐν ἅπ. U; ἐν om. A. || 4. ὅξεῖς καὶ In lacuna quam indicavi vocem ἀλμυροὶ fuisse conjicio. || γινόμενοι - διὰ U μὲν et διὰ om. A. || 5. τούτους U Heins. τόπους MA. || Μενέστω Schn. syll.; μεεστῶρ U, λεεστῶρ M; μικτῶν A. || τοιοῦτος - καυλο Schn. syll. Haec sex verba solus praebuit U sed in fine καρποῦ habet. — Cap. IV. 1. γὰρ οὔτος Codd.; γὰρ ὥς οὔτος A. || ἂν τι τίθεται corr.; ἀντιτιθόιτο U; ἀντιτιθόιτα M; ἂν τιθεῖτο A. || 2. οὐκ ἂν conj. οὐδὲν A Edd. || διαφέρει U; διαφέρει A Edd. || πλείονα εἶδη εἶναι ἐκεῖνοί γε conj.; πλείονα ἰδεῖν αὐτῆς ἐκεῖνό γε MA et U, ubi ἰδεῖν in rasura. || 3. εἴησαν U; εἰ ἦσαν M εἴη A Edd. || ἔτι δὲ U; δὲ om. A. 4. τοῦτο καὶ solus praebuit U. || διεφθαρμένοις U; διαθερμαινομέν

οις A Edd. || μεμερισμένοι Codd.; - μένη A. || 6. ὅσα δὲ Codd.; ὅσα
 εἰς A Edd. || 7. ἐτέροις τρόφ. - ἄλλοις τρόφ. U; ἄλλοις τρο. - ἐτέροις
 ο. A Edd. — Cap. V. 2. κατακειμένην καὶ ταύτη conj.; ὅταν κα-
 τὰ αὐτὴν U; ὅταν κατακείη ἢ ταύτην M et A quae κατακείη
 at. || καὶ διὰ τοῦτο om. U; διὰ τοῦτο om. M. || 3. ἂν τῷ δόξειεν U;
 ἢ τῷ δ. ἂν A. || εἰ ὁ λ. τ. γλ. εἶδος conj.; ὁ λ. τ. γλ. χυλὸς MA. || 4. τῷ
 conj.; τῷ εἰς U; τῷ μὴ MA. || οὐδ' ἐν corr.; οὐδ' εἰ U; οὐ δεῖ M;
 ἢ γὰρ ἐν A Edd. || 5. οὐδενὶ U; οὐδέν M; οὐδέσι A Edd. || 6. οὕτω
 s Schn. syll.; οὕτω δὲ Codd.; οὕτω A. — Cap. VI. 1. οἱ δὲ - τάχ'
 ν A; ὥς δὲ - τάχα δ' ἂν Codd. || 3. συνεβαλίνουσα conj.; συνεμφαί-
 ουσα Libri. || 4. γένεσις ἐστίν U; ἐστίν om. A Edd. || 9. ἢ ἐπὶ corr.
 oraës; καὶ ἐπὶ A Edd. || 10. μὲν ἵσως corr. Coraës; μὲν ὥς A. —
 Cap. VII. 2. γίνεσθαι ἢ πάντων - ἐξιέναι. ἄμφω Hunc locum ita ex-
 cripsi ut librorum vestigiis quantum fieri poterat observatis senten-
 tiam integram praestarem. In U et M pars orationis repetita esse
 videtur, unde verba τὰ οἰκεῖα καθ' ἕκαστον assumsi. Dein cum
 Schn. sed alio ordine verba ἢ τὰ μὲν - τὰ δ' ἐξιέναι adjeci. || 3. ἄλλων
 conj.; ἄλλων δὲ UM. || 5. ὁ μὲν - ὁ παλ. conj.; εἰ μὲν - ὅταν παλ.
 A. || 6. ἀναλυόμενον U; ἀναλλοιόμενον M; ἀναλλοιούμενον A. || καὶ
 αποκ. corr.; δὲ καὶ αποκ. Libri. | ἂν μὴ γενῆται U; ὃν μὴ γίνεται M;
 ἢ οὐ γίνεται A Edd. || 7. ἔξω τῶν A.; ἔξω τινὸς U. Forsan scri-
 bendum τινὸς μιχθέντος. || ὑπὸ τῶν ἐκτὸς solus praebuit U. || 8. ἐπὶ
 τούτων conj.; ὑπὸ τούτων UA. || πᾶσιν. UM dant πᾶσιν τῶν, A πᾶσι
 τούτων. — Cap. VIII. 1. τοῦλαιοι U; τοῦ ἐλαίων M; τοῦ ἐλαιοῦν A. ||
 καὶ συμπτ. U; καὶ τῷ σ. A. || πυρῇ conj.; πυρὶ Libri; περιέχοντι
 eins.; ἀέρι Schn. || 2. πεττομῶν Indicavi lacunam. Defectum
 manifestum sic possis supplere τοῖ μὲν πυρῇνος διὰ τὸ τότε θερμὸν
 πεττομῶν τοῦ δ' ὑγροῦ οἶον πεττομῶν. || καὶ κεχειμ. - τετελε-
 μένας Sex verborum supplementum dedit U, qui ἀκεχειμασμένας
 exhibet. || 3. τι τοῦ περίξ Codd.; ι καὶ π. A. || 4. τὸ μὲν γὰρ U; τὸ
 γὰρ M; τοῦτο γὰρ A. || 8. λιπαρὸν - συμφωνεῖται ἐκ conj.; λίπος
 ὥς περ αὐταὶ συμφωνεῖτ' ἂν ἐκ UM; λίπος ἐχόντων ὥς περ αὐταὶ
 συμφωνοῦτ' ἂν ἐκ A. || ταῦτα γὰρ A; γὰρ om. Codd. — Cap. IX. 1.
 αὐτὴ U; αὐτὴ A. || ἐκεῖνον corr.; ἐκίνην A. || διαφέρων Codd.; διαφέ-
 ρειν A. || 2. ἂν ἐθέλοις conj.; ἂν ἐθέλοι U; ἂν ἐθέλῃ M; ἐθέλει A. ||
 ἀλλ' cum Schn. in Comm.; ὥς A Ldd. || διαφέρουσαι Codd.; διαφέ-
 ρουσι A. || 3. ἐνίων διαμ. conj.; ἐν διαμ. cum spatio vacuo inter has
 voces U; ἐν διαμασσομένων M; ἐν διαμ. A. || 4. ὥς - εὐόσμον Octo
 haec verba solus servavit U. — Cap. X. 2. ἀσαπές U; ἀπαθές A Edd. ||

3. τὸ φυτόν A; τὸ om. Codd. || γωνοειδῇ U; γωνιοειδῇ A. || 4. ἀν-
 φερομένης U; ἄνω φερομένης A. || τὸ ἄλμῶδες solus dat U. || 5. κ
 ἄλμῳ conj.; καταλαμβάνει UA. || ἄλμῳ νοσηματικῶς corr. ἄλμ
 νοσηματικῶ U; ἄλμαι νοσηματικῶ MA. || ἀποπλυθέντων conj.; ἀπ
 λυθέντων Codd.; ἀπολυνθέντων A. || 6. ὡς συγγ. Adjeci ὡς o
 conj. || μὴ διαμασ. U; μὴ om. A. || ἥπερ U; εἵπερ A. || 8. ἔχειν; τ
 ἔχειν U; τῷ ἔχειν A. || 9. πίπτουσιν - ἔνια corr. Schn. in Comm
 πίπτουσα - ἔνια.UMA. || χυλοῦ εἶναι U; χ. εἰ καὶ MA. || θέρους εἶναι
 U; εἶναι om. A. || 10. οὐπερ U; οὐ A Edd. — Cap. XI. 2. τοῦ βό
 τρου U a m. pr.; τοὺς βότρουας A. || τῆς ἐλ. Schn. syll.; τὰς ἐλ. A.
 οὐ seclusi cum Schn. Sed videtur olim ποιοῦσι fuisse. || ἀπὸ τῷ
 corr.; ἐπὶ τῶν A. || 5. περὶ δὴ UM; π. δὲ A Edd. || λεχθέν τὸ corr.
 λεχθέντος UA. || πάντως - θείῃ ἄλλ' dedi fere cum Schn. in syll.
 πάντως εἴτε καὶ τοῦτο τις θείῃ· διὰ τὴν - αὐτοῖς· ἄλλ' A. Fortass
 scribendum: ῥίξαι οὐχ ὡς κοιλίαι - πάντως· εἰ δὲ καὶ τοῦτο τις θείῃ δι
 τὸ - αὐτοῖς· ἄλλ' - ἔχουσιν μὲν οὐδὲν. . || οὐδὲν - ἔχουσιν Quinqu
 verborum supplementum praeibit U. || 6. ὅσα πίονα τυγχ. U; ἔστι
 ἂ τυγχ. A. || 8. τῶν ἄνω corr. Schn. τοῖς ἄνω Libri. || τὰ κάτω conj.
 τῶν ἄνω UA. || ὥσπερ corr.; ὅπερ UA. || ἡ δ' εἰς Schn. syll.; εἰ δ' εἰς
 εἰ in rasura, U; δὲ εἰς M; εἰς A. || 9. μετὰ τὴν καρπογονίαν conj.; τῆς
 καρπογονίας UA et omisso τῆς M. || συγγενὲς Scribendum συνεγγυ
 videtur. || 11. οὐκ ἔχει corr.; οὐχί A. || δ' οὐδὲ U; δ' οὐ M; οὐδὲ A. ||
 13. γὰρ - ὁμοίως conj.; γὰρ ἢ οὐκ ἔχουσιν οὐχ ὁμ. U; γὰρ ἢ οὐχ ὁμ
 A. || μὴ adjeci de conj.; καὶ ξηρὸν ὅν UM; καὶ ξηρὸν A. || 14. εἴτ
 ἀκμάζουσιν Videtur ἐπακμάζουσιν scribi posse. || οἱ γ' ὅποι corr.
 οἱ τόποι Libri. || 15. μεμερισμένη conj.; - μένων A. || ἑκάτερα τῆς
 corr.; ἑκατέρας A Edd. || καὶ conj.; καὶ A Edd. || 16. ἡ ὑγρότης ἡ
 οἰκεία U; ἡ ὑγρότης ἡ οἰκ. M; ἡ ὑγρότης οἰκεία A. — Cap. XII. 1
 ὡς - ὡς corr.; ὦν - ὦν A. || 2. οἷς δ' ἐν. corr.; οἷς ἐν. U; ὅπου γὰρ
 ἐν. A. || ἐν δυοῖν - ἅπερ εἴρηται corr. Schn.; δυοῖν - νῦν τηρεῖται
 Libri. || 3. μέρεσι τοῖς solus praeibit U. || αἰτιῶν ἐστι conj.; εἰ τινῶν
 εἰσιν A. U αἰτιῶν habere dicitur. || 4. ἡμέρων U; εἰρημένων A Edd. ||
 6. ἀχυμίας corr.; ἀχύλους Codd.; om. A. || 7. ἄλλα ὡς ἂν ἐν φαρμά-
 κων λόγῳ corr.; ἄλλως ἂν ἐπὶ φαρμάκων λόγον Libri. || εἰ de meo
 addidi. || γὰρ τὸ Codd.; τὸ om. A. || ἔχων corr.; ἔχει A Edd. || ξηρὸς
 ὦν ἄγαν U; γὰρ ξηρὸς ἄγαν A Edd. || 9. τοιοῦτοι solus praeibit U. ||
 ἀσφαράγων conj.; ἀκρεμόνων A Edd. Nisi ἀμαράκων fuit. || 11. καὶ
 ἡδεῖαι τῶν δ' U; καὶ ἰδιαίτατα A; καὶ ἡδεῖαι τὰ M. || βρωτὰ U;
 βρώματα MA. || ἡ πικ. U; καὶ π. A. || ἄλλα δὲ adjeci de conj. ||

2. ἄβρωτα U; καὶ ἄβρ. A. — Cap. XIII. 1. δὲ δὴ Codd.; δὴ om. A. ||
 ν τις U; ἄν om. A. || 2. τούτων solus praebuit U. || πεπεμμένους
 conj.; πεπτομένους U; πεττομένους A Edd. || 5. ἀλλ' ἀμβλεῖται corr.
 ehn. syll.; ἀλλ' ἀμελεῖται U; ἀλλὰ μελεῖται A. — Cap. XIV. 2. δυσὶ
 τούτοις Codd.; δυσὶ -τούτοις A Edd. || 3. καὶ τὸ γεῶδες U; ὅτι γε.
 || τοῦ ὑγροῦ adjeci de conj. || 4. οἰνωδῶν U; ἡδονῶν MA; ἡδέων
 Edd. || δριμύτητός τινος Codd.; - τητά τινα A Edd. || 5. ἢ ἐπὶ
 γλυκέα Haec novem verba, quae in Aldina et Gazae versione ha-
 bentur omittunt Codices. || διαπνεομένων Codd.; - μένου A Edd. ||
 εὐώδης. Scribendum οἰνώδης. || οὐκ ἐπὶ - οὐδ' ἐν Corrigendum
 esse videtur εἰ μὴ ἐν τοῖς καρποῖς ἀλλ' ἐν || 9. καὶ οὐ μέμικται U;
 καὶ οὐ μεθίηται MA. || ἀποπνεῖται τε τὸ ὑδατῶδες U in corr.;
 αποπνεῖ τά τε τῷ ὑδατῶδες M; ἀποπνεῖ ταῦτα τῷ ὑδατῶδεϊ A. ||
 11. ἐκλίπη U; ἐκλείπη A. || ταῦτα δ' οὐ· τὸ δ' αἶτ. U; ταῦτ' οὐδὲ τὸ
 αἶτ. MA. || ἐλλειπότος U; ἐκλειπότος A. || 12. ὁμογενῇ corr.;
 ὁμοῖα Libri; ὁμοίως Edd. — Cap. XV. 1. καὶ γὰρ U; γὰρ om. A. ||
 χυλῶν - ἀναγκαῖον Codd. Commata haec transposita habet A. ||
 ἐξάμισις conj.; ἐξάνθησις A. || ἦτον conj.; αὐτὰ A Edd. || 3. τοιού-
 των τῶν corr.; τοι. καὶ τῶν A. || 4. ἐγγίνεται U; ἐγκεῖται A Edd. —
 Cap. XVI. 1. εὐοσμότερα solus dat U. || 2. εὐστομία corr.; εὐοσμία
 A. || παχύνσει τῶν U; παχύνει τῶν M; πάχει γίνεται τῶν A. ||
 καὶ ἔοικεν - ὅταν δ' εἰς scrips. fere cum Schn. syll.; - εὐοσμίαι
 γίνεται - ὅταν εἰς U; - εὐοσμίαι γίνονται - καὶ ὅπως τοῦ χ. - ὅταν εἰς
 || ὁσμῆς corr. cum vers. Gazae; τροφῆς A Edd. || εὐστομίαν corr.;
 εὐοσμίαν A; ἀοσμίαν Scalig. Edc. || 5. ἐν εὐπνοίᾳ U; εὐπνοα A
 Edd. || 6. ἡθητικούς U; ἡθικούς MA; διηθικούς Edd. || καὶ τὸ ἐκ
 ehn. syll.; καὶ ὁ ἐκ U; καὶ ἐκ A. || ἔτι δ' ὅσοι corr.; ἔτι δ' ὥς UA. ||
 εὐστομίας corr.; εὐοσμίας A Edd. || 7. ἐὰν οὖν συμμ. - ἥδιστον τὸ
 ἦν συμμ. - ἥδιστον δὲ τὸ A Edd. || καὶ ὧν κατὰ - ἐπεὶ Octo haec
 verba solus praebuit U. || τῶν ἐν αὐτῇ conj.; ὧν ἐν αὐταῖς UA. ||
 γρότης - θάτερον de conj. facta ad vestigia scripturae codicis
 tribinialis; ὑγρότης... ν μᾶλλον οὖς μ...ται καὶ εὐχυλωτέρων γι-
 νομένων .. ἐὰν δὲ ραίρει· θάττεροι U; ὑγρότης συμφύτου μᾶλλον
 κράτους γίνεσθαι καὶ ἡδίους· μὲνται γὰρ καὶ εὐχυλωτέρων γι-
 νομένων etc. A. || 8. συμφωνεῖν - ὥστε conj.; συμβαίνειν - ὥσπερ
 A. || αὐστηρὰ conj.; ἀσθενῇ A Edd. || μὴ γλυκέσι conj.; γλυκέσι
 ; ἀγλυκέσι Schn. — Cap. XVII. 1. τῇ σμύρῃ conj.; τῇ μυροῖνῃ
 ; τῇ μυροῖνῃ MA. || 2. γὰρ ἀμεινοὶ conj.; τῷ ἀμικτῷ Libri. || προς-
 μίσης corr.; προιούσης A Edd. || ἦτον· μεσημβρίας δ' ἥκιστα M

cum lacuna post ἦττον et U sed quaedam in rasura; ἦττον· πα
 ελθούσης. δὲ τῆς μεσημβρίας A Edd. || 3. ὅπερ U; ὥςπερ A Edd.
 καθ' ἑσπέραν corr.; καθ' ἡμέραν A; om. Schn. || 5. κατακρατοῦν
 τος U; κρατοῦντος A. || 6. γίνεσθαι U; γίνεται A Edd. || τοιοῦτο
 Mihi θερεινοῖς fuisse videtur. || 7. κατασχῆ U; κατέχῃ A Edd.
 ἐπιστῇ corr. Coraës; ἐφιστῇ A Edd. || πάσῃ U; πᾶσι A Edd. || 8. π
 ρωθέντα ἀνίει conj.; πυρώδεις ταύτας Libri. || 9. εἰ ἔστι conj.; κα
 ἐπὶ UA. || 13. γὰρ ἂν ταῦθ' - πίπτοι corr.; γὰρ ἐνταῦθ' - περιπίπτ
 M; - αἰτίαν αὐτὴν περιπίπτει A. — Cap. XVIII. 1. ἔτι δὲ μ. Schn
 syll.; δ' ἔτι μ. U; ἔτι μ. A. || ὄντων τῶν U; ὄντων καὶ τῶν
 Edd. || 2. τῶν τὰς U; τῶν om. A Edd. || 3. καθαροῦ δὲ τῶ Codd.; κα
 τε γὰρ τῶ A Edd. || 5. μικρόκαρπον conj.; μήτε καρπὸν Libri.
 7. μεταβάλλειν U; -ει A. || εἰ διαρρ. A Edd.; εἴ τι διαρρ. Codd. || αἰτία
 corr.; ἰδίαν A. || 8. αὐτό γε conj.; αὐτό τε Codd.; αὐτό δὲ A. || αὐτ
 δ' ἀγλυκῆς U; αὐτὴ δ' ἀγλυκὺς A. || 9. Σκιάθῳ U; σκίσθῳ M
 κισσῶ A Edd. || 10. δὴ π. UM; δὲ π A Edd. || κρατεῖται corr. Schn.
 κρατεῖ τι Libri || μύρρινος U; μύρρινος MA. || 11. ἐκτός conj.; εὐθὺν
 A. || διὰ γὰρ τὴν M; καὶ διὰ τὴν A || ἀλλὰ χορὴ conj.; ἀ. μὴ MA. —
 Cap. XIX. 1. τις ὥς Codd.; τις ἢ ὥς A Edd. || 2. ὃν διειδὲς conj. Schn
 in Comm.; οὖν δ. A Edd. || τὸ ἔλιον U; τὸ om. A. || 3. δεῖ δὲ τ
 corr.; τὸ δὲ δὴ Libri. || λεπτόν - φυλακτικόν τι corr.; στεγνὸν ὡ
 λεπτόν τι καὶ φυλ. Libri. || οὐ χρήσιμος U; ἀχρήσιμος A Edd. || 4. ἐ
 τῶ δὲ Codd.; ἐν δὲ τῶ A. || 5. τὰ ἀπομ. U; τὰ om. A Edd. — Cap
 XX. 1. γένος - καθάκερ conj.; γένος ὅλως τὸ εὐοσμότερον καθάπερ
 UA. || 2. τό γε μ. corr.; τὸ δὲ μ. U; τόδε μ. M; τὸ μ. A. || οἶόν τ
 ἄοδμον καὶ αν. conj.; οἶον τὸ ἄοδον αν. Libri. || 3. ἄγαν ἰσχει corr.
 γ' ἂν ἰσχει U; γ' ἂν ἰσχη A. || τῇ τοῦ ἐδάφους conj.; τῶ διὰ φύσι
 correcte U; τὸ διαφύσιν M; τῶ κατὰ φύσιν A Edd. || 4. λαγῶν ὧ
 καὶ Schn. syll.; λαγῶϊων καὶ U; λαγωῶν καὶ M; λαγωῶν ὥς A Edd.
 δ' αὐ conj.; δ' οὐ A. Forsan θέφους δ' εὐξήραντα scribendum.

THEOPHRASTI HISTORIA PLANTARUM.

ΘΕΟΦΡΑΣΤΟΥ ΠΕΡΙ ΦΥΤΩΝ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΟ Α.

CAP. I. Τῶν φυτῶν τὰς διαφορὰς καὶ τὴν ἄλλην φύσιν ληπτέον κατὰ τε τὰ μέρη καὶ τὰ πάθη καὶ τὰς γενέσεις καὶ τοὺς βίους· ἔθη γὰρ καὶ πράξεις οὐκ ἔχουσιν ὥσπερ τὰ ζῶα. εἰσὶ δ' αἱ μὲν κατὰ τὴν γένεσιν καὶ τὰ πάθη καὶ τοὺς βίους εὐθεωρητότεραι καὶ ῥάους, αἱ δὲ κατὰ τὰ μέρη πλείους ἔχουσιν ποικιλίας. αὐτὸ γὰρ τοῦτο πρῶτον οὐχ ἱκανῶς ἀφώρισται τὰ ποῖα δεῖ μέρη καὶ μὴ μέρη καλεῖν, ἀλλ' ἔχει τινὰ ἀπορίαν. τὸ μὲν οὖν 2 μέρος ἅτε ἐκ τῆς ἰδίᾳς φύσεως ὃν αἰεὶ δοκεῖ διαμένειν ἢ ἀπλῶς ἢ ὅταν γένηται, καθάπερ ἐν τοῖς ζώοις τὰ ὕστερον γενησόμενα, πλὴν εἴ τι διὰ ἰόσον ἢ γῆρας ἢ πῆρωςιν ἀποβάλλεται. τῶν δ' ἐν τοῖς φντοῖς ἕνια τοιαῦτ' ἐστὶν ὥστ' ἐπέτειον ἔχειν τὴν οὐσίαν, ὅον ἄνθος βρύον φύλλον καρπός, ἀπλῶς ὅσα πρὸ τῶν καρπῶν ἢ ἅμα γίνεται τοῖς καρποῖς· ἔτι δὲ αὐτὸς ὁ βλαστὴς· αἰεὶ γὰρ ἐπίφυσιν λαμβάνει τὰ δένδρα κατ' ἐνιαυτὸν ὁμοίως ἐν τε τοῖς ἄνω καὶ ἐν τοῖς περὶ τὰς ῥίζας· ὥστε εἰ μὲν τις ταῦτα θήσει μέρη τό τε πλῆθος ἀόριστον ἔσται καὶ οὐδέποτε τὸ αὐτὸ τῶν μορίων· εἰ δ' αὖ μὴ μέρη, συμβήσεται, δι' ὧν τέλεια γίνεται καὶ φαίνεται ταῦτα μὴ εἶναι μέρη· βλαστάνοντα γὰρ καὶ θάλλοντα καὶ καρπὸν ἔχοντα πάντα καλλίω καὶ τελειότερα καὶ δοκεῖ καὶ ἔστιν. αἱ μὲν οὖν ἀπορίαι σχεδὸν εἰσιν αὗται. τάχα δὲ οὐχ ὁμοίως ἅπαντα 3 ζητητέον οὔτε ἐν τοῖς ἄλλοις οὔθ' ὅσα πρὸς τὴν γένεσιν,

αὐτά τε τὰ γεννώμενα μέρη θετέον οἶον τοὺς καρπούς.
 οὐδὲ γὰρ τὰ ξμβρυα τῶν ζώων. εἰ δὲ τῇ ὥρᾳ ὅψει τό
 γε κάλλιστον οὐδὲν σημείον, ἐπεὶ καὶ τῶν ζώων εὐθε-
 νεῖ τὰ κύντα. πολλὰ δὲ καὶ τὰ μέρη κατ' ἐνιαυτὸν
 ἀποβάλλει καθάπερ οἱ τε ἔλαφοι τὰ κέρατα καὶ τὰ φω-
 λεύοντα τὰ πτερὰ καὶ τρίχας τετράποδα· ὥστ' οὐδὲν
 ἄτοπον ἄλλως τε καὶ ὅμοιον [ὄν] τῷ φυλλοβολεῖν τὸ πά-
 θος. ὥσανύτως δ' οὐδὲ τὰ πρὸς τὴν γένεσιν· ἐπεὶ καὶ ἐν
 τοῖς ζώοις τὰ μὲν συνεκτίκτεται τὰ δ' ἀποκαθαίρεται κα-
 θάπερ ἀλλότρια τῆς φύσεως. ἔοικε δὲ παραπλησίως καὶ
 τὰ περὶ τὴν βλάστησιν ἔχειν. ἢ γὰρ τοι βλάστησις γενέ-
 σεως χάριν ἐστὶ τῆς τελείας. ὅλως δὲ καθάπερ εἵπομεν
 4 οὐδὲ πάντα ὁμοίως καὶ ἐπὶ τῶν ζώων ληπτέον. δι' ὃ καὶ
 ὁ ἀριθμὸς ἀόριστος· πανταχῇ γὰρ βλαστητικὸν ἄτε καὶ
 πανταχῇ ζῶν. ὥστε ταῦτα μὲν οὕτως ὑποληπτέον οὐ μό-
 νον εἰς τὰ νῦν ἀλλὰ καὶ τῶν μελλόντων χάριν· ὅσα γὰρ
 μὴ οἶόν τε ἀφομοιοῦν περιέρχον τὸ γλίχασθαι πάντως ἵνα
 μὴ καὶ τὴν οἰκείαν ἀποβάλλωμεν θεωρίαν. ἢ δὲ ἱστορία
 τῶν φυτῶν ἐστὶν ὥς ἀπλῶς εἰπεῖν ἢ κατὰ τὰ ἔξω μόρια
 καὶ τὴν ὅλην μορφὴν ἢ κατὰ τὰ ἐντὸς ὥσπερ ἐπὶ τῶν ζώων
 5 τὰ ἐκ τῶν ἀνατομῶν. ληπτέον δ' ἐν αὐτοῖς ποῖά τε πᾶσιν
 ὑπάρχει ταῦτά καὶ ποῖα ἴδια καθ' ἕκαστον γένος, ἔτι δὲ
 τῶν αὐτῶν ποῖα ὅμοια· λέγω δ' οἶον φύλλον ῥίζα φλοιός.
 οὐ δεῖ δὲ οὐδὲ τοῦτο λανθάνειν εἴ τι κατ' ἀναλογίαν
 θεωρητέον, ὥσπερ ἐπὶ τῶν ζώων, τὴν ἀναφορὰν ποιου-
 μένους δηλὸν ὅτι πρὸς τὰ ἐμφερέστατα καὶ τελειότατα.
 καὶ ἀπλῶς δὲ ὅσα τῶν ἐν φυτοῖς ἀφομοιωτέον τῷ ἐν τοῖς
 6 ζώοις, ὥς ἂν τις τῷ γ' ἀνάλογον ἀφομοιοῖ. ταῦτα μὲν
 οὖν διωρίσθω τὸν τρόπον τοῦτον. αἱ δὲ τῶν μερῶν
 διαφοραὶ σχεδὸν ὥς τύπῳ λαβεῖν εἰσὶν ἐν τρισὶν, ἢ τῷ
 τὰ μὲν ἔχειν τὰ δὲ μὴ καθάπερ φύλλα καὶ καρπὸν, ἢ τῷ
 μὴ ὅμοια μηδὲ ἴσα, ἢ τρίτον τῷ μὴ ὁμοίως. τούτων δὲ

ἡ μὲν ἀνομοιότης ὁρίζεται σχήματι χρώματι πυκνότητι
 μακρότητι τραχύτητι λειότητι καὶ τοῖς ἄλλοις πάθεσιν,
 ἔτι δὲ ὅσαι διαφοραὶ τῶν χυλῶν. ἡ δὲ ἀνισότης ὑπε-
 ροχῇ καὶ ἐλλείψει κατὰ πλῆθος ἢ μέγεθος. ὥς δ' εἰπεῖν
 τύπῳ ἀκείνα πάντα καθ' ὑπεροχὴν καὶ ἑλλειψιν· τὸ
 γὰρ μᾶλλον καὶ ἥττον ὑπεροχὴ καὶ ἑλλειψις· τὸ δὲ μὴ 7
 ὁμοίως τῇ θέσει διαφέρει· λέγω δ' οἶον τὸ τοὺς καρ-
 ποὺς τὰ μὲν ἐπάνω τὰ δ' ὑποκάτω τῶν φύλλων ἔχειν
 καὶ αὐτοῦ τοῦ δένδρου τὰ μὲν ἐξ ἄκρου τὰ δὲ ἐκ τῶν
 πλαγίων, ἔνια δὲ καὶ ἐκ τοῦ στελέχους οἶον ἡ αἰγυπτία
 συκάμινος, καὶ ὅσα δὴ καὶ ὑπὸ γῆς φέρει καρπὸν οἶον
 ἡ τε ἀραχίδα καὶ τὸ ἐν Αἰγύπτῳ καλούμενον οὔγγρον,
 καὶ εἰ τὰ μὲν ἔχει μίσχον τὰ δὲ μή. καὶ ἐπὶ τῶν ἀν-
 θέων ὁμοίως· τὰ μὲν γὰρ περὶ αὐτὸν τὸν καρπὸν τὰ δὲ
 ἄλλως. ὅλως δὲ τὸ τῆς θέσεως ἐν τούτοις καὶ τοῖς φύλ-
 λοις καὶ ἐν τοῖς βλαστοῖς ληπτέον. διαφέρει δὲ ἔνια καὶ 8
 τῇ τάξει· τὰ μὲν ὥς ἔτυχε, τῆς δ' ἐλάτης οἱ κλώνες κατ'
 ἀλλήλους ἐκατέρωθεν· τῶν δὲ καὶ οἱ ὄζοι δι' ἴσου τε καὶ
 κατ' ἀριθμὸν ἴσοι καθάπερ τῶν τριόζων. ὥστε τὰς μὲν
 διαφορὰς ἐκ τούτων ληπτέον ἐξ ὧν καὶ ἡ ὅλη μορφή συν-
 ὀδηλοῦται καθ' ἕκαστον. κντὰ δὲ τὰ μέρη διαριθμησα- 9
 μένους πειρατέον περὶ ἐκαστοῦ λέγειν. ἔστι δὲ πρῶτα
 μὲν καὶ μέγιστα καὶ κοινὰ τῶν πλείστων τάδε, ῥίζα καυ-
 λὸς ἀκρεμῶν κλάδος, εἰς ἃ διέλοιτ' ἂν τις ὥσπερ εἰς
 μέλη καθάπερ ἐπὶ τῶν ζώων. ἕκαστόν τε γὰρ ἀνόμοιον
 καὶ ἐξ ἀπάντων τούτων τὰ ὅλα. ἔστι δὲ ῥίζα μὲν δι' οὗ
 τὴν τροφὴν ἐπάγεται, καυλὸς δὲ εἰς ὃ φέρεται. καυλὸν
 δὲ λέγω τὸ ὑπὲρ γῆς πηφυτὸς ἐφ' ἑν· τοῦτο γὰρ κοινό-
 τατον ὁμοίως ἐπετείοις καὶ χρονίοις, ὃ ἐπὶ τῶν δένδρων
 καλεῖται στέλεχος· ἀκρεμόιας δὲ τοὺς ἀπὸ τούτου σχιζο-
 μένους, οὓς ἔνιοι καλοῦσιν ὄζους. κλάδον δὲ τὸ βλά-
 στημα τὸ ἐκ τούτων ἐφ' ἑν οἶον μάλιστα τὸ ἐπέτειον·

- 10 καὶ ταῦτα μὲν οἰκειότερα τῶν δένδρων. ὁ δὲ καυλὸς ὥσπερ εἴρηται κοινότερος· ἔχει δὲ οὐ πάντα οὐδὲ τοῦτον οἶον ἔνια τῶν ποιωδῶν. τὰ δ' ἔχει μὲν οὐκ ἀεὶ δὲ ἀλλ' ἐπέτειον, καὶ ὅσα χρονιώτερα ταῖς ῥίζαις. ὅλως δὲ πολύχουν τὸ φυτὸν καὶ ποικίλον καὶ χαλεπὸν εἰπεῖν καθόλου· σημεῖον δὲ τὸ μηδὲν εἶναι κοινὸν λαβεῖν ὃ πᾶ-
- 11 σιν ὑπάρχει καθάπερ τοῖς ζώοις στόμα καὶ κοιλία. τὰ δὲ ἀναλογία ταῦτα τὰ δ' ἄλλον τρόπον. οὔτε γὰρ ῥίζαν πάντ' ἔχει οὔτε καυλὸν οὔτε ἀκρεμόνα οὔτε κλάδον οὔτε φύλλον οὔτε ἄνθος οὔτε καρπὸν οὔτ' αὖ φλοιὸν ἢ μήτραν ἢ ἱνας ἢ φλέβας οἶον μύκης ὕδνον· ἐν τούτοις δὲ ἢ οὐσία καὶ ἐν τοῖς τοιούτοις· ἀλλὰ μάλιστα ταῦτα ὑπάρχει καθάπερ εἴρηται τοῖς δένδροις ἀκείνων οἰκειότερος ὁ μερισμός· πρὸς ἃ καὶ τὴν ἀναφορὰν τῶν ἄλλων ποιεῖ-
- 12 σθαι δίκαιον. σχεδὸν δὲ καὶ τὰς ἄλλας μορφὰς ἐκάστων ταῦτα διασημαίνει. διαφέροντι γὰρ πλήθει τῷ τούτων καὶ ὀλιγότητι καὶ πυκνότητι καὶ μανότητι καὶ τῷ ἑφ' ἐν ἣ εἰς πλείω σχίζεται καὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς ὁμοίοις. ἔστι δὲ ἕκαστον τῶν εἰρημένων οὐχ ὁμοιομερές· λέγω δὲ [οὐχ] ὁμοιομερές ὅτι ἐκ τῶν αὐτῶν μὲν ὅτιοῦν μέρος σύγκειται τῆς ῥίζης καὶ τοῦ στελέχους, ἀλλ' οὐ λέγεται στέλεχος τὸ ληφθὲν ἀλλὰ μόριον ὥς ἐν τῇ τῶν ζώων μέλεσιν ἔστιν. ἐκ τῶν αὐτῶν μὲν γὰρ ὅτιοῦν τῆς κνήμης ἢ τοῦ ἀγκῶ- νος, οὐχ ὁμώνυμον δὲ καθάπερ σὰρξ καὶ ὀστέον, ἀλλ' ἁνώνυμον· οὐδὲ δὴ τῶν ἄλλων οὐθενὸς ὅσα μονοειδῆ τῶν ὀργανικῶν· ἀνάντων γὰρ τῶν τοιούτων ἁνώνυμα τὰ μέρη. τῶν δὲ πολυειδῶν ὀνομασμένα καθάπερ πο- δὸς χειρὸς κεφαλῆς, οἶον διακυλὸς ῥίς ὀφθαλμός. καὶ τὰ μὲν μέγιστα μέρη σχεδὸν ταῦτά ἐστιν.

CAP. II. Ἀλλὰ δὲ ἐξ ὧν ταῦτα φλοιὸς μήτρα ξύλον, ὅσα ἔχει μήτραν. πάντα δ' ὁμοιομερῆ. καὶ τὰ τούτων δὲ ἔτι πρότερα καὶ ἐξ ὧν αὐτὰ ὑγρὸν ἵς φλεψ σὰρξ.

ἀρχαὶ γὰρ αὐταί· πλὴν εἴ τις λέγοι τὰς τῶν στοιχείων
 δυνάμεις, αὐταὶ δὲ κοιναὶ πάντων. ἡ μὲν οὖν οὐσία
 καὶ ἡ ὅλη φύσις ἐν τούτοις. ἄλλα δ' ἐστὶν ὥςπερ ἐπέ-
 τεια μέρη τὰ πρὸς τὴν καρποτοκίαν οἷον φύλλον ἄνθος
 μίσχος· τοῦτο δ' ἐστὶν ᾧ συνήρτηται πρὸς τὸ φυτόν τὸ
 φύλλον καὶ ὁ καρπός· ἔτι δὲ ἔλιξ βρύον οἷς ὑπάρχει,
 καὶ ἐπὶ πᾶσι σπέρμα τὸ τοῦ καρποῦ· καρπὸς δ' ἐστὶ τὸ
 συγκαίμενον σπέρμα μετὰ τοῦ περικαρπίου. παρὰ δὲ
 ταῦτα ἐνίων ἴδια ἅττα καθάπερ ἡ κηκὶς θρυὸς καὶ ἡ
 ἔλιξ ἀμπέλου. καὶ τοῖς μὲν δένδροισιν ἔστιν οὕτως δια- 2
 λαβεῖν. τοῖς δ' ἐπετειοῖς δῆλον ὥς ἅπαντα ἐπέτεια·
 μέχρι γὰρ τῶν καρπῶν ἡ φύσις. ὅσα δὲ ἐπετειόκαρπα
 καὶ ὅσα διετίζει καθάπερ σέλινον καὶ ἄλλ' ἅττα, καὶ
 ὅσα δὲ πλείω χρόνον ἔχει· τούτοις ἅπασιν καὶ ὁ κανλὸς
 ἀκολουθήσει κατὰ λόγον· ὅταν γὰρ σπερμοφορεῖν μέλ-
 λωσι τότε ἐκκαυλοῦσιν ὧς ἕνεκα τοῦ σπέρματος ὄντων
 τῶν κανλῶν. ταῦτα μὲν οὖν ταύτῃ διηγήσθω. τῶν δὲ
 ἄρτι εἰρημένων μερῶν πειρατέον ἕκαστον εἰπεῖν τί
 ἐστὶν ὥς ἐν τύπῳ λέγοντας. τὸ μὲν οὖν ὑγρὸν φανερόν· 3
 ὃ δὲ καλοῦσιν τινες ἀπλῶς· ἐν ἅπασιν ὁπὸν ὥςπερ καὶ
 Μενέστωρ, οἱ δ' ἐν μὲν τοῖς ἄλλοις ἀνωρύμως ἐν δὲ τι-
 σιν ὁπὸν καὶ ἐν ἄλλοις δίκρυον. ἱνες δὲ καὶ φλέβες
 καθ' αὐτὰ μὲν ἀνώνυμα τῇ δὲ ὁμοιότητι μεταλαμβάν-
 νουσι τῶν ἐν τοῖς ζώοις μορίων. ἔχει δὲ ἴσως καὶ ἄλλας
 διαφορὰς καὶ ταῦτα καὶ ὅλος τὸ τῶν φυτῶν γένος· πο-
 λύχουν γὰρ ὥςπερ εἰρήκαμεν. ἀλλ' ἐπεὶ διὰ τῶν γνω-
 ριμωτέρων μεταδιώκειν δεῖ τὰ ἀγνώριστα, γνωριμώ-
 τερα δὲ τὰ μεῖζω καὶ ἐμφανῇ τῇ αἰσθήσει, δῆλον ὅτι
 καθάπερ ὑφίγηται περὶ τούτων λεκτέον· ἐπαναφορὰν 4
 γὰρ ἔχομεν τῶν ἄλλων πρὸς ταῦτα μέχρι πόσου καὶ πῶς
 ἕκαστα μετέχει τῆς ὁμοιότητος. εἰλημμένων δὲ τῶν με-
 ρῶν μετὰ ταῦτα ληπτέον τις τούτων διαφορὰς· οὕτως

γὰρ ἅμα καὶ ἡ οὐσία φανερά καὶ ἡ ὅλη τῶν γενῶν πρὸς
 ἄλληλα διάστασις. ἡ μὲν οὖν τῶν μεγίστων σχεδὸν
 εἴρηται· λέγω δ' οἶον ῥίξης καυλοῦ τῶν ἄλλων· αἱ γὰρ
 δυνάμεις καὶ ὧν χάριν ἕκαστον ὕστερον δηθήσονται. ἐξ
 ὧν γὰρ καὶ ταῦτα καὶ τὰ ἄλλα σύγκειται πειρατέον εἴ-
 πειν ἀρξαμένους ἀπὸ τῶν πρώτων. πρώτα δέ ἐστι τὸ
 ὑγρὸν καὶ θερμόν· ἅπαν γὰρ φυτὸν ἔχει τινὰ ὑγρότητα
 καὶ θερμότητα σύμφυτον ὥσπερ καὶ ζῶον, ὧν ὑπολει-
 πόντων γίνεται γῆρας καὶ φθίσις, τελείως δὲ ὑπολιπόν-
 5 των θάνατος καὶ αὖανσις. ἐν μὲν οὖν τοῖς πλείστοις ἀνώ-
 νυμος ἡ ὑγρότης ἐν ἐνίοις δὲ ὠνομασμένη καθάπερ εἴρη-
 ται. τὸ αὐτὸ δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ζῴων ὑπάρχει· μόνη γὰρ ἡ
 τῶν ἐναίμων ὑγρότης ὠνόμασται, δι' ὃ καὶ διήρηται πρὸς
 τοῦτο στερήσει· τὰ μὲν γὰρ ἄνκιμα τὰ δ' ἐναιμα λέγεται.
 ἐν τι μὲν οὖν τοῦτο τὸ μέρος καὶ το τοῦτω συνηρημένον
 θερμόν. ἄλλα δ' ἤδη ἕτερα τῶν ἐντὸς ἃ καθ' ἑαυτὰ μὲν
 ἐστὶν ἀνώνυμα διὰ δὲ τὴν ὁμοιότητα ἀπεικάζεται τοῖς
 τῶν ζῴων μορίοις. ἔχουσι γὰρ ὥσπερ ἱνας· ὃ ἐστὶ συνεχὲς
 καὶ σχιστὸν καὶ ἐπίμηκες ἀπιδράβλαστον δὲ καὶ ἄβλα-
 6 στον. ἔτι δὲ φλέβας. αὗται δὲ τὰ μὲν ἄλλα εἰσὶν ὅμοιαι
 τῇ ἰνὶ μείζους δὲ καὶ παχύτεραι καὶ παραβλάστας ἔχου-
 σαι καὶ ὑγρότητα. ἔτι ξύλον καὶ σάρξ. τὰ μὲν γὰρ ἔχει
 σάρκα τὰ δὲ ξύλον. ἔστι δὲ τὸ μὲν ξύλον σχιστὸν ἡ δὲ
 σὰρξ πάντῃ διαιρεῖται ὥσπερ γῆ καὶ ὅσα γῆς· μεταξὺ
 δὲ γίνεται ἰνὸς καὶ φλεβός· φανερά δὲ ἡ φύσις αὐτῆς ἐν
 ἄλλοις τε καὶ ἐν τοῖς τῶν περικαρπίων δέρμασι. φλοιὸς
 δὲ καὶ μήτρα κυρίως μὲν λέγεται, δεῖ δὲ αὐτὰ καὶ τῷ
 λόγῳ διορίσαι. φλοιὸς μὲν οὖν ἐστὶν τὸ ἔσχατον καὶ χω-
 ριστὸν τοῦ ὑποκειμένου σώματος. μήτρα δὲ τὸ μεταξὺ
 τοῦ ξύλου, τρίτον ἀπὸ τοῦ φλοιοῦ οἶον ἐν τοῖς ὅστοις μυε-
 λός. καλοῦσι δὲ τινες τοῦτο καρδίαν, οἱ δ' ἐντεριώνην·
 ἐνιοι δὲ τὸ ἐντὸς τῆς μήτρας αὐτῆς καρδίαν, οἱ δὲ μυε-

λόν. τὰ μὲν οὖν μόρια σχεδὸν ἐστὶ τοσαῦτα. σύγκειται 7
 δὲ τὰ ὑστερον ἐκ τῶν προτέρων· ξύλον μὲν ἐξ ἰνὸς καὶ
 ὑγροῦ, καὶ ἔνια σαρκός· ξυλοῦται γὰρ σκληρυνομένη οἶον
 ἐν τοῖς φοῖνιξι καὶ νάρθηξι καὶ εἴ τι ἄλλο ἐκξυλοῦται
 ὥσπερ αἱ τῶν ῥαφανίδων ῥίζαι· μήτρα δὲ ἐξ ὑγροῦ καὶ
 σαρκός· φλοιὸς δὲ ὁ μὲν τις ἐκ πάντων τῶν τριῶν οἶον ὁ
 τῆς δρυὸς καὶ αἰγείρου καὶ ἀπίου· ὁ δὲ τῆς ἀμπέλου ἐξ
 ὑγροῦ καὶ ἰνός· ὁ δὲ τοῦ φελλοῦ ἐκ σαρκὸς καὶ ὑγροῦ.
 πάλιν δὲ ἐκ τούτων σύνθετα τὰ μέγιστα καὶ πρῶτα
 ῥηθέντα καθαπερανεὶ μέλη, πλὴν οὐκ ἐκ τῶν αὐτῶν
 πάντα οὐδὲ ὡσαύτως ἀλλὰ διαφόρως. εἰλημμένων δὲ
 πάντων τῶν μορίων ὡς εἰπεῖν τὰς τούτων διαφορὰς
 πειρατέον ἀποδιδόναι καὶ τὰς ὅλων τῶν δένδρων καὶ
 φυτῶν οὐσίας.

^H
St CAP. III. Ἐπεὶ δὲ συμβαίνει σαφεστέραν εἶναι τὴν
 μάθησιν διαιρουμένων κατὰ εἶδη, καλῶς ἔχει τοῦτο
 ποιεῖν ἐφ' ὧν ἐνδέχεται. πρῶτα δὲ ἐστὶ καὶ μέγιστα καὶ
 σχεδὸν ὑφ' ὧν πάντ' ἢ τὰ πλεῖστα περιέχεται τάδε,
 δένδρον θάμνος φρύγανος πόα. δένδρον μὲν οὖν ἐστὶ τὸ
 ἀπὸ ῥίζης μονοστέλεχος πικύκλαδον ὅσωτόν οὐκ εὐαπό-
 λυτον, οἶον ἐλάα συκῇ ἄμπελος· θάμνος δὲ τὸ ἀπὸ ῥί-
 ζης πολύκλαδον, οἶον βάιος παλίουρος. φρύγανον δὲ
 τὸ ἀπὸ ῥίζης πολυστέλεχος καὶ πολύκλαδον οἶον καὶ
 γάμβρη καὶ πῆγανον. πόα δὲ τὸ ἀπὸ ῥίζης φυλλοφόρον
 προῖόν ἀστέλεχος οὗ ὁ κανὺς σπερμοφόρος οἶον ὁ σῖτος
 καὶ τὰ λάχανα. δεῖ δὲ τοὺς ὅρους οὕτως ἀποδέχεσθαι 2
 καὶ λαμβάνειν ὡς τύπων καὶ ἐπὶ τὸ πᾶν λεγομένους· ἔνια
 γὰρ ἴσως ἐπαλλάττειν δόξεε, τὰ δὲ καὶ παρὰ τὴν ἀγ-
 γὴν ἀλλοιότερα γίνεσθαι καὶ ἐκβαίνειν τῆς φύσεως, οἶον
 μαλάχη τε εἰς ὕψος ἀναρμένη καὶ ἀποδενδρουμένη·
 συμβαίνει γὰρ τοῦτο καὶ οἷα ἐν πολλῷ χρόνῳ ἀλλ' ἐν ἑξ
 ἢ ἐπτα μηνὶ ὥστε μῆκος καὶ πάχος δορατιαῖον γίνεσθαι

- δι' ὃ καὶ βακτηρίαις αὐταῖς χρῶνται, πλείονος δὲ χρό-
 νου γινομένου κατὰ λόγον ἢ ἀπόδοσις· ὁμοίως δὲ καὶ
 ἐπὶ τῶν τεύτλων· καὶ γὰρ ταῦτα λαμβάνει μέγεθος· ἔτι
 δὲ μᾶλλον ἄγνοι καὶ ὁ παλίουρος καὶ ὁ κιττός, ὥσθ'
 ὁμολογουμένως ταῦτα γίνεται δένδρα· καὶ τοι θαμνωδῇ
 3 γέ ἐστιν. ὁ δὲ μύρβρινος μὴ ἀνακαθαιρόμενος ἐκθαμνοῦ-
 ται καὶ ἡ ἥρακλεωτικὴ καρύα. δοκεῖ δὲ αὕτη γε καὶ τὸν
 καρπὸν βελτίω καὶ πλείω φέρειν ἐὰν ῥάβδους τις ἐξ
 πλείους ὥς τῆς φύσεως θαμνωδους οὔσης. οὐ μονοστε-
 λεχες δ' ἂν δόξειεν οὐδ' ἡ μηλέα οὐδ' ἡ ῥοιὰ οὐδ' ἡ
 ἄπιος εἶναι οὐδ' ὅλως ὅσα παραβλαστητικὰ ἀπὸ τῶν ῥι-
 ζῶν ἀλλὰ τῇ ἀγωγῇ τοιαῦτα παραιρουμένων τῶν ἄλλων.
 ἔνια δὲ καὶ ἑῷσι πολυστελέχη διὰ λεπτότητα καθάπερ
 ῥόαν μηλέαν· ἑῷσι δὲ καὶ τὰς ἐλάας κοπάδας καὶ τὰς
 4 συκᾶς. τάχα δ' ἂν τις φαίη καὶ ὅλως μεγέθει καὶ μι-
 κρότητι διαιρετέον εἶναι, τὰ δὲ ἰσχύϊ καὶ ἀσθενείᾳ καὶ
 πολυχρονιότητι καὶ ὀλιγοχρονιότητι. τῶν τε γὰρ φρυ-
 γανωδῶν καὶ λαχανωδῶν ἔνια μονοστελέχη καὶ οἷον
 δένδρου φύσιν ἔχοντα γίνεται καθάπερ ῥάφανος πήγα-
 νον, ὅθεν καὶ καλοῦσιν τινες τὰ τοιαῦτα δενδρολάχανα,
 τὰ τε λαχανώδη πάντα ἢ τὰ πλεῖστα ὅταν ἐγκαταμείνῃ
 λαμβάνει τινὰς ὥσπερ ἀκρεμόνας καὶ γίνεται τὸ ὅλον
 5 ἐν σχήματι δενδρώδει πλὴν ὀλιγοχρονιώτερα. διὰ δὲ ἡ⁶₅
 ταῦτα ὥσπερ λέγομεν οὐκ ἀκριβολογητέον τῷ ὄρω ἀλλὰ
 τῷ τύπῳ ληπτέον τοὺς ἀφορισμούς· ἐπεὶ καὶ τὰς διαιρέ-
 σεις ὁμοίως, οἷον ἡμέρων ἀγρῶν, καρποφόρων ἀκάρπων,
 ἀνθοφόρων ἀνανθῶν, ἀειφύλων φυλλοβόλων. τὰ μὲν
 γὰρ ἄγρια καὶ ἡμερὰ παρὰ τὴν ἀγωγὴν εἶναι δοκεῖ· πᾶν
 γὰρ [καὶ] ἄγριον καὶ ἡμερόν φησιν Ἴππων γίνεσθαι τυγ-
 χάνον ἢ μὴ τυγχάνον θεραπέας. ἄκαρπα δὲ καὶ ἀκρπιμα
 καὶ ἀνθοφόρα καὶ ἀνανθῆ παρὰ τοὺς τόπους καὶ τὸν
 αἴερα τὸν περιέχοντα· τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ φυλλο-

βόλα καὶ αἰφύλλα. περὶ γὰρ Ἑλεφαντίνην οὐδὲ τὰς ἀμ-
 πέλους οὐδὲ τὰς συκᾶς φασι φυλλοβολεῖν. ἀλλ' ὅμως τοι- 6
 αὐτὰ διαιρετέον· ἔχει γάρ τι τῆς φύσεως κοινὸν ὁμοίως
 ἐν δένδροις καὶ θάμνοις καὶ τοῖς φρυγανικοῖς καὶ ποιώ-
 δεσιν· ὑπὲρ ὧν καὶ τὰς αἰτίας ὅταν τις λέγῃ περὶ πάντων
 κοινῇ δῆλον ὅτι λεκτέον οὐχ ὀρίζοντα καθ' ἕκαστον· εὖ-
 λογον δὲ καὶ ταύτας κοινὰς εἶναι πάντων. ἅμα δὲ καὶ
 φαίνεται τινα ἔχειν φυσικὴν διαφορὰν εὐθὺς ἐπὶ τῶν
 ἄγριων καὶ τῶν ἡμέρων, εἴπερ ἔνια μὴ δύναται ζῆν ὥσπερ
 τὰ γεωργούμενα μηδ' ὅλως δέχεται θεραπειάν ἀλλὰ χείρῳ
 γίνεται, καθάπερ ἐλάτῃ πεύκῃ κήλαστρον καὶ ἀπλῶς ὅσα
 ψυχροὺς τόπους φιλεῖ καὶ χιονώδεις, ὡσαύτως δὲ καὶ
 τῶν φρυγανικῶν καὶ ποιωδῶν οἷον κάππαρις καὶ θέρ-
 μος. ἡμερον δὲ καὶ ἄγριον δίκαιον καλεῖν ἀναφέροντα
 πρὸς τε ταῦτα καὶ ὅλως πρὸς τὸ ἡμερώτατον· ὁ δ' ἄν-
 θρωπος ἢ μόνον ἢ μάλιστα ἡμερον.

CAP. IV. Φανεραὶ δὲ καὶ κατ' αὐτὰς τὰς μορφὰς
 αἱ διαφοραὶ τῶν ὄλων τε καὶ μορίων, οἷον λέγω μέγε-
 θος καὶ μικρότης, σκληρότης μαλακότης, λειότης τρα-
 χύτης, φλοιοῦ φύλλων τῶν ἄλλων, ἀπλῶς εὐμορφία καὶ
 δυσμορφία τις, ἔτι δὲ καὶ κλλικαρπία καὶ κακοκαρπία.
 πλείω μὲν γὰρ δοκεῖ τὰ ἄγρια φέρειν ὥσπερ ἀχρὰς κότι-
 νος, καλλίω δὲ τὰ ἡμερα καὶ τοὺς χυλοὺς δὲ αὐτοὺς
 γλυκυτέρους καὶ ἡδίους καὶ τὸ ὅλον ὡς εἰπεῖν εὐκρά-
 τούς μᾶλλον. αὐταὶ τε δὴ φυσικαὶ τινες ὥσπερ εἴρηται 2
 διαφοραὶ καὶ ἔτι δὴ μᾶλλον τῶν ἀκάρπων καὶ καρπο-
 φόρων καὶ φυλλοβόλων καὶ αἰφύλλων καὶ ὅσα ἄλλα
 τοιαῦτα. πάντων δὲ ληπτέον αἰεὶ καὶ τὰς κατὰ τοὺς τό-
 πους· οὐ γὰρ οὐδ' οἷόν τε ἴσως ἄλλως. αἱ δὲ τοιαῦται
 δόξαιεν ἂν γενικόν τινα ποιῶν χωρισμὸν οἷον ἐνύδρων
 καὶ χερσαίων ὥσπερ ἐπὶ τῶν ζώων. ἔστι γὰρ ἔνια τῶν
 φυτῶν ἃ οὐ δύναται μὴ ἐν ὑγρῷ ζῆν· διήρηται δὲ ἄλλο

- κατ' ἄλλο γένος τῶν ὑγρῶν, ὥστε τὰ μὲν ἐν τέλμασι τὰ δὲ ἐν λίμναις τὰ δ' ἐν ποταμοῖς τὰ δὲ καὶ ἐν αὐτῇ τῇ θαλάττῃ φύεσθαι, τὰ μὲν ἐλάττω καὶ ἐν τῇ παρ' ἡμῖν τὰ δὲ μείζω περὶ τὴν ἐρυθράν. ἔνια δὲ ὥσπερ ἐὶ κάθυγρον καὶ ἔλεια καθάπερ ἰτέα καὶ πλάτανος, τὰ δὲ οὐκ ἐν ὕδατι δυνάμενα ζῆν οὐδ' ὅλως ἀλλὰ διώκοντα τοὺς ξηροὺς τόπους· τῶν δ' ἐλαττόνων ἔστιν ἃ καὶ τοὺς αἰγιαλοὺς.
- 3 οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τούτων εἴ τις ἀκριβολογεῖσθαι θέλοι τὰ μὲν ἂν εὖροι κοινὰ καὶ ὥσπερ ἀμφίβια καθάπερ μυρικήν ἰτέαν κλήθραν, τὰ δὲ καὶ τῶν ὁμολογουμένων χειρσαίων πεφυκότα ποτὲ ἐν τῇ θαλάττῃ βιοῦν, φοίνικα σκίλλαν ἀνθέριον. ἀλλὰ τὰ τοιαῦτα καὶ ὅλως τὸ οὕτω σκοπεῖν οὐκ οἰκείως ἔστι σκοπεῖν· οὐδὲ γὰρ οὐδ' ἡ φύσις οὕτως οὐδ' ἐν τοῖς ταούτοις ἔχει τὸ λῆναγκαῖον. τὰς μὲν οὖν διαιρέσεις καὶ ὅλως τὴν ἱστορίαν τῶν φυτῶν οὕτω ληπτέον. ἅπαντα δ' οὖν καὶ ταῦτα καὶ τὰ ἄλλα διοίσει καθάπερ εἶρηται ταῖς τε τῶν ὅλων μορφαῖς καὶ ταῖς τῶν μορίων διαφοραῖς, ἢ τῷ ἔχειν τὰ δὲ μὴ ἔχειν, ἢ τῷ πλείω τὰ δ' ἐλάττω, ἢ τῷ ἀνομοίως ἢ
- 4 ὅσοι τρόποι διήρηνται πρότερον. οἰκεῖον δὲ ἴσως καὶ τοὺς τόπους συμπαραλαμβάνειν ἐν οἷς ἕκαστα πέφυκεν ἢ μὴ πέφυκε γίνεσθαι. μεγάλη γὰρ καὶ αὕτη διαφορὰ καὶ οὐχ ἥκιστα οἰκεία τῶν φυτῶν διὰ τὸ συνηρτηῖσθαι τῇ γῇ καὶ μὴ ἀπολελύσθαι καθάπερ τὰ ζῶα.

CAP. V. Πειρατέον δ' εἰπεῖν τὰς κατὰ μέρος διαφορὰς ὡς ἂν καθόλου λέγοιτας πρῶτον καὶ κοινῶς, εἴτα καθ' ἕκαστον, ὕστερον ἐπὶ πλείον ὥσπερ ἀναθεωροῦντας. ἔστι δὲ τὰ μὲν ὀρθοφυῆ καὶ μακροστελέχη καθάπερ ἐλάτη πεύκη κυπάριττος, τὰ δὲ σκολιώτερα καὶ βραχυστελέχη οἷον ἰτέα σνκῇ ῥοιὰ, καὶ κατὰ πάχος δὲ καὶ λεπτότητα ὁμοίως. καὶ πάλιν τὰ μὲν μονοστελέχη τὰ δὲ πολυστελέχη· τοῦτο δὲ ταὐτὸ τρόπον τινὰ καὶ τῷ παραβλαστη-

τικὰ ἢ ἀπαράβλαστα εἶναι· καὶ πολυκλαδῇ καὶ ὀλιγό-
 κλαδα καθάπερ ὁ φοῖνιξ, καὶ ἐν αὐτοῖς τούτοις ἔτι κατὰ
 ἴσχυν ἢ πάχος ἢ τὰς τοιαύτας διαφοράς. πάλιν τὰ μὲν 2
 λεπτόφλοια καθάπερ δάφνη φίλυρα τὰ δὲ παχύφλοια
 καθάπερ δρυς. ἔτι τὰ μὲν λειόφλοια καθάπερ μηλέα
 συκῇ τὰ δὲ τραχύφλοια καθάπερ ἄγρία δρυς φελλὸς
 φοῖνιξ. πάντα δὲ νέα μὲν ὄντα λειοφλοιότερα, ἀπογη-
 ράσκοντα δὲ τραχυφλοιότερα, ἔνια δὲ καὶ ῥηξίφλοια
 καθάπερ ἄμπελος, τὰ δὲ καὶ ὥς περιπίπτειν οἶον ἀν-
 δράχλη μηλέα κόμαρος. ἔστι δὲ καὶ τῶν μὲν σαρκώδης
 ὁ φλοιὸς οἶον φελλοῦ δρυὸς αἰγείρου· τῶν δὲ ἰνώδης
 καὶ ἄσαρκος ὁμοίως δένδρων καὶ θάμνων καὶ ἐπετείων
 οἶον ἀμπέλου καλάμου πυροῦ. καὶ τῶν μὲν πολύλοπος
 οἶον φιλύρας ἐλάτης ἀμπέλου λινοςπάρτου κρομύων,
 τῶν δὲ μονόλοπος οἶον συκῆς καλάμου αἶρας. κατὰ μὲν
 δὴ τοὺς φλοιοὺς ἐν τούτοις αἱ διαφοραί. τῶν δὲ ξύλων 3
 αὐτῶν καὶ ὅλως τῶν καυλῶν οἱ μὲν εἰσι σαρκώδεις οἶον
 δρυὸς συκῆς, καὶ τῶν ἐλαττόνων ῥάμνου τεύτλου κω-
 νείου· οἱ δὲ ἄσαρκοι καθάπερ κέδρου λωτοῦ κυπαρίτ-
 του. καὶ οἱ μὲν ἰνώδεις· τὰ γὰρ τῆς ἐλάτης καὶ τοῦ
 φοίνικος ξύλα τοιαῦτα· τὰ δὲ αἶνα καθάπερ τῆς συκῆς.
 ὡσαύτως δὲ καὶ τὰ μὲν φλεβώδη τὰ δ' ἄφλεβα. περὶ δὲ
 τὰ φρυγανικὰ καὶ θαμνώδη καὶ ὅλως τὰ ὑλήματα καὶ
 ἄλλας τις ἂν λάβοι διαφοράς· ὁ μὲν γὰρ κάλαμος γονα-
 τῶδες ὁ δὲ βάτος καὶ ὁ παλίευρος ἀκανθώδη. ἡ δὲ τύφη
 καὶ ἔνια τῶν ἐλείων ἢ λιμναίων ὁμωνύμων ἀδιάφρακτα
 καὶ ὁμαλῇ καθάπερ σχοῖνος. ὁ δὲ τοῦ κυπαρίου καὶ
 βουτόμου καυλὸς ὁμαλότητι τινα ἔχει παρὰ τούτους·
 ἔτι δὲ μᾶλλον ἴσως ὁ τοῦ μύητος. αὐταὶ μὲν δὴ δόξαιεν 4
 ἂν ἐξ ὧν ἡ σύνθεσις. αἱ δὲ κατὰ τὰ πάθη καὶ τὰς δυ-
 νάμεις οἶον σκληρότης μαλακότης γλισχρότης κραυρότης
 [πυκνότης] μανότης κουφότης βαρύτης καὶ ὅσα ἄλλα

τοιαῦτα· ἡ μὲν γὰρ ἰτέα καὶ χλωρὸν εὐθὺ κοῦφον ὥσπερ ὁ φελλὸς ἡ δὲ πύξος καὶ ἡ ἔβενος οὐδὲ ἀνανθέντα. καὶ τὰ μὲν σχίζεται καθάπερ τὰ τῆς ἐλάτης τὰ δὲ εὐθραυστα μᾶλλον οἶον τὰ τῆς ἐλάας. καὶ τὰ μὲν ἄοζα οἶον τὰ τῆς ἀκτῆς τὰ δὲ ὀζώδη οἶον τὰ τῆς πεύκης καὶ ἐλάτης. 5 δεῖ δὲ καὶ τὰς τοιαύτας ὑπολαμβάνειν τῆς φύσεως. εὐσχιστον μὲν γὰρ ἡ ἐλάτη τῷ εὐθυπορεῖν, εὐθραυστον δὲ ἡ ἐλάα διὰ τὸ σκολιὸν καὶ σκληρόν. εὐκαμπτον δὲ ἡ φίλυρα καὶ ὅσα ἄλλα διὰ τὸ γλίσχραν ἔχειν τὴν ὑγρότητα. βαρὺ δὲ ἡ μὲν πύξος καὶ ἡ ἔβενος ὅτι πυκνὰ, ἡ δὲ δρυς ὅτι γεῶδες. ὡσαύτως δὲ καὶ τὰ ἄλλα πάντα πρὸς τὴν φύσιν πως ἀνάγεται.

CAP. VI. Διαφέρουσι δὲ καὶ ταῖς μήτραις· πρῶτον μὲν εἰ ἔνια ἔχει ἢ μὴ ἔχει καθάπερ τινὲς φασιν ἄλλα τε καὶ τὴν ἀκτὴν· ἔπειτα καὶ ἐν αὐτοῖς τοῖς ἔχουσι· τῶν μὲν γὰρ ἐστὶ σαρκώδης τῶν δὲ ξυλώδης τῶν δὲ ὑμενώδης. καὶ σαρκώδης μὲν οἶον ἀμπέλου συκῆς μηλέας ροιᾶς ἀκτῆς νάρθηκος. ξυλώδης δὲ πύτος ἐλάτης πεύκης, καὶ μάλιστα αὕτη διὰ τὸ ἐνδαδосεῖναι. τούτων δ' ἐστὶ σκληρότεραι καὶ πυκνότεραι κρανείας πρίνου δρυὸς κυτίσου 2 καμίνου ἐβένου λωτοῦ. διαφέρουσι δὲ αὐταὶ καὶ τοῖς χρώμασι· μέλαινα γὰρ τῆς ἐβένου καὶ τῆς δρυὸς ἣν καλοῦσι μελάνδρον. ἅπασαι δὲ σκληρότεραι καὶ κραυρότεραι τῶν ξύλων· δι' ὃ καὶ οὐχ ὑπομένουσι καμπήν. μαλότεραι δὲ αἱ μὲν αἱ δ' οὗ. ὑμενώδεις δ' ἐν μὲν τοῖς δένδροις οὐκ εἰσὶν ἢ σπάνιοι, ἐν δὲ τοῖς θαμνώδεσι καὶ ὅλως τοῖς ὑλήμασιν οἶον καλάμῳ τε καὶ νάρθηκι καὶ τοῖς τοιούτοις εἰσὶν. ἔχει δὲ τὴν μήτραν τὰ μὲν μεγάλην καὶ φανεράν ὥς πρίνος δρυς καὶ τὰλλα προειρημένα, τὰ δ' ἀφανεστέραν οἶον ἐλάα πύξος· οὐ γὰρ ἐστὶν ἀφανισμένην οὕτω λαβεῖν ἀλλὰ καὶ φασί τινες οὐ κατὰ τὸ μέσον ἀλλὰ κατὰ τὸ πᾶν ἔχειν· ὥστε μὴ εἶναι τόπον ὠρισμένον· δι'

καὶ ἓν αὐτὸ οὐδ' ἂν δόξειεν ὅλως ἔχειν· ἐπεὶ καὶ τοῦ φοί-
 κος οὐδεμία φαίνεται διαφορὰ κατ' οὐδέν. διαφέ- 3
 ροῦσι δὲ καὶ ταῖς ῥίζαις. τὰ μὲν γὰρ πολύρριζα καὶ μα-
 κρόρριζα καθάπερ συκῇ δρυὺς πλάτανος· ἐὰν γὰρ ἔχωσι
 τόπον ἐφ' ὅσονοῦν προέρχονται. τὰ δὲ ὀλιγόρριζα κα-
 θάπερ ῥοιὰ μηλέα· τὰ δὲ μονόρριζα καθάπερ ἐλάτη
 τεύκη· μονόρριζα δὲ οὕτως ὅτι μίαν μεγάλην τὴν εἰς
 βάθος ἔχει μικρὰς δὲ ἀπὸ ταύτης πλείους. ἔχουσι δὲ
 καὶ τῶν μὴ μονορριζῶν ἓν αὐτὴν τὴν ἐκ τοῦ μέσου μεγίστην
 καὶ κατὰ βάθος ὥσπερ ἀμυγδαλῇ· ἐλάα δὲ μικρὰν ταύ-
 τήν τὰς δὲ ἄλλας μείζους καὶ ὡς κεκαρκινωμένας. ἔτι
 δὲ τῶν μὲν παχεῖαι μᾶλλον τῶν δὲ ἀνωμαλεῖς καθάπερ
 δάφνης ἐλάας· τῶν δὲ πᾶσαι λεπταὶ καθάπερ ἀμπέλου.
 Διαφέρουσι δὲ καὶ λειότητι καὶ τραχύτητι καὶ πυκνότητι. 4
 πάντων γὰρ αἱ ῥίζαι μακρότεραι τῶν ἄνω, πυκνότεραι
 δὲ ἄλλαι ἄλλων καὶ ξυλωδέστεραι· καὶ αἱ μὲν ἰνώδεις
 αἱ τῆς ἐλάτης, αἱ δὲ σαρκώδεις μᾶλλον ὥσπερ αἱ τῆς
 δρυὸς, αἱ δὲ οἷον ὀσώδεις καὶ θυσανώδεις ὥσπερ αἱ τῆς
 ἐλάας· τοῦτο δὲ ὅτι τὰς λεπτὰς καὶ μικρὰς πολλὰς ἔχουσι
 καὶ ἀθρόας· ἐπεὶ πᾶσαι γε καὶ ταύτας ἀποφύουσιν ἀπὸ
 τῶν μεγάλων ἀλλ' οὐχ ὁμοίως ἀθρόας καὶ πολλὰς. ἔστι
 καὶ τὰ μὲν βαθύρριζα καθάπερ δρυὺς, τὰ δ' ἐπιπολαι-
 ῶς ριζοῦν καθάπερ ἐλάα ῥοιὰ μηλέα κυπαρίττος. ἔτι δὲ αἱ
 μὲν εὐθεῖαι καὶ ὁμαλεῖς αἱ δὲ σκολιαὶ καὶ παραλλάττου-
 σαι· τοῦτο γὰρ οὐ μόνον συμβαίνει διὰ τοὺς τόπους τῶ
 μὴ εὐοδεῖν ἀλλὰ καὶ τῆς φύσεως αὐτῆς ἔστιν ὥσπερ ἐπὶ
 τῆς δάφνης καὶ τῆς ἐλάας· ἡ δὲ συκῇ καὶ τὰ τοιαῦτα σκο-
 λιοῦνται διὰ τὸ μὴ εὐοδεῖν. ἔπασαι δ' ἔμμητροι καθά- 5
 περ καὶ τὰ στελέχη καὶ οἱ ἀρρεμόνες· καὶ εὐλογον ἀπὸ
 τῆς ἀρχῆς. εἰσὶ δὲ καὶ αἱ μὲν παραβλαστητικαὶ εἰς τὸ
 αἰὶν καὶ καθάπερ ἀμπέλου ῥόας, αἱ δὲ ἀπαράβλαστοι καθά-
 περ ἐλάτης κυπαρίττου πεύκης. αἱ αὐταὶ δὲ διαφοραὶ

- καὶ τῶν φρυγανικῶν καὶ τῶν ποιωδῶν καὶ τῶν ἄλλων·
 πλὴν εἰ ὅλως ἓνια μὴ ἔχει καθάπερ ὕδνον μύκης πέξις
 κεραύνιον. τὰ μὲν πολύρριζα καθάπερ πυρὸς τίφη κρι-
 θή, πᾶν τὸ τοιοῦτο καθάπερ εἰκαζούσαις· τὰ δ' ὀλιγόρ-
 6 ριζα καθάπερ τὰ χεδροπά. σχεδὸν δὲ καὶ τῶν λαχανω-
 δῶν τὰ πλείστα μονόρριζα οἷον ῥάφανος τεῦτλον σέλινον
 λάπαθος· πλὴν ἓνια καὶ ἀποφυάδας ἔχει μεγάλας οἷον
 τὸ σέλινον καὶ τὸ τεῦτλον· καὶ ὥς ἂν κατὰ λόγον ταῦτα
 βαθυρριζότερα τῶν δένδρων. εἰσὶ δὲ τῶν μὲν σαρκώ-
 δεις καθάπερ ῥαφανίδος γογγυλίδος ἄρου κρόκον· τῶν
 δὲ ξυλώδεις οἷον εὐζώμου ῥκίμου· καὶ τῶν ἀγρίων δὲ
 τῶν πλείστων, ὅσων μὴ εὐθὺς πλείους καὶ σχιζόμεναι
 καθάπερ πυροῦ κριθῆς καὶ τῆς καλουμένης πύας. αὕτη
 γὰρ ἐν τοῖς ἐπετείροις καὶ ἐν τοῖς ποιωδέσιν ἡ διαφορὰ
 τῶν ῥιζῶν ὥστε τὰς μὲν εὐθὺς σχιζεσθαι πλείους οὔσας
 καὶ ὁμαλεῖς, τῶν δὲ ἄλλων μίαν ἢ δύο τὰς μεγίστας καὶ
 7 ἄλλας ἀπὸ τούτων. ὅλως δὲ πλείους αἱ διαφοραὶ τῶν ῥι-
 ζῶν ἐν τοῖς ὑλήμασι καὶ λαχανώδεσιν· εἰσὶ γὰρ αἱ μὲν
 ξυλώδεις ὥσπερ αἱ τοῦ ὠκίμου· αἱ δὲ σαρκώδεις ὥσπερ
 αἱ τοῦ τεύτλου καὶ ἔτι δὴ μᾶλλον τοῦ ἄρου καὶ ἀσφο-
 δέλου καὶ κρόκον· αἱ δὲ ὥσπερ ἐκ φλοιοῦ καὶ σαρκὸς
 ὥσπερ αἱ τῶν ῥαφανίδων καὶ γογγυλίδων· αἱ δὲ γονα-
 τώδεις ὥσπερ αἱ τῶν καλάρων καὶ ἀγρώστεων καὶ εἰ τι
 καλαμῶδες, καὶ μόναι δὴ αὗται ἢ μάλισθ' ὅμοιαι τοῖς
 ὑπὲρ γῆς· ὥσπερ γὰρ κάλαμοι εἰσιν ἐρριζωμένοι ταῖς λε-
 8 πταῖς. αἱ δὲ λεπυρώδεις ἢ φλοιώδεις οἷον αἱ τε τῆς
 σκίλλης καὶ τοῦ βολβοῦ καὶ ἔτι κρομόνου καὶ τῶν τού-
 τοις ὁμοίων. αἰεὶ γὰρ ἔστι περιαιρεῖν αὐτῶν. πάντα δὲ
 τὰ τοιαῦτα δοκεῖ καθάπερ δύο γένη ῥιζῶν ἔχειν· τοῖς δὲ
 καὶ ὅλως τὰ κεφαλοβαρῇ καὶ κατάρριζα πάντα· τὴν τε
 σαρκώδη ταύτην καὶ φλωώδη, καθάπερ ἡ σκίλλα, καὶ
 τὰς ἀπὸ ταύτης ἀποπεφυκυίας· οὐ γὰρ λεπτότητι καὶ

παχύτητι διαφέρουσι μόνον, ὥσπερ αἱ τῶν δένδρων καὶ τῶν λαχάνων, ἀλλ' ἄλλοιόν ἔχουσι τὸ γένος. ἐκφανε-
 στάτη δ' ἤδη ἢ τε τοῦ ἄρου καὶ ἢ τοῦ κυπεύρου· ἢ μὲν
 γὰρ παχεῖα καὶ λεία καὶ σαρκώδης ἢ δὲ λεπτή καὶ ἰνώ-
 δης. διόπερ ἀπορήσειεν ἂν τις εἰ ρίζας τὰς τοιαύτας θε-
 τέον· ἢ μὲν γὰρ κατὰ γῆς δόξαιεν ἂν, ἢ δὲ ὑπεναντίως
 ἔχουσι ταῖς ἄλλαις οὐκ ἂν δόξαιεν. ἢ μὲν γὰρ ρίζα λε-
 πτοτέρα πρὸς τὸ πόρρω αἰεὶ καὶ σύννοξυς· ἢ δὲ τῶν σκιλ-
 λῶν καὶ τῶν βολβῶν καὶ τῶν ἄρων ἀνάπαλιν. ἔτι δ' αἱ 9
 μὲν ἄλλαι κατὰ τὸ πλάγιον ἀφιαῖσι ρίζας, αἱ δὲ τῶν σκιλ-
 λῶν καὶ τῶν βολβῶν οὐκ ἀφιαῖσιν· οὐδὲ τῶν σκορόδων
 καὶ τῶν κρομύων. ὅλως δέ γε ἐν ταύταις αἱ κατὰ μέσον
 ἐκ τῆς κεφαλῆς ἠρτημέναι φαίνονται ρίζαι καὶ τρέφον-
 ται. τοῦτο δ' ὥσπερ κῦμα ἢ καρπὸς, ὅθεν καὶ οἱ ἐγγεο-
 τόκα λέγοντες οὐ κακῶς· ἐπὶ δὲ τῶν ἄλλων τοῦτο μὲν
 ἐστίν· ἐπεὶ δὲ πλεῖον ἢ φύσις ἢ κατὰ ρίζαν ταύτη ἀπο-
 ρίαν ἔχει. τὸ γὰρ δὴ πᾶν λέγειν τὸ κατὰ γῆς ρίζαν οὐκ
 ὀρθόν· καὶ γὰρ ἂν ὁ καυλὸς τοῦ βολβοῦ καὶ ὁ τοῦ γη-
 θύου καὶ ὅλως ὅσα κατὰ βᾶθους ἐστὶν εἴησαν ἂν ρίζαι,
 καὶ τὸ ὕδρον δὲ καὶ ὁ καλοῦσί τινες ἀσχίον καὶ τὸ οὐγγ-
 γον καὶ εἴ τι ἄλλο ὑπόγειόν ἐστιν· ὧν οὐδέν ἐστι ρίζα·
 δυνάμει γὰρ δεῖ φυσικῇ διαιρεῖν καὶ οὐ τόπῳ. τάχα δὲ 10
 τοῦτο μὲν ὀρθῶς λέγεται, ρίζα δὲ οὐδέν· ἡτιόν ἐστιν·
 ἀλλὰ διαφορὰ τις αὕτη τῶν ριζῶν ὥστε τὴν μὲν τινα το-
 ταύτην εἶναι τὴν δὲ τοιαύτην καὶ τρέφεσθαι τὴν ἑτέραν
 ὑπὸ τῆς ἑτέρας. καίτοι καὶ εὐταὶ αἱ σαρκώδεις εἰόκασιν
 ἔλκειν. τὰς γοῦν τῶν ἄρωι πρὸ τοῦ βλαστάνειν στρέ-
 φουσι καὶ γίνονται μείζους κωλυόμεναι διαβῆναι πρὸς
 τὴν βλάστησιν. ἐπεὶ ὅτι γε πάντων τῶν τοιούτων ἡ φύ-
 σις ἐπὶ τὸ κάτω μᾶλλον ῥέπει φανερόν· οἱ μὲν γὰρ καν-
 λοὶ καὶ ὅλως τὰ ἄνω βραχέα καὶ ἀσθενῆ, τὰ δὲ κάτω
 μεγάλα καὶ πολλὰ καὶ ἰσχυρὰ οὐ μόνον ἐπὶ τῶν εἰρημέ-

νων ἀλλὰ καὶ ἐπὶ καλάμου καὶ ἀγρώστιδος καὶ ὅλως ὅσα
καλαμώδη καὶ τούτοις ὅμοια. καὶ ὅσα δὴ ναρθηκώδη
11 καὶ τούτων ῥίζαι μεγάλαι καὶ σαρκώδεις. πολλὰ δὲ καὶ
τῶν ποιωδῶν ἔχει τοιαύτας ῥίζας οἷον σπάλαξ κρόκος
καὶ τὸ περδίκιον καλούμενον· καὶ γὰρ τοῦτο παχείας τε
καὶ πλείους ἔχει τὰς ῥίζας ἢ φύλλα· καλεῖται δὲ περδί-
κιον διὰ τὸ τοὺς πέρδικας ἐγκυλίεσθαι καὶ ὀρύττειν.
ὁμοίως δὲ καὶ τὸ ἐν Αἰγύπτῳ καλούμενον οὔγγρον· τὰ
μὲν γὰρ φύλλα μεγάλα καὶ ὁ βλαστὸς αὐτοῦ βραχὺς ἢ
δὲ ῥίζα μακρὰ καὶ ἐστὶν ὥσπερ ὁ καρπός. διαφέρει τε
καὶ ἐσθίεται, καὶ συλλέγουσι δὲ ὅταν ὁ ποταμὸς ἀποβῇ
12 στρέφοντες τὰς βώλους. φανερώτατα δὲ καὶ πλείστην
ἔχοντα πρὸς τὰ ἄλλα διαφορὰν τὸ σίλφιον καὶ ἢ καλου-
μένη μαγύδαρις· ἀμφοτέρων γὰρ τούτων καὶ ἀπάντων
τῶν τοιούτων ἐν ταῖς ῥίζαις μᾶλλον ἢ φύσις. ταῦτα μὲν
οὖν ταύτῃ ληπτέα. ἐνὶ αὖ τῶν ῥιζῶν πλείω δόξαιεν ἂν
ἔχειν διαφορὰν παρὰ τὰς εἰρημένας· οἷον αἶ τε τῆς ἀρα-
χίδνης καὶ τοῦ ὁμοίου τῷ ἀράκῳ· φέρουσι γὰρ ἀμφοτέ-
ραι καρπὸν οὐκ ἐλάττω τοῦ ἄνω· καὶ μίαν μὲν ῥίζαν
τὸ ἀρακῶδες τοῦτο παχεῖαν ἔχει τὴν κατὰ βάθος, τὰς
δ' ἄλλας ἐφ' ὧν ὁ καρπὸς λεπιοτέρας καὶ ἐπ' ἄκρῳ καὶ
σχιζομένης πολλαχῇ· φιλεῖ δὲ μάλιστα χωρίᾳ τὰ ὕψαμ-
μα· φύλλον δὲ οὐδέτερον ἔχει τούτων οὐδ' ὅμοια τοῖς
φύλλοις ἀλλ' ὥσπερ ἀμφίταρπα μᾶλλον ἐστὶν· ὃ καὶ
φαίνεται θαυμάσιον. αἱ μὲν οὖν φύσεις καὶ δυνάμεις
τοσαύτας ἔχουσι διαφοράς.

CAP. VII. Αὐξάνεσθαι δὲ πάντων δοκοῦσιν αἱ ῥί-
ζαι πρότερον τῶν ἄνω· καὶ γὰρ φύεται εἰς βάθος· οὐ-
δεμία δὲ καθήκει πλέον ἢ ὅσον ὁ ἥλιος ἐφικνεῖται· τὸ
γὰρ θερμὸν τὸ γεννῶν· οὐ μὲν ἀλλὰ (ταῦτα) μεγάλα
συμβάλλεται πρὸς βαθυρριζίαν καὶ ἔτι μᾶλλον πρὸς μα-
κρορριζίαν ἢ τῆς χώρας φύσις ἐὰν ἢ κούφη καὶ μακρὴ

καὶ εὐδιόδος· ἐν γὰρ ταῖς τοιαύταις πορρωτέρω καὶ μεί-
 ζους αἱ ἀνξήσεις. φανερόν δὲ ἐπὶ τῶν ἡμερωμάτων·
 ἔχοντα γὰρ ὕδωρ ὁπουοῦν δίδεισιν ὥς εἰπεῖν ἐπειδὴν ὁ
 τόπος ἢ κενὸς καὶ μηδὲν τὸ ἀντιστατοῦν (καθάπερ φρέ-
 ατος ἢ ὀχετοῦ τινος). ἤγουν ἐν τῷ Λυκείῳ ἢ πλάτα-
 νος ἢ κατὰ τὸν ὀχετὸν ἔτι νέα οὖσα ἐπὶ τρεῖς καὶ τριά-
 κοντα πήχεις ἀφῆκεν ἔχουσα τόπον τε ἅμα καὶ τροφήν.
 δόξειε δὲ ὥς εἰπεῖν ἡ συκὴ μακρορριζότατον εἶναι καὶ 2
 ὅλως δὲ μᾶλλον τὰ μανὰ καὶ εὐθύρριζα. πάντα δὲ τὰ
 νεώτερα τῶν παλαιῶν ἔαν εἰς ἀκμὴν ἤκωσιν ἤδη βα-
 θυρριζότερα καὶ μακρορριζότερα. συμφθίνουσι γὰρ καὶ
 αἱ ῥίζαι τῷ ἄλλῳ σώματι. πάντων δὲ ὁμοίως οἱ χυλοὶ
 ταῖς ῥίζαις δεινότεροι, τοῖς δὲ ὥς ἐπίπαν· δι' ὃ καὶ ἐνί-
 ων πικραὶ ὦν οἱ καρποὶ γλυκεῖς· αἱ δὲ καὶ φαρμακώ-
 ηδεις· εἶναι δ' εὐώδεις ὥσπερ αἱ τῆς Ἰριδος. ἰδίᾳ δὲ ῥίζης 3
 φύσις καὶ δύναμις (οἶον) ἢ τῆς Ἰνδικῆς συκῆς· ἀπὸ γὰρ
 τῶν βλαστῶν ἀφίησι μέχρι οὗ ἂν συνάψῃ τῇ γῇ καὶ ῥι-
 ζωθῇ καὶ γίνεται περὶ τὸ δένδρον κύκλῳ συνεχὲς τὸ τῶν
 ῥιζῶν οὐχ ἀπτόμενον τοῦ στελέχους ἀλλ' ἀφεστηκός.
 παραπλήσιον δὲ τούτῳ μᾶλλον δὲ τρόπον τινὰ θαυμα-
 σιώτερον εἴ τι ἐκ τῶν φύλλων ἀφίησι ῥίζαν οἶόν φασι
 περὶ Ὀπουῦντα ποιάριον εἶναι ὃ καὶ ἐσθίεσθαι ἐστὶν ἡδύ.
 τὸ γὰρ αὖ τῶν θέρμεων θαυμαστὸν ἦττον ὅτι ἂν ἐν ὕλῃ
 βαθεῖα σπαρῇ διείρει τὴν ῥίζαν πρὸς τὴν γῆν καὶ βλα-
 στάνει διὰ τὴν ἰσχύν. ἀλλὰ δὴ τὰς μὲν τῶν ῥιζῶν δια-
 φορὰς ἐκ τούτων θεωρητέον.

3 H
151

CAP. VIII. Τῶν δένδρων τὰς τοιαύτας ἂν τις λάβοι
 διαφοράς. ἔστι γὰρ τὰ μὲν ὀξώδη τὰ δ' ἄνοξα καὶ φύ-
 σει καὶ τόπῳ κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἦττον. ἄνοξα δὲ λέγω
 οὐχ ὥστε μὴ ἔχειν ὅλως — οὐδὲν γὰρ τοιοῦτο δένδρον,
 ἀλλ' εἵπερ, ἐπὶ τῶν ἄλλων οἶον σχοῖνος τύφη κύπειρος
 ὅλως ἐπὶ τῶν λιμνωδῶν — ἀλλ' ὥστε ὀλίγους ἔχειν. φύ-

- σει μὲν οἶον ἀκτὴ δάφνη συκῇ ὅλως πάντα τὰ λειόφλοια καὶ ὅσα κοῖλα καὶ μανὰ. ὅζωδες δὲ ἐλάα πεύκη κότινος· τούτων δὲ τὰ μὲν ἐν παλισκίοις καὶ νηνέμοις καὶ ἐφύδροις τὰ δὲ ἐν εὐηλίοις καὶ χειμερίοις καὶ πνευματώδεσι καὶ λεπτοῖς καὶ ξηροῖς· τὰ μὲν γὰρ ἀνοζότερα τὰ δὲ ὅζωδέστερα τῶν ὁμογενῶν. ὅλως δὲ ὅζωδέστερα τὰ ὀρεινὰ
- 2 τῶν πεδεινῶν καὶ τὰ ξηρὰ τῶν ἐλείων. ἔτι δὲ κατὰ τὴν φυτείαν τὰ μὲν πυκνὰ ἄνοζα καὶ ὀρθὰ τὰ δὲ μανὰ ὅζωδέστερα καὶ σκολιώτερα· συμβαίνει γὰρ ὥστε τὰ μὲν ἐν παλισκίῳ εἶναι τὰ δὲ ἐν εὐηλίῳ. καὶ τὰ ἄρρενα δὲ τῶν θηλειῶν ὅζωδέστερα ἐν οἷς ἐστὶν ἄμφω οἶον κυπάριττος ἐλάτῃ ὅστρουις κρανεῖα· καλοῦσι γὰρ γένος τι θηλυκρανεῖαν· καὶ τὰ ἄγρια δὲ τῶν ἡμέρων, καὶ ἀπλῶς καὶ τὰ ὑπὸ ταὐτὸ γένος, οἶον κότινος ἐλάας καὶ ἐρινεὸς συκῆς καὶ ἀχρὰς ἀπίου. πάντα γὰρ ταῦτα ὅζωδέστερα· καὶ ὥς ἐπὶ τὸ πολὺ πάντα τὰ πυκνὰ τῶν μανῶν· καὶ γὰρ τὰ ἄρρενα πυκνότερα καὶ τὰ ἄγρια· πλὴν εἴ τι διὰ πυκνότητα παντελῶς ἄνοζον ἢ ὀλίγοζον οἶον πύξος λωτός.
- 3 εἰσὶ δὲ τῶν μὲν ἄτακτοι καὶ ὥς ἔτυχεν οἱ ὅζοι τῶν δὲ τεταγμένοι καὶ τῷ διαστήματι καὶ τῷ πλήθει καθάπερ εἴρηται· δι' ὃ καὶ ταξιόζωτε ταῦτα καλοῦσιν. τῶν μὲν γὰρ οἶον δι' ἴσου τῶν δὲ μᾶλλον αἰεὶ τὸ πρὸς τῷ πάχει. καὶ τοῦτο κατὰ λόγον. ὅπερ μάλιστα ἐνδηλον καὶ ἐν τοῖς κοτίνοις καὶ ἐν τοῖς καλάμοις· τὸ γὰρ γόνυ καθάπερ ὅζος. καὶ οἱ μὲν κατ' ἀλλήλους ὥςπερ οἱ τῶν κοτίνων οἱ δ' ὥς ἔτυχεν. ἔστι δὲ τὰ μὲν δίοζα τὰ δὲ τρίοζα τὰ δὲ πλείους ἔχοντα· ἕνια δὲ πεντάοζα ἐστὶ. καὶ τῆς μὲν ἐλάτης ὀρθοὶ καὶ οἱ ὅζοι καὶ οἱ κλάδοι ὥςπερ ἐμπεπηγό-
- 4 τες τῶν δὲ ἄλλων· οὐ. δι' ὃ καὶ ἰσχυρὸν ἢ ἐλάτῃ. ἰδιώτατοι δὲ οἱ τῆς μηλέας· ὅμοιοι γὰρ θηρίων προσώποις, εἷς μὲν ὁ μέγιστος ἄλλοι δὲ περὶ αὐτὸν μικροὶ πλείους. εἰσὶ δὲ τῶν ὅζων οἱ μὲν τυφλοὶ οἱ δὲ γόνιμοι. λέγω δὲ

τυφλοὺς ἀφ' ὧν μηδεὶς βλαστός. οὗτοι δὲ καὶ φύσει καὶ πηρώσει γίνονται ὅταν ἢ μὴ λυθῇ καὶ ἐκβιάζεται ἢ καὶ ἀποκοπῇ καὶ οἷον ἐπικανθεὶς πηρωθῇ· γίνονται δὲ μᾶλλον ἐν τοῖς παχέσι τῶν ἀκρεμόνων, ἐνίων δὲ καὶ ἐν τοῖς στελέχεσιν. ὅλως δὲ καὶ τοῦ στελέχους καὶ τοῦ κλάδου καθ' ὃ ἂν ἐπικόψη ἢ ἐπιτέμῃ τις, ὅζος γίνεται καθαπερανεὶ διαιρῶν τὸ ἐν καὶ ποιῶν ἑτέραν ἀρχὴν, εἴτε διὰ τὴν πῆρωσιν εἴτε δι' ἄλλην αἰτίαν· οὐ γὰρ δὴ κατὰ φύσιν τὸ ὑπὸ τῆς πληγῆς. αἰεὶ δὲ ἐν ἅπασιν οἱ 5 κλάδοι φαίνονται πολυξότεροι διὰ τὸ μήπω τὰνὰ μέσον προσηυξῆσθαι, καθάπερ καὶ τῆς συκῆς οἱ νεόβλαστοι τραχύτατοι καὶ τῆς ἀμπέλου τὰ ἄκρα τῶν κλημάτων. ὥς γὰρ ὅζος ἐν τοῖς ἄλλοις οὕτω καὶ ὀφθαλμὸς ἐν ἀμπέλῳ καὶ ἐν καλάμῳ γόνυ . . . ἐνίοις δὲ καὶ οἷον κρᾶσαι γίνονται καθάπερ πτελέα καὶ δρυῖ καὶ μάλιστα ἐν πλατάνω· ἐὰν δὲ ἐν τραχέσι καὶ ἀνύδροις καὶ πνευματώδεσι καὶ παντελῶς. πάντως δὲ πρὸς τῇ γῇ καὶ οἷον τῇ κεφαλῇ τοῦ στελέχους ἀπογηρασκόντων τὸ πάθος τοῦτο γίνεται. ἐνια δὲ καὶ ἴσχει τοὺς καλουμένους ὑπὸ τινων ἢ γόγ- 6 γρους ἢ τὸ ἀνάλογον οἷον ἢ ἐλάα· κυριώτατον γὰρ ἐπὶ ταύτης τοῦτο τοῦνομα καὶ πᾶσχειν δοκεῖ μάλιστα τὸ εἰρημένον· καλοῦσι δ' ἐνιοι τοῦτο πρέμνον οἱ δὲ κροτώνην οἱ δὲ ἄλλο ὄνομα. τοῖς δὲ εὐθέσι καὶ μονορριζοῖς καὶ ἀπαραβλάστοις οὐ γίνεται τοῦθ' ὅλως ἢ ἥττον· (φοῖνιξ δὲ παραβλαστητικόν·) ἢ εἰ ἐλάα καὶ ὁ κότινος καὶ τὰς οὐλότητας ἰδίας ἔχουσι τὰς ἐν τοῖς στελέχεσι.

CAP. IX. Ἔστι μὲν οὖν τὰ μὲν ὥς εἰς μῆκος αὐξη-
τικά μάλιστ' ἢ μόνον, οἱοι ἐλάτη φοῖνιξ κυπάριττος καὶ
ὅλως τὰ μονοστελέχη καὶ ἕσα μὴ πολύρριζα μηδὲ πολύ-
κλαδα· τὰ δὲ ὁμοίως τούτοις ἀνὰ λόγον καὶ εἰς βάθος.
ἐνια δ' εὐθύς σχίζεται οἷον ἢ μηλέα· τὰ δὲ πολὺκλαδα
καὶ μείζω τὸν ὄγκον ἔχει τὸν ἄνω καθάπερ ῥόα· οὐ μὴν

- ἀλλ' οὖν μέγιστα γε συμβάλλεται πρὸς ἕκαστον ἡ ἀγωγή
καὶ ὁ τόπος καὶ ἡ τροφή. σημεῖον δ' ὅτι ταῦτα πυκνὰ
μὲν ὄντα μακρὰ καὶ λεπτὰ γίνεται μανὰ δὲ παχύτερα
καὶ βραχύτερα· καὶ ἐὰν μὲν εὐθύς τις ἀφίῃ τοὺς ὄξους
βραχέα, ἐὰν δὲ ἀνακαθαίρῃ μακρὰ καθάπερ ἡ ἄμπελος.
- 2 ἱκανὸν δὲ καὶ κεῖνο πρὸς πίστιν ὅτι καὶ τῶν λαχάνων ἔνια
λαμβάνει δένδρου σχῆμα, καθάπερ εἵπομεν τὴν μαλά-
χην καὶ τὸ τεῦτλον· ἅπαντα δ' ἐν τοῖς οἰκείοις τόποις
εὐαυξῇ . . . καὶ τὸ αὐτὸ κάλλιστον. ἐπεὶ καὶ τῶν ὁμογε-
νῶν ἀνοξότερα καὶ μείζω καὶ καλλίω τὰ ἐν τοῖς οἰκείοις
οἷον ἐλάτῃ ἢ μακεδονικῇ τῆς παρνασίας καὶ τῶν ἄλλων.
ἅπαντα δὲ ταῦτα καὶ ὅλως ἡ ὕλη ἡ ἀργία καλλίων καὶ
πλειῶν τοῦ ὅρου ἐν τοῖς πρὸς βορείοις ἢ ἐν τοῖς πρὸς
- 3 μεσημβρίαν. ἔστι δὲ τὰ μὲν ἀείφυλλα τὰ δὲ φυλλοβόλα.¹⁵
τῶν μὲν ἡμέρων ἀείφυλλα ἐλαὰ φοῖνιξ δάφνη μύρρινος
πεύκης τι γένος κυπάριστος· τῶν δ' ἀργίων ἐλάτῃ πεύκη
ἄρκευθος μίλος θυία καὶ ἦν Ἀρκάδες καλοῦσι φελλό-
δρον φιλυρέα κέδρος πίτυς ἀργία μυρική πύξος πρίνος
κήλαστρον φιλύκη ὀξυάκανθος ἀφάρκη, ταῦτα δὲ φύε-
ται περὶ τὸν Ὀλυμπον, ἀνδράχλη κόμαρος τέρμινθος
ἀργία δάφνη. δοκεῖ δ' ἡ ἀνδράχλη καὶ ὁ κόμαρος τὰ
μὲν κάτω φυλλοβολεῖν τὰ δὲ ἔσχατα τῶν ἀκρεμόνων
ἀείφυλλα ἔχειν, ἐπιφύειν δὲ αἰεὶ τοὺς ἀκρεμόνας. τῶν
- 4 μὲν οὖν δένδρων ταῦτα. τῶν δὲ θαμνωδῶν κιττὸς βάτος
ῥάμνος κάλαμος κεδρίς· ἔστι γάρ τι μικρὸν ὃ οὐ δενδρουῖ-
ται. τῶν δὲ φρυγανικῶν καὶ ποιωδῶν πήγανον ῥάφα-
νος ῥοδωνία ἰωνία ἀβρότονον ἀμάρακον ἔρφυλλος ὀρί-
γανον σέλινον ἱπποσέλινον μήκων καὶ τῶν ἀργίων εἶδη
πλειῶ. διαμένει δὲ καὶ τούτων ἔνια τοῖς ἀκροῖς τὰ δὲ
ἄλλα ἀποβάλλει οἷον ὀρίγανον σέλινον . . . ἐπεὶ καὶ τὸ
πήγανον κακοῦται καὶ ἀλλάσσεται. πάντα δὲ καὶ τῶν
ἄλλων τὰ ἀείφυλλα στενοφυλλότερα καὶ ἔχοντά τινα λι-

παρότητα καὶ εὐωδίαν. ἔνια δ' οὐκ ὄντα τῇ φύσει παρὰ 5
 τὸν τόπον ἐστὶν αἰφύλλα παθάπερ ἐλέχθη περὶ τῶν ἐν
 Ἐλεφαντίνῃ καὶ Μέμφει· κατώτερω δ' ἐν τῷ Δέλτα μι-
 κρὸν πάνυ χρόνον διαλείπει τοῦ μὴ αἰεὶ βλαστάνειν. ἐν
 Κρήτῃ δὲ λέγεται πλάτανόν τινα εἶναι ἐν τῇ Γορτυναίᾳ
 πρὸς πηγῇ τινὶ ἣ οὐ φυλλοβολεῖ· μυθολογοῦσι δὲ ὥς
 ὑπὸ ταύτῃ ἐμίγη τῇ Εὐρώπῃ ὁ Ζεὺς· τὰς δὲ πλησίας
 πάσας φυλλοβολεῖν. ἐν δὲ Συβάρει δρυὺς ἐστὶν εὐσύνο-
 πτος ἐκ τῆς πόλεως ἣ οὐ φυλλοβολεῖ· φασὶ δὲ οὐ βλα-
 στάνειν αὐτὴν ἅμα ταῖς ἄλλαις ἀλλὰ μετὰ κύνα. λέγε-
 ται δὲ καὶ ἐν Κύπρῳ πλάτανος εἶναι τοιαύτη. φυλλοβο- 6
 λεῖ δὲ πάντα τοῦ μετοπώρου καὶ μετὰ τὸ μετόπωρον
 πλὴν τὸ μὲν θᾶττον τὸ δὲ βραδύτερον ὥστε καὶ τοῦ χει-
 μῶνος ἐπιλαμβάνειν. οὐκ ἀνάλογοι δὲ αἱ φυλλοβολίαι
 ταῖς βλαστήσεσιν, ὥστε τὰ πρότερον βλαστήσαντα πρό-
 τερον φυλλοβολεῖν, ἀλλ' ἔνια πρωῒβλαστεῖ μὲν οὐδὲν δὲ
 προτερεῖ τῶν ἄλλων ἀλλὰ τινων καὶ ὕστερεῖ καθάπερ ἡ
 ἀμυγδαλῇ. τὰ δὲ ὀψιβλαστεῖ μὲν οὐδὲν δὲ ὥς εἶπεῖν 7
 ὕστερεῖ τῶν ἄλλων ὥσπερ ἡ συκάμινος. δοκεῖ δὲ καὶ ἡ
 χώρα συμβάλλεσθαι καὶ ὁ τόπος ὁ ἐνικμος πρὸς τὸ δια-
 μένειν. τὰ γὰρ ἐν τοῖς ξηροῖς καὶ ὅλως λεπτογείοις πρό-
 τερα φυλλοβολεῖ καὶ τὰ πρεσβύτερα δὲ τῶν νέων. ἔνια
 δὲ καὶ πρὸ τοῦ πεπᾶναι τὸν καρπὸν ἀποβάλλει τὰ φύλλα
 καθάπερ αἱ ὄψιαι συκαὶ καὶ ἀχράδες. τῶν δ' αἰφύλλων
 ἡ ἀποβολὴ καὶ ἡ αὖανσις κατὰ μέρος· οὐ γὰρ δὴ ταῦτά
 αἰεὶ διαμένει ἀλλὰ τὰ μὲν ἐπιβλαστάνει τὰ δ' ἀφαναί-
 νεται. τοῦτο δὲ περὶ τροπὰς μάλιστα γίνεται θερινάς.
 εἰ δέ τινων καὶ μετ' ἀρκτουῶρον ἢ καὶ κατ' ἄλλην ὥραν
 ἐπισκεπτέον. καὶ τὰ μὲν περὶ τὴν φυλλοβολίαν οὕτως
 ἔχει.

CAP. X. Τὰ δὲ φύλλα τῶν μὲν ἄλλων δένδρων
 ὅμοια πάντων αὐτὰ ἑαυτοῖς, τῆς δὲ λεύκης καὶ τοῦ κιτ-

- τοῦ καὶ τοῦ καλουμένου κρότωνος ἀνόμοια καὶ ἑτερο-
σχήμονα· τὰ μὲν γὰρ νέα περιφερῇ τὰ δὲ παλαιότερα γω-
νοειδῇ καὶ εἰς τοῦτο ἢ μετὰστασις πάντων. τοῦ δὲ κιτ-
τοῦ ἀνάπαλιν νέου μὲν ὄντος ἐγγωνιώτερα πρεσβυτέ-
ρου δὲ περιφερέστερα· μεταβάλλει γὰρ καὶ οὗτος. ἴδιον
δὲ καὶ τὸ τῇ ἐλάᾳ καὶ τῇ φιλύρᾳ καὶ τῇ πτελέᾳ καὶ τῇ
λεύκῃ συμβαῖνον· στρέφειν γὰρ δοκοῦσιν τὰ ὕπτια μετὰ
τροπᾶς θερυνᾶς καὶ τούτῳ γνωρίζουσιν ὅτι γεγένηνται
2 τροπαί. πάντα δὲ τὰ φύλλα διαφέρει κατὰ τὰ ὕπτια καὶ
τὰ πρανῇ. καὶ τῶν μὲν ἄλλων τὰ ὕπτια ποιωδέστερα
καὶ λειότερα· τὰς γὰρ ἴνας καὶ τὰς φλέβας ἐν τοῖς πρα-
νέσιν ἔχουσιν ὥσπερ ἡ χεὶρ· τῆς δ' ἐλάας λευκότερα καὶ
ἥττον λεῖα. λεῖα δὲ καὶ τὰ τοῦ κιττοῦ. πάντα δὲ ἢ τὰ
γε πλεῖστα ἐκφανῇ ἔχει τὰ ὕπτια καὶ ταῦτα γίνεται τῷ
ἡλίῳ φανερά. καὶ στρέφεται τὰ πολλὰ πρὸς τὸν ἥλιον·
δι' ὃ καὶ οὐ ῥάδιον εἰπεῖν ὁποῖον πρὸς τῷ κλῶνι μᾶλ-
λόν ἐστιν· ἢ μὲν γὰρ ὑπτιότες μᾶλλον δοκεῖ ποιεῖν τὸ
πρανές, ἢ δὲ φύσις οὐχ ἥττον βούλεται τὸ ὕπτιον, ἄλ-
λως τε καὶ ἡ ἀνάκλασις διὰ τὸν ἥλιον· ἴδοι δ' ἂν τις
ὅσα πυκνὰ καὶ κατ' ἄλληλα καθάπερ τὰ τῶν μυρρίνων.
3 οἴονται δέ τινες καὶ τὴν τροφὴν τῷ ὑπτίῳ διὰ τοῦ πρα-
νοῦς εἶναι, διὰ τὸ ἐνικμον εἶναι τοῦτο καὶ χροῶδες εἶναι,
οὐ καλῶς λέγοντες. ἀλλὰ τοῦτο μὲν ἴσως συμβαίνει χω-
ρὶς τῆς ἰδίας φύσεως καὶ διὰ τὸ μὴ ὁμοίως ἡλιοῦσθαι,
ἢ δὲ τροφή διὰ τῶν φλεβῶν ἢ ἰνῶν ὁμοίως ἀμφοτέροις·
ἐκ θατέρου δ' εἰς θάτερον οὐκ εὐλογον μὴ ἔχουσι πό-
ρους μηδὲ βάθος δι' ὧν· ἀλλὰ περὶ μὲν τροφῆς διὰ τί-
4 νων ἕτερος λόγος. διαφέρουσι δὲ καὶ τὰ φύλλα πλείοσι
διαφοραῖς· τὰ μὲν γὰρ ἐστὶ πλατύφυλλα καθάπερ ἄμπε-
λος σνκῇ πλάτανος, τὰ δὲ στενόφυλλα καθάπερ ἐλάα
ῥόα μύρρινος· τὰ δ' ὥσπερ ἀκανθόφυλλα καθάπερ πεύκη
πίτυς κέδρος· τὰ δ' οἶον στρογγύφυλλα· τοῦτο δ' ὅτι

σαρκῶδες ἔχουσι τὸ φύλλον οἶον κυπάριστος μυρική μη-
 λέα, τῶν δὲ φρυγανικῶν κνέωρος στοιβή καὶ ποιωδῶν
 ἀεῖζων πόλιον· (τοῦτο δὲ καὶ πρὸς τοὺς σῆτας τοὺς ἐν
 τοῖς ἱματίοις ἀγαθόν·) τὰ γὰρ αὖ τῶν τευτλίων ἢ ῥαφά-
 νων ἄλλον τρόπον σαρκώδη καὶ τὰ τῶν πηγανίων κα-
 λουμένων· ἐν πλάτει γὰρ καὶ οὐκ ἐν στρογγυλότητι τὸ
 σαρκῶδες. καὶ τῶν θαμνωδῶν δὲ ἡ μυρική σαρκῶδες
 τὸ φύλλον ἔχει. ἔνια δὲ καὶ καλαμόφυλλα καθάπερ ὁ 5
 φοῖνιξ καὶ ὁ κόλξ καὶ ὅσα τοιαῦτα· ταῦτα δὲ ὡς καθ'
 ὅλου εἰπεῖν γωνιόφυλλα· καὶ γὰρ ὁ κάλαμος καὶ ὁ κύ-
 πειρος καὶ ὁ βούτομος καὶ τὰλλα δὲ τῶν λιμνωδῶν τοι-
 αῦτα· πάντα δὲ ὥσπερ ἐκ δυοῖν σύνθετα καὶ τὸ μέσον
 οἶον τρόπῳ, οὗ ἐν τοῖς ἄλλοις μέγας πόρος ὁ μέσος.
 διαφέρουσι δὲ καὶ τοῖς σχήμασι· τὰ μὲν γὰρ περιφερῇ
 καθάπερ τὰ τῆς ἀπίου τὰ δὲ προμηκέστερα καθάπερ τὰ
 τῆς μηλέας· τὰ δ' εἰς ὅξυ προήκοντα καὶ παρακανθί-
 ζοντα καθάπερ τὰ τοῦ μίλακος. καὶ ταῦτα μὲν ἄσχιστα·
 [τὰ δὲ σχιστὰ] καὶ οἶον πριονώδη καθάπερ τὰ τῆς ἐλά-
 τος καὶ τὰ τῆς περιίδος· τρόπον δὲ τινα σχιστὰ καὶ τὰ
 τῆς ἀμπέλου, καὶ τὰ τῆς σνκῆς δὲ ὥσπερ ἂν εἴποι τις κο-
 ρωνοποδώδη. ἔνια δὲ καὶ ἐντομὰς ἔχοντα καθάπερ τὰ 6
 τῆς πελέας καὶ τὰ τῆς ἡρακλεωτικῆς καὶ τὰ τῆς δρυός.
 τὰ δὲ καὶ παρακανθίζοντα καὶ ἐκ τοῦ ἄκρου καὶ ἐκ τῶν
 πλαγίων οἶον τὰ τῆς πρίνου καὶ τὰ τῆς δρυός καὶ μίλα-
 κος καὶ βάτου καὶ παλιούρου καὶ τὰ τῶν ἄλλων. ἀκαν-
 θῶδες δὲ ἐκ τῶν ἄκρων καὶ τὸ τῆς πεύκης καὶ πίτυος καὶ
 ἐλάτης ἔτι δὲ κέδρου καὶ κιδρίας. φυλλάκανθον δὲ ὅλως
 ἐν μὲν τοῖς δένδροις οὐκ ἔστιν οὐδὲν ὧν ἡμεῖς ἴσμεν ἐν
 δὲ τοῖς ἄλλοις ὑλήμασιν ἔστιν οἶον ἢ τε ἄκορνα καὶ ἢ
 δρυπὶς καὶ ὁ ἄκανος καὶ σχεδὸν ἅπαν τὸ τῶν ἀκανωδῶν
 γένος· ὥσπερ γὰρ φύλλον ἔστιν ἢ ἄκανθα πᾶσιν· εἰ δὲ μὴ
 φύλλα τις ταῦτα θήσει συμβαίνοι ἂν ὅλως ἄφυλλα εἶναι,

- ἐνίοις δὲ ἄκανθαν μὲν εἶναι φύλλον δὲ ὅλως οὐκ ἔχειν
 7 καθάπερ ὁ ἀσφάραγος. πάλιν δ' ὅτι τὰ μὲν ἄμισχα κα-
 θάπερ τὰ τῆς σκίλλης καὶ τοῦ βολβοῦ τὰ δ' ἔχοντα μί-
 σχον. καὶ τὰ μὲν μακρὸν οἶον ἢ ἄμπελος καὶ ὁ κιττός,
 τὰ δὲ βραχὺν καὶ οἶον ἐμπεφυκότα καθάπερ ἐλάα καὶ
 οὐχ ὥσπερ ἐπὶ τῆς πλατάνου καὶ ἀμπέλου προσηροτημέ-
 νον. διαφορὰ δὲ καὶ τὸ μὴ ἐκ τῶν αὐτῶν εἶναι τὴν
 πρόσφυσιν ἀλλὰ ταῖς μὲν πλείστοις ἐκ τῶν κλάδων τοῖς
 δὲ καὶ ἐκ τῶν ἀκρεμόνων, τῆς δρυὸς δὲ καὶ ἐκ τοῦ στε-
 λέχους, τῶν δὲ λαχανωδῶν τοῖς πολλοῖς εὐθύς ἐκ τῆς
 ῥίζης οἶον κρομύου σκόρδου κιχορίου, ἔτι δὲ ἀσφοδέλου
 σκίλλης βολβοῦ σισυριγχείου καὶ ὅλως τῶν βολβωδῶν·
 καὶ τούτων δὲ οὐχ ἡ πρώτη μόνον ἔκφυσις ἀλλὰ καὶ ὅλος
 ὁ καυλὸς ἄφυλλον. ἐνίω δ' ὅταν γένηται, φύλλα εἰ-
 κὸς οἶον θριδακίνης ὠκίμου βελίνου καὶ τῶν σιτηρῶν
 ὁμοίως. ἔχει δ' ἔνια τούτων καὶ τὸν καυλὸν εἴτ' ἀκαν-
 θίζοντα ὥς ἡ θριδακίνη καὶ τὰ φυλλάκανθα πάντα καὶ
 τῶν θαμνωδῶν δὲ καὶ ἔτι μᾶλλον οἶον βάτος παλίουρος.
 8 κοινὴ δὲ διαφορὰ πάντων ὁμοίως δένδρων καὶ τῶν ἄλ-
 λων ὅτι τὰ μὲν πολύφυλλα τὰ δ' ὀλιγόφυλλα. ὥς δ' ἐπὶ
 τὸ πᾶν τὰ πολύφυλλα ταξίφυλλα καθάπερ μύρρινος, τὰ
 δ' ἄτακτα καὶ ὥς ἔτυχε καθάπερ σχεδὸν τὰ πλείστα τῶν
 ἄλλων ἦν. ἴδιον δὲ ἐπὶ τῶν λαχανωδῶν οἶον κρομύου
 γητείου τὸ κοιλόφυλλον. ἀπλῶς δ' αἱ διαφοραὶ τῶν
 φύλλων ἢ μεγέθει ἢ πλήθει ἢ σχήματι ἢ πλατύτητι ἢ
 κοιλότητι ἢ στενότητι ἢ τραχύτητι ἢ λειότητι καὶ τῷ πα-
 ρακανθίζειν ἢ μὴ. ἔτι δὲ κατὰ τὴν πρόσφυσιν ὅθεν ἢ
 δι' οὗ· τὸ μὲν ὅθεν ἀπὸ ῥίζης ἢ κλάδου ἢ καυλοῦ ἢ
 ἀκρεμόνος· τὸ δὲ δι' οὗ ἢ διὰ μίσχου ἢ δι' αὐτοῦ καὶ εἰ
 δὴ πολλὰ ἐκ τοῦ αὐτοῦ. καὶ ἔνια καρποφόρα, μεταξὺ
 περιειληφότα τὸν καρπὸν ὥσπερ ἡ ἀλεξανδρεία δάφνη
 ἐπιφυλλόκαρπος. αἱ μὲν οὖν διαφοραὶ τῶν φύλλων κοι-

νοτέρως παῖσαι εἴρηνται καὶ σχεδὸν εἰσιν ἐν τούτοις. σύγκειται δὲ τὰ μὲν ἐξ ἰνὸς καὶ φλοιοῦ καὶ σαρκὸς οἶον τὰ τῆς συκῆς καὶ τῆς ἀμπέλου, τὰ δὲ ὥσπερ ἐξ ἰνὸς μόνον οἶον τοῦ καλάμου καὶ σίτου. τὸ δὲ ὑγρὸν ἀπάντων 9 κοινόν· ἅπασι γὰρ ἐννύαρχει καὶ τούτοις καὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς ἐπετείοις μίσχος ἄνθος καρπὸς εἴ τι ἄλλο· μᾶλλον δὲ καὶ τοῖς μὴ ἐπετείοις· οὐδὲν γὰρ ἄνεν τούτου. δοκεῖ δὲ καὶ τῶν μίσχων τὰ μὲν ἐξ ἰνῶν μόνον συγκεῖσθαι καθάπερ τὰ τοῦ σίτου καὶ τοῦ καλάμου, τὰ δ' ἐκ τῶν αὐτῶν ὥσπερ οἱ καυλοί. τῶν δ' ἄνθων τὰ μὲν ἐκ 10 φλοιοῦ καὶ φλεβὸς καὶ σαρκὸς, [τὰ δ' ἐκ σαρκὸς] μόνον οἶον τὰ ἐν μέσῳ τῶν ἄρων. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν καρπῶν· οἱ μὲν γὰρ ἐκ σαρκὸς καὶ ἰνὸς, οἱ δὲ ἐκ σαρκὸς μόνον, οἱ δὲ καὶ ἐκ δέρματος σύγκεινται· τὸ δὲ ὑγρὸν ἀκολουθεῖ καὶ τούτοις. ἐκ σαρκὸς μὲν καὶ ἰνὸς ὁ τῶν κοκκυμήλων καὶ σικύων, ἐξ ἰνὸς δὲ καὶ δέρματος ὁ τῶν συκαμίνων καὶ τῆς ρόας. ἄλλοι δὲ κατ' ἄλλον τρόπον μεμερισμένοι. πάντων δὲ ὡς εἰπεῖν τὸ μὲν ἔξω φλοιὸς τὸ δ' ἐντὸς σὰρξ τῶν δὲ καὶ πυρὴν.

CAP. XI. Ἐσχάτον δ' ἐν ἅπασι τὸ σπέρμα. τοῦτο δὲ ἔχον ἐν ἑαυτῷ σύμφυτον ὑγρὸν καὶ θερμὸν ὧν ἐκλιπόντων ἄγωνα καθάπερ τὰ ὡά. καὶ τῶν μὲν εὐθὺ τὸ σπέρμα μετὰ τὸ περιέχον οἶον φοίνικος καρύου ἀμυγδαλῆς· πλείω δὲ τούτων τὰ ἱμπεριέχοντα ὡς τὰ τοῦ φοίνικος. τῶν δὲ μεταξὺ σὰρξ καὶ πυρὴν ὥσπερ ἐλάας καὶ κοκκυμηλέας καὶ ἑτέρων. ἔνια δὲ καὶ ἐν λοβῷ τὰ δ' ἐν ὑμένι τὰ δ' ἐν ἀγγείῳ τὰ δὲ καὶ γυμνόσπερμα τελείως· ἐν λοβῷ μὲν οὐ μόνον τὰ ἐπέτεια καθάπερ τὰ χεδροπὰ 2 καὶ ἑτέρα πλείω τῶν ἄγριων, ἀλλὰ καὶ τῶν δένδρων ἔνια καθάπερ ἢ τε κερωυία ἣν τινες καλοῦσι συκὴν αἰγυπτίαν καὶ ἢ κερκίς καὶ ἢ κολοιτία περὶ Λιπάραν· ἐν ὑμένι δ' ἔνια τῶν ἐπετείων ὥσπερ ὁ πυρὸς καὶ ὁ

- κέγχρος· ὥσαύτως δὲ καὶ ἐναγγειοσπέρματα καὶ γυμνοσπέρματα. ἐναγγειοσπέρματα μὲν οἷον ἢ τε μήκων καὶ ὅσα μηκωνικά· τὸ γὰρ σήσαμον ἰδιωτέως· γυμνοσπέρματα δὲ τῶν τε λαχάνων πολλὰ καθάπερ ἄνηθον κορίαννον ἄνηθον κύμινον μάραθον καὶ ἕτερα πλείω.
- 3 τῶν δὲ δένδρων οὐδὲν γυμνόσπερμον ἀλλ' ἢ σαρκὶ περιεχόμενον ἢ κελύφεσιν τὰ μὲν δερματικοῖς ὥσπερ ἡ βάλανος καὶ τὸ εὐβοϊκόν, τὰ δὲ ξυλώδεσιν ὥσπερ ἡ ἀμυγδάλη καὶ τὸ κάρυον. οὐδὲν δὲ ἐναγγειόσπερμον, εἰ μὴ τις τὸν κῶνον ἀγγεῖον θήσει διὰ τὸ χωρίζεσθαι τῶν καρπῶν. αὐτὰ δὲ τὰ σπέρματα τῶν μὲν εὐθὺ σαρκώδη καθάπερ ὅσα καρυηρὰ καὶ βαλανηρὰ· τῶν δὲ ἐν πυρῇ τὸ σαρκῶδες ἔχεται καθάπερ ἐλάας καὶ δαφνίδος καὶ ἄλλων. τῶν δ' ἐμπύρηννα μόνον ἢ πυρηνώδη γε καὶ ὥσπερ ξηρὰ καθάπερ τὰ κηκώδη καὶ κεγχραμιδώδη καὶ πολλὰ τῶν λαχανηρῶν. ἐμφανέστατα δὲ τὰ τοῦ φοίνικος· οὐδὲ γὰρ κοιλότητα ἔχει τοῦτο οὐδεμίαν ἀλλ' ὅλον ἔξορρον· οὐ μὲν ἀλλ' ὑγρότης δὴ τις καὶ θερμότης
- 4 ὑπάρχει δῆλον ὅτι καὶ τούτῳ καθάπερ εἵπομεν. διαφέρουσι δὲ καὶ τῷ τὰ μὲν ἀθρόα μετ' ἀλλήλων εἶναι, τὰ δὲ διεστῶτα καὶ στοιχηδὸν ὥσπερ τὰ τῆς κολοκύντης καὶ σικύας καὶ τῶν δένδρων ὥς περσικῆς μηλέας. καὶ τῶν ἀθρόων τὰ μὲν ἐνί τινι περιέχεσθαι καθάπερ τὰ τῆς ῥόας καὶ τῆς ἀπίου καὶ μηλέας καὶ τῆς ἀμπέλου καὶ σκυκῆς· τὰ δὲ μετ' ἀλλήλων μὲν εἶναι μὴ περιέχεσθαι δὲ ὑφ' ἐνὸς ὥσπερ τὰ σταχυηρὰ τῶν ἐπετείων εἰ μὴ τις θείῃ τὸν στάχυν ὥς περιέχων· οὕτω δ' ἔσται καὶ ὁ βότρυς καὶ τὰλλα τὰ βοτρυνώδη καὶ ὅσα δὴ φέρει δι' εὐβοσίαν καὶ χώρας ἀρετὴν ἀθρόους τοὺς καρποὺς, ὥσπερ
- 5 ἐν Συρίᾳ φασὶ καὶ ἄλλοθι τὰς ἐλάας. ἀλλὰ καὶ αὕτη δοκεῖ τις εἶναι διαφορὰ τὸ τὰ μὲν ἀφ' ἐνὸς μίσχου καὶ μιᾶς προσφύσεως ἀθρόα γίνεσθαι, καθάπερ ἐπὶ τε τῶν

βοτρυνηρῶν καὶ σταχυηρῶν εἴρηται μὴ περιεχόμενα
 κοινῷ τινι γίνεσθαι· τὰ δὲ μὴ γίνεσθαι. ἐπεὶ καθ'
 ἕκαστόν γε λαμβάνοντι τῶν σπερμάτων ἢ τῶν περιεχόν-
 των ἰδίαν ἀρχὴν ἔχει τῆς προσφύσεως, οἷον ἢ τε ῥάξ καὶ
 ῥόα καὶ πάλιν ὁ πυρὸς καὶ ἡ κριθὴ. ἥκιστα δ' ἂν
 δόξειεν τὰ τῶν μήλων καὶ τὰ τῶν ἀπίων ὅτι συμπαύει
 τε καὶ περιείληπται καθάπερ ὑμένι τινὶ δερματικῷ περὶ
 τὸ περικάρπιον· ἀλλ' ὅμως καὶ τούτων ἕκαστον ἰδίαν 6
 ἀρχὴν ἔχει καὶ φύσιν· φανερώτατα δὲ τῷ κεχωρίσθαι
 τὰ τῆς ῥόας· ὁ γὰρ πυρὴν ἑκάστῳ προσπέφυκεν οὐχ
 ὥσπερ τῶν σукων ἄδηλα διὰ τὴν ὑγρότητα. καὶ γὰρ
 τούτῳ ἔχουσι διαφορὰν καίπερ ἀμφοτέρω περιεχόμενα
 σαρκώδει τινὶ καὶ τῷ τοῦτο περιειληφότε μετὰ τῶν ἄλ-
 λων· τὰ μὲν γὰρ περὶ ἕκαστον ἔχει τὸν πυρῆνα τὸ σαρ-
 κώδες τοῦτο τὸ ὑγρὸν, αἱ δὲ κεγχραμίδες ὥσπερ κοινόν
 τι πᾶσαι καθάπερ καὶ τὸ γίγαρτον καὶ ὅσα τὸν αὐτὸν
 ἔχει τρόπον. ἀλλὰ τὰς μὲν τοιαύτας διαφορὰς τάχ' ἂν
 τις λάβοι πλείους· ὧν δεῖ τὰς κυριωτάτας καὶ μάλιστα
 τῆς φύσεως μὴ ἀγνοεῖν·

CAP. XII. Αἱ δὲ κατὰ τοὺς χυλοὺς καὶ τὰ σχήματα
 καὶ τὰς ὅλας μορφὰς σχεδὸν φάνεραί πᾶσιν ὥστε μὴ
 εἶσθαι λόγου· πλὴν τοσοῦτόν γ' ὅτι σχῆμα οὐδὲν περι-
 κάρπιον εὐθύγραμμον οὐδὲ γωνίας ἔχει. τῶν δὲ χυλῶν
 αἱ μὲν εἰσιν οἰνώδεις ὥσπερ ἀμπέλου συκαμίνου μύρ-
 τινου· οἱ δ' ἐλαώδεις ὥσπερ ἐλάας δάφνης καρύας ἀμυγ-
 δάλαῃς πεύκης πίτνος ἐλάτης· οἱ δὲ μελιτώδεις οἷον σύ-
 κου φοίνικος διοςβαλάνου· οἱ δὲ δριμεῖς οἷον ὀριγάνου
 κτύμβρας καρδάμου νάπυος· οἱ δὲ πικροὶ ὥσπερ ἄψιν-
 θίου κενταυρίου. διαφέρουσι δὲ καὶ ταῖς εὐωδίαις οἷον
 αἰννήσου κεδρίδος· ἐνίων δὲ ὑδαρεῖς ἂν δόξαιεν οἷον οἱ
 τῶν κοκκυμηλέων· οἱ δὲ ὀξεῖς ὥσπερ ῥοῶν καὶ ἐνίων μή-
 λων. ἀπάντων δὲ οἰνώδεις καὶ τοὺς ἐν τούτῳ τῷ γένει

- θετέον· ἄλλοι δὲ ἐν ἄλλοις εἶδεσιν· ὑπὲρ ὧν ἀπάντων ἀκριβέστερον ἐν τοῖς περὶ χυλῶν ῥητέον, αὐτάς τε τὰς ιδέας διαριθμουμένους ὁπόσαι καὶ τὰς πρὸς ἀλλήλους
- 2 διαφορὰς καὶ τίς ἡ ἐκάστου φύσις καὶ δύνამις. ἔχει δὲ καὶ ἡ τῶν δένδρων αὐτῶν ὑγρότης ὥσπερ ἐλέχθη διάφορα εἶδη· ἡ μὲν γὰρ ἐστὶν ὁπώδης ὥσπερ ἡ τῆς συκῆς καὶ τῆς μήκωνος· ἡ δὲ πιττώδης οἶον ἐλάτης πεύκης τῶν κωνοφόρων· ἄλλη δ' ὑδαρῆς οἶον ἀμπέλου ἀπίου μηλέας, καὶ τῶν λαχανωδῶν δὲ οἶον σικύου κολοκύντης θριδακίνης· αἱ δὲ ἥδη δριμύτητά τινα ἔχουσι καθάπερ ἡ τοῦ θύμου καὶ θύμβρας· αἱ δὲ καὶ εὐωδίαν ὥσπερ αἱ τοῦ σελίνου ἀνήθου μαράθου καὶ τῶν τοιούτων. ὥς δ' ἀπλῶς εἰπεῖν ἅπασαι κατὰ τὴν ἰδίαν φύσιν ἐκάστου δένδρου καὶ ὥς καθ' ὅλον εἰπεῖν φυτοῦ· πᾶν γὰρ ἔχει κρᾶσίν τινα καὶ μίξιν ἰδίαν ἥπερ οἰκεία δῆλον ὅτι τυγχάνει τοῖς ὑποκειμένοις καρποῖς· ὧν τοῖς πλείστοις συνεμφαίνεταί τις ὁμοιότης οὐκ ἀκριβῆς οὐδὲ σαφής· ἀλλ' ἐν τοῖς περικαρπίοις γὰρ μᾶλλον κατεργασίαν λαμβάνει καὶ πέψιν καθαράν καὶ ἐλίκρινῃ ἡ τοῦ χυλοῦ φύσις· δεῖ γὰρ ὥσπερ τὸ μὲν ὕλην ὑπολαβεῖν τὸ δὲ εἶδος καὶ μορφήν.
- 3 ἔχει δὲ αὐτὰ τὰ σπέρματα καὶ οἱ χιτῶνες οἱ περὶ αὐτὰ διαφορὰν τῶν χυλῶν. ὥς δ' ἀπλῶς εἰπεῖν ἅπαντα τὰ μέρη τῶν δένδρων καὶ φυτῶν, οἶον ῥίζα καυλὸς ἀκρεμὼν φύλλον καρπὸς, ἔχει τινὰ οἰκειότητα πρὸς τὴν ὅλην φύσιν, εἰ καὶ παραλλάττει κατὰ τε τὰς ὁσμὰς καὶ τοὺς χυλοὺς, ὥς τὰ μὲν εὕοσμα καὶ εὐώδη τὰ δ' ἄοσμα καὶ
- 4 ἄχυλα παντελῶς εἶναι τῶν τοῦ αὐτοῦ μορίων. ἐνίων γὰρ εὕοσμα τὰ ἄνθη μᾶλλον ἢ τὰ φύλλα, τῶν δὲ ἀνάπαλιν τὰ φύλλα μᾶλλον καὶ οἱ κλῶνες ὥσπερ τῶν στεφανωματικῶν· τῶν δὲ οἱ καρποί· τῶν δ' οὐδέτερον· ἐνίων δ' αἱ ῥίζαι· τῶν δὲ τι μέρος. ὁμοίως δὲ καὶ κατὰ τοὺς χυλοὺς· τὰ μὲν γὰρ βρωτὰ τὰ δ' ἄβρωτα τυγχά-

ει καὶ ἐν φύλλοις καὶ περικαρπίοις. ἰδιώτατον δὲ τὸ
 πρὸς τῆς φιλύρας· ταύτης γὰρ τὰ μὲν φύλλα γλυκέα καὶ
 πολλὰ τῶν ζώων ἐσθίει ὁ δὲ καρπὸς οὐδενὶ βρωτός· ἐπεὶ
 τό γε ἀνάπαλιν οὐδὲν θαυμαστὸν ὥστε τὰ μὲν φύλλα μὴ
 ἐσθίεσθαι τοὺς δὲ καρποὺς οὐ μόνον ὑφ' ἡμῶν ἀλλὰ καὶ
 ὑπὸ τῶν ἄλλων ζώων. ἀλλὰ καὶ περὶ τούτου καὶ τῶν ἄλ-
 λων τῶν τοιούτων ὕστερον πειρατέον θεωρεῖν τὰς αἰτίας.

CAP. XIII. Νῦν δὲ τοσοῦτον ἔστω δῆλον ὅτι κατὰ
 πάντα τὰ μέρη πλείους εἰσὶ διαφοραὶ πολλαχῶς· ἐπεὶ
 καὶ τῶν ἀνθῶν τὰ μὲν ἐστὶ χνοώδη καθάπερ τὸ τῆς
 ἀμπέλου καὶ συκαμίνου καὶ τοῦ κιττοῦ· τὰ δὲ φυλλώδη
 καθάπερ ἀμυγδαλῆς μηλέας ἀπίου κοκκνυμηλέας. καὶ τὰ
 μὲν μέγεθος ἔχει τὸ δὲ τῆς ἐλάας φυλλῶδες ὃν ἀμέγεθες.
 ὁμοίως δὲ καὶ ἐν τοῖς ἐπετείοις καὶ ποιώδεσι τὰ μὲν φυλ-
 λώδη τὰ δὲ χνοώδη. πάντων δὲ τὰ μὲν δίχροα τὰ δὲ
 μονόχροα. τὰ μὲν τῶν δένδρων τὰ γε πολλὰ μονόχροα
 καὶ λευκανθῆ· μόνον γὰρ ὡς εἶπεῖν τὸ τῆς ῥόας φοι-
 νοῦν καὶ ἀμυγδαλῶν τινων ὑπέρυθρον· ἄλλου δὲ οὐδε-
 νός τῶν ἡμέρων οὔτε ἀνθῶδες οὔτε δίχρουν, ἀλλ' εἰ-
 πινος τῶν ἀγρίων οἶον τὸ τῆς ἐλάτης· κρόκινον γὰρ τὸ
 πικρῆς ἀνθος· καὶ ὅσα δὴ φασιν ἐν τῇ ἔξω θαλάττῃ ῥό-
 δων ἔχειν τὴν χροάν. ἐν δὲ τοῖς ἐπετείοις σχεδὸν τὰ γε 2
 πελαιοῦ τοιαῦτα καὶ δίχροα καὶ διανθῆ. λέγω δὲ διανθῆς
 ὅτι ἕτερον ἀνθος ἐν τῷ ἀνθῇ ἔχει κατὰ μέσον ὥσπερ τὸ
 ῥόδον καὶ τὸ κρίνον καὶ τὸ Ἴον τὸ μέλαν. ἐνία δὲ καὶ
 μονόφυλλα φύεται διαγραφὴν ἔχοντα μόνον τῶν πλειό-
 των ὥσπερ τὸ τῆς ἰασιώνης· οὐ γὰρ κεχώριστα ταύτης
 ἐν τῷ ἀνθῇ τὸ φύλλον ἕκαστον· οὐδὲ δὴ τοῦ λειρίου τὸ
 κατὰ μέρος ἀλλὰ ἐκ τῶν ἄκρων ἀποφύσεις γωνιώδεις.
 σχεδὸν δὲ καὶ τὸ τῆς ἐλάας τοιοῦτόν ἐστιν. διαφέρει δὲ 3
 καὶ κατὰ τὴν ἐκφυσιν καὶ θέσιν· τὰ μὲν γὰρ ἔχει περὶ
 αὐτὸν τὸν καρπὸν οἶον ἄμπελος ἐλάα· ἥς καὶ ἀπο-

πίπτοντα διατετρημένα φαίνεται, καὶ τοῦτο σημεῖον
 λαμβάνουσιν εἰ καλῶς ἀπὴνθηκεν· ἐὰν γὰρ συγκαυθῇ
 ἢ βρεχθῇ συναποβάλλει τὸν καρπὸν καὶ οὐ τετρημένον
 γίννεται· σχεδὸν δὲ καὶ τὰ πολλὰ τῶν ... ἐν μέσῳ τὸ
 περικάρπιον ἔχει, τινὰ δὲ καὶ ἐπ' αὐτοῦ τοῦ περικαρ-
 πίου καθάπερ ῥόα μηλέα ἄπιος κοκκυμηλέα μύρρινος,
 καὶ τῶν γε φρυγανικῶν ῥοδωνία καὶ τὰ πολλὰ τῶν στε-
 φανωτικῶν· κάτω γὰρ ὑπὸ τὸ ἄνθος ἔχει τὰ σπέρματα·
 φανερώτατον δὲ ἐπὶ τοῦ ῥόδου διὰ τὸν ὄγκον. ἔνια δὲ
 καὶ ἐπ' αὐτῶν τῶν σπερμάτων ὥσπερ ὁ ἄκανος καὶ ὁ
 κνήκος καὶ πάντα τὰ ἀκανώδη· καθ' ἕκαστον γὰρ ἔχει
 τὸ ἄνθος. ὁμοίως δὲ καὶ τῶν ποιωδῶν ἔνια καθάπερ
 τὸ ἄνθεμον· ἐν δὲ τοῖς λαχανηροῖς ὅ τε σίκυος καὶ ἡ
 κολοκύνθη καὶ ἡ σικύα· πάντα γὰρ ἐπὶ τῶν καρπῶν ἔχει
 καὶ προσανξανομένων ἐπιμένει τὰ ἄνθη πολὺν χρόνον.
 4 ἄλλα δὲ ἰδιωτέρως οἶον ὁ κίττος καὶ ἡ συνάμιμος· ἐν
 αὐτοῖς μὲν γὰρ ἔχει τοῖς ὅλοις περικαρπίοις οὐ μὴν οὔτε
 ἐπ' ἄκροις οὔτε περιειληφόσι καθ' ἕκαστον ἀλλ' ἐν τοῖς
 ἀνὰ μέσον· εἰ μὴ ἄρα οὐ σύνδηλα διὰ τὸ χροῶδες. ἔστι
 δὲ καὶ ἄγωνα τῶν ἀνθῶν ἔνια καθάπερ ἐπὶ τῶν σικύων
 ἃ ἐκ τῶν ἄκρων φύεται τοῦ κλήματος δι' ὃ καὶ ἀφαι-
 ροῦσιν αὐτά· κωλύει γὰρ τὴν τοῦ σικύου βλάστησιν.
 φασὶ δὲ καὶ τῆς μηλέας τῆς μηδικῆς ὅσα μὲν ἔχει τῶν ἀν-
 θῶν ὥσπερ ἡλακάτην τινὰ πεφυκυῖαν ἐκ μέσου ταῦτ' εἶ-
 ναι γόνιμα, ὅσα δὲ μὴ ἔχει ταῦτ' ἄγωνα. εἰ δὲ καὶ ἐπ'
 ἄλλου τινὸς ταῦτα συμβαίνει τῶν ἀνθοφόρων ὥστε ἄγο-
 νον ἄνθος φύειν εἴτε κεχωρισμένον εἴτε μὴ σκεπτέον.
 ἐπεὶ γένη γε ἔνια καὶ ἀμπέλου καὶ ῥόας ἀδυνατεῖ τελεο-
 5 καρπεῖν, ἀλλὰ μέχρι τοῦ ἄνθους ἢ γένεσις. γίνεται δὲ
 καὶ τό γε τῆς ῥόας ἄνθος πολὺ καὶ πυκνὸν καὶ ὅλως ὁ
 ὄγκος πλατὺς ὥσπερ ὁ τῶν ῥόδων· κάτωθεν δ' ἕτεροι δι'
 ὧν ὡς μικρὸν ὥσπερ ἐκτετραμμένος κύτινος ἔχων τὰ χεῖλη

ινχώδη. φασὶ δέ τινες καὶ τῶν ὁμογενῶν τὰ μὲν ἀνθεῖν
τὰ δ' οὐκ ἀνθέειν τῶν φοινίκων τὸν μὲν ἄρρενα ἀνθεῖν
τὸν δὲ θῆλυν οὐκ ἀνθεῖν ἀλλ' εὐθὺ προφαίνειν τὸν
καρπὸν. τὰ μὲν οὖν τῷ γένει τοιαῦτα τὴν διαφορὰν ἔχει
καθάπερ ὅλως ὅσα μὴ δύναται τελεοκαρπεῖν. ἡ δὲ τοῦ
ἔνθους φύσις ὅτι πλείους ἔχει διαφορὰς φανερόν ἐκ
τῶν προειρημένων.

CAP. XIV. Διαφέρει δὲ τὰ δένδρα καὶ τοῖς τοιούτοις
κατὰ τὴν καρποτοκίαν· τὰ μὲν γὰρ ἐκ τῶν νέων βλαστῶν
φέρει τὰ δ' ἐκ τῶν ἔνων τὰ δ' ἐξ ὁμοτέρων. ἐκ μὲν τῶν
νέων συκῇ ἄμπελος· ἐκ δὲ τῶν ἔνων ἐλάα ῥόα μηλέα
ἀμυγδαλῇ ἄπιος μύρρινος καὶ σχεδὸν τὰ τοιαῦτα· πάντα
γὰρ ἐκ τῶν ἔνων. ἐὰν δὲ ἄρα τι συμβῇ κυῆσαι καὶ ἀν-
θεῖσαι, γίνεται γὰρ καὶ ταῦτ' ἐνίοις ὥςπερ καὶ τῷ μυρ-
ρίνω καὶ μάλισθ' ὥς εἶπεῖν περὶ τὰς βλαστήσεις τὰς μετ'
ἀρκτοῦρον, οὐ δύναται τελεοῦν ἀλλ' ἡμιγενῇ φθείρεται·
ἐξ ὁμοτέρων δὲ καὶ τῶν ἔνων καὶ τῶν νέων εἴ τινες
ἄρα μηλέαι τῶν διφόρων ἢ εἴ τι ἄλλο κάρπιμον· ἔτι δὲ
ὁ ὅλυνθος ἐκπέττων καὶ σῦκα φέρων ἐκ τῶν νέων. ἰδιω- 2
τάτη δὲ ἡ ἐκ τοῦ στελέχους ἐκφυσις ὥςπερ τῆς ἐν Αἰγύπτῳ
συκαμίνου· ταύτην γὰρ φασὶ φέρειν ἐκ τοῦ στελέχους· οἱ
δὲ ταύτη τε καὶ ἐκ τῶν ἀκρομόνων ὥςπερ τὴν κερωνίαν·
ταύτη γὰρ καὶ ἐκ τούτων φέρει πλήν οὐ πολύν· καλοῦσι δὲ
κερωνίαν ἀφ' ἧς τὰ σῦκα τὰ αἰγύπτια καλούμενα. ἔστι δὲ
καὶ τὰ μὲν ἀκρόκαρπα τῶν δένδρων καὶ ὅλως τῶν φυτῶν
τὰ δὲ πλαγιόκαρπα τὰ δ' ὁμοτέρως. πλείω δ' ἀκρόκαρ-
πα τῶν ἄλλων ἢ τῶν δένδρων οἷον τῶν τε σιτηρῶν τὰ
σταχυώδη καὶ τῶν θαμνωδῶν ἐρείκη καὶ σπειραία καὶ
ἄγνος καὶ ἄλλ' ἅττα καὶ τῶν λαχανωδῶν τὰ κεφαλόρριζα.
ἐξ ὁμοτέρων δὲ καὶ τῶν δένδρων ἔνια καὶ τῶν λαχα-
νωδῶν οἷον βλίτου ἀδράφαξυς ῥάφανος· ἐπεὶ καὶ ἐλάα
ποιεῖ πως τοῦτο, καὶ φασιν ὅταν ἄκρον ἐνέγκῃ σημεῖον

- εὐφορίας εἶναι. ἀκρόκαρπος δὲ πῶς καὶ ὁ φοῖνιξ· πλὴν
 τούτου γε καὶ ἀκρόφυλλον καὶ ἀκρόβλαστον· ὅλως γὰρ ἐν
 3 τῷ ἄνω πᾶν τὸ ζωτικόν. τὰς μὲν οὖν κατὰ [τὰ] μέρη δια-
 φορὰς πειρατέον ἐκ τούτων θεωρεῖν. αἱ δὲ τοιαῦται τῆς
 ὅλης οὐσίας φαίνονται δῆλον ὅτι τὰ μὲν ἡμερὰ τὰ δ'
 ἄγρια καὶ τὰ μὲν ἀρπιμα τὰ δ' ἄκαρπα καὶ ἀείφυλλα καὶ
 φυλλοβόλα καθάπερ ἐλέχθη τὰ δ' ὅλως ἄφυλλα· καὶ τὰ
 μὲν ἀνθητικά τὰ δ' ἀνανθη καὶ πρωῒβλαστῇ δὲ καὶ
 πρωῒκαρπα τὰ δὲ ὀψιβλαστῇ καὶ ὀψίκαρπα· ὡσαύτως δὲ
 καὶ ὅσα παραπλήσια τούτοις. καὶ πῶς τὰ γε τοιαῦτα ἐν
 τοῖς μέρεσιν ἢ οὐκ ἄνευ τῶν μερῶν ἐστίν. ἀλλ' ἐκείνη
 ἰδιωτάτη καὶ τροπὸν τινα μεγίστη διάστασις ἥπερ καὶ
 ἐπὶ τῶν ζώων ὅτι τὰ μὲν ἐνυδρὰ τὰ δὲ χερσαῖα· καὶ γὰρ
 τῶν φυτῶν ἐστὶ τι τοιοῦτον γένος ὃ οὐ δύναται φύεσθαι
 [μὴ] ἐν ὑγρῷ· τὰ δὲ φύεται μὲν οὐχ ὅμοια δὲ ἀλλὰ
 χεῖρω. πάντων δὲ τῶν δένδρων ὡς ἀπλῶς εἰπεῖν καὶ
 τῶν φυτῶν εἶδη πλείω τυγχάνει καθ' ἕκαστον γένος·
 4 σχεδὸν γὰρ οὐδέν ἐστιν ἀπλοῦν· ἀλλ' ὅσα μὲν ἡμερὰ καὶ
 ἄγρια λέγεται ταύτην ἐμφανεστάτην καὶ μεγίστην ἔχει
 διαφορὰν, οἷον συκῇ ἐρινεὸς, ἐλιά κόνινος, ἄπιος ἀχράς·
 ὅσα δ' ἐν ἑκατέρῳ τούτων τοῖς καρποῖς τε καὶ φύλλοις
 καὶ ταῖς ἄλλαις μορφαῖς τε καὶ τοῖς μορίοις. ἀλλὰ τῶν
 μὲν ἀγρίων ἀνώνυμα τὰ πλείω καὶ ἔμπειροι ὀλίγοι· τῶν
 δὲ ἡμέρων καὶ ὠνομασμένα τὰ πλείω καὶ ἡ αἰσθησις κοι-
 νοτέρα· λέγω δ' οἷον ἀμπέλου συκῆς ῥόας μηλέας ἀπίου
 δάφνης μυρρίνης τῶν ἄλλων· ἡ γὰρ χρῆσις οὐσα κοινὴ
 5 συνθεωρεῖν ποιεῖ τὰς διαφοράς. ἴδιον δὲ καὶ τοῦτ' ἐφ'
 ἑκατέρων· τὰ μὲν γὰρ ἄγρια τῷ ἄρρενι καὶ τῷ θήλει ἢ
 μόνοις ἢ μάλιστα διαιροῦσι τὰ δὲ ἡμερὰ πλείοσιν ἰδέαις.
 ἐστὶ δὲ τῶν μὲν ῥᾶον λαβεῖν καὶ διαριθμῆσαι τὰ εἶδη,
 τῶν δὲ χαλεπώτερον διὰ τὴν πολυχοῖαν. ἀλλὰ δὴ τὰς μὲν
 τῶν μορίων διαφοράς καὶ τῶν ἄλλων οὐσιῶν ἐκ τούτων

πειρατέον θεωρεῖν. περὶ δὲ τῶν γενέσεων μετὰ ταῦτα
λεχτέον· τοῦτο γὰρ ὥσπερ ἐφεξῆς τοῖς εἰρημένοις ἐστίν.

ΘΕΟΦΡΑΣΤΟΥ ΠΕΡΙ ΦΥΤΩΝ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΟ Β.

CAP. I. Αἱ γενέσεις τῶν δένδρων καὶ ὅλως τῶν
φυτῶν ἢ αὐτόμαται ἢ ἀπὸ σπέρματος ἢ ἀπὸ ῥίζης ἢ ἀπὸ
παρασπάδος ἢ ἀπὸ ἀκρεμόνος ἢ ἀπὸ κλωνός ἢ ἀπ' αὐτοῦ
τοῦ στελέχους εἰσὶν ἢ ἔτι τοῦ ξύλου κατακοπέντος εἰς
μικρά· καὶ γὰρ οὕτως ἕνια φύεται. τούτων δὲ ἡ μὲν
αὐτόματος πρώτη τις, αἱ δὲ ἀπὸ σπέρματος καὶ ῥίζης
φυσικώταται δόξαιεν ἄν· ὥσπερ γὰρ αὐτόμαται καὶ αὐ-
ταί· δι' ὃ καὶ τοῖς ἀγροίοις ὑπάρχουσιν· αἱ δὲ ἄλλαι
τέχνης ἢ δὴ προαιρέσεως. ἅπαντα δὲ βλαστάνει κατὰ 2
τινα τῶν τρόπων τούτων, τὰ δὲ πολλὰ κατὰ πλείους·
ἐλάα μὲν γὰρ πάντως φύεται πλὴν ἀπὸ τοῦ κλωνός· οὐ
γὰρ δύναται καταπηγνυμένη, καθάπερ ἡ συκὴ τῆς κρά-
δος καὶ ἡ ῥόα τῆς ῥάβδου. καίτοι φασὶ γέ τινες ἤδη καὶ
χάρακος παγείσης καὶ πρὸς τὸν κιττὸν συμβιῶσαι καὶ
γενέσθαι δένδρον· ἀλλὰ σπάνιον τι τὸ τοιοῦτον· θά-
περα δὲ τὰ πολλὰ τῆς φύσεως. συκὴ δὲ τοὺς μὲν ἄλλους
τρόπους φύεται πάντας, ἀπὸ δὲ τῶν πρέμνων καὶ τῶν
ξύλων οὐ φύεται· μηλέα δὲ καὶ ἄπιος καὶ ἀπὸ τῶν ἀκρε-
μόνων σπανίως. οὐ μὲν ἄλλα τά γε πολλὰ πάνθ' ὥς εἰ-
πεῖν ἐνθέχεσθαι δοκεῖ καὶ ἀπὸ τούτων ἐὰν λείποι καὶ νέοι
καὶ εὐανξείς ὄσιν. ἀλλὰ φυσικώτεραί πως ἐκεῖναι· τὸ
δὲ ἐνδεχόμενον ὥς δυνατόν ληπτέον. ὅλως γὰρ ὀλίγα 3
τὰ ἀπὸ τῶν ἄνω μᾶλλον βλαστάνοντα καὶ γεννώμενα,
καθάπερ ἄμπελος ἀπὸ τῶν κλημάτων· αὕτη γὰρ οὐδ'
ἀπὸ τῆς πρῶρας ἀλλ' ἀπὸ τοῦ κλήματος φύεται, καὶ εἰ δὴ

τι τοιοῦτον ἕτερον ἢ δένδρον ἢ φρυγανῶδες, ὥςπερ δοκεῖ
 τό τε πήγανον καὶ ἡ ἰωνία καὶ τὸ σισύμβριον καὶ ὁ ἔρ-
 πυλλος καὶ τὸ ἐλένιον. κοινοτάτη μὲν οὖν ἐστὶ πᾶσιν ἢ τε
 ἀπὸ τῆς παρασπάδος καὶ ἀπὸ σπέρματος. ἅπαντα γὰρ ὅσα
 ἔχει σπέρματα καὶ ἀπὸ σπέρματος γίνεται· ἀπὸ δὲ παρα-
 σπάδος καὶ τὴν δάφνην φασὶν, εἴαν τις τὰ ἔρρη παρελὼν
 φυτεύσῃ. δεῖ δὲ ὑπόρριζον εἶναι μάλιστα γὰρ τὸ παρα-
 σπώμενον ἢ ὑπόπρεμνον. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ἄνευ τούτου
 θέλει βλαστάνειν καὶ ῥόα καὶ μηλέα ἐαρινή· βλαστάνει
 4 δὲ καὶ ἀμυγδαλὴ φυτευομένη. κατὰ πλείστους δὲ τρό-
 πους ὡς εἰπεῖν ἢ ἐλάα βλαστάνει· καὶ γὰρ ἀπὸ τοῦ στε-
 λέχους καὶ ἀπὸ τοῦ πρέμνου κατακοπτομένου καὶ ἀπὸ
 τῆς ῥίζης καὶ ἀπὸ τοῦ ξύλου καὶ ἀπὸ ῥάβδου καὶ χάρα-
 κος ὥςπερ εἴρηται. τῶν δ' ἄλλων ὁ μύρρινος· καὶ γὰρ
 οὗτος ἀπὸ τῶν ξύλων καὶ τῶν πρέμνων φύεται. δεῖ δὲ
 καὶ τούτου καὶ τῆς ἐλάας τὰ ξύλα διαιρεῖν μὴ ἐλάττω
 σπιθαμιαίων καὶ τὸν φλοιὸν μὴ περιαιρεῖν. τὰ μὲν οὖν
 δένδρα βλαστάνει καὶ γίνεται κατὰ τοὺς εἰρημένους τρό-
 πους· αἱ γὰρ ἐμφυτεῖται καὶ οἱ ἐνοφθαλμισμοὶ καθάπερ
 μίξεις τινὲς εἰσιν ἢ κατ' ἄλλον τρόπον γενέσεις, περὶ ὧν
 ὕστερον λεκτέον.

CAP. II. Τῶν δὲ φρυγανῶδων καὶ ποιῶδων τὰ μὲν
 πλείστα ἀπὸ σπέρματος ἢ ῥίζης τὰ δὲ καὶ ἀμφοτέρως·
 ἔνια δὲ καὶ ἀπὸ τῶν βλαστῶν ὥςπερ εἴρηται. ῥοδωνία
 δὲ καὶ κρινωνία κατακοπέντων τῶν κανλῶν ὥςπερ καὶ
 ἡ ἄγρωστις. φύεται δὲ ἡ κρινωνία καὶ ἡ ῥοδωνία καὶ
 ὅλου τοῦ κανλοῦ τεθέντος. ἰδιωτάτη δὲ ἡ ἀπὸ δακρύου·
 καὶ γὰρ οὕτω δοκεῖ τὸ κρίνον φύεσθαι ὅταν ξηρανθῇ τὸ
 ἀπορρύν. φασὶ δὲ καὶ ἐπὶ τοῦ ἵπποσελίνου· καὶ γὰρ
 τοῦτο ἀφίησι δάκρυον. φύεται δὲ καὶ κάλαμος εἴαν τις
 διατέμνων τὰς ἡλακάτας πλαγίας τιθῇ καὶ κατακρύψῃ
 2 κόπρῳ καὶ γῇ. ἰδίως δὲ ἀπὸ ῥίζης τῷ φύεσθαι καὶ τὰ

κεφαλόρριζα. τοσαυταχῶς δὲ οὔσης τῆς δυνάμεως τὰ μὲν
πολλὰ τῶν δένδρων, ὥσπερ ἐλέχθη πρότερον, ἐν πλείοσι
τρόποις παραγίνεται· ἓνια δὲ ἀπὸ σπέρματος φύεται
μόνον, οἷον ἐλάτη πεύκη πίτυς ὅλως πᾶν τὸ κωνοφόρον·
ἔτι δὲ καὶ φοῖνιξ, πλὴν εἰ ἄρα ἐν Βαβυλῶνι καὶ ἀπὸ τῶν
θάβδων, ὥς φασί τινες μωλύειν. κυπάριστος δὲ παρὰ
μὲν τοῖς ἄλλοις ἀπὸ σπέρματος, ἐν Κρήτῃ δὲ καὶ ἀπὸ
τοῦ στελέχους, οἷον ἐπὶ τῆς ὀρείας ἐν Τάρρῳ· παρὰ τού-
τοις γὰρ ἐστὶν ἡ κουριζομένη κυπάριστος· αὕτη δὲ ἀπὸ
τῆς τομῆς βλαστάνει πάντα τρόπον τεμνομένη καὶ ἀπὸ
γῆς καὶ ἀπὸ τοῦ μέσου καὶ ἀπὸ τοῦ ἀνωτέρω· βλαστάνει 3
δὲ ἑνιαχοῦ καὶ ἀπὸ τῶν ῥιζῶν σπανίως δέ. περὶ δὲ δρυὸς
ἀμφισβητοῦσιν· οἱ μὲν γὰρ ἀπὸ σπέρματός φασι μόνον,
οἱ δὲ καὶ ἀπὸ ῥίζης γλίσχρως· οἱ δὲ καὶ ἀπ' αὐτοῦ τοῦ
στελέχους κοπέντος. ἀπὸ παρασπάδος δὲ καὶ ῥίζης οὐ-
δὲν φύεται τῶν μὴ παραβλαστανόντων. ἀπάντων δὲ 4
ὅσων πλείους αἱ γενέσεις, ἢ ἀπὸ παρασπάδος καὶ ἔτι
μᾶλλον ἢ ἀπὸ παραφυάδος ταχίστη καὶ εὐανξής, ἔαν
ἀπὸ ῥίζης ἢ παραφυὰς ᾗ. καὶ τὰ μὲν οὕτως ἢ ὅλως ἀπὸ
φυτευτηρίων πεφυτευμένα πάντα δοκεῖ τοὺς καρποὺς
ἑξομοιοῦν. ὅσα δ' ἀπὸ τοῦ καρποῦ τῶν δυναμένων καὶ
οὕτως βλαστάνειν, ἅπανθ' ὥς εἶπεῖν χεῖρω, τὰ δὲ καὶ
ὅλως ἐξίσταται τοῦ γένους, οἷον ἄμπελος μηλέα συκῇ
χοιὰ ἄπιος· ἐκ τε γὰρ τῆς κερχραμίδος οὐδὲν γίνεται
γένος ὅλως ἡμερον, ἀλλ' ἢ ἐρινεὸς ἢ ἀργία συκῇ, διαφέ-
ρουσα πολλάκις καὶ τῇ χοιῷ· καὶ γὰρ ἐκ μελαίνης λευκὴ
καὶ ἐκ λευκῆς μέλαινα γίνεται· ἐκ τε τῆς ἀμπέλου τῆς
γενναίας ἀγεννῆς· καὶ πολλάκις ἕτερον γένος· ὅτε δὲ
ὅλως οὐδὲν ἡμερον ἀλλ' ἄργιον ἐνίστε καὶ τοσοῦτον
ᾧστε μὴ ἐκπέττειν τὸν καρπὸν· αἱ δ' ὥστε μηδὲ ἀδρύ-
νειν ἀλλὰ μέχρι τοῦ ἀνθῆσαι μόνον ἀφικνεῖσθαι. φύον- 5
ται δὲ καὶ ἐκ τῶν τῆς ἐλάας πυρήνων ἀργιέλαιος, καὶ ἐκ

- τῶν τῆς ῥόας κόκκων τῶν γλυκέων ἀγεννεῖς, καὶ ἐκ τῶν
 ἀπυρρήνων σκληραὶ, πολλάκις δὲ καὶ ὀξεῖαι. τὸν αὐτὸν
 δὲ τρόπον καὶ ἐκ τῶν ἀπίων καὶ ἐκ τῶν μηλέων· ἐκ μὲν
 γὰρ τῶν ἀπίων μοχθηρὰ ἢ ἀχρὰς, ἐκ δὲ τῶν μηλέων χεί-
 ρων τε τῷ γένει καὶ ἐκ γλυκειάς ὀξεῖα, καὶ ἐκ στρουθίου
 κυδώνιος. χείρων δὲ καὶ ἡ ἀμυγδαλῇ καὶ τῷ χυλῷ καὶ
 τῷ σκληρὰ ἐκ μαλακῆς· δι' ὃ καὶ αὐξηθεῖσαν ἐγκεντρι-
 ζειν κελεύουσιν, εἰ δὲ μὴ τὸ μόσχευμα μεταφυτεύειν
 6 πολλάκις. χείρων δὲ καὶ ἡ δρυς· ἀπὸ γοῦν τῆς ἐν Πύρρῃ
 πολλοὶ φυτεύσαντες οὐκ ἐδύνανθ' ὁμοίαν ποιεῖν. δάφ-
 νην δὲ καὶ μυρρίνην διαφέρειν ποτέ φασιν, ὥς ἐπὶ τὸ
 πολὺν δ' ἐξίστασθαι καὶ οὐδὲ τὸ χρωμα διασώζειν, ἀλλ'
 ἐξ ἐρυθροῦ καρποῦ γίνεσθαι μέλαιναν ὥσπερ καὶ τὴν ἐν
 Ἀντάνδρῳ· πολλάκις δὲ καὶ τὴν κυπάριστον ἐκ θηλείας
 ἄρρενα. μάλιστα δὲ τούτων ὁ φοῖνιξ δοκεῖ διαμένειν
 ὥσπερ εἶπεῖν τελείως τῶν ἀπὸ σπέρματος, καὶ πεύκη ἢ
 κωνοφόρος καὶ πίτυς ἢ φθειροποιός. ταῦτα μὲν οὖν ἐν
 τοῖς ἡμερωμένοις. ἐν δὲ τοῖς ἀγρίοις δῆλον ὅτι πλείω
 κατὰ λόγον ὥς ἰσχυροτέροις· ἐπεὶ θάτερόν γε καὶ ἄτο-
 πον, εἰ δὴ χείρω καὶ ἐν ἐκείνοις καὶ ὅλως ἐν τοῖς ἀπὸ
 σπέρματος μόνον· εἰ μὴ τι τῇ θεραπείᾳ δύνανται μετα-
 7 βάλλειν. διαφέρουσι δὲ καὶ τόποι τόπων καὶ ἀὴρ ἀέρος·
 ἐνιαχοῦ γὰρ ἐκφέρειν ἢ χῶρα δοκεῖ τὰ ὅμοια καθάπερ
 καὶ ἐν Φιλίπποις· ἀνάπαλιν ὀλίγα καὶ ὀλιγαχοῦ λαμβά-
 νειν μεταβολὴν, ὥστε ἐκ σπέρματος ἀγρίου ποιεῖν ἡμε-
 ρον ἢ ἐκ χείρονος ἀπλῶς βέλτιον· τοῦτο γὰρ ἐπὶ τῆς ῥόας
 μόνον ἀκηκόαμεν ἐν Αἰγύπτῳ καὶ ἐν Κιλικίᾳ συμβαί-
 νειν· ἐν Αἰγύπτῳ μὲν γὰρ τὴν ὀξεῖαν καὶ σπαρεῖσαν καὶ
 φυτευθεῖσαν γλυκεῖαν γίνεσθαι πως ἢ οἰνώδη· περὶ δὲ
 Σόλους τῆς Κιλικίας περὶ ποταμὸν τὸν Πίναρον, οὗ ἡ
 μάχη πρὸς Δαρεῖον ἐγένετο, πᾶσαι γίνονται ἀπύρρηνοι.
 8 εὐλογον δὲ καὶ εἴ τις τὸν παρ' ἡμῶν φοῖνικα φυτεύοι ἐν

Βαβυλῶνι, κάρπιμόν τε γίνεσθαι καὶ ἑξομοιοῦσθαι τοῖς
 ἐκεῖ. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ εἴ τις ἑτέρα προσάλληλον
 ἔχει καρπὸν τόπῳ· κρεῖττων γὰρ οὗτος τῆς ἐργασίας καὶ
 τῆς θεραπείας. σημεῖον δ' ὅτι μεταφερόμενα τὰ κεῖθεν
 ἄκαρπα τὰ δὲ καὶ ὅλως ἀβλαστῇ γίνεται. μεταβάλλει δὲ 9
 καὶ τῇ τροφῇ καὶ διὰ τὴν ἄλλην ἐπιμέλειαν, οἷς καὶ τὸ
 ἄγριον ἐξημεροῦται καὶ αὐτῶν δὲ τῶν ἡμέρων ἕνια ἀπα-
 γριοῦται οἷον ῥόα καὶ ἀμυγδαλῇ. ἤδη δὲ τινες καὶ ἐκ
 κριθῶν ἀναφῦναι φασὶ πυρούς καὶ ἐκ πυρῶν κριθὰς
 καὶ ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ πυθμένος ἄμφω. ταῦτα μὲν οὖν ὥς 10
 μυθωδέστερα δεῖ δέχεσθαι. μεταβάλλει δ' οὖν τὰ μετα-
 βάλλοντα τὸν τρόπον τοῦτον αὐτομάτως· ἐξαλλαγῇ δὲ
 χώρας, ὥσπερ ἐν Αἰγύπτῳ καὶ Κιλικίᾳ περὶ τῶν ῥοῶν
 εἵπομεν, οὐδὲ διὰ μίαν θεραπείαν. ὥσαύτως δὲ καὶ
 ὅπου τὰ κάρπιμα ἄκαρπα γίνεται, καθάπερ τὸ πέρσιον
 τὸ ἐξ Αἰγύπτου καὶ ὁ φοῖνιξ ἐν τῇ Ἑλλάδι καὶ εἰ δὴ τις
 κομίσσειε τὴν ἐν Κρήτῃ λεγομένην αἰγειρον. ἔνιοι δέ
 φασὶ καὶ τὴν ὄην ἐὰν εἰς ἀλεινὸν ἔλθῃ σφόδρα τόπον
 ἄκαρπον γίνεσθαι· φύσει γὰρ ψυχρόν. εὐλογον δὲ ἀμ-
 φότερα συμβαίνειν κατὰ τὰς ἐναντιώσεις, εἴπερ μὴδ'
 ὅλως ἕνια φύεσθαι θέλει μεταβάλλοντα τοὺς τόπους. καὶ
 κατὰ μὲν τὰς χώρας αἱ τοιαῦται μεταβολαί· κατὰ δὲ τὴν 11
 φυτείαν τὰ ἀπὸ τῶν σπερμάτων φυτευόμενα καθάπερ
 ἐλέχθη· παντοῖαι γὰρ αἱ ἐξαλλαγαὶ καὶ τούτων. τῇ θε-
 ραπείᾳ δὲ μεταβάλλει ῥόα καὶ ἀμυγδαλῇ· ῥόα μὲν κό-
 προν ὑεῖαν λαβοῦσα καὶ ὕδατος πληθὺς ῥυτοῦ· ἀμυγδα-
 λῇ δὲ ὅταν πάτταλόν τις ἐνθῇ, καὶ τὸ δάκρυον ἀφαιρῇ
 τὸ ἐπιρρέον πλείω χρόνον καὶ τὴν ἄλλην ἀποδιδῶ θερα-
 πείαν. ὥσαύτως δὲ δῆλον ὅτι καὶ ὅσα ἐξημεροῦται τῶν 12
 ἀγρίων ἢ ἀπαγριοῦται τῶν ἡμέρων· τὰ μὲν γὰρ θερα-
 πείᾳ τὰ δ' ἀθεραπευσία μεταβάλλει· πλὴν εἴ τις λέγοι
 μὴδὲ μεταβολὴν ἄλλ' ἐπίδοσιν εἰς τὸ βέλτιον εἶναι καὶ

χειρον· οὐ γὰρ οἶόν τε τὸν κότινον ποιεῖν ἐλάαν οὐδὲ τὴν ἀχράδα ποιεῖν ἄπιον οὐδὲ τὸν ἐρινεὸν συκῆν. ὁ γὰρ ἐπὶ τοῦ κοτίνου φασὶ συμβαίνειν, ὥστ' ἐὰν περικοπείς τὴν θαλίαν ὅλως μεταφυτευθῇ φέρειν φανλίας, μετακί-
νησίς τις γίνεται [οὐ] μεγάλη. ταῦτα μὲν οὖν ὁποτέρως δεῖ λαβεῖν οὐθὲν ἂν διαφέροι.

CAP. III. Φασὶ δ' οὖν αὐτομάτην τινὰ γίνεσθαι⁴ τῶν τοιούτων μεταβολὴν, ὅτε μὲν τῶν καρπῶν ὅτε δὲ καὶ ὅλως αὐτῶν τῶν δένδρων, ἃ καὶ σημεῖα νομίζουσιν οἱ μάντεις· οἶον ῥόαν ὀξεῖαν γλυκεῖαν ἐξενεργεῖν καὶ γλυκεῖαν ὀξεῖαν· καὶ πάλιν ἀπλῶς αὐτὰ τὰ δένδρα μεταβάλλειν, ὥστε ἐξ ὀξείας γλυκεῖαν γίνεσθαι καὶ ἐκ γλυκείας ὀξεῖαν· χειρον δὲ τὸ εἰς γλυκεῖαν μεταβάλλειν. καὶ ἐξ ἐρινεοῦ συκῆν καὶ ἐκ συκῆς ἐρινεόν· χειρον δὲ τὸ ἐκ συκῆς. καὶ ἐξ ἐλάας κότινον καὶ ἐκ κοτίνου ἐλάαν· ἥκιστα δὲ τοῦτο. πάλιν δὲ συκῆν ἐκ λευκῆς μέλαιναν² καὶ ἐκ μελαίνης λευκὴν. ὁμοίως δὲ τοῦτο καὶ ἐπὶ ἄμπέλου. καὶ ταῦτα μὲν ὡς τέρατα καὶ παρὰ φύσιν ὑπολαμβάνουσιν· ὅσα δὲ συνήθη τῶν τοιούτων οὐδὲ θαυμάζουσιν ὅλως· οἶον τὸ τὴν κάπνειον ἄμπελον καλουμένην καὶ ἐκ μέλανος βότρυος λευκὸν καὶ ἐκ λευκοῦ μέλανα φέρειν· οὐδὲ γὰρ οἱ μάντεις τὰ τοιαῦτα κρίνουσιν· ἐπεὶ οὐδὲ ἐκεῖνα, παρ' οἷς πέφυκεν ἡ χώρα μεταβάλλειν ὥσπερ ἐλέχθη περὶ τῆς ῥόας ἐν Αἰγύπτῳ· ἀλλὰ τὸ ἐνταῦθα θαυμαστὸν, διὰ τὸ μίαν μόνον ἢ δύο, καὶ ταύτας ἐν τῷ παντὶ χρόνῳ σπανίας. οὐ μὲν ἄλλ' εἶπερ συμβαίνει μᾶλλον ἐν τοῖς καρποῖς γίνεσθαι τὴν παραλλαγὴν ἢ³ ἐν ὅλοις τοῖς δένδροις. ἐπεὶ καὶ τοιαύτη τις ἀταξία γίνεται περὶ τοὺς καρπούς· οἶον ἤδη ποτὲ συκῇ τὰ σῦκα ἐφυσεν ἐκ τοῦ ὀπισθεν τῶν θρίων· καὶ ῥόα δὲ καὶ ἄμπελος ἐκ τῶν στελεχῶν, καὶ ἄμπελος ἄνευ φύλλων καρπὸν ἤνεγκεν. ἐλάα δὲ τὰ μὲν φύλλα ἀπέβαλε τὸν δὲ καρ-

πὸν ἐξήνεγκεν· ὃ καὶ Θετταλῷ τῷ Πεισιστράτου γενέσθαι λέγεται. συμβαίνει δὲ καὶ διὰ χειμῶνας τοῦτο καὶ δι' ἄλλας αἰτίας ἓνια τῶν δοκούντων εἶναι παρὰ λόγον οὐκ ὄντων δέ· οἷον ἐλάα ποτ' ἀποκαυθεῖσα τελέως ἀνεβλάστησεν ὅλη, καὶ αὐτὴ καὶ ἡ θαλία. ἐν δὲ τῇ Βοιωτίᾳ καταβρωθέντων τῶν ἐρνῶν ὑπ' ἀττελέβων πάλιν ἀνεβλάστησε· τὰ δ' οἷον ἀπέπεσεν. ἥκιστα δ' ἴσως τὰ τοιαῦτα ἄτοπα διὰ τὸ φανερὰς ἔχειν τὰς αἰτίας, ἀλλὰ μᾶλλον τὸ μὴ ἐκ τῶν οἰκείων τόπων φέρειν τοὺς καρποὺς ἢ μὴ εἰκότας· μάλιστα δ' εἰ τῆς ὅλης φύσεως γίνεται μεταβολὴ καθάπερ ἐλέχθη. περὶ μὲν οὖν τὰ δένδρα τοιαῦταί τινές εἰσι μεταβολαί.

CAP. IV. Τῶν δὲ ἄλλων τό τε σισύμβριον εἰς μίνθαν δοκεῖ μεταβάλλειν, ἐὰν μὴ κατέχηται τῇ θεραπείᾳ δι' ὃ καὶ μεταφυτεύουσι πολλάκις, καὶ ὁ πυρὸς εἰς αἶραν. ταῦτα μὲν οὖν ἐν τοῖς δένδροις αὐτομάτως, εἴπερ γίνεται. τὰ δ' ἐν τοῖς ἐπετείοις διὰ παρασκευῆς· οἷον ἡ τίφη καὶ ἡ ζεῖα μεταβάλλουσιν εἰς πυρὸν ἐὰν πτισθεῖσαι σπείρωνται, καὶ τοῦτ' οὐκ εὐθὺς ἀλλὰ τῷ τρίτῳ ἔτει. σχεδὸν δὲ παραπλήσιον τοῦτό γε τῷ τὰ σπέρματα κατὰ τὰς χώρας μεταβάλλειν· μεταβάλλει γὰρ καὶ ταῦτα καθ' ἑκάστην χώραν καὶ σχεδὸν ἐν τῷ ἴσῳ χρόνῳ καὶ ἡ τίφη. μεταβάλλουσιν δὲ καὶ οἱ ἄγριοι πυροὶ καὶ αἱ κριθαὶ θεραπευόμεναι καὶ ἐξημερούμεναι κατὰ τὸν ἴσον χρόνον. καὶ ταῦτα μὲν ἔοικε χώρας τε μεταβολῇ καὶ θεραπείᾳ 2 γίνεσθαι· καὶ ἓνια ἀμφοτέροις τὰ δὲ τῇ θεραπείᾳ μόνον· οἷον πρὸς τὸ τὰ ὄσπρια μὴ γίνεσθαι ἀτεράμονα βρέξαντα κελεύουσιν ἐν νύκτι τῇ ὑστεραίᾳ σπείρειν ἐν ξηρᾷ· φακοὺς ὥστε ἀδροὺς γίνεσθαι φυτεύουσιν ἐν βολίτῳ· τοὺς ἐρεβίνθους δὲ, ὥστε μεγάλους, αὐτοῖς τοῖς κελύφεσι βρέξαντα σπείρειν. μεταβάλλουσιν δὲ καὶ κατὰ τὰς ὥρας τοῦ σπόρου πρὸς κουφότητα καὶ ἀλνπίαν·

- οἶον ἂν τις τοὺς ὀρόβους ἑαρινοὺς σπείρῃ τριγάλυποι
 3 γίνονται, καὶ οὐχ ὥς οἱ μετοπωρινοὶ βαρεῖς. γίνεται δὲ
 καὶ ἐν τοῖς λαχάνοις μεταβολὴ διὰ τὴν θεραπείαν· οἶον
 τὸ σέλιγον ἂν σπαρὲν καταπατηθῇ καὶ κυλινδρωθῇ,
 ἀναφύεσθαι φασιν οὐλον. μεταβάλλει δὲ καὶ τὴν χώραν
 ἐξαλλάττοντα καθάπερ καὶ τὰλλα. καὶ τὰ μὲν τοιαῦτα
 κοινὰ πάντων ἐστίν. εἰ δὲ κατὰ τινα πήρωσιν ἢ ἀφαι-
 ρεσιν μέρους δένδρον ἄγονον γίνεται, καθάπερ τὰ ζῶα,
 τοῦτο σκεπτέον· οὐδὲν γοῦν φανερόν κατὰ γε τὴν διαί-
 ρεσιν εἰς τὸ πλείω καὶ ἐλάττω φέρειν ὥσπερ κακούμε-
 νον, ἀλλ' ἢ ἀπόλλυται τὸ ὅλον ἢ διαμέμον καρποφορεῖ.
 4 τὸ δὲ γῆρας κοινὴ τις φθορὰ πᾶσιν. ἄτοπον δ' ἂν δό-
 ξειεν. μᾶλλον δ' ἐν τοῖς ζώοις αἱ τοιαῦται μεταβολαὶ
 φυσικαὶ καὶ πλείους· καὶ γὰρ κατὰ τὰς ὥρας ἔνια δοκεῖ
 μεταβάλλειν ὥσπερ ὁ ἰέραξ καὶ ἔποψ καὶ ἄλλα τῶν ὁμοί-
 ων ὀρνέων. καὶ κατὰ τὰς τῶν τόπων ἀλλοιώσεις, ὥσπερ
 ὁ ὕδρος εἰς ἔχιν ξηραينوμένην τῶν λιβάδων. φανερώ-
 τατα δὲ καὶ κατὰ τὰς γενέσεις ἔνια, καὶ μεταβάλλει διὰ
 πλειόνων ζώων· οἶον ἐκ κάμψης γίνεται χρυσάλλις εἴτ'
 ἐκ ταύτης ψυχὴ· καὶ ἐπ' ἄλλων δ' ἐστὶ τοῦτο πλειόνων,
 οὐδὲν ἴσως ἄτοπον, οὐδ' ὅμοιον τὸ ζητούμενον. ἀλλ' ἢ
 ἐκεῖνο συμβαίνει περὶ τὰ δένδρα καὶ ὅλως πᾶσαν τὴν
 ὕλην ὥσπερ ἐλέχθη καὶ πρότερον ὥστε αὐτομάτην μετα-
 βλαστάνειν μεταβολῆς τινος γινομένης ἐκ τῶν οὐρανίων
 τοιαύτης. τὰ μὲν οὖν περὶ τὰς γενέσεις καὶ μεταβολὰς ἐκ
 τούτων θεωρητέον.

CAP. V. Ἐπεὶ δὲ καὶ αἱ ἐργασίαι καὶ αἱ θεραπείαι
 μεγάλα συμβάλλονται καὶ ἔτι πρότερον αἱ φυτεῖαι καὶ
 ποιοῦσι μεγάλας διαφορὰς, λεκτέον καὶ περὶ τούτων.
 καὶ πρῶτον περὶ τῶν φυτειῶν. αἱ μὲν οὖν ὥραι πρότε-
 ρον εἴρηνται καθ' ἃς δεῖ. τὰ δὲ φυτὰ λαμβάνειν κελεύ-
 ουσιν ὥς κάλλιστα καὶ ἐξ ὁμοίας γῆς εἰς ἣν μέλλεις φυ-

τεύειν, ἢ χείρονος· τοὺς δὲ γυροὺς προορύττειν ὥς πλεί-
 στου χρόνου καὶ βαθυτέρους αἰεὶ καὶ τοῖς ἐπιπολαιορρι-
 ζοτέροις. λέγουσι δὲ τινες ὥς οὐδεμία κατωτέρω διῶκνεῖ- 2
 ται τριῶν ἡμιποδίων· δι' ὃ καὶ ἐπιτιμῶσι τοῖς ἐν μείζονι
 βάθει φυτεύουσιν· οὐκ εἰκόασι δὲ ὀρθῶς λέγειν ἐπὶ
 πολλῶν· ἀλλ' ἐὰν ἡ κενώματος ἐπιλάβηται βαθέος ἢ καὶ
 χώρας τοιαύτης εὐδιόδου, πολλῷ μακροτέραν ὠθεῖ τὸ τῇ
 φύσει βαθύρριζον. πεύκην δέ τις ἔφη μεταφυτεύων με-
 μοχλευμένην μείζω τὴν ῥίζαν ἔχειν ὀκτάπηχυν καίπερ
 οὐχ ὅλης ἐξαιρεθείσης ἀλλ' ἀπορραγείσης. τὰ δὲ φυτευ- 3
 τήρια ἐὰν μὲν ἐνδέχῃται ὑπόρριζα, εἰ δὲ μὴ δεῖ μᾶλλον
 ἀπὸ τῶν κάτω ἢ τῶν ἄνω λαμβάνειν, πλὴν ἀμπέλου·
 καὶ τὰ μὲν ἔχοντα ῥίζας ὀρθὰ ἐμβάλλειν, τὰ δὲ μὴ ἔχοντα
 ὑποβάλλειν τοῦ φυτευτηρίου ὅσον σπιθαμὴν ἢ μικρῷ
 πλεῖον. ἔνιοι δὲ κελεύουσι καὶ τῶν ὑπορρίζων ὑποβάλ-
 λειν τιθέναι δὲ καὶ τὴν θέσιν ὁμοίως ἥνπερ εἶχεν ἐπὶ
 τῶν δένδρων τὰ πρὸς βορρὰ καὶ τὰ πρὸς ἑῷ καὶ τὰ πρὸς
 μεσημβρίαν. ὅσα δὲ ἐνδέχεται τῶν φυτῶν καὶ προμο-
 σχεύειν· τὰ μὲν ἐπ' αὐτῶν τῶν δένδρων οἶον ἐλάας
 ἀπίου μηλέας συκῆς· τὰ δ' ἀφαιροῦντας οἶον ἀμπέλου·
 ταύτην γὰρ οὐχ οἶόν τε ἐπ' αὐτῆς μοσχεύειν. ἐὰν δὲ μὴ 4
 ὑπόρριζα τὰ φυτὰ μὴδὲ ὑπόπρεμνα λαμβάνειν, καθάπερ
 τῆς ἐλάας, σχίσαντά τε τὸ ξύλον κάτωθεν καὶ λίθον ἐμ-
 βαλόντα φυτεύειν· ὁμοίως δὲ ἐλάας καὶ συκῆς καὶ τῶν
 ἄλλων. φυτεύεται δὲ ἡ συκὴ καὶ ἐὰν τις κράδην παχεῖαν
 ἀποξύνας σφύρα παίῃ, ἄχρι οὗ ἂν ἀπολίπη μικρὸν ὑπὲρ
 τῆς γῆς, εἴτ' αὐτῆς ἄμμοι βαλὼν ἄνωθεν ἐπιχώσῃ· καὶ
 γίνεσθαι δὴ φασὶ καὶ καλλίω ταῦτα τὰ φυτὰ μέχρι οὗ
 ἂν ἡ νέα. παραπλησία καὶ τῶν ἀμπέλων. ὅταν ἀπὸ τοῦ 5
 παττάλου· προοδοποιεῖ γὰρ ὁ πάτταλος ἐκείνῳ τῷ κλή-
 ματι διὰ τὴν ἀσθένειαν· φυτεύουσιν οὕτω καὶ ῥόαν καὶ
 ἄλλα τῶν δένδρων. ἡ συκὴ δὲ, ἐὰν ἐν σκίλλῃ φυτευθῇ,

θαῖττον παραγίνεται καὶ ἤττον ὑπὸ σκωλήκων κατεσθίε-
ται. ὅλως δὲ πᾶν ἐν σκίλλῃ φυτενόμενον εὐβλαστὲς καὶ
θαῖττον ἀνξάνεται. ὅσα δὲ ἐκ τοῦ στελέχους καὶ διακο-
πτόμενα φυτεύεται, κάτω τρέποντα τὴν τομὴν δεῖ φυ-
τεύειν, διακόπτειν δὲ μὴ ἐλάττω σπιθαμιαίων ὥσπερ
ἐλέχθη, καὶ τὸν φλοιὸν προσεῖναι· φύεται δ' ἐκ τῶν τοι-
ούτων ἔρρη· βλαστανόντων δ' αἰὲν προσχωρνύειν, ἄχρη
6 οὗ ἂν γένηται ἀρτιτελῆ· αὕτη μὲν οὖν τῆς ἐλάας ἰδίᾳ
καὶ τοῦ μυρρίνου, αἱ δ' ἄλλαι κοινότεραι πᾶσιν. ἄριστον
δὲ καὶ ῥιζώσασθαι καὶ φυτείας μάλιστα τῆς τυχοῦσης ἢ
συκῇ. φυτεύειν δὲ ῥόας μὲν καὶ μυρρίνους καὶ δάφνας
πυκνὰς κελεύουσι, μὴ πλεον διεστώσας ἢ ἐννέα πόδας,
μηλέας δὲ μικρῶ μακρότερον, ἀπίους δὲ καὶ ὄγγνας ἔτι
μᾶλλον, ἀμυγδαλᾶς δὲ καὶ συκᾶς πολλῶ πλεον, ὡσαύ-
τως δὲ καὶ τὴν ἐλάαν. ποιεῖσθαι δὲ καὶ πρὸς τὸν τόπον
τὰς ἀποστάσεις· ἐν γὰρ τοῖς ὀρεινοῖς ἐλάττους ἢ ἐν τοῖς
7 πεδεινοῖς. μέγιστον δὲ ὡς εἰπεῖν τὸ τὴν πρόσφορον
ἐκάστῳ χώραν ἀποδιδόναι· τότε γὰρ εὐθνεῖ μάλιστα.
ὡς δ' ἀπλῶς εἰπεῖν ἐλάα μὲν καὶ συκῇ καὶ ἀμπέλῳ τὴν
πεδεινήν φασιν οἰκισιτάτην εἶναι τοῖς δὲ ἀκροδρύοις
τὰς ὑπωρείας. χρὴ δὲ καὶ ἐν αὐτοῖς τοῖς ὁμογενέσι μὴ
ἀγνοεῖν τὰς οἰκείας. ἐν πλείστη δὲ ὡς εἰπεῖν διαφορᾷ
τὰ τῶν ἀμπέλων ἐστίν· ὅσα γὰρ ἐστὶ γῆς εἶδη τοσαῦτά
τινὲς φασὶ καὶ ἀμπέλων εἶναι, φυτενόμενα μὲν οὖν κατὰ
φύσιν ἀγαθὰ γίνεσθαι παρὰ φύσιν δὲ ἄκαρπα. ταῦτα
μὲν οὖν ὥσπερ κοινὰ πάντων.

CAP. VI. Τῶν δὲ φοινίκων ἰδιος ἡ φυτεία παρὰ
τᾶλλα καὶ ἡ μετὰ ταῦτα θεραπεία. φυτεύουσι γὰρ πλεί-
ους εἰς ταὐτὸ τιθέντες δύο κάτω καὶ δύο ἄνωθεν ἐπι-
δοῦντες, πρανεῖς δὲ πάντας. τὴν γὰρ ἔκφυσιν οὐκ ἐκ
τῶν ὑπτίων καὶ κοίλων ποιεῖται καθάπερ τινὲς φασιν,
ἀλλ' ἐκ τῶν ἄνω, δι' ὃ καὶ ἐν τῇ ἐπιζεύξει τῶν ἐπιτιθε-

μένων οὐ δεῖ περικαλύπτειν τὰς ἀρχὰς ὅθεν ἡ ἔκφυσις·
 φανεραὶ δ' εἰσὶ τοῖς ἐμπείροις. διὰ τοῦτο δ' εἰς τὸ αὐτὸ
 πλείους τιθέασιν ὅτι ἀπὸ τοῦ ἐνὸς ἀσθενῆς ἡ φυτεία.
 τούτων δὲ αἶ τε ρίζαι πρὸς ἀλλήλας συμπλέκονται καὶ
 εὐθύς αἱ πρῶται βλαστήσεις ὥστε ἐν γίνεσθαι τὸ στέ-
 λεχος. ἡ μὲν οὖν ἀπὸ τῶν καρπῶν φυτεία τοιαύτη τις· 2
 ἡ δ' ἀφ' αὐτοῦ, ὅταν ἀφέλωσι τὸ ἄνω ἐν ᾧ περὶ ὁ ἐγκέ-
 φαλος· ἀφαιροῦσι δὲ ὅσον δίπηχυν σχίσαντες τούτου
 κάτω, τιθέασι δ' ἐνυγρον· φιλεῖ δὲ χώραν ἀλμώδη· δι'
 ὃ καὶ ὅπου μὴ τοιαύτη τυγχάνει περιπάττουσιν ἄλλας οἱ
 γεωργοί· τοῦτο δὲ δεῖ ποιεῖν μὴ περὶ αὐτὰς τὰς ρίζας
 ἀλλ' ἀποθεν ἀποστήσαντα περιπάττειν ὅσον ἡμίεκτον·
 ὅτι δὲ τοιαύτην ζητεῖ χώραν ἀκκεῖνο ποιοῦνται σημεῖον·
 πανταχοῦ γὰρ ὅπου πληθὺς φοινίκων ἀλμώδεις αἱ χῶ-
 ραι· καὶ γὰρ ἐν Βαβυλῶνι φασιν, ὅπου οἱ φοίνικες πε-
 φύκασι, καὶ ἐν Λιβύῃ δὲ καὶ ἐν Αἰγύπτῳ καὶ Φοινίκη·
 καὶ τῆς Συρίας δὲ τῆς κοίλης, ἐν ᾗ γ' οἱ πλεῖστοι τυγ-
 χάνουσιν, ἐν τρισὶ μόνοις τόποις ἀλμώδεσιν εἶναι τοὺς
 δυναμένους θησαυρίζεσθαι· τοὺς δ' ἐν τοῖς ἄλλοις οὐ
 διαμένειν ἀλλὰ σήπεσθαι, χλωροὺς δ' ἡδεῖς εἶναι καὶ
 καταναλίσκεσθαι οὕτω. φιλεῖ δὲ καὶ ὑδρεῖαν σφόδρα 3
 τὸ δένδρον· περὶ δὲ κόπρου διαμφισβητοῦσιν· οἱ μὲν
 γὰρ οὗ φασι χαίρειν ἀλλ' ἐναντιώτατον εἶναι, οἱ δὲ καὶ
 χρῆσθαι καὶ ἐπίδοσιν πολλήν ποιεῖν. δεῖν δ' ὑδρεῖν
 εὖ μάλα κατὰ τῆς κόπρου καθάπερ οἱ ἐν Ῥόδῳ. τοῦτο
 μὲν οὖν ἐπισκεπτέον· ἴσως γὰρ οἱ μὲν οὕτως οἱ δ' ἐκεί-
 νως θεραπεύουσιν, καὶ μετὰ μὲν τοῦ ὕδατος ὠφέλιμον
 ἢ κόπρος ἄνευ δὲ τούτου βλαβερά. ὅταν δὲ ἐνιαύσιος
 γένηται μεταφυτεύουσι καὶ τῶν ἁλῶν συμπαράβλλουσι,
 καὶ πάλιν ὅταν διετής· χαίρει γὰρ σφόδρα τῇ μεταφυ-
 τεῖα. μεταφυτεύουσι δὲ οἱ μὲν ἄλλοι τοῦ ἥρος· οἱ δὲ ἐν 4
 Βαβυλῶνι περὶ τὸ ἄστρον, ὅτε καὶ ὅλως οἱ γε πολλοὶ φυ-

τεύουσιν, ὥς καὶ παραγινόμενου καὶ αὐξανόμενου θᾶττον. νέου μὲν ὄντος οὐχ ἄπτονται, πλὴν ἀναδοῦσι τὴν κόμην ὅπως ὀρθοφυῇ τ' ἢ καὶ αἱ ῥάβδοι μὴ ἀπαρτῶνται. μετὰ δὲ ταῦτα περιτέμνουσιν ὁπόταν ἄδρὸς ἤδη γένηται καὶ πάχος ἔχῃ. ἀπολείπουσι δὲ ὅσον σπιθαμῇ τῶν ῥάβδων. φέρει δὲ ἕως μὲν ἂν ἢ νέος ἀπύρηνον τὸν

5 καρπὸν, μετὰ δὲ τοῦτο πυρηνώδῃ. ἄλλοι δέ τινες λέγουσιν ὥς οἱ γε κατὰ Συρίαν οὐδεμίαν προσάγουσιν ἐργασίαν ἀλλ' ἢ διακαθαίρουσι καὶ ἐπιβρέχουσιν, ἐπιζητεῖν δὲ μᾶλλον τὸ ναματιαῖον ὕδωρ ἢ τὸ ἐκ τοῦ Διός· εἶναι δὲ πολὺ τοιοῦτον ἐν τῷ αὐλῶνι ἐν ᾧ καὶ τὰ φοινικόφυτα τυγχάνει, τὸν αὐλῶνα δὲ τοῦτον λέγειν τοὺς Σύρους ὅτι διατείνει διὰ τῆς Ἀραβίας μέχρι τῆς ἐρυθρᾶς θαλάσσης καὶ πολλοὺς φάσκειν διεληλυθέναι· τούτου δὲ ἐν τῷ κοιλοτάτῳ πεφυγέναι τοὺς φοίνικας. ταῦτα μὲν οὖν τάχ' ἀμφοτέρως ἂν εἴῃ· κατὰ γὰρ τὰς χώρας ὥςπερ καὶ αὐτὰ τὰ δένδρα διαφέρειν καὶ τὰς ἐργασίας

6 οὐκ ἄτοπον. γένῃ δὲ τῶν φοινίκων ἐστὶ πλείω· πρῶτον μὲν καὶ ὥςπερ ἐν μεγίστῃ διαφορᾷ τὸ μὲν κάρπιμον τὸ δὲ ἄκαρπον, ἐξ ὧν οἱ περὶ Βαβυλῶνα τὰς τε κλίνας καὶ τᾶλλα σκευὴ ποιοῦνται. ἔπειτα τῶν καρπίμων οἱ μὲν ἄρρενες αἱ δὲ θήλειαι· διαφέρουσι δὲ ἀλλήλων, καθ' ἃ ὁ μὲν ἄρρην ἄνθος πρῶτος φέρει ἐπὶ τῆς σπάθης ἢ δὲ θήλεια κάρπον εὐθὺ μικρόν. αὐτῶν δὲ τῶν καρπῶν διαφοραὶ πλείους· οἱ μὲν γὰρ ἀπύρηνοι οἱ δὲ μαλακοπύρηνοι· τὰς χροιάς οἱ μὲν λευκοὶ οἱ δὲ μέλανες οἱ δὲ ξανθοί· τὸ δ' ὅλον οὐκ ἐλάττω χρώματά φασιν εἶναι τῶν συκῶν οὐδ' ἀπλῶς τὰ γένῃ· διαφέρειν δὲ καὶ κατὰ τὰ μεγέθη καὶ κατὰ τὰ σχήματα· καὶ γὰρ σφαιροειδεῖς ἐνίους ὥσανεὶ μῆλα καὶ τὰ μεγέθη τηλικούτους ὥς τέταρτας εἰς τὸν πῆχυν εἶναι, ἐνίοτε καὶ ἐπὶ πόδα· ἄλλους δὲ μικροὺς ἡλίκοις ἐρεβίνθους. καὶ τοῖς χυλοῖς δὲ πολὺ

διαφέροντας. κράτιστον δὲ καὶ τῶν λευκῶν καὶ τῶν με- 7
 λάνων τὸ βασιλικὸν καλούμενον γένος ἐν ἑκατέρῳ καὶ
 μεγέθει καὶ ἀρετῇ· σπάνια δ' εἶναι ταῦτα λέγουσι· σχε-
 δὸν γὰρ ἐν μόνῳ τῷ Βαγῶν κήπῳ τοῦ παλαιοῦ περὶ
 Βαβυλῶνα. ἐν Κύπρῳ δὲ ἰδιὸν τι γένος φοινίκων ἐστὶν
 ὃ οὐ πεπαίνει τὸν καρπὸν, ἀλλ' ὥμους ὦν ἡδὺς σφόδρα
 καὶ γλυκὺς ἐστὶ· τὴν δὲ γλυκύτητα ἰδίαν ἔχει. ἔνιοι δ'
 οὐ μόνον διαφέρουσι τοῖς καρποῖς ἀλλὰ καὶ αὐτῷ τῷ
 δένδρῳ κατὰ τε τὸ μῆκος καὶ τὴν ἄλλην μορφήν· οὐ γὰρ
 μεγάλοι καὶ μακροὶ ἀλλὰ βραχεῖς, ἔτι δὲ καρπιμώτεροι
 τῶν ἄλλων καὶ καρποφοροῦντες εὐθὺς τριετείς· πολλοὶ
 δὲ καὶ οὗτοι περὶ Κύπρον. εἰσὶ δὲ καὶ περὶ Συρίαν καὶ
 περὶ Αἴγυπτον φοίνικες οἱ φέρουσι τετραετείς καὶ πεν-
 ταετείς ἀνδρομήκεις ὄντες. ἕτερον δ' ἔτι γένος ἐν Κύ- 8
 πρῳ, ὃ καὶ τὸ φύλλον πλατύτερον ἔχει καὶ τὸν καρπὸν
 μεῖζω πολλῷ καὶ ἰδιόμορφον· μεγέθει μὲν ἡλικὸς ῥόα
 τῷ σχήματι δὲ προμήκης, οὐκ εὐχυλὸς δὲ ὥσπερ ἄλλοι
 ἀλλ' ὅμοιος ταῖς ῥόαις, ὥστε μὴ καταδέχεσθαι ἀλλὰ δια-
 μασησαμένους ἐκβάλλειν. γένη μὲν οὖν ὥσπερ εἰρηται
 πολλά. θησαυρίζεσθαι δὲ μόνους δύνασθαι φασι τῶν
 ἐν Συρίᾳ τοὺς ἐν τῷ αὐλῶνι, τοὺς δ' ἐν Αἰγύπτῳ καὶ
 Κύπρῳ καὶ παρὰ τοῖς ἄλλοις χλωροὺς ἀναλίσκεσθαι. ἐστὶ 9
 δὲ ὁ φοῖνιξ ὡς μὲν ἀπλῶς εἰπεῖν μονοστέλεχος καὶ μονο-
 φυῆς· οὐ μὴν ἀλλὰ γίνονται τινες καὶ διφυεῖς ὥσπερ ἐν
 Αἰγύπτῳ, καθάπερ δικρόαν ἔχοντες· τὸ δ' ἀνάστημα
 τοῦ στελέχους ἀφ' οὗ ἡ σχίσις καὶ πεντάπηχυν· πρὸς
 ἄλληλα δὲ πῶς ἰσάζοντα. φασι δὲ καὶ τοὺς ἐν Κρήτῃ
 πλείους εἶναι τοὺς διφυεῖς, ἐνίους δὲ καὶ τριφυεῖς· ἐν
 δὲ τῇ Λαπαίᾳ τινὰ καὶ πεντακέφαλον· οὐκ ἄλογον γοῦν
 ἐν ταῖς εὐτροφωτέραις χώραις πλείω γίνεσθαι τὰ τοι-
 αῦτα καὶ τὸ ὅλον δὲ τὰ εἶδη πλείω καὶ τὰς διαφοράς.
 ἄλλο δὲ τι γένος ἐστὶν ὃ φασι γίνεσθαι πλεῖστον περὶ 10

τὴν Αἰθιοπίαν, ὃ καλοῦσι κύκας· οὗτοι δὲ θαμνώδεις, οὐχὶ ἐν τῷ στέλεχος ἔχοντες ἀλλὰ πλείω καὶ ἐνίοτε συνηρησμένα μέχρι τινὸς εἰς ἓν, τὰς δὲ ῥάβδους οὐ μακρὰς μὲν ἀλλ' ὅσον πηχυαίας, ἀλλὰ λείας, ἐπὶ δὲ τῶν ἄκρων τὴν κόμην. ἔχουσι δὲ καὶ τὸ φύλλον πλατὺ καὶ ὥσπερ ἐκ δυοῖν συγκείμενον ἐλαχίστοιν. καλοὶ δὲ καὶ τῇ ὄψει φαίνονται· τὸν δὲ καρπὸν καὶ τῷ σχήματι καὶ τῷ μεγέθει καὶ τῷ χυλῷ διάφορον ἔχουσι· στρογγυλότερον γὰρ καὶ μείζω καὶ εὐστομώτερον ἦττον δὲ γλυκύν. πεπαίνουσι δὲ ἐν τρισὶν ἔτεσιν ὥστ' ἀεὶ καρπὸν ἔχειν, ἐπικαταλαμβάνοντος τοῦ νέου τὸν ἔνον· ποιοῦσι δὲ καὶ ἄρτους ἐξ αὐτῶν· περὶ μὲν οὖν τούτων ἐπισκεπτέον. οἱ δὲ χαμαιρριφεῖς καλούμενοι τῶν φοινίκων ἕτερόν τι γένος ἐστὶν ὥσπερ ὁμώνυμον· καὶ γὰρ ἐξαιρεθέντος τοῦ ἐγκεφάλου ζῶσι καὶ κοπέντες ἀπὸ τῶν ῥιζῶν παραβλαστάουσι. διαφέρουσι δὲ καὶ τῷ καρπῷ καὶ τοῖς φύλλοις· πλατὺ γὰρ καὶ μαλακὸν ἔχουσι τὸ φύλλον, δι' ὃ καὶ πλέκουσιν ἐξ αὐτοῦ τὰς τε σπυρίδας καὶ τοὺς φορμούς· πολλοὶ δὲ καὶ ἐν τῇ Κρήτῃ γίνονται καὶ ἔτι μᾶλλον ἐν

12 Σικελίᾳ. ταῦτα μὲν οὖν ἐπὶ πλεῖον εἴρηται τῆς ὑποθέσεως. ἐν δὲ ταῖς τῶν ἄλλων φυτεαῖς τὰν ἀπάλιν τίθενται τὰ φυτευτήρια καθάπερ τῶν κλημάτων. οἱ μὲν οὐθὲν διαφέρειν φασὶν ἥκιστα δὲ ἐπὶ τῶν ἀμπέλων· ἐνιοὶ δὲ ῥόαν θασύνεσθαι καὶ σκιαῶν μᾶλλον τὸν καρπὸν· ἔτι δὲ ἦττον ἀποβάλλειν τοὺς κυτίνους. συμβαίνειν δὲ τοῦτό φασι καὶ ἐπὶ τῆς συκῆς· οὐ γὰρ ἀποβάλλειν ἀπάλιν φυτευθεῖσαν, ἔτι δ' ἐνβατωτέραν γίνεσθαι· οὐκ ἀποβάλλειν δὲ οὐδ' ἐάν τις ἐποκλάσῃ φυομένης εὐθύς τὸ ἄκρον. αἱ μὲν οὖν φυτεῖαι καὶ γενέσεις ὃν τρόπον ἔχουσι σχεδὸν ὡς τύπῳ περιλαβεῖν εἴρηται.

CAP. VII. Περὶ δὲ τῆς ἐργασίας καὶ τῆς θεραπείας τὰ μὲν ἐστὶ κοινὰ τὰ δὲ ἴδια καθ' ἕκαστον. κοινὰ μὲν ἡ

τε σκαπάνη καὶ ἡ ὑδρεία καὶ ἡ κόπρωσις, ἔτι δὲ ἡ δια-
 κάθαρσις καὶ ἀφαιρέσεις τῶν αὖων. διαφέρουσι δὲ τῷ
 μᾶλλον καὶ ἥττον. τὰ μὲν φίλυδρα καὶ φιλόκοπρα τὰ δ'
 οὐχ ὁμοίως, οἷον ἡ κυπάριττος, ἥπερ οὐ φιλόκοπρον
 οὐδὲ φίλυδρον, ἀλλὰ καὶ ἀπόλλυσθαι φασιν ἐάν γε νέαν
 οὔσαν ἐφυδρεύωσι πολλῷ. ῥόα δὲ καὶ ἄμπελος φίλυδρα.
 συκῇ δὲ εὐβλαστοτέρα μὲν ὑδρευομένη τὸν δὲ καρπὸν
 ἴσχει χεῖρω πλὴν τῆς λακωνικῆς· αὕτη δὲ φίλυδρος.
 διακαθαίρεσθαι δὲ πάντα ζητεῖ· βελτίω γὰρ τῶν αὖων 2
 ἀφαιρουμένων ὥσπερ ἀλλοτριῶν ἅ καὶ τὰς ἀνυξήσεις καὶ
 τὰς τροφὰς ἐμποδίζει. δι' ὃ καὶ . . . ὅταν ἡ γεράνδρυν
 ὅλως κόπτουσιν· ἡ γὰρ βλάστησις νέα γίνεται τοῦ δέν-
 δρου. πλείστης δὲ διακαθάρσεώς φησιν Ἀνδροτίων δεῖ-
 σθαι μύρρινον καὶ ἐλάαν· ὅσῳ γὰρ ἂν ἐλάττω καταλί-
 πης ἄμεινον βλαστήσει καὶ τὸν καρπὸν οἴσει πλείω·
 πλὴν ἀμπέλου δῆλον ὅτι· ταύτη γὰρ ἀναγκαιότερον καὶ
 πρὸς βλάστησιν καὶ πρὸς εὐκαρπίαν. ἀπλῶς δὲ καὶ ταύ-
 την καὶ τὴν ἄλλην θεραπέειαν πρὸς τὴν ἰδίαν φύσιν ἐκά-
 στῳ ποιητέον. δεῖσθαι δὲ φησιν Ἀνδροτίων καὶ κόπρου 3
 δριμυτάτης καὶ πλείστης ὑδρείας ὥσπερ καὶ τῆς διακα-
 θάρσεως ἐλάαν καὶ μύρρινον καὶ ῥόαν· οὐ γὰρ ἔχειν
 μήτραν οὐδὲ νόσημα κατὰ γῆς οὐδέν· ἀλλ' ἐπειδὴν πα-
 λαιὸν ἢ τὸ δένδρον ἀποτεμένειν δεῖν τοὺς ἀκρεμόνας
 ἔπειτα τὸ στέλεχος θεραπεύειν ὥσπερ ἂν ἐξ ἀρχῆς φυ-
 τευθέν· οὕτω δὲ φασι πολυχρονιώτερα καὶ ἰσχυρότατα
 μύρρινον εἶναι καὶ ἐλάαν. ταῦτα μὲν οὖν ἐπισκέψαιτ'
 ἂν τις, εἰ καὶ μὴ πάντα ἀλλὰ περὶ γε τῆς μήτρας. ἡ δὲ 4
 κόπρος οὔτε πᾶσιν ὁμοίως οὔθ' ἡ αὐτὴ πᾶσιν ἀρμόττει·
 τὰ μὲν γὰρ δριμείας δεῖται τὰ δ' ἥττον τὰ δὲ παντελῶς
 κούφης. δριμυτάτη δὲ ἡ τοῦ ἀνθρώπου· καθάπερ καὶ
 Χαροτόδρας ἀρίστην μὲν ταύτην εἶναί φησι, δευτέραν δὲ
 τὴν ὑεῖαν, τρίτην δὲ αἰγὺς, τετάρτην δὲ προβάτου, πέμ-

- πτην δὲ βοὸς, ἔκτην δὲ τὴν λοφούρων. ἡ δὲ συρματίτις
 ἄλλη καὶ ἄλλως· ἡ μὲν γὰρ ἀσθενεστέρα ταύτης ἡ δὲ
 5 κρείττων. τὴν δὲ σκαπάνην πᾶσιν οἴονται συμφέρειν
 ὥσπερ καὶ τὴν ὄσκαλσιν τοῖς ἐλάττοσιν· εὐτραφέστερα
 γὰρ γίνεσθαι. τρέφειν δὲ δοκεῖ καὶ ὁ κονιορτὸς ἔνια καὶ
 θάλλειν ποιεῖν οἶον τὸν βότρυον, δι' ὃ καὶ ὑποκονίουσιν
 πολλάκις· οἱ δὲ καὶ τὰς συκᾶς ὑποσκάπτουσιν ἔνθα τού-
 του δεῖ. Μεγαροῖ δὲ καὶ τοὺς σικύους καὶ τὰς κολοκύν-
 τας ὅταν οἱ ἐτησίαί πνεύσωσι σκάλλοντες κονιορτοῦσι
 καὶ οὕτω γλυκυτέρους καὶ ἀπαλωτέρους ποιοῦσιν οὐχ
 ὑδρεύοντες. τοῦτο μὲν οὖν ὁμολογούμενον. τὴν δ' ἄμ-
 πελον οὗ φασι τινες δεῖν (ἦ) ὑποκονίειν οὐδ' ὅλως
 ἄπτεσθαι περκάζοντος τοῦ βότρυος, ἀλλ' εἶπερ ὅταν
 ἀπομελανθῇ. οἱ δὲ τὸ ὅλον μῆδὲ τότε πλήν ὅσον ὑποτί-
 λαι τὴν βοτάνην· ὑπὲρ μὲν οὖν τούτων ἀμφισβητοῦσιν.
 6 εἰάν τις μὴ φέρῃ καρπὸν ἀλλ' εἰς βλάστησιν τρέπηται,
 σχίζουσι τοῦ στελέχους τὸ κατὰ γῆν καὶ λίθον ἐντιθέα-
 σιν ὅπως ἀνεώγῃ, καὶ φασι φέρειν. ὁμοίως δὲ καὶ εἰάν
 τις τῶν ῥιζῶν τινὰς περιτέμῃ δι' ὃ καὶ τῶν ἀμπέλων
 ὅταν τραγῶσι τοῦτο ποιοῦσι τὰς ἐπιπολῆς. τῶν δὲ συ-
 κῶν πρὸς τῷ περιτέμνειν καὶ τέφραν περιπάττουσι καὶ
 κατασχάζουσι τὰ στελέχη καὶ φασι φέρειν μᾶλλον. ἀμυγ-
 δαλῇ δὲ καὶ πάτταλον ἐγκόψαντες σιδηροῦν ὅταν τε-
 τράνωσιν ἄλλον ἀντεμβάλλουσι δρύϊνον καὶ τῇ γῇ κρύ-
 πτουσιν· ὃ καὶ καλοῦσιν τινες· κολάζειν ὥς ὑβρίζον τὸ
 7 δένδρον. ταῦτόν δὲ τοῦτο καὶ ἐπὶ τῆς ἀπίου καὶ ἐπ' ἄλ-
 λων τινὲς ποιοῦσιν. ἐν Ἀρκαδίᾳ δὲ καὶ εὐθύνειν κα-
 λοῦσιν τὴν ὅαν· πολὺ γὰρ τὸ δένδρον τοῦτο παρ' αὐτοῖς
 ἔστι. καὶ φασιν ὅταν πάθῃ τρυτὸ τὰς μὲν μὴ φερούσας
 φέρειν τὰς δὲ μὴ πεττούσας ἐκπέττειν καλῶς. ἀμυγδα-
 λὴν δὲ καὶ ἐκ πικρᾶς γίνεσθαι γλυκεῖαν, εἰάν τις περιο-
 ρύξας τὸ στέλεχος καὶ τιτράνας ὅσον τε παλαιστιαῖον

πανταχόθεν τὸ ἀπορρέον δάκρυον ἐπὶ ταὐτὸ ἐᾷ καταρρεῖν. τοῦτο μὲν οὖν ἂν εἴη πρὸς τε τὸ φέρειν ἅμα καὶ πρὸς τὸ εὐκαρπεῖν.

CAP. VIII. Ἀποβάλλει δὲ πρὸ τοῦ πέψαι τὸν καρπὸν ἀμυγδαλῇ μηλέα ρόα ἄπιος καὶ μάλιστα δὴ πάντων συκῇ καὶ φοῖνιξ, πρὸς ἃ καὶ τὰς βοηθείας ζητοῦσι· ὅθεν καὶ ὁ ἐρινασμός· ἐκ γὰρ τῶν ἐπικρεμαμένων ἐρινῶν ψῆνες ἐκδύομενοι κατεσθίουσι καὶ διεύρουσι τὰς κορυφάς. διαφέρουσι δὲ καὶ αἱ χῶραι πρὸς τὰς ἀποβολάς· περὶ γὰρ Ἰταλίαν οὗ φασιν ἀποβάλλειν, δι' ὃ οὐδ' ἐρινάζουσιν· οὐδ' ἐν τοῖς καταβορείοις καὶ λεπτογείοις οἶον ἐπὶ Φαλύκῃ τῆς Μεγαρίδος· οὐδὲ τῆς Κορινθίας ἐν τισι τόποις. ὥσαύτως δὲ καὶ ἡ τῶν πνευμάτων κατάστασις· βορείοις γὰρ μᾶλλον ἢ νοτίοις ἀποβάλλουσι, καὶ ψυχρότερα καὶ πλείω γένηται μᾶλλον· ἔτι δ' αὐτῶν τῶν δένδρων ἡ φύσις· τὰ πρῶτα γὰρ ἀποβάλλει, τὰ δ' ὄψια οὐκ ἐκβάλλει καθάπερ ἡ λακωνικὴ καὶ αἱ ἄλλαι. δι' ὃ καὶ οὐκ ἐρινάζουσι ταύτας· ταῦτα μὲν οὖν ἐν τε τοῖς τόποις καὶ τοῖς γένεσι καὶ τῇ καταστάσει τοῦ ἀέρος ἔχει τὰς διαφοράς. οἱ δὲ ψῆνες ἐκδύονται μὲν ἐκ τοῦ ἐρι- 2 νεοῦ καθάπερ εἴρηται· γίνονται δ' ἐκ τῶν κεγχραμίδων. σημεῖον δὲ λέγουσιν, ὅτι ἐπειδὰν ἐκδύωσιν οὐκ ἔννεισι κεγχραμίδες. ἐκδύονται δὲ οἱ πολλοὶ ἐγκαταλιπόντες ἢ πόδα ἢ πτερόν, γένος δέ τι καὶ ἕτερόν· ἔστι τῶν ψηνῶν ὃ καλοῦσι κεντρίνας· οὗτοι δ' ἀργοὶ καθάπερ κηφήνες· καὶ τοὺς εἰσδυομένους τῶν ἐτέρων κτείνουσιν αὐτοὶ δὲ ἐναποθνήσκουσιν. ἐπαινοῦσι δὲ μάλιστα τῶν ἐρινῶν τὰ μέλανα τὰ ἐκ τῶν πετρωδῶν χωρίων· πολλὰς γὰρ ἔχει ταῦτα κεγχραμίδας. γινώσκεται δὲ τὸ ἐρινασμένον τῷ 3 ἐρυθρὸν εἶναι καὶ ποικίλον καὶ ἰσχυρόν· τὸ δ' ἀνερίναστον λευκὸν καὶ ἀσθενές· προστιθέασι δὲ τοῖς δεομένοις ὅταν ὕσῃ. ὅπου δὲ πλεῖστος κονιορτὸς ἐνταῦθα

πλεῖστα καὶ ἰσχυρότατα τὰ ἐρινὰ γίνεται. φασὶ δὲ ἐρινά-
 νάζειν καὶ τὸ πόλιον καὶ ὁπόταν αἰγίπυρος ἢ πολὺς καὶ
 τοὺς τῆς πελέας κυττάρους· ἐγγίνεται γὰρ καὶ ἐν τού-
 τοις θηρίδι' ἅττα. κνῖπες ὅταν ἐν ταῖς συκαῖς γίνωνται
 κατεσθίουσι τοὺς ψῆνας. ἄκος δὲ τούτου φασὶν εἶναι
 τοὺς καρκίνους προσπερονᾶν· πρὸς γὰρ τούτους τρέπε-
 σθαι τοὺς κνῖπας. ἀλλὰ γὰρ δὴ ταῖς μὲν συκαῖς αὗται
 4 βοήθειαι. τοῖς δὲ φοίνιξιν αἱ ἀπὸ τῶν ἄρρενων πρὸς
 τοὺς θήλεις· οὗτοι γὰρ εἰσιν οἱ ἐπιμένειν ποιοῦντες καὶ
 ἐκπέττειν, ὃ καλοῦσιν τινες ἐκ τῆς ὁμοιότητος ὀλυνθά-
 ζειν. γίνεται δὲ τόνδε τὸν τρόπον. ὅταν ἀνθῇ τὸ ἄρρεν
 ἀποτέμνουσι τὴν σπάθην ἐφ' ἧς τὸ ἄνθος εὐθὺς ὥσπερ
 ἔχει, τὸν τε χνουῦν καὶ τὸ ἄνθος καὶ τὸν κονιορτὸν κατα-
 σείουσι κατὰ τοῦ καρποῦ τῆς θηλείας· καὶ τοῦτο πάθῃ
 διατηρεῖ καὶ οὐκ ἀποβάλλει. φαίνεται δ' ἀμφοῖν ἀπὸ
 τοῦ ἄρρενος τοῖς θήλεσι βοήθεια γίνεσθαι· θῆλυ γὰρ
 καλοῦσιν τὸ καρποφόρον· ἀλλ' ἢ μὲν οἶον μίξις· ἢ δὲ κατ'
 ἄλλον τρόπον.

ΘΕΟΦΡΑΣΤΟΥ ΠΕΡΙ ΦΥΤΩΝ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΟ Γ.

CAP. I. Ἐπεὶ δὲ περὶ τῶν ἡμέρων δένδρων εἰρη-
 ται, λεκτέον ὁμοίως καὶ περὶ τῶν ἀγρίων, εἴ τί τι ταύ-
 τὸν καὶ ἕτερον ἔχουσι τοῖς ἡμέροις εἰ θ' ὅλως ἴδιον τῆς
 φύσεως. αἱ μὲν οὖν γενέσεις ἀπλαῖ τινες αὐτῶν εἰσιν·
 πάντα γὰρ ἢ ἀπὸ σπέρματος ἢ ἀπὸ ρίζης φύεται. τοῦτο
 δ' οὐχ ὥς οὐκ ἐνδεχόμενον καὶ ἄλλως, ἀλλ' ἴσως διὰ τὸ
 μὴ πειραῖσθαι μηδὲνα μηδὲ φυτεύειν· ἐκφύοιτο δ' αὖν εἰ
 λαμβάνοιεν τόπους ἐπιτηδείους καὶ θεραπείαν τὴν ἄρ-
 μόττουςαν· ὥσπερ καὶ νῦν τὰ ἀλσώδη καὶ φίλυδρα, λέγω

δ' οἶον πλάτανον ἰτέαν λεύκην αἰγειρον πελέαν· ἅπαν-
 τα γὰρ ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα φυτευόμενα βλαστάνει καὶ
 τάχιστα καὶ κάλλιστα ἀπὸ τῶν παρασπάδων, ὥστε καὶ
 μεγάλας οὔσας ἤδη καὶ ἰσοδένδρους ἂν τις μεταθῇ δια-
 μένειν· φυτεύεται δὲ τὰ πολλὰ αὐτῶν καὶ καταπηγνύ-
 μενα καθάπερ ἡ λεύκη καὶ ἡ αἰγειρος. τούτων μὲν οὖν 2
 πρὸς τῇ σπερματικῇ καὶ τῇ ἀπὸ τῶν ῥιζῶν καὶ αὕτῃ γέ-
 νεσις ἐστὶ· τῶν δὲ ἄλλων ἐκείναι· πλὴν ὅσα μόνον ἀπὸ
 σπέρματος φύεται καθάπερ ἐλάτῃ πεύκῃ πίτυς. ὅσα δὲ
 ἔχει σπέρμα καὶ καρπὸν καὶ ἀπὸ ῥιζῆς γίνηται καὶ ἀπὸ
 τούτων· ἐπεὶ καὶ τὰ δοκοῦντα ἄκαρπα εἶναι γεννᾶν φα-
 σιν οἶον πελέαν ἰτέαν. σημεῖον δὲ λέγουσιν οὐ μόνον
 ὅτι φύεται πολλὰ τῶν ῥιζῶν ἀπηρτημένα καθ' οὓς ἂν ἡ
 τόπους, ἀλλὰ καὶ τὰ συμβαίνοντα θεωροῦντες, οἶον ἐν
 Φενεῷ τῆς Ἀρκαδίας ὡς ἐξερράγη τὸ συναθροισθὲν
 ὕδωρ ἐν τῷ πεδίῳ φραχθέντων τῶν βερέθρων· ὅπου
 μὲν ἐγγυὲς ἦσαν ἰτέαι πεφυκνύαι τοῦ καταποθέντος τόπου
 τῷ ὑστέρῳ ἔτι μετὰ τὴν ἀναξήρανσιν ἐνταῦθα αὐτῆς
 ἀναφῦναι φασιν ἰτέαν· ὅπου δὲ πελέαι αὐτῆς πελέας
 καθάπερ καὶ ὅπου πεῦκαι καὶ ἐλάται πεύκας καὶ ἐλά-
 τας, ὥσπερ μίμουμένων κἀκεῖνων. ἀλλὰ τὴν ἰτέαν ταχὺ 3
 προκαταβάλλειν πρὸ τοῦ τελείως ἀδρῦναι καὶ πέψαι τὸν
 καρπὸν· δι' ὃ καὶ τὸν ποιητὴν οὐ κακῶς προσαγορεύειν
 αὐτὴν ὠλεσίκαρπον. τῆς δὲ πελέας κἀκεῖνο σημεῖον
 ὑπολαμβάνουσιν· ὅταν γὰρ ἀπὸ τῶν πνευμάτων εἰς τοὺς
 ἐχομένους τόπους ὁ καρπὸς ἀπενεχθῇ, φύεσθαι φασί.
 παραπλήσιον δὲ ἔοικεν εἶναι τὸ συμβαῖνον ὃ καὶ ἐπὶ τῶν
 φρυγανικῶν καὶ ποιωδῶν τινῶν ἐστίν· οὐκ ἐχόντων γὰρ
 σπέρμα φανερόν, ἀλλὰ τῶν μὲν οἶον χνοῦν τῶν δ' ἄν-
 θος ὥσπερ τὸ θύμον, ὅμως ἀπὸ τούτων βλαστάνουσιν.
 ἐπεὶ ἡ γε πλάτανος ἔχει φανερῶς καὶ ἀπὸ τούτων φύε-
 ται. τοῦτο δ' ἐξ ἄλλων τε δηλὸν κἀκεῖνο μέγιστον ση-

4 μείον· ὥφθη γὰρ ἤδη ποτὲ πεφυκνυῖα πλάτανος ἐν τρί-
 ποδι χαλκῷ. ταύτας τε δὴ τὰς γενέσεις ὑποληπτέον εἶ-
 ναι τῶν ἀγρίων καὶ ἔτι τὰς αὐτομάτους, ἃς καὶ οἱ φυ-
 σιολόγοι λέγουσιν· Ἀναξαγόρας μὲν τὸν ἀέρα πάντων
 φάσκων ἔχειν σπέρματα καὶ ταῦτα συγκαταφερόμενα τῷ
 ὕδατι γεννᾶν τὰ φυτὰ· Διογένης δὲ σηπομένου τοῦ ὕδα-
 τος καὶ μίξιν τινὰ λαμβάνοντος πρὸς τὴν γῆν· Κλείδη-
 μος δὲ συνεστάναι μὲν ἐκ τῶν αὐτῶν τοῖς ζώοις, ὅσῳ δὲ
 5 θολερωτέρων καὶ ψυχροτέρων τοσοῦτον ἀπέχειν τοῦ ζῶα
 εἶναι. λέγουσι δὲ τινες καὶ ἄλλοι περὶ τῆς γενέσεως. ἀλλ'
 αὕτη μὲν ἀπηρτημένη πῶς ἐστὶ τῆς αἰσθήσεως. ἄλλαι δὲ
 ὁμολογούμεναι καὶ ἐμφανεῖς οἷον ὅταν ἔφοδος γένηται
 ποταμοῦ παρεκβάντος τὸ ῥεῖθρον ἢ καὶ ὅλως ἐτέρωθι
 ποιησαμένου, καθάπερ ὁ Νέσος ἐν τῇ Ἀβδηρίτιδι πολ-
 λάκις μεταβαίνει καὶ ἅμα τῇ μεταβάσει τοσαύτην ὕλην
 συγγεννᾷ τοῖς τόποις ὥστε τῷ τρίτῳ ἔτει συνηρεφεῖν.
 καὶ πάλιν ὅταν ἐπομβροῖαι κατὰσχῶσι πλείῳ χρόνον· καὶ
 γὰρ ἐν ταύταις βλαστήσεις γίνονται φυτῶν. εἰκε δὲ ἡ
 μὲν τῶν ποταμῶν ἔφοδος ἐπάγειν σπέρματα καὶ καρ-
 πούς, καὶ τοὺς ὀχετοὺς φασὶ τὰ τῶν ποιωδῶν· ἡ δ'
 ἐπομβροῖα τοῦτο ποιεῖ ταῦτό· συγκαταφέρει γὰρ πολλὰ
 τῶν σπερμάτων καὶ ἅμα σῆψιν τινὰ τῆς γῆς καὶ τοῦ
 ὕδατος· ἐπεὶ καὶ ἡ μίξις αὐτὴ τῆς αἰγυπτίας γῆς ὁκοεῖ
 6 τινὰ γεννᾶν ὕλην. ἐνιαχοῦ δὲ ἂν μόνον ὑπερβάσωνται
 καὶ κινήσωσιν εὐθύς ἀναβλαστάνει τὰ οἰκεία τῆς χώρας
 ὥςπερ ἐν Κρήτῃ κυπάριστοι. γίνεται δὲ παραπλήσιόν τι
 τούτῳ καὶ ἐν τοῖς ἐλάττοσιν· ἅμα γὰρ κινουμένης ἀνα-
 βλαστάνει πόα τις ἐν ἐκάστοις. ἐν δὲ τοῖς ἡμιβρόχοις
 εἰάν ὑπονείας φάινεσθαι φασὶ τρίβολον. αὗται μὲν οὖν
 ἐν τῇ μεταβολῇ τῆς χώρας εἶδιν, εἴτε καὶ ἐνυπαρχόντων
 σπερμάτων εἴτε καὶ αὐτῆς πῶς διατιθεμένης· ὅπερ ἴσως
 οὐκ ἄτοπον ἐγκατακλειομένων ἅμα τῶν ὑγρῶν· ἐνιαχοῦ

δὲ καὶ ὑδάτων ἐπιγινομένων ἰδιώτερον ἀνατεῖλαι ὕλης
 πληθος, ὥσπερ ἐν Κυρήνῃ πιττώδους τινὸς γενομένου
 καὶ παχέος· οὕτως γὰρ ἀνεβλάστησεν ἡ πλησίον ὕλη
 πρότερον οὐκ οὔσα. φασὶ δὲ καὶ τὸ γε σίλφιον οὐκ ὄν
 πρότερον ἐκ τοιαύτης τινὸς αἰτίας φανῆναι. τρόποι μὲν
 οὖν τοσοῦτοι τῶν τοιούτων γενέσεων.

CAP. II. Πάντα δὲ κάρπιμα ἢ ἄκαρπα καὶ ἀείφυλλα
 ἢ φυλλοβόλα καὶ ἀνθοῦντα ἢ ἀνανθῆ· κοινὰ γὰρ τινες
 διαιρέσεις ἐπὶ πάντων εἰσὶν ὁμοίως ἡμέρων τε καὶ ἀγρίων.
 ἴδια δὲ πρὸς τὰ ἡμερα τῶν ἀγρίων ὀψικαρπία τε καὶ
 ἰσχύς καὶ πολυκαρπία τῷ προφαίνειν· πεπαίνει τε γὰρ
 ὀψιαίτερον καὶ τὸ ὅλον ἀνθεῖ καὶ βλαστάνει ὥς ἐπὶ τὸ
 πᾶν· καὶ ἰσχυρότερα τῇ φύσει· καὶ προφαίνει μὲν πλείω
 καρπὸν ἐκπέττει δ' ἥττον, εἰ μὴ καὶ πάντα ἀλλὰ γε τὰ
 ὁμογενῇ οἶον ἐλάας καὶ ἀπίου κότινος καὶ ἀχράς. ἅπαντα
 γὰρ οὕτως, πλὴν εἴ τι σπάνιον ὥσπερ ἐπὶ τῶν κρανείων
 καὶ τῶν οὔων· ταῦτα γὰρ δὴ φασὶ πεπαίτερα καὶ ἡδύ-
 τερα τὰ ἄγρια τῶν ἡμέρων εἶναι· καὶ εἰ δὴ τι ἄλλο μὴ
 προσδέχεται γεωργίαν ἢ δένδρον ἢ καὶ τι τῶν ἐλαττό-
 νων οἶον τὸ σίλφιον καὶ ἡ κάππαρις καὶ τῶν χεδροπῶν
 ὁ θέρμος ἃ καὶ μάλιστ' ἂν τις ἄγρια τὴν φύσιν εἴποι.
 τὸ γὰρ μὴ προσδεχόμενον ἡμέρωσιν ὥσπερ ἐν τοῖς ζώοις 2
 τοῦτο ἄγριον τῇ φύσει. καίτοι φησὶν Ἴππων ἅπαν καὶ
 ἡμερον καὶ ἄγριον εἶναι, καὶ θεραπευόμενον μὲν ἡμε-
 ρον μὴ θεραπευόμενον δὲ ἄγριον, τῇ μὲν ὀρθῶς λέγων
 τῇ δὲ οὐκ ὀρθῶς. ἐξαμελούμενον γὰρ ἅπαν χεῖρον γίνε-
 ται καὶ ἀπαγριοῦται, θεραπευόμενον δὲ οὐχ ἅπαν βέλ-
 τιον ὥσπερ εἴρηται. ὃ δὴ χωριστέον καὶ τὰ μὲν ἄγρια τὰ
 δ' ἡμερα λεκτέον, ὥσπερ τῶν ζώων τὰ συνανθρωπευό-
 μενα καὶ τὰ δεχόμενα τιθασείαν. ἀλλὰ τοῦτο μὲν οὐδὲν 3
 ἴσως διαφέρει ποτέρως ῥητέον. ἅπαν δὲ τὸ ἐξαγριούμε-
 νον τοῖς τε καρποῖς χεῖρον γίνεται καὶ αὐτὸ βραχύτερον

καὶ φύλλοις καὶ κλωσὶ καὶ φύλοις καὶ τῇ ὅλῃ μορφῇ· καὶ γὰρ πυκνότερα καὶ οὐλότερα καὶ σκληρότερα καὶ ταῦτα καὶ ὅλη ἡ φύσις γίνεται ὥς ἐν τούτοις μάλιστα τῆς διαφορᾶς τῶν ἡμέρων καὶ τῶν ἀγρίων γινομένης. δι' ὃ καὶ ὅσα τῶν ἡμερουμένων τοιαῦτα τυγχάνει ταῦτα ἄγρια φασιν εἶναι καθάπερ τὴν πεύκην καὶ τὴν κυπάριττον ἢ ὅλως ἢ τὴν ἄρρενα καὶ τὴν καρούαν δὲ καὶ τὴν διοςβά-
4 λανον. ἔτι τε τῷ φιλόψυχρα καὶ ὀρεινὰ μᾶλλον εἶναι· καὶ γὰρ τοῦτο λαμβάνεται πρὸς τὴν ἀγριότητα τῶν δένδρων καὶ ὅλως τῶν φυτῶν εἴτ' οὖν καθ' αὐτὸ λαμβανόμενον εἴτε κατὰ συμβεβηκός. ὁ μὲν οὖν τῶν ἀγρίων ἀφορισμὸς εἶθ' οὕτως ἢ καὶ ἄλλως ληπτέος, οὐδὲν ἂν ἴσως διενέγκοι πρὸς τὰ νῦν· ἐκεῖνο δὲ ἀληθές ὥς γε τῷ τύπῳ καὶ ἀπλῶς εἰπεῖν ὅτι μᾶλλον ὀρεινὰ τὰ ἄγρια καὶ εὐθενεῖ τὰ πλείω καὶ μᾶλλον ἐν τούτοις τοῖς τόποις, ἐὰν
5 μὴ τις λαμβάνῃ τὰ φίλυδρα καὶ παραποτάμια καὶ ἀλσώδη ταῦτα γὰρ καὶ τὰ τοιαῦτα τυγχάνει πεδεινὰ μᾶλλον. οὐ μὴν ἄλλ' ἐν γε τοῖς μεγάλοις ὄρεσιν, οἷον Παρνησῷ τε καὶ Κυλλήνῃ καὶ Ὀλύμπῳ τῷ Πιερικῷ τε καὶ τῷ Μυσίῳ καὶ εἴ που τοιοῦτον ἕτερον, ἅπαντα φύεται διὰ τὴν πολυειδίαν τῶν τόπων· ἔχουσι γὰρ καὶ λιμνώδεις καὶ ἐνύγρους καὶ ξηροὺς καὶ γεώδεις καὶ πετρώδεις καὶ τοὺς ἀνὰ μέσον λειμῶνας καὶ σχεδὸν ὅσαι διαφοραὶ τῆς γῆς· ἔτι δὲ τοὺς μὲν κοίλους καὶ εὐδεινοὺς τοὺς δὲ μετεώ-
6 ρους καὶ προσηνέμους· ὥστε δύνασθαι παντοῖα καὶ τὰ ἐν τοῖς πεδίοις φέρειν. οὐδὲν δ' ἄτοπον οὐδ' εἰ ἕνια μὴ οὕτω πάμπορα τῶν ὀρῶν ἄλλ' ἰδιωτέρας τινὸς ὕλης ἢ πάσης ἢ τῆς πλείστης, οἷον ἐν τῇ Κρήτῃ τὰ Ἰδαῖα· κυπάριττος γὰρ ἐκεῖ· καὶ τὰ περὶ Κιλικίαν καὶ Συρίαν ἐν οἷς κέδρος· ἐνιαχοῦ δὲ τῆς Συρίας τέρμινθος. αἱ γὰρ διαφοραὶ τῆς χώρας τὴν ιδιότητα ποιοῦσιν. ἄλλ' εἴρηται τὸ ἴδιον ὥς ἐπὶ πᾶν.

CAP. III. Ἰδία δὲ τὰ τοιάδε τῶν ὀρεινῶν, ἃ ἐν τοῖς
 πεδίοις οὐ φύεται, περὶ τὴν Μακεδονίαν ἐλάτη πεύκη
 πίτυς ἀργία φίλυρα ξυγία φηγὸς πύξος ἀνδράχλη μίλος
 ἄρκευθος τέρμινθος ἐρινεὸς φιλύκη ἀφάρκη καρύα
 διοςβάλανος πρίνος. τὰ δὲ καὶ ἐν τοῖς πεδίοις μυρίκη
 πτελέα λεύκη ἰτέα αἰγειρος κρανεία θηλυκρανεία κλή-
 θρα δρυὺς λακάρη ἀχράς μηλέα ὀστρῦα κήλαστρον μελία
 παλίουρος ὀξυάκανθος [σφένδαμνος,] ἦν ἐν μὲν τῷ ὄρει
 πεφυκυῖαν ξυγίαν καλοῦσιν, ἐν δὲ τῷ πεδίῳ γλεῖνον. οἱ
 δ' ἄλλως διαιροῦσι καὶ ἕτερον ποιοῦσιν εἶδος σφενδά-
 μνου καὶ ξυγίας. ἅπαντα δὲ ὅσα κοινὰ τῶν ὀρῶν καὶ 2
 τῶν πεδίων, μεῖζω μὲν καὶ καλλίω τῇ ὄψει τὰ ἐν τοῖς
 πεδίοις γίνεται, κρείττω δὲ τῇ χρεῖα τῇ τε τῶν ξύλων
 καὶ τῇ τῶν καρπῶν τὰ ὀρεινὰ· πλὴν ἀχράδος καὶ ἀπίου
 καὶ μηλέας· αὗται δ' ἐν τοῖς πεδίοις κρείττους οὐ μόνον
 τοῖς καρποῖς ἀλλὰ καὶ τοῖς ξύλοις· ἐν γὰρ τοῖς ὄρεσι μι-
 κρὰ καὶ ὀξώδεις καὶ ἀκανθώδεις γίνονται· πάντα δὲ καὶ
 ἐν τοῖς ὄρεσιν ὅταν ἐπιλάβωνται τῶν οἰκείων τόπων καὶ
 καλλίω φύεται καὶ εὐθηνεῖ μᾶλλον· ὥς δὲ ἀπλῶς εἰπεῖν
 τὰ ἐν τοῖς ὀμαλέσι τῶν ὀρῶν καὶ μάλιστα, τῶν δὲ ἄλλων
 τὰ ἐν τοῖς κάτω καὶ κοιλοῖς· τὰ δ' ἐπὶ τῶν ἄκρων χεῖρι-
 στα, πλὴν εἴ τι τῇ φύσει φιλόψυχρον· ἔχει δὲ καὶ ταῦτ' 3
 αὐτὴν τινα διαφορὰν ἐν τοῖς ἀνομοίοις τῶν τόπων ὑπὲρ ὧν
 ὕστερον λεκτέον· νῦν δὲ διαιρετέον ἕκαστον κατὰ τὰς
 διαφορὰς τὰς εἰρημένους. αἰείφυλλα μὲν οὖν ἐστὶ τῶν
 ἀργίων ἃ καὶ πρότερον ἐλέχθη ἐλάτη πεύκη πίτυς ἀργία
 πύξος ἀνδράχλη μίλος ἄρκευθος τέρμινθος φιλύκη
 ἀφάρκη δάφνη φελλόδρους κήλαστρον ὀξυάκανθος πρί-
 νος μυρίκη· τὰ δὲ ἄλλα πάντα φυλλοβολεῖ· πλὴν εἴ τι
 περιττὸν ἐνιαχοῦ, καθάπερ ἐλέχθη περὶ τῆς ἐν τῇ Κρή-
 τη πλατάνου καὶ δρυὸς καὶ εἴ ποὺ τόπος τις ὅλως εὐτρο-
 φος. κάρπιμα δὲ τὰ μὲν ἄλλα πάντα· περὶ δὲ ἰτέας καὶ 4

αἰγείρου καὶ πτελέας ὥσπερ ἐλέχθη διαμφισβητοῦσιν
ἐνιοι δὲ τὴν αἰγειρον μόνην ἀκαρπεῖν φασιν ὥσπερ καὶ
οἱ ἐν Ἀρκαδίᾳ, τὰ δὲ ἄλλα πάντα τὰ ἐν τοῖς ὄρεσι καρ-
ποφορεῖν. ἐν Κρήτῃ δὲ καὶ αἰγειροὶ κάρπιμοι πλείους
εἰσὶ· μία μὲν ἐν τῷ στομίῳ τοῦ ἄντρου τοῦ ἐν τῇ Ἰδῇ,
ἐν ᾧ τὰ ἀναθήματα ἀνάκειται, ἄλλη δὲ μικρὰ πλησίον·
ἀπωτέρω δὲ μάλιστα δώδεκα σταδίους περὶ τινα κρήνην
Σαύρου καλουμένην πολλαί. εἰσὶ δὲ καὶ ἐν τῷ πλησίον
ὄρει τῆς Ἰδῆς ἐν τῷ Κινδρίῳ καλουμένῳ καὶ περὶ Πραι-
σίαν δὲ ἐν τοῖς ὄρεσιν. οἱ δὲ μόνον τῶν τοιούτων τὴν
πτελέαν κάρπιμον εἶναί φασι, καθάπερ οἱ περὶ Μακε-
5 δονίαν. μεγάλη δὲ διαφορὰ πρὸς καρπὸν καὶ ἀκαρπίαν
καὶ ἡ τῶν τόπων φύσις, ὥσπερ ἐπὶ τε τῆς περσέας ἔχει
καὶ τῶν φοινίκων· ἡ μὲν ἐν Αἰγύπτῳ καρποφορεῖ καὶ εἴ-
που τῶν πλησίον τόπων, ἐν Ῥόδῳ δὲ μέχρι τοῦ ἀνθεῖν
μόνον ἀφικνεῖται. ὁ δὲ φοῖνιξ περὶ μὲν Βαβυλῶνα θαν-
μαστὸς, ἐν τῇ Ἑλλάδι δὲ οὐδὲ πεπαίνει, παρ' ἐνίοις δὲ
6 ὅλως οὐδὲ προφαίνει καρπὸν. ὁμοίως δὲ καὶ ἕτερα
πλείω τοιαῦτ' ἐστίν· ἐπεὶ καὶ τῶν ἐλαττόνων ποαρίων
καὶ ὕλημάτων ἐν τῇ αὐτῇ χώρᾳ καὶ συνόρῳ χώρᾳ τὰ μὲν
κάρπιμα τὰ δ' ἀκαρπα γίνεται· καθάπερ καὶ τὸ κενταύ-
ριον ἐν τῇ Ἡλείᾳ, τὸ μὲν ἐν τῇ ὄρεινῇ κάρπιμον τὸ δ'
ἐν τῷ πεδίῳ ἀκαρπον ἀλλὰ μόνον ἀνθεῖ, τὸ δ' ἐν τοῖς
κοίλοις τόποις οὐδ' ἀνθεῖ πλὴν κακῶς. δοκεῖ δ' οὖν καὶ
τῶν ἄλλων τῶν ὁμογενῶν καὶ ἐν μιᾷ προσηγορίᾳ τὸ μὲν
ἀκαρπον εἶναι τὸ δὲ κάρπιμον, οἷον πρῖνος ὁ μὲν κάρ-
πιμος ὁ δ' ἀκαρπος· καὶ κλήθρα δὲ ὡσαύτως· ἀνθεῖ δ'
7 ἄμφω. σχεδὸν δὲ ὅσα καλοῦσιν ἄρρενα τῶν ὁμογενῶν
ἀκαρπα· τούτων τὰ πολλὰ τὰ μὲν ἀνθεῖν φασι τὰ δ'
ὀλίγον τὰ δ' ὅλως οὐδ' ἀνθεῖν· τὰ δὲ ἀνάπαλιν, τὰ μὲν
ἄρρενα μόνον καρποφορεῖν, οὐ μὴν ἀλλ' ἀπὸ γε τῶν ἀν-
θῶν φύεσθαι τὰ δένδρα, καθάπερ καὶ ἀπὸ τῶν καρπῶν ὅσα

κάρπιμα· καὶ ἐν ἀμφοῖν οὕτως ἐνίοτε πυκνὴν εἶναι τὴν
 ἔκφυσιν ὥστε τοὺς ὄρεοτύπους οὐ δύνασθαι διέναι μὴ
 ὁδοποιησαμένους. ἀμφισβητεῖται δὲ καὶ περὶ τῶν ἀνθῶν 8
 ἐνίων ὥσπερ εἵπομεν. οἱ μὲν γὰρ καὶ δρυὴν ἀνθεῖν οἶον-
 ται καὶ τὴν ἡρακλεῶτιν καρύαν καὶ διοςβάλανον ἔτι δὲ
 πεύκην καὶ πίτυν· οἱ δ' οὐδὲν τούτων ἀλλὰ τὸν ἱουλον
 τὸν ἐν ταῖς καρύαις καὶ τὸ βρύον τὸ δρύϊνον καὶ τὸν
 κύτταρον τὸν πιτύϊνον ὅμοιον καὶ ἀνάλογον εἶναι τοῖς
 προαποπτύτοις ἐρινοῖς. οἱ δὲ περὶ Μακεδονίαν οὐδὲ
 ταῦτά φασιν ἀνθεῖν ἄρκευθον ὀξύην ἄριαν σφένδαμνον.
 ἔνιοι δὲ τὰς ἀρκεύθους δύο εἶναι καὶ τὴν μὲν ἑτέραν ἀν-
 θεῖν μὲν ἄκαρπον δ' εἶναι, τὴν δὲ ἑτέραν οὐκ ἀνθεῖν
 μὲν καρπὸν δὲ φέρειν εὐθύς προφαινόμενον, ὥσπερ καὶ
 τὰς συνᾶς τὰ ἐρινά. συμβαίνει δ' οὖν ὥστε ἐπὶ δύο ἔτη
 τὸν καρπὸν ἔχειν μόνον τοῦτο τῶν δένδρων. ταῦτα μὲν
 οὖν ἐπισκεπτέον.

CAP. IV. Ἡ δὲ βλάστησις τῶν μὲν ἅμα γίνεται καὶ
 τῶν ἡμέρων τῶν δὲ μικρὸν ἐπιλειπομένη τῶν δ' ἤδη
 πλέον, ἀπάντων δὲ κατὰ τὴν ἡρινὴν ὥραν. ἀλλὰ τῶν
 καρπῶν ἡ παραλλαγὴ πλείων· ὥσπερ δὲ καὶ πρότερον
 εἵπομεν, οὐ κατὰ τὰς βλαστήσεις αἱ πεπάνσεις ἀλλὰ
 πολὺν διαφέρουσιν· ἐπεὶ καὶ τῶν ὀψικαρποτέρων, ἃ δὴ
 τινὲς φασιν ἐνιαυτοφορεῖν, οἶον ἄρκευθον καὶ πρίνον,
 ὅμως αἱ βλαστήσεις τοῦ ἡρος. αὐτὰ δ' αὐτῶν τὰ ὁμο-
 γενῇ τῷ πρότερον καὶ ὕστερον διαφέρει κατὰ τοὺς τό-
 πους· πρῶτα μὲν γὰρ βλαστάνει τὰ ἐν τοῖς ἔλεσιν, ὡς
 οἱ περὶ Μακεδονίαν λέγουσι, δεύτερα δὲ τὰ ἐν τοῖς πε-
 δίοις, ἔσχατα δὲ τὰ ἐν τοῖς ὄρεσιν. αὐτῶν δὲ τῶν καθ' 2
 ἕκαστα δένδρων τὰ μὲν συναναβλαστάνει τοῖς ἡμέροις
 οἶον ἀνδράχλη ἀφάρκη· ἄχρᾶς δὲ μικρῷ ὕστερον τῆς
 ἀπίου. τὰ δὲ καὶ πρὸ ξεφύρου καὶ μετὰ πνοᾶς εὐθὺς
 ξεφύρου. καὶ πρὸ ξεφύρου μὲν κρανεῖα καὶ θηλυκρα-

- νεία, μετὰ ξέφυρον δὲ δάφνη κλήθρα, πρὸ ἰσημερίας δὲ
 μικρὸν φίλυρα ξυγία φηγὸς συκῇ· πρωῒβλαστα δὲ καὶ
 καρύα καὶ δρυὺς καὶ ἀκτέος· ἔτι δὲ μᾶλλον τὰ ἄκαρπα
 δοκοῦντα καὶ ἀλσώδη, λεύκη πτελέα ἰτέα αἰγείρος· πλά-
 τανος δὲ μικρῷ ὀψιαίτερον τούτων. τὰ δὲ ἄλλα ὥσπερ
 ἐνισταμένου τοῦ ἥρος, οἷον ἐρινεὸς φιλύκη ὀξυάκανθος
 παλίουρος τέρμινθος καρύα διοςβάλανος· μηλέα δ' ὀψί-
 βλαστος· ὀψιβλαστότατον δὲ σχεδὸν ἵψος ἀρία τετραγω-
 νία θύεια μίλος. αἱ μὲν οὖν βλαστήσεις οὕτως ἔχουσιν.
- 3 αἱ δὲ ἀνθήσεις ἀκολουθοῦσι μὲν ὥς εἰπεῖν κατὰ λόγον,
 οὐ μὴν ἀλλὰ παραλλάττουσι, μᾶλλον δὲ καὶ ἐπὶ πλεόν ἢ
 τῶν καρπῶν τελείωσις. κρανεία μὲν γὰρ ἀποδίδωσι περὶ
 τροπὰς θερινὰς ἢ πρώτους σχεδὸν ὥσπερ πρώτον· ἢ δ'
 ὄψιος, ἣν δὴ τινες καλοῦσι θηλυκρανείαν, μετ' αὐτὸ τὸ
 μετόπωρον· ἔστι δὲ ὁ ταύτης καρπὸς ἄβρωτος καὶ τὸ
 ξύλον ἀσθενὲς καὶ χαῦνον· τοσαύτη δὴ διαφορὰ περὶ
- 4 ἄμφω. τέρμινθος δὲ περὶ πυροῦ ἀμητὸν ἢ μικρῷ ὀψιαί-
 τερον ἀποδίδωσι καὶ μελία καὶ σφένδαμνος τοῦ θέρους,
 τὸν καρπὸν· κλήθρα δὲ καὶ καρύα καὶ ἀχράδων τι γένος
 μετοπώρου· δρυὺς δὲ καὶ διοςβάλανος ὀψιαίτερον ἔτι περὶ
 Πλειάδος δύσιν, ὡσαύτως δὲ καὶ φιλύκη καὶ πρῖνος καὶ
 παλίουρος καὶ ὀξυάκανθος μετὰ Πλειάδος δύσιν· ἢ δ'
 ἀρία χειμῶνος ἀρχομένου· καὶ ἡ μηλέα μὲν τοῖς πρώτοις
 ψύχεσιν, ἀχρὰς δὲ ὀψία χειμῶνος· ἀνδράχλη δὲ καὶ ἀφάρ-
 κη τὸ μὲν πρῶτον πεπαίνουσιν ἅμα τῷ βότρουι περὶ-
 ζοντι, τὸ δὲ ὕστερον, δοκεῖ γὰρ ταῦτα δίκارπα, ἀρχο-
 μένου τοῦ χειμῶνος, ἐλάτη δὲ καὶ μίλος ἀνθοῦσι μικρὸν
- 5 πρὸ ἡλίου τροπῶν· καὶ τῆς γε ἐλάτης τὸ ἄνθος κρόκι-
 νον καὶ ἄλλως καλόν· τὸν δὲ καρπὸν ἀφιάσι μετὰ δύσιν
 Πλειάδος. πεύκη δὲ καὶ πίτυς προτεροῦσι τῇ βλαστήσει
 μικρὸν, ὅσον πεντεκαίδεκα ἡμέραις, τοὺς δὲ καρποὺς
 ἀποδιδόασι μετὰ Πλειάδα κατὰ λόγον. ταῦτα μὲν οὖν

μετριωτέραν μὲν ἔχει παραλλαγήν· πάντων δὲ πλείστην ἢ ἄρκευθος καὶ ἡ κήλαστρος καὶ ἡ πρῖνος· ἡ μὲν γὰρ ἄρκευθος ἐνιαύσιον ἔχειν δοκεῖ· περικαταλαμβάνει γὰρ ὁ νέος τὸν περυσινόν. ὥς δὲ τινὲς φασιν οὐδὲ πεπαίνει, δι' ὃ καὶ προαφαιροῦσι καὶ χρόνον τινὰ τηροῦσιν· ἐὰν δὲ ἑᾶ ἐπὶ τοῦ δένδρου τις ἀποξηραίνεται. φασὶ δὲ καὶ 6 τὴν πρῖνον οἱ περὶ Ἀρκαδίαν ἐνιαυτῷ τελειοῦν· ἅμα γὰρ τὸν ἔνον πεπαίνει καὶ τὸν νέον ὑποφαίνει· ὥστε τοῖς τοιούτοις συμβαίνει συνεχῶς τὸν καρπὸν ἔχειν. φασὶ δὲ γε καὶ τὴν κήλαστρον ὑπὸ τοῦ χειμῶνος ἀποβάλλειν. ὀψικάρπα δὲ σφόδρα καὶ φίλυρα καὶ πύξος. (τὸν δὲ καρπὸν ἄβρωτον ἔχει παντὶ ζῳῷ φίλυρα θηλυκρανεῖα πύξος. ὀψικάρπα δὲ καὶ κιττός καὶ ἄρκευθος καὶ πεύκη καὶ ἀνδράχλη.) ὥς δὲ οἱ περὶ Ἀρκαδίαν φασιν, ἔτι τούτων ὀψικαρπότερα σχεδὸν δὲ πάντων ὀψιαίτερα [τετρα]γωνία θύεα μίλος. αἱ μὲν οὖν τῶν καρπῶν ἀποβολαὶ καὶ πεπάνσεις τῶν ἀγρίων τοιαύτας ἔχουσι διαφορὰς οὐ μόνον πρὸς τὰ ἡμέρα ἀλλὰ καὶ πρὸς ἑαυτά.

CAP. V. Συμβαίνει δ' ὅταν ἄρξωνται βλαστάνειν τὰ μὲν ἄλλα συνεχῇ τὴν τε βλάστησιν καὶ τὴν αὐξησιν ποιεῖσθαι, πεύκην δὲ καὶ ἐλάτην καὶ δρυὴν διαλείπειν καὶ τρεῖς ὁρμὰς εἶναι καὶ τρεῖς ἀφιέναι βλαστοὺς, δι' ὃ καὶ τρίςλοποι· πᾶν γὰρ δὴ δένδρον ὅταν βλαστάνῃ λοπᾶ· πρῶτον μὲν ἄκρου ἕαρος εὐθύς ἵσταμένου τοῦ Θαργηλιῶνος, ἐν δὲ τῇ Ἰδῇ περὶ πεντεκαίδεκα μάλιστα ἡμέρας· μετὰ δὲ ταῦτα διαλιπόντα περὶ τριάκοντα ἢ μικρῷ πλείους ἐπιβάλλεται πάλιν ἄλλους βλαστοὺς ἀπ' ἄκρας τῆς κορυνήσεως τῆς ἐπὶ τῷ προτέρῳ βλαστῷ· καὶ τὰ μὲν ἄνω τὰ δ' εἰς τὰ πλάγια κύκλῳ ποιεῖται τὴν βλάστησιν, οἷον γόνυ ποιησάμενα τὴν τοῦ πρώτου βλαστοῦ κορυφήν ὥςπερ καὶ ἡ πρώτη βλάστησις ἔχει. γίνεται δὲ τοῦτο περὶ τὸν Σκιροφοριῶνα λήγοντα. κατὰ δὲ ταύτην τὴν 2

- βλάστησιν καὶ ἡ κηλὶς φύεται πᾶσα, καὶ ἡ λευκὴ καὶ ἡ
 μέλαινα· φύεται δὲ ὥς ἐπὶ τὸ πολὺ νυκτὸς ἀθρόος· ἐφ'
 ἡμέραν δὲ μίαν αὐξηθεῖσα, πλὴν τῆς πιττοειδοῦς, ἐὰν
 ὑπὸ τοῦ καύματος ληφθῇ ξηραίνεται, καὶ ἀναυξῆς ἐπὶ
 τὸ μείζον, ἐγίνετο γὰρ ἂν μείζων τῷ μεγέθει. διόπερ
 τινὲς αὐτῶν οὐ μείζον ἔχουσι κυάμου τὸ μέγεθος. ἡ δὲ
 μέλαινα καὶ ἐπὶ πλείους ἡμέρας ἔγχλωρός ἐστι, καὶ αὐξά-
 νονται καὶ λαμβάνουσιν ἔνιαι μέγεθος μήλου. διαλεί-
 ποντα δὲ μετὰ τοῦτο περὶ πεντεκαίδεκα ἡμέρας πάλιν τὸ
 τρίτον ἐπιβάλλεται βλαστοὺς Ἑκατομβαιῶνος, ἐλαχίστας
 ἡμέρας τῶν πρότερον· ἴσως γὰρ ἕξ ἢ ἐπτὰ τὸ πλεῖστον·
 ἡ δὲ βλάστησις ὁμοία καὶ τὸν αὐτὸν τρόπον. παρελθου-
 σῶν δὲ τούτων οὐκέτι εἰς μῆκος ἀλλ' εἰς πάχος ἡ αὐξη-
 3 σις τρέπεται. πᾶσι μὲν οὖν τοῖς δένδροις αἱ βλαστήσεις
 φανεραὶ, μάλιστα δὲ τῇ ἐλάτῃ καὶ τῇ πεύκῃ διὰ τὸ στοι-
 χεῖν τὰ γόνυα καὶ ἕξ ἴσου τοὺς ὅξους ἔχειν. ὥρα δὲ καὶ
 πρὸς τὸ τέμνεσθαι τὰ ξύλα τότε διὰ τὸ λοιπῶν· ἐν γὰρ
 τοῖς ἄλλοις καιροῖς οὐκ εὐπεριαιρέτος ὁ φλοιὸς, ἀλλὰ καὶ
 περιαιρεθέντος μέλαν τὸ ξύλον γίνεται καὶ τῇ ὥσῃ χει-
 ρον· ἐπεὶ καὶ πρὸς γε τὴν χρεῖαν οὐδὲν, ἀλλὰ καὶ ἰσχυ-
 ρότερον ἐὰν μετὰ τὴν πέπανσιν τῶν καρπῶν τμηθῇ.
 4 ταῦτα μὲν οὖν ἴδια τῶν προειρημένων δένδρων. αἱ δὲ ⁷/₃
 βλαστήσεις αἱ ἐπὶ κυνὶ καὶ ἄρκτουρῳ γινόμεναι μετὰ τὴν
 ἔαριν ἡν σχεδὸν κοινὰ πάντων· ἐνδηλοὶ δὲ μᾶλλον ἐν
 τοῖς ἡμέροις καὶ τούτων μάλιστα συκῇ καὶ ἀμπέλῳ καὶ
 ῥοιᾷ καὶ ὅλως ὅσα εὐτραφῇ καὶ ὅπου χώρα τοιαύτη· δι'
 ὃ καὶ τὴν ἐπ' ἄρκτουρῳ πλείστην φασὶ γίνεσθαι περὶ
 Θετταλίαν καὶ Μακεδονίαν· ἅμα γὰρ συμβαίνει καὶ τὸ
 μετόπωρον καλὸν γίνεσθαι καὶ μακρὸν, ὥστε καὶ τὴν
 μαλακότητα συμβάλλεσθαι τοῦ ἄερος. ἐπεὶ καὶ ἐν Αἰ-
 γύπτῳ διὰ τοῦθ' ὥς εἰπεῖν αἰεὶ βλαστάνει τὰ δένδρα ἢ
 5 καὶ μικρόν τινα διαλείπει χρόνον. ἀλλὰ τὰ μὲν περὶ τὰς

ἐπιβλαστήσεις ὥσπερ εἴρηται κοινὰ, τὰ δὲ περὶ τὰς δια-
λείψεις ἀπὸ τῆς πρώτης ἰδία τῶν λεχθέντων. ἰδιον δ'
ἐνίοις ὑπάρχει καὶ τὸ τῆς καλουμένης κάχρους, οἶον τοῖς
τε προειρημένοις· ἔχει γὰρ καὶ ἐλάτη καὶ πεύκη καὶ δρυς
καὶ ἔτι φίλυρα καὶ καρύα καὶ διοςβάλανος καὶ πίτυς.
αὗται δὲ γίνονται δρυὶ μὲν πρὸ τῆς βλαστήσεως ὑπο-
φαινούσης τῆς ἡρινῆς ὥρας. ἔστι δ' ὥσπερ ἐκ κύνῃσις φυλ-
λική μεταξὺ πίπτουσα τῆς ἐξ ἀρχῆς ἐποιδήσεως καὶ τῆς
φυλλικῆς βλαστήσεως· τῇ δ' ὅῃ ἐστὶ τοῦ μετοπώρου
μετὰ τὴν φυλλοβολίαν εὐθὺς λιπαρά τις καὶ ὥσπερ ἐπω-
δηγνῦα, καθάπεραν εὖ μέλλουσα βλαστάνειν, καὶ διαμένει
τὸν χειμῶνα μέχρι τοῦ ἤρος. ἡ δὲ ἡρακλεωτικὴ μετὰ τὴν
ἀποβολὴν τοῦ καρποῦ φύει τὸ βοτρυνῶδες ἡλικὸν σκώληξ
εὐμεγέθης, ἐξ ἐνὸς μίσχου πλείω δὲ, ἃ καλοῦσιν τινες
λούλους. τούτων ἕκαστον ἐκ μικρῶν σύγκειται μορίων 6
φολιδωτῶν τῇ τάξει καθάπερ οἱ στροβίλοι τῆς πεύκης,
ὥστε μὴ ἀνομοίαν εἶναι τὴν ὄψιν στροβίλῳ νέῳ καὶ χλωρῷ
πλὴν προμηκέστερον καὶ σχεδὸν ἰσόπαχος διόλου. τοῦτο
δὲ αὖξεται τὸν χειμῶνα· καὶ ἅμα τῷ ἤρῳ χάσκει τὰ φο-
λιδωτὰ καὶ ξανθὰ γίνεται καὶ τὸ μῆκος λαμβάνει καὶ τρι-
δάκτυλον· ὅταν δὲ τοῦ ἤρος τὸ φύλλον βλαστάνῃ ταῦτ'
ἀποπίπτει καὶ τὰ τοῦ καρπύου καλυκώδη περικάρπια γί-
νεται συμμεμυκότεα κατὰ τοῦ μίσχου, τοσαῦτα ὅσα καὶ
ἦν τὰ ἄνθη· τούτων δ' ἐν ἑκάστῳ κάρπον ἓν. περὶ δὲ
τῆς φιλύρας ἐπισκεπτέον, καὶ εἴ τι ἄλλο καχρουφόρον.

CAP. VI. Ἔστι δὲ καὶ τὰ μὲν εὐανξῆ τὰ δὲ δυσανξῆ.
εὐανξῆ μὲν τὰ τε πάρυδρα, οἶον πτελέα πλάτανος λεύκη
αἰγείρος ἰτέα· καὶ τοι περὶ ταύτης ἀμφισβητοῦσιν τινες
ὡς δυσανξοῦς· καὶ τῶν καρποφόρων δὲ ἐλάτη πεύκη
δρυς. εὐανξέστατον δὲ . . . μίλος καὶ λάκαρα φηγὸς ἄρ-
κενθος σφένδαμνος ὀστράα ξυγία μελία κλήθρα πίτυς
ἀνδράχλη κρανεία πύξος ἀχράς. καρποφορεῖ δ' εὐθὺς

- ἐλάτῃ πεύκῃ πίτυς, καὶ ὀπηλικονοῦν μέγεθος λάβωσιν.
- 2 ἡ δὲ αὐξησις καὶ ἡ βλάστησις τῶν μὲν ἄλλων ἄτακτος κατὰ τοὺς τόπους τῶν βλαστῶν, τῆς δ' ἐλάτης ὠρισμένη καὶ συνεχῆς καὶ ὕστερον. ὅταν γὰρ ἐκ τοῦ στελέχους τὰ πρῶτα σχισθῇ πάλιν ἐξ ἐκείνου ἡ ἑτέρα σχίσις γίνεται κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον, καὶ τοῦτ' αἰεὶ ποιεῖ κατὰ πάσας τὰς ἐπιβλαστήσεις. ἐν δὲ τοῖς ἄλλοις οὐδ' οἱ ὄξοι κατ' ἀλλήλους πλήν ἐπὶ τινων ὀλίγων οἶον κοτίνου καὶ ἄλλων· ἔχει δὲ καὶ τῇδε διαφορὰν ἡ αὐξησις κοινῇ πάντων ὁμοίως ἡμέρων τε καὶ ἀγρίων· τὰ μὲν γὰρ καὶ ἐκ τοῦ ἄκρου τῶν βλαστῶν καὶ ἐκ τῶν πλαγίων φύεται, καθάπερ ἄπιος ῥόα συκῇ μύρρινος σχεδὸν τὰ πλεῖστα· τὰ δ' ἐκ τοῦ ἄκρου μὲν οὐκ ἀνίησιν ἐκ δὲ τῶν πλαγίων, καὶ αὐτὸ προωθεῖται τὸ ὑπάρχον ὥσπερ καὶ τὸ ὅλον στέλεχος καὶ οἱ ἀκρεμόνες. συμβαίνει δὲ τοῦτο ἐπὶ τῆς περσικῆς
- 3 καρύας καὶ τῆς ἡρακλεωτικῆς καὶ ἄλλων. ἀπάντων δὲ τῶν τοιούτων εἰς ἓν φύλλον ἀποτελευντῶσιν οἱ βλαστοί, δι' ὃ καὶ εὐλόγως οὐκ ἐπιβλαστάνει καὶ αὐξάνεται μὴ ἔχοντα ἀρχήν. ὁμοία δὲ τρόπον τινὰ ἡ αὐξησις καὶ τοῦ σίτου· καὶ γὰρ οὗτος αἰεὶ τῇ προώσει τοῦ ὑπάρχοντος αὐξάνεται, καὶ κολοβωθῇ τὰ φύλλα καθάπερ ἐν τοῖς ἐπιβοσκομένοις· πλήν οὗτός γε οὐδ' ἐκ τοῦ πλαγίου παραφύει καθάπερ ἔνια τῶν χεδροπῶν. αὕτη μὲν οὖν δια-
- 4 φορά τις ἂν εἴη βλαστήσεως ἅμα καὶ αὐξήσεως. βαθυρριζα δὲ οὗ φασὶ τινες εἶναι τὰ ἄγρια διὰ τὸ φύεσθαι πάντα ἀπὸ σπέρματος, οὐκ ἄγαν ὀρθῶς λέγοντες. ἐνδέχεται γὰρ ὅταν ἐμβιώσῃ πόρρω καθιέναι τὰς ῥίζας· ἐπεὶ καὶ τῶν λαχάνων τὰ πολλὰ τοῦτο ποιεῖ, καίπερ ἀσθενέστερα ὄντα καὶ ἐναργῶς φνόμενα [ἐν] τῇ γῇ. βαθυρριζότατον δ' οὖν δοκεῖ τῶν ἀγρίων εἶναι ἡ πρῖνος· ἐλάτῃ δὲ καὶ πεύκῃ μετρίως, ἐπιπολαιότατον δὲ θραύπαλος καὶ κοκκυμηλέα καὶ σποδιάς· αὕτη δ' ἐστὶν ὥσπερ ἀγρία

κοκκυμηλέα. ταῦτα μὲν οὖν καὶ ὀλιγόρριζα· ὁ δὲ θραύ-
παλος πολύρριζον. συμβαίνει δὲ τοῖς ἄλλοις τοῖς μὴ κατὰ
βάθους ἔχουσι, καὶ οὐχ ἥκιστα ἐλάτῃ καὶ πεύκῃ, προο-
ρίζοις ὑπὸ τῶν πνευμάτων ἐκπίπτειν. οἱ μὲν οὖν περὶ 5
Ἀρκαδίαν οὕτω λέγουσιν. οἱ δ' ἐκ τῆς Ἰδῆς βαθυρριζό-
τερον ἐλάτῃν δρυὸς ἀλλ' ἐλάττους ἔχειν καὶ εὐθυρριζο-
τέραν εἶναι· βαθυρριζότατον δὲ καὶ τὴν κοκκυμηλέαν
καὶ τὴν ἡρακλεωτικὴν, τὰς δὲ ρίζας λεπτὰς καὶ ἰσχυρὰς
τὴν ἡρακλεωτικὴν, τὴν δὲ κοκκυμηλέαν πολύρριζον,
ἄμφω δ' ἐμβιῶναι δεῖν· δυσώλεθρον δὲ τὴν κοκκυμη-
λέαν. ἐπιπολῆς δὲ σφένδαμνον καὶ ὀλίγας· τὴν δὲ με-
λίαν πλείους καὶ εἶναι πυκνόρριζον καὶ βαθύρριζον. ἐπι-
πολῆς δὲ καὶ ἄρκευθον καὶ κέδρον· καὶ κλήθρας λεπτὰς
καὶ ὁμαλεῖς· ἐτι δ' ὀξύνην· καὶ γὰρ τοῦτ' ἐπιπολαιόρριζον
καὶ ὀλιγόρριζον. τὴν δὲ οὖαν ἐπιπολαίους μὲν ἰσχυρὰς
δὲ καὶ παχείας καὶ δυσωλέθρους πλήθει δὲ μετρίας. βα-
θύρριζα μὲν οὖν καὶ οὐ βαθύρριζα τὰ τοιαῦτ' ἐστίν.

CAP. VII. Ἀποκοπέντος δὲ τοῦ στελέχους τὰ μὲν
ἄλλα πάνθ' ὥς εἰπεῖν παραβλαστάνει, πλήν ἂν αἱ ρίζαι
πρότερον τύχωσι πεπονηκυῖαι· πεύκη δὲ καὶ ἐλάτῃ τε-
λέως ἐκ ριζῶν αὐτοετείς αὐαίνονται καὶ ἂν τὸ ἄκρον
ἐπικοπῇ. συμβαίνει δὲ ἰδιόν τι περὶ τὴν ἐλάτῃν· ὅταν
γὰρ κοπῇ ἢ κολουσθῇ ὑπὸ πνεύματος ἢ καὶ ἄλλου τινὸς
περὶ τὸ λεῖον τοῦ στελέχους — ἔχει γὰρ μέχρι τινὸς
λεῖον καὶ ἄοξον καὶ ὁμαλὸν ἱκανὸν ἴστω πλοίου — περι-
φύεται μικρὸν, ὑποδεέστερον εἰς ὕψος, καὶ καλοῦσιν οἱ
μὲν ἄμφανξιν οἱ δὲ ἀμφίφυναν, τῷ μὲν χρώματι μέλαν
τῇ δὲ σκληρότητι ὑπερβάλλον ἐξ οὗ τοὺς κρατῆρας
ποιοῦσιν οἱ περὶ Ἀρκαδίαν· τὸ δὲ πάχος οἷον ἂν τύχῃ 2
τὸ δένδρον ὅσῳ περ ἂν ἰσχυρότερον καὶ ἐγγυλότερον ἢ
παχύτερον. συμβαίνει δὲ κάκεινο ἰδιον ἐν ταύτῳ τούτῳ
περὶ τὴν ἐλάτῃν· ὅταν μὲν γὰρ τις τοὺς ὄξους ἅπαντας

- ἀφελὼν ἀποκόψῃ τὸ ἄκρον, ἀποθνήσκει ταχέως· ὅταν δὲ τὰ κατωτέρω τὰ κατὰ τὸ λεῖον ἀφέλῃ, ξῆ τὸ κατάλοιπον περὶ ὃ δὴ καὶ ἡ ἄμφανξις φύεται. ξῆ δὲ δῆλον ὅτι τῷ ἔργυλον εἶναι καὶ χλωρὸν, εἶπερ ἀπαράβλαστον.
- 3 ἄλλα γὰρ τοῦτο μὲν ἴδιον τῆς ἐλάτης. φέρει δὲ τὰ μὲν ἄλλα τὸν τε καρπὸν τὸν ἐαυτῶν καὶ τὰ κατ' ἐνιαυτὸν ἐπιγινόμενα ταῦτα, φύλλον ἄνθος βλαστὸν· τὰ δὲ καὶ βρύον ἢ ἔλικα· τὰ δὲ πλείω, καθάπερ ἢ τε πτελέα τὸν τε βότρυν καὶ τὸ θυλακῶδες τοῦτο, καὶ συκῇ καὶ τὰ ἐρινὰ τὰ προαποπίπτοντα καὶ εἴ τινες ἄρα τῶν συκῶν ὀλυνθοφοροῦσιν· ἴσως δὲ τρόπον τινὰ καρπὸς οὗτος. ἄλλ' ἢ ἡρακλεωτικὴ καρύα τὸν ἱουλον καὶ ἢ πρῖνος τὸν φοινικοῦν κόκκον ἢ δὲ δάφνη τὸ βότρυον. φέρει μὲν καὶ ἡ καρποφόρος, εἰ μὴ καὶ πᾶσα ἄλλα τοι γένος τι αὐτῆς, οὐ μὴν ἄλλα πλεόν ἢ ἄκαρπος ἦν δὴ καὶ ἄρρενά τι-
- 4 νες καλοῦσιν. ἄλλ' ἢ πεύκη τὸν προαποπίπτοντα κύτταρον. πλεῖστα δὲ πάντων ἢ δρυὺς παρὰ τὸν καρπὸν, οἶον τὴν τε κηκίδα τὴν μικρὰν καὶ τὴν ἐτέραν τὴν πιττώδη μέλαιναν. ἔτι δὲ συκαμινῶδες ἄλλο τῇ μορφῇ πλήν σκληρὸν καὶ δυσκάτακτον, σπάνιον δὲ τοῦτο· καὶ ἕτερον αἰδοιωδὴ σχέσιν ἔχον, τελειούμενον δ' ἔτι σκληρὸν κατὰ τὴν ἐπανάστασιν καὶ τετρυπημένον· προσεμφερὲς τρόπον τινὰ τοῦτ' ἐστὶ καὶ ταύρου κεφαλῇ, περικαταγνύμενον δὲ ἐνδοθεν ἔχει πυρῆνος ἐλάας ἰσοφυῆς. φύει δὲ καὶ τὸν ὑπ' ἐνίαν καλούμενον πῖλον· τοῦτο δ' ἐστὶ σφαιρίον ἐριῶδες μαλακὸν περὶ πυρηνίου σκληρότητα πεφυκὸς, ᾧ χρῶνται πρὸς τοὺς λύχνους· καίεται γὰρ καλῶς ὥσπερ καὶ ἡ μέλαινα κηκίς. φύει δὲ καὶ ἕτερον σφαιρίον κόμην ἔχον, τὰ μὲν ἄλλα ἀχρεῖον, κατὰ δὲ τὴν ἐαρινὴν ὥραν ἐπίβαπτον χυλῷ μελιτηροῷ καὶ κατὰ τὴν
- 5 ἀφῆν καὶ κατὰ τὴν γεῦσιν. παραφύει δ' ἐνδοτέρω τῆς τῶν ῥαβδῶν μασχαλίδος ἕτερον σφαιρίον ἄμισχον καὶ

κοιλόμισχον ἴδιον καὶ ποικίλον· τοὺς μὲν γὰρ ἐπανεστη-
 νότας ὀμφαλοὺς ἐπιλεύκους ἢ ἐπεστιγμένους ἔχει μέλα-
 ρας τὸ δ' ἀνὰ μέσον κοκκοβαφές καὶ λαμπρόν· ἀνοιγό-
 μενον δ' ἐστὶ μέλαν καὶ ἐπίσαπρον. σπάνιον δὲ παρα-
 ρύει καὶ λιθάριον κισσηροειδὲς ἐπὶ πλεῖον. ἔτι δ' ἄλλο
 τούτου σπανιαιτέρον φυλλικὸν συμπεπιλημένον πρόμη-
 κες σφαιρίον. ἐπὶ δὲ τοῦ φύλλου φύει κατὰ τὴν ῥάχιν
 σφαιρίον λευκὸν διαυγὲς ὕδατῶδες ὅταν ἀπαλὸν ᾖ· τοῦτο 6
 δὲ καὶ μύας ἐνίοτε ἐνδὸν ἴσχει. τελειούμενον δὲ σκλη-
 ρύνεται κηκίδος μικρᾶς λείας τρόπον. ἡ μὲν οὖν δρυς
 ποσαῦτα φέρει παρὰ τὸν καρπὸν. οἱ γὰρ μύκητες ἀπὸ
 τῶν ῥιζῶν καὶ παρὰ τὰς ῥίζας φνόμενοι κοινοὶ καὶ ἐτέ-
 ρων εἰσὶν. ὥσανύτως δὲ καὶ ἡ ἰξία· καὶ γὰρ αὕτη φύεται
 καὶ ἐν ἄλλοις· ἀλλ' οὐδὲν ἦττον ὥσπερ ἐλέχθη πλειστο-
 πόρον ἐστίν· εἰ δέ γε δὴ καθ' Ἡσίοδον φέρει μέλι καὶ
 μελίττας ἔτι μᾶλλον· φαίνεται δ' οὖν καὶ ὁ μελιτώδης
 οὗτος χυλὸς ἐκ τοῦ ἄερος ἐπὶ ταύτῃ μάλιστα προσίξειν.
 παρὰ δὲ καὶ ὅταν κατακαυθῇ γίνεσθαι λίτρον ἐξ αὐτῆς.
 ταῦτα μὲν οὖν ἴδια τῆς δρυός.

CAP. VIII. Πάντων δ' ὥσπερ ἐλέχθη τῶν δένδρων
 ὡς καθ' ἕκαστον γένος λαβεῖν διαφορὰ πλείους εἰσὶν· ἡ
 μὲν κοινὴ πᾶσιν ἢ διαιροῦσι τὸ θῆλυ καὶ τὸ ἄρρεν, ὧν τὸ
 μὲν καρποφόρον τὸ δὲ ἄκαρπον ἐπὶ τινων. ἐν οἷς δὲ
 ἄμφω καρποφόρα τὸ θῆλυ καλλικαρπότερον καὶ πολυ-
 καρπότερον· πλὴν ὅσοι ταῦτα καλοῦσιν ἄρρενα, καλοῦσι
 γὰρ τινες. παραπλησία δ' ἡ τοιαύτη διαφορὰ καὶ ὡς τὸ
 ἡμέρον διήρηται πρὸς τὸ ἄγριον. ἑτέρα δὲ κατ' εἶδος
 αὐτῶν τῶν ὁμογενῶν· ὑπὲρ ὧν λεκτέον ἅμα συνεμφαί-
 νοντας καὶ τὰς ἰδίας μορφὰς τῶν μὴ φανερῶν καὶ γνω-
 ρίμων. δρυὸς δὲ γένη — ταύτην γὰρ μάλιστα διαιροῦσι· 2
 καὶ ἐνιοὶ γε εὐθὺς τὴν μὲν ἡμέρον καλοῦσι τὴν δ' ἄγριαν
 οὐ τῇ γλυκύτητι τοῦ καρποῦ διαιροῦντες· ἐπεὶ γλυκύ-

τατός γε ὁ τῆς φηγοῦ, ταύτην δ' ἀγρίαν ποιοῦσιν· ἀλλὰ
 τῷ μᾶλλον ἐν τοῖς ἐργασίμοις φύεσθαι καὶ τὸ ξύλον ἔχειν
 λειότερον, τὴν δὲ φηγὸν τραχὺ καὶ ἐν τοῖς ὄρεινοῖς —
 γένη μὲν οὖν οἱ μὲν τέτταρα ποιοῦσιν οἱ δὲ πέντε. διαλ-
 λάττουσι δ' ἓν ἑνὶ τοῖς ὀνόμασιν, οἷον τὴν τὰς γλυκείας
 φέρουσιν οἱ μὲν ἡμερίδα καλοῦντες οἱ δ' ἐτυμόδρυν.
 ὁμοίως δὲ καὶ ἐπ' ἄλλων. ὥς δ' οὖν οἱ περὶ τὴν Ἰδην
 διαιροῦσι τὰ δ' ἐστὶ τὰ εἶδη· ἡμερὶς αἰγίλωψ πλατύφυλ-
 λος φηγὸς ἀλίφλοιος· οἱ δὲ εὐθύφλοιον καλοῦσιν. κάρ-
 πιμα μὲν πάντα· γλυκύντατα δὲ τὰ τῆς φηγοῦ καθάπερ
 εἴρηται, καὶ δεύτερον τὰ τῆς ἡμερίδος, ἔπειτα τῆς πλα-
 τυφύλλου, καὶ τέταρτον ἡ ἀλίφλοιος, ἔσχατον δὲ καὶ πι-
 3 κρότατον ἡ αἰγίλωψ. οὐχ ἅπασαι δὲ γλυκεῖαι ἐν τοῖς γέ-
 νεσιν ἀλλ' ἐνίοτε καὶ πικραὶ καθάπερ ἡ φηγός. διαφέ-
 ρουσι δὲ καὶ τοῖς μεγέθεσι καὶ τοῖς σχήμασι καὶ τοῖς
 χρώμασι τῶν βαλάνων. ἴδιον δὲ ἔχουσιν ἢ τε φηγὸς καὶ
 ἡ ἀλίφλοιος· ἀμφοτέραι γὰρ παραλιθάξουσιν ἐν τοῖς ἄρ-
 ρεσι καλουμένοις ἐξ ἄκρων τῶν βαλάνων ἐκατέρωθεν αἱ
 μὲν πρὸς τῷ κελύφει αἱ δὲ πρὸς αὐτῇ τῇ σαρκί. δι' ὃ
 καὶ ἀφαιρεθέντων ὅμοια γίνεται κοιλωμάτα τοῖς ἐπὶ τῶν
 4 ζώων. διαφέρουσι δὲ καὶ τοῖς φύλλοις καὶ τοῖς στελέ-
 χεσι καὶ τοῖς ξύλοις καὶ τῇ ὅλῃ μορφῇ. ἡ μὲν γὰρ ἡμερὶς
 οὐκ ὀρθοφυῆς οὐδὲ λεῖα οὐδὲ μακρά· περίκομος γὰρ ἡ
 φυτεία καὶ ἐπεστραμμένη καὶ πολυμάσχαλος ὥστε ὀξώδη
 καὶ βραχεῖαν γίνεσθαι· τὸ δὲ ξύλον ἰσχυρόν μὲν ἀσθενέ-
 στερον δὲ τῆς φηγοῦ· τοῦτο γὰρ ἰσχυρότατον καὶ ἀσαπέ-
 στατον. οὐκ ὀρθοφυῆς δὲ οὐδ' αὐτὴ ἀλλ' ἦτον ἐτι τῆς
 ἡμερίδος, τὸ δὲ στέλεχος παχύτατον, ὥστε καὶ τὴν ὅλην
 μορφήν βραχεῖαν εἶναι· καὶ γὰρ ἡ φυτεία περίκομος καὶ
 ταύτῃ καὶ οὐκ εἰς ὀρθόν. ἡ δὲ αἰγίλωψ ὀρθοφυέςτατον
 καὶ ὑψηλότατον καὶ λειότατον καὶ τὸ ξύλον εἰς μῆκος
 ἰσχυρότατον. οὐ φύεται δὲ ἐν τοῖς ἐργασίμοις ἢ σπανίως.

ἡ δὲ πλατύφυλλος δεύτερον ὀρθοφυτῆα καὶ μήκει πρὸς δὲ 5
 τὴν χρεῖαν τὴν οἰκοδομικὴν χεῖριστον μετὰ τὴν ἀλίφλοιον,
 φαῦλον δὲ καὶ εἰς τὸ καίειν καὶ ἀνθρακεύειν ὥσπερ καὶ
 τὸ τῆς ἀλιφλοίου, καὶ θριπηδέστατον μετ' ἐκείνην· ἡ
 γὰρ ἀλίφλοιος παχὺ μὲν ἔχει τὸ στέλεχος χαῦνον δὲ καὶ
 κοῖλον ἐὰν ἔχη πάχος ὡς ἐπὶ τὸ πολὺν, δι' ὃ καὶ ἀχρεῖον εἰς
 τὰς οἰκοδομὰς· ἐτι δὲ σήπεται τάχιστα· καὶ γὰρ ἔνυγρόν
 ἐστὶ τὸ δένδρον· δι' ὃ καὶ κοίλη γίνεται. φασὶ δέ τι-
 νες οὐδ' ἐγκάρδιον εἶναι μόνη. λέγουσιν ὡς καὶ κεραυνο-
 βλῆτες αὐταὶ μόναι γίνονται καίπερ ὕψος οὐκ ἔχουσαι τῶν
 Αἰολέων τινες, οὐδὲ πρὸς τὰ ἱερὰ χρῶνται τοῖς ξύλοις.
 κατὰ μὲν οὖν τὰ ξύλα καὶ τὰς ὅλας μορφὰς ἐν τούτοις αἱ 6
 διαφοραί. κηκίδας δὲ πάντα φέρει τὰ γένη, μόνη δὲ εἰς
 τὰ δέρματα χρησίμην ἢ ἡμερίς. ἡ δὲ τῆς αἰγίλωπος καὶ
 τῆς πλατυφύλλου τῇ μὲν ὥσει παρομοία τῇ τῆς ἡμερίδος,
 πλὴν λειότερα, ἀχρεῖος δέ. φέρει καὶ τὴν ἑτέραν τὴν
 μέλαιναν ἢ τὰ ἔρια βάπτουσιν. ὃ δὲ καλοῦσί τινες φά-
 σκον ὅμοιον τοῖς ῥακίοις ἢ αἰγίλωψ μόνη φέρει πολὺν
 καὶ τραχὺ καὶ τετραπηχναῖον κατακρεμάννυται καθάπερ
 τρύχος ὀθονίου μακρόν. φύεται δὲ τοῦτο ἐκ τοῦ φλοιοῦ
 καὶ οὐκ ἐκ τῆς κορύνης ὅθεν ἢ βάλανος, οὐδ' ἐξ ὀφθαλ-
 μοῦ ἀλλ' ἐκ τοῦ πλαγίου τῶν ἄνωθεν ὄζων. ἡ δ' ἀλί- 7
 φλοιος ἐπίμελαν τοῦτο φύει καὶ βραχύ. οἱ μὲν οὖν ἐκ τῆς
 Ἰδης οὕτως διαιροῦσιν. οἱ δὲ περὶ Μακεδονίαν τέτταρα
 γένη ποιοῦσιν, ἐτυμόδρον ἢ τὰς γλυκείας, πλατύφυλλον
 ἢ τὰς πικράς, φηγὸν ἢ τὰς στρογγύλας, ἄσπριν· ταύτην
 δὲ οἱ μὲν ἄκαρπον ὅλως οἱ δὲ φαῦλον τὸν καρπὸν, ὥστε
 μηδὲν ἐσθίειν ζῶον πλὴν ὕδρ, καὶ ταύτην ὅταν ἑτέραν
 μὴ ἔχη· καὶ τὰ πολλὰ λαμβάνεσθαι περικεφαλαία. μο-
 χθηρὰ δὲ καὶ τὰ ξύλα· πελεκηθέντα μὲν ὅλως ἀχρεῖα·
 καταρήγνυται γὰρ καὶ διαπίπτει· ἀπελέκητα δὲ βελτίω,
 δι' ὃ καὶ οὕτω χρῶνται. μοχθηρὰ δὲ καὶ εἰς καῦσιν καὶ

εἰς ἀνθρακείαν· ἀχρεῖος γὰρ ὅλως ὁ ἀνθραξ διὰ τὸ πη-
δᾶν καὶ σπινθηρίζειν πλὴν τοῖς χαλκεῦσι. τούτοις δὲ
χρησιμώτερος τῶν ἄλλων· διὰ γὰρ τὸ ἀποσβέννυσθαι
ὅταν παύσῃται φνυσώμενος ὀλίγος ἀναλίσκεται. τὸ δὲ
τῆς ἀλιφλοίου χρήσιμον εἰς τοὺς ἄξονας μόνον καὶ τὰ
τοιαῦτα. δρυὸς μὲν οὖν ταύτας ποιοῦσι τὰς ἰδέας.

CAP. IX. Τῶν δὲ ἄλλων ἐλάττους· καὶ σχεδὸν τάς
γε πλεῖστα διαιροῦσι ἄρρενι καὶ θήλει καθάπερ εἴρηται,
πλὴν ὀλίγων ὧν ἔστι καὶ ἡ πεύκη· πεύκης γὰρ τὸ μὲν
ἡμερον ποιοῦσι τὸ δ' ἄγριον, τῆς δ' ἄγρίας δύο γένη·
καλοῦσι δὲ τὴν μὲν ἰδαίαν τὴν δὲ παραλίαν· τούτων δὲ
ὀρθότερα καὶ μακροτέρα καὶ τὸ φύλλον ἔχουσα παχύτε-
ρον ἢ ἰδαία, τὸ δὲ φύλλον λεπτότερον καὶ ἀμεννυότερον
ἢ παραλία καὶ λειότερον τὸν φλοιὸν καὶ εἰς τὰ δέρματα
χρήσιμον· ἢ δὲ ἑτέρα οὗ. καὶ τῶν στροβίλων ὁ μὲν τῆς
παραλίας στρογγύλος τε καὶ διαχάσκων ταχέως, ὁ δὲ τῆς
ἰδαίας μακρότερος καὶ χλωρὸς καὶ ἥττον χάσκων ὥς ἂν
ἀγριώτερος· τὸ δὲ ξύλον ἰσχυρότερον τὸ τῆς παραλίας·
δεῖ γὰρ καὶ τὰς τοιαύτας διαφορὰς λαμβάνειν τῶν συγ-
2 γευνῶν· γνώριμα γὰρ διὰ τὴν χρεῖαν. ὀρθότερον δὲ καὶ
παχύτερον ὥσπερ εἴπομεν ἢ ἰδαία καὶ πρὸς τούτοις πιτ-
τωδέστερον ὅλως τὸ δένδρον, μελαντέρα δὲ πίττη καὶ
γλυκνυτέρα καὶ λεπτοτέρα καὶ εὐωδεστέρα, ὅταν ἡ ὥμή·
ἐψηθεῖσα δὲ χείρων ἐκβαίνει διὰ τὸ πολὺν ἔχειν τὸν ὀρ-
ρόν. εἰκόασι δ' ἅπερ οὗτοι διαιροῦσιν ὀνόμασιν ἰδίους
οἱ ἄλλοι διαιρεῖν τῷ ἄρρενι καὶ θήλει. φασὶ δ' οἱ περὶ
Μακεδονίαν καὶ ἄκαρπόν τι γένος ὅλως εἶναι πεύκης καὶ
τὸ μὲν ἄρρεν βραχύτερόν τε καὶ σκληροφυλλότερον, τὸ
δὲ θῆλυ εὐμηκέστερον καὶ τὰ φύλλα λιπαρὰ καὶ ἀπαλὰ
καὶ κεκλιμένα μᾶλλον ἔχειν· ἔτι δὲ τὰ ξύλα τῆς μὲν ἄρ-
ρενος περίμητρα καὶ σκληρὰ καὶ ἐν ταῖς ἐργασίαις στρε-
φόμενα τῆς δὲ θηλείας εὐεργὰ καὶ ἀστραβῇ καὶ μαλακώ-

τερα. σχεδὸν δὲ κοινή τις ἡ διαφορὰ πάντων τῶν ἄρρε- 3
 νων καὶ θηλειῶν, ὥς οἱ ὕλοτόμοι φασίν. ἅπαν γὰρ τὸ
 ἄρρεν τῇ πελεκήσει καὶ βραχύτερον καὶ ἐπεστραμμένον
 μᾶλλον καὶ δυσεργότερον καὶ τῷ χρώματι μελάντερον,
 τὸ δὲ θῆλυ εὐμηκέστερον· ἐπεὶ καὶ τὴν αἰγίδα τὴν κα-
 λουμένην ἢ θήλεια τῆς πεύκης ἔχει· τοῦτο δ' ἐστὶ τὸ
 ἐγκάρδιον αὐτῆς· αἷτιον δὲ ὅτι ἀπενκοτέρα καὶ ἥττον
 ἐνδαδος καὶ λειότερα καὶ εὐκτεανωτέρα. γίνεται δὲ ἐν
 τοῖς μέγεθος ἔχουσι τῶν δένδρων ὅταν ἐκπεσόντα περι-
 σαπῇ τὰ λευκὰ καὶ τὰ κύκλω. τούτων γὰρ περίαιρεθέν-
 των καὶ καταλειφθείσης τῆς μήτρας ἐκ ταύτης πελεκᾶ-
 ται· ἐστὶ δὲ εὐχρουν σφόδρα καὶ λεπτόινον. ὃ δὲ οἱ περὶ
 τὴν Ἰδην δαδουργοὶ καλοῦσι συκῆν, τὸ ἐπιγιννόμενον ἐν
 ταῖς πεύκαις, ἐρυθρότερον τὴν χροιάν τῆς δαδός, ἐν τοῖς
 ἄρρεσιν ἐστὶ μᾶλλον· δυσῶδες δὲ τοῦτο καὶ οὐκ ὄξει δα- 4
 δός οὐδὲ καίεται ἀλλ' ἀποπηδᾷ ἀπὸ τοῦ πυρός. πεύκης
 μὲν οὖν ταῦτα γένη ποιοῦσιν, ἡμερόν τε καὶ ἄγριον, καὶ
 τῆς ἀργίας ἄρρενά τε καὶ θήλειαν καὶ τρίτην τὴν ἄκαρ-
 πον. οἱ δὲ περὶ τὴν Ἀρκαδίαν οὔτε τὴν ἄκαρπον λέγου-
 σιν οὔτε τὴν ἡμερον πεύκην ἀλλὰ πίτυν εἶναί φασι· καὶ
 γὰρ τὸ στέλεχος ἐμφερέστατον εἶναι τῇ πίτυϊ καὶ ἔχειν
 τὴν τε λεπτότητα καὶ τὸ μέγεθος καὶ ἐν ταῖς ἐργασίαις
 ταῦτὸ τὸ ξύλον· τὸ γὰρ τῆς πεύκης καὶ παχύτερον καὶ
 λειότερον καὶ ὑψηλότερον εἶναι· καὶ τὰ φύλλα τὴν μὲν
 πεύκην ἔχειν πολλὰ καὶ λιπαρὰ καὶ βαθέα καὶ κεκλιμένα,
 τὴν δὲ πίτυν καὶ τὴν κωνοφόρον ταύτην ὀλίγα τε καὶ
 αὐχμωδέστερα καὶ πεφρικότα μᾶλλον· ἄμφω δὲ τριχό-
 φυλλα. ἔτι δὲ τὴν πίτταν ἐμφερεστέραν τῆς πίτυος· καὶ
 γὰρ τὴν πίτυν ἔχειν ὀλίγην τε καὶ πικρὰν ὥσπερ καὶ τὴν
 κωνοφόρον, τὴν δὲ πεύκην εὐώδη καὶ πολλήν. φύεται
 δ' ἐν μὲν τῇ Ἀρκαδίᾳ ἡ πίτυς ὀλίγη περὶ δὲ τὴν Ἠλείαν
 πολλή. οὗτοι μὲν οὖν ὅλῳ τῷ γένει διαμφισβητοῦσιν.

- 5 ἡ δὲ πίσυς δοκεῖ τῆς πεύκης καὶ διαφέρειν τῷ λιπαρώ-
 τέρα τε εἶναι καὶ λεπτοφυλλοτέρα καὶ τὸ μέγεθος ἐλάτ-
 των καὶ ἥττον ὀρθοφυής· ἔτι δὲ τὸν κῶνον ἐλάττω φέ-
 ρειν καὶ πεφρικότα μᾶλλον καὶ τὸ κάρυον πιττωδέστε-
 ρον· καὶ τὰ ξύλα λευκότερα καὶ ὁμοιότερα τῇ ἐλάτῃ καὶ
 τὸ ὅλον ἄπευκα. διαφορὰν δ' ἔχει καὶ ταύτην μεγάλην
 πρὸς τὴν πεύκην· πεύκην μὲν γὰρ ἐπικανθεισῶν τῶν
 ριζῶν οὐκ ἀναβλαστάνειν, τὴν πίσυν δὲ φασὶ τινες ἀνα-
 βλαστάνειν, ὥσπερ καὶ ἐν Λέσβῳ ἐμπρησθέντος τοῦ Πυρ-
 ραίων ὄρους τοῦ πιτυώδους. νόσημα δὲ ταῖς πεύκαις
 τοιοῦτόν τι λέγουσι συμβαίνειν οἱ περὶ τὴν Ἰδην ὥστ',
 ὅταν μὴ μόνον τὸ ἐγκάρδιον ἀλλὰ καὶ τὸ ἔξω τοῦ στελέ-
 χους ἐνδαδον γένηται, τηνικαῦτα ὥσπερ ἀποπνίγесθαι.
 τοῦτο δὲ αὐτόματον συμβαίνει δι' εὐτροφίαν τοῦ δέν-
 δρου ὡς ἂν τις εἰκάσειεν· ὅλον γὰρ γίνεται δάς· περὶ
- 6 μὲν οὖν τὴν πεύκην ἰδίου τοῦτο πάθος· ἐλάτῃ δ' ἐστὶν
 ἡ μὲν ἄρρην ἡ δὲ θήλεια, διαφορὰς δ' ἔχουσα τοῖς φύλ-
 λοις· ὀξύτερα γὰρ καὶ κεντητικώτερα τὰ τοῦ ἄρρενος καὶ
 ἐπεστραμμένα μᾶλλον, δι' ὃ καὶ οὐλότερον τῇ ὥψει φαί-
 νεται τὸ δένδρον ὅλον. καὶ τῷ ξύλῳ· λευκότερον γὰρ
 καὶ μαλακώτερον καὶ εὐεργέστερον τὸ τῆς θηλείας καὶ
 τὸ ὅλον στέλεχος εὐμηκέστερον· τὸ δὲ τοῦ ἄρρενος ποι-
 κιλώτερον καὶ παχύτερον καὶ σκληρότερον καὶ περίμη-
 τρον μᾶλλον ὅλως δὲ φανλότερον τὴν ὥσιν. ἐν δὲ τῷ
 κώνῳ τῷ μὲν τοῦ ἄρρενός ἐστι κάρυα ὀλίγα ἐπὶ τοῦ
 ἄκρου, τῷ δὲ τῆς θηλείας ὅλως οὐδὲν ὡς οἱ ἐκ Μακεδονίας
 ἔλεγον. ἔχει δὲ πτέρυγας τὸ φύλλον . . . καὶ ἐπ' ἐλατ-
 τον ὥστε τὴν ὅλην μορφὴν εἶναι θολοειδῇ καὶ παρόμοιον
 μάλιστα ταῖς βοιωταῖς κυνέαις· πυκνὸν δὲ οὕτως ὥστε
 μήτε χιόνα διέναι μήθ' ὑετόν. ὅλως δὲ καὶ τῇ ὥσει τὸ
 δένδρον καλόν· καὶ γὰρ ἡ βλάστησις ἰδίᾳ τις ὥσπερ εἴ-
 ρηται παρὰ τὰς ἄλλας καὶ μόνη τάξιν ἔχουσα· τῷ δὲ με-

γέθῃ μέγα καὶ πολὺ τῆς πεύκης εὐμηκέστερον. διαφέρει
 δὲ καὶ κατὰ τὸ ξύλον οὐ μικρόν· τὸ μὲν γὰρ τῆς ἐλάτης 7
 ἰνωδὲς καὶ μαλακὸν καὶ κοῦφον τὸ δὲ τῆς πεύκης δαδῶ-
 δες καὶ βαρὺ καὶ σαρκωδέστερον· ὄξους δὲ ἔχει πλείους
 μὲν ἢ πεύκη σκληροτέρους δ' ἢ ἐλάτη, σχεδὸν δὲ πάντων
 ὥς εἰπεῖν σκληροτέρους, τὸ δὲ ξύλον μαλακώτερον. ὅλως
 δὲ οἱ ὄξοι πυκνότατοι καὶ στερεώτατοι μόνον οὐ διαφα-
 νεῖς ἐλάτης καὶ πεύκης καὶ τῷ χρώματι δαδῶδεις καὶ
 μάλιστα διάφοροι τοῦ ξύλου, μᾶλλον δὲ τῆς ἐλάτης. ἔχει
 δὲ, ὥσπερ ἡ πεύκη τὴν αἰγίδα, καὶ ἡ ἐλάτη τὸ λευκὸν
 λοῦσσον καλούμενον, οἷον ἀντίστροφον τῇ αἰγίδι, πλὴν
 τὸ μὲν λευκὸν ἢ δ' αἰγὶς εὐχρως διὰ τὸ ἐνδαδον. πυ-
 κνὸν δὲ καὶ λευκὸν γίνεται καὶ καλὸν ἐκ τῶν πρεσβυτέ-
 ρων ἤδη δένδρων· ἀλλὰ σπάνιον τὸ χρηστὸν, τὸ δὲ τυ-
 χὸν δασιλὲς ἐξ οὗ τὰ τε τῶν ζωγράφων πινάκια ποιοῦσι
 καὶ τὰ γραμματεῖα τὰ πολλά· τὰ δ' ἐσπουδασμένα ἐκ
 τοῦ βελτίονος. οἱ δὲ περὶ Ἀρκαδίαν ἀμφοτέρω καλοῦσιν 8
 αἰγίδα καὶ τὴν τῆς πεύκης καὶ τὴν τῆς ἐλάτης, καὶ εἶναι
 πλείω τὴν τῆς ἐλάτης ἀλλὰ καλλίω τὴν τῆς πεύκης· εἶ-
 ναι γὰρ τῆς μὲν ἐλάτης πολλήν τε καὶ λείαν καὶ πυκνήν,
 τῆς δὲ πεύκης ὀλίγην, τὴν μέντοι οὖσαν οὐλοτέραν καὶ
 ἰσχυροτέραν καὶ τὸ ὅλον καλλίω. οὗτοι μὲν οὖν εἰκόασι
 τοῖς ὀνόμασι διαφωνεῖν. ἡ δὲ ἐλάτη ταύτας ἔχει τὰς
 διαφορὰς πρὸς τὴν πεύκην καὶ ἔτι τὴν περὶ τὴν ἄμφαν-
 ξιν ἦν πρότερον εἶπομεν.

CAP. X. Ὁξύη δ' οὐκ ἔχει διαφορὰς ἀλλ' ἐστὶ μονο-
 γενές· ὀρθοφυὲς δὲ καὶ λεῖον καὶ ἄνοζον καὶ πάχος καὶ
 ὕψος ἔχον σχεδὸν ἴσον τῇ ἐλάτῃ· καὶ τᾶλλα δὲ παρόμοιον
 (τε) τὸ δένδρον· ξύλον δὲ εὐχρουν ἰσχυρὸν εὖνιον καὶ
 φλοιὸν λεῖον καὶ παχὺν, φύλλον δ' ἀσχιδὲς προμηκέ-
 στερον ἀπίου καὶ ἐπακάνθιον ἐξ ἄκρου, ῥίζας οὔτε πολ-
 λὰς οὔτε κατὰ βάθους· ὁ δὲ καρπὸς λεῖος βαλανώδης ἐν

- ἐχίνῳ πλὴν (οὐκ) ἀνακάνθῳ καὶ λείῳ, καὶ οὐχ ὥς ἡ διος-
 βάλανος ἀκανθώδει, προσεμφερῆς δὲ καὶ κατὰ γλυκύ-
 τητα καὶ κατὰ τὸν χυλὸν ἐκείνῳ. γίνεται δὲ καὶ ἐν τῷ
 ὄρει λευκῇ ἢ καὶ χρήσιμον ἔχει τὸ ξύλον πρὸς πολλά·
 καὶ γὰρ πρὸς ἀμαξουργίαν καὶ πρὸς κλινοπηγίαν καὶ εἰς
 διφρουργίαν καὶ εἰς τραπεζίαν καὶ εἰς ναυπηγίαν· ἡ δ'
 ἐν τοῖς πεδίοις μέλαινα καὶ ἄχρηστος πρὸς ταῦτα· τὸν
 2 δὲ καρπὸν ἔχουσι παραπλήσιον. μονογενῆς δὲ καὶ ἡ μί-
 λος, ὀρθοφυῆς δὲ καὶ εὐανξῆς καὶ ὁμοία τῇ ἐλάτῃ, πλὴν
 οὐχ ὑψηλὸν οὕτω πολυμάσχαλον δὲ μᾶλλον. ὅμοιον δὲ
 καὶ τὸ φύλλον ἔχει τῇ ἐλάτῃ λιπαρώτερον δὲ καὶ μαλα-
 κώτερον. τὸ δὲ ξύλον ἡ μὲν ἐξ Ἀρκαδίας μέλαν καὶ φοι-
 νικοῦν ἡ δ' ἐκ τῆς Ἰδῆς ξανθὸν σφόδρα καὶ ὅμοιον τῇ
 κέδρῳ δι' ὃ καὶ τοὺς πωλοῦντάς φασιν ἐξαπατᾶν ὥς
 κέδρον πωλοῦντας· πᾶν γὰρ εἶναι καρδίαν ὅταν ὁ φλοιὸς
 περιαιρεθῇ· ὅμοιον δὲ καὶ τὸν φλοιὸν ἔχειν καὶ τῇ τρα-
 χύτῃ καὶ τῷ χρώματι τῇ κέδρῳ, ρίζας δὲ μικρὰς καὶ
 λεπτάς καὶ ἐπιπολαίους. σπάνιον δὲ τὸ δένδρον περὶ
 τὴν Ἰδὴν, περὶ δὲ Μακεδονίαν καὶ Ἀρκαδίαν πολὺ· καὶ
 καρπὸν φέρει στρογγύλον μικρῷ μείζω κυάμου τῷ χρώ-
 ματι δ' ἐρυθρὸν καὶ μαλακόν· φασὶ δὲ τὰ μὲν λόφουρα
 εἶναι φάγῃ τῶν φύλλων ἀποθνήσκειν τὰ δὲ μηρυκάζοντα
 οὐδὲν πᾶσχειν. τὸν δὲ καρπὸν ἐσθίουσι καὶ τῶν ἀνθρώ-
 3 πων τινὲς καὶ ἔστιν ἡδὺς καὶ ἀσινῆς. ἔστι δὲ καὶ ἡ
 ὄστρους μονοειδῆς, ἣν καλοῦσιν τινες ὀστράαν, ὁμοφυῆς
 τῇ ὀξύα τῇ τε φυτεία καὶ τῷ φλοιῷ· φύλλα δὲ ἀπιοειδῆ
 τῷ σχήματι, πλὴν προμηκέστερα πολλῷ καὶ εἰς ὅξυν συν-
 ηγμένα καὶ μείζω, πολύννα δὲ, ἀπὸ τῆς μέσης εὐθείας
 καὶ μεγάλης τῶν ἄλλων πλευροειδῶς κατατεινουσῶν καὶ
 πάχος ἔχουσῶν· ἔτι δὲ ἐρρυτιδωμένα κατὰ τὰς ἵνας καὶ
 χαραγμὸν ἔχοντα κύκλῳ λεπτόν· τὸ δὲ ξύλον σκληρὸν
 καὶ ἄχρουν, ἐκλευκον· καρπὸν δὲ μικρὸν πρόμακρον

ὅμοιον κριθῇ ξανθόν· ῥίζας δὲ ἔχει μετεώρους· ἐνυδρον δὲ καὶ φαραγγῶδες. λέγεται δὲ ὡς οὐκ ἐπιτήδειον εἰς οἰκίαν εἰσφέρειν· δυσθανατῶν γὰρ φασι καὶ δυστοκεῖν οὐ ἂν ᾗ. τῆς δὲ φιλύρας ἡ μὲν ἄρρην ἐστὶ ἡ δὲ θήλεια· 4 διαφέρουσι δὲ τῇ μορφῇ τῇ ὅλῃ καὶ τῇ τοῦ ξύλου καὶ τῷ τὸ μὲν εἶναι κάρπιμον τὸ δ' ἄκαρπον. τὸ μὲν γὰρ τῆς ἄρρενος ξύλον σκληρόν καὶ ξανθὸν καὶ ὀξωδέστερον καὶ πυκνότερόν ἐστι, τὸ δὲ τῆς θηλείας λευκότερον. καὶ ὁ φλοιὸς τῆς μὲν ἄρρενος παχύτερος καὶ περιαιρεθεὶς ἀκαμπῆς διὰ τὴν σκληρότητα, τῆς δὲ θηλείας λεπτότερος καὶ εὐκαμπῆς ἐξ οὗ τὰς κίστας ποιοῦσιν· ἔτι δ' εὐωδέ- στερον τὸ τῆς θηλείας. καὶ ἡ μὲν ἄκαρπος καὶ ἀνανθής, ἡ δὲ θήλεια καὶ ἄνθος ἔχει καὶ καρπὸν· τὸ μὲν ἄνθος καλυκῶδες παρὰ τὸν τοῦ φύλλου μίσχον καὶ παρὰ τὴν εἰς νέωτα κάχρυν ἐφ' ἑτέρου μίσχου, χλοερόν δὲ ὅταν ᾗ καλυκῶδες, ἐκκαλυπτόμενον δὲ ἐπέξανθον· ἡ δὲ ἄνθη- σις ἅμα τοῖς ἡμέροις. ὁ δὲ καρπὸς στρογγύλος πρόμα- 5 κρος ἡλίκος κύαμος ὅμοιος τῷ τοῦ κιττοῦ, γωνίας ἔχων ὁ ἄνδρὸς πέντε οἶον ἰνῶν ἐξεχουσῶν καὶ εἰς ὀξὺ συναγο- μένων· ὁ δὲ μὴ ἄνδρὸς ἀδιαρθρότερος· διακνιζόμενος δὲ ὁ ἄνδρὸς ἔχει μίκρ' ἄττα καὶ λεπτὰ σπερμάτια ἡλίκᾳ καὶ ὁ τῆς ἀδραφάξυος. τὸ δὲ φύλλον καὶ ὁ φλοιὸς ἡδέα καὶ γλυκέα· τὴν δὲ μορφὴν κιττωδες τὸ φύλλον, πλήν ἐκ προσαγωγῆς μᾶλλον ἢ περιφέρεια, κατὰ τὸ πρὸς τῷ μί- σχῳ κυρτότατον, ἀλλὰ κατὰ μέσον εἰς ὀξύτερον τὴν συνα- γωγὴν ἔχον καὶ μακρότερον, ἐπουλον δὲ κύκλῳ καὶ κεχα- ραγμένον. μήτραν δ' ἔχει τὸ ξύλον μικρὰν καὶ οὐ πολὺ μαλακωτέραν τοῦ ἄλλου· μαλακὸν γὰρ καὶ τὸ ἄλλο ξύλον.

H
St

CAP. XI. Τῆς δὲ σφενδάμνου καθάπερ εἶπομεν δύο γένη ποιοῦσιν, οἱ δὲ τρία· ἐν μὲν δὴ τῷ κοινῷ προσα- γορεύουσι σφένδαμνον, ἕτερον δὲ ζυγίαν, τρίτον δὲ κλι- νότροχον ὡς οἱ περὶ Στάγειρα. διαφορὰ δ' ἐστὶ τῆς ζυ-

- γίας καὶ τῆς σφενδάμνου ὅτι ἡ μὲν σφένδαμνος λευκὸν ἔχει τὸ ξύλον καὶ εὐνότερον ἢ δὲ ζυγία ξανθὸν καὶ οὐ-
 λον· τὸ δὲ φύλλον εὐμέγεθες ἄμφω, τῇ σχίσσει ὅμοιον
 τῷ τῆς πλατάνου τετανὸν λεπτότερον δὲ καὶ ἁσαρκότερον
 καὶ μαλακώτερον καὶ προμηκέστερον· τὰ δὲ σχήμαθ' ὅλα
 τ' εἰς ὁξὺ συνήκοντα καὶ οὐχ οὕτω μεσοσχιδῇ ἄλλ' ἀκρο-
 σχιδέστερα· οὐ πολὺνα δὲ ὥς κατὰ μέγεθος. ἔχει δὲ
 καὶ φλοιὸν μικρῷ τραχύτερον τοῦ τῆς φιλύρας, ὑποπέ-
 λιον παχὺν καὶ πυκνότερον ἢ ὁ τῆς πίτυος καὶ ἀκαμπῇ·
 ῥίζαι δ' ὀλίγαι καὶ μετέωροι καὶ οὐλαι σχεδὸν αἰ πλεῖσται
- 2 καὶ αἰ τῆς ξανθῆς καὶ αἰ τῆς λευκῆς. γίνεται δὲ μάλιστα
 ἐν τοῖς ἐφύδροις ὥς οἱ περὶ τὴν Ἰδην λέγουσι, καὶ ἔστι
 σπάνιον. περὶ ἄνθους δὲ οὐκ ἦδεσαν· τὸν δὲ καρπὸν οὐ
 λίαν μὲν προμήκη παρόμοιον δὲ τῷ παλιούρῳ πλὴν προ-
 μηκέστερον. οἱ δ' ἐν τῷ Ὀλύμπῳ τὴν μὲν ζυγίαν ὄρειον
 μᾶλλον τὴν δὲ σφένδαμνον καὶ ἐν τοῖς πεδίοις φύεσθαι·
 εἶναι δὲ τὴν μὲν ἐν τῷ ὄρει φνομένην ξανθὴν καὶ εὐ-
 χροῦν καὶ οὐλὴν καὶ στερεὰν ἢ καὶ πρὸς τὰ πολυτελῆ
 τῶν ἔργων χρῶνται, τὴν δὲ πεδεινὴν λευκὴν τε καὶ μα-
 νοτέραν καὶ ἥττον οὐλὴν· καλοῦσι δ' αὐτὴν ἐνιοὶ γλεῖ-
 νον, οὐ σφένδαμνον. . . . καὶ τῆς ἄρρενος οὐλότερα τὰ
 ξύλα συνεστραμμένα, καὶ ἐν τῷ πεδίῳ ταύτην φύεσθαι
- 3 μᾶλλον καὶ βλαστάνειν πρωϊτερον. ἔστι δὲ καὶ μελίας
 γένη δύο. τούτων δ' ἡ μὲν ὑψηλὴ καὶ εὐμήκης ἐστὶ τὸ
 ξύλον ἔχουσα λευκὸν καὶ εὖνιον καὶ μαλακώτερον καὶ
 ἀνοξότερον καὶ ἀνουλότερον· ἡ δὲ ταπεινότερα καὶ ἥτ-
 τον εὐαυξὴς καὶ τραχυτέρα καὶ σκληροτέρα καὶ ξανθο-
 τέρα. τὰ δὲ φύλλα τῷ μὲν σχήματι θαφνοειδῇ, πλατυ-
 φύλλον δάφνης, εἰς ὁξύτερον δὲ συνηγμένα, χαραγμὸν
 δέ τιν' ἔχοντα κύκλῳ καὶ ἐπακανθίζοντα· τὸ δὲ ὅλον,
 ὅπερ εἴποι τις ἂν φύλλον τῷ ἅμα φυλλορροεῖν, ἀφ' ἐνὸς
 μίσχου· καὶ περὶ μίαν οἶον ἵνα κατὰ γόνυ καὶ συζυγίαν

τὰ φύλλα καθ' ἕκαστον πέφυκε, συχνῶν διεχουσῶν τῶν
 συζυγιῶν, ὁμοίως καὶ ἐπὶ τῆς οἴης. ἔστι δὲ τῶν μὲν
 βραχέα τὰ γόνατα καὶ αἱ συζυγίαι τὸ πλῆθος ἐλάττους,
 τῶν δὲ τῆς λευκῆς καὶ μακρὰ καὶ πλείους· καὶ τὰ καθ'
 ἕκαστον φύλλα μακρότερα καὶ στενότερα τὴν δὲ χροάν
 πρᾶσώδη. φλοιὸν δὲ λεῖον ἔχει καπυρὸν δὲ καὶ λεπτὸν
 καὶ τῇ χροᾷ πυρρὸν. πυκνόρριζον δὲ καὶ παχύρριζον καὶ 4
 μετέωρον. καρπὸν δὲ οἱ μὲν περὶ τὴν Ἰδην οὐχ ὑπελάμ-
 βανον ἔχειν οὐδ' ἄνθος· ἔχει δ' ἐν λοβῷ λεπτῷ καρπὸν
 καρυηρὸν ὥς τῶν ἀμυγδαλῶν ὑπόπικρον τῇ γεύσει. φέ-
 ρει δὲ καὶ ἕτερόν τι οἶον βρύα καθάπερ ἡ δάφνη, πλὴν
 στιφρότερα· καὶ ἕκαστον καθ' αὐτὸ σφαιροειδὲς ὥσπερ
 τὰ τῶν πλατάνων· τούτων δὲ τὰ μὲν περὶ τὸν καρπὸν,
 τὰ δ' ἀπηρτημένα πολὺ, καὶ τὰ πλεῖστα οὕτω. φύεται
 δὲ ἡ μὲν λεία περὶ τὰ βαθυάγκη μάλιστα καὶ ἔφυδρα, ἡ
 δὲ τραχεῖα καὶ περὶ τὰ ξηρὰ καὶ πετρώδη. ἔνιοι δὲ κα-
 λοῦσι τὴν μὲν μελίαν τὴν δὲ βουμέλιον, ὥσπερ οἱ περὶ
 Μακεδονίαν. μείζον δὲ καὶ μανότερον ἡ βουμέλιος δι' 5
 ὃ καὶ ἤττον οὐλόν. φύσει δὲ τὸ μὲν πεδεινὸν καὶ τραχὺ
 τὸ δ' ὄρεινόν καὶ λεῖον· ἔστι δὲ ἡ μὲν ἐν τοῖς ὄρεσι φυο-
 μένη εὐχρους καὶ λεία καὶ στερεὰ καὶ γλίσχρα ἡ δ' ἐν
 τῷ πεδίῳ ἄχρους καὶ μανὴ καὶ τραχεῖα. τὸ δ' ὅλον ὥς
 εἰπεῖν τὰ δένδρα ὅσα καὶ ἐν τῷ πεδίῳ καὶ ἐν τῷ ὄρει
 φύεται, τὰ μὲν ὄρεινὰ εὐχροά τε καὶ στερεὰ καὶ λεῖα γί-
 νεται, καθάπερ ὁξύη πτελέα τὰ ἄλλα· τὰ δὲ πεδεινὰ
 μανότερα καὶ ἀχρούστερα καὶ χεῖρω, πλὴν ἀπίου καὶ μη-
 λέας καὶ ἀχράδος ὥς οἱ περὶ τὸν Ὀλυμπόν φασι· ταῦτα
 δ' ἐν τῷ πεδίῳ κρείττω καὶ τῷ καρπῷ καὶ τοῖς ξύλοις·
 ἐν μὲν γὰρ τῷ ὄρει τραχεῖς καὶ ἀκανθώδεις καὶ ὀξύδεις
 εἰσὶν ἐν δὲ τῷ πεδίῳ λειότεροι καὶ μείζους καὶ τὸν καρ-
 πὸν ἔχουσι γλυκύτερον καὶ σαρκωδέστερον· μεγέθει δὲ
 αἰεὶ μείζω τὰ πεδεινὰ.

- CAP. XII. Κρανείας δὲ τὸ μὲν ἄρρεν τὸ δὲ θῆλυ,
 ἦν δὲ καὶ θηλυκρανείαν καλοῦσιν. ἔχουσι δὲ φύλλον
 μὲν ἀμυγδαλῇ ὅμοιον πλὴν λιπωδέστερον καὶ παχύτερον
 φλοιὸν δ' ἰνώδη λεπτόν· τὸ δὲ στέλεχος οὐ παχὺ λίαν
 ἀλλὰ παραφύει ῥάβδους ὥσπερ ἄγνος· ἐλάττους δὲ ἢ
 θηλυκρανεία καὶ θαμνωδέστερόν ἐστιν. τοὺς δὲ ὄζους
 ὁμοίως ἔχουσιν ἄμφω τῇ ἄγνῳ καὶ κατὰ δύο καὶ κατ'
 ἀλλήλους· τὸ δὲ ξύλον τὸ μὲν τῆς κρανείας ἀκάρδιον καὶ
 στερεὸν ὅλον, ὅμοιον κέρατι τὴν πυκνότητα καὶ τὴν
 ἰσχὺν, τὸ δὲ τῆς θηλυκρανείας ἐντεριώνην ἔχον καὶ μα-
 λακώτερον καὶ κοιλαινόμενον δι' ὃ καὶ ἀχρεῖον εἰς τὰ
 2 ἀκόντια. τὸ δ' ὕψος τοῦ ἄρρενος δώδεκα μάλιστα πη-
 χέων ἡλίκη τῶν σαρισσῶν ἢ μεγίστη· τὸ γὰρ ὅλον στέ-
 λεχος ὕψος οὐκ ἴσχει. φασὶ δ' οἳ μὲν ἐν τῇ Ἰδῇ τῇ τρω-
 ἀδι τὸ μὲν ἄρρεν ἄκαρπον εἶναι τὸ δὲ θῆλυ κάρπιμον.
 πυρῆνα δ' ὁ καρπὸς ἔχει παραπλήσιον ἐλάᾳ καὶ ἐσθιό-
 μενος γλυκὺς καὶ εὐώδης· ἄνθος δὲ ὅμοιον τῷ τῆς ἐλάας,
 καὶ ἀπανθεῖ δὲ καὶ καρποφορεῖ τὸν αὐτὸν τρόπον τῷ ἐξ
 ἐνὸς μίσχου πλείους ἔχειν, σχεδὸν δὲ καὶ τοῖς χρόνοις
 παραπλησίως. οἳ δ' ἐν Μακεδονίᾳ καρποφορεῖν μὲν
 ἄμφω φασὶν τὸν δὲ τῆς θηλείας ἄβρωτον εἶναι· τὰς ῥί-
 ζας δ' ὁμοίως ἔχει ταῖς ἄγνοις ἰσχυράς καὶ ἀνωλέθρους.
 γίνεται δὲ καὶ περὶ τὰ ἔφυδρα καὶ οὐκ ἐν τοῖς ξηροῖς
 μόνον· φύεται δὲ καὶ ἀπὸ σπέρματος καὶ ἀπὸ παρασπά-
 3 δος. κέδρον δὲ οἳ μὲν φασιν εἶναι διττὴν, τὴν μὲν λυ-
 κίαν τὴν δὲ φοινικῆν, οἳ δὲ μονοειδῆ καθάπερ οἳ ἐν τῇ
 Ἰδῇ. παρόμοιον δὲ τῇ ἀρκεύθῳ, διαφέρει δὲ μάλιστα τῷ
 φύλλῳ· τὸ μὲν γὰρ τῆς κέδρου σκληρόν καὶ ὀξὺ καὶ
 ἀκανθῶδες τὸ δὲ τῆς ἀρκεύθου μαλακώτερον· δοκεῖ δὲ
 καὶ ὑψηλοφυέστερόν εἶναι ἢ ἀρκευθός· οὐ μὴν ἀλλ' ἐνιοί
 γε οὐ διαιροῦσι τοῖς ὀνόμασιν ἀλλ' ἄμφω καλοῦσι κέ-
 δρους, πλὴν παρασημασία κέδρου ὀξύκεδρον. ὀξώδη δ'

ἄμφω καὶ πολυμάσχαλα καὶ ἐπεστραμμένα ἔχοντα τὰ
 ξύλα· μᾶλλον δ' ἢ μὲν ἄρκευθος ἔχει μικρὰν καὶ πνικνὴν
 καὶ ὅταν κοπῇ ταχὺ σηπομένην· ἢ δὲ κέδρος τὸ πλεῖστον
 ἐγκάρδιον καὶ ἀσαπὲς, ἐρυθροκάρδια δ' ἄμφω· καὶ ἢ
 μὲν τῆς κέδρου εὐώδης ἢ δὲ τῆς ἐτέρας οὐ· καρπὸς δ' ὁ 4
 μὲν τῆς κέδρου ξανθὸς μύρτου μέγεθος ἔχων εὐώδης
 ἡδὺς ἐσθίεσθαι. ὁ δὲ τῆς ἄρκευθου τὰ μὲν ἄλλα ὅμοιος
 μέλας δὲ καὶ στρυφνὸς καὶ ὥσπερ ἄβρωτος· διαμένει δ'
 εἰς ἐνιαυτὸν, εἰδ' ὅταν ἄλλος ἐπιφυῇ ὁ περυσινὸς ἀπο-
 πίπτει. ὥς δὲ οἱ ἐν Ἀρκαδίᾳ λέγουσι τρεῖς ἅμα καρ-
 ποὺς ἴσχει, τὸν τε περυσινὸν οὐπω πέπον καὶ τὸν προ-
 περὺσινον ἤδη πέπον καὶ ἐδωδιμον καὶ τρίτον τὸν νέον
 ὑποφαίνει. ἔφη δὲ Σάτυρος καὶ κομίσαι τοὺς ὄρεοτύπους
 αὐτῷ ἀνανθεῖς ἄμφω. τὸν δὲ φλοιὸν ὅμοιον ἔχει κυπα-
 ρίτιω τραχύτερον δέ· ῥίζας δὲ μανὰς ἀμφοτέραι καὶ ἐπι-
 πολαίους. φύονται περὶ τὰ πετρώδη καὶ χειμέρια καὶ
 τούτους τοὺς τόπους ζητοῦσι. μεσπίλης δ' ἐστὶ τρία 5
 γένη, ἀνθηδῶν σατάνειος ἀνθηδονοειδῆς, ὥς οἱ περὶ τὴν
 Ἰδην διαιροῦσι. φέρει δὲ ἢ μὲν σατάνειος τὸν καρπὸν
 μεῖζω καὶ λευκότερον καὶ χαυνότερον καὶ τοὺς πυρῆνας
 ἔχοντα μαλακωτέρους· αἱ δ' ἕτεραι ἐλάττω τέ τι καὶ εὐω-
 δέστερον καὶ στρυφνότερον ὥστε δύνασθαι πλείω χρό-
 νον θησαυρίζεσθαι. πνικνότερον δὲ καὶ τὸ ξύλον τού-
 των καὶ ξανθότερον τὰ δ' ἄλλα ὅμοιον. τὸ δ' ἄνθος πα-
 σῶν ὅμοιον ἀμυγδαλῇ πλὴν οὐκ ἐρυθρὸν ὥσπερ ἐκεῖνο
 ἀλλ' ἐγγλωρότερον. μεγέθει μέγα τὸ δένδρον καὶ περι-
 κομον. φύλλον δὲ τὸ μὲν ἐπὶ πολυσχιδὲς δὲ καὶ
 ἐν ἄκρῳ σελινοειδὲς, τὸ δ' ἐπὶ τῶν παλαιότερων πολυ-
 σχιδὲς σφόδρα καὶ ἐγγωνοειδὲς μεῖζοσι σχίσμασι, τετα-
 νὸν ἰνῶδες λεπτότερον σελίνου καὶ προμηκέστερον καὶ
 τὸ ὅλον καὶ τὰ σχίσματα, περικεχαραγμένον δὲ ὅλον·
 μίσχον δ' ἔχει λεπτὸν μακρόν· πρὸ τοῦ φυλλορροεῖν δ'

ἐρυθραίνεται σφόδρα. πολύρριζον δὲ τὸ δένδρον καὶ
 βαθύρριζον δι' ὃ καὶ χρόνιον καὶ δυσώλεθρον. καὶ τὸ
 6 ξύλον ἔχει πικρὸν καὶ στερεὸν καὶ ἄσαπές. φύεται δὲ
 καὶ ἀπὸ σπέρματος καὶ ἀπὸ παρασπάδος. νόσημα δὲ αὐ-
 τῶν ἐστὶν ὥστε γηράσκοντα σκωληκόβρωτα γίνεσθαι
 καὶ οἱ σκώληκες μεγάλοι καὶ ἡδίους ἢ οἱ ἐκ τῶν δένδρων
 τῶν ἄλλων. τῶν δ' οἰῶν δύο γένη ποιοῦσι, τὸ μὲν δὴ
 καρποφόρον θῆλυ τὸ δὲ ἄρρεν ἄκαρπον· οὐ μὴν ἄλλα
 διαφέρουσι τοῖς καρποῖς τῷ τὰς μὲν στρογγύλον τὰς δὲ
 προμήκη τὰς δ' ὠοειδῇ φέρειν. διαφέρουσι δὲ καὶ τοῖς
 χυλοῖς· ὥς γὰρ ἐπὶ τὸ πᾶν εὐωδέστερα καὶ γλυκύτερα τὰ
 στρογγύλα τὰ δ' ὠοειδῇ πολλάκις ἐστὶν ὀξέα καὶ ἥττον
 7 εὐώδη. φύλλα δ' ἄμφοιν κατὰ μίσχον μακρὸν ἰνοειδῇ
 πεφύκασιν στοιχηδὸν ἐκ τῶν πλαγίων πτερυγοειδῶς, ὥς
 ἐνὸς ὄντος τοῦ ὅλου λοβοῦς δὲ ἔχοντος ἐσχισμένους ἕως
 τῆς ἰνός· πλὴν διεστᾶσιν ἀπ' αὐτῶν ὑπόσυχνον τὰ κατὰ
 μέρος· φυλλοβολεῖ δὲ οὐ κατὰ μέρος ἀλλὰ ὅλον ἅμα τὸ
 πτερυγῶδες. εἰσὶ δὲ περὶ μὲν τὰ παλαιότερα καὶ μακρό-
 τερα πλείους αἱ συζυγίαι περὶ δὲ τὰ νεώτερα καὶ βραχύ-
 τερα ἐλάττους, πάντων δὲ ἐπ' ἄκρου τοῦ μίσχου φύλλον
 περιττὸν ὥστε καὶ πάντ' εἶναι περιττά. τῷ δὲ σχήματι
 δαφνοειδῇ τῆς λεπτοφύλλου, πλὴν χαραγμὸν ἔχοντα καὶ
 βραχύτερα καὶ οὐκ εἰς ὅξυ τὸ ἄκρον συνῆκον ἀλλ' εἰς
 περιφερέστερον. ἄνθος δὲ ἔχει βοτρυνῶδες ἀπὸ μιᾶς κο-
 8 ρύνης ἐκ πολλῶν μικρῶν καὶ λευκῶν συγκεείμενον. καὶ
 ὁ καρπὸς ὅταν εὐκαρπῇ βοτρυνώδης· πολλὰ γὰρ ἀπὸ τῆς
 αὐτῆς κορύνης ὥστ' εἶναι καθάπερ κηρίον. σκωληκόβο-
 ρος ἐπὶ τοῦ δένδρου ὁ καρπὸς ἄπεπτος ὢν ἔτι γίνεται
 μᾶλλον τῶν μεσπίλων καὶ ἀπίων καὶ ἀχράδων· καίτοι
 πολὺ στρουφνότατος. γίνεται δὲ καὶ αὐτὸ τὸ δένδρον
 σκωληκόβρωτον καὶ οὕτως αὐαίνεται γηράσκον· καὶ ὁ
 σκώληξ ἴδιος ἐρυθρὸς δασύς. καρποφορεῖ δ' ἐπεικῶς

νέα· τριετὴς γὰρ εὐθύς φύει. τοῦ μετοπώρου δ' ὅταν ἀποβάλλῃ τὸ φύλλον εὐθύς ἴσχει τὴν καχυρώδη κορύνην λιπαρὰν καὶ ἐπωδηκυῖαν ὡς ἂν ἤδη βλαστικόν, καὶ δια- μένει τὸν χειμῶνα. ἀνάκανθον δὲ ἔστι καὶ ἡ οἴη καὶ ἡ 9 μεσπίλη· φλοιὸν δ' ἔχει λεῖον ὑπολίπαρον, ὅσαπερ μὴ γεράνδρουα, τὴν δὲ χροῖαν ξανθὸν ἐπιλευκαίνοντα· τὰ δὲ γεράνδρουα τραχὺν καὶ μέλανα. τὸ δὲ δένδρον εὐμέγε- θες ὀρθοφυὲς εὐρυθμον τῇ κόμῃ· σχεδὸν γὰρ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ στροβιλοειδὲς σχῆμα λαμβάνει κατὰ τὴν κόμην ἔαν μὴ τι ἐμποδίσῃ. τὸ δὲ ξύλον στερεὸν πυκνὸν ἰσχυρὸν εὐχρουν, ῥίζας δὲ οὐ πολλὰς μὲν οὐδὲ κατὰ βάθους ἰσχυ- ρὰς δὲ καὶ παχείας καὶ ἀνωλέθρους ἔχει. φύεται δὲ καὶ ἀπὸ ῥίζης καὶ ἀπὸ παρασπάδος καὶ ἀπὸ σπέρματος· τό- πον δὲ ζητεῖ ψυχρὸν ἐνικμον, φιλόζωον δ' ἐν τούτῳ καὶ δυσώλεθρον· οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ φύεται ἐν τοῖς ὄρεσιν.

CAP. XIII. Ἴδιον δὲ τῇ φύσει δένδρον ὁ κέρασός ἐστι· μεγέθει μὲν μέγα· καὶ γὰρ εἰς τέτταρας καὶ εἴκοσι πῆχεις· ἔστι δ' ὀρθοφυὲς σφόδρα· πάχος δὲ ὥστε καὶ δίπηχυν τὴν περίμετρον ἀπὸ τῆς ῥίζης ἔχειν. φύλλον δ' ὅμοιον τῷ τῆς μεσπίλης σκληρὸν δὲ σφόδρα καὶ πλατύ- τερον, ὥστε τῇ χοιῶ πόρρωθεν φανερόν εἶναι τὸ δέν- δρον. φλοιὸν δὲ τὴν λειότητα καὶ τὴν χροῖαν καὶ τὸ πά- χος ὅμοιον φιλύρα, δι' ὃ καὶ τὰς κίστας ἐξ αὐτοῦ ποιου- σιν ὥσπερ καὶ ἐκ τοῦ τῆς φιλύρας. περιπέφυκε δὲ οὗ- τος οὔτε ὀρθοφυῆς οὔτε κύκλῳ κατ' ἴσον, ἀλλ' ἐλικηδὸν περιεῖληφε κάτωθεν ἄνω προσάγων ὥσπερ ἡ διαγραφὴ τῶν φύλλων καὶ λοπιζόμενος οὕτως ἐκδέρεται, ἐκείνως δ' ἐπίτομος γίνεται καὶ οὐ δύναται· μέρος δ' αὐτοῦ τι 2 τὸν αὐτὸν τρόπον ἀφαιρεῖται κατὰ πάχος σχιζόμενον λε- πτὸν ὥς ἂν φύλλον, τὸ δὲ λοιπὸν προσμένειν τε δύνα- ται καὶ σῶζει τὸ δένδρον ὡσαύτως περιπεφυκός. περι- αιρουμένου δὲ ὅταν λοπα τοῦ φλοιοῦ συνεκραίνει καὶ

- τότε τὴν ὑγρότητα· καὶ ὅταν ὁ ἕξω χιτῶν περιαιρεθῇ μόνον ὁ ὑπολιπὴς ἐπιμελαίνεται ὥςπερ μυξῶδει ὑγρασία καὶ πάλιν ὑποφύεται τῷ δευτέρῳ ἔτει χιτῶν ἄλλος αὐτ' ἐκείνου πλήν λεπτότερος. πέφυκε καὶ τὸ ξύλον ὁμοιον ταῖς ἰσὶ τῷ φλοιῷ στρεπτῷ ἐλιττομένῳ· καὶ οἱ ῥάβδοι φύονται τὸν αὐτὸν τρόπον εὐθύς· τοὺς ὅξους δ' αὐξανομένον συμβαίνει τοὺς μὲν κάτω αἰεὶ ἀπόλλυσθαι
- 3 τοὺς δ' ἄνω αὖξιν. τὸ δ' ὅλον οὐ πολύοξον τὸ δένδρον ἀλλ' ἀνοξότερον πολὺ τῆς αἰγείρου. πολύρριζον δὲ καὶ ἐπιπολαιόρριζον οὐκ ἄγαν δὲ παχύρριζον· ἡ δ' ἐπιστροφὴ καὶ τῆς ῥίζης καὶ τοῦ φλοιοῦ τοῦ περὶ αὐτὴν ἡ αὐτή. ἄνθος δὲ λευκὸν ἀπὶ καὶ μεσπίλῃ ὁμοιον ἐκ μικρῶν ἀνθῶν συγκεείμενον κηριῶδες. ὁ δὲ καρπὸς ἐρυθρὸς ὁμοιος διοςπύρῳ τὸ σχῆμα τὸ δὲ μέγεθος ἡλίκον κύαμος, πλήν τοῦ διοςπύρου μὲν ὁ πυρὴν σκληρὸς τοῦ δὲ κεράσου μαλακός. φύεται δ' ὅπου καὶ ἡ φίλυρα, τὸ δὲ ὅλον
- 4 ὅπου ποταμοὶ καὶ ἔφυδρα. φύεται δὲ καὶ ἡ ἀκτὴ μάλιστα παρ' ὕδαρ καὶ ἐν τοῖς σκιεροῖς, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς μὴ τοιούτοις· θαμνωδὲς δὲ ῥάβδοις ἐπετείοις αὐξανομέναις μέχρι τῆς φυλλορροίας εἰς μῆκος εἴτα μετὰ ταῦτα εἰς πάχος· τὸ δὲ ὕψος τῶν ῥάβδων οὐ μέγα λίαν ἀλλὰ καὶ μάλιστα ὥς ἐξάπηχυν· τῶν δὲ στελεχῶν πάχος τῶν γερανδρῶν ὅσον περικεφαλαίας, φλοιὸς δὲ λεῖος λεπτὸς καπυρός· τὸ δὲ ξύλον χαῦνον καὶ κοῦφον ξηρανθὲν, ἐντεριώνην δὲ ἔχον μαλακὴν, ὥστε δι' ὅλον καὶ κοιλαίνεσθαι τὰς ῥάβδους, ἐξ ὧν καὶ τὰς βακτηρίας ποιοῦσι τὰς κούφας. ξηρανθὲν δὲ ἰσχυρὸν καὶ ἀγῆρων ἐὰν βρέχῃται καὶ ἢ λελοπισμένον· λοπίζεται δὲ αὐτόματον ξηραίνόμενον. ῥίζας δὲ ἔχει μετεώρους οὐ πολλὰς
- 5 δὲ οὐδὲ μεγάλας. φύλλον δὲ τὸ μὲν καθ' ἕκαστον μαλακὸν, πρόμηκες ὥς τὸ τῆς πλατυφύλλου δάφνης μεῖζον δὲ καὶ πλατύτερον καὶ περιφερέστερον ἐκ μέσου καὶ κάτω

ωθεν, τὸ δ' ἄκρον εἰς ὃξὺ μᾶλλον συνῆκον κύκλῳ δ' ἔχον χαραγμόν· τὸ δὲ ὅλον, περὶ ἓνα μίσχον παχὺν καὶ ἰσώδη ὥσαν κλωνίον τὰ μὲν ἔνθεν τὰ δὲ ἔνθεν κατὰ γόνυ καὶ συζυγίαν πεφυκάσι τῶν φύλλων διέχοντα ἀπ' ἀλλήλων, ἔν δὲ ἐξ ἄκρου τοῦ μίσχου. ὑπέρνυθρα δὲ τὰ φύλλα ἐπεικῶς καὶ χαῦνα καὶ σαρκώδη· φυλλορροεῖ δὲ τοῦτο ὅλον διόπερ φύλλον ἂν τις εἴποι τὸ ὅλον. ἔχουσι δὲ καὶ οἱ κλώνες οἱ νέοι γωνοειδῆ τινα. τὸ δ' ἄνθος λευκόν ἐκ μικρῶν λευκῶν πολλῶν ἐπὶ τῇ τοῦ μίσχου σχίσσει κηριῶδες· εὐωδίαν δὲ ἔχει λειριώδη ἐπιβαρεῖαν. ἔχει δὲ καὶ τὸν καρπὸν ὁμοίως πρὸς ἐνὶ μίσχῳ παχεῖ βοτρυνώδη δέ· γίνεται δὲ καταπεπαινόμενος μέλας, ὥμος δὲ ὦν ὁμφακώδης· μεγέθει δὲ μικρῷ μείζων ὁρόβου· τὴν ὑγρασίαν δὲ οἰνώδη τῇ ὥσει ἢ τὰς χεῖρας τελείου ἀναβάπτονται καὶ τὰς κεφαλὰς· ἔχει δὲ καὶ τὰ ἐντὸς σησαμοειδῆ τὴν ὥσιν. πάρυδρον δὲ καὶ ἡ ἰτέα καὶ πολυειδές· ἡ μὲν 7 μέλαινα καλουμένη τῷ τὸν φλοιὸν ἔχειν μέλανα καὶ φοινικοῦν, ἡ δὲ λευκὴ τῷ λευκόν. καλλίους δὲ ἔχει τὰς ῥάβδους καὶ χρησιμωτέρας εἰς τὸ πλέκειν ἢ μέλαινα ἢ τὴν λευκὴν καπυρωτέρας. ἔστι δὲ καὶ τῆς μελαίνης καὶ τῆς λευκῆς ἕνιον γένος μικρὸν καὶ οὐκ ἔχον αὐξησιν εἰς ἡψος ὥσπερ καὶ ἐπ' ἄλλων τοῦτο δένδρων οἷον κέδρου χρσίινικος. καλοῦσι δ' οἱ περὶ Ἀρκαδίαν οὐκ ἰτέαν ἀλλὰ ἐλίκην τὸ δένδρον· οἶονται δ' ὥσπερ ἐλέχθη καὶ καρπὸν ἔχειν αὐτὴν γόνιμον.

CAP. XIV. Ἔστι δὲ τῆς πτελέας δύο γένη καὶ τὸ μὲν ὀρειπτελέα καλεῖται τὸ δὲ πτελέα· διαφέρει δὲ τῷ ἰθαμνωδέστερον εἶναι τὴν πτελέαν εὐανξέστερον δὲ τὴν ὀρειπτελέαν. φύλλον δὲ ἄσχιδὲς περικεχαραγμένον ἡσυχῇ προμηκέστερον δὲ τοῦ τῆς ἀπίου τραχὺ δὲ καὶ οὐ λεῖον. μέγα δὲ τὸ δένδρον καὶ τῷ ὥσει καὶ τῷ μεγέθει. πολὺ δ' οὐκ ἔστι περὶ τὴν Ἰδην ἀλλὰ σπάνιον· τόπον δὲ ἔφυδρου

- φιλεῖ. τὸ δὲ ξύλον ξανθὸν καὶ ἰσχυρὸν καὶ εὖνιον κα-
 γλίσχρον· ἅπαν γὰρ καρδία· χρωῖνται δ' αὐτῷ καὶ πρὸς
 θυρώματα πολυτελῇ καὶ χλωρὸν μὲν εὖτομον ξηρὸν δὲ
 δύστομον. ἄκαρπον δὲ νομίζουσιν, ἀλλ' ἐν ταῖς κωρυ-
 κίσιν τὸ κόμμι καὶ θηρί' ἅττα κωνωποειδῇ φέρει. τὰς δὲ
 κάρους ἰδίας ἴσχει τοῦ μετοπώρου πολλὰς καὶ μικρὰς κα-
 2 μελαίνας, ἐν δὲ ταῖς ἄλλαις ὥραις οὐκ ἐπέσκεπται. ἡ δὲ
 λεύκη καὶ ἡ αἰγείρος μονοειδῆς, ὀρθοφυῇ δὲ ἄμφω
 πλὴν μακρότερον πολὺ καὶ μανότερον καὶ λειότερον ἡ
 αἰγείρος, τὸ δὲ σχῆμα τῶν φύλλων παρόμοιον. ὅμοιοι
 δὲ καὶ τὸ ξύλον τεμνόμενον τῇ λευκότητι. καρπὸν δὲ
 οὐδέτερον τούτων οὐδὲ ἄνθος ἔχειν δοκεῖ. ἡ κερκὶς δὲ
 παρόμοιον τῇ λεύκῃ καὶ τῷ μεγέθει καὶ τῷ τοῦς κλά-
 δους ἐπιλεύκους ἔχειν· τὸ δὲ φύλλον κιττῶδες μὲν ἀγώ-
 νιον δὲ ἐκ τοῦ ἄλλου τὴν δὲ μίαν προμήκη καὶ εἰς ὅξιν
 συνήκουσαν· τῷ δὲ χρώματι σχεδὸν ὅμοιον τὸ ὕπτιον
 καὶ τὸ πρανές· μίσχῳ δὲ προσηρητημένον μακροῦ καὶ λε-
 πτῷ δι' ὃ καὶ οὐκ ὀρθὸν ἀλλ' ἐγκεκλιμένον. φλοιὸν δὲ
 τραχύτερον τῆς λεύκης καὶ μᾶλλον ὑπόλεπρον ὥσπερ ὁ
 3 τῆς ἀχράδος. ἄκαρπον δέ. μονογενές δὲ καὶ ἡ κλήθρα·
 φύσει δὲ καὶ ὀρθοφυῆς, ξύλον δ' ἔχον μαλακὸν καὶ ἐν-
 τεριάνην μαλακὴν ὥστε δι' ὅλου κοιλαίνεσθαι τὰς λε-
 πτὰς ῥάβδους. φύλλον δ' ὅμοιον ἀπὶ πλὴν μεῖζον καὶ
 ἰνωδέστερον. τραχύφλοιον δὲ καὶ ὁ φλοιὸς ἔσωθεν ἐρυ-
 θρὸς, δι' ὃ καὶ βάπτει τὰ δέρματα. ῥίζας δὲ ἐπιπολαί-
 ους . . . ἡλίκον δάφνης. φύεται δὲ ἐν τοῖς ἐφύδροις ἀλ-
 4 λόθι δ' οὐδαμοῦ. σημύδα δὲ τὸ μὲν φύλλον ἔχει ὅμοιον
 τῇ περσικῇ καλουμένη καρύα πλὴν μικροῦ στενότερον,
 τὸν φλοιὸν δὲ ποικίλον, ξύλον δὲ ἐλαφρόν· χρήσιμον δὲ
 εἰς βακτηρίας μόνον εἰς ἄλλο δὲ οὐδέν. ἡ δὲ κολουτέα
 ἔχει τὸ μὲν φύλλον ἐγγὺς τοῦ τῆς ἰτέας, πολύοξον δὲ καὶ
 πολύφυλλον καὶ τὸ δένδρον ὅλως μέγα· τὸν δὲ καρπὸν

λοβον καθάπερ τὰ χεδροπά· λοβοῖς γὰρ πλατέσι καὶ στενοῖς τὸ σπερμάτιον τὸ ἐνὸν μικρὸν καὶ οὐ μέγα· κληρὸν δὲ μετρίως οὐκ ἄγαν· οὐδὲ πολύκαρπον ὡς κατὰ μέγεθος. σπάνιον δὲ τὸ ἐν λοβοῖς ἔχειν τὸν καρπὸν· ὀλίγα γὰρ τοιαῦτα τῶν δένδρων.

CAP. XV. Ἡ δὲ ἡρακλεωτικὴ καρύα — φύσει γὰρ καὶ τοῦτ' ἄγριον τῷ τε μηδὲν ἢ μὴ πολὺ χεῖρω γίνεσθαι [ἢ] τῶν ἡμέρων τὸν καρπὸν, καὶ τῷ δύνασθαι χειρῶνας ὑποφέρειν καὶ τῷ πολὺ φύεσθαι κατὰ τὰ ὄρη καὶ πολύκαρπον ἐν τοῖς ὄρεοις· ἔτι δὲ τῷ μηδὲ στελεχῶδες ἀλλὰ θαμνωδὲς εἶναι ῥάβδοις ἄνευ μασχαλῶν καὶ ἀνόμοις μακραις δὲ καὶ παχείαις ἐνίαις. — οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ἐξημεροῦται. διαφορὰν δὲ ἔχει τῷ τὸν καρπὸν ἀποδιδοῦναι βελτίω καὶ μεῖζον τὸ φύλλον· κεχαραγμένον δ' ἀμφοῖν· ὁμοιότατον τὸ τῆς κλήθρας πλὴν πλατύτερον καὶ μὲν τὸ δένδρον μεῖζον. καρπιμώτερον δ' αἰεὶ γίνεται κατακοπτόμενον τὰς ῥάβδους. γένη δὲ δύο ἀμφοῖν· αἱ 2
ἐν γὰρ στρογγύλον αἱ δὲ πρόμακρον φέρουσι τὸ κά-
νον· ἐκλευκότερον δὲ τὸ τῶν ἡμέρων. καὶ καλλικαρπεῖ
ἀρίστα γ' ἐν τοῖς ἐφύδροις. ἐξημεροῦται δὲ τὰ ἄγρια
μεταφυτευόμενα. φλοιὸν δ' ἔχει λεῖον ἐπιπόλαιον λε-
πτὸν λιπαρὸν ἰδίως στιγμαῖς λευκαῖς ἔχοντα ἐν αὐτῷ· τὸ
ξύλον σφόδρα γλίσχρον ὥστε καὶ τὰ λεπτὰ πάνυ ῥαβ-
δα περιλοπίσαντες κανέα ποιοῦσι, καὶ τὰ παχεῖα δὲ κα-
τὰξύναντες. ἔχει δὲ καὶ ἐντεριώνην λεπτὴν ξανθὴν ἢ
ποικιλίνεται. ἴδιον δ' αὐτῶν τὸ περὶ τὸν ἱούλον ὥσπερ
ἵππομεν. τῆς δὲ τερμίνθου τὸ μὲν ἄρρεν τὸ δὲ θῆλυ. 3
τὸ μὲν οὖν ἄρρεν ἄκαρπον δι' ὃ καὶ καλοῦσιν ἄρρεν·
τὸ δὲ θηλειῶν ἢ μὲν ἐρυθρὸν εὐθύς φέρει τὸν καρπὸν
ἥλικον φακὸν καὶ ἄπεπτον, ἢ δὲ χλοερὸν ἐνέγκασα μετὰ
αὐτὰ ἐρυθραίνει καὶ ἅμα τῇ ἀμπέλῳ πεπαίνουσα τὸ
σχατον ποιεῖ μέλανα, μέγεθος ἥλικον κύαμον ῥητινώδη

- δὲ καὶ θυωδέστερον. ἔστι δὲ τὸ δένδρον περὶ μὲν τῇ Ἰδην καὶ Μακεδονίαν βραχὺ θαμνωδὲς ἐστραμμένον περὶ δὲ Λαμασκὸν τῆς Συρίας μέγα καὶ πολὺ καὶ καλὸν ὅρος γὰρ τί φασιν εἶναι πάμμεστον τερμίνθων, ἄλλο
- 4 οὐδὲν πεφυκέναι. ξύλον δὲ ἔχει γλίσχρον καὶ ῥίξις ἰσχυρὰς κατὰ βάθους, καὶ τὸ ὅλον ἀνώλεθρον· ἄνθος δὲ ὅμοιον τῷ τῆς ἐλάας τῷ χρώματι δὲ ἐρυθρόν. φύλλον, περὶ ἓνα μίσχον πλείω θαφνοειδῇ κατὰ συζυγίαν ὥσπερ καὶ τὸ τῆς οἴης καὶ τὸ ἐξ ἄκρου περιττόν· πλήν ἐγγωνιώτερον τῆς οἴης καὶ θαφνοειδέστερον δὲ κύκλον καὶ λιπαρὸν ἅπαν ἅμα τῷ καρπῷ. φέρει δὲ καὶ κωρυμβώδη τινὰ κοῖλα καθάπερ ἢ πτελέα ἐν οἷς θηρίδια ἐγγίγνεται κωνωποειδῇ· ἐγγίγνεται δέ τι καὶ ῥητινωδὲς ἐν τούτοις καὶ γλίσχρον· οὐ μὲν ἐνθευτέν γε ἢ ῥητίνην συλλέγεται ἀλλ' ἀπὸ τοῦ ξύλου. ὁ δὲ καρπὸς οὐκ ἀφίηται ῥητίνης πλήθος ἀλλὰ προσέχεται μὲν ταῖς χερσὶ καὶ μὲν πλυθῇ μετὰ τὴν συλλογὴν συνέχεται· πλυνόμενος δὲ μὲν λευκὸς καὶ ἄπεπτος ἐπιπλεῖ ὁ δὲ μέλας ὑφίσταται.
- 5 ἡ δὲ πύξος μεγέθει μὲν οὐ μεγάλη τὸ δὲ φύλλον ὅμοιον ἔχει μυρρίνω. φύεται δ' ἐν τοῖς ψυχροῖς τόποις καὶ τραχεῖσι· καὶ γὰρ τὰ Κύτωρα τοιοῦτον οὐ ἢ πλείστη γίνεται· ψυχρὸς δὲ καὶ ὁ Ὀλυμπος ὁ μακεδονικὸς· καὶ γὰρ ἐνταῦθα γίνεται πλήν οὐ μεγάλη· μεγίστη δὲ καὶ καλλίστη ἐν Κύρῳ· καὶ γὰρ εὐμήκεις καὶ πάχος ἔχουσιν πολὺ παρὰ τὰς ἄλλας. δι' ὃ καὶ τὸ μέλι οὐχ ἡδὺ ὅσον
- 6 τῆς πύξου. πλήθει δὲ πολὺ κράταιγός ἐστιν, οἱ δὲ κράταιγὸνα καλοῦσιν· ἔχει δὲ τὸ μὲν φύλλον ὅμοιον μεσπίλῃ τετανόν, πλήν μεῖζον ἐκείνου καὶ πλατύτερον προμηκέστερον, τὸν δὲ χαραγμὸν οὐκ ἔχον ὥσπερ ἐκεῖνον γίνεται δὲ τὸ δένδρον οὔτε μέγα λίαν οὔτε παχύ· τὸ δὲ ξύλον ποικίλον ἰσχυρὸν ξανθόν· ἔχει δὲ φλοιὸν λεῖον ὅμοιον μεσπίλῃ· μονόρριζον δ' εἰς βάθος ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ

καρπὸν δ' ἔχει στρογγύλον ἡλίκον ὁ κότινος· πεπαινώ-
μενος δὲ ξανθύνεται καὶ ἐπιμελαίνεται· κατὰ δὲ τὴν
γεῦσιν καὶ τὸν χυλὸν μεσπιλῶδες· διόπερ οἷον ἄγρία
μεσπίλη δόξειεν ἂν εἶναι. μονοειδὲς δὲ καὶ οὐκ ἔχον
διαφοράς.

CAP. XVI. Ὁ δὲ πρῖνος φύλλον μὲν ἔχει δρυῶδες
ἐλαττον δὲ καὶ ἐπακανθίζον, τὸν δὲ φλοιὸν λειότερον
δρυός. αὐτὸ δὲ τὸ δένδρον μέγα καθάπερ ἡ δρυς ἔαν
ἔχη τόπον καὶ ἔδαφος· ξύλον δὲ πυκνὸν καὶ ἰσχυρόν·
βαθύρριζον δὲ ἐπιεικῶς καὶ πολύρριζον. καρπὸν δὲ ἔχει
βαλανῶδη· μικρὰ δὲ ἡ βάλανος· περικαταλαμβάνει δὲ ὁ
νέος τὸν ἔνον· ὁψὲ γὰρ πεπαίνει, δι' ὃ καὶ διαφορεῖν τι-
νὲς φασι. φέρει δὲ παρὰ τὴν βάλανον καὶ κόκκον τινὰ
φοινικοῦν· ἰσχει δὲ καὶ ἱξίαν καὶ ὑφέαρ· ὥστε ἐνίστε
συμβαίνει τέτταρας ἅμα καρπούς ἔχειν αὐτὸν, δύο μὲν
τοὺς ἑαυτοῦ δύο δ' ἄλλους τὸν τε τῆς ἱξίας καὶ τὸν τοῦ
ὑφέαρος. καὶ τὴν μὲν ἱξίαν φέρει ἐκ τῶν πρὸς βορρᾶν
τὸ δὲ ὑφέαρ ἐκ τῶν πρὸς μεσημβρίαν. οἱ δὲ περὶ Ἀρκα- 2
δίαν δένδρον τι σμίλακα καλοῦσιν, ὃ ἐστὶν ὅμοιον τῷ
πρίνω τὰ δὲ φύλλα οὐκ ἀκανθώδη ἔχει ἀλλ' ἀπαλώτερα
καὶ βαθύτερα καὶ διαφορὰς ἔχοντα πλείους· οὐδὲ τὸ ξύ-
λον ὥςπερ ἐκεῖνο στερεὸν καὶ πυκνὸν ἀλλὰ καὶ μαλακὸν
ἐν ταῖς ἐργασίαις· ὃ δὲ καλοῦσιν οἱ Ἀρκαῖδες φελλό- 3
δρυν τοιάνδε ἔχει τὴν φύσιν· ὥς μὲν ἀπλῶς εἰπεῖν ἀνὰ
μέσον πρίνου καὶ δρυός ἐστιν· καὶ ἐνιοί γε ὑπολαμβά-
νουσιν εἶναι θῆλυν πρίνον· δι' ὃ καὶ ὅπου μὴ φύεται
πρίνος τούτῳ χρῶνται πρὸς τὰς ἀμάξας καὶ τὰ τοιαῦτα
καθάπερ οἱ περὶ Λακεδαίμονα καὶ Ἡλείαν. καλοῦσι δὲ
οἱ γε Δωριεῖς καὶ Ἀρίαν τὸ δένδρον· ἔστι δὲ μαλακώτε-
ρον μὲν καὶ μαλόντερον τοῦ πρίνου σκληρότερον δὲ καὶ
πυκνότερον τῆς δρυός· καὶ τὸ χρῶμα φλοῖσθέντος τοῦ
ξύλου λευκότερον μὲν τοῦ πρίνου οἰνωπότερον δὲ τῆς

δρυός· τὰ δὲ φύλλα προσέοικε μὲν ἄμφοιν, ἔχει δὲ μείζ
 μὲν ἢ ὡς πρίνος ἐλάττω δὲ ἢ ὡς δρυς· καὶ τὸν καρπὸν
 τοῦ μὲν πρίνου κατὰ μέγεθος ἐλάττω ταῖς ἐλαχίσταις ἐ-
 βαλάνοις ἴσον, καὶ γλυκύτερον μὲν τοῦ πρίνου πικρό-
 τερον δὲ τῆς δρυός. καλοῦσι δὲ τινες τὸν μὲν τοῦ πρί-
 νου καὶ τὸν ταύτης καρπὸν ἄκυλον τὸν δὲ τῆς δρυός βα-
 λανον. μήτραν δὲ ἔχει φανερωτέραν ἢ ὁ πρίνος· καὶ
 4 μὲν φελλόδρους τοιαύτην τινὰ ἔχει φύσιν. ἡ δὲ κόμαρος
 ἢ τὸ μεμαίκυλον φέρουσα τὸ ἐδώδιμον, ἐστὶ μὲν οὐ-
 ἄγαν μέγα, τὸν δὲ φλοιὸν ἔχει λεπτὸν μὲν παρόμοιον
 μυρική, τὸ δὲ φύλλον μεταξὺ πρίνου καὶ δάφνης. ἀνθε-
 δὲ τοῦ Πυανεψιδῶνος· τὰ δὲ ἄνθη πέφυκεν ἀπὸ μιᾶς
 κρεμάστρας ἐπ' ἄκρων βοτρυδόν· τὴν δὲ μορφὴν ἔκα-
 στὸν ἐστὶν ὅμοιον μύρτῳ προμήκει καὶ τῷ μεγέθει δι-
 σχεδὸν τηλικούτον· ἄφυλλον δὲ καὶ κοῖλον ὥς περ ὠνί-
 ἐκκεκολαμμένον τὸ στόμα δὲ ἀνεωγμένον· ὅταν δ' ἀπαν-
 θήσῃ καὶ ἡ πρόσφυσις τετρώπηται τὸ δ' ἀπανθῆσαν λε-
 πτὸν καὶ ὥς περ σφόνδυλος περὶ ἄτρακτον ἢ κάρνειος
 δωρικός· ὁ δὲ καρπὸς ἐνιαυτῷ πεπαίνεται ὥσθ' ἄμο-
 5 συμβαίνει τοῦτόν τ' ἔχειν καὶ τὸν ἕτερον ἀνθεῖν. παρό-
 μοιον δὲ τὸ φύλλον καὶ ἡ ἀνδράχλη ἔχει τῷ κομάρῳ, μέ-
 γεθος οὐκ ἄγαν μέγα· τὸν δὲ φλοιὸν λεῖον ἔχει καὶ πε-
 6 ριρρηγνύμενον· καρπὸν δ' ἔχει ὅμοιον τῇ κομάρῳ. ὅμοι-
 ον δ' ἐστὶ τούτοις τὸ φύλλον καὶ τὸ τῆς κοκκυγέας· το-
 δὲ δένδρον μικρόν. ἴδιον δὲ ἔχει τὸ ἐκπαπποῦσθαι τὸν
 καρπὸν· τοῦτο γὰρ οὐδ' ἐφ' ἐνὸς ἀκηκόαμεν ἄλλου δέν-
 δρου. ταῦτα μὲν οὖν κοινότερα πλείοσι χώραις καὶ τό-
 ποις.

CAP. XVII. Ἐνια δὲ ιδιωτέρα καθάπερ καὶ ὁ φελ-
 λός· γίνεται μὲν ἐν Τυρρηνίᾳ, τὸ δὲ δένδρον ἐστὶ στε-
 λεχωδὲς μὲν καὶ ὀλιγόκλαδον εὐμηκες δ' ἐπιεικῶς καὶ
 εὐαυξές· ξύλον ἰσχυρόν· τὸν δὲ φλοιὸν παχὺν σφόδρα

καὶ καταρρηγνύμενον ὥςπερ ὁ τῆς πίτυος πλὴν κατὰ
 μεῖζω. τὸ δὲ φύλλον ὅμοιον ταῖς μελίαις παχὺ προμη-
 κέστερον· οὐκ αἰέφυλλον ἀλλὰ φυλλοβολοῦν. καρπὸν
 δὲ αἰεὶ φέρει βαλανηρὸν ὅμοιον τῇ ἀρίᾳ. περιαιροῦσι
 δὲ τὸν φλοιὸν καὶ φασὶ δεῖν πάντα ἀφαιρεῖν, εἰ δὲ μὴ
 χεῖρον γίνεται τὸ δένδρον· ἐξαναπληροῦται δὲ πάλιν
 σχεδὸν ἐν τρισὶν ἔτεσιν. ἴδιον δὲ καὶ ἡ κολουτέα περὶ 2
 Λιπάραν· δένδρον μὲν εὐμέγεθες τὸν δὲ καρπὸν φέρει
 ἐν λοβοῖς ἡλίκον φακόν, ὃς πιαίνει τὰ πρόβατα θανα-
 στῶς. φύεται δὲ ἀπὸ σπέρματος καὶ ἐκ τῆς τῶν προβά-
 των κόπρου κάλλιστα. ὥρα δὲ τῆς φυτείας ἅμα ἀρκτού-
 ρῳ δυομένῳ· δεῖ δὲ φυτεύειν προβρέχοντας ὅταν ἤδη
 διαφύηται ἐν τῷ ὕδατι. φύλλον δ' ἔχει παρόμοιον τήλει.
 βλαστάνει δὲ τὸ πρῶτον μονοφυῆς ἐπὶ ἔτη μάλιστα τρία
 ἐν οἷς καὶ τὰς βακτηρίας τέμνουσι· δοκοῦσι γὰρ εἶναι
 καλαί· καὶ ἐάν τις κολούσῃ ἀποθνήσκει· καὶ γὰρ ἀπα-
 ράβλαστόν ἐστιν· εἴτα σχίζεται καὶ ἀποδενδρουῖται τῷ
 τετάρτῳ ἔτει. ἡ δὲ περὶ τὴν Ἰδην, ἣν καλοῦσι κολοιτίαν, 3.
 ἕτερον εἶδός ἐστιν, θαμνοειδὲς δὲ καὶ ὀξῶδες καὶ πολυ-
 μάσχαλον, σπάνιον δὲ, οὐ πολὺ. ἔχει δὲ φύλλον θαμνο-
 ειδὲς πλατυφύλλου δάφνης, πλὴν στρογγυλώτερον καὶ
 μεῖζον ὥσθ' ὅμοιον φαίνεσθαι τῷ τῆς πτελέας, προμη-
 κέστερον δὲ, τὴν χροάν ἐπὶ θάτερα χλοερὸν ὀπισθεν δὲ
 ἐπιλευκαῖνον, καὶ πολὺννον ἐκ τῶν ὀπισθεν ταῖς λεπταῖς
 ἰσὶ ἐκ τε τῆς ῥάχεως καὶ μεταξὺ τῶν πλευροειδῶν ἀπὸ
 τῆς μέσης κατατεινουσῶν· φλοιὸν δ' οὐ λεῖον ἀλλ' οἶον
 τὸν τῆς ἀμπέλου· τὸ δὲ ξύλον σκληρὸν καὶ πυκνόν· ῥίζας
 δὲ ἐπιπολαίους καὶ λεπτὰς καὶ μανὰς οὐλὰς δ' ἐνίοτε
 καὶ ξανθὰς σφόδρα. καρπὸν δὲ οὐκ ἔχειν φασὶν οὐδὲ
 ἄνθος· τὴν δὲ κορυνώδη κάχρυν καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς
 τοὺς παρὰ τὰ φύλλα λείους σφόδρα καὶ λιπαροὺς καὶ
 λευκοὺς τῷ σχήματι δὲ καχρυώδεις· ἀποκοπὴν δὲ καὶ

- 4 ἐπικανθὲν παραφύεται καὶ ἀναβλαστάνει. ἴδια δὲ καὶ
τάδε τὰ περὶ τὴν Ἰδην ἐστὶν οἷον ἢ τε ἀλεξάνδρεια κα-
λουμένη δάφνη καὶ συκῇ τις καὶ ἄμπελος. τῆς μὲν οὖν
δάφνης ἐν τούτῳ τὸ ἴδιον ὅτι ἐπιφυλλόκαρπὸν ἐστὶν
ὥσπερ καὶ ἡ κεντρομυρρίνη· ἀμφοτέραι γὰρ τὸν καρ-
5 πὸν ἔχουσιν ἐκ τῆς ῥάχεως τοῦ φύλλου. ἡ δὲ συκῇ
θαμνωδὲς μὲν καὶ οὐχ ὑψηλὸν πάχος δ' ἔχον ὥστε καὶ
πηχυαῖον εἶναι τὴν περίμετρον· τὸ δὲ ξύλον ἐπεστραμ-
μένον γλίσχρον· κάτωθεν μὲν λεῖον καὶ ἄνοξον ἄνωθεν
δὲ περίκομον· χροῶμα δὲ καὶ φύλλον καὶ φλοιοῦ πελὶον,
τὸ δὲ σχῆμα τῶν φύλλων ὅμοιον τῷ τῆς φιλύρας καὶ
μαλακὸν καὶ πλατὺ καὶ τὸ μέγεθος παραπλήσιον· ἄν-
θος μεσπιλωδὲς καὶ ἀνθεῖ ἅμα τῇ μεσπίλλῃ. ὁ δὲ καρ-
πὸς ὃν καλοῦσι σῦκον ἐρυθρὸς ἡλίκος ἐλάας πλὴν στρογ-
γυλώτερος, ἐσθιόμενος δὲ μεσπιλώδης· ῥίζας δὲ ἔχει
παχείας ὥσ' ἂν συκῆς ἡμέρου καὶ γλίσχρας. ἀσαπὲς δὲ
ἐστὶ τὸ δένδρον καὶ καρδίαν ἔχει στερεὰν οὐκ ἐντεριώ-
6 νην. ἡ δὲ ἄμπελος φύεται μὲν τῆς Ἰδης περὶ τὰς Φα-
λάκρας καλουμένας· ἐστὶ δὲ θαμνωδὲς ῥαβδίοις μι-
κροῖς· τείνονται δὲ οἱ κλῶνες ὥς πυγωνιαῖοι πρὸς οἷς
ῥᾶγές εἰσιν ἐκ πλαγίου μέλαιναι τὸ μέγεθος ἡλίκος κύα-
μος γλυκεῖαι· ἔχουσι δὲ ἐντὸς γιγάρτωδές τι μαλακόν·
φύλλον στρογγύλον ἀσχιδὲς μικρόν.

- CAP. XVIII. Ἐχει δὲ καὶ τᾶλλα σχεδὸν ὅρη φύσεις
τινάς ἰδίας τὰ μὲν δένδρων τὰ δὲ θάμνων τὰ δ' ἄλλων
ὑλημάτων. ἀλλὰ γὰρ περὶ μὲν τῆς ἰδιότητος εἴρηται
πλεονάκις ὅτι γίνεται καθ' ἐκάστους τόπους. ἡ δὲ ἐν
αὐτοῖς τοῖς ὁμογενέσιν ἡ διαφορὰ καθάπερ ἡ τῶν δέν-
δρων καὶ τῶν θάμνων ὁμοίως ἐστὶ καὶ τῶν ἄλλων ὥς-
περ εἴρηται τῶν πλείστων, ὥσπερ καὶ ῥάμνου καὶ παλι-
ούρου καὶ οἷσου (καὶ οἷτου) καὶ ῥοῦ καὶ κιττοῦ καὶ
2 βάτου καὶ ἐτέρων πολλῶν. ῥάμνος τε γὰρ ἐστὶν ἡ μὲν

μέλαινα ἢ δὲ λευκὴ καὶ ὁ καρπὸς διάφορος, ἀκανθοφό-
 ροι δὲ ἄμφω. τοῦ τε οἴσου τὸ μὲν λευκὸν τὸ δὲ μέλαν·
 καὶ τὸ ἄνθος ἑκατέρου καὶ ὁ καρπὸς κατὰ λόγον ὁ μὲν
 λευκὸς ὁ δὲ μέλας· ἔνιοι δὲ καὶ ὥσπερ ἀνὰ μέσον, ὧν
 καὶ τὸ ἄνθος ἐπιπορφυρίζει καὶ οὔτε οἶνωπὸν οὔτε
 ἔκλευκόν ἐστιν ὥσπερ τῶν ἐτέρων. ἔχει δὲ καὶ τὰ φύλλα
 λεπτότερα καὶ λειότερα καὶ τὰς ῥάβδους τὸ λευκόν. ὅ τε 3
 παλίουρος ἔχει διαφοράς. ἅπαντα δὲ ταῦτα καρποφόρα.
 καὶ ὅ γε παλίουρος ἐν λοβῷ τινι τὸν καρπὸν ἔχει καθά-
 περ τὸ φύλλον, ἐν ᾧ τρία ἢ τέτταρα γίνεται. χρῶνται
 δ' αὐτῷ πρὸς τὰς βῆχας οἱ ἰατροὶ κόπτοντες· ἔχει γάρ
 τινα γλισχρότητα καὶ λίπος ὥσπερ τὸ τοῦ λίνου σπέρμα.
 φύεται δὲ καὶ ἐπὶ τοῖς ἐφύδροις καὶ ἐν τοῖς ξηροῖς ὥσ-
 περ ὁ βάτος. (οὐχ ἥττον δὲ ἐστὶ τὸ δένδρον πάρυδρον.)
 φυλλοβόλον δὲ καὶ οὐχ ὥσπερ ἡ ῥάμνος αἰίφυλλον. ἐτι 4
 δὲ καὶ τοῦ βάτου πλείω γένη, μεγίστην δὲ ἔχοντες δια-
 φορὰν ὅτι ὁ μὲν ὀρθοφυῆς καὶ ὕψος ἔχων ὁ δ' ἐπὶ τῆς
 γῆς καὶ εὐθύς κάτω νεύων καὶ ὅταν συνάπτη τῇ γῇ
 ῥιζοῦμενος πάλιν, ὃν δὴ καλοῦσιν τινες χαμαίβατον. τὸ
 δὲ κυνόςβατον τὸν καρπὸν ὑπέρυθρον ἔχει καὶ παραπλή-
 σιον τῷ τῆς ῥόας· ἐστὶ δὲ θάμνου καὶ δένδρου μεταξὺ
 καὶ παρόμοιον ταῖς ῥόαις, τὸ δὲ φύλλον ἀγνώδες. τῆς 5
 δὲ ῥοῦ τὸ μὲν ἄρρεν τὸ δὲ θῆλυ καλοῦσιν τῷ τὸ μὲν
 ἄκαρπον εἶναι τὸ δὲ κάρπιμον. οὐκ ἔχει δὲ οὐδὲ τὰς
 ῥάβδους ὑψηλὰς οὐδὲ παχείας, φύλλον δ' ὅμοιον πτελέα
 πλὴν μικρὸν προμηκέστερον καὶ ἐπίδασυ. τῶν δὲ κλω-
 νίων τῶν νέων ἐξ ἴσου τὰ φύλλα εἰς δύο, κατ' ἄλληλα
 δὲ ἐκ τῶν πλαγίων ὥστε στοιχεῖν. βάπτουσι δὲ τοῦτω
 καὶ οἱ σκυτοδέψαι τὰ δέρματα τὰ λευκά. ἄνθος λευκὸν
 βοτρυῶδες, τῷ σχήματι δὲ τὸ ὀλοσχερὲς ὅστιλιγγας ἔχον
 ὥσπερ καὶ ὁ βότρυς· ἀπανθήσαντος δὲ ὁ καρπὸς ἅμα
 τῇ σταφύλῃ ἐρυθραίνεται καὶ γίνονται οἶον φακοὶ λε-

- πτοὶ συγκείμενοι· βοτρυνῶδες δὲ τὸ σχῆμα καὶ τούτων.
 ἔχει δὲ τὸ φαρμακῶδες τοῦτο ὁ καλεῖται ῥοῦς ἐν αὐτῷ
 ὀστῶδες ὃ καὶ τῆς ῥοῦ διηττημένης ἔχει πολλάκις· ῥίζα
 δ' ἐπιπόλαιος καὶ μονοφυῆς ὥστε ἀνακάμπτεσθαι ῥα-
 δίως ὀλόρριζα· τὸ δὲ ξύλον ἐντεριώνην ἔχει, εὐφθαρ-
 τον δὲ καὶ κοπτόμενον. ἐν πᾶσι δὲ γίγνεται τοῖς τόποις,
 6· εὐθνεῖ δὲ μάλιστα ἐν τοῖς ἀργιλώδεσι. πολυειδὴς δὲ
 ὁ κιττός· καὶ γὰρ ἐπίγειος, ὁ δὲ εἰς ὕψος αἰρόμενος· καὶ
 τῶν ἐν ὕψει πλείω γένη. τρία δ' οὖν φαίνεται τὰ μέ-
 γιστα ὅ τε λευκὸς καὶ ὁ μέλας καὶ τρίτον ἢ ἔλιξ. εἶδη
 δὲ καὶ ἐκάστου τούτων πλείω. λευκὸς γὰρ ὁ μὲν τῷ
 καρπῷ μόνον ὁ δὲ καὶ τοῖς φύλλοις ἐστί. πάλιν δὲ τῶν
 λευκοκάρπων μόνον ὁ μὲν ἄδρὸν καὶ πυκνὸν καὶ συν-
 εστηκότες τὸν καρπὸν ἔχει καθάπερ εἰ σφαῖραν ὃν δὴ
 καλοῦσιν τινες κορυμβίαν, οἱ δ' Ἀθήνησιν ἀχαρνικόν.
 ὁ δὲ ἐλάττων διακεχυμένος ὥσπερ καὶ ὁ μέλας· ἔχει
 7· δὲ καὶ ὁ μέλας διαφορὰς ἄλλ' οὐχ ὁμοίως φανεράς. ἢ δὲ
 ἔλιξ ἐν μεγίσταις διαφοραῖς· καὶ γὰρ τοῖς φύλλοις πλεῖ-
 στον διαφέρει τῇ τε μικρότητι καὶ τῷ γωνοειδῇ καὶ
 εὐρυθμότερα εἶναι· τὰ δὲ τοῦ κιττοῦ περιφερέστερα
 καὶ ἀπλᾶ· καὶ τῷ μήκει τῶν κλημάτων καὶ ἔτι τῷ ἄκαρ-
 πος εἶναι. διατείνονται γὰρ τινες τῷ μὴ ἀποκιττοῦσθαι
 τῇ φύσει τὴν ἔλικα ἀλλὰ τὴν ἐκ τοῦ κιττοῦ τελειουμέ-
 νην. εἰ δὲ πᾶσα ἀποκιττοῦται καθάπερ τινὲς φασιν,
 ἡλικίας ἂν εἴη καὶ διαθέσεως οὐκ εἶδους διαφορὰ, κα-
 θάπερ καὶ τῆς ἀπίου πρὸς τὴν ἀχράδα· πλὴν τό γε
 φύλλον καὶ ταύτης πολὺ διαφέρει πρὸς τὸν κιττόν.
 σπάνιον δὲ τοῦτο καὶ ἐν ὀλίγοις ἐστὶν ὥστε παλαιούμε-
 νον μεταβάλλειν, ὥσπερ ἐπὶ τῆς λεύκης καὶ τοῦ κρότω-
 8· νος. εἶδη δ' ἐστὶ πλείω τῆς ἔλικος, ὥς μὲν τὰ προφανέ-
 στατα καὶ μέγιστα λαβεῖν τρία, ἣ τε χλοερὰ καὶ ποιῶδης
 ἢ περ καὶ πλείστη καὶ ἑτέρα ἢ λευκὴ καὶ τρίτη ἢ ποικίλη

ἦν δὴ καλοῦσί τινες θρακίαν. ἐκάστη δὲ τούτων δοκεῖ
 διαφέρειν· καὶ γὰρ τῆς χλωόδους ἡ μὲν λεπτοτέρα καὶ
 ταξιφυλλοτέρα καὶ ἔτι πυκνοφυλλοτέρα, ἡ δ' ἥττον
 πάντα ταῦτ' ἔχουσα. καὶ τῆς ποικίλης ἡ μὲν μείζον ἡ
 δ' ἔλαττον τὸ φύλλον, καὶ τὴν ποικιλίαν διαφέρουσα.
 ὡσαύτως δὲ καὶ τὰ τῆς λευκῆς τῷ μεγέθει καὶ τῇ χροίᾳ
 διαφέρουσιν. εὐανξιστάτη δὲ ἡ ποιωδῆς καὶ ἐπὶ πλεῖστον
 προϊούσα. φανερὰν δ' εἶναί φασιν τὴν ἀποκιττουμένην
 οὐ μόνον τοῖς φύλλοις ὅτι μείζω καὶ πλατύτερα ἔχει ἀλλὰ
 καὶ τοῖς βλαστοῖς· εὐθύς γὰρ ὀρθοὺς ἔχει καὶ οὐχ ὥσπερ
 ἡ ἑτέρα κατακεκαμμένη καὶ διὰ τὴν λεπτότητα καὶ διὰ τὸ
 μῆκος· τῆς δὲ κιττώδους καὶ βραχύτεροι καὶ παχύτεροι.
 καὶ ὁ κιττὸς ὅταν ἄρχηται σπερμουῖσθαι μετέωρον ἔχει
 καὶ ὀρθὸν τὸν βλαστόν. πολύρριζος μὲν οὖν ἅπας κιττὸς 9
 καὶ πυκνόρριζος συνεστραμμένος ταῖς ῥίζαις καὶ ξυ-
 λώδεσι καὶ παχείαις καὶ οὐκ ἄγαν βαθύρριζος, μάλιστα
 δ' ὁ μέλας, καὶ τοῦ λευκοῦ ὁ τραχύτατος καὶ ἀγριώτα-
 τος· δι' ὃ καὶ χαλεπὸς παραφύεσθαι πᾶσι τοῖς δένδροις·
 ἀπόλλυσι γὰρ πάντα καὶ ἀφαναίνει παραιρούμενος τὴν
 τροφήν. λαμβάνει δὲ μάλιστα πᾶχος οὗτος καὶ ἀπο-
 δενδροῦται καὶ γίνεται αὐτὸ καθ' αὐτὸ κιττοῦ δένδρον.
 ὥς δ' ἐπὶ τὸ πλεῖον εἶναι πρὸς ἑτέρῳ φιλεῖ καὶ ζητεῖ
 καὶ ὥσπερ ἐπαλλόκανυλόν ἐστιν. ἔχει δ' εὐθύς καὶ τῆς 10
 φύσεώς τι τοιοῦτον· ἐκ γὰρ τῶν βλαστῶν ἀφίησιν αἰεὶ
 ῥίζας ἀνὰ μέσον τῶν φύλλων, αἷςπερ ἐνδύεται τοῖς
 δένδροις καὶ τοῖς τειχίοις οἷον ἐξεπίτηδες πεποιημέναις
 ὑπὸ τῆς φύσεως· δι' ὃ καὶ ἐξαιρούμενος τὴν ὑγρότητα
 καὶ ἔλκων ἀφαναίνει, καὶ ἐὰν ἀποκοπῇ κάτωθεν δύνα-
 ται διαμένειν καὶ ζῆν. ἔχει δὲ καὶ ἑτέραν διαφορὰν
 κατὰ τὸν καρπὸν οὐ μικράν· ὁ μὲν γὰρ ἐπίγλυκὺς ἐστιν
 ὁ δὲ σφόδρα πικρὸς καὶ τοῦ λευκοῦ καὶ τοῦ μέλανος·
 σημεῖον δ' ὅτι τὸν μὲν ἐσθίουσιν οἱ ὄρνιθες τὸν δ' οὔ.

- 11 τὰ μὲν οὖν περὶ τὸν κιττὸν οὕτως ἔχει. ἡ δὲ σμιλάξ ἐστι μὲν ἐπαλλόκανυλον, ὃ δὲ κανυλὸς ἀκανθώδης καὶ ὥσπερ ὀρθάκανθος, τὸ δὲ φύλλον κιττωδὲς μικρὸν ἀγώνιον, κατὰ τὴν μίσχου πρόσφυσιν νοτηρόν. ἴδιον δ' ὅτι τὴν τε διὰ μέσου ταύτην ὥσπερ ῥάχιν λεπτὴν ἔχει καὶ τὰς στημονίους διαλήψεις οὐκ ἀπὸ ταύτης ὥσπερ τὰ τῶν ἄλλων ἀλλὰ περὶ αὐτὴν περιφερεῖς ἡγμένους ἀπὸ τῆς προσφύσεως τοῦ μίσχου τῷ φύλλῳ. παρὰ δὲ τοῦ κανυλοῦ τὰ γόνατα καὶ παρὰ τὰς διαλείψεις τὰς φυλλικὰς ἐκ τῶν αὐτῶν μίσχων τοῖς φύλλοις παραπέφυκεν ἱουλος λεπτὸς καὶ ἐλικτός· ἄνθος δὲ λευκὸν καὶ εὐῶδες λείρινον· τὸν δὲ καρπὸν ἔχει προσεμφερεῖ τῷ στρόχῳ καὶ τῷ μηλωθρῷ καὶ μάλιστα τῇ καλουμένῃ σταφυλῇ
- 12 ἀγρία· ... κατακρέμαστοι δ' οἱ βότρυες κιττοῦ τρόπον· παραθριγκίζει δὲ ὡς πρὸς τὴν σταφυλήν· ἀπὸ γὰρ ἐνὸς σημείου οἱ μίσχοι οἱ ῥαγικοί. ὃ δὲ καρπὸς ἐρυθρὸς, ἔχων πυρῆνας τὸ μὲν ἐπὶ πᾶν δύο, ἐν τοῖς μεῖζοσι τρεῖς ἐν δὲ τοῖς μικροῖς ἕνα· σκληρὸς δ' ὁ πυρὴν εὖ μάλα καὶ τῷ χρώματι μέλας ἕξωθεν. ἴδιον δὲ τὸ τῶν βοτρυῶν, ὅτι ἐκ πλαγίων τε τὸν κανυλὸν παραθριγκίζουσιν καὶ κατ' ἄκρον ὁ μέγιστος βότρυς τοῦ κανυλοῦ, ὥσπερ ἐπὶ τῆς ῥάμνου καὶ τοῦ βάτου. τοῦτο δὲ
- 13 δῆλον ὡς καὶ ἀκρόκαρπον καὶ πλαγιόκαρπον. τὸ δ' εὐώνυμον καλούμενον δένδρον φύεται μὲν ἄλλοθί τε καὶ τῆς Λέσβου ἐν τῷ ὄρει τῷ Ὀρδύνῳ καλουμένῳ· ἐστι δὲ ἡλίκον ῥόα καὶ τὸ φύλλον ἔχει ῥοῶδες, μεῖζον δὲ ἢ χαμαιδάφνης, καὶ μαλακὸν δὲ ὥσπερ ἡ ῥόα. ἡ δὲ βλάστησις ἄρχεται μὲν αὐτῷ περὶ τὸν Ποσειδεῶνα· ἀνθεῖ δὲ τοῦ ἥρος· τὸ δὲ ἄνθος ὁμοιον τὴν χρόαν τῷ λευκῷ ἴῳ· ὅξει δὲ δεινὸν ὥσπερ φόνου. ὃ δὲ καρπὸς ἐμφερεῖς τὴν μορφήν μετὰ τοῦ κελύφους τῷ τοῦ σησάμου λοβῷ· ἐνδοθεν δὲ στερεὸν πλὴν διηρημένον κατὰ τὴν

τετραστοιχίαν. τοῦτο ἐσθιόμενον ὑπὸ τῶν προβάτων ἀποκτιννύει, καὶ τὸ φύλλον καὶ ὁ καρπὸς, καὶ μάλιστα τὰς αἰγας ἐὰν μὴ καθάρσεως τύχη. καθαίρεται δὲ ἀνόχῳ. περὶ μὲν οὖν δένδρων καὶ θάμνων εἴρηται· ἐν δὲ τοῖς ἐξῆς περὶ τῶν λειπομένων λεκτέον.

ΘΕΟΦΡΑΣΤΟΥ ΠΕΡΙ ΦΥΤΩΝ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΟ Δ.

CAP. I. Αἱ μὲν οὖν διαφοραὶ τῶν ὁμογενῶν τεθεωρηται πρότερον. ἅπαντα δ' ἐν τοῖς οἰκείοις τόποις καλλίω γίνεται καὶ μᾶλλον εὐσθενεῖ· καὶ γὰρ τοῖς ἀγροῖσι εἰσὶν ἐκάστοις οἰκεῖοι καθάπερ τοῖς ἡμέροις· τὰ μὲν γὰρ φιλεῖ τοὺς ἐφύδρους καὶ ἐλώδεις οἶον αἰγειρος λεύκη ἰτέα καὶ ὅλως τὰ παρὰ τοὺς ποταμοὺς φνόμενα, τὰ δὲ τοὺς εὐσκεπεῖς καὶ εὐηλίδους, τὰ δὲ μᾶλλον τοὺς παλισκίους. πεύκη μὲν γὰρ ἐν τοῖς προσείλοις καλλίστη καὶ μεγίστη, ἐν δὲ τοῖς παλισκίοις ὅλως οὐ φύεται· ἐλάτη δὲ ἀνάπαλιν ἐν τοῖς παλισκίοις καλλίστη τοῖς δ' εὐείλοις οὐχ ὁμοίως. ἐν Ἀρκαδίᾳ γοῦν περὶ τὴν Κράνην 2 καλουμένην τόπος ἐστὶ τις κοῖλος καὶ ἄπνους εἰς ὃν οὐδέποθ' ὅλως ἥλιον ἐμβάλλειν φασίν· ἐν τούτῳ δὲ πολὺ διαφέρουσιν αἱ ἐλάται καὶ τῷ μήκει καὶ τῷ πάχει, οὐ μὴν ὁμοίως γε πυκναὶ οὐδ' ὥραται ἀλλ' ἥκιστα, καθάπερ καὶ αἱ πεῦκαι αἱ ἐν τοῖς παλισκίοις· δι' ὃ καὶ πρὸς τὰ πολυτελῆ τῶν ἔργων, οἶον θυρώματα καὶ εἴ τι ἄλλο σπουδαῖον, οὐ χρῶνται τούτοις ἀλλὰ πρὸς τὰς ναυπηγίας μᾶλλον καὶ τὰς οἰκοδομὰς· καὶ γὰρ δοκοὶ κάλλιται καὶ τανεῖαι καὶ αἱ κέραιαι αἱ ἐκ τούτων, ἔτι δ' ἴστοι τῷ μήκει διαφέροντες ἀλλ' οὐχ ὁμοίως ἰσχυροί· καὶ ἐκ τῶν προσείλων τῇ βραχύτητι πυκνότεροί τε

- 3 ἐκείνων καὶ ἰσχυρότεροι γίνονται. χαίρει δὲ σφόδρα καὶ ἡ μίλος τοῖς παλισκίοις καὶ ἡ πάδος καὶ ἡ θραύπαλος. περὶ δὲ τὰς κορυφὰς τῶν ὄρέων καὶ τοὺς ψυχροὺς τόπους θυία μὲν φύεται καὶ εἰς ὕψος, ἐλάτη δὲ καὶ ἄρκευθος φύεται μὲν οὐκ εἰς ὕψος δὲ καθάπερ καὶ περὶ τὴν ἄκραν Κυλλήνην· φύεται δὲ καὶ ἡ κήλαστρος ἐπὶ τῶν ἄκρων καὶ χειμεριωτάτων. ταῦτα μὲν οὖν ἂν τις θείῃ φιλόψυχρα· τὰ δ' ἄλλα πάντα ὥς εἰπεῖν (οὐ) μᾶλλον χαίρει τοῖς προσείλοις. οὐ μὲν ἀλλὰ καὶ τοῦτο συμβαίνει κατὰ τὴν χώραν τὴν οἰκείαν ἐκάστῳ τῶν δένδρων. ἐν Κρήτῃ γοῦν φασιν ἐν τοῖς Ἰδαίοις ὄρεσι καὶ ἐν τοῖς Λευκοῖς καλουμένοις ἐπὶ τῶν ἄκρων ὅθεν οὐδέποτε' ἐπιλείπει χιὼν κυπάριστον εἶναι· πλείστη γὰρ αὕτη τῆς ὕλης καὶ ὅλως ἐν τῇ νήσῳ καὶ ἐν τοῖς
- 4 ὄρεσιν. ἔστι δὲ ὥσπερ καὶ πρότερον εἰρηται καὶ τῶν ἀγρίων καὶ τῶν ἡμέρων τὰ μὲν ὀρεῖνὰ τὰ δὲ πεδεινὰ μᾶλλον. ἀναλογία δὲ καὶ ἐν αὐτοῖς τοῖς ὄρεσι τὰ μὲν ἐν τοῖς ὑποκάτω τὰ δὲ περὶ τὰς κορυφὰς ὥστε καὶ καλλίω γίνεται καὶ εὐσθενῇ. πανταχοῦ δὲ καὶ πάσης τῆς ὕλης πρὸς βορρᾶν τὰ ξύλα πυκνότερα καὶ οὐλότερα καὶ ἀπλῶς καλλίω· καὶ ὅλως δὲ πλείω ἐν τοῖς προςβορείοις φύεται. αὐξάνεται δὲ καὶ ἐπιδίδωσι τὰ πυκνὰ μὲν ὄντα μᾶλλον εἰς μῆκος, δι' ὃ καὶ ἄνοζα καὶ εὐθέα καὶ ὀρθοφυῇ γίνεται, καὶ κωπεῶνες ἐκ τούτων κάλλιστοι· τὰ δὲ μανὰ μᾶλλον εἰς βάθος καὶ πάχος, δι' ὃ καὶ σκολιώτερα καὶ ὀζωδέστερα καὶ τὸ ὅλον στερεώτερα καὶ πυκνότερα
- 5 φύεται. σχεδὸν δὲ τὰς αὐτὰς ἔχει διαφορὰς τούτοις καὶ ἐν τοῖς παλισκίοις καὶ ἐν τοῖς εὐείλοις καὶ ἐν τοῖς ἀπνύοις καὶ εὐπνύοις· ὀζωδέστερα γὰρ καὶ βραχύτερα καὶ ἥττον εὐθέα τὰ ἐν τοῖς εὐείλοις ἢ τοῖς προςηνέμοις. ὅτι δὲ ἕκαστον ζητεῖ καὶ χώραν οἰκείαν καὶ κραῖσιν ἀέρος φανερόν τῳ τὰ μὲν φέρειν ἐνίους τόπους τὰ δὲ μὴ φέ-

ρειν μήτε αὐτὰ γιγνόμενα μήτε φυτευόμενα θαδίως, εἴαν δὲ καὶ ἀντιλάβηται μὴ καρποφορεῖν, ὥςπερ ἐπὶ τοῦ φοίνικος ἐλέχθη καὶ τῆς αἰγυπτίας συκαμίνου καὶ ἄλλων· εἰσὶ γὰρ πλείω καὶ ἐν πλείοσι χώραις τὰ μὲν ὅλως οὐ φυτόμενα τὰ δὲ φυτόμενα μὲν ἀναυξῇ δὲ καὶ ἄκαρπα καὶ τὸ ὅλον φαῦλα. περὶ ὧν ἴσως λεκτέον ἐφ' ὅσον ἔχομεν ἱστορίας.

51 CAP. II. Ἐν Αἰγύπτῳ γὰρ ἐστὶν ἰδία δένδρα πλείω, ἣ τε συκάμιнос καὶ ἡ περσέα καλουμένη καὶ ἡ βάλανος καὶ ἡ ἄκανθα καὶ ἕτερ' ἅττα. ἐστὶ δὲ ἡ μὲν συκάμιнос παραπλησία πως τῇ ἐνταῦθα συκαμίνῳ· καὶ γὰρ τὸ φύλλον παρόμοιον ἔχει καὶ τὸ μέγεθος καὶ τὴν ὅλην πρόσ-
οψιν, τὸν δὲ καρπὸν ἰδίως φέρει παρὰ τὰ ἄλλα καθάπερ ἐλέχθη καὶ ἐν τοῖς ἐξ ἀρχῆς· οὐ γὰρ ἀπὸ τῶν βλαστῶν οὐδ' ἀπὸ τῶν ἀκρεμόνων ἀλλ' ἐκ τοῦ στελέχους, μέγε-
θος μὲν ἡλίκον σῦκον καὶ τῇ ὅψει δὲ παραπλήσιον, τῷ χυλῷ δὲ καὶ τῇ γλυκύτητι τοῖς ὀλύνθοις πλήν γλυκύ-
τερον πολὺ καὶ κεγχραμίδας ὅλως οὐκ ἔχοντα, πλήθει δὲ πολύν. καὶ πέττειν οὐ δύναται μὴ ἐπικνισθέντα· ἀλλ' ἔχοντες ὄνυχας σιδηροῦς ἐπικνίζουσιν· ἃ δ' ἂν ἐπι-
κνισθῇ τεταρταῖα πέττεται· τούτων δ' ἀφαιρεθέντων πάλιν ἄλλα φύεται καὶ ἄλλα καὶ ἐκ τοῦ αὐτοῦ τόπου
μηδὲν παραλλάττοντα· καὶ τοῦθ' οἱ μὲν τρεῖς οἱ δὲ πλεονάκεις φασὶ γίνεσθαι. πολύοπον δὲ τὸ δένδρον 2
σφόδρα ἐστὶ καὶ τὸ ξύλον αὐτοῦ εἰς πολλὰ χρήσιμον. ἰδιον δὲ ἔχειν δοκεῖ παρὰ τὰλλα· τμηθὲν γὰρ εὐθύς χλωρόν ἐστι· ἀυαίνεται δὲ ἐμβύθιον· εἰς βόθρον δὲ ἐμβάλλουσι καὶ εἰς τὰς λίμνας εὐθύς καὶ ταριχεύουσι·
βρεχόμενον δ' ἐν τῷ βυθῷ ξηραίνεται· καὶ ὅταν τε-
λέως ξηρὸν γένηται τότε ἀναφέρεται καὶ ἐπινεῖ καὶ δοκεῖ τότε καλῶς τεταριχεῦσθαι· γίνεται γὰρ κοῦφον καὶ μακρόν. ἡ μὲν οὖν συκάμιнос ἔχει ταύτας τὰς

- 3 ἰδιότητος. ἔοικε δέ τις παραπλησία ἡ φύσις εἶναι καὶ τῆς ἐν Κρήτῃ καλουμένης κυπρίας συκῆς· καὶ γὰρ ἐκείνη φέρει τὸν καρπὸν ἐκ τοῦ στελέχους καὶ ἐκ τῶν παχυτάτων ἀκρεμόνων, πλὴν ὅτι βλαστὸν τινα ἀφήσῃ μικρὸν ἄφυλλον ὥσπερ ῥιζίον πρὸς ᾧ γε ὁ καρπός. τὸ δὲ στέλεχος μέγα καὶ παρόμοιον τῇ λεύκῃ, φύλλον δὲ τῇ πτελέᾳ. πεπαίνει δὲ τέτταρας καρποὺς ὅσαιπερ αὐτοῦ καὶ αἱ βλαστήσεις· οὐδένα δὲ πεπαίνει μὴ ἐπιτμηθέντος τοῦ ἔρινοῦ καὶ ἐκρυνέντος τοῦ ὀποῦ. ἡ δὲ γλυκύτης προσεμφερῆς τῷ σῦκῳ καὶ τὰ ἔσωθεν τοῖς ἔρινοῖς.
- 4 μέγεθος ἡλίκον κοκκύμηλον. ταύτῃ δὲ παραπλησία καὶ ἦν οἱ Ἰῶνες κερωνίαν καλοῦσιν· ἐκ τοῦ στελέχους γὰρ καὶ αὕτη φέρει τὸν πλεῖστον καρπὸν ἀπὸ δὲ τῶν ἀκρεμόνων ὥσπερ εἴπομεν ὀλίγον. ὁ δὲ καρπὸς ἔλλοβος ὃν καλοῦσιν τινες αἰγύπτιον σῦκον διημαρτηκότες· οὐ γίνεται γὰρ ὅλως περὶ Αἴγυπτον ἀλλ' ἐν Συρίᾳ καὶ ἐν Ἰωνίᾳ δὲ καὶ περὶ Κνίδον καὶ Ρόδον. αἰφύλλον δὲ καὶ ἄνθος ἐκλευκὸν ἔχον καὶ τι βαρύτητος, μὴ μετεωρίζον δὲ σφόδρα καὶ ὅλως ἐκ τῶν κάτω παραβλαστητικὸν ἄνωθεν δὲ ὑποξηραίνόμενον. ἔχει δὲ ἅμα καὶ τὸν ἔνον καὶ τὸν νέον καρπὸν· ἀφαιρουμένου γὰρ θατέρου μετὰ κύνα καὶ ὁ ἕτερος εὐθύς φανερός κυούμενος· κύει γὰρ ὥσπερ βότρυς ὁμοσχήμων· εἴτ' αὐξηθεὶς ἀνθεῖ περὶ ἀρκτουῖρον καὶ ἰσημερίαν· ἀπὸ τούτου δὴ διαμένει τὸν χειμῶνα μέχρι κυνός. ἡ μὲν οὖν ὁμοιότης ὅτι στελεχόκαρπα καὶ ταῦτα· διαφοραὶ δὲ αἱ εἰρημέναι πρὸς τὴν
- 5 συκάμινον. ἐν Αἰγύπτῳ δ' ἐστὶν ἕτερον ἡ περσέα καλούμενον, τῇ μὲν προσόψει μέγα καὶ καλὸν, παραπλήσιον δὲ μάλιστα τῇ ἀπίῳ καὶ φύλλοις καὶ ἄνθεσι καὶ ἀκρεμόσι καὶ τῷ ὅλῳ σχήματι· πλὴν τὸ μὲν αἰφύλλον τὸ δὲ φυλλοβόλον. καρπὸν δὲ φέρει πολὺν καὶ πᾶσαν ὥραν· περικαταλαμβάνει γὰρ ὁ νέος αἰὲ τὸν

ἔνον· πέττει δὲ ὑπὸ τοὺς ἐτησίαις· τὸν δ' ἄλλον ὠμότε-
 ρον ἀφαιροῦσι καὶ ἀποτιθέασιν. ἔστι δὲ τὸ μέγεθος
 ἡλίκον ἄπιος τῷ σχήματι δὲ πρόμακρος ἀμυγδαλώδης,
 χρῶμα δὲ αὐτοῦ ποιῶδες. ἔχει δὲ ἐντὸς κάρυον ὥσπερ
 τὸ κοκκύμηλον πλὴν ἔλαττον πολὺ καὶ μαλακώτερον·
 τὴν δὲ σάρκα γλυκεῖαν σφόδρα καὶ ἡδεῖαν καὶ εὐπεπ-
 τον· οὐδὲν γὰρ ἐνοχλεῖ πολὺ προσενεγκαμένων. εὐρι-
 ζον δὲ τὸ δένδρον καὶ μήκει καὶ πάχει καὶ πλήθει πολὺ·
 ἔχει δὲ καὶ ξύλον ἰσχυρὸν καὶ καλὸν τῇ ὄψει μέλαν ὥς-
 περ ὁ λωτὸς, ἐξ οὗ καὶ τὰ ἀγάλματα καὶ τὰ κλινία καὶ
 τραπέζια καὶ τὰλλα τὰ τοιαῦτα ποιοῦσιν. ἡ δὲ βάλανος 6
 ἔχει μὲν τὴν προσηγορίαν ἀπὸ τοῦ καρποῦ· φύλλον δ'
 αὐτῇ παραπλήσιον τῷ τῆς μυρρίνης πλὴν προμηκέστε-
 ρον. ἔστι δὲ τὸ δένδρον εὐπαχὲς μὲν καὶ εὐμέγεθες
 οὐκ εὐφυὲς δὲ ἄλλὰ παρεστραμμένον. τοῦ καρποῦ δὲ
 ποτὶς κελύφεσι χρῶνται οἱ μυρεισοὶ κόπτοντες· εὐῶδες
 γὰρ ἔχει τὸν δὲ καρπὸν αὐτὸν ἀχρεῖον. ἔστι δὲ καὶ τῷ
 μεγέθει καὶ τῇ ὄψει παραπλήσιος τῷ τῆς καππάριος· ξύ-
 λον δὲ ἰσχυρὸν καὶ εἰς ἄλλα τε χρήσιμον καὶ εἰς τὰς ναυ-
 πηγίας. τὸ δὲ καλούμενον κονκιοφόρον ἐστὶν ὅμοιον 7
 τῷ φοίνικι· τὴν δὲ ὁμοιότητα κατὰ τὸ στέλεχος ἔχει
 καὶ τὰ φύλλα· διαφέρει δὲ ὅτι ὁ μὲν φοῖνιξ μονοφυὲς
 καὶ ἀπλοῦν ἐστὶ, τοῦτο δὲ προσανυξηθὲν σχίζεται καὶ
 γίνεταί δικρουν, εἴτα πάλιν ἐκάτερον τούτων ὁμοίως·
 αὐτὸ δὲ τὰς ῥάβδους βραχείας ἔχει σφόδρα καὶ οὐ πολλάς.
 χρῶνται δὲ τῷ φύλλῳ καθάπερ τῷ φοίνικι πρὸς τὰ
 κλέγματα. καρπὸν δὲ ἴδιον ἔχει πολὺ διαφέροντα καὶ
 μεγέθει καὶ σχήματι καὶ χυλῷ· μέγεθος μὲν γὰρ ἔχει
 ἀχεδὸν χειροπληθές· στρογγύλον δὲ καὶ οὐ προμήκη·
 χρῶμα ἐπίξανθον· χυλὸν δὲ γλυκὺν καὶ εὐστομον· οὐκ
 ἀθρόον δὲ ὥσπερ ὁ φοῖνιξ ἄλλὰ κεχωρισμένον καθ' ἓνα·
 πυρῆνα δὲ μέγαν καὶ σφόδρα σκληρὸν ἐξ οὗ τοὺς κρι-

- κρυς τορνεύουσι τοὺς εἰς τοὺς στρωματεῖς τοὺς διαποι-
κίλους· διαφέρει δὲ πολὺ τὸ ξύλον τοῦ φοίνικος· τὸ μὲν
γὰρ μακρὸν καὶ ἰσῶδες καὶ χαῦνον τὸ δὲ πυκνὸν καὶ βαρὺ
καὶ σαρκῶδες καὶ διατμηθὲν οὐλον σφόδρα καὶ σκληρὸν
ἐστίν. καὶ οἷγε δὴ Πέρσαι πάνυ ἐτίμων αὐτὸ καὶ ἐκ τούτοις
8 τῶν κλινῶν ἐποιοῦντο τοὺς πόδας. ἡ δὲ ἄκανθα καλεῖ-
ται μὲν διὰ τὸ ἀκανθῶδες ὅλον τὸ δένδρον εἶναι πλη-
τοῦ στελέχους· καὶ γὰρ ἐπὶ τῶν ἀκρεμόνων καὶ ἐπὶ τῶν
βλαστῶν καὶ ἐπὶ τῶν φύλλων ἔχει. μεγέθει δὲ μέγα
καὶ γὰρ δωδεκάπηχυς ἐξ αὐτῆς ἐρέψιμος ὕλη τέμνεται
διττὸν δὲ τὸ γένος αὐτῆς, ἡ μὲν γὰρ ἐστὶ λευκὴ ἡ δὲ
μέλαινα· καὶ ἡ μὲν λευκὴ ἀσθενὴς τε καὶ εὐσηπτος· ἡ
δὲ μέλαινα ἰσχυροτέρα τε καὶ ἄσηπτος δι' ὃ καὶ ἐν ταῖς
ναυπηγίαις χρῶνται πρὸς τὰ ἐγκοίλια αὐτῇ. τὸ δένδρον
δὲ οὐκ ἄγαν ὀρθοφυές. ὁ δὲ καρπὸς ἔλλοβος καθάπερ
τῶν χεδροπῶν ᾧ χρῶνται οἱ ἐγχώριοι πρὸς τὰ δέρματα
ἀντὶ κηκίδος. τὸ δ' ἄνθος καὶ τῇ ὄψει καλὸν ὥστε καὶ
στεφάνους ποιεῖν ἐξ αὐτοῦ, καὶ φαρμακῶδες δι' ὃ καὶ
συλλέγουσιν οἱ ἰατροί. γίνεται δὲ ἐκ ταύτης καὶ τὸ
κόμμι· καὶ ῥέει καὶ πληγείσης καὶ αὐτόματον ἄνευ σχά-
σεως. ὅταν δὲ κοπῇ μετὰ τρίτον ἔτος εὐθύς ἀναβεβλά-
στηκε· πολὺ δὲ τὸ δένδρον ἐστὶ καὶ δρυμὸς μέγας περὶ
τὸν θηβαϊκὸν νόμον οὐπερ καὶ ἡ δρυς καὶ ἡ περσέ-
9 πλείστη καὶ ἡ ἐλάα. καὶ γὰρ ἡ ἐλάα περὶ τοῦτον τὸν
τόπον ἐστὶ, τῷ ποταμῷ μὲν οὐκ ἀρδευομένη, πλείω γὰρ
ἢ τριακόσια στάδια ἀπέχει, ναματιαίοις δ' ὕδασι· εἰς
γὰρ κρηναὶ πολλαί. τὸ δ' ἔλαιον οὐδὲν χεῖρον τοῦ ἐν-
θάδε πλὴν κακωδέστερον διὰ τὸ σπανίοις τοῖς ἀλσὶ χρῆ-
σθαι φύσει. τὸ δὲ ξύλον τοῦ δένδρου καὶ σκληρὸν καὶ
10 παραπλήσιον τεμνόμενον τὴν χρόαν τῷ λωτίνῳ. ἄλλο
δὲ τι δένδρον ἡ κοκκυμηλέα, μέγα μὲν τῷ μεγέθει καὶ
τὴν φύσιν τοῦ καρποῦ ὅμοιον τοῖς μεσπίλοις καὶ τὸ μέ-

γεθος παραπλήσιον πλὴν ἔχοντα πυρῆνα στρογγύλον· ἄρχεται δὲ ἀνθεῖν μηνὸς Πυανεσιῶνος τὸν δὲ καρπὸν πεπαίνει περὶ ἡλίου τροπὰς χειμερινάς· ἀείφυλλον δ' ἐστίν. οἱ δὲ περὶ τὴν θηβαΐδα κατοικοῦντες διὰ τὴν ἀφθονίαν τοῦ δένδρου ξηραίνουσι τὸν καρπὸν καὶ τὸν πυρῆνα ἔξαιροῦντες κόπτουσι καὶ ποιοῦσι παλάθας. ὕλη- 11
μα δὲ ἰδιὸν τι φύεται περὶ Μέμφιν, οὐ κατὰ φύλλα καὶ βλαστοὺς καὶ τὴν ὅλην μορφήν ἔχον τὸ ἰδιον ἀλλ' εἰς τὸ συμβαῖνον περὶ αὐτὸ πάθος· ἡ μὲν γὰρ πρόσοψις ἀκανθώδης ἐστίν αὐτοῦ καὶ τὸ φύλλον παρόμοιον ταῖς περὶ-
σιν· ὅταν δέ τις ἄψηται τῶν κλωνίων ὥς περ ἀφαναινόμενα τὰ φύλλα συμπίπτειν φασὶν εἴτα μετὰ τινα χρόνον ἀναβιώσκεισθαι πάλιν καὶ θάλλειν. καὶ τὰ μὲν ἴδια τῆς χώ-
ρας, ὅσα γ' ἂν δένδρα τις ἢ θάμνους εἴποι, τὰ γ' ἐπιφανέ-
στατα ταῦτ' ἐστὶ. περὶ γὰρ τῶν ἐν τῷ ποταμῷ καὶ τοῖς ἔλεσιν ὕστερον ἐροῦμεν ὅταν καὶ περὶ τῶν ἄλλων ἐνύ-
δρων. ἅπαντα δὲ ἐν τῇ χώρᾳ τὰ δένδρα τὰ τοιαῦτα με- 12
γάλα καὶ τοῖς μήκεσι καὶ τοῖς πάχεσιν· ἐν γοῦν Μέμφιδι τηλικούτο δένδρον εἶναι λέγεται τὸ πάχος ὃ τρεῖς ἄνδρες οὐ δύνανται περιλαμβάνειν. ἔστι δὲ καὶ τμηθὲν τὸ ξύλον καλόν· πυκνὸν τε γὰρ σφόδρα καὶ τῷ χρώματι λωτοειδές.

CAP. III. Ἐν Λιβύῃ δὲ ὁ λωτὸς πλεῖστος καὶ κάλ-
λιστος καὶ ὁ παλίουρος καὶ ἐν τισὶ μέρεσι τῇ τε νασαμω-
νικῇ καὶ παρ' Ἀμμωνι καὶ ἄλλοις ὁ φοῖνιξ· ἐν δὲ τῇ
Κυρηναίᾳ κυπάρισσος καὶ ἐλάαι τε κάλλισται καὶ ἔλαιον
πλεῖστον. ἰδιώτατον δὲ πάντων τὸ σίλφιον· ἔτι κρόκον
πολὺν ἡ χώρα φέρει καὶ εὖοσμον. ἔστι δὲ τοῦ λωτοῦ τὸ
μὲν ὅλον δένδρον ἰδιον εὐμέγεθες ἡλίκον ἅπιος ἢ μικρὸν
ἐλαττον· φύλλον δὲ ἐντομὰς ἔχον καὶ πρινωῶδες· τὸ μὲν
ξύλον μέλαν. γένη δὲ αὐτοῦ πλείω διαφορὰς ἔχοντα τοῖς
καρποῖς· ὁ δὲ καρπὸς ἡλίκος κύαμος, πεπαίνεται δὲ
ὥς περ οἱ βότρυες μεταβάλλων τὰς χοριάς· φύεται δὲ

καθάπερ τὰ μύρτα παρ' ἄλληλα πυκνὸς ἐπὶ τῶν βλαστῶν·
 ἐσθιόμενος δ' ὁ ἐν τοῖς Λωτοφάγοις καλουμένοις γλυ-
 κὺς καὶ ἡδὺς καὶ ἄσινῆς καὶ ἔτι πρὸς τὴν κοιλίαν ἀγα-
 θός· ἡδίω δ' ὁ ἀπύρηνος, ἔστι γὰρ καὶ τοιοῦτόν τι γέ-
 2 νος· ποιοῦσι δὲ καὶ οἶνον ἐξ αὐτοῦ. πολὺ δὲ τὸ δένδρον
 καὶ πολύκαρπον· τό γ' οὖν Ὀφέλλου στρατόπεδον ἡνίκα
 ἐβάδιζεν εἰς Καρχηδόνα καὶ τούτῳ φασὶ τραφῆναι πλεί-
 ους ἡμέρας ἐπιλιπόντων τῶν ἐπιτηδείων. ἔστι μὲν οὖν
 καὶ ἐν τῇ νήσῳ τῆς Λωτοφαγίας Φάριδι καλουμένη πο-
 λὺς· αὕτη δ' ἐπὶ κείται καὶ ἀπέχει μικρὸν· οὐ μὲν οὐ-
 θέν γε μέρος ἀλλὰ πολλῷ πλεῖον ἐν τῇ ἡπείρῳ· πλεῖστον
 γὰρ ὅλως ἐν τῇ Λιβύῃ καθάπερ εἴρηται τοῦτο καὶ ὁ πα-
 λίουρός ἐστιν· ἐν γὰρ Εὐεσπερίσι τούτοις κανσίμοις
 χρῶνται. διαφέρει δὲ οὗτος ὁ λωτὸς τοῦ παρὰ τοῖς Λω-
 3 τοφάγοις. ὁ δὲ παλίουρος θαμνωδέστερος τοῦ λωτοῦ·
 φύλλον δὲ παρόμοιον ἔχει τῷ ἐνταῦθα, τὸν δὲ καρπὸν
 διάφορον· οὐ γὰρ πλατὺν ἀλλὰ στρογγύλον καὶ ἐρυ-
 θρὸν, μέγεθος δὲ ἡλίκον τῆς κέδρου ἢ μικρῷ μείζον·
 πυρῆνα δὲ ἔχει οὐ συνεσθιόμενον καθάπερ ταῖς ῥοαῖς·
 ἡδὺν δὲ τὸν καρπὸν· καὶ ἐάν τις οἶνον ἐπιχέῃ καὶ αὐτὸν
 4 ἡδίω γίνεσθαι φασὶ καὶ τὸν οἶνον ἡδίω ποιεῖν. ἔνιοι δὲ
 τὸ τοῦ λωτοῦ δένδρον θαμνωδὲς εἶναι καὶ πολὺκλαδον,
 τῷ στελέχει δὲ εὐπαχές· τὸν δὲ καρπὸν μέγα τὸ κάρνου
 ἔχειν· τὸ δ' ἐκτὸς οὐ σαρκῶδες ἀλλὰ δερματωδέστερον·
 ἐσθιόμενον δὲ οὐχ οὕτω γλυκὺν ὥς εὖστομον· καὶ τὸν
 οἶνον ὃν ἐξ αὐτοῦ ποιοῦσιν οὐ διαμένειν ἀλλ' ἢ δύο ἢ
 τρεῖς ἡμέρας εἴτ' ὀξύνειν. ἡδίω μὲν οὖν τὸν καρπὸν τὸν
 ἐν τοῖς Λωτοφάγοις, ξύλον δὲ κάλλιον τὸ ἐν Κυρηναίᾳ·
 θερμότεραν δὲ εἶναι τὴν χώραν τὴν τῶν Λωτοφάγων·
 τοῦ ξύλου δὲ τὴν ῥίζαν εἶναι μελαντέραν μὲν πολὺ πυ-
 κνὴν δὲ ἥττον καὶ εἰς ἐλάττω χρησίμην· εἰς γὰρ τὰ ἐγ-
 χειρίδια καὶ τὰ ἐπικολλήματα χοῆσθαι τῷ ξύλῳ δὲ εἰς τε

τοὺς αὐλοὺς καὶ εἰς ἄλλα πλείω· ἐν δὲ τῇ μὴ ὑομένη 5
 τῆς Λιβύης ἄλλα τε πλείω φύεσθαι καὶ φοίνικας μεγά-
 λους καὶ καλοὺς· οὐ μὴν ἀλλ' ὅπου μὲν φοῖνιξ ἄλμυ-
 ρίδα τε εἶναι καὶ ἔφρυδρον τὸν τόπον, οὐκ ἐν πολλῷ δὲ
 βάθει ἀλλὰ μάλιστα ἐπ' ὀργυαῖς τρισίν. τὸ δ' ὕδωρ
 ἐνθα μὲν γλυκὺ σφόδρα ἐνθα δὲ ἄλυκτὸν πλησίον ὄντων
 ἀλλήλοισ· ὅπου δὲ τὰ ἄλλα φύεται ξηρὸν καὶ ἄνυδρον·
 ἐνιαχοῦ δὲ καὶ τὰ φρέατα εἶναι ἑκατὸν ὀργυιῶν, ὥστε
 ὑποξυγίοις ἀπὸ τροχηλιᾶς ἀνιμᾶν· δι' ὃ καὶ θαυμαστὸν
 πῶς ποτε ὠρύχθη τηλικαῦτα βάθη· τὸ δ' οὖν τῶν ὑδά-
 των τῶν ὑπὸ τοὺς φοίνικας καὶ ἐν Ἀμμωνος εἶναι δια-
 φορὰν ἔχον τὴν εἰρημένην. φύεσθαι δὲ ἐν τῇ μὴ ὑομένη
 τὸ θάμνον πολὺ καὶ ἄλλα ἰδιά τε καὶ πλείω γίνεσθαι ἐν-
 ταῦθα, καὶ πιτῶκα καὶ δορκάδα καὶ στρουθὸν καὶ ἕτερα
 τῶν θηρίων. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἄδηλον εἰ ἐκτοπίζει 6
 πτόμενα· διὰ γὰρ τὸ τάχος δύναται μακρὰν τε καὶ ταχὺ
 παρὰ γενέσθαι, ἄλλως τε καὶ δι' ἡμερῶν τινων πίνουσι
 καθάπερ καὶ τὰ ἡμερὰ παρὰ τρίτην ἢ τετάρτην ποτίζε-
 ται ταῦτα· τὸ δὲ τῶν ἄλλων ζώων οἶον ὄψεων σαυρῶν
 καὶ τῶν τοιούτων φανερόν ὅτι ἄποτα. τοὺς δὲ Λίβυας
 λέγειν ὅτι τὸν ὄνον ἐσθίει ταῦτα ὅς καὶ παρ' ἡμῖν γίνε-
 ται, πολὺ πουν τε καὶ μέλαν συσπειρώμενον εἰς ἑαυτό·
 τοῦτον δὲ πολὺν τε γίνεσθαι σφόδρα καὶ ὑγρὸν τὴν
 φύσιν εἶναι. δρόσον δὲ ἀεὶ πίπτειν ἐν τῇ μὴ ὑομένη 7
 πολλήν, ὥστε δῆλον ὅτι τὸν μὲν φοίνικα καὶ εἴ τι ἄλλο
 φύεται ἐν ἀνύδροις τό τε ἐκ τῆς γῆς ἀνιὸν ἐκτρέφει καὶ
 πρὸς τοῦτω ἢ δρόσος. ἱκανὴ γὰρ ὥς κατὰ μεγέθη καὶ
 τὴν φύσιν αὐτῶν ξηρὰν οὖσαν καὶ ἐκ τοιούτων συνε-
 στηκυῖαν. καὶ δένδρα μὲν ταῦτα πλείστα καὶ ἰδιώτατα.
 περὶ δὲ τοῦ σιλφίου λεκτέον ὕστερον ποῖόν τι τὴν φύσιν.

CAP. IV. Ἐν δὲ τῇ Ἀσίᾳ παρ' ἐκάστοις ἰδι' ἅττα
 τυγχάνει· τὰ μὲν γὰρ φέρουσιν αἱ χῶραι τὰ δ' οὐ φύ-

- ουσιν· οἶον κιττὸν καὶ ἐλάαν οὗ φασιν εἶναι τῆς Ἀσίας ἐν τοῖς ἄνω τῆς Συρίας ἀπὸ θαλάττης πένθ' ἡμερῶν· ἀλλ' ἐν Ἰνδοῖς φανῆναι κιττὸν ἐν τῷ ὄρει τῷ Μηρῷ καλουμένῳ, ὅθεν δὴ καὶ τὸν Διόνυσον εἶναι μυθολογοῦσιν δι' ὃ καὶ Ἀλέξανδρος ἐξ Ἰνδίας λέγεται ἀπιὼν ἐστεφανωμένος κιττῷ εἶναι καὶ αὐτὸς καὶ ἡ στρατιά· τῶν δὲ ἄλλων ἐν Μηδίᾳ μόνον· περικλείειν γὰρ αὕτη δοκεῖ καὶ συνάπτειν πως τῷ πόντῳ· καίτοι γε διεφιλοτιμῆθη Ἄρπαλος ἐν τοῖς παραδείσοις τοῖς περὶ Βαβυλῶνα φυτεύων πολλάκις καὶ πραγματευόμενος, ἀλλ' οὐδὲν ἐποίει πλέον· οὐ γὰρ ἐδύνατο ζῆν ὥσπερ τὰλλα τὰ ἐκ τῆς Ἑλλάδος· τοῦτο μὲν οὖν οὐ δέχεται ἡ χώρα διὰ τὴν τοῦ αἱματος κρᾶσιν· ἀναγκαίως δὲ δέχεται καὶ πύξον καὶ φίλυραν· καὶ γὰρ περὶ ταῦτα πονοῦσιν οἱ ἐν τοῖς παραδείσοις· ἕτερα δὲ ἴδια φέρει καὶ δένδρα καὶ ὑλήματα·
- 2 καὶ ἔοικεν ὅλως ὁ τόπος ὁ πρὸς ἀνατολὰς καὶ μεσημβρίαν ὥσπερ καὶ ζῶα καὶ φυτὰ φέρειν ἴδια παρὰ τοὺς ἄλλους· οἶον ἢ τε μηδίᾳ χώρα καὶ Περσίς ἄλλα τε ἔχει πλείω καὶ τὸ μῆλον τὸ μηδικὸν ἢ τὸ περσικὸν καλούμενον· ἔχει δὲ τὸ δένδρον τοῦτο φύλλον μὲν ὁμοιον καὶ σχεδὸν ἴσον τῷ τῆς ἀνδράχλης, ἀκάνθας δὲ οἷας ἄπιος ἢ ὀξυάκανθος, λείας δὲ καὶ ὀξείας σφόδρα καὶ ἰσχυράς· τὸ δὲ μῆλον οὐκ ἐσθίεται μὲν, εὖοσμον δὲ πάνυ καὶ τὸ φύλλον τοῦ δένδρου· καὶ εἰς ἱμάτια τεθῆ τὸ μῆλον ἄκοπα διατηρεῖ· χρήσιμον δ' ἐπειδὰν τύχῃ τις πεπωκὼς φάρμακον [θανάσιμον· δοθὲν γὰρ ἐν οἴνῳ διακόπτει τὴν κοιλίαν καὶ ἐξάγει τὸ φάρμακον] καὶ πρὸς στόματος εὐωδίαν· ἐὰν γὰρ τις ἐψήσῃ ἐν ζωμῷ ἢ ἐν ἄλλῳ τινὶ τὸ ἔσωθεν τοῦ μήλου ἐκπιέσῃ εἰς τὸ στόμα καὶ καταρο-
- 3 φήσῃ ποιεῖ τὴν ὁσμὴν ἠδεῖαν· σπείρεται δὲ τοῦ ἥρος εἰς πρασιάς ἐξαιρεθὲν τὸ σπέρμα διειργασμένας ἐπιμελῶς, ἵτα ἀρδεύεται διὰ τετάρτης ἢ πέμπτης ἡμέρας· ὅταν δὲ

ἄδρον ἢ διαφυτεύεται πάλιν τοῦ ἔαρος εἰς χωρίον μα-
 λακὸν καὶ ἔφυδρον καὶ οὐ λίαν λεπτόν· φιλεῖ γὰρ τὰ
 τοιαῦτα. φέρει δὲ τὰ μῆλα πᾶσαν ὥραν· τὰ μὲν γὰρ
 ἀφήρηται τὰ δὲ ἀνθεῖ τὰ δὲ ἐκπέττει. τῶν δὲ ἀνθῶν
 ὅσα ὥσπερ εἴπομεν ἔχει καθάπερ ἡλακάτην ἐκ μέσου τιν'
 ἐξέχουσιν ταῦτά ἐστι γόνιμα, ὅσα δὲ μὴ ἄγονα. σπείρε-
 ται δὲ καὶ εἰς ὄστρακα διατετηρημένα καθάπερ καὶ οἱ
 φοῖνικες. τοῦτο μὲν οὖν ὥσπερ εἴρηται περὶ τὴν Περ-
 σίδα καὶ τὴν Μηδίαν ἐστίν. ἡ δὲ Ἰνδικὴ χώρα τὴν τε 4
 καλουμένην ἔχει συκὴν ἢ καθήσιν ἐκ τῶν κλάδων τὰς
 ῥίζας ἀν' ἕκαστον ἔτος ὥσπερ εἴρηται πρότερον· ἀφήσιν
 δὲ οὐκ ἐκ τῶν νέων ἀλλ' ἐκ τῶν ἔνων καὶ ἔτι παλαιότε-
 ρων· αὗται δὲ συνάπτουσιν τῇ γῇ ποιοῦσιν ὥσπερ δρύ-
 φακτον κύκλῳ περὶ τὸ δένδρον, ὥστε γίνεσθαι καθάπερ
 σκηνὴν οὗ δὴ καὶ εἰώθασι διατρίβειν. εἰσὶ δὲ αἱ ῥίζαι
 φνόμεναι διάδηλοι πρὸς τοὺς βλαστούς· λευκότεραι γὰρ
 καὶ δασεῖαι καὶ σκολιαὶ καὶ ἄφυλλοι. ἔχει δὲ καὶ τὴν
 ἄνω κόμην πολλὴν καὶ τὸ ὅλον δένδρον εὐκυκλον καὶ
 τῷ μεγέθει μέγα σφόδρα· καὶ γὰρ ἐπὶ δύο στάδια ποι-
 εῖν φασὶ τὴν σκιάν· καὶ τὸ πάχος τοῦ στελέχους ἕνια
 πλειόνων ἢ ἐξήκοντα βημάτων, τὰ δὲ πολλὰ τετταρά-
 κοντα. τὸ δὲ γε φύλλον οὐκ ἔλαττον ἔχει πέλτης, καρ-
 πὸν δὲ σφόδρα μικρὸν ἡλίκον ἐρέβινθον ὅμοιον δὲ σύ-
 κῳ· δι' ὃ καὶ ἐκάλουν αὐτὸ οἱ Ἕλληνες συκὴν· ὀλίγον
 δὲ θαυμαστῶς τὸν καρπὸν οὐχ ὅτι κατὰ τὸ τοῦ δένδρου
 μέγεθος ἀλλὰ καὶ τὸ ὅλον. φύεται δὲ καὶ τὸ δένδρον 5
 περὶ τὸν Ἀκесίνην ποταμόν. ἔστι δὲ καὶ ἕτερον δένδρον
 καὶ τῷ μεγέθει μέγα καὶ ἡδύκαρπον θαυμαστῶς καὶ
 μεγαλόκαρπον· καὶ χρῶνται τροφῇ τῶν Ἰνδῶν οἱ σοφοὶ
 καὶ μὴ ἀμπεχόμενοι. ἕτερον δὲ οὗ τὸ φύλλον τὴν μὲν
 μορφήν πρόμηκες τοῖς τῶν στρουθῶν πτεροῖς ὅμοιον, ἃ
 παρατίθενται παρὰ τὰ κράνη, μῆκος δὲ ὡς διπηχναῖον.

- ἄλλο τέ ἐστιν οὗ ὁ καρπὸς μακρὸς καὶ οὐκ εὐθύς ἀλλὰ
 σκολιὸς ἐσθιόμενος δὲ γλυκύς. οὗτος ἐν τῇ κοιλίᾳ δηγ-
 μὸν ἐμποιεῖ καὶ δυσεντερίαν δι' ὃ Ἀλέξανδρος ἀπεκή-
 ρυξε μὴ ἐσθίειν. ἐστὶ δὲ καὶ ἕτερον οὗ ὁ καρπὸς ὁμοίος
 τοῖς κρανέοις. καὶ ἕτερα δὲ πλείω καὶ διαφέροντα τῶν
 ἐν τοῖς Ἑλλησιν ἄλλ' ἀνώνυμα. θαυμαστὸν δ' οὐδὲν
 τῆς ιδιότητος· σχεδὸν γὰρ ὥς γε δὴ τινὲς φασιν οὐθὲν
 ὅλως τῶν δένδρων οὐδὲ τῶν ὑλημάτων οὐδὲ τῶν ποιω-
 6 δῶν ὁμοίον ἐστὶ τοῖς ἐν τῇ Ἑλλάδι πλὴν ὀλίγων. ἴδιον
 δὲ καὶ ἡ ἐβένη τῆς χώρας ταύτης· ταύτης δὲ δύο γένη,
 τὸ μὲν εὐξύλον καὶ καλὸν τὸ δὲ φαῦλον. σπάνιον δὲ τὸ
 καλὸν θάτερον δὲ πολὺ. τὴν δὲ χροᾶν οὐ θησαυρίζο-
 μένη λαμβάνει τὴν εὐχρουν ἀλλ' εὐθύς τῇ φύσει. ἐστὶ
 7 δὲ τὸ δένδρον θαμνωδὲς ὥσπερ ὁ κύτισος. φασὶ δ' εἶναι
 καὶ τέρμινθον, οἱ δ' ὁμοιον τερμίνθῳ, ὃ τὸ μὲν φύλλον
 καὶ τοὺς κλῶνας καὶ τὰλλα πάντα ὅμοια ἔχει τῇ τερμίνθῳ
 τὸν δὲ καρπὸν διάφορον· ὁμοιον γὰρ ταῖς ἀμυγδαλαῖς.
 εἶναι γὰρ καὶ ἐν Βάκτροις τὴν τέρμινθον ταύτην καὶ
 κάρυα φέρειν ἡλίκα ἀμύγδαλα διὰ τὸ μὴ μεγάλα καὶ τῇ
 ὄψει δὲ παρόμοια, πλὴν τὸ κέλυφος οὐ τραχὺ, τῇ δ'
 εὐστομία καὶ ἡδονῇ κρείττω τῶν ἀμυγδάλων. δι' ὃ καὶ
 8 χρῆσθαι τοὺς ἐκεῖ μᾶλλον. ἐξ ὧν δὲ τὰ ἱμάτια ποιοῦσι
 τὸ μὲν φύλλον ὁμοιον ἔχει τῇ συκαμίνῳ τὸ δὲ ὅλον φυ-
 τὸν τοῖς κυνορόδοις ὁμοιον. φυτεύουσι δὲ ἐν τοῖς πεδίοις
 αὐτὸ κατ' ὄρχους, δι' ὃ καὶ πόρρωθεν ἀφορῶσι ἄμπε-
 λοι φαίνονται. ἔχει δὲ καὶ φοίνικας ἐνια μέρη πολλούς.
 9 καὶ ταῦτα μὲν ἐν δένδρου φύσει. φέρει δὲ καὶ σπέρματα
 ἴδια τὰ μὲν τοῖς χεδροποῖς ὅμοια τὰ δὲ τοῖς πυροῖς καὶ
 ταῖς κριθαῖς. ἐρέβινθος μὲν γὰρ καὶ φακὸς καὶ τὰλλα
 τὰ παρ' ἡμῖν οὐκ ἔστιν· ἕτερα δ' ἐστὶν ὥστε παραπλή-
 ρια ποιεῖν τὰ ἐψήματα καὶ μὴ διαγιγνώσκειν ὥς φασιν
 ἂν μή τις ἀκούσῃ. κριθαὶ δὲ καὶ πυροὶ καὶ ἄλλο τι γέ-

νος ἀγρίων κριθῶν ἐξ ὧν καὶ ἄρτοι ἡδεῖς καὶ χόνδρος
 καλός. ταύτας οἱ ἵπποι ἐσθίουσιν τὸ πρῶτον διεφθεί-
 ροντο, κατὰ μικρὸν δὲ οὖν ἐθισθέντες ἐν ἀχύροις οὐ-
 δὲν ἐπασχον. μάλιστα δὲ σπείρουσι τὸ καλούμενον ὄρυ- 10
 ζον ἐξ οὗ τὸ ἔψημα. τοῦτο δὲ ὅμοιον τῇ ξειᾷ καὶ περι-
 πτισθὲν οἶον χόνδρος εὐπεπτον δὲ, τὴν ὄψιν πεφυκὸς
 ὅμοιον ταῖς αἶραις καὶ τὸν πολὺν χρόνον ἐν ὕδατι, ἀπο-
 χεῖται δὲ οὐκ εἰς στάχυν ἀλλ' οἶον φόβην ὥσπερ ὁ κέγ-
 χρος καὶ ὁ ἔλυμος. ἄλλο δὲ ὃ ἐκάλουν οἱ Ἕλληνες φακόν·
 τοῦτο δὲ ὅμοιον μὲν τῇ ὄψει καὶ τὸ βούκερας, θερίζεται
 δὲ περὶ Πλειάδος δύσιν. διαφέρει δὲ καὶ αὕτη ἡ χώρα 11
 τῷ τὴν μὲν φέρειν ἓν καὶ τὴν δὲ μὴ φέρειν· ἡ γὰρ ὀρεινὴ
 καὶ ἄμπελον ἔχει καὶ ἐλάαν καὶ τὰ ἄλλα ἀκρόδρυα· πλήν
 ἄκαρπον τὴν ἐλάαν, καὶ σχεδὸν καὶ τὴν φύσιν ὥσπερ
 μεταξὺ κοτίνου καὶ ἐλάας ἐστὶ καὶ τῇ ὅλῃ μορφῇ· καὶ τὸ
 φύλλον τοῦ μὲν πλατύτερον τοῦ δὲ στενότερον. ταῦτα 12
 μὲν οὖν κατὰ τὴν Ἰνδικήν. ἐν δὲ τῇ Ἀρίᾳ χώρα καλου-
 μένῃ ἄκανθά ἐστὶν ἐφ' ἧς γίνεται δάκρυον ὅμοιον τῇ
 σμύρνῃ καὶ τῇ ὄψει καὶ τῇ ὁσμῇ· τοῦτο δὲ ὅταν ἐπιλάμ-
 ψῃ ὁ ἥλιος καταρρεῖ. πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα παρὰ τὰ ἐν-
 ταῦθα καὶ ἐν τῇ χώρᾳ καὶ ἐν τοῖς ποταμοῖς γίνεται. ἐν
 ἑτέροις δὲ τόποις ἐστὶν ἄκανθα λευκὴ τριόξος, ἐξ ἧς καὶ
 σκυτάλια καὶ βακτηρίας ποιοῦσιν· ὁπώδης δὲ καὶ μανή·
 ταύτην δὲ καλοῦσιν Ἡρακλέους. ἄλλο δὲ ὕλημα μέγεθος
 μὲν ἡλίκον ῥάφανος, τὸ δὲ φύλλον ὅμοιον δάφνῃ καὶ
 τῷ μεγέθει καὶ τῇ μορφῇ. τοῦτο δ' εἴ τι φάγοι ἐναπο-
 θνήσκει. δι' ὃ καὶ ὅπου ἵπποι τούτους ἐφύλαττον διὰ
 χειρῶν. ἐν δὲ τῇ Γεδρωσίᾳ χώρα πεφυκέναι φασὶν ἐν 13
 μὲν ὅμοιον τῇ δάφνῃ φύλλον ἔχον, οὗ τὰ ὑποζύγια καὶ
 ὅτιοῦν εἰ φάγοι μικρὸν ἐπισχόντα διεφθείροντο παρα-
 πλησίως διατιθέμενα καὶ σπώμενα ὁμοίως τοῖς ἐπιλή-
 πτοις. ἕτερον δὲ ἄκανθάν τινα εἶναι· ταύτην δὲ φύλ-

λον μὲν οὐδὲν ἔχειν πεφυκέναι δ' ἐκ μιᾶς ῥίζης· ἐφ' ἐκάστῳ δὲ τῶν ὄζων ἄκανθαν ἔχειν ὀξεῖαν σφόδρα καὶ τούτων δὲ καταγνυμένων ἢ προστριβομένων ὁπὸν ἐκρεῖν πολὺν ὃς ἀποτυφλοῖ τὰλλα ζῶα πάντα καὶ πρὸς τοὺς ἀνθρώπους εἴ τις προσραίνειεν αὐτοῖς. ἐν δὲ τόποις τισι πεφυκέναι τινὰ βοτάνην ὑφ' ἧς συνεσπειρωμένους ὄφεις εἶναι μικροὺς σφόδρα· τούτοις δ' εἴ τις ἐμβὰς πληγείη θνήσκειν. ἀποπνίγεσθαι δὲ καὶ ἀπὸ τῶν φοινίκων τῶν ὠμῶν εἴ τις φάγοι, καὶ τοῦτο ὕστερον κατανοηθῆναι. τοιαῦται μὲν οὖν δυνάμεις καὶ ζώων καὶ φυτῶν ἴσως
 14 καὶ παρ' ἄλλοις εἰσί. περιττότερα δὲ τῶν φυομένων καὶ πλεῖστον ἐξηλλαγμένα πρὸς τὰ ἄλλα τὰ εὖοςμα τὰ περὶ Ἀραβίαν καὶ Συρίαν καὶ Ἰνδοὺς, οἷον ὃ τε λιβανωτὸς καὶ ἡ σμύρνα καὶ ἡ κασία καὶ τὸ ὀποβάλαμον καὶ τὸ κινάμωμον καὶ ὅσα ἄλλα τοιαῦτα· περὶ ὧν ἐν ἄλλοις εἰρηται διὰ πλειόνων. ἐν μὲν οὖν τοῖς πρὸς ἕω τε καὶ μεσημβρίαν καὶ ταῦτ' ἴδια καὶ ἕτερα δὲ τούτων πλείω ἐστίν.

CAP. V. Ἐν δὲ τοῖς πρὸς ἄρκτον οὐχ ὁμοίως· οὐθὲν γὰρ ὅτι ἄξιον λόγου λέγεται παρὰ τὰ κοινὰ τῶν δένδρων ἃ καὶ φιλόψυχρά τε τυγχάνει καὶ ἐστὶ καὶ παρ' ἡμῖν, οἷον πεύκη δρυὶς ἐλάτη πύξος διοςβάλανος φίλυρα καὶ τὰ ἄλλα δὲ τὰ τοιαῦτα· σχεδὸν γὰρ οὐδὲν ἕτερον παρὰ ταῦτά ἐστιν ἀλλὰ μᾶλλον τῶν ἄλλων ὑλημάτων ἕνια ἃ τοὺς ψυχροὺς ζητεῖ τόπους καθάπερ κενταύριον ἀψίνθιον, ἐτι δὲ τὰ φαρμακώδη ταῖς ῥίζαις καὶ τοῖς ὀποῖς οἷον ἐλλέβορος ἐλατήριον σκαμμωνία σχεδὸν πάντα τὰ
 2 ῥιζοτομούμενα. τὰ μὲν γὰρ ἐν τῷ Πόντῳ καὶ τῇ Θράκῃ γίνεται τὰ δὲ περὶ τὴν Οἷτην καὶ τὸν Παρνασσὸν καὶ τὸ Πήλιον καὶ τὴν Ὀσσαν καὶ τὸ Τελέθριον· καὶ ἐν τούτοις δέ τινές φασὶ πλεῖστον· πολλὰ δὲ καὶ ἐν τῇ Ἀρκαδίᾳ καὶ ἐν τῇ Λακωνικῇ· φαρμακώδεις γὰρ καὶ αὗται.

τῶν δὲ εὐωδῶν οὐδὲν ἐν ταύταις πλὴν ἱοῖς ἐν τῇ Ἰλλυ-
 ρίδι καὶ περὶ τὸν Ἀδρίαν· ταύτῃ γὰρ χρηστὴ καὶ πολὺν
 διαφέρουσα τῶν ἄλλων· ἀλλ' ἐν τοῖς ἀλεινοῖς καὶ τοῖς
 πρὸς μεσημβρίαν ὥσπερ ἀντικείμενα τὰ εὐώδη. ἔχουσι
 δὲ καὶ κυπάριστον οἱ ἀλεινοὶ μᾶλλον ὥσπερ Κρήτη Λυ-
 κία Ῥόδος, κέδρον δὲ καὶ τὰ Θράκῃ ὄρη καὶ τὰ Φρύγια.
 τῶν δὲ ἡμερουμένων ἥκιστα φασιν ἐν τοῖς ψυχροῖς ὑπο- 3
 μένειν δάφνην καὶ μυρρίνην, καὶ τούτων δὲ ἦττον ἔτι
 τὴν μυρρίνην· σημεῖον δὲ λέγουσιν ὅτι ἐν τῷ Ὀλύμπῳ
 δάφνη μὲν πολλὴ μύρρινος δὲ ὅλως οὐκ ἔστιν. ἐν δὲ τῷ
 Πόντῳ περὶ Παντικάπαιον οὐδ' ἕτερον καίπερ σπονδα-
 ζόντων καὶ πάντα μηχανωμένων πρὸς τὰς ἱεροσύνας·
 συκαὶ δὲ πολλαὶ καὶ εὐμεγέθεις καὶ ῥοιαὶ δὲ περισκεπα-
 ζόμεναι· ἅπιοι δὲ καὶ μηλέαι πλεῖσται καὶ παντοδαπώ-
 τата καὶ χρησταί· αὗται δ' ἑαριναὶ πλὴν εἰ ἄρα ὄψιαι·
 τῆς δὲ ἀγρίας ὕλης ἐστὶ δρυς πετελέα μελία καὶ ὅσα τοι-
 αῦτα· πεύκη δὲ καὶ ἐλάτη καὶ πίτυς οὐκ ἔστιν οὐδὲ ὅλως
 οὐδὲν ἐνθαδον· ὑγρὰ δὲ αὕτη καὶ χείρων πολὺ τῆς σι-
 νωπικῆς ὥστ' οὐδὲ πολὺ χρῶνται αὐτῇ πλὴν πρὸς τὰ
 ὑπαίθρια. ταῦτα μὲν οὖν περὶ τὸν Πόντον ἢ ἐν τισί γε
 τόποις αὐτοῦ. ἐν δὲ τῇ Προποντίδι γίνεται καὶ μύρρι- 4
 νος καὶ δάφνη πολλαχοῦ ἐν τοῖς ὄρεσιν. ἴσως δ' ἔνια
 καὶ τῶν τόπων ἴδια θετέον· ἕκαστοι γὰρ ἔχουσι τὰ δια-
 φέροντα ὥσπερ εἴρηται κατὰ τὰς ὕλας οὐ μόνον τῷ βελ-
 τίῳ καὶ χείρῳ τὴν αὐτὴν ἔχειν ἀλλὰ καὶ τῷ φέρειν ἢ μὴ
 φέρειν· οἷον ὁ μὲν Τρωῖλος ἔχει καὶ ὁ μύσιος Ὀλυμπος
 πολὺ τὸ κάρυον καὶ τὴν διοςβάλανον ἔτι δὲ ἄμπελον καὶ
 μηλέαν καὶ ῥόαν· ἢ δὲ Ἰδη τὰ μὲν οὐκ ἔχει τούτων τὰ
 δὲ σπάνια· περὶ δὲ Μακεδονίαν καὶ τὸν περικὸν Ὀλυμ-
 πον τὰ μὲν ἔστι τὰ δ' οὐκ ἔστι τούτων· ἐν δὲ τῇ Εὐβοίᾳ
 καὶ περὶ τὴν Μαγνησίαν τὰ μὲν εὐβοϊκὰ πολλὰ τῶν δὲ
 ἄλλων οὐθέν· οὐδὲ δὴ περὶ τὸ Πέλιον οὐδὲ τὰ ἄλλα τὰ

- 5 ἐνταῦθα ὄρη. βραχὺς δ' ἐστὶ τόπος ὃς ἔχει καὶ ὅλως τὴν
ναυπηγήσιμον ὕλην· τῆς μὲν γὰρ Εὐρώπης δοκεῖ τι
περὶ τὴν Μακεδονίαν καὶ ὅσα τῆς Θράκης καὶ περὶ Ἰτα-
λίαν· τῆς δὲ Ἀσίας τὰ τε ἐν Κιλικίᾳ καὶ τὰ ἐν Σινώπῃ
καὶ Ἀμίσῳ ἔτι δὲ ὁ μύσιος Ὀλυμπος καὶ ἡ Ἰδη πλὴν οὐ
πολλήν· ἡ γὰρ Συρία κέδρον ἔχει καὶ ταύτῃ χρῶντα
6 πρὸς τὰς τριήρεις. ἀλλὰ καὶ τὰ φίλυδρα καὶ τὰ παρα-
ποτάμια ταῦθ' ὁμοίως· ἐν μὲν γὰρ τῷ Ἀδρίᾳ πλάτανοι
οὗ φασιν εἶναι πλὴν περὶ τὸ Διομήδους ἱερὸν· σπανία
δὲ καὶ ἐν Ἰταλίᾳ πάση· καίτοι πολλοὶ καὶ μεγάλοι ποτα-
μοὶ παρ' ἀμφοῖν· ἀλλ' οὐκ ἔοικε φέρειν ὁ τόπος· εἰ
Ῥηγίῳ γοῦν ἅς Διονύσιος πρεσβύτερος ὁ τύραννος ἐφύ-
τευσεν ἐν τῷ παραδείσῳ αἱ εἰσι νῦν ἐν τῷ γυμνασίῳ
7 φιλοτιμηθεῖς οὐ δεδύνηνται λαβεῖν μέγεθος. ἐνιοὶ δὲ
πλείστην ἔχουσι πλάτανον, οἱ δὲ πελέαν καὶ ἰτέαν, οἱ
δὲ μυρικήν ὥσπερ ὁ Αἴμος. ὥστε τὰ μὲν τοιαῦτα καθά-
περ ἐλέχθη τῶν τόπων ἴδια θετέον ὁμοίως ἐν τε τοῖς
ἀγρίοις καὶ τοῖς ἡμέροις. οὐ μὲν ἀλλὰ τάχ' ἂν εἴη καὶ
τούτων ἐπὶ τινων ὥστε διακοσμηθέντων δύνασθαι τὴν
χώραν φέρειν, ὃ καὶ νῦν ξυμβαίνειν ὁρῶμεν καὶ ἐπὶ ζώων
ἐνίων καὶ φυτῶν.

CAP. VI. Μεγίστην δὲ διαφορὰν αὐτῆς τῆς φύ-
σεως τῶν δένδρων καὶ ἀπλῶς τῶν ὕλημάτων ὑποληπτέον
ἦν καὶ πρότερον εἶπομεν ὅτι τὰ μὲν ἔγγαία τὰ δ' ἐνυ-
δρα τυγχάνει καθάπερ τῶν ζώων καὶ τῶν φυτῶν· οὐ
μόνον ἐν τοῖς ἔλεσι καὶ ταῖς λίμναις καὶ τοῖς ποταμοῖς
γὰρ ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ θαλάττῃ φύεται καὶ ὕληματα ἐνια
ἐν τε τῇ ἕξῳ καὶ δένδρα· ἐν μὲν γὰρ τῇ περὶ ἡμᾶς μικρὰ
πάντα τὰ φυόμενα καὶ οὐδὲν ὑπερέχον ὥς εἰπεῖν τῆς
θαλάττης· ἐν ἐκείνῃ δὲ καὶ τὰ τοιαῦτα καὶ ὑπερέχοντα,
2 καὶ ἕτερα δὲ μείζω δένδρα. τὰ μὲν οὖν περὶ ἡμᾶς ἐστί
τάδε· φανερώτατα μὲν καὶ κοινότατα πᾶσιν τό τε φῦκος

καὶ τὸ βρύον καὶ ὅσα ἄλλα τοιαῦτα· φανερώτατα δὲ καὶ
ιδιώτατα κατὰ τοὺς τόπους ἐλάτῃ συκῇ δρυὸς ἄμπελος
φοῖνιξ. τούτων δὲ τὰ μὲν πρόσγεια τὰ δὲ πόντια τὰ δ'
ἀμφοτέρων τῶν τόπων κοινά. καὶ τὰ μὲν πολυειδῇ κα-
θάπερ τὸ φῦκος, τὰ δὲ μίαν ιδέαν ἔχοντα. τοῦ γὰρ φύ-
κους τὸ μὲν ἐστὶ πλατύφυλλον ταινιοειδὲς χρωμα ποῶ-
δες ἔχον, ὃ δὴ καὶ πράσον καλοῦσί τινες, οἱ δὲ ζωστήρα·
οἷζαν δὲ ἔχει δασεῖαν ἔξωθεν ἐνδοθεν δὲ λεπτριώδη μα-
κρὰν δὲ ἐπιεικῶς καὶ εὐπαχῇ παρομοίαν τοῖς κρομυογη-
τείοις. τὸ δὲ τριχόφυλλον ὥσπερ τὸ μάραθον, οὐ ποῶ- 3
δες ἀλλ' ἔξωχρον οὐδὲ ἔχον καυλὸν ἀλλ' ὀρθὸν πῶς ἐν
αὐτῷ· φύεται δὲ τοῦτο ἐπὶ τῶν ὀστράκων καὶ τῶν λί-
θων, οὐχ ὥσπερ θάτερον πρὸς τῇ γῇ· πρόσγεια δ' ἄμφω,
καὶ τὸ μὲν τριχόφυλλον πρὸς αὐτῇ τῇ γῇ πολλάκις δὲ
ὥσπερ ἐπικλύζεται μόνον ὑπὸ τῆς θαλάττης, θάτερον δὲ
ἀνωτέρω. γίνεται δὲ ἐν μὲν τῇ ἔξω τῇ περὶ Ἡρακλέους 4
στήλας θαυμαστόν τι τὸ μέγεθος ὥς φασι καὶ τὸ πλάτος
μεῖζον ἢ παλαιστιαῖον. φέρεται δὲ τοῦτο εἰς τὴν ἔσω
θάλατταν ἅμα τῷ ῥῶ τῷ ἔξωθεν καὶ καλοῦσιν αὐτὸ πρά-
σον· ἐν ταύτῃ δ' ἐν τισὶ τόποις ὥστ' ἐπάνω τοῦ ὀμφα-
λοῦ. λέγεται δὲ ἐπέτειον εἶναι καὶ φύεσθαι μὲν τοῦ ἥρος
λήγοντος ἀκμάζειν δὲ τοῦ θέρους τοῦ μετοπώρου δὲ
φθίνειν κατὰ δὲ τὸν χειμῶνα ἀπόλλυσθαι καὶ ἐκπίπτειν.
ἅπαντα δὲ καὶ τὰλλα τὰ φνόμενα χεῖρω καὶ ἀμαυρότερα
γίνεσθαι τοῦ χειμῶνος. ταῦτα μὲν οὖν οἶον πρόσγεια
περὶ γε τὴν θάλατταν. τὸ δὲ πόντιον φῦκος ὃ οἱ σπογ-
γιεῖς ἀνακολυμβῶσι πελάγιον· καὶ ἐν Κρήτῃ δὲ φύεται 5
πρὸς τῇ γῇ ἐπὶ τῶν πετρῶν πλείστον καὶ κάλλιστον ᾧ
βάπτουσιν οὐ μόνον τὰς ταινίας ἀλλὰ καὶ ἔρια καὶ ἱμά-
τια· καὶ ἕως ἂν ἡ πρόσφατος ἢ βαφὴ πολὺ καλλίων ἢ
χροά τῆς πορφύρας· γίνεται δ' ἐν τῇ προςβόρῳ καὶ
πλείον καὶ κάλλιον ὥσπερ αἱ σπογγαὶ καὶ ἄλλα τοιαῦτα.

- 6 ἄλλο δ' ἐστὶν ὅμοιον τῇ ἀγρώστει· καὶ γὰρ τὸ φύλλον παραπλήσιον ἔχει καὶ τὴν ῥίζαν γονατώδη καὶ μακρὰν καὶ πεφυκυῖαν πλαγίαν ὥσπερ ἡ τῆς ἀγρώστιδος· ἔχει δὲ καὶ καυλὸν καλαμώδη καθάπερ ἡ ἀγρώστις· μεγέθει δὲ ἔλαττον πολὺ τοῦ φύκους. ἄλλο δὲ τὸ βρύον ὃ φύλλον μὲν ἔχει ποῶδες τῇ χροῇ, πλατὺ δὲ καὶ οὐκ ἀνόμοιον ταῖς θριδακίταις, πλὴν ῥυτιδωδέστερον καὶ ὥσπερ συνεσπασμένον. καυλὸν δὲ οὐκ ἔχει ἀλλ' ἀπὸ μιᾶς ἀρχῆς πλείω τὰ τοιαῦτα καὶ πάλιν ἀπ' ἄλλης· φύεται δὲ ἐπὶ τῶν λίθων τὰ τοιαῦτα πρὸς τῇ γῇ καὶ τῶν ὀστράκων.
- 7 καὶ τὰ μὲν ἐλάττω σχεδὸν ταῦτ' ἐστίν. ἡ δὲ δρυὶς καὶ ἡ ἐλάτη παράγειοι μὲν ἄμφω· φύονται δ' ἐπὶ λίθοις καὶ ὀστράκοις ῥίζας μὲν οὐκ ἔχουσαι προσπεφυκυῖαι δὲ ὥσπερ αἱ λοπάδες. ἀμφοτέραι μὲν οἷον σαρκόφυλλα· προμηκέστερον δὲ τὸ φύλλον πολὺ καὶ παχύτερον τῆς ἐλάτης πέφυκε καὶ οὐκ ἀνόμοιον τοῖς τῶν ὀσπρίων λοβοῖς κοῖλον δ' ἐνδοθεν καὶ οὐδὲν ἔχον ἐν αὐτῷ· τὸ δὲ τῆς δρυὸς λεπτὸν καὶ μυρικωδέστερον· χρωμα δ' ἐπιπόρφυρον ἀμφοῖν. ἡ δὲ ὅλη μορφή τῆς μὲν ἐλάτης ὀρθὴ καὶ αὐτῆς καὶ τῶν ἀκρεμόνων, τῆς δὲ δρυὸς σκολιωτέρας
- 8 καὶ μᾶλλον ἔχουσα πλάτος· γίνεται δὲ ἄμφω καὶ πολὺ-καυλα καὶ μονοκαυλότερον δὲ ἡ ἐλάτη· τὰς δὲ ἀκρεμονικὰς ἀποφύσεις ἡ μὲν ἐλάτη μακρὰς ἔχει καὶ εὐθείας καὶ μακρὰς ἡ δὲ δρυὶς βραχυτέρας καὶ σκολιωτέρας καὶ πυκνοτέρας. τὸ δ' ὅλον μέγεθος ἀμφοτέρων ὡς πυγω-νιαῖον ἢ μικρὸν ὑπεραῖρον, μείζον δὲ ὡς ἀπλῶς εἰπεῖν τὸ τῆς ἐλάτης. χρήσιμον δὲ ἡ δρυὶς εἰς βαφὴν ἐρίων ταῖς γυναιξίν. ἐπὶ μὲν τῶν ἀκρεμόνων προσηρημένα τῶν ὀστρακοδέρμων ζώων ἔνια· καὶ κάτω δὲ πρὸς αὐτῷ τῷ καυλῷ περιπεφυκότων τινῶν γ' ὅλῳ, ἐν τούτοις δεδυ-κότες οὐνίνοι τε καὶ ἄλλ' ἅττα καὶ τὸ ὅμοιον πολὺ ποδι.
- 9 ταῦτα μὲν οὖν πρόσγεια καὶ ῥάδια θεωρηθῆναι· φασὶ δὲ

τινες καὶ ἄλλην δοῦν εἶναι ποντίαν ἢ καὶ καρπὸν φέρει, καὶ ἡ βάλανος αὐτῆς χρησίμη· τοὺς δὲ σκινθοὺς καὶ κο-
λυμβητὰς λέγειν ὅτι καὶ ἕτεροι μεγάλοι τινὲς τοῖς μεγέ-
θεσιν εἶησαν. ἡ δὲ ἄμπελος ἀμφοτέρωσθε γίνεται· καὶ
γὰρ πρὸς τῇ γῇ καὶ ποντία· μεῖζω δ' ἔχει καὶ τὰ φύλλα
καὶ τὰ κλήματα καὶ τὸν καρπὸν ἢ ποντία. ἡ δὲ συκῇ
ἄφυλλος μὲν τῷ δὲ μεγέθει οὐ μεγάλη, χροῶμα δὲ τοῦ
φλοιοῦ φοινικοῦν. ὁ δὲ φοῖνιξ ἐστὶ μὲν πόντιον βρα- 10
χυστελέχεος δὲ σφόδρα καὶ σχεδὸν εὐθεῖαι αἱ ἐκφύσεις
τῶν ῥάβδων κάτωθεν οὐ κύκλωθεν αὐταὶ καθάπερ τῶν
ῥάβδων αἱ ἀκρεμόνες, ἀλλ' ὥσ' ἐν πλάτει κατὰ μίαν
συνεχεῖς, ὀλιγαχοῦ δὲ καὶ ἐπαλλάττουσαι. τῶν δὲ
ῥάβδων ἢ τῶν ἀποφύσεων τούτων ὁμοία τρόπον τινὰ
ἢ φύσις τοῖς τῶν ἀκανθῶν φύλλοις τῶν ἀκανικῶν οἷον
σόγκοις καὶ τοῖς τοιούτοις, πλὴν ὁρθαὶ καὶ οὐχ ὥσπερ
ἐκεῖνα περικεκλασμέναι καὶ τὸ φύλλον ἔχουσαι διαβε-
βρωμένον ὑπὸ τῆς ἄλμης· ἐπεὶ τό γε δι' ὅλου ἦκειν τὸν
μέσον γε καυλὸν καὶ ἡ ἄλλη ὄψις παραπλησία. τὸ δὲ
χροῶμα καὶ τούτων καὶ τῶν καυλῶν καὶ ὅλου τοῦ φυτοῦ
ἐξέρυθρόν τε σφόδρα καὶ φοινικοῦν. καὶ τὰ μὲν ἐν
τῇδε τῇ θαλάττῃ τοσαῦτά ἐστιν. ἡ γὰρ σπογγία καὶ αἱ
ἀπλυσίαι καλούμεναι καὶ εἴ τι τοιοῦτον ἑτέραν ἔχει
φύσιν.

CAP. VII. Ἐν δὲ τῇ ἕξω τῇ περὶ Ἡρακλέους στήλας
τό τε πράσον ὥσπερ εἴρηται φύεται καὶ τὰ ἀπολιθού-
μενα ταῦτα οἷον θῦμα καὶ τὰ δαφνοειδῆ καὶ τὰ ἄλλα.
11 τῆς δὲ ἐρυθρᾶς καλουμένης ἐν τῇ Ἀραβίᾳ μικρὸν ἐπάνω
Κόπτου ἐν μὲν τῇ γῇ δένδρον οὐδὲν φύεται πλὴν τῆς
ἀκάνθης τῆς διψάδος καλουμένης· σπανία δὲ καὶ αὕτη
διὰ τὰ καύματα καὶ τὴν ἀνυδρίαν· οὐχ ὕει γὰρ ἀλλ' ἢ
δι' ἐτῶν τεττάρων ἢ πέντε καὶ τότε λάβρως καὶ ἐπ' ὀλί-
γον χρόνον. ἐν δὲ τῇ θαλάττῃ φύεται, καλοῦσι δ' αὐτὰ

- 2 δάφνην καὶ ἐλάαν. ἔστι δὲ ἡ μὲν δάφνη ὁμοία τῇ ἀριά
 ἡ δὲ ἐλάα τῷ φύλλῳ· καρπὸν δὲ ἔχει ἡ ἐλάα παραπλή-
 σιον ταῖς ἐλάαις· ἀφίησι δὲ καὶ δάκρυον ἐξ οὗ οἱ ἰατροὶ
 φάρμακον ἔναιμον συντιθέασιν ὃ γίνεται σφόδρα ἀγα-
 θόν. ὅταν δὲ ὕδατα πλείω γένηται μύκητες φύονται
 πρὸς τῇ θαλάττῃ κατὰ τινὰ τόπον, οὗτοι δὲ ἀπολιθοῦν-
 ται ὑπὸ τοῦ ἡλίου. ἡ δὲ θάλαττα θηριώδης· πλείστους
 δὲ ἔχει τοὺς καρχαρίας ὥστε μὴ εἶναι κολυμβῆσαι. ἐν
 δὲ τῷ κόλπῳ τῷ καλουμένῳ Ἡρώων ἐφ' ὃν καταβαίνου-
 σιν οἱ ἐξ Αἰγύπτου φύεται μὲν δάφνη τε καὶ ἐλάα καὶ
 θύμον, οὐ μὲν χλωρά γε ἀλλὰ λιθοειδῇ τὰ ὑπερέχοντα
 τῆς θαλάττης ὁμοία δὲ καὶ τοῖς φύλλοις καὶ τοῖς βλα-
 στοῖς τοῖς χλωροῖς. ἐν δὲ τῷ θύμῳ καὶ τὸ τοῦ ἄνθους
- 3 χρωμα διάδηλον ὥσ' ἂν μήπω τελέως ἐξηνηθηκός. μήκη
 δὲ τῶν δενδρυφίων ὅσον εἰς τρεῖς πήχεις. οἱ δὲ, ὅτε
 ἀνάπλους ἦν τῶν ἐξ Ἰνδῶν ἀποσταλέντων ὑπὸ Ἀλεξάν-
 δρου, τὰ ἐν τῇ θαλάττῃ φνόμενα μέχρι οὗ μὲν ἂν ἡ ἐν
 τῷ ὑγρῷ χρωμὰ φασιν ἔχειν ὅμοιον τοῖς φυκίοις, ὅπο-
 ταν δ' ἐξενεχθέντα τεθῇ πρὸς τὸν ἡλίον ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ
 ἐξομοιοῦσθαι τῷ ἀλί. φύεσθαι δὲ καὶ σχοίνους λιθί-
 νους παρ' αὐτὴν τὴν θάλατταν οὓς οὐδεὶς ἂν διαγνοίῃ
 τῇ ὄψει πρὸς τοὺς ἀληθινούς. θαυμασιώτερον δέ τι
 τούτου λέγουσι· φύεσθαι γὰρ δενδρύφι' ἅττα τὸ μὲν
 χρωμα ἔχοντα ὅμοιον κέρατι βοὸς τοῖς δὲ ὄξοις τραχέα
 καὶ ἀπ' ἄκρου πυρρά· ταῦτα δὲ θραύεσθαι μὲν εἰ συγ-
 κλῶη τις· ἐκ δὲ τούτων πυρὶ ἐμβαλλόμενα καθάπερ τὸν
 σίδηρον διάπυρα γινόμενα πάλιν ὅταν ἀποψύχοιτο καθ-
- 4 ἴστασθαι καὶ τὴν αὐτὴν χροάν λαμβάνειν. ἐν δὲ ταῖς
 νήσοις ταῖς ὑπὸ τῆς πλημμυρίδος καταλαμβανομέναις
 δένδρα μεγάλα πεφυκέναι ἡλίκα πλάτανοι καὶ αἰγυριοί
 αἱ μέγιστα· συμβαίνειν δὲ ὅθ' ἡ πλημμυρίς ἐπέλθοι
 τὰ μὲν ἄλλα κατακρύπτεσθαι ὅλα τῶν δὲ μεγίστων

ὑπερέχειν τοὺς κλάδους ἐξ ὧν τὰ προμνησία ἀνάπτειν,
 εἶθ' ὅτε πάλιν ἄμπωτις γίνοιτο ἐκ τῶν ῥιζῶν. ἔχειν δὲ
 τὸ δένδρον φύλλον μὲν ὅμοιον τῇ δάφνῃ, ἄνθος δὲ τοῖς
 ἰοῖς καὶ τῷ χρώματι καὶ τῇ ὁσμῇ, καρπὸν δὲ ἡλίκον
 ἐλάα καὶ τοῦτον εὐώδη σφόδρα· καὶ τὰ μὲν φύλλα οὐκ
 ἀποβάλλειν τὸ δὲ ἄνθος καὶ τὸν καρπὸν ἅμα τῷ φθινο-
 πώρῳ γίνεσθαι τοῦ δὲ ἔαρος ἀπορρεῖν. ἄλλα δ' ἐν αὐτῇ 5
 τῇ θαλάττῃ πεφυκέναι, αἰφύλλα μὲν τὸν δὲ καρπὸν
 ὅμοιον ἔχειν τοῖς θέρμοις. περὶ δὲ τὴν Περσίδα τὴν
 κατὰ τὴν Καρμανίαν καθ' ἣ πλημμυρὶς γίνεται δέν-
 δρα ἐστὶν εὐμεγέθη ὅμοια τῇ ἀδράχλῃ καὶ τῇ μορφῇ καὶ
 τοῖς φύλλοις· καρπὸν δὲ ἔχει πολλὸν ὅμοιον τῷ χρώματι
 ταῖς ἀμυγδάλαις ἐξωθεν τὸ δ' ἐντὸς συνελίττεται καθάπερ
 συνηρημένον πᾶσιν. ὑποβέβρωται δὲ ταῦτα τὰ δένδρα
 πάντα κατὰ μέσον ὑπὸ τῆς θαλάττης καὶ ἔστηκεν ὑπὸ τῶν
 ῥιζῶν ὥσπερ πολύπους. ὅταν γὰρ ἡ ἄμπωτις γένηται
 θεωρεῖν ἐστίν. ὕδωρ δὲ ὅλως οὐκ ἐστίν ἐν τῷ τόπῳ· κα- 6
 ταλείπονται δέ τινες διώρυχες δι' ὧν διαπλέουσιν· αὗται
 δ' εἰσὶ θαλάττης· ὧ καὶ δῆλον οἶονται τινες ὅτι τρέφονται
 ταύτῃ καὶ οὐ τῷ ὕδατι πλὴν εἴ τι ταῖς ῥίζαις ἐκ τῆς γῆς
 ἔλκουσιν. εὐλογον δὲ καὶ τοῦθ' ἄλμυρόν εἶναι· καὶ γὰρ
 οὐδὲ κατὰ βάθους αἱ ῥίζαι. τὸ δὲ ὅλον ἐν τῷ γένος εἶναι
 τῶν τ' ἐν τῇ θαλάττῃ φυομένων καὶ τῶν ἐν τῇ γῇ ὑπὸ
 τῆς πλημμυρίδος καταλαμβανομένων· καὶ τὰ μὲν ἐν τῇ
 θαλάττῃ μικρὰ καὶ φυκώδη φαινόμενα, τὰ δ' ἐν τῇ γῇ
 μεγάλα καὶ χλωρὰ καὶ ἄνθος εὐοδμον ἔχοντα, καρπὸν δὲ
 οἶον θέρμος. ἐν Τύλῳ δὲ τῇ νήσῳ, κεῖται δ' αὕτη ἐν 7
 τῷ ἀραβίῳ κόλπῳ, τὰ μὲν πρὸς ἑὼ τοσοῦτο πλήθος εἶναί
 φασι δένδρων ὅτ' ἐκβαίνει ἡ πλημμυρὶς ὥστ' ἀπηχυρῶ-
 σθαι. πάντα δὲ ταῦτα μεγέθη μὲν ἔχειν ἡλίκᾳ συκῇ,
 τὸ δὲ ἄνθος ὑπερβάλλον τῇ εὐωδίᾳ, καρπὸν δὲ ἄβρωτον
 ὅμοιον τῇ ὄψει τῷ θέρμῳ. φέρειν δὲ τὴν νῆσον καὶ τὰ

δένδρα τὰ ἐριοφόρα πολλά. ταῦτα δὲ φύλλον μὲν ἔχει παρόμοιον τῇ ἀμπέλῳ πλήν μικρὸν, καρπὸν δὲ οὐδένι φέρειν· ἐν ᾧ δὲ τὸ ἔριον ἡλίκον μῆλον ἐαρινὸν συμμυκός· ὅταν δὲ ὥραϊον ἢ ἐκπετάννυσθαι καὶ ἐξείρει τὸ ἔριον, ἐξ οὗ τὰς σινδόνας ὑφαίνουσι, τὰς μὲν εὐτε-
 8 λεῖς τὰς δὲ πολυτελεστάτας. γίνεται δὲ τοῦτο καὶ ἐν Ἰνδοῖς ὥσπερ ἐλέχθη καὶ ἐν Ἀραβίᾳ. εἶναι δὲ ἄλλα δένδρα τὸ ἄνθος ἔχοντα ὅμοιον τῷ λευκοῖῳ πλήν ἁοδμοι τῷ μεγέθει καὶ τετραπλάσιον τῶν ἰῶν. καὶ ἕτερον δι-
 τι δένδρον πολύφυλλον ὥσπερ τὸ ῥόδον· τοῦτο δὲ τῇ μὲν νύκτα συμμύειν ἅμα δὲ τῷ ἡλίῳ ἀνιόντι διοίγνυσθαι, μεσημβρίας δὲ τελέως διεπτύχθαι, πάλιν δὲ τῆς δείλης συνάγεσθαι κατὰ μικρὸν καὶ τὴν νύκτα συμμύειν· λέγειν δὲ καὶ τοὺς ἐγχωρίους ὅτι καθεύδει. γίνεσθαι δὲ καὶ φοίνικας ἐν τῇ νήσῳ καὶ ἀμπέλους καὶ τὰ ἅλλα ἀκρόδρουα καὶ σνκᾶς οὐ φυλλορροοῦσας. ὕδωρ δὲ οὐ ῥάνιον γίνεσθαι μὲν, οὐ μὴν χρῆσθαι γε πρὸς τοὺς καρπούς· ἀλλ' εἶναι κρήνας ἐν τῇ νήσῳ πολλὰς ἀφ' ὧν πάντα βρέχειν ὃ καὶ συμφέρειν μᾶλλον τῷ σίτῳ καὶ τοῖς δένδρεσιν. δι' ὃ καὶ ὅταν ὕσῃ τοῦτο ἐπαφιέναι καθα-
 περεὶ καταπλύνοντας ἐκεῖνο. καὶ τὰ μὲν ἐν τῇ ἔξῳ θαλάττῃ δένδρα τά γε νῦν τεθεωρημένα σχεδὸν τοσαῦτά ἐστιν.

CAP. VIII. Ὑπὲρ δὲ τῶν ἐν τοῖς ποταμοῖς καὶ τοῖς ἔλεσι καὶ ταῖς λίμναις μετὰ ταῦτα λεκτέον. τρία δὲ ἐστὶν εἶδη τῶν ἐν τούτοις, τὰ μὲν δένδρα τὰ δ' ὥσπερ ποιῶδη τὰ δὲ λοχμῶδη. λέγω δὲ ποιῶδη μὲν οἷον τὸ σέλινον τὸ ἔλειον καὶ ὅσα ἄλλα τοιαῦτα· λοχμῶδη δὲ κάλαμον κύπειρον φλεῶ σχοῖνον βούτομον ἅπερ σχεδὸν κοινὰ πάντων τῶν ποταμῶν καὶ τῶν τοιούτων τόπων. ἐνιαχοῦ δὲ καὶ βάτοι καὶ παλίουροι καὶ τὰ ἄλλα δένδρα καθάπερ ἰτέα λεύκη πλάτανος, τὰ μὲν οὖν μέγροι τοῦ

κατακρύπτεσθαι, τὰ δὲ ὥστε μικρὸν ὑπερέχειν, τῶν δὲ
 ἢ μὲν ῥίζαι καὶ μικρὸν τοῦ στελέχους ἐν τῷ ὑγρῷ τὸ δὲ
 ἄλλο σῶμα πᾶν ἔξω. τοῦτο γὰρ καὶ ἰτέα καὶ κλήθρα
 καὶ πλατάνω καὶ φιλύρα καὶ πᾶσι τοῖς φιλύδροις συμ-
 αίνει. σχεδὸν δὲ καὶ ταῦτα κοινὰ πάντων τῶν ποτα- 2
 ῶν ἐστίν· ἐπεὶ καὶ ἐν τῷ Νείλῳ πέφυκεν· οὐ μὴν
 πολλή γε ἢ πλάτανος, ἀλλὰ σπανιωτέρα ἐτι ταύτης ἢ
 εὐκκη, πλείστη δὲ μελία καὶ βουμέλιος. τῶν γοῦν ἐν
 εὐρύτῳ φυομένων τὸ μὲν ὅλον πολὺ πλῆθος ἐστίν
 πρὸς τὸ ἀριθμῆσασθαι καθ' ἕκαστον· οὐ μὴν ἄλλ' ὥς γε
 πλῶς εἰπεῖν ἅπαντα ἐδώδιμα καὶ χυλοὺς ἔχοντα γλυ-
 κεῖς. διαφέρειν δὲ δοκεῖ τῇ γλυκύτητι καὶ τῷ τρόφιμα
 μάλιστα εἶναι τρία ταῦτα ὅ τε πάπυρος καὶ τὸ καλού-
 μενον σάρι καὶ τρίτον ὃ μνάσιον καλοῦσι. φύεται δὲ ὁ 3
 πάπυρος οὐκ ἐν βάθει τοῦ ὕδατος ἀλλ' ὅσον ἐν δύο πή-
 γεσιν, ἐνιαχοῦ δὲ καὶ ἐν ἐλάττονι. πάχος μὲν οὖν τῆς
 ῥίζης ἡλίκον καρπὸς χειρὸς ἀνδρὸς εὐρώστου, μῆκος
 δὲ ὑπὲρ δέκα πήχεις· φύεται δὲ ὑπὲρ τῆς γῆς αὐτῆς
 πλαγίας ῥίζας εἰς τὸν πηλὸν καθιεῖσα λεπτάς καὶ πυκνάς,
 ὧς δὲ τοὺς παπύρους καλουμένους τριγώνους, μέγε-
 θος ὥς τετραπήχεις, κόμην ἔχοντας ἀχρεῖον ἀσθενῆ
 καρπὸν δὲ ὅλως οὐδένα· τούτους δ' ἀναδίδωσι κατὰ
 πολλὰ μέρη. χρῶνται δὲ ταῖς μὲν ῥίζαις ἀντὶ ξύλων οὐ 4
 μόνον τῷ κάειν ἀλλὰ καὶ τῷ σκευῇ ἄλλα ποιεῖν ἐξ αὐ-
 τῶν παντοδαπά· πολὺ γὰρ ἔχει τὸ ξύλον καὶ καλόν.
 αὐτὸς δὲ ὁ πάπυρος πρὸς πλείστα χρήσιμος· καὶ γὰρ
 πλοῖα ποιοῦσιν ἐξ αὐτοῦ καὶ ἐκ τῆς βίβλου ἰστία τε πλέ-
 κουσιν καὶ ψιάθους καὶ ἐσθῆτά τινα καὶ στρωμνάς καὶ
 σχοινία τε καὶ ἕτερα πλείω. καὶ ἐμφανέστατα δὴ τοῖς
 ἔξω τὰ βιβλία· μάλιστα δὲ καὶ πλείστη βοήθεια πρὸς
 τὴν τροφήν ἀπ' αὐτοῦ γίνεται. μασῶνται γὰρ ἅπαντες
 οἱ ἐν τῇ χώρᾳ τὸν πάπυρον καὶ ὠμὸν καὶ ἐφθὸν καὶ

- ὀπτόν· καὶ τὸν μὲν χυλὸν καταπίνουσι τὸ δὲ μάσημι
 ἐκβάλλουσιν. ὁ μὲν οὖν πάπυρος τοιοῦτός τε καὶ ταύ-
 τας παρέχεται τὰς χρείας. γίνεται δὲ καὶ ἐν Συρίᾳ περ
 τὴν λίμνην ἐν ἣ καὶ ὁ κάλαμος ὁ εὐώδης· ὅθεν καὶ Ἀν-
 5 τίγονος εἰς τὰς ναῦς ἐποιεῖτο τὰ σχοινία. τὸ δὲ σάφ-
 ρύεται μὲν ἐν τῷ ὕδατι περὶ τὰ ἔλη καὶ τὰ πεδιά· ἐπει-
 δὲν ὁ ποταμὸς ἀπέλθῃ, ῥίζαν δὲ ἔχει σκληρὰν καὶ συν-
 ἐστραμμένην, καὶ ἐξ αὐτῆς φύεται τὰ σαρία καλούμενα
 ταῦτα δὲ μῆκος μὲν ὥς δύο πήχεις πάχος δὲ ἡλίκον·
 δάκτυλος ὁ μέγας τῆς χειρός· τρίγωνον δὲ καὶ τοῦτο
 καθάπερ ὁ πάπυρος καὶ κόμην ἔχον παραπλήσιον. μα-
 σώμενοι δὲ ἐκβάλλουσιν καὶ τοῦτο τὸ μάσημα, τῇ ῥίζῃ
 δὲ οἱ σιδηρουργοὶ χρῶνται· τὸν γὰρ ἄνθρακα ποιεῖ
 6 χρηστὸν διὰ τὸ σκληρὸν εἶναι τὸ ξύλον· τὸ δὲ μνάσιον
 ποιῶδές ἐστιν, ὥστ' οὐδεμίαν παρέχεται χρεῖαν πλη-
 τὴν εἰς τροφήν. καὶ τὰ μὲν γλυκύτητι διαφέροντα ταῦτα
 ἐστί. φύεται δὲ καὶ ἕτερον ἐν τοῖς ἔλεσι καὶ ταῖς λίμναις
 ὃ οὐ συνάπτει τῇ γῇ, τὴν μὲν φύσιν ὅμοιον τοῖς κρί-
 νοις πολυφυλλότερον δὲ καὶ παρ' ἄλληλα τὰ φύλλα κα-
 θάπερ ἐν διστοιχίᾳ· χρῶμα δὲ χλωρὸν ἔχει σφόδρα
 χρῶνται δὲ οἱ ἰατροὶ πρὸς τε τὰ γυναικεῖα αὐτῷ κα-
 7 πρὸς τὰ κατάγματα. συμβαίνει δὲ ὥστε καὶ ἀποφέρει-
 σθαι· ἕτερα δ' ἀπ' αὐτῶν πλείω. ταῦτα δὲ γίνεται ἐν
 τῷ ποταμῷ εἰ μὴ ὁ ῥοῦς ἐξέφερον· ὁ δὲ κύαμος φύε-
 ται μὲν ἐν τοῖς ἔλεσι καὶ λίμναις, κανυλὸς δὲ αὐτοῦ μῆ-
 κος μὲν ὁ μακρότατος εἰς τέτταρας πήχεις, πάχος δὲ
 δακτυλίου, ὅμοιος δὲ καλάμῳ μαλακῷ ἀγρονάτῳ. δια-
 φύσεις δὲ ἔνδοθεν ἔχει δι' ὅλου διειλημμένας ὁμοίᾳς
 τοῖς κηρίοις· ἐπὶ τούτῳ δὲ ἡ κωδύα, παρομοία σφηκίᾳ
 περιφερεῖ, καὶ ἐν ἐκάστῳ τῶν κυττάρων κύαμος μικρὸν
 ὑπεραίρων αὐτῆς, πλήθος δὲ οἱ πλείστοι τριάκοντα
 τὸ δὲ ἄνθος διπλάσιον ἢ μήκωνος, χρῶμα δὲ ὅμοιον

ῥόδῳ κατακορές· ἐπάνω δὲ τοῦ ὕδατος ἡ κωδύα. παρα-
 ρύεται δὲ φύλλα μεγάλη παρ' ἑκαστον τῶν κυάμων,
 ὧν ἴσα τὰ μεγέθη πῖλῳ θειταλικῇ τὸν αὐτὸν ἔχοντα
 καυλὸν τῷ τῶν κυάμων. συντρίψαντι δ' ἑκαστὸν τῶν
 κυάμων φανερόν ἐστι τὸ πικρὸν συνεστραμμένον ἐξ οὗ
 γίνεται ὁ πῖλος. τὰ μὲν οὖν περὶ τὸν καρπὸν τοιαῦτα. 8
 ἡ δὲ ῥίζα παχυτέρα τοῦ καλάμου τοῦ παχυτάτου καὶ δια-
 φύσεις ὁμοίως ἔχουσα τῷ καυλῷ. ἐσθίουσι δ' αὐτήν
 καὶ ὠμὴν καὶ ἐφθὴν καὶ ὀπτὴν, καὶ οἱ περὶ τὰ ἔλη τού-
 τῳ σίτῳ χρῶνται. φύεται μὲν οὖν ὁ πολὺς αὐτόματος·
 οὐ μὲν ἀλλὰ καὶ καταβάλλουσιν ἐν πηλῷ ἀχυρώσαντες
 εὖ μάλα πρὸς τὸ κατενεχθῆναί τε καὶ μεῖναι καὶ μὴ
 διαφθαρεῖν· καὶ οὕτω κατασκευάζουσιν τοὺς κυαμῶ-
 νας· ἂν δ' ἅπαξ ἀντιλάβηται μένει διὰ τέλους. ἰσχυρὰ
 γὰρ ἡ ῥίζα καὶ οὐ πόρρω τῆς τῶν καλάμων πλήν ἐπα-
 κανθίζουσα· δι' ὃ καὶ ὁ κροκόδειλος φεύγει μὴ προς-
 κόψῃ τῷ ὀφθαλμῷ τῷ μὴ ὀξὺ καθορᾶν· γίνεται δὲ οὗ-
 τος καὶ ἐν Συρίᾳ καὶ κατὰ Κιλικίαν, ἀλλ' οὐκ ἐκπέττου-
 σιν αἱ χῶραι· καὶ περὶ Τορώνην τῆς Χαλκιδικῆς ἐν
 λίμνῃ τινὶ μετρία τῷ μεγέθει· καὶ αὐτοῦ πέττεται τελέως
 καὶ τελεοκαρπεῖ. ὁ δὲ λωτὸς καλούμενος φύεται μὲν ὁ 9
 πλείστος ἐν τοῖς πεδίοις ὅταν ἡ χῶρα κατακλυσθῇ. τού-
 του δὲ ἡ μὲν τοῦ καυλοῦ φύσις ὁμοία τῇ τοῦ κυάμου
 καὶ οἱ πέτασοι δὲ ὡσαύτως πλήν ἐλάττους καὶ λεπτότε-
 ροι. ἐπιφύεται δὲ ὁμοίως ὁ λωτὸς τῷ τοῦ κυάμου. τὸ
 ἄνθος αὐτοῦ λευκὸν ἐμφερὲς τῇ στενότητι τῶν φύλλων
 τοῖς τοῦ κρίνου, πολλὰ δὲ καὶ πυκνὰ ἐπ' ἀλλήλοις φύε-
 ται. ταῦτα δὲ ὅταν μὲν ὁ ἥλιος δύῃ συμμύει καὶ συγ-
 καλύπτει τὴν κωδύαν, ἅμα δὲ τῇ ἀνατολῇ διοίγεται καὶ
 ὑπὲρ τοῦ ὕδατος γίνεται. τοῦτο δὲ ποιεῖ μέχρι ἂν ἡ
 κωδύα ἐκτελεσθῇ καὶ τὰ ἄνθη περιρροῇ. τῆς δὲ κω- 10
 δύας τὸ μέγεθος ἡλίκον μήκωνος τῆς μεγίστης καὶ διέ-

- ζωσται ταῖς κατατομαῖς τὸν αὐτὸν τρόπον τῇ μήκωνι
 πλήν πυκνότερος ἐν ταύταις ὁ καρπός. ἔστι δὲ παρό-
 μοιος τῷ κέρχρῳ. ἐν δὲ τῷ Εὐφράτῃ τὴν κωδύαν φασ
 καὶ τὰ ἄνθη δύνειν καὶ ὑποκαταβαίνειν τῆς ὀψίας μέ-
 χρι μεσῶν νυκτῶν καὶ τῷ βάθει πόρρω· οὐδὲ γὰρ καθ-
 ιέντα τὴν χεῖρα λαβεῖν εἶναι. μετὰ δὲ ταῦτα ὅταν
 ὄρθρος ᾖ πάλιν ἐπανιέναι καὶ πρὸς ἡμέραν ἔτι μᾶλλον
 ἅμα τῷ ἡλίῳ φανερόν ὃν ὑπὲρ τοῦ ὕδατος καὶ ἀνοίγει
 τὸ ἄνθος, ἀνοιχθέντος δὲ ἔτι ἀναβαίνειν· συχνὸν δ.
 11 τὸ ὑπεραῖρον εἶναι τὸ ὕδωρ. τὰς δὲ κωδύας ταύτας οἱ
 Αἰγύπτιοι συνθέντες εἰς τὸ αὐτὸ σήπουσιν· ἐπὰν δὲ
 σαπῇ τὸ κέλυφος ἐν τῷ ποταμῷ κλύζοντες ἐξαιροῦσι τοὶ
 καρπὸν, ξηρᾶναντες δὲ καὶ πτίσαντες ἄρτους ποιοῦσι
 καὶ τούτῳ χρῶνται σιτίῳ. ἡ δὲ ῥίζα τοῦ λωτοῦ καλεῖ-
 ται μὲν κόρσιον, ἐστὶ δὲ στρογγύλη, τὸ μέγεθος ἡλίκου
 μῆλον κυδώνιον· φλοιὸς δὲ περικείται περὶ αὐτὴν μέλας
 ἐμπερὴς τῷ κασιταναϊκῷ καρύῳ· τὸ δὲ ἐντὸς λευκόν.
 ἐψόμενον δὲ καὶ ὀπτώμενον γίνεται λεκιθῶδες, ἡδὺ δὲ
 ἐν τῇ προσφορᾷ· ἐσθίεται δὲ καὶ ὥμῃ, ἀρίστη δὲ ἐν
 τῷ ὕδατι ἐφθῇ καὶ ὀπτῇ. καὶ τὰ μὲν ἐν τοῖς ὕδασι
 12 σχεδὸν ταῦτά ἐστιν. ἐν δὲ τοῖς ἀμμώδεσι χωρίοις, ἃ
 ἐστὶν οὐ πόρρω τοῦ ποταμοῦ, φύεται κατὰ γῆς ὁ κα-
 λεῖται μαλιναθάλλη, στρογγύλον τῷ σχήματι μέγεθος δὲ
 ἡλίκον μέσπilon ἀπύρηνον δὲ ἄφλοιον· φύλλα δὲ ἀφίη-
 σιν ἀπ' αὐτοῦ ὅμοια κυπεύρῳ· ταῦτα συνάγοντες οἱ
 κατὰ τὴν χώραν ἐψοῦσιν ἐν βρυτῷ τῷ ἀπὸ τῶν κριθῶν
 καὶ γίνεται γλυκέα σφόδρα· χρῶνται δὲ πάντες ὥσπερ
 13 τραγήμασι. τοῖς δὲ βουσί καὶ τοῖς προβάτοις ἅπαντα
 μὲν τὰ φνόμενα ἐδώδιμά ἐστιν, ἐν δέ τι γένος ἐν ταῖς
 λίμναις καὶ τοῖς ἔλεσι φύεται διαφέρουν ὁ καὶ χλωρόν
 νέμονται καὶ ξηραίνοντες παρέχουσι κατὰ χειμῶνα τοῖς
 βουσὶν ὅταν ἐργάσωνται· καὶ τὰ σώματα ἔχουσιν εὖ

σίτου ἄλλο λαμβάνοντες οὐθέν. ἔστι δὲ καὶ ἄλλο παρα-
φνόμενον αὐτόματον ἐν τῷ σίτῳ· τοῦτο δὲ ὅταν ὁ σίτος
ἢ καθαρὸς ὑποπτήσαντες καταβάλλουσι τοῦ χειμῶνος
ὕγραν εἰς γῆν· βλαστήσαντος δὲ τεμόντες καὶ ξηράναν-
τες παρέχουσι καὶ τοῦτο βουσί καὶ ἵπποις καὶ τοῖς 1
ὑποξυγίοις σὺν τῷ καρπῷ τῷ ἐπιγινομένῳ· ὁ δὲ καρ-
πὸς μέγεθος μὲν ἡλίκον σήσαμον στρογγύλος δὲ καὶ τῷ
χρῶματι χλωρὸς, ἀγαθὸς δὲ διαφερόντως. ἐν Αἰγύπτῳ
μὲν οὖν τὰ περιττὰ σχεδὸν ταῦτα ἂν τις λάβοι.

1 CAP. IX. Ἐκαστοι δὲ τῶν ποταμῶν ἐοίκασιν ἰδιόν
τι φέρειν ὥςπερ καὶ τῶν χειρσαίων. ἐπεὶ οὐδὲ ὁ τρίβο-
λος ἐν ἅπασιν οὐδὲ πανταχοῦ φύεται ἀλλ' ἐν τοῖς ἐλώ-
δεσι τῶν ποταμῶν· ἐν μεγίστῳ δὲ βάθει πενταπῆχει ἢ
μικρῷ μείζονι καθάπερ περὶ τὸν Στρουμόνα· σχεδὸν δὲ
ἐν τοσοῦτῳ καὶ ὁ κάλαμος καὶ τὰ ἄλλα. ὑπερέχει δὲ
οὐθέν αὐτοῦ πλὴν αὐτὰ τὰ φύλλα ὥςπερ ἐπινέοντα καὶ
κρύπτοντα τὸν τρίβολον, ὁ δὲ τρίβολος αὐτὸς ἐν τῷ
ὔδατι νεύων εἰς βυθόν. τὸ δὲ φύλλον ἐστὶ πλατὺ πρὸς-
εμφερὲς τῷ τῆς πτελέας, μίσχον δὲ ἔχει σφόδρα μακρόν·
ὁ δὲ κανλὸς ἐξ ἄκρου παχύτατος ὅθεν τὰ φύλλα καὶ ὁ 2
καρπὸς, τὰ δὲ κάτω λεπτότερος αἰεὶ μέχρι τῆς ῥίζης· ἔχει
δὲ ἀποπεφυκότα ἀπ' αὐτοῦ τριχῶδη τὰ μὲν πλείστα
παράλληλα τὰ δὲ καὶ παραλλάττοντα, κάτωθεν ἀπὸ τῆς
ῥίζης μεγάλα τὰ δὲ ἄνω αἰεὶ ἐλάττω προϊοῦσιν, ὥστε τὰ
τελευταῖα μικρὰ πάνπαν εἶναι καὶ τὴν διαφορὰν μεγά-
λην τὴν ἀπὸ τῆς ῥίζης πρὸς τὸν καρπὸν. ἔχει δὲ ἐκ τοῦ
ἐνὸς κανλοῦ καὶ παραβλαστήματα πλείω· καὶ γὰρ τρία
καὶ τέτταρα, μέγιστον δ' αἰεὶ τὸ πλησιαίτερον τῆς ῥίζης,
εἴτα τὸ μετὰ τοῦτο καὶ τὰ ἄλλα κατὰ λόγον. τὸ δὲ πα-
ραβλάστημά ἐστιν ὥςπερ κανλὸς ἄλλος λεπτότερος μὲν
τοῦ πρώτου τὰ δὲ φύλλα καὶ τὸν καρπὸν ἔχων ὁμοίως.
ὁ δὲ καρπὸς μέλας καὶ σκληρὸς σφόδρα. ῥίζαν δὲ ἡλίκην

καὶ ποίαν ἔχει σκεπτέον. ἡ μὲν οὖν φύσις τοιαύτη. φύεται μὲν ἀπὸ τοῦ καρποῦ τοῦ πίπτοντος καὶ ἀφίησι βλαστὸν τοῦ ἥρους· φασὶ δὲ οἱ μὲν εἶναι ἐπέτειον οἱ δὲ διαμένειν τὴν μὲν οἷζαν εἰς χρόνον ἕξ ἡς καὶ τὴν βλάστησιν εἶναι τοῦ καυλοῦ. τοῦτο μὲν οὖν σκεπτέον. ἴδιον δὲ παρὰ τὰλλα τὸ τῶν παραφνομένων ἐκ τοῦ καυλοῦ τριχωδῶν· οὔτε γὰρ φύλλα ταῦτα οὔτε καυλός· ἐπεὶ τό γε τῆς παραβλαστήσεως κοινὸν καλάμου καὶ ἄλλων.

CAP. X. Τὰ μὲν οὖν ἴδια θεωρητέον ἰδίως δῆλον ὅτι τὰ δὲ κοινῶς. διαιρεῖν δὲ χρὴ καὶ ταῦτα κατὰ τοὺς τόπους, οἷον εἰ τὰ μὲν ἔλεια τὰ δὲ λιμναῖα τὰ δὲ ποτάμια μᾶλλον ἢ καὶ κοινὰ πάντων τῶν τόπων· διαιρεῖν δὲ καὶ ποῖα ταῦτά ἐν τῷ ὑγρῷ καὶ τῷ ξηρῷ φύεται, καὶ ποῖα ἐν τῷ ὑγρῷ μόνον, ὥς ἀπλῶς εἰπεῖν πρὸς τὰ κοινότατα εἰρημένα πρότερον. ἐν δ' οὖν τῇ λίμνῃ τῇ περὶ Ὀρχομενὸν τὰδ' ἐστὶ τὰ φνόμενα δένδρα καὶ ὑλήματα, ἰτέα ἐλαίαγνος σίδη κάλαμος ὃ τε ἀύλητικὸς καὶ ὁ ἕτερος κύπειρον φλεῶς τύφη, ἔτι γε μήνανθος ἱκμη καὶ τὸ καλούμενον ἱπνον. ὃ γὰρ προσαγορεύουσι λέμνα τοῦτο

2 πλειῶν τὸ καθ' ὕδατος ἐστὶ. τούτων δὲ τὰ μὲν ἄλλα γνῶριμα· ὃ δ' ἐλαίαγνος καὶ ἡ σίδη καὶ ἡ μήνανθος καὶ ἡ ἱκμη καὶ τὸ ἱπνον ἴσως μὲν φύεται καὶ ἐτέρωθι προσαγορεύεται δὲ ἄλλοις ὀνόμασι· λεκτέον δὲ περὶ αὐτῶν. ἔστι δὲ ὁ μὲν ἐλαίαγνος φύσει μὲν θαμνωδὲς καὶ παρόμοιον τοῖς ἄγνοις, φύλλον δὲ ἔχει τῷ μὲν σχήματι παραπλήσιον μαλακὸν δὲ ὥςπερ αἱ μηλέαι καὶ χνοῶδες. ἄνθος δὲ τῷ τῆς λεύκης ὅμοιον ἔλαττον· καρπὸν δὲ οὐδένα φέρει. φύεται δὲ ὁ πλειστός μὲν ἐπὶ τῶν πλοάδων νήσων· εἰσὶ γὰρ τινες καὶ ἐνταῦθα πλοάδες ὥςπερ ἐν Αἰγύπτῳ περὶ τὰ ἔλη καὶ ἐν Θεσπρωτίδι καὶ ἐν ἄλλαις λίμναις· ἐλάττων δὲ καθ' ὕδατος· ὁ μὲν οὖν ἐλαίαγνος

3 τριοῦτον. ἡ δὲ σίδη τὴν μὲν μορφὴν ἔστιν ὁμοία τῇ μή-

κωνι· καὶ γὰρ τὸ ἄνω κυτινωδὲς τοιοῦτον ἔχει πλὴν
 μεῖζον ὥς κατὰ λόγον· μεγέθει δὲ ὅλος ὁ ὄγκος ἡλίκου
 μῆλον· ἔστι δὲ οὐ γυμνὸν ἀλλὰ ὑμένες περὶ αὐτὴν λευ-
 κοί, καὶ ἐπὶ τούτοις ἔξωθεν φύλλα ποώδη παραπλήσια
 τοῖς τῶν ῥόδων ὅταν ἐν κάλυξιν ᾖσι, τέτταρα τὸν ἀριθ-
 μόν· ἀνοιχθεῖσα δὲ τοὺς κόκκους ἐρυθρούς μὲν ἔχει
 τῷ σχήματι δὲ οὐχ ὁμοίους ταῖς ῥόαις ἀλλὰ περιφερεῖς
 μικροὺς δὲ καὶ οὐ πολλῷ μεῖζους κέγχρου· τὸν δὲ χυλὸν
 ὑδατώδη τινὰ καθάπερ ὁ τῶν πυρῶν. ἀδρύνεται δὲ τοῦ
 θέρους, μίσχον δὲ ἔχει μακρόν. το δὲ ἄνθος ὁμοιον
 ῥόδου κάλυκι μεῖζον δὲ καὶ σχεδὸν διπλάσιον τῷ μεγέ-
 θει. τοῦτο μὲν οὖν καὶ τὸ φύλλον ἐπὶ τοῦ ὕδατος· μετὰ
 δὲ ταῦτα ὅταν ἀπανθήσῃ καὶ συστῇ τὸ κατακάριον κα-
 τακλίνεσθαί φασιν εἰς τὸ ὕδωρ μᾶλλον, τέλος δὲ συν-
 ἅπτειν τῇ γῇ καὶ τὸν καρπὸν ἐκχεῖν. καρποφορεῖν δὲ 4
 τῶν ἐν τῇ λίμνῃ τοῦτο καὶ τὸ βούτομον καὶ τὸν φλεών.
 εἶναι δὲ τοῦ βουτόμου μέλανα τῷ δὲ μεγέθει παραπλή-
 σιον τῷ τῆς σίδης. τοῦ δὲ φλεω τὴν καλουμένην ἀνθή-
 λην, ᾧ χρῶνται πρὸς τὰς κονίας τοῦτο δ' ἐστὶν οἶον
 πλακουντωδὲς τι μαλακὸν ἐπίπυρρον. ἔτι δὲ καὶ τοῦ
 φλεω καὶ τοῦ βουτόμου τὸ μὲν θῆλυ ἄκαρπον, χρήσι-
 μον δὲ πρὸς τὰ πλόκανα, τὸ δὲ ἄρρεν ἀχρεῖον. περὶ δὲ
 τῆς ἱκμῆς καὶ μηνάνθους καὶ τοῦ ἱπνου σκεπτέον. ἰδιώ- 5
 τατον δὲ τούτων ἐστὶν ἡ τύφη καὶ τῷ ἄφυλλον εἶναι καὶ
 τῷ μὴ πολύρριζον τοῖς ἄλλοις ὁμοίως· ἐπεὶ τὰλλα οὐχ
 ἦττον εἰς τὰ κάτω τὴν ὀρμὴν ἔχει καὶ τὴν δύναμιν· μά-
 λιστα δὲ τὸ κύπειρον ὥσπερ καὶ ἡ ἄγρωστις δι' ὃ καὶ
 δυσώλεθρα καὶ ταῦτα καὶ ὅλως ἅπαν τὸ γένος τὸ τοιοῦ-
 τον. ἡ δὲ ῥίζα τοῦ κυπείρου πολὺ τι τῶν ἄλλων παραλ-
 λάττει τῇ ἀνωμαλίᾳ, τῷ τὸ μὲν εἶναι παχύ τι καὶ σαρ-
 κώδες αὐτῆς τὸ δὲ λεπτόν καὶ ξυλωδὲς· καὶ τῇ βλαστή-
 σει καὶ τῇ γενέσει· φύεται γὰρ ἀπὸ τοῦ πρεμνώδους

ἑτέρα λεπτή κατὰ πλάγιον, εἴτ' ἐν ταύτῃ συνίσταται πάλιν τὸ σαρκῶδες ἐν ᾧ καὶ ὁ βλαστὸς ἀφ' οὗ ὁ κανλός· ἀφίησι δὲ καὶ εἰς βάθος τὸν αὐτὸν τρόπον ῥίζας δι' ὃ
 6 καὶ πάντων μάλιστα δυσώλεθρον καὶ ἔργον ἐξελεῖν. σχεδὸν δὲ παραπλησίως φύεται ἡ ἄγρωστις ἐκ τῶν γονάτων· αἱ γὰρ ῥίζαι γονατώδεις, ἐξ ἐκάστου δ' ἀφίησιν ἄνω βλαστὸν καὶ κάτωθεν ῥίζαν. ὥσαύτως δὲ καὶ ἡ ἄκανθα κεάνωνος, ἀλλ' οὐ καλαμώδης οὐδὲ γονατώδης ἡ ῥίζα ταύτης. ταῦτα μὲν οὖν ἐπὶ πλεῖον διὰ τὴν ὁμοιότητα εἴρηται. φύεται δ' ἐν ἄμφοιν καὶ ἐν τῇ γῇ καὶ ἐν τῷ ὕδατι ἰτέα κάλαμος, πλὴν τοῦ αὐλητικοῦ, κύπειρον τύφη φλεὼς βούτομος· ἐν δὲ τῷ ὕδατι μόνον σίδη. περὶ γὰρ τῆς τύφης ἀμφισβητοῦσι. καλλίω δὲ καὶ μείζω τῶν ἐν ἄμφοιν φυομένων αἰεὶ τὰ ἐν τῷ ὕδατι γίνεσθαι φασί. φύεσθαι δ' ἔνια τούτων καὶ ἐπὶ τῶν πλοάδων, οἷον τὸ κύπειρον καὶ τὸ βούτομον καὶ τὸν φλεὼν ὥστε πάντα τὰ
 7 μέρη ταῦτα κατέχειν. ἐδώδιμα δ' ἐστὶ τῶν ἐν τῇ λίμνῃ τάδε· ἡ μὲν σίδη καὶ αὐτὴ καὶ τὰ φύλλα τοῖς προβάτοις ὁ δὲ βλαστὸς τοῖς ὑσὶν ὁ δὲ καρπὸς τοῖς ἀνθρώποις. τοῦ δὲ φλεὼ καὶ τῆς τύφης καὶ τοῦ βουτόμου τὸ πρὸς ταῖς ῥίζαις ἀπαλὸν ὃ μάλιστα ἐσθίει τὰ παιδία. ῥίζα δ' ἐδώδιμος ἡ τοῦ φλεὼ μόνη τοῖς βοσκήμασιν. ὅταν δ' αὐχμὸς ᾗ καὶ μὴ γένηται τὸ κατὰ κεφαλῆς ὕδωρ ἅπαντα αὐχμεῖ τὰ ἐν τῇ λίμνῃ, μάλιστα δὲ ὁ κάλαμος ὑπὲρ οὗ καὶ λοιπὸν εἰπεῖν· ὑπὲρ γὰρ τῶν ἄλλων σχεδὸν εἴρηται.

CAP. XI. Τοῦ δὲ καλάμου δύο φασὶν εἶναι γένη,^{12S} τὸν τε αὐλητικὸν καὶ τὸν ἕτερον· ἐν γὰρ εἶναι τὸ γένος τοῦ ἑτέρου, διαφέρειν δὲ ἀλλήλων ἰσχύϊ [καὶ παχύτητι] καὶ λεπτότητι καὶ ἀσθενείᾳ· καλοῦσι δὲ τὸν μὲν ἰσχυρὸν καὶ παχὺν χαρακίαν τὸν δ' ἕτερον πλόκιμον· καὶ φύεσθαι τὸν μὲν πλόκιμον ἐπὶ τῶν πλοάδων τὸν δὲ χαρακίαν ἐπὶ τοῖς κώμυσι· κώμυθας δὲ καλοῦσι οὗ ἂν ἡ συν-

ηθροισμένος κάλαμος καὶ συμπεπλεγμένος ταῖς ῥίζαις·
 τοῦτα δὲ γίνεται καθ' οὓς ἂν τόπους τῆς λίμνης εὐγείον
 ἢ χωρίον· γίνεσθαι δέ ποτε τὸν χαρακίαν καὶ οὐ ὁ αὐ-
 λητικὸς, μακρότερον μὲν τοῦ ἄλλου χαρακίου σκωλη-
 κόβρωτον δέ. τούτου μὲν οὖν ταύτας λέγουσι τὰς δια-
 φοράς. περὶ δὲ τοῦ αὐλητικοῦ τὸ μὲν φύεσθαι δι' ἐν- 2
 νεατηρίδος ὥςπερ τινὲς φασὶ καὶ ταύτην εἶναι τὴν τάξιν
 οὐκ ἀληθὲς, ἀλλὰ τὸ μὲν ὅλον ἀνξηθείσης γίνεται τῆς
 λίμνης· ὅτι δὲ τοῦτ' ἐδόκει συμβαίνειν ἐν τοῖς πρότερον
 χρόνοις μάλιστα δι' ἐννεατηρίδος, καὶ τὴν γένεσιν τοῦ
 καλάμου ταύτην ἐποιοῦν τὸ συμβεβηκὸς ὡς τάξιν λαμ-
 βάνοντες. γίνεται δὲ ὅταν ἐπομβρίας γενομένης ἐμμένη 3
 τὸ ὕδωρ δὴ ἔτη τοῦλάχιστον, ἂν δὲ πλείω καὶ καλλίων
 τούτου δὲ μάλιστα μνημονεύουσι γεγονότος τῶν ὅστε-
 ρον χρόνων ὅτε συνέβη τὰ περὶ Χαιρώνειαν· πρὸ τού-
 των γὰρ ἔφασαν ἔτη πλείω βαθυνοθῆναι τὴν λίμνην·
 μετὰ δὲ ταῦτα ὕστερον ὥς ὁ λοιμὸς ἐγένετο σφοδρὸς
 πλησθῆναι μὲν αὐτὴν, οὐ μείναντος δὲ τοῦ ὕδατος ἀλλ'
 ἐκλιπόντος χειμῶνος οὐ γενέσθαι τὸν κάλαμον· φασὶ
 γὰρ καὶ δοκεῖ βαθυνομένης τῆς λίμνης ἀνξάνεσθαι τὸν
 κάλαμον εἰς μῆκος, μέιναντα δὲ τὸν ἐπιόντα ἐνιαυτὸν
 ἀδρύνεσθαι· καὶ γίνεσθαι τὸν μὲν ἀδρυθέντα ζευγίτην,
 ᾧ δ' ἂν μὴ συμπαραμείνῃ τὸ ὕδωρ βομβυκίαν. τὴν μὲν
 οὖν γένεσιν εἶναι τοιαύτην. διαφέρειν δὲ τῶν ἄλλων 4
 καλάμων ὥς καθ' ὅλον λαβεῖν εὐτροφίαν τινὲ τῆς φύ-
 σεως· εὐπληθέστερον γὰρ εἶναι καὶ εὐσαρκότερον καὶ
 ὅλως δὲ θῆλυν τῇ προσόψει. καὶ γὰρ τὸ φύλλον πλατύ-
 τερον ἔχειν καὶ λευκότερον τὴν δὲ ἀνθήλην ἐλάττω τῶν
 ἄλλων, τινὰς δὲ ὅλως οὐκ ἔχειν οὓς καὶ προσαγορεύου-
 σιν εὐνουχίας· ἐξ ὧν ἄριστα μὲν φασὶ τινες γίνεσθαι τὰ
 ζεύγη, κατορθοῦν δὲ ὀλίγα παρὰ τὴν ἐργασίαν. τὴν δὲ
 τομὴν ὠραίαν εἶναι πρὸ Ἀντιγενίδου μὲν ἡνίκ' ἠϋλοῦν

- ἀπλάστως ὑπ' ἄρκτουρον Βοηδρομιῶνος μηνός· τὸν γὰρ οὕτω τμηθέντα συχνοῖς μὲν ἔτεσιν ὕστερον γίνεσθαι χρήσιμον καὶ προκαταυλήσεως δεῖσθαι πολλῆς συμμύειν δὲ τὸ στόμα τῶν γλωττῶν, ὃ πρὸς τὴν διατορίαν εἶναι
- 5 χρήσιμον. ἐπεὶ δὲ εἰς τὴν πλάσιν μετέβησαν καὶ ἡ τομὴ μετεκινήθη· τέμνουσι γὰρ δὴ νῦν τοῦ Σκιροφοριῶνος καὶ Ἑκατομβαιῶνος ὥσπερ πρὸ τροπῶν μικρὸν ἢ ὑπὸ τροπᾶς. γίνεσθαι δὲ φασὶ τρίενόν τε χρήσιμον καὶ καταυλήσεως βραχείας δεῖσθαι καὶ κατασπάσματα τὰς γλώττας ἰσχεῖν· τοῦτο δὲ ἀναγκαῖον τοῖς μετὰ πλάσματος ἀν-
λουῖσι. τοῦ μὲν οὖν ξευγίτου ταύτας εἶναι τὰς ὥρας τῆς
- 6 τομῆς. ἡ δ' ἐργασία γίνεται τοῦτον τὸν τρόπον· ὅταν συλλέξωσι τιθέασιν ὑπαίθριον τοῦ χειμῶνος ἐν τῷ λέμ-
ματι· τοῦ δ' ἥρος περικαθάραντες καὶ ἐκτρίψαντες εἰς τὸν ἥλιον ἔθεσαν. τοῦ θέρους δὲ μετὰ ταῦτα συντεμόν-
τες εἰς τὰ μεσογονάτια πάλιν ὑπαίθριον τιθέασι χρόνον τινά. προσλείπουσι δὲ τῷ μεσογονατίῳ τὸ πρὸς τοὺς βλαστοὺς γόνυ· τὰ δὲ μήκη τὰ τούτων οὐ γίνεται διπα-
λαίστων ἐλάττω. βέλτιστα μὲν οὖν εἶναι τῶν μεσογονα-
τίων πρὸς τὴν ξευγοποιῖαν ὅλου τοῦ καλάμου τὰ μέσα·
μαλακώτατα δὲ ἰσχεῖν ξεύγη τὰ πρὸς τοὺς βλαστοὺς
- 7 σκληρότατα δὲ τὰ πρὸς τῇ ῥίζῃ· συμφωνεῖν δὲ τὰς γλώτ-
τας τὰς ἐκ τοῦ αὐτοῦ μεσογονατίου τὰς δὲ ἄλλας οὐ συμ-
φωνεῖν· καὶ τὴν μὲν πρὸς τῇ ῥίζῃ ἀριστεράν εἶναι τὴν
δὲ πρὸς τοὺς βλαστοὺς δεξιάν. τμηθέντος δὲ δίχα τοῦ
μεσογονατίου τὸ στόμα τῆς γλώττης ἑκατέρας γίνεσθαι
κατὰ τὴν τοῦ καλάμου τομὴν· ἐὰν δὲ ἄλλον τρόπον ἐρ-
γασθῶσιν αἱ γλώτται ταύτας οὐ πάνυ συμφωνεῖν· ἡ μὲν
- 8 οὖν ἐργασία τοιαύτη. φύεται δὲ πλειστός μὲν μεταξὺ
τοῦ Κηφισοῦ καὶ τοῦ Μέλανος· οὗτος δὲ ὁ τόπος προσ-
αγορεύεται μὲν Πελεκανία· τούτου δ' ἔστιν ἅττα Χύτροι
καλούμενοι βαθύσματα τῆς λίμνης ἐν οἷς κάλλιστόν φασι

γίνεσθαι· [γίνεσθαι] δὲ καὶ καθ' ὃ ἡ Προβατία καλου-
 μένη καταφέρεται· τοῦτο δ' ἐστὶ ποταμὸς ῥέων ἐκ Λε-
 βαθείας. κάλλιστος δὲ δοκεῖ πάντων γίνεσθαι περὶ τὴν
 Ὀξεῖαν καλουμένην Καμπήν· ὃ δὲ τόπος οὗτός ἐστιν ἐμ-
 βολὴ τοῦ Κηφισοῦ. γειτνιά δ' αὐτῷ πεδίου εὐγείου ὃ
 προσαγορεύουσι Ἰππίαν. πρὸς βορρῶν δὲ τόπος ἄλλος τῆς 9
 Ὀξεῖας Καμπῆς ἐστὶν ὃν καλοῦσι Βοηδρίαν· φύεσθαι δέ
 φασι καὶ κατὰ ταύτην εὐγενῆ τὸν κάλαμον. τὸ δὲ ὅλον
 οὗ ἂν ἡ βαθύγειον καὶ εὐγείου χωρίον καὶ ἰλυῶδες καὶ
 ὃ Κηφισὸς ἀναμίσγεται καὶ πρὸς τούτοις βάθυσμα τῆς
 λίμνης, κάλλιστον γίνεσθαι κάλαμον. περὶ γὰρ τὴν
 Ὀξεῖαν Καμπήν καὶ τὴν Βοηδρίαν πάντα ταῦτα ὑπάρ-
 χειν. ὅτι δὲ ὃ Κηφισὸς μεγάλην ἔχει ῥοπὴν εἰς τὸ ποιεῖν
 καλὸν τὸν κάλαμον σημεῖον ἔχουσι· καθ' ὃν γὰρ τόπον
 ὃ Μέλας καλούμενος ἐμβάλλει βαθείας οὔσης τῆς λίμνης
 καὶ τοῦ ἐδάφους εὐγείου καὶ ἰλυώδους, ἢ ὅλως μὴ γίνε-
 σθαι ἢ φαῦλον. ἡ μὲν οὖν γένεσις καὶ φύσις τοῦ αὐλητι-
 κοῦ καὶ ἡ κατεργασία καὶ τίνας ἔχει διαφορὰς πρὸς τοὺς
 ἄλλους ἱκανῶς εἰρήσθω. γένη δὲ οὐ ταῦτα μόνον ἀλλὰ 10
 πλείω τοῦ καλάμου τυγχάνει φανερὰς ἔχοντα τῇ αἰσθήσει
 διαφορὰς· ὃ μὲν γὰρ πυκνὸς καὶ τῇ σαρκὶ καὶ τοῖς γόνασιν
 ὃ δὲ μανὸς καὶ ὀλιγογόνατος· καὶ ὃ μὲν κοῖλος ὃν καλοῦσί
 τινες συριγγίαν, οὐδὲν γὰρ ὥς εἰπεῖν ἔχει ξύλου καὶ σαρ-
 κός· ὃ δὲ στερεὸς καὶ συμπλήρης μικροῦ. καὶ ὃ μὲν βρα-
 χύς, ὃ δὲ εὐανξής καὶ ὑψηλὸς καὶ παχύς. ὃ δὲ λεπτός
 καὶ πολύφυλλος ὃ δὲ ὀλιγόφυλλος καὶ μονόφυλλος. ὅλως
 δὲ πολλαὶ τινές εἰσι διαφοραὶ κατὰ τὰς χρείας· ἕκαστος
 γὰρ πρὸς ἕκαστα χρήσιμος. ὀνόμασι δὲ ἄλλοι ἄλλοις
 προσαγορεύουσι· κοινότατον δέ πως ὃ δόναξ ὃν καὶ
 λοχμωδέστατόν γέ φασιν εἶναι καὶ μάλιστα φύεσθαι
 παρὰ τοὺς ποταμοὺς καὶ τὰς λίμνας. διαφέρειν δ' ὅμως
 παντὸς καλάμου πολὺ τὸν τε ἐν τῷ ξηρῷ καὶ τὸν ἐν τοῖς

ὑδασι φνόμενον. ἴδιος δὲ καὶ ὁ τοξικός ὃν δὴ κρητικόν
 τινες καλοῦσιν· ὀλιγογόνατος μὲν σαρκωδέστερος δὲ
 πάντων καὶ μάλιστα κάμψιν δεχόμενος καὶ ὅλως ἄγε-
 12 σθαι δυνάμενος ὥς ἂν θέλῃ τις θερμαινόμενος. ἔχουσι
 δὲ ὥσπερ ἐλέγχθη καὶ κατὰ τὰ φύλλα μεγάλας διαφορὰς
 οὐ πλήθει καὶ μεγέθει μόνον ἀλλὰ καὶ χροιά. ποικίλος
 γὰρ ὁ λακωνικός καλούμενος. ἔτι δὲ τῇ θέσει καὶ προς-
 φύσει· κάτωθεν γὰρ ἐνιοι πλεῖστα φέρουσι τῶν φύλ-
 λων, αὐτὸς δὲ ὥσπερ ἐκ θάμνου πέφυκε. σχεδὸν δέ
 τινές φασι καὶ τῶν λιμναίων ταύτην εἶναι τὴν διαφορὰν
 τὸ πολύφυλλον καὶ παρόμοιον ἔχειν τρόπον τινὰ τὸ
 φύλλον τῷ τοῦ κυπείρου καὶ φλεῶ καὶ βρύου καὶ βου-
 13 τόμου· σκέψασθαι δὲ δεῖ τοῦτο. γένος δέ τι καλάμου
 φύεται καὶ ἐπίγειον ὃ οὐκ εἰς ὄρθον ἀλλ' ἐπὶ γῆς ἀφίησι
 τὸν καυλὸν ὥσπερ ἡ ἄγρωστις καὶ οὕτως ποιεῖται τὴν
 αὔξησιν. ἔστι δὲ ὁ μὲν ἄρρην στερεὸς, καλεῖται δὲ ὑπό-
 τινων εἰλετίας. ὁ δὲ ἰνδικὸς ἐν μεγίστῃ διαφορᾷ καὶ
 ὥσπερ ἕτερον ὅλως τὸ γένος· ἔστι δὲ ὁ μὲν ἄρρην στε-
 ρεὸς ὁ δὲ θήλυς κοῖλος· διαιροῦσι γὰρ καὶ τοῦτον τῷ
 ἄρρηνι καὶ θήλει. φύονται δ' ἐξ ἐνὸς πυθμένος πολλοὶ
 καὶ οὐ λοχυμώδεις· τὸ δὲ φύλλον οὐ μακρὸν ἀλλ' ὅμοιον
 τῇ ἰτέᾳ· τῷ δὲ μεγέθει μεγάλοι καὶ εὐπαγεῖς ὥστε
 ἀκοντίοις χρῆσθαι. φύονται δὲ οὗτοι περὶ τὸν Ἀκε-
 σίνην ποταμόν. ἅπας δὲ κάλαμος εὖζως καὶ τεμνόμε-
 νος καὶ ἐπικαιόμενος καλλίων βλαστάνει· ἔτι δὲ παχύρ-
 ριξος καὶ πολύρριξος δι' ὃ καὶ δυσώλεθρος. ἡ δὲ ῥίζα
 γονατώδης ὥσπερ ἡ τῆς ἀγρωστίδος, πλὴν οὐ παντὸς
 ὁμοίως. ἀλλὰ περὶ μὲν καλάμων ἱκανῶς εἰρήσθω.

CAP. XII. Κατάλοιπον δὲ εἰπεῖν ὥς ἂν ἐκ τοῦ γέ-¹³
 νους τούτου περὶ σχοίνου· καὶ γὰρ καὶ τοῦτο τῶν ἐνύ-
 δρων θετέον. ἔστι δὲ αὐτοῦ τρία εἶδη καθάπερ τινὲς
 διαιροῦσιν, ὃ τε ὀξύς καὶ ἄκαρπος ὃν δὴ καλοῦσιν ἄρ-

ρενα, καὶ ὁ κάρπιμος ὃν μελαγκρανὶν καλοῦμεν διὰ
 τὸ μέλανα τὸν καρπὸν ἔχειν, παχύτερος δὲ οὗτος καὶ
 σαρκωδέστερος· καὶ τρίτος τῷ μεγέθει καὶ τῇ παχύτητι
 καὶ εὐσαρκία διαφέρων ὁ καλούμενος ὁλόσχοινος. ἡ μὲν 2
 οὖν μελαγκρανὶς αὐτὸς τις καθ' αὐτόν· ὁ δ' ὄξυς καὶ
 ὁλόσχοινος ἐκ τοῦ αὐτοῦ φύονται· ὁ καὶ ἄτοπον φαίνε-
 ται καὶ θαυμαστόν γ' ἦν ἰδεῖν ὅλης κομισθείσης τῆς
 σχοιניᾶς· οἱ πολλοὶ γὰρ ἦσαν ἄκαρποι πεφυκότες ἐκ τοῦ
 αὐτοῦ κάρπιμοι δὲ ὀλίγοι. τοῦτο μὲν οὖν ἐπίσκεπτεόν.
 ἐλάττους δὲ ὅλως οἱ κάρπιμοι· πρὸς γὰρ τὰ πλέγματα
 χρησιμώτερος ὁ ὁλόσχοινος διὰ τὸ σαρκῶδες καὶ μαλα-
 κόν. κορυναῖ δ' ὅλως ὁ κάρπιμος ἐξ αὐτοῦ τοῦ γραμ-
 μῶδους ἐξοιδήσας ἀπείτα ἐκτίκτει καθάπερ ὠά. πρὸς
 μιᾷ γὰρ ἀρχῇ γραμμῶδει ἔχει τοὺς περισταχυῶδεις μί-
 σχους, ἐφ' ὧν ἄκρων παραπλαγίους τὰς τῶν ἀγγείων
 ἔχει στρουγγυλότητας ὑποχασκούσας· ἐν τούτοις δὲ τὸ
 σπερμάτιον ἀκιδῶδές ἐστι μέλαν ἐκάστῳ προσεμφερές
 τῷ τοῦ ἀστερίσκου πλὴν ἀμεννηνότερον. ρίζαν δὲ ἔχει 3
 μακρὰν καὶ παχυτέραν πολὺ τοῦ σχοίνου· αὕτη δ' ἀν-
 αίνεται καθ' ἕκαστον ἐνιαυτὸν, εἴθ' ἑτέρα πάλιν ἀπὸ
 τῆς κεφαλῆς τοῦ σχοίνου καθίεται· τοῦτο δὲ καὶ ἐν τῇ
 ὥσει φανερόν ἰδεῖν τὰς μὲν αὔας τὰς δὲ χλωρὰς καθιε-
 μένας· ἡ δὲ κεφαλὴ ὁμοία τῇ τῶν κρομύων καὶ τῇ τῶν
 γητείων, συμπεφυκυῖά πως ἐκ πλειόνων εἰς ταὐτὸ καὶ
 πλατεῖα κάτωθεν ἔχουσα κελύφη ὑπερυθρα. συμβαίνει
 δ' οὖν ἰδιον ἐπὶ τῶν ριζῶν εἰ ἀναίνονται κατ' ἐνιαυτὸν
 καὶ ἐκ τοῦ ἄνωθεν πάλιν ἡ γένεσις. τῶν μὲν οὖν σχοί-
 νων τοιαύτη τις φύσις. εἰ δὲ καὶ ὁ βάτος καὶ ὁ παλίου- 4
 ρος ἐνυδρά πῶς ἐστὶν ἢ πάρυδρα καθάπερ ἐνιαχοῦ, φα-
 νεραὶ σχεδὸν καὶ αἱ τούτων διαφοραί· περὶ ἀμφοῖν γὰρ
 εἴρηται πρότερον. τῶν δὲ νήσων τῶν πλοάδων τῶν ἐν
 Ὀρχομενῷ τὰ μὲν μεγέθη παντοδαπὰ τυγχάνει, τὰ δὲ

μέγιστα αὐτῶν ἐστὶν ὅσον τριῶν σταδίων τὴν περίμετρον. ἐν Αἰγύπτῳ δὲ μάλιστα μεγάλα σφόδρα συνίσταται, ὥστε καὶ ὕς ἐν αὐταῖς ἐγγίνεσθαι πολλοὺς οὓς καὶ κυνηγετοῦσι διαβαίνοντες. καὶ περὶ μὲν ἐνύδρων ταῦτ' εἰρήσθω.

CAP. XIII. Περὶ δὲ βραχυβιότητος φυτῶν καὶ δένδρων τῶν ἐνύδρων ἐπὶ τοσοῦτον ἔχομεν ὥς ἂν καθ' ὅλου λέγοντες ὅτι βραχυβιώτερα τῶν χειρσαίων ἐστὶ καθάπερ καὶ τὰ ζῶα. τοὺς δὲ καθ' ἕκαστον βίους ἰστορῆσαι δεῖ τῶν χειρσαίων. τὰ μὲν οὖν ἄγρια φασιν οὐδεμίαν ἔχειν ὥς εἰπεῖν οἱ ὄρεοτύποι διαφορὰν ἀλλὰ πάντα εἶναι μακρόβια καὶ οὐθέν βραχύβιον· αὐτὸ μὲν τοῦτο ἴσως ἀληθὲς λέγοντες· ἅπαντα γὰρ ὑπερτείνει πολὺ τὴν τῶν ἄλλων ζωὴν. οὐ μὴν ἀλλ' ὅμως ἐστὶ τὰ μὲν μᾶλλον τὰ δ' ἥττον μακρόβια καθάπερ ἐν τοῖς ἡμέροις· ποῖα δὲ ταῦτα σκεπτέον. τὰ δὲ ἡμερα φανερώς διαφέρει τῷ τὰ μὲν εἶναι μακρόβια τὰ δὲ βραχύβια· ὥς δ' ἀπλῶς εἰπεῖν τὰ ἄγρια τῶν ἡμέρων μακροβιώτερα καὶ ὅλως τῷ γένει καὶ τὰ ἀντιδιηρημένα καθ' ἕκαστον, οἶον κότινος ἐλάας καὶ ἄχρᾶς ἀπίου ἐρινεὸς συκῆς· ἰσχυρότερα γὰρ καὶ πυκνότερα καὶ ἀγονώτερα τοῖς περικαρπίοις. τὴν δὲ μακροβιότητα μαρτυροῦσιν ἐπὶ γέ τινων καὶ ἡμέρων καὶ ἀγρίων καὶ αἱ παραδεδομένοι φῆμαι παρὰ τῶν μυθολόγων· ἐλάαν μὲν γὰρ λέγουσι τὴν Ἀθήνησι φοίνικα δὲ τὸν ἐν Δήλῳ κότινον δὲ τὸν ἐν Ὀλυμπίᾳ ἀφ' οὗ ὁ στέφανος φηγοὺς δὲ τὰς ἐν Ἰλίῳ τὰς ἐπὶ τοῦ Ἴλου μνήματος· τινὲς δὲ φασὶ καὶ τὴν ἐν Δελφοῖς πλάτανον Ἀγαμέμνονα φυτεῦσαι καὶ τὴν ἐν Καφύαις τῆς Ἀρκαδίας. ταῦτα μὲν οὖν ὅπως ἔχει τάχ' ἂν ἕτερος εἴη λόγος· ὅτι δὲ ἐστὶ μεγάλη διαφορὰ τῶν δένδρων φανερόν· μακρόβια μὲν γὰρ τά τε προειρημένα καὶ ἕτερα πλείω· βραχύβια δὲ καὶ τὰ τοιαῦτα ὁμολογουμένως οἶον

ῥοιὰ συκῇ μηλέα, καὶ τούτων ἡ ἡρινὴ μᾶλλον καὶ ἡ
 γλυκεῖα τῆς ὀξείας ὥσπερ τῶν ῥοῶν ἡ ἀπύρηνος. βρα-
 χύβια δὲ καὶ ἀμπέλων ἔνια γένη καὶ μάλιστα τὰ πολύ-
 καρπα· δοκεῖ δὲ καὶ τὰ πάρυδρα βραχυβιώτερα τῶν ἐν
 τοῖς ξηροῖς εἶναι οἷον ἰτέα λεύκη ἀκτὴ αἰγειρος. ἔνια δὲ 3
 γηράσκει μὲν καὶ σήπεται ταχέως παραβλαστάνει δὲ
 πάλιν ἐκ τῶν αὐτῶν ὥσπερ αἱ δάφναι καὶ αἱ μηλέαι τε
 καὶ αἱ ῥοαὶ καὶ τῶν φιλύδρων τὰ πολλά· περὶ ὧν καὶ
 σκέψαιτ' ἂν τις πότερα ταῦτα δεῖ λέγειν ἢ ἕτερα· καθά-
 περ εἴ τις τὸ στέλεχος ἀποκόψας ὥσπερ ποιοῦσιν οἱ
 γεωργοὶ πάλιν ἀναθεραπεύοι τοὺς βλαστούς, ἢ εἰ καὶ
 ὅλως ἐκκόψειεν ἄχρι τῶν ῥιζῶν καὶ ἐπικαύσειεν· καὶ
 γὰρ ταῦτα ποιοῦσιν, ὅτε δὲ καὶ ἀπὸ τοῦ αὐτομάτου
 συμβαίνει· πότερα δὴ τοῦτο ταῦτ' οὐ δεῖ λέγειν ἢ ἕτερον;
 ἢ μὲν γὰρ αἰεὶ τὰ μέρη τὰς ἀνῆξσεις καὶ φθίσεις φαίνε-
 ται παραλλάττοντα καὶ ἔτι τὰς διακαθάψεις τὰς ὑπ'
 αὐτῶν, ταύτῃ μὲν ἂν δόξειε ταῦτόν εἶναι· τί γὰρ ἂν ἐπὶ
 τούτων ἢ ἐκείνων διαφέροι; ἢ δ' ὥσπερ οὐσία καὶ φύ- 4
 σις τοῦ δένδρου μάλιστ' ἂν φαίνοιτο τὸ στέλεχος, ὅταν
 μεταλλάττῃ τοῦτο καὶ τὸ ὅλον ἕτερον ὑπολάβοι τις, εἰ
 μὴ ἄρα διὰ τὸ ἀπὸ τῶν αὐτῶν ἀρχῶν εἶναι ταῦτ' οὐ θείη·
 καίτοι πολλάκις συμβαίνει καὶ τὰς ῥίζας ἑτέρας εἶναι
 καὶ μεταβάλλειν τῶν μὲν σηπομένων τῶν δ' ἐξ ἀρχῆς
 βλαστάνουσῶν. ἐπεὶ ὥς γέ τινες φασὶ τὰς ἀμπέλους μα-
 κροβιωτάτας εἶναι τῷ μὴ φύειν ἑτέρας ἀλλ' ἐκ τῶν αὐ-
 τῶν αἰεὶ συναναπληροῦσθαι γελοῖον ἂν ἴσως· εἰκὸς γὰρ
 μένειν τὰς ῥίζας ἐὰν μένῃ τὸ στέλεχος· αὕτη γὰρ οἷον
 ὑπόθεσις καὶ φύσις δένδρων. τοῦτο μὲν οὖν ὁποτέρως
 ἢ ποτὲ λεκτέον οὐθὲν ἂν διενέγκαι πρὸς τὰ νῦν. τάχα δ' 5
 ἂν εἴη μακροβιώτατον τὸ πάντως δυνάμενον ἀνταρκεῖν
 ὥσπερ ἡ ἐλάα καὶ τῷ στελέχει καὶ τῇ παραβλαστήσει καὶ
 τῷ δυσωλέθρῳ ἔχειν τὰς ῥίζας. δοκεῖ δὲ ὁ βίος τῆς

γ' ἐλάας εἶναι, καθ' ὃ τοῦ στελέχους δεῖ τὸν ὄγκον
 τιθέντα μέτρον ἀναμετρεῖν τὸν χρόνον, μάλιστα περὶ ἔτη
 διακόσια. εἰ δ' ὅπερ ἐπὶ τῶν ἀμπέλων λέγουσί τινες,
 ὡς παραιρουμένων τῶν ριζῶν κατὰ μέρος δύναται δια-
 μένειν τὸ στέλεχος καὶ ἡ ὅλη φύσις ὁμοία καὶ ὁμοιοφό-
 ρος ὁποσονοῦν χρόνον, μακροβιώτατον ἂν εἴη πάντων.
 φασὶ δὲ δεῖν οὕτω ποιεῖν ὅταν ἤδη δοκῇ καταφέρεσθαι·
 κλήματά τε ἐπιβάλλειν καὶ καρποῦσθαι τὸν ἐνιαυτόν·
 μετὰ δὲ ταῦτα κατασκάψαντα ἐπὶ θάτερα τῆς ἀμπέλου
 περικαθᾶραι πάσας τὰς ρίζας, εἴτ' ἐμπλῆσαι φρυγάνων
 6 καὶ ἐπαμήσασθαι τὴν γῆν· τούτῳ μὲν οὖν τῷ ἔτει κα-
 κῶς φέρειν σφόδρα τῷ δ' ὑστέρῳ βέλτιον τῷ δὲ τρίτῳ
 καὶ τετάρτῳ καθίστασθαι καὶ φέρειν πολλοὺς καὶ κα-
 λοὺς ὥστε μηδὲν διαφέρειν ἢ ὅτε ἤκμαζεν· ἐπειδὴν δὲ
 πάλιν ἀποπληγῇ θάτερον μέρος παρασκάπτειν καὶ θερα-
 πεύειν ὁμοίως, καὶ οὕτως αἰεὶ διαμένειν· ποιεῖν δὲ
 τοῦτο μάλιστα δι' ἐτῶν δέκα· δι' ὃ καὶ κόπτειν οὐδέ-
 ποτε τοὺς τοῦτο ποιοῦντας ἄλλ' ἐπὶ γενεὰς πολλὰς ταῦτά
 τὰ στελέχη διαμένειν ὥστε μηδὲ μεμνηῖσθαι τοὺς φυτεύ-
 σαντας· τοῦτο μὲν οὖν ἴσως τῶν πεπειραμένων ἀκού-
 οντα δεῖ πιστεύειν. τὰ δὲ μακρόβια καὶ βραχύβια τῶν
 εἰρημένων θεωρητέον.

CAP. XIV. Νοσήματα δὲ τοῖς μὲν ἀγρίοις οὐ φασὶ
 ξυμβαίνειν ὑφ' ὧν ἀναιροῦνται, φανύως δὲ διατίθε-
 σθαι καὶ μάλιστα ἐπιδήλως ὅταν χαλασοκοπηθῇ ἢ βλα-
 στάνειν μέλλοντα ἢ ἀρχόμενα ἢ ἀνθοῦντα, καὶ ὅταν ἢ
 πνεῦμα ψυχρὸν ἢ θερμὸν ἐπιγένηται κατὰ τούτους τοὺς
 καιρούς. ὑπὸ δὲ τῶν ὥραιων χειμῶνων οὐδὲ ἂν ὑπερβάλ-
 λοντες ὧσιν οὐδὲν πᾶσχειν ἀλλὰ καὶ ξυμφέρειν πᾶσι χει-
 μασθῆναι· μὴ χειμασθέντα γὰρ κακοβλαστότερα γίνεσθαι.
 2 τοῖς δὲ ἡμέροις ἐστὶ πλείω νοσήματα καὶ τὰ μὲν ὥσπερ
 κοινὰ πᾶσιν ἢ τοῖς πλείστοις τὰ δ' ἴδια κατὰ γένη. κοινὰ

δὴ τό τε σκωληκοῦσθαι καὶ ἀστροβολεῖσθαι καὶ ὁ σφα-
 κελισμός. ἅπαντα γὰρ ὥς εἶπεν καὶ σκώληκας ἴσχει
 πλὴν τὰ μὲν ἐλάττους τὰ δὲ πλείους καθάπερ συκῇ μη-
 λέα καὶ ἄπιος. ὥς δὲ ἀπλῶς εἶπεν ἥκιστα σκωληκοῦν-
 ται τὰ δοριμέα καὶ ὁπάδη, καὶ ἀστροβολεῖται ὡσαύτως·
 μᾶλλον δὲ τοῖς νέοις ἢ τοῖς ἐν ἀκμῇ τοῦτο συμβαίνει
 πάντων δὲ μάλιστα τῇ τε συκῇ καὶ τῇ ἁμπέλῳ. ἡ δ' 3
 ἐλάα πρὸς τῷ τοῦς σκώληκας ἴσχειν, οἱ δὲ καὶ τὴν συ-
 κὴν διαφθείρουσιν ἐντίκτοντες, φύει καὶ ἥλον· οἱ δὲ
 μύκητα καλοῦσιν ἐνιοι δὲ λοπάδα· τοῦτο δ' ἐστὶν οἶον
 ἥλοι αὐτῶν. διαφθείρονται δ' ἐνίοτε καὶ αἱ νέαι ἐλάαι
 διὰ τὴν ὑπερβολὴν τῆς πολυκαρπίας. ἡ δὲ ψώρα καὶ
 οἱ προσφυόμενοι κοχλῖαι συκῆς εἰσιν· οὐ πανταχοῦ δὲ
 τοῦτο συμβαίνει ταῖς συκαῖς, ἄλλ' εἰσὶ καὶ τὰ νοσή-
 ματα γίνεσθαι κατὰ τοὺς τόπους ὥσπερ τοῖς ζώοις· ἐπεὶ
 παρ' ἐνίοις οὐ ψωριῶσι καθάπερ οὐδὲ περὶ τὴν Αἰνείαν.
 ἀλίσκεται δὲ συκῇ μάλιστα καὶ σφακελισμῷ καὶ κράδῳ. 4
 καλεῖται δὲ σφακελισμός μὲν ὅταν αἱ ῥίζαι μελανθῶσι,
 κράδος δ' ὅταν οἱ κλάδοι· καὶ γὰρ καλοῦσιν τινες κρά-
 δους ὅθεν καὶ τοῦνομα τῇ νόσῳ· ὁ δ' ἐρινεὸς οὔτε κραδᾶ
 οὔτε σφακελίζει οὔτε ψωριᾶ οὔτε σκωληκοῦται ταῖς συ-
 καῖς ὁμοίως· οὐδὲ δὴ τὰ ἐρινά τινες ἀποβάλλουσιν οὐδ'
 ἐὰν ἐμφυτευθῶσιν εἰς συκὴν. ἡ δὲ ψώρα μάλιστα γίνε- 5
 ται ὅταν ὕδωρ ἐπὶ Πλειάδι γένηται μὴ πολὺ· ἐὰν δὲ
 πολὺ ἀποκλύζεται· συμβαίνει δὲ τότε καὶ τὰ ἐρινά ἀπορ-
 ρεῖν καὶ τοὺς ὀλύνθους. τῶν δὲ σκωλήκων τῶν ἐν ταῖς
 συκαῖς οἱ μὲν ἐξ αὐτῆς γίνονται οἱ δὲ ἐντίκτονται ὑπὸ
 τοῦ καλουμένου κεράστου· πάντες δὲ εἰς κεράστην ἀπο-
 καθίστανται· φθέγγονται δὲ οἶον τριγμόν. νόσει δὲ
 συκῇ καὶ ἐὰν ἐπομβρία γένηται· τὰ τε γὰρ πρὸς τὴν
 ῥίζαν καὶ αὐτὴν τὴν ῥίζαν ὥσπερ μαδᾶ τοῦτο δὲ καλοῦσι
 λοπάδα. ἡ δ' ἁμπελος τραγᾶ· τοῦτο δὲ μάλιστα αὐτῆς 6

- ἔστι πρὸς τῷ ἀστροβολεῖσθαι, ἢ ὅταν ὑπὸ πνευμάτων βλαστοκοπηθῇ ἢ ὅταν τῇ ἐργασίᾳ συμπάθῃ ἢ τρίτον ὑπτία τμηθῇ. ὅμως δὲ γίνεται, ὃ καλοῦσιν τινες ψίνεσθαι, ὅταν ἐπινιφθῇ κατὰ τὴν ἀπάνθησιν ἢ ὅταν κρεितωθῇ· τὸ δὲ πάθος ἐστὶν ὥστε ἀπορρεῖν τὰς ῥᾶγας καὶ τὰς ἐπιμενούσας εἶναι μικράς. ἔνια δὲ καὶ ῥιγώσαντα νοσεῖ καθάπερ ἡ ἄμπελος· ἀμβλοῦνται γὰρ οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς πρωτοτόμου· καὶ πάλιν ὑπερθερμανθέντα· ζητεῖ γὰρ καὶ τούτων τὴν συμμετρίαν ὥσπερ καὶ τῆς τροφῆς. ὅλως δὲ πᾶν τὸ παρὰ φύσιν ἐπικίνδυνον. μεγάλα δὲ ξυμβάλλεται καὶ τὰ τραύματα καὶ αἱ πληγαὶ τῶν περισκαπτόντων εἰς τὸ μὴ φέρειν τὰς μεταβολὰς ἢ κανμάτων ἢ χειμώνων· ἄσθενες γὰρ ὄν δια τὴν ἑλκωσιν καὶ τὸν πόνον εὐχειρωτότατόν ἐστι ταῖς ὑπερβολαῖς. σχεδὸν δὲ ὥς τινες οἴονται τὰ πλεῖστα τῶν νοσημάτων ἀπὸ πληγῆς γίνεται· καὶ γὰρ τὰ ἀστροβλήτα καλούμενα καὶ τὰ σφακελίζοντα διὰ τὸ ἀπὸ ταύτης εἶναι τῶν ῥιζῶν τὸν πόνον. οἴονται δὲ καὶ δύο ταύτας εἶναι μόνας νόσους· οὐ μὴν ἀλλὰ τοῦτο γ' οὐκ ἄγαν ὁμολογούμενόν ἐστι. πάντων δ' ἀσθενέστατον ἡ μηλέα ἢ ἡρινὴ καὶ τούτων ἡ γλυκεῖα. ἔνια δὲ πηρώσεις οὐκ εἰς φθορὰν γίνονται ὅλων ἀλλ' εἰς ἀκαρπίαν· οἷον ἐάν τις τῆς πίτνος ἀφέλῃ τὸ ἄκρον ἢ τοῦ φοίνικος, ἄκαρπα γίνεσθαι ἄμφω δοκεῖ καὶ οὐχ ὅλως ἀναιρεῖσθαι. γίνονται δὲ νόσοι καὶ τῶν καρπῶν αὐτῶν ἐὰν μὴ κατὰ καιρὸν τὰ πνεύματα καὶ τὰ οὐράνια γένηται· συμβαίνει γὰρ ὅτε μὲν ἀποβάλλειν γενομένων ἢ μὴ γενομένων ὑδάτων οἷον τὰς συκᾶς, ὅτε δὲ χεῖρους γίνεσθαι σηπομένους καὶ καταπνιγομένους ἢ πάλιν ἀναξηραινομένους παρὰ τὸ δέον. χεῖριστον δὲ ἐὰν ἀπανθοῦσιν τισιν ἐφύση καθάπερ ἐλάα καὶ ἄμπέλων.
- 9 συναπορρεῖ γὰρ ὁ καρπὸς δι' ἀσθένειαν. ἐν Μιλήτῳ δὲ τὰς ἐλάας ὅταν ὥσι περὶ τὸ ἀνθεῖν κάμπαι κατεσθίου-

σιν, αἱ μὲν τὰ φύλλα αἱ δὲ τὰ ἄνθη, ἕτεροι τῷ γένει,
 καὶ ψιλοῦσι τὰ δένδρα· γίνονται δὲ ἐὰν ἡ νότια καὶ
 εὐδιεινὰ· ἐὰν δὲ ἐπιλάβῃ καύματα ῥήγνυνται. περὶ δὲ
 Τάραντα προφαίνουσι μὲν αἰὲν πολὺν καρπὸν ὑπὸ δὲ τὴν
 ἀπάνθησιν τὰ πόλλ' ἀπόλλυται. τὰ μὲν οὖν τοιαῦτα
 τῶν τόπων ἴδια. γίνεται δὲ καὶ ἄλλο νόσημα περὶ τὰς 10
 ἐλάας ἀράχνιον καλούμενον· φύεται γὰρ τοῦτο καὶ δια-
 φθείρει τὸν καρπὸν. ἐπικάει δὲ καὶ καύματά τινα καὶ
 ἐλάαν καὶ βότρυν καὶ ἄλλους καρπούς. οἱ δὲ καρποὶ
 σκωληκοῦνται τινων οἶον ἐλάας ἀπίου μηλέας μεσπίλης
 ῥόας. καὶ ὅ γε τῆς ἐλάας σκώληξ ἐὰν μὲν ὑπὸ τὸ δέσμα
 γένηται διαφθείρει τὸν καρπὸν, ἐὰν δὲ τὸν πυρῆνα
 διαφάγῃ ὠφελεῖ· κωλύεται δὲ ὑπὸ τῷ δέσματι εἶναι ὕδα-
 τος ἐπ' ἀρκτούρῳ γενομένου. γίνονται δὲ καὶ ἐν ταῖς
 δρυπεπέσι σκώληκες, αἵπερ καὶ χεῖρους εἰς τὴν ῥύσιν·
 ὅλως δὲ καὶ δοκοῦσιν εἶναι σαπρά· δι' ὃ καὶ γίνονται
 τοῖς νοτίοις καὶ μᾶλλον ἐν τοῖς ἐφύδροις. ἐγγίνονται δὲ
 καὶ κνῖπες ἐν τισι τῶν δένδρων ὥςπερ ἐν τῇ δρυὶ καὶ τῇ
 συκῇ· καὶ δοκοῦσιν ἐκ τῆς ὑγρότητος συνίστασθαι τῆς ὑπὸ
 τὸν φλοιὸν συνισταμένης· αὕτη δὲ ἐστὶ γλυκεῖα γευομέ-
 νοις. γίνονται δὲ καὶ ἐν λαχάνοις τισὶν, ἔνθα δὲ κάμπαι
 διαφερούσης δῆλον ὅτι τῆς ἀρχῆς. καὶ τὰ μὲν νοσήματα 11
 σχεδὸν ταῦτα καὶ ἐν τούτοις ἐστίν. ἔνια δὲ πάθη τῶν
 κατὰ τὰς ὥρας καὶ τῶν κατὰ τοὺς τόπους γινομένων
 ἀναιρεῖν πέφυκεν ἃ οὐκ ἂν τις εἴποι νόσους, οἷον λέγω
 τὴν ἐκπηξιν καὶ ὃ καλοῦσιν τινες κανθμόν. ἄλλα δὲ παρ'
 ἐκάστοις πέφυκε πνεύματα ἀπολλύναι καὶ ἀποκάειν·
 οἷον ἐν Χαλκίδι τῆς Εὐβοίας Ὀλυμπίας ὅταν πνεύσῃ
 μικρὸν πρὸ τροπῶν ἢ μετὰ τροπὰς χειμερινὰς ψυχρός·
 ἀποκάει γὰρ τὰ δένδρα καὶ οὕτως αὖα ποιεῖ καὶ ξηρὰ
 ὥς οὐδ' ἂν ὑφ' ἡλίου καὶ χρόνου πολλοῦ γένοιτ' ἂν δι'
 ὃ καὶ καλοῦσι κανθμόν· ἐγένετο δὲ πρότερον πολλάκις

- ἤδη καὶ ἐπ' Ἀρχίππου δι' ἐτῶν τετταράκοντα σφοδρό-
 12 πονοῦσι δὲ μάλιστα τῶν τόπων οἱ κοῖλοι καὶ οἱ αὐλῶνες
 καὶ ὅσοι περὶ τοὺς ποταμοὺς καὶ ἀπλῶς οἱ ἀπνευστότα-
 τοι· τῶν δένδρων δὲ μάλιστα συκῇ, δεύτερον δὲ ἐλά-
 ἑλάας δὲ μᾶλλον ὁ κότινος ἐπόνησεν ἰσχυρότερος ὢν,
 καὶ θαυμαστὸν ἦν· αἱ δὲ ἀμυγδαλαὶ τὸ πᾶμπαν ἀπαθεῖς
 ἀπαθεῖς δὲ καὶ αἱ μηλέαι καὶ αἱ ἄπιοι καὶ αἱ ῥόαι ἐγέ-
 νοντο· δι' ὃ καὶ τοῦτο ἦν θαυμαστόν. ἀποκάεται δὲ εὐθὺς
 ἐκ τοῦ στελέχους, καὶ ὅλως δὲ μᾶλλον καὶ πρότερον ὥς εἰ-
 πεῖν ἄπτεται τῶν ἄνω. φανερὰ δὲ γίνεται τὰ μὲν ἅμα περ
 τὴν βλάστησιν ἢ δὲ ἐλάα διὰ τὸ αἰείφυλλον ὕστερον· ὅσα
 μὲν οὖν ἂν φυλλοβολήσωσιν ἀναβιώσκονται πάλιν, ὅσα
 δ' ἂν μὴ τελέως ἀπόλλυνται. παρ' ἐνίοις δὲ τινες ἀπο-
 καυθεῖσαι καὶ τῶν φύλλων ἀνανθέντων ἀνεβλάστησαι
 πάλιν ἄνευ τοῦ ἀποβαλεῖν καὶ τὰ φύλλα ἀνεβίωσεν
 ἐνιαχοῦ δὲ καὶ πολλάκις τοῦτο συμβαίνει καθάπερ καὶ
 13 ἐν Φιλίπποις. τὰ δ' ἐκπαγέντα ὅταν μὴ τελέως ἀπόλη-
 ται τάχιστα ἀναβλαστάνει ὥστε εὐθὺς τὴν ἄμπελον καρ-
 ποφορεῖν ὥσπερ ἐν Θετταλίᾳ. ἐν δὲ τῷ Πόντῳ περὶ Παν-
 τικάπαιον αἱ μὲν ἐκπηξίεις γίνονται διχῶς ὅτε μὲν ὑπὸ
 ψύχους ἐὰν χειμέριον ἦ τὸ ἔτος, ὅτε δὲ ὑπὸ πάγων ἐάν
 γε πολὺν χρόνον διαμένωσι. ἀμφοτέρω δὲ μάλιστα γίγνου-
 ται μετὰ τροπᾶς μετὰ τὰς τετταράκοντα. γίνονται δὲ
 οἱ μὲν πάγοι ταῖς αἰθρίαις τὰ δὲ ψύχη μάλιστα ὕφ' ὧν
 ἢ ἐκπηξίς ὅταν αἰθρίας οὔσης αἱ λεπίδες καταφέρονται.
 ταῦτα δ' ἐστὶν ὥσπερ τὰ ξύσματα πλὴν πλατύτερα, καὶ
 φερόμενα φανερὰ πεσόντα δὲ οὐ διαμένει· περὶ δὲ τὴν
 14 Θράκην ἐκπηγνυνται. ἀλλὰ γὰρ αἱ μὲν νόσοι πόσαι τε
 καὶ ποταὶ καὶ τίνες γίνονται καὶ πάλιν αἱ δι' ὑπερβολὴν
 χειμῶνος ἢ καυμάτων φθοραὶ καὶ αἱ διὰ πνευμάτων ψυ-
 χρότητα ἢ θερμότητα διὰ τούτων θεωρεῖσθωσαν· ὧν
 ἐνίας οὐθὲν ἂν κωλύοι καὶ τοῖς ἀγροίοις εἶναι κοινὰς καὶ

κατὰ τὴν ὅλην τῶν δένδρων φθορὰν καὶ ἔτι μᾶλλον κατὰ τὴν τῶν καρπῶν· ὃ καὶ συμβαῖνον ὀρῶμεν· οὐκ εὐκαρπεῖ γὰρ οὐδ' ἐκεῖνα πολλάκις, ἀλλ' οὐχ ὁμοίως οἶμαι παρατετήρηται.

¹ CAP. XV. Λοιπὸν δ' εἰπεῖν ὅσα παραιρουμένων τινῶν μορίων ἀπόλλυται. κοινὴ μὲν δὴ πᾶσι φθορὰ τοῦ φλοιοῦ περιαιρεθέντος κύκλῳ· πᾶν γὰρ ὥς εἰπεῖν οὕτως ἀπόλλυσθαι δοκεῖ πλὴν ἀνδράχλη· καὶ αὕτη δὲ ἐάν τις τὴν σάρκα σφόδρα πιέσῃ καὶ τὸν μέλλοντα βλαστὸν διακόψῃ· πλὴν εἰ ἄρα φελλοῦ· τοῦτον γὰρ φασι καὶ εὐσθενεῖν μᾶλλον παραιρουμένου δῆλον ὅτι τοῦ ἔξω καὶ τοῦ κάτω πρὸς τῇ σαρκὶ καθάπερ καὶ τῆς ἀνδράχλης. ἐπεὶ καὶ τοῦ κεράσου παραιρεῖται καὶ τῆς ἀμπέλου καὶ τῆς φιλύρας, ἔξ οὗ τὰ σχοινία, καὶ μαλάχης τῶν ἐλατόνων ἀλλ' οὐχ ὁ κύριος οὐδ' ὁ πρῶτος, ἀλλ' ὁ ἐπιπολῆς ὅς καὶ αὐτόματος ἐνίοτε ἀποπίπτει διὰ τὴν ὑπόφυσιν θατέρου. καὶ γὰρ φλοιορραγῇ ἔνια τῶν δένδρων ἐστὶν ² ὥςπερ καὶ ἡ ἀνδράχλη καὶ ἡ πλάτανος. ὥς δὲ τινες οἴονται πάλιν ὑποφύεται νέος ὁ δὲ ἔξωθεν ἀποξηραίνεται καὶ ῥήγνυται καὶ αὐτόματος ἀποπίπτει πολλῶν, ἀλλ' οὐχ ὁμοίως ἐπίδηλος. φθείρονται μὲν οὖν ὥς οἴονται πάντα παραιρουμένου, διαφέρει δὲ τῷ θάττον καὶ βραδύτερον καὶ μᾶλλον καὶ ἥττον. ἔνια γὰρ πλείω χρόνον διαμένει καθάπερ συκῇ καὶ φίλυρα καὶ δρυῖς· οἱ δὲ καὶ ξὴν φασι ταῦτα, ξὴν δὲ καὶ πτελέαν καὶ φοίνικα· τῆς δὲ φιλύρας καὶ συμφύεσθαι τὸν φλοιὸν πλὴν μικροῦ· τῶν δὲ ἄλλων οἶον πωροῦσθαι καὶ ἰδίαν τινὰ φύσιν ἔχειν. βοηθεῖν δὲ πειρῶνται διαπλάττοντες πηλῷ καὶ περιδοῦντες φλοιοῖς καὶ καλάμοις καὶ τοῖς τοιούτοις ὅπως μὴ ψύχῃται μηδ' ἀποξηραίνεται. καὶ ἤδη φασι πού ἀναφῦναι καθάπερ καὶ ἐν Ἡρακλείᾳ τῇ τραχινίᾳ τὰς συκᾶς. δεῖ δὲ ἅμα τῇ τῆς χώρας ἀρετῇ καὶ τῇ τοῦ ἀέρος κράσει ³

καὶ τὰ ἐπιγιννόμενα τοιαῦτα εἶναι· χειμῶνων γὰρ ἡ
 καυμάτων ἐπιγιννομένων σφοδρῶν εὐθὺς ἀπόλλυνται·
 διαφέρουσι δὲ καὶ αἱ ὥραι· περὶ γὰρ τὴν βλάστησιν ἐλά-
 τος ἢ πεύκης ὅτε καὶ λοπῶσι τοῦ Θαρρηλιῶνος ἢ Σκιρ-
 ροφοριῶνος ἂν τις περιέλη παραχοῆμα ἀπόλλυται. τοῦ
 δὲ χειμῶνος πλείω χρόνον ἀντέχει καὶ ἔτι μᾶλλον τὰ
 ἰσχυρότατα καθάπερ πρῖνος καὶ δρυς· χρονιωτέρα γὰρ
 4 ἢ τούτων φθορά. δεῖ δὲ καὶ τὴν περιαιρέσιν ἔχειν τι
 πλάτος, πάντων μὲν μάλιστα δὲ τῶν ἰσχυροτάτων· ἐπεὶ
 ἂν τις μικρὰν παντελῶς ποιήσῃ οὐδὲν ἄτοπον τὸ μὴ
 ἀπόλλυσθαι· καίτοι φασὶ γέ τινες, ἂν ὁποσονοῦν, συμ-
 φθείρεσθαι πάντως· ἀλλ' ἐπὶ τῶν ἀσθενεστέρων τοῦτ'
 εἰκός. ἔνια γὰρ καὶ μὴ κύκλω περιαιρεθῇ φθείρεσθαι
 φασιν ἃ καὶ λυπρὰν ἔχει χώραν καὶ ἄτροφον. αὕτη μὲν
 δὴ καθάπερ εἴρηται κοινὴ φθορὰ πάντων.

CAP. XVI. Ἦν δὲ καλοῦσιν ἐπικοπὴν τῶν δένδρων,
 μόνον πεύκης ἐλάτης πίτυος φοίνικος, οἱ δὲ καὶ κέδρου
 καὶ κυπαρίττου φασί. ταῦτα γὰρ ἂν περιαιρεθῇ τὴν
 κόμην ἀνωθεν καὶ ἐπικοπῇ τὸ ἄκρον φθείρεται πάντα
 καὶ οὐ βλαστάνει, καθάπερ οὐδ' ἐπικαυθέντα ἢ πάντα
 ἢ ἔνια. τὰ δ' ἄλλα πάντα καὶ περικοπέντα βλαστάνει,
 καὶ ἔνιά γε καλλίω γίνεται καθάπερ ἢ ἐλάα. διαφθείρε-
 ται δὲ τὰ πολλὰ καὶ σχισθῇ τὸ στέλεχος· οὐδὲν γὰρ ὑπο-
 μένειν δοκεῖ πλὴν ἀμπέλου καὶ σνκῆς καὶ ῥόας καὶ μη-
 λέας· ἔνια δὲ καὶ ἐλκωθῇ καὶ μεῖζον καὶ βαθύτερον
 ἀπόλλυται. τὰ δ' οὐδὲν πάσχει καθάπερ ἢ πεύκη δα-
 δουργομένη καὶ ἐξ ὧν δὴ τὰς ῥητίνας συλλέγουσιν οἷον
 ἐλάτης τερμίνθου· καὶ γὰρ δὴ τούτων εἰς βάθος ἢ τρω-
 2 σις καὶ ἔλκωσις. καὶ γὰρ ἐξ ἀφόρων φοράδες γίνονται
 καὶ ἐξ ὀλιγοφόρων πολυφόροι. τὰ δὲ καὶ πελέκησιν
 ὑπομένει καὶ ὀρθὰ καὶ πεσόντα ὑπὸ πνεύματος ὥστε
 πάλιν ἀνίστασθαι καὶ ζῆν καὶ βλαστάνειν οἷον ἰτέα καὶ

πλάτανος. ὅπερ συνέβη καὶ ἐν Ἀντάνδρῳ καὶ ἐν Φι-
 λίπποις· ἐκπεσοῦσης γὰρ ὥς ἀπέκοψαν τοὺς ἀκρεμόνας
 καὶ ἐπελέκησαν ἀνεφύῃ νύκτωρ ἢ πλάτανος κουφισθεῖσα
 τοῦ βάρους καὶ ἀνεβίω καὶ ὁ φλοιὸς περιέφυ πάλιν.
 παραπεπελεκημένη δ' ἐτύγχανεν ἐκ τῶν δύο μερῶν· ἦν
 δὲ τὸ δένδρον μέγα μῆκος μὲν μεῖζον ἢ δεκάπηχυν πάχος
 δ' ὥστε μὴ ῥαδίως ἂν περιλαβεῖν τέτταρας ἄνδρας. ἡ δὲ 3
 ἐν Φιλίπποις ἰτέα περιεκόπη μὲν τοὺς ἀκρεμόνας οὐ μὴν
 παρεπελεκήθη. μάντις δέ τις ἔπεισεν αὐτοὺς θυσίαν τε
 ποιεῖσθαι καὶ τηρεῖν τὸ δένδρον ὥς σημεῖον ἀγαθὸν γε-
 γονός. ἀνέστη δὲ καὶ ἐν Σταγείροις ἐν τῷ μουσεῖῳ
 λεύκη τις ἐκπεσοῦσα. τῆς δὲ μήτρας ἐξαιρουμένης οὐθέν 4
 ὥς εἰπεῖν φθείρεται δένδρον. σημεῖον δὲ ὅτι πολλὰ
 κοῖλα τῶν μέγεθος ἐχόντων δένδρων ἐστίν. οἱ δὲ περὶ
 Ἀρκαδίαν φασὶ μέχρι τινὸς μὲν ζῆν τὸ δένδρον, τελέως
 δὲ ἐξ ἅπαντος ἐξαιρεθείσης καὶ πενύκην φθείρεσθαι καὶ
 ἐλάτην καὶ ἄλλο πᾶν. κοινὴ δὲ φθορὰ πάντων καὶν αἱ ῥί- 5
 ζαι περικοπῶσιν ἢ πᾶσαι ἢ αἱ πλεῖσται καὶ μέγισται καὶ
 κυριώταται τοῦ ζῆν. αὗται μὲν οὖν ἐξ ἀφαιρέσεως. ἡ δ'
 ὑπὸ τοῦ ἐλαίου προσθέσει τινὲ μᾶλλον ἢ ἀφαιρέσει· πο-
 λέμιον γὰρ δὴ καὶ τοῦτο πᾶσι· καὶ ἔλαιον ἐπιχέουσι τοῖς
 ὑπολείμμασι τῶν ῥιζῶν. ἰσχύει δὲ μᾶλλον τὸ ἔλαιον ἐν
 τοῖς νέοις καὶ ἄρτι φυομένοις· ἀσθενέστερα γὰρ δι' ὃ
 καὶ ἄπτεσθαι κωλύουσι. φθορὰ δὲ καὶ ὑπ' ἀλλήλων
 εἰσὶ τῷ παραιρεῖσθαι τὰς τροφὰς καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις ἐμ-
 ποδίζειν. χαλεπὸς δ' ἐστὶν ὁ κιττὸς παραφυόμενος,
 χαλεπὸς δὲ καὶ ὁ κύτισος· ἀπόλλυσι γὰρ πάνθ' ὥς εἰ-
 πεῖν· ἰσχυρότερον δὲ τούτου τὸ ἄλιμον· ἀπόλλυσι γὰρ
 τὸν κύτισον. ἔνια δὲ οὐ φθείρει μὲν χεῖρῳ δὲ ποιεῖ 6
 ταῖς δυνάμεσι τῶν χυλῶν καὶ τῶν ὀσμῶν οἷον ἢ ῥάφα-
 νος καὶ ἡ δάφνη τὴν ἄμπελον. ὁσφραίνεσθαι γὰρ φασὶ
 καὶ ἔλκειν. δι' ὃ καὶ ὅταν ὁ βλαστὸς πλησίον γένηται

πάλιν ἀναστρέφειν καὶ ἐκχωρεῖν ὥς πολεμίας οὔσης τῇ ὁσμῇς. Ἀνδροκύδης δὲ καὶ παραδείγματι τούτῳ κατεχρήσατο πρὸς τὴν βοήθειαν τὴν ἀπὸ τῆς ῥαφάνου γινομένην πρὸς τὸν οἶνον ὥς ἐξελαύνουσιν τὴν μέθην φεύγειν γὰρ δὴ καὶ ζῶσαν τὴν ἄμπελον τὴν ὁσμὴν. αὐτὸ μὲν οὖν φθοραὶ πῶς τε γίνονται καὶ πόσαι καὶ ποσαχῶς φανερόν ἐκ τῶν προειρημένων.

ΘΕΟΦΡΑΣΤΟΥ ΠΕΡΙ ΦΥΤΩΝ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΟ Ε.

CAP. I. Περὶ δὲ τῆς ὕλης, ποία τέ ἐστὶν ἐκάστη καὶ πόθ' ὥραία τέμνεσθαι καὶ πρὸς ποῖα τῶν ἔργων χρησίμη καὶ ποία δύσεργος ἢ εὔεργος καὶ εἴ τι ἄλλο τῆς τοιαύτης ἱστορίας ἔχεται, πειρατέον ὁμοίως εἰπεῖν. ὥραϊα δὴ τέμνεσθαι τῶν ξύλων τὰ μὲν οὖν στρογγύλα καὶ ὅσα πρὸς φλοιῶδον ὅταν βλαστάνῃ· τότε γὰρ εὐπεριαιρέτος ὁ φλοιὸς, ὃ δὴ καλοῦσι λοπᾶν, διὰ τὴν ὑγρότητα τὴν ὑπογινομένην αὐτῷ. μετὰ δὲ ταῦτα δυσπεριαιρέτος καὶ τὸ ξύλον μέλαν γίνεται καὶ δυσειδές. τὰ δὲ τετράγωνα μετὰ τὸν λοπητόν· ἀφαιρεῖται γὰρ ἡ πελέκησις τὴν δυσείδειαν. ὅπως πᾶν πρὸς ἰσχὺν ὥραιότατον οὐ μόνον πεπανμένον τῆς βλαστήσεως ἀλλ' ἔτι μᾶλλον ἐκπεπᾶναν τὸν καρπὸν. ἀλλὰ διὰ τὸν φλοιῶδον ἀώροις οὖσιν ὥραίοις συμβαίνει γίνεσθαι τοῖς στρογγύλοις ὥστε ἐναντία αἱ ὥραι κατὰ συμβεβηκός. εὐχρόστερα δὲ τὰ
 2 ἐλάτινα γίνεται κατὰ τὸν πρῶτον λοπητόν. ἐπεὶ δὲ μάλιστ' ἢ μόνον περιαιροῦσι τὸν φλοιὸν ἐλάτης πύκνης πίτυος, ταῦτα μὲν τέμνεται τοῦ ἥρος· τότε γὰρ ἡ βλάστησις· τὰ δὲ ἄλλα ὅτε μὲν μετὰ πυροτομίαν ὅτε δὲ

μετὰ τρυγῆτόν καὶ ἀρκτοῦρον οἶον ἀρία πτελέα σφέν-
 δαμνος μελία ξυγία ὀξύα φίλυρα φηγός τε καὶ ὅλως ὅσα
 κατορύττεται· δρυς δὲ ὀψιαίτατα κατὰ χειμῶνα μετὰ τὸ
 μετόπωρον· ἐάν δὲ ὑπὸ τὸν λοπητὸν τμηθῇ σήπεται τά-
 χιστα ὥς εἰπεῖν, ἐάν τε ἔμφλοιος ἐάν τε ἄφλοιος· καὶ μάλ-
 λιστα μὲν τὰ ἐν τῷ πρώτῳ λοπητῷ, δεύτερον δὲ τὰ ἐν τῷ
 δευτέρῳ, τρίτον δὲ καὶ ἥκιστα τὰ ἐν τῷ τρίτῳ· τὰ δὲ μετὰ
 τὴν πέπανσιν τῶν καρπῶν ἄβρωτα διαμένει καὶ ἀλό-
 πιστα ἢ· πλὴν ὑπὸ τὸν φλοῖον ὑποδυόμενοι σκώληκες
 ἐπιπολῆς ἐγγράφουσι τὸ στέλεχος, οἷς καὶ σφραγῖσι
 χρῶνται τινες· ὥραϊον δὲ τμηθὲν τὸ δρύϊνον ἄσαπές
 τε καὶ ἀθριπηδέστατον γίνεται καὶ σκληρὸν καὶ πυκνὸν
 ὥσπερ κέρας· πᾶν γὰρ ὁμοίον ἐστὶν ἐγκαρδίῳ· πλὴν
 τό γε τῆς ἀλιφλοίου καὶ τότε φαῦλον. συμβαίνει δὲ καὶ 3
 τοῦτο ὑπεναντίον ὅταν τε κατὰ τὴν βλάστησιν τέμνων-
 ται καὶ ὅταν μετὰ τοὺς καρπούς· τότε μὲν γὰρ ἀναξη-
 ραίνεται τὰ στελέχη καὶ οὐ παραβλαστάνει τὰ δένδρα·
 μετὰ δὲ τοὺς καρπούς παραβλαστάνει. δυστομώτερα
 δὲ διὰ τὴν σκληρότητα κατὰ ταύτην τὴν ὥραν. κελεύ-
 ουσι δὲ καὶ δεδυκυίας τῆς σελήνης τέμνειν ὥς σκληρο-
 τέρων καὶ ἀσαπεστέρων γινομένων. ἐπεὶ δὲ αἱ πέψεις
 τῶν καρπῶν παραλλάττουσι δῆλον ὅτι καὶ αἱ ἀκμαὶ
 πρὸς τὴν τομὴν παραλλάττουσιν· αἶψα γὰρ ὀψιαίτεροι
 τῶν ὀψικαρποτέρων. δι' ὃ καὶ πειρῶνται τινες ὀρίζειν 4
 καθ' ἐκάστην· οἶον πεύκην μὲν καὶ ἐλάτην ὅταν ὑπο-
 λοπῶσιν· ἔτι δὲ ὀξύαν καὶ φίλυραν καὶ σφένδαμνον
 καὶ ξυγίαν τῆς ὀπώρας· δρυὶν δὲ ὥσπερ εἴρηται μετὰ τὸ
 φθινόπωρον. φασὶ δὲ τινες πεύκην ὥραϊαν εἶναι τοῦ
 ἥρος ὅταν γε ἔχῃ τὴν καλουμένην κάχρυν, καὶ τὴν πίτυν
 ὅταν ὁ βότρυς αὐτῆς ἀνθῇ. ποῖα μὲν οὖν ὥραϊα καθ'
 ἕκαστον χρόνον οὕτω διαιροῦνται. πάντων δὲ δῆλον
 ὅτι βελτίως τὰ τῶν ἀκμαζόντων δένδρων ἢ τῶν νέων κο-

- μιδῇ καὶ γεγηρακότων· τὰ μὲν γὰρ ὕδατῳδῃ τὰ δὲ
 5 γεῳδῇ. πλείστας δὲ χρείας καὶ μεγίστας ἢ ἐλάτῃ καὶ ἢ
 πεύκῃ παρέχονται καὶ ταῦτα κάλλιστα καὶ μέγιστα τῶν
 ξύλων ἐστί. διαφέρουσι δὲ ἀλλήλων ἐν πολλοῖς· ἡ μὲν
 γὰρ πεύκῃ σαρκωδεστέρα τε καὶ ὀλιγόενος· ἡ δ' ἐλάτῃ
 καὶ πολύενος καὶ ἄσαρκος, ὥστε ἐναντίως ἐκάτερον
 ἔχειν τῶν μερῶν, τὰς μὲν ἵνας ἰσχυρὰς τὴν δὲ σάρκα
 μαλακὴν καὶ μαυρὴν· δι' ὃ τὸ μὲν βάρυν τὸ δὲ κοῦφον·
 τὸ μὲν γὰρ ἐνδαδον τὸ δὲ ἀδαδον ἢ καὶ λευκότερον.
 6 ἔχει δὲ καὶ ὄξους πλείους μὲν ἢ πεύκῃ σκληροτέρους δὲ
 ἢ ἐλάτῃ πολλῶ, μᾶλλον δὲ καὶ σκληροτάτους πάντων·
 ἄμφω δὲ πυκνοὺς καὶ κερατῳδεις καὶ τῷ χρώματι ξαν-
 θοὺς καὶ θαλάσσιους. ὅταν δὲ τμηθῶσι ῥεῖ καὶ ἐκ τῶν
 τῆς ἐλάτης καὶ ἐκ τῶν τῆς πεύκης ἐπὶ πολὺν χρόνον
 ὑγρότης καὶ μᾶλλον ἐκ τῶν τῆς ἐλάτης. ἔστι δὲ καὶ
 πολύλοπον ἢ ἐλάτῃ καθάπερ καὶ τὸ κρόμμυν· αἰὲ γὰρ
 ἔχει τινὰ ὑποκάτω τοῦ φαινομένου καὶ ἐκ τοιούτων ἢ
 7 ὅλῃ. δι' ὃ καὶ τὰς κώπας ξύοντες ἀφαιρεῖν πειρῶνται
 καθ' ἓνα καὶ ὁμαλῶς· ἐὰν γὰρ οὕτως ἀφαιρῶσιν ἰσχυ-
 ρὸς ὁ κωπεὼν, ἐὰν δὲ παραλλάξῃσι καὶ μὴ κατασπῶσιν
 ὁμοίως, ἀσθενής· πληγὴ γὰρ οὕτως ἐκείνως δ' ἀφ-
 αίρεσις. ἔστι δὲ καὶ μακρότατον ἢ ἐλάτῃ καὶ ὀρθο-
 φνέστατον. δι' ὃ καὶ τὰς κεραίας καὶ τοὺς ἰστούς ἐκ
 ταύτης ποιοῦσιν. ἔχει δὲ καὶ τὰς φλέβας καὶ τὰς ἵνας
 8 ἐμφανεστάτας πάντων. αὐξάνεται δὲ πρῶτον εἰς μῆκος
 ἄχρι οὗ δὴ ἐφίκηται τοῦ ἡλίου· καὶ οὔτε ὄξος οὐδεὶς
 οὔτε παραβλάστησις οὔτε πάχος γίνεται· μετὰ δὲ ταῦτα
 εἰς βάθος καὶ πάχος ὅταν αἱ τῶν ὄξων ἐκφύσεις καὶ
 παραβλαστήσεις. ταῦτα μὲν οὖν ἴδια τῆς ἐλάτης, τὰ δὲ
 9 κοινὰ καὶ πεύκης καὶ ἐλάτης καὶ τῶν ἄλλων. ἔστι γὰρ
 ἢ μὲν τετραξόος ἢ δὲ δίξοος. καλοῦσι δὲ τετραξόους μὲν
 ὅσαις ἐφ' ἐκάτερα τῆς ἐντερικῶν δὲ δύο κτηδόνες εἰσὶν

ἐναντίαν ἔχουσαι τὴν φύσιν· ἔπειτα καθ' ἑκατέραν τὴν
 κτηδόνα ποιοῦνται τὴν πελέκησιν ἐναντίας τὰς πληγὰς
 κατὰ κτηδόνα φέροντες ὅταν ἐφ' ἑκάτερα τῆς ἐντερι-
 ώνης ἢ πελέκησις ἀναστρέφῃ. τοῦτο γὰρ ἐξ ἀνάγκης
 συμβαίνει διὰ τὴν φύσιν τῶν κτηδόνων. τὰς δὲ τοι-
 αύτας ἐλάτας καὶ πεύκας τετραξόους καλοῦσι. εἰσὶ δὲ
 καὶ πρὸς τὰς ἐργασίας αὗται κάλλισται· πυκνότατα γὰρ
 ἔχουσι τὰ ξύλα καὶ τὰς αἰγίδας αὗται φύουσιν. αἱ 10
 δίξοι δὲ κτηδόνα μὲν ἔχουσι μίαν ἐφ' ἑκάτερα τῆς ἐν-
 τεριώνης ταύτας δὲ ἐναντίας ἀλλήλαις ὥστε καὶ τὴν
 πελέκησιν εἶναι διπλὴν μίαν καθ' ἑκατέραν κτηδόνα
 ταῖς πληγαῖς ἐναντίαις· ἀπαλώτατα μὲν οὖν ταυτὰ
 φασιν ἔχειν τὰ ξύλα, χεῖριστα δὲ πρὸς τὰς ἐργασίας·
 διαστρέφεται γὰρ μάλιστα. μονοξόους δὲ καλοῦσι τὰς
 ἐχούσας μίαν μόνον κτηδόνα· τὴν δὲ πελέκησιν αὐτῶν
 γίνεσθαι τὴν αὐτὴν ἐφ' ἑκάτερα τῆς ἐντεριώνης· φασὶ
 δὲ μανότατα μὲν ἔχειν τῇ φύσει τὰ ξύλα ταῦτα πρὸς δὲ
 τὰς διαστροφὰς ἀσφαλέστατα. διαφορὰς δὲ ἔχουσι τοῖς 11
 φλοιοῖς καθ' ἃς γνωρίζουσιν ἰδόντες εὐθὺς τὸ δένδρον
 πεφυκὸς ποῖόν τί ἐστι· τῶν μὲν γὰρ εὐκτηδόνων καὶ
 ἀστραβῶν καὶ ὁ φλοιὸς λεῖος καὶ ὀρθὸς τῶν δ' ἐναν-
 τίων τραχύς τε καὶ διεστραμμένος· ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ
 τῶν λοιπῶν. ἀλλ' ἐστὶ τετράξοα μὲν ὀλίγα μονόξοα δὲ
 πλείω τῶν ἄλλων. ἅπαντα δὲ ἢ ὕλη μείζων καὶ ὀρθο-
 τέρα καὶ ἀστραβεστέρα καὶ στιφροτέρα καὶ ὅλως καλ-
 λίων καὶ πλείων ἢ ἐν τοῖς προςβορείοις ὥσπερ καὶ
 πρότερον ἐλέχθη· καὶ αὐτοῦ τοῦ δένδρου δὲ τὰ πρὸς
 βορρᾶν πυκνότερα καὶ νεανικώτερα. ὅσα δὲ ὑποπαρά-
 βορρα καὶ ἐν περίπνῳ ταῦτα στρέφει καὶ παραλλάττει
 παρὰ μικρὸν ὁ βορέας ὥστε εἶναι παρεστραμμένην
 αὐτῶν τὴν μήτραν καὶ οὐ κατ' ὀρθόν. ἐστὶ δὲ ὅλα μὲν 12
 τὰ τοιαῦτα ἰσχυρὰ τμηθέντα δὲ ἀσθενῇ διὰ τὸ πολλὰς

ἔχειν παραλλαγὰς. καλοῦσι δὲ οἱ τέκτονες ἐπίτομα ταῦτα διὰ τὸ πρὸς τὴν χρείαν οὕτω τέμνειν. ὅλως δὲ χεῖρω τὰ ἐκ τῶν ἐφύργων καὶ εὐδιεινῶν καὶ παλισκίῳ καὶ συνηρεφῶν καὶ πρὸς τὴν τεκτονικὴν χρείαν καὶ πρὸς τὴν πυρευτικὴν. αἱ μὲν οὖν τοιαῦται διαφοραὶ πρὸς τοὺς τόπους εἰσὶν αὐτῶν τῶν ὁμογενῶν ὥς γιὰ ἀπλῶς εἰπεῖν.

- CAP. II. Διαιροῦσι γάρ τινες κατὰ τὰς χώρας καὶ φασιν ἀρίστην μὲν εἶναι τῆς ὕλης πρὸς τὴν τεκτονικὴν χρείαν τῆς εἰς τὴν Ἑλλάδα παραγινομένης τὴν μακεδονικὴν· λεῖα τε γὰρ ἐστὶ καὶ ἀστραβῆς καὶ ἔχουσα θυῖον. δευτέραν δὲ τὴν ποντικὴν, τρίτην δὲ τὴν ἀπὸ τοῦ Ῥυνδάκου, τετάρτην δὲ τὴν αἰνιανικὴν· χειρίστην δὲ τὴν τε παρνασιακὴν καὶ τὴν εὐβοϊκὴν· καὶ γὰρ
- 2 ὀξώδεις καὶ τραχεῖας καὶ ταχὺ σήπεσθαι. περὶ δὲ τῆς ἀρκαδικῆς σκεπτέον. ἰσχυρότατα δὲ τῶν ξύλων ἐστὶ τὰ ἄοζα καὶ λεῖα· καὶ τῇ ὄψει δὲ ταῦτα κάλλιστα. ὀξώδη δὲ γίνεται τὰ κακοτροφηθέντα καὶ ἦτοι χειμῶνι πιεσθέντα ἢ καὶ ἄλλῳ τινὶ τοιούτῳ· τὸ γὰρ ὅλον τὴν πολυοξίαν εἶναι ἔνδειαν εὐτροφίας. ὅταν δὲ κακοτροφήσαντα ἀναλάβῃ πάλιν καὶ εὐσθενήσῃ συμβαίνει καταπίνεσθαι τοὺς ὄξους ὑπὸ τῆς περιφύσεως· εὐτροφοῦν γὰρ καὶ αὐξανόμενον ἀναλαμβάνει καὶ πολλάκις ἔξωθεν μὲν λεῖον τὸ ξύλον διαιρούμενον δὲ ὀξῶδες ἐφάνη. δι' ὃ καὶ σκοποῦνται τῶν σχιστῶν τὰς μήτρας· ἐὰν γὰρ αὐταὶ ἔχωσιν ὄξους, ὀξώδη καὶ τὰ ἐκτός· καὶ οὗτοι
- 3 χαλεπώτεροι τῶν ἐκτός καὶ φανεροί. γίνονται δὲ καὶ αἱ σπεῖραι διὰ χειμῶνας τε καὶ κακοτροφίαν. σπείρας δὲ καλοῦσιν ὅταν ἢ συστροφῇ τις ἐν αὐτῇ μελίσων καὶ κύκλοις περιεχομένη πλείοσιν οὗθ' ὥσπερ ὁ ὄξος ἀπλῶς οὗθ' ὥς ἡ οὐλότης ἢ ἐν αὐτῷ τῷ ξύλῳ· δι' ὅλον γὰρ πῶς αὕτη καὶ ὁμαλίζουσα· χαλεπώτερον δὲ τοῦτο πολὺ

καὶ δυσεργότερον τῶν ὄξων. ἔοικε δὲ παραπλησίως καὶ ὥς ἐν τοῖς λίθοις ἐγγίνεσθαι τὰ καλούμενα κέντρα. ὅτι δ' ἡ περίφρσις καταλαμβάνει τοὺς ὄξους φανερώτατον ἐξ αὐτῆς τῆς αἰσθήσεως οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν ἄλλων τῶν ὁμοίων· πολλάκις γὰρ αὐτοῦ τοῦ δένδρου 4 μέρος τι συνελήφθη ὑπὸ θατέρου συμφυοῦς γενομένου· καὶ ἐάν τις ἐκγλύψας θῇ λίθον εἰς τὸ δένδρον ἢ καὶ ἄλλο τι τοιοῦτον κατακρύπτεται περιληφθὲν ὑπὸ τῆς περιφύσεως· ὅπερ καὶ περὶ τὸν κότινον συνέβη τὸν ἐν Μεγάροις τὸν ἐν τῇ ἀγορᾷ· οὗ καὶ ἐκκοπέντος λόγιον ἦν ἀλῶναι καὶ διαρπασθῆναι τὴν πόλιν· ὅπερ ἐγένετο... Δημήτριος. ἐν τούτῳ γὰρ διασχιζομένῳ κνημίδες εὐρέθησαν καὶ ἄλλ' ἅττα τῆς ἀττικῆς κερμηστὶ ὅ ἐστιν ἐν κοτίνῳ· οὗ ἀνετέθη τὸ πρῶτον ἐγκοιλανθέντος. τούτου δ' ἔτι μικρὸν τὸ λοιπόν. πολλαχοῦ δὲ καὶ ἄλλοθι γίνεται πλεῖονα τοιαῦτα. καὶ ταῦτα μὲν ὥςπερ εἴρηται κοινὰ πλειόνων.

CAP. III. Κατὰ δὲ τὰς ἰδίας ἐκάστου φύσεις αἱ τοιαῦταί εἰσι διαφοραὶ, οἷον πυκνότης μαρότης βαρύτης κουφότης σκληρότης μαλακότης, ὡσαύτως δὲ καὶ εἴ τις ἄλλη τοιαύτη· κοινὰ δὲ ὁμοίως αὐταὶ καὶ τῶν ἡμέρων καὶ τῶν ἀγρίων ὥστε περὶ πάντων λεκτέον. πυκνότατα μὲν οὖν δοκεῖ καὶ βαρύτατα πύξος εἶναι καὶ ἔβενος· οὐδὲ γὰρ οὐδ' ἐπὶ τοῦ ὕδατος ταῦτ' ἐπινεῖ. καὶ ἡ μὲν πύξος ὅλη τῆς δὲ ἔβενου ἡ μήτρα ἐν ἣ καὶ ἡ τοῦ χρώματος ἐστὶ μελανία. τῶν δ' ἄλλων ὁ λευτός. πυκνὸν δὲ καὶ ἡ τῆς δρυὸς μήτρα ἣν καλοῦσι μελάνδρυνον· καὶ ἔτι μᾶλλον ἡ τοῦ κυτίσου· παρομοία γὰρ αὕτη δοκεῖ τῇ ἔβενῳ εἶναι. μέλαν δὲ σφόδρα καὶ πυκνὸν τὸ τῆς τερ- 2 μίνθου· περὶ γοῦν Συρίαν μελάντερόν φασιν εἶναι τῆς ἔβενου· καὶ ἐκ τούτου γὰρ καὶ τὰς λαβὰς τῶν ἐγχειριδίων ποιεῖσθαι, τορνεύεσθαι δὲ ἐξ αὐτῶν καὶ κύλικας

- θηρικλείους, ὥστε μηδένα ἂν διαγνῶναι πρὸς τὰς κεραμέας· λαμβάνειν δὲ τὸ ἐγκάρδιον· δεῖν δὲ ἀλείφειν τὸ ξύλον· οὕτω γὰρ γίνεσθαι καὶ κάλλιον καὶ μελάντερον. εἶναι δὲ καὶ ἄλλο τι δένδρον ὃ ἅμα τῇ μελανίᾳ καὶ ποικιλίαν τινὰ ἔχει ὑπέρυθρον ὥστε εἶναι τὴν ὄψιν ὡς ἂν ἐβένου ποικίλης· ποιεῖσθαι δ' ἐξ αὐτοῦ καὶ κλίνα καὶ δίφρους καὶ τὰ ἄλλα τὰ σπουδαζόμενα. τὸ δένδρον μέγα σφόδρα καὶ καλόφυλλον εἶναι ὅμοιον ταῖς
- 3 ἀπίοις. ταῦτα μὲν οὖν ἅμα τῇ μαλανίᾳ καὶ πυκνότητι ἔχει. πυκνὸν δὲ καὶ ἡ σφένδαμνος καὶ ἡ ξυγία καὶ ὅλως πάντα τὰ οὐλα· καὶ ἡ ἐλάα δὲ καὶ ὁ κότινος, ἄλλοι κραῦρα. μανὰ δὲ τῶν μὲν ἀγρίων καὶ ἐρεψίμων τὰ ἐλάτινα μάλιστα τῶν δ' ἄλλων τὰ ἄκτινα καὶ τὰ σύκινα καὶ τὰ τῆς μηλέας καὶ τὰ τῆς δάφνης. σκληρότατα δὲ τὰ δρύϊνα καὶ τὰ ζύγινα καὶ τὰ τῆς ἀρίας· καὶ γὰρ ὑποβρέχουσι ταῦτα πρὸς τὴν τρύπησιν μαλάξεως χάριν. μαλακὰ δὲ καθ' ὅλου μὲν τὰ μανὰ καὶ χαῦνα· τῶν δὲ σαρκωδῶν μάλιστα φίλυρα. δοκεῖ δὲ καὶ θερμότατον εἶναι τοῦτο· σημεῖον δὲ ὅτι μάλιστα ἀμβλύνει τὰ σιδήρια
- 4 τὴν γὰρ βαφὴν ἀνίησι διὰ τὴν θερμότητα. θερμὸν δὲ καὶ κιττὸς καὶ δάφνη καὶ ὅλως ἐξ ὧν τὰ πυρεῖα γίνεται. Μενέστωρ δέ φησι καὶ σνκάμινον. ψυχρότατα δὲ τὰ ξυνυδρα καὶ ὕδατώδη. καὶ γλίσχρα δὲ τὰ ἰτέινα καὶ ἀμπέλινα, δι' ὃ καὶ τὰς ἀσπίδας ἐκ τούτων ποιοῦσι· συμμύει γὰρ πληγέντα· κουφότερον δὲ τὸ τῆς ἰτέας, μανότερον γὰρ, δι' ὃ καὶ τούτῳ μᾶλλον χρῶνται. τὸ δὲ τῆς πλατάνου γλισχρότητα μὲν ἔχει, φύσει δὲ ὑγρότερον τοῦτο καὶ τὸ τῆς πτελέας. σημεῖον δέ ἐστιν, μετὰ τῇ τομῇ ὀρθὸν ὅταν σταθῇ πολὺ ὕδωρ ἀφίησι. τὸ δὲ τῆς
- 5 σνκαμίνου πυκνὸν ἅμα καὶ γλίσχρον. ἔστι δὲ καὶ ἀστραβέστατον τὸ τῆς πτελέας, δι' ὃ καὶ τοὺς στροφεῖς τῶν θυρῶν ποιοῦσι πτελεῖνους· ἐὰν γὰρ οὗτοι μένωσι καὶ

αἱ θύραι μένουσιν ἀστραβεῖς, εἰ δὲ μὴ διαστρέφονται. ποιούσι δ' αὐτοὺς ἔμπαλιν τιθέντες τὰ ξύλα τό τε ἀπὸ τῆς ῥίζης καὶ τὸ ἀπὸ τοῦ φύλλου· καλοῦσι δὲ οἱ τέκτονες τὸ ἀπὸ τοῦ φύλλου τὸ ἄνω· ἐναρμοσθέντα γὰρ ἀλλήλοις ἑκάτερον κωλύει πρὸς τὴν ὁρμὴν ἐναντίως ἔχον. εἰ δὲ ἔκειτο κατὰ φύσιν, οὗπερ ἡ ῥοπὴ ἐνταῦθα πάντως ἂν ἦν ἡ φορὰ. τὰς δὲ θύρας οὐκ εὐθὺς συντελοῦσιν ἀλλὰ πῆξαντες ἐφιστᾷσι, ἁΐπειτα ὑστέρῳ οἱ δὲ τῷ τρίτῳ ἔτι συνετέλεσαν ἐὰν μᾶλλον σπουδάζωσι· τοῦ μὲν γὰρ θέρους ἀναξηραίνοντων διῴστανται τοῦ δὲ χειμῶνος συμ-
 μύουσιν. αἴτιον δ' ὅτι τῆς ἐλάτης τὰ μανὰ καὶ σαρκώδη ἔλκει τὸν ἄερα ἐνικμον ὄντα. ὁ δὲ φοῖνιξ κοῦφος καὶ 6
 εὖεργος καὶ μαλακὸς ὥςπερ ὁ φελλὸς βελτίων δὲ τοῦ φελλοῦ ὅτι γλίσχρος· ἐκεῖνο δὲ θραυστόν. διὰ τοῦτο τὰ εἰδῶλα νῦν ἐκ τοῦ τῶν φοινίκων ποιούσι τὸν δὲ φελλὸν παρήκασι. τὰς ἱνας δὲ οὐ δι' ὅλου ἔχει οὐδ' ἐπὶ πολὺ καὶ μακρὰς οὐδ' ὡσαύτως τῇ θέσει ἐγκειμένας πάσας ἀλλὰ παντοδαπῶς. ἀναξηραίνεται δὲ καὶ λεαινόμενον καὶ πριόμενον τὸ ξύλον. τὸ δὲ θύον, οἱ δὲ θύαν κα- 7
 λοῦσι, παρ' Ἀμμωνί τε γίνεται καὶ ἐν τῇ Κυρηναίᾳ, τὴν μὲν μορφὴν ὅμοιον κυπαρίττῳ καὶ τοῖς κλάδοις καὶ τοῖς φύλλοις καὶ τῷ στελέχει καὶ τῷ καρπῷ, μᾶλλον δ' ὥςπερ κυπάριττος ἀγρία· πολὺ μὲν καὶ ὅπου νῦν ἡ πό-
 λις ἐστὶ, καὶ ἔτι διαμνημονεύουσιν ὁροφάς τινας τῶν ἀρχαίων οὕσας. ἀσαπὲς γὰρ ὅλως τὸ ξύλον οὐλότατον δὲ τὴν ῥίζαν ἐστί· καὶ ἐκ ταύτης τὰ σπουδαιότατα ποιεῖ-
 ται τῶν ἔργων. τὰ δὲ ἀγάλματα γλύφουσιν ἐκ τῶνδε, κέδρων κυπαρίττου λωτοῦ πύξου· τὰ δ' ἐλάττω καὶ ἐκ τῶν ἐλαῖνων ριζῶν· ἀρραγεῖς γὰρ αὗται καὶ ὁμαλῶς πῶς σαρκώδεις. ταῦτα μὲν οὖν ιδιότητά τινα τόπων καὶ φύσεως καὶ χρείας ἀποδηλοῖ.

- τητι καὶ μανότητι καὶ ὑγρότητι καὶ ξηρότητι καὶ τὰ
 γλοιώδει καὶ σκληρότητι καὶ μαλακότητι ληπτέον. ἐνιο
 μὲν οὖν ἅμα σκληρὰ καὶ βαρέα καθάπερ πύξος καὶ δρυς
 ὅσα δὲ κραῦρα καὶ τῇ ξηρότητι σκληρότατα ταῦτ' οὐκ
 ἔχει βάρος. ἅπαντα δὲ τὰ ἄγρια τῶν ἡμέρων καὶ τὰ
 ἄρρενα τῶν θηλειῶν πυκνότερά τε καὶ σκληρότερα καὶ
 βαρύτερα καὶ τὸ ὅλον ἰσχυρότερα καθάπερ καὶ πρότεροι
 εἴπομεν. ὥς δ' ἐπὶ τὸ πᾶν καὶ τὰ ἀκαρπότερα τῶν καρ-
 πίων καὶ τὰ χεῖρω τῶν καλλικαρποτέρων· εἰ μὴ ποι
 καρπιμώτερον τὸ ἄρρεν ὥσπερ ἄλλα τέ φασι καὶ τῇ
 κυπάριττον καὶ τὴν κρανεΐαν. ἀλλὰ τῶν γε ἀμπέλων
 φανερώς αἱ ὀλιγοκαρπότεραι καὶ πυκνοφθαλμότεραι καὶ
 στερεώτεραι· καὶ μηλεῶν δὲ καὶ τῶν ἄλλων ἡμέρων.
- 2 ἀσαπῇ δὲ φύσει κυπάριττος κέδρος ἔβενος λωτός πύξος
 ἐλάα κότινος πεύκη ἑνδαδος ἀρία δρυς καρύα εὐβοϊκὴ.
 τούτων δὲ χρονιώτατα δοκεῖ τὰ κυπαρίττινα εἶναι· τὰ
 γοῦν ἐν Ἐφέσῳ, ἐξ ὧν αἱ θύραι τοῦ νεωστὶ νεῶ, τεθη-
 σαυρισμένα τέτταρας ἔκειτο γενεάς. μόνα δὲ καὶ σιλι-
 βηδόνα δέχεται, δι' ὃ καὶ τὰ σπουδαζόμενα τῶν ἔργων
 ἐκ τούτων ποιοῦσι. τῶν δὲ ἄλλων ἀσαπέστατον μετὰ
 τὰ κυπαρίττινα καὶ τὰ θυώδη τὴν συκάμινον εἶναι φασι
 καὶ ἰσχυρὸν ἅμα καὶ εὖεργον τὸ ξύλον· γίνεται δὲ τὸ
- 3 ξύλον καὶ παλαιούμενον μέλαν ὥσπερ λωτός. ἔτι δὲ
 ἄλλο πρὸς ἄλλο καὶ ἐν ἄλλῳ ἀσαπὲς, οἷον πετελέα μὲν ἐν
 τῷ ἀέρι, δρυς δὲ κατορυττομένη καὶ ἐν τῷ ὕδατι κατα-
 βρεχομένη· δοκεῖ γὰρ ὅλως ἀσαπὲς εἶναι· δι' ὃ καὶ εἰς
 τοὺς ποταμοὺς καὶ εἰς τὰς λίμνας ἐκ τούτων ναυπη-
 γοῦσιν· ἐν δὲ τῇ θαλάττῃ σήπεται. τὰ δὲ ἄλλα διαμέ-
 νει μᾶλλον ὅπερ καὶ εὖλογον ταριχενόμενα τῇ ἄλμῃ.
- 4 δοκεῖ δὲ καὶ ἡ ὀξύη πρὸς τὸ ὕδωρ ἀσαπὴς εἶναι καὶ βελ-
 τίων γίνεσθαι βρεχομένη. καὶ ἡ καρύα δὲ ἡ εὐβοϊκὴ
 ἀσαπὴς. φασὶ δὲ καὶ τὴν πεύκην ἐλάτης μᾶλλον ὑπὸ

τερηδόνος ἐσθίεσθαι· τὴν μὲν γὰρ εἶναι ξηρὰν, τὴν δὲ
 πεύκην ἔχειν γλυκύτητα καὶ ὅσῳ ἐνδαδωτέρα μᾶλλον·
 πάντα δ' ἐσθίεσθαι τερηδόνι πλήν κοτίνου καὶ ἐλάας·
 τὰ δὲ οὐ, διὰ τὴν πικρότητα. ἐσθίεται δὲ τὰ μὲν ἐν τῇ
 θαλάττῃ σηπόμενα ὑπὸ τερηδόνος τὰ δ' ἐν τῇ γῇ ὑπὸ
 σκωλήκων καὶ ὑπὸ θριπῶν· οὐ γὰρ γίνεται τερηδὼν
 ἀλλ' ἢ ἐν τῇ θαλάττῃ. ἔστι δὲ ἡ τερηδὼν τῷ μὲν μεγέ-
 θει μικρὸν κεφαλὴν δ' ἔχει μεγάλην καὶ ὀδόντας· οἱ δὲ 5
 θρίπες ὅμοιοι τοῖς σκώληξιν, ὑφ' ὧν τιτραίνεται κατὰ
 μικρὸν τὰ ξύλα. καὶ ἔστι ταῦτα εὐΐατα· πιττοκοπηθέντα
 γὰρ ὅταν εἰς τὴν θάλατταν ἐλκυσθῇ στέγει· τὰ δὲ ὑπὸ
 τῶν τερηδόνων ἀνίατα. τῶν δὲ σκωλήκων τῶν ἐν τοῖς
 ξύλοις οἱ μὲν εἰσιν ἐκ τῆς οἰκείας σήψεως οἱ δ' ἐντικτόν-
 των ἐτέρων· ἐντίκτει γὰρ ὥσπερ καὶ τοῖς δένδροις ὁ κε-
 ράστης καλούμενος, ὅταν τιτράνῃ καὶ κοιλάνῃ περιστρα-
 φεῖς ὥσπερ εἰς μυροδόχον. φεύγει δὲ τὰ τε ὀσμώδη καὶ
 πικρὰ καὶ σκληρὰ διὰ τὸ μὴ δύνασθαι τιτράναι καθάπερ
 τὴν πύξον. φασὶ δὲ καὶ τὴν ἐλάτην φλοῖσθεῖσαν ὑπὸ 6
 τὴν βλάστησιν ἀσαπῇ διαμένειν ἐν τῷ ὕδατι· φανερὸν
 δὲ γενέσθαι ἐν Φενεῷ τῆς Ἀρκαδίας ὅτε αὐτοῖς ἐλιμνώ-
 θη τὸ πεδίον φραχθέντος τοῦ βερέθρου· τότε γὰρ τὰς
 γεφύρας ποιοῦντες ἐλατίνας καὶ ὅταν ἐπαναβαίνῃ τὸ
 ὕδωρ ἄλλην καὶ ἄλλην ἐφιστάντες, ὥς ἐρράγη καὶ ἀπ-
 ῆλθε πάντα εὐρεθῆναι τὰ ξύλα ἀσαπῇ. τοῦτο μὲν οὖν 7
 ἐκ συμπτώματος. ἐν Τύλῳ δὲ τῇ νήσῳ τῇ περὶ τὴν Ἀρα-
 βίαν εἶναι τί φασὶ ξύλον ἐξ οὗ τὰ πλοῖα ναυπηγοῦνται·
 τοῦτο δὲ ἐν μὲν τῇ θαλάττῃ σχεδὸν ἄσηπτον εἶναι· δια-
 μένει γὰρ ἔτη πλείω ἢ διακόσια καταβυθιζόμενον· ἐὰν
 δὲ ἔξω χρόνιον μὲν θᾶπτον δὲ σήπεται. θαυμαστὸν δὲ
 καὶ ἕτερον λέγουσι, οὐδὲν δὲ πρὸς τὴν σῆψιν. εἶναι γὰρ
 τι δένδρον ἐξ οὗ τὰς βακτηρίας τέμνεσθαι, καὶ γίνεσθαι
 καλὰς σφόδρα ποικιλίαν τινὰ ἐχούσας ὁμοίαν τῷ τοῦ τί-

γριος δέσματι· βαρὺ δὲ σφόδρα τὸ ξύλον τοῦτο· ὅταν
 8 περ τὰ κεράμια. καὶ τὸ τῆς μυρίκης δὲ ξύλον οὐχ ὥσπερ
 ἐνταῦθα ἀσθενὲς ἀλλ' ἰσχυρὸν ὥσπερ πρίνινον ἢ καὶ
 ἄλλο τι τῶν ἰσχυρῶν. τοῦτο μὲν οὖν ἅμα μηνύει χώρας
 τε καὶ ἀέρος διαφορὰς καὶ δυνάμεις. τῶν δὲ ὁμογενῶν
 ξύλων οἷον δρυῖνων πευκίνων, ὅταν ταριχεύονται —
 ταριχεύουσι γὰρ οὐκ ἐν ἴσῳ βάθει πάντα δύνοντες τῆς
 θαλάττης, ἀλλὰ τὰ μὲν πρὸς αὐτῇ τῇ γῇ τὰ δὲ μικρὸν
 ἀνωτέρω τὰ δ' ἐν πλείονι βάθει· πάντων δὲ τὰ πρὸς
 τὴν ῥίζαν θάττον δύεται καθ' ὕδατος, καὶ ἐπινῇ μάλ-
 λον ῥέπει κάτω.

CAP. V. Ἔστι δὲ τὰ μὲν εὖεργα τῶν ξύλων τὰ δὲ
 δύσεργα· εὖεργα μὲν τὰ μαλακὰ καὶ πάντων μάλιστα
 φίλυρα· δύσεργα δὲ καὶ τὰ σκληρὰ καὶ τὰ ὀξώδη καὶ
 οὐκ ἔχοντα συστροφάς· δυσεργότατα δὲ ἄρια καὶ δρυς,
 ὥς δὲ κατὰ μέρος ὁ τῆς πεύκης ὄξος καὶ τῆς ἐλάτης. αἰεὶ δὲ
 τῶν ὁμογενῶν τὸ μαλακώτερον τοῦ σκληροτέρου κρεῖτ-
 τον· σαρκωδέστερον γάρ· καὶ εὐθὺ σκοποῦνται τὰς σα-
 νίδας οἱ τέκτονες οὕτως. τὰ δὲ μοχθηρὰ σιδήρια δύνα-
 ται τέμνειν τὰ σκληρὰ μᾶλλον τῶν μαλακῶν· ἀνίησι γὰρ
 ἐν τοῖς μαλακοῖς ὥσπερ ἐλέχθη περὶ τῆς φιλύρας, παρα-
 κονᾷ δὲ μάλιστα ταῦτα· δι' ὃ καὶ οἱ σκυτοτόμοι ποιοῦν-
 2 ται τοὺς πίνακας ἀχράδος. μήτραν δὲ πάντα μὲν ἔχειν
 φασὶν οἱ τέκτονες φανερὰν δ' εἶναι μάλιστα ἐν τῇ ἐλάτῃ·
 φαίνεσθαι γὰρ οἷον φλοιώδη τινὰ τὴν σύνθεσιν αὐτῆς
 τῶν κύκλων. ἐν ἐλάᾳ δὲ καὶ πύξῳ καὶ τοῖς τοιούτοις οὐχ
 ὁμοίως· δι' ὃ καὶ οὗ φασὶν τινες ἔχειν τῇ δυνάμει πύξον
 καὶ ἐλάαν· ἥκιστα γὰρ ἔλκεσθαι ταῦτα τῶν ξύλων. ἔστι
 δὲ τὸ ἔλκεσθαι τὸ συμπεριῦστασθαι κινουμένης τῆς μή-
 τρας. ξῆ γὰρ ὡς ἔοικεν ἐπὶ χρόνον πολὺν· δι' ὃ παντα-
 χόθεν μὲν ἅμα μάλιστα δ' ἐκ τῶν θυρωμάτων ἐξαιροῦ-

σιν ὅπως ἀστραβῇ ἤ· καὶ διὰ τοῦτο σχίζουσιν. ἄτοπον 3
 δ' ἂν δόξειεν ὅτι ἐν μὲν τοῖς ξύλοις τοῖς στρογγύλοις
 ἄλυπος ἡ μήτρα καὶ ἀκίνητος, ἐν δὲ τοῖς παρακινήθει-
 σιν εἰ μὴ ὅλως ἐξαιρεθῇ κινεῖ καὶ παραστρέφει· μᾶλ-
 λον γὰρ εἰκὸς γυμνωθεῖσαν ἀποθνήσκειν. ὅμως δὲ οἱ γε
 ἱστοὶ καὶ αἱ κεραταὶ ἐξαιρεθείσης ἀχρεῖοι. τοῦτο δὲ κατὰ
 συμβεβηκὸς, ὅτι χιτῶνας ἔχει πλείους, ἰσχυρότατον δὲ
 καὶ λεπτότατον δὲ τὸν ἔσχατον, ξηρότατον γὰρ, καὶ τοὺς
 ἄλλους ἀνὰ λόγον. ὅταν οὖν σχισθῇ περιαιρεῖται τὰ ξη-
 ρότατα. εἰ δ' ἡ μήτρα διὰ τὸ ξηρὸν σκεπτέον. διαστρέ- 4
 φει δὲ ἐλκομένη τὰ ξύλα καὶ ἐν τοῖς σχιστοῖς καὶ πριστοῖς
 ὅταν μὴ ὥς δεῖ πρίωσι· δεῖ γὰρ ὀρθὴν τὴν πρίσιν εἶναι
 καὶ μὴ πλαγίαν. οἶον οὔσης τῆς μήτρας ἐφ' ἣν τὸ α,
 μὴ παρὰ τὴν βγ τέμνειν, ἀλλὰ παρὰ τὴν βδ. φθείρεσθαι
 γὰρ οὕτω φασὶν ἐκείνως δὲ ζῆν. ὅτι δὲ πᾶν ξύλον ἔχει
 μήτραν ἐκ τούτων οἶονται· φανερόν γάρ ἐστι καὶ τὰ μὴ
 δοκοῦντα πάντ' ἔχειν οἶον πύξον λατὸν πρίνον. σημεῖον
 δέ· τοὺς γὰρ στροφίγγας τῶν θυρῶν τῶν πολυτελῶν
 ποιοῦσι μὲν ἐκ τούτων, συγγράφονται δὲ οἱ ἀρχιτέκτο-
 νες αὐτοὺς μὴ ἐκ μήτρας. ταῦτο δὲ τοῦτο σημεῖον καὶ
 ὅτι πᾶσα μήτρα ἔλκεται, καὶ αἱ τῶν σκληροτάτων ἄς δὴ
 τινες καρδίας καλοῦσι. παντὸς δὲ ὥς εἰπεῖν ξύλου σκλη- 5
 ροτάτη καὶ μανοτάτη ἡ μήτρα, καὶ αὐτῆς τῆς ἐλάτης·
 μανοτάτη μὲν οὖν ὅτι τὰς ἵνας ἔχει καὶ διὰ πολλοῦ καὶ
 τὸ σαρκῶδες τὸ ἀνὰ μέσον πολὺ· σκληροτάτη δὲ ὅτι καὶ
 αἱ ἵνες σκληρόταται καὶ τὸ σαρκῶδες· δι' ὃ καὶ οἱ ἀρχι-
 τέκτονες συγγράφονται παραιρεῖν τὰ πρὸς τὴν μήτραν
 ὅπως λάβωσι τοῦ ξύλου τὸ πυκνότατον καὶ μαλακώτα-
 τον. τῶν δὲ ξύλων τὰ μὲν σχιστὰ τὰ δὲ πελεκητὰ τὰ δὲ 6
 στρογγύλα· σχιστὰ μὲν ὅσα διαιροῦντες κατὰ τὸ μέσον
 πρίζουσι· πελεκητὰ δὲ ὅσων ἀποπελεκῶσι τὰ ἔξω· στρογ-
 γύλα δὲ δῆλον ὅτι τὰ ὅλως ἄψανστα. τούτων δὲ τὰ σχι-

στά μὲν ὅλως ἀρραγῇ διὰ τὸ γυμνωθεῖσαν τὴν μήτραν
ξηραίνεσθαι καὶ ἀποθνήσκειν· τὰ δὲ πελεκητὰ καὶ τὰ
στρογγύλα ῥήγνυται· μᾶλλον δὲ πολὺ τὰ στρογγύλα διὰ
τὸ ἐναπειλῆσθαι τὴν μήτραν· οὐδὲν γὰρ ὅτι τῶν ἀπάν-
των οὐ ῥήγνυται. τοῖς δὲ λωτίνοις καὶ τοῖς ἄλλοις οἷς
εἰς τοὺς στρόφιγγας χρῶνται πρὸς τὸ μὴ ῥήγνυσθαι
βόλβιτον περιπλάττουσιν ὅπως ἀναξηρανθῇ καὶ διαπνευ-
σθῇ κατὰ μικρὸν ἢ ἐκ τῆς μήτρας ὑγρότης. ἡ μὲν οὖν
μήτρα τοιαύτην ἔχει δύναμιν.

- CAP. VI. Βάρος δὲ ἐνεγκεῖν ἰσχυρὰ καὶ ἡ ἐλάτη καὶ
ἡ πεύκη πλάγῃαι τιθέμεναι· οὐδὲν γὰρ ἐνδιδοάσιν ὥς-
περ ἡ δρυς καὶ τὰ γεώδη ἄλλ' ἀντωθοῦσι· σημεῖον δὲ
ὅτι οὐδέποτε ῥήγνυνται καθάπερ ἐλάα καὶ δρυς ἀλλὰ
πρότερον σήπονται καὶ ἄλλως ἀπαυδῶσιν. ἰσχυρὸν δὲ
καὶ ὁ φοῖνιξ· ἀνάπαλιν γὰρ ἡ κάμψις ἢ τοῖς ἄλλοις γί-
νεται· τὰ μὲν γὰρ εἰς τὰ κάτω κάμπτεται ὁ δὲ φοῖνιξ εἰς
τὰ ἄνω. φασὶ δὲ καὶ τὴν πεύκην καὶ τὴν ἐλάτην ἀντω-
θεῖν. τὸ δὲ τῆς εὐβοϊκῆς καρύας, γίνεται γὰρ μέγα καὶ
χρῶνται πρὸς τὴν ἔρψιν, ὅταν μέλλῃ ῥήγνυσθαι ψοφεῖν
ὥστε προαισθάνεσθαι πρότερον· ὅπερ καὶ ἐν Ἀντάν-
δρῳ συνέπεσεν ἐν τῷ βαλανείῳ καὶ πάντες ἐξεπήδησαν.
- 2 ἰσχυρὸν δὲ καὶ τὸ τῆς συκῆς πλὴν εἰς ὀρθόν. ἡ δὲ ἐλάτη
μάλιστα ὥς εἰπεῖν ἰσχυρόν. πρὸς δὲ τὰς τῶν τεκτόνων
χρείας ἐχέκολλον μὲν μάλιστα ἡ πεύκη διὰ τε τὴν μανό-
τητα καὶ τὴν εὐθυπορίαν· οὐδὲ γὰρ ὅλως οὐδὲ ῥήγνυ-
σθαί φασιν ἐὰν κολληθῇ. εὐτορνότατον δὲ φιλύκη, καὶ
ἡ λευκότης ὥσπερ ἡ τοῦ κηλάστρου. τῶν δὲ ἄλλων ἡ
φίλυρα· τὸ γὰρ ὅλον εὖεργον ὥσπερ ἐλέχθη διὰ μαλα-
κότητα. εὐκάμπα δὲ ὥς μὲν ἀπλῶς εἰπεῖν ὅσα γλίσχρα.
διαφέρειν δὲ δοκεῖ συκάμιнос καὶ ἐρινεὸς δι' ὃ καὶ τὰ
ἱκρία καὶ τὰς στεφάνας καὶ ὅλως ὅσα περὶ τὸν κόσμον
- 3 ἐκ τούτων ποιοῦσι. εὐπρίστα δὲ καὶ εὐσχίστα τὰ ἐνικμό-

τερα τῶν πάμπαν ξηρῶν· τὰ μὲν γὰρ παύονται τὰ δὲ ἴστανται· τὰ δὲ χλωρὰ λίαν συμμύει καὶ ἐνέχεται ἐν τοῖς ὁδοῦσι τὰ πρίσματα καὶ ἐμπλάττει, δι' ὃ καὶ παραλλάττουσιν ἀλλήλων τοὺς ὁδόντας ἵνα ἐξάγῃται. ἔστι δὲ καὶ δυστροπητότερα τὰ λίαν χλωρὰ· βραδέως γὰρ ἀναφέρεται τὰ ἐκτροπήματα διὰ τὸ βαρέα εἶναι· τῶν δὲ ξηρῶν ταχέως καὶ εὐθύς ὁ ἀῆρ ἀναθερμαινόμενος ἀναδίδωσι· πάλιν δὲ τὰ λίαν ξηρὰ διὰ τὴν σκληρότητα δύσπριστα· καθάπερ γὰρ ὄστρακον συμβαίνει πρίειν, δι' ὃ καὶ τρυπῶντες ἐπιβρέχουσιν. εὐπελεκητότερα δὲ καὶ 4 εὐτορνότερα καὶ εὐξωώτερα τὰ χλωρὰ· προσκάθηται τε γὰρ τὸ τορνευτήριον μᾶλλον καὶ οὐκ ἀποπηδᾷ. καὶ ἡ πελέκησις τῶν μαλακωτέρων ῥάων καὶ ἡ ξέσις δὲ ὁμοίως καὶ ἔτι λειοτέρᾳ. ἰσχυρότατον δὲ καὶ ἡ κρανεΐα, τῶν δὲ ἄλλων οὐχ ἥκιστα ἡ πτελέα, δι' ὃ καὶ τοὺς στροφείας ὥσπερ ἐλέχθη ταῖς θύραις πτελεῖνους ποιοῦσιν. ὑγρότατον δὲ μελία καὶ ὀξύη· καὶ γὰρ τὰ κλινάρια τὰ ἐνδιδόντα ἐκ τούτων.

CAP. VII. Ὅλως δὲ πρὸς ποῖα τῆς ὕλης ἐκάστη χρησίμη καὶ ποῖα ναυπηγήσιμος καὶ οἰκοδομικῇ, πλείστη γὰρ αὕτη ἡ χρεΐα καὶ ἐν μεγίστοις, πειρατέον εἰπεῖν, ἀφορίζοντα καθ' ἕκαστον τὸ χρήσιμον. ἐλάτη μὲν οὖν καὶ πεύκη καὶ κέδρος ὥς ἀπλῶς εἰπεῖν ναυπηγήσιμα· τὰς μὲν γὰρ τριήρεις καὶ τὰ μακρὰ πλοῖα ἐλάτινα ποιοῦσι διὰ κουφότητα, τὰ δὲ στοργγύλα πεύκινα διὰ τὸ ἀσαπές· ἐνιοὶ δὲ καὶ τὰς τριήρεις διὰ τὸ μὴ εὐπορεῖν ἐλάτης. οἱ δὲ κατὰ Συρίαν καὶ Φοινίκην ἐκ κέδρου· σπανίζουσι γὰρ καὶ πεύκης. οἱ δ' ἐν Κύπρῳ πίτυος· ταύτην γὰρ ἡ νῆσος ἔχει καὶ δοκεῖ κρείττων εἶναι τῆς πεύκης. καὶ τὰ μὲν ἄλλα ἐκ τούτων· τὴν δὲ τρόπιν τριήρει 2 μὲν δρυῖνην ἵνα ἀντέχῃ πρὸς τὰς νεωλκίας ταῖς δὲ ὀλκάσι πευκίνην· ὑποτιθέασι δ' ἔτι καὶ δρυῖνην ἐπ' αὖν

- νεωλκῶσι, ταῖς δ' ἐλάττωσιν ὀξυῦνῃν· καὶ ὅλως ἐκ τούτου τὸ χέλυσμα. οὐχ ἄπτεται δὲ οὐδὲ κατὰ τὴν κόλλησιν ὁμοίως τὸ δρυῖνον τῶν πευκίνων καὶ ἐλατίνων· τὰ μὲν γὰρ πυκνὰ τὰ δὲ μανὰ καὶ τὰ μὲν ὅμοια τὰ δ' οὐ. δεῖ δὲ ὁμοιοπαθῆναι εἶναι τὰ μέλλοντα συμφύεσθαι καὶ μὴ
- 3 ἐναντία καταπεφανεῖ λίθον καὶ ξύλον. ἡ δὲ τορνεῖα τοῖς μὲν πλοίοις γίνεται συκαμίνου μελίας πτελέας πλατάνου· γλισχρότητα γὰρ ἔχειν δεῖ καὶ ἰσχύν. χειρίστη δὲ ἡ τῆς πλατάνου· ταχὺ γὰρ σήπεται. ταῖς δὲ τριήρεσιν ἐνιοὶ καὶ πιτυῖνας ποιοῦσι διὰ τὸ ἐλαφρόν. τὸ δὲ στερέωμα πρὸς ᾧ τὸ χέλυσμα καὶ τὰς ἐπωτίδας μελίας καὶ συκαμίνου καὶ πτελέας· ἰσχυρὰ γὰρ δεῖ ταῦτ' εἶναι.
- 4 ναυπηγήσιμος μὲν οὖν ὕλη σχεδὸν αὕτη. οἰκοδομικὴ δὲ πολλῷ πλείων, ἐλάτη τε καὶ πεύκη καὶ κέδρος ἔτι κυπάριστος δρυς καὶ ἄρκευθος· ὥς δ' ἀπλῶς εἰπεῖν πᾶσα χρησίμη πλὴν εἴ τις ἀσθενὴς πάμπαν· οὐκ εἰς ταὐτὸ γὰρ πᾶσαι καθάπερ οὐδ' ἐπὶ τῆς ναυπηγίας. αἱ δ' ἄλλαι πρὸς τὰ ἴδια τῶν τεχνῶν οἷον σκευὴ καὶ ὄργανα καὶ εἴ τι τοιοῦτον ἕτερον. πρὸς πλείστα δὲ σχεδὸν ἡ ἐλάτη παρέχεται χρεῖαν· καὶ γὰρ πρὸς τοὺς πίνακας τοὺς γραφομένους. τεκτονικῇ μὲν οὖν ἡ παλαιοτάτη κρατίστη ἐὰν ἢ ἀσαπής· εὐθετεῖ γὰρ ὥς εἰπεῖν πᾶσι χρῆσθαι· ναυπηγικῇ δὲ διὰ τὴν κάμψιν ἐνικμοτέρᾳ ἀναγκαῖον· ἐπεὶ πρὸς γε τὴν κόλλησιν ἡ ξηροτέρα συμφέρει. ἴσταται γὰρ καινὰ τὰ ναυπηγούμενα καὶ ὅταν συμπαγῇ καθελκυσθέντα συμμύει καὶ στέγει πλὴν ἐὰν μὴ παντάπασιν ἐξικμασθῇ· τότε δὲ οὐ δέχεται κόλλησιν ἢ οὐχ
- 5 ὁμοίως. δεῖ δὲ καὶ καθ' ἕκαστον λαμβάνειν εἰς ποῖα χρήσιμός ἐστιν. ἐλάτη μὲν οὖν καὶ πεύκη καθάπερ εἴρηται καὶ πρὸς ναυπηγίαν καὶ πρὸς οἰκοδομίαν καὶ ἔτι πρὸς ἄλλα τῶν ἔργων, εἰς πλείω δὲ ἡ ἐλάτη. πίτυς δὲ χρωῖνται μὲν εἰς ἄμφω καὶ οὐχ ἥττον εἰς ναυπηγίαν, οὐ μὴν

ἀλλὰ ταχὺ διασήμεται. δρυὺς δὲ πρὸς οἰκοδομίαν καὶ
 πρὸς ναυπηγίαν ἔτι τε πρὸς τὰ κατὰ γῆς κατορυττόμενα.
 φίλυρα δὲ πρὸς τὰ σανιδώματα τῶν μακρῶν πλοίων καὶ
 πρὸς κιβώτια καὶ πρὸς τὴν τῶν μέτρων κατασκευήν.
 ἔχει δὲ καὶ τὸν φλοιὸν χρήσιμον πρὸς τε τὰ σχοινία καὶ
 πρὸς τὰς κίστας· ποιοῦσι γὰρ ἐξ αὐτῆς. σφένδαμνός τε 6
 καὶ ξυγία πρὸς κλινοπηγίαν καὶ πρὸς τὰ ξυγὰ τῶν λο-
 φούρων. μίλος δὲ εἰς παρακολλήματα κιβώτοις καὶ ὑπο-
 βάθροις καὶ ὅλως τοῖς τοιούτοις. πρῖνος δὲ πρὸς ἄξο-
 νας ταῖς μονοστροφοῖς ἀμάξαις καὶ εἰς ξυγὰ λύραις καὶ
 ψαλτηρίοις. ὀξύη δὲ πρὸς ἀμαξοπηγίαν καὶ διφροπηγίαν
 τὴν εὐτελῆ. πελέα δὲ πρὸς θυροπηγίαν καὶ γαλεάγρας·
 χρῶνται δὲ καὶ εἰς τὰ ἀμαξικὰ μετρίως. πηδός δὲ εἰς
 ἄξονάς τε ταῖς ἀμάξαις καὶ εἰς ἔλληθρα τοῖς ἀρότροις.
 ἀνδράχλη δὲ ταῖς γυναιξὶν εἰς τὰ περὶ τοὺς ἰστούς. ἄρ-
 κευθος δὲ εἰς τεκτονίας καὶ εἰς τὰ ὑπαίθρια καὶ εἰς τὰ
 κατορυττόμενα κατὰ γῆς διὰ τὸ ἄσαπές. ὥσανύτως δὲ καὶ 7
 ἡ εὐβοϊκὴ καρύα, καὶ πρὸς γε τὴν κατόρυξιν ἔτι μᾶλλον
 ἄσαπής. πύξω δὲ χρῶνται μὲν πρὸς ἔνια, οὐ μὴν ἀλλ'
 ἢ γε ἐν τῷ Ὀλύμπῳ γινομένη διὰ τὸ βραχεῖά τε εἶναι
 καὶ ὀξώδης ἀχρεῖος. τερμίνθω δὲ οὐδὲν χρῶνται πλὴν
 τῷ καρπῷ καὶ τῇ ῥητίνῃ. οὐδὲ φιλύκη πλὴν τοῖς προ-
 βάτοις· αἰεὶ γάρ ἐστι δασεῖα. τῇ δὲ ἀφάρκῃ εἰς χάρακας
 τε καὶ τὸ καίειν. κηλάστρω δὲ καὶ σημύδα πρὸς βακτη-
 ρίας. ἔνιοι δὲ καὶ δάφνη· τὰς γὰρ γεροντικὰς καὶ κού-
 φας ταύτης ποιοῦσιν. ἰτέα δὲ πρὸς τε τὰς ἀσπίδας καὶ
 τὰς κίστας καὶ τὰ κανᾶ καὶ τᾶλλα. προσαναλαβεῖν δὲ
 ἐστὶ καὶ τῶν ἄλλων ἕκαστον ὁμοίως. διήρηται δὲ καὶ 8
 πρὸς τὰ τεκτονικὰ τῶν ὀργάνων ἕκαστα κατὰ τὴν χρεῖαν·
 οἶον σφυρίον μὲν καὶ τερέτριον ἄριστα μὲν γίνεται κο-
 τίνου· χρῶνται δὲ καὶ πυξίνοις καὶ πετεῖνοις καὶ με-
 λεῖνοις· τὰς δὲ μεγάλας σφύρας πιτυῖνας ποιοῦσιν.

ὁμοίως δὲ καὶ τῶν ἄλλων ἕκαστον ἔχει τινὰ τάξιν. καὶ ταῦτα μὲν αἱ χρεῖαι διαιροῦσιν.

- CAP. VIII. Ἐκάστη δὲ τῆς ὕλης ὥσπερ καὶ πρότερον ἐλέχθη διαφέρει κατὰ τοὺς τόπους· ἐνθα μὲν γὰρ λωτὸς ἐνθα δὲ κέδρος γίνεται θαυμαστὴ καθάπερ καὶ περὶ Συρίαν· ἐν Συρίᾳ γὰρ ἐν τε τοῖς ὄρεσι διαφέροντα γίνεται τὰ δένδρα τῆς κέδρου καὶ τῷ ὕψει καὶ τῷ πάχει· τηλικαῦτα γὰρ ἐστὶν ὥστ' ἐνία μὲν μὴ δύνασθαι τρεῖς ἄνδρας περιλαμβάνειν· ἐν τε τοῖς παραδείσοις ἔτι μείζω καὶ καλλίω. φαίνεται δὲ καὶ ἐάν τις ἔᾳ καὶ μὴ τέμνη τόπον οἰκεῖον ἕκαστον ἔχον γίνεσθαι θαυμαστὸν τῷ μήκει καὶ πάχει. ἐν Κύρῳ γοῦν οὐκ ἔτεμνον οἱ βασιλεῖς ἅμα μὲν τηροῦντες καὶ ταμιευόμενοι ἅμα δὲ καὶ διὰ τὸ δυσκόμιστον εἶναι. μῆκος μὲν ἦν τῶν εἰς τὴν ἐνδεκῆρην τὴν Δημητρίου τμηθέντων τρισκαιδεκαόργυιον, αὐτὰ δὲ τὰ ξύλα τῷ μήκει θαυμαστὰ καὶ ἄοζα καὶ λεῖα. μέγιστα δὲ καὶ παρὰ πολὺν τὰ ἐν τῇ Κύρῳ φασὶν εἶναι· τῶν γὰρ ἐν τῇ Λατίνῃ καλῶν γινομένων ὑπερβολῇ καὶ τῶν ἐλατίνων καὶ τῶν πευκίνων — μείζω γὰρ ταῦτα καὶ καλλίω τῶν ἰταλικῶν — οὐδὲν εἶναι πρὸς τὰ ἐν τῇ
- 2 Κύρῳ. πλεῦσαι γὰρ ποτε τοὺς Ῥωμαίους βουλομένους κατασκευάσασθαι πόλιν ἐν τῇ νήσῳ πέντε καὶ εἴκοσι ναυσὶ καὶ τηλικούτου εἶναι τὸ μέγεθος τῶν δένδρων ὥστε εἰσπλέοντας εἰς κόλπους τινὰς καὶ λιμένας διασχισθεῖσι τοῖς ἰστοῖς ἐπικινδυνεῦσαι. καὶ ὅλως δὲ πᾶσαν τὴν νῆσον δασεῖαν καὶ ὥσπερ ἡγρωμένην τῇ ὕλῃ· δι' ὃ καὶ ἀποστῆναι τὴν πόλιν οἰκίζειν· διαβάντας δὲ τινὰς ἀποτεμέσθαι πάμπολυ πλῆθος ἐκ τόπου βραχέος ὥστε τηλικαύτην ποιῆσαι σχεδίαν ἣ ἐχρήσατο πεντήκοντα ἰστίοις· οὐ μὲν ἀλλὰ διαπεσεῖν αὐτὴν ἐν τῷ πελάγει. Κύρνος μὲν οὖν εἴτε διὰ τὴν ἄνεσιν εἴτε καὶ τὸ ἔδαφος
- 3 καὶ τὸν ἀέρα πολὺν διαφέρει τῶν ἄλλων. ἡ δὲ τῶν Λατί-

νων ἔφυδρος πᾶσα· καὶ ἡ μὲν πεδεινὴ δάφνην ἔχει καὶ μυρρίνους καὶ ὀξύην θαυμαστήν· τηλικαῦτα γὰρ τὰ μήκη τέμνουσι ὥστ' εἶναι διανεκῶς τῶν τυρρηνίδων ὑπὸ τὴν τρόπιν· ἡ δὲ ὄρεινὴ πεύκην καὶ ἐλάτην. τὸ δὲ Κιρκαιῖον καλούμενον εἶναι μὲν ἄκραν ὑψηλὴν δασεῖαν δὲ σφόδρα καὶ ἔχειν δρυὶν καὶ δάφνην πολλὴν καὶ μυρρίνους. λέγειν δὲ τοὺς ἐγχωρίους ὥς ἐνταῦθα ἡ Κίρκη κατῴκει καὶ δεικνύναι τὸν τοῦ Ἑλπήνορος τάφον ἐξ οὗ φύονται μυρρίναι καθάπερ αἱ στεφανώτιδες τῶν ἄλλων ὄντων μεγάλων μυρρίνων. τὸν δὲ τόπον εἶναι καὶ τοῦτον νέαν πρόσθεσιν καὶ πρότερον μὲν οὖν νῆσον εἶναι τὸ Κιρκαιῖον, νῦν δὲ ὑπὸ ποταμῶν τινων προσκεχώσθαι καὶ εἶναι ἡλίονα. τῆς δὲ νήσου τὸ μέγεθος περὶ ὄγδοήκοντα σταδίους. καὶ τὰ μὲν τῶν τόπων ἴδια πολλὴν ἔχει διαφορὰν ὥσπερ εἴρηται πολλάκις.

CAP. IX. Τὸ δὲ καὶ πρὸς τὴν πύρωσιν πῶς ἐκάστη τῆς ὕλης ἔχει λεκτέον ὁμοίως καὶ πειρατέον λαβεῖν. ἄνθρακες μὲν οὖν ἄριστοι γίνονται τῶν πυκνοτάτων οἷον ἀρίας δρυὸς κομάρου· στερεώτατοι γὰρ ὥστε πλεῖστον χρόνον ἀντέχουσι καὶ μάλιστα ἰσχύουσι, δι' ὃ καὶ ἐν τοῖς ἀργυρείοις τούτοις χρῶνται πρὸς τὴν πρώτην τούτων ἔψησιν. χεῖριστοι δὲ τούτων οἱ δρυῖνοι· γεωδέστατοι γὰρ· χεῖρους δὲ καὶ οἱ τῶν πρεσβυτέρων τῶν νέων, καὶ μάλιστα οἱ τῶν γερανδρῶν διὰ ταυτό· ξηρότατοι γὰρ δι' ὃ καὶ πηδῶσι καίόμενοι· δεῖ δὲ ἐνικμον εἶναι. βέλ- 2
τιστοι δὲ οἱ τῶν ἐν ἀκμῇ καὶ μάλιστα οἱ τῶν κολοβῶν· συμμέτρως γὰρ ἔχουσι τῷ πυκνῷ καὶ γεώδει καὶ τῷ ὑγρῷ· βελτίους δὲ καὶ ἐκ τῶν εὐείλων καὶ ξηρῶν καὶ προσβόρρων ἢ ἐκ τῶν παλισκίων καὶ ὑγρῶν καὶ πρὸς νότον· καὶ εἰ ἐνικμοτέρας ὕλης, πυκνῆς· ὑγροτέρα γὰρ ἢ πυκνὴ. καὶ ὅλως ὅσα ἢ φύσει ἢ διὰ τὸν τόπον ξηρότερον πυκνότερα ἐξ ἀπάντων βελτίω διὰ τὴν αὐτὴν αἰ-

- τῖαν. χρεῖα δὲ ἄλλων ἄλλη· πρὸς ἓνια γὰρ ζητοῦσι τοὺς
 μαλακοὺς οἶον ἐν τοῖς σιδηρεῖοις τοὺς τῆς καρύας τῆς
 εὐβοϊκῆς, ὅταν ἤδη κεκαυμένος ἦ καὶ ἐν τοῖς ἀργυρεῖοις
 3 τοὺς πιτυῖνους. χρῶνται δὲ καὶ αἱ τέχναι τούτοις. ζη-
 τοῦσι δὲ καὶ οἱ χαλκεῖς τοὺς πευκίνους μᾶλλον ἢ δρυῖ-
 νους· καίτοι ἀσθενέστεροι ἄλλ' εἰς τὴν φύσησιν ἀμεί-
 νους ὥς ἦσσαν καταμαραινόμενοι· ἔστι δὲ ἡ φλόξ ὀξυ-
 τέρα τούτων. τὸ δὲ ὅλον ὀξυτέρα φλόξ καὶ ἡ τούτων
 καὶ ἡ τῶν ξύλων τῶν μανῶν καὶ κούφων καὶ ἡ τῶν αὖων·
 ἡ δ' ἐκ τῶν πυκνῶν καὶ χλωρῶν νωθεστέρα καὶ παχυ-
 τέρα· πασῶν δὲ ὀξυτάτη ἡ ἐκ τῶν ὑλημάτων· ἀνθρακες
 δὲ ὅλως οὐ γίνονται διὰ τὸ μὴ ἔχειν τὸ σωματῶδες.
 4 τέμνουσι δὲ καὶ ζητοῦσι εἰς τὰς ἀνθρακιὰς τὰ εὐθέα καὶ
 τὰ λεῖα· δεῖ γὰρ ὥς πυκνότατα συνθεῖναι πρὸς τὴν
 κατάπνιξιν. ὅταν δὲ περιαλείψωσι τὴν κάμινον ἑξά-
 πτουσιν παρὰ μέρος παρακεντοῦντες ὀβελίσκοις. εἰς μὲν
 5 τὴν ἀνθρακιὰν τὰ τοιαῦτα ζητοῦσι. δύσκαπνα δὲ τῷ γέ-
 νει μὲν ὅλως τὰ ὑγρά· καὶ τὰ χλωρὰ διὰ τοῦτο δύσκα-
 πνα. λέγω δὲ τὰ ὑγρά τὰ ἔλεια οἶον πλάτανον ἰτέαν λεύ-
 κην αἰγείρον· ἐπεὶ καὶ ἡ ἄμπελος ὅτε ὑγρά δύσκαπνος.
 ἐκ δὲ τῆς ιδίας φύσεως ὁ φοῖνιξ ὃν δὴ καὶ μάλιστά τινες
 ὑπειλήφασιν δύσκαπνον· ὅθεν καὶ Χαιρήμων ἐποίησε
 „τοῦ τε δυσκαπνοτάτου φοίνικος ἐκ γῆς ῥιζοφοιτήτους
 φλέβας.“ δριμύτατος δὲ ὁ καπνὸς συκῆς καὶ ἐρινεοῦ
 καὶ εἴ τι ἄλλο ὁπῶδες· αἰτία δὲ ἡ ὑγρότης· φλοῖσθέντα
 δὲ καὶ ἀποβρεχθέντα ἐν ὕδατι ἐπιρρύτερ καὶ μετὰ ταῦτα
 ξηρανθέντα πάντων ἀκαπνότετα καὶ φλόγα μαλακωτά-
 την ἀνίσχουσιν ἅτε καὶ τῆς οἰκείας ὑγρότητος ἐξηρημένης.
 δριμεῖα δὲ καὶ ἡ τέφρα καὶ ἡ κονία ἡ ἀπ' αὐτῶν. μάλι-
 6 στα δέ φασιν τὴν ἀπὸ τῆς ἀμυγδαλῆς. πρὸς δὲ τὰς καμι-
 νίας καὶ τὰς ἄλλας τέχνας ἄλλη ἄλλοις χρησίμη. ἐμπυ-
 ρεύεσθαι δὲ ἄριστα συκῇ καὶ ἐλάᾳ· συκῇ μὲν ὅτι γλί-

σχρον τε καὶ μανὸν ὥστε ἔλκει τε καὶ οὐ δίδεισιν· ἐλάα
 δὲ ὅτι πυκνὸν καὶ λιπαρόν. πυρεῖα δὲ γίνεται μὲν ἐκ
 πολλῶν, ἄριστα δὲ ὥς φησι Μενέστωρ ἐκ κιττοῦ· τά-
 χιστα γὰρ καὶ πλείστον ἀναπνεῖ. πυρεῖον δὲ φασιν ἄρι-
 στον μὲν ἐκ τῆς ἀθραγένης καλουμένης ὑπὸ τινων·
 τοῦτο δ' ἐστὶ δένδρον ὁμοιον τῇ ἀμπέλῳ καὶ τῇ οἰνάνθῃ
 τῇ ἀγρίᾳ· ὥσπερ ἐκεῖνα καὶ τοῦτο ἀναβαίνει πρὸς τὰ
 δένδρα. δεῖ δὲ τὴν ἐσχάραν ἐκ τούτων ποιεῖν τὸ δὲ τρύ- 7
 πανον ἐκ δάφνης· οὐ γὰρ ἐκ ταύτου τὸ ποιοῦν καὶ πά-
 σχον, ἀλλ' ἕτερον εὐθὺ δεῖ κατὰ φύσιν καὶ τὸ μὲν δεῖ
 παθητικὸν εἶναι τὸ δὲ ποιητικόν. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ἐκ
 τοῦ αὐτοῦ γίνεται καὶ ὥς γέ τινες ὑπολαμβάνουσιν οὐ-
 δὲν διαφέρει. γίνεται γὰρ ἐκ ῥάμνου καὶ πρίνου καὶ
 φιλύρας καὶ σχεδὸν ἐκ τῶν πλείστων πλὴν ἐλάας· ὃ καὶ
 δοκεῖ ἄτοπον εἶναι· καὶ γὰρ σκληρότερον καὶ λιπαρόν
 ἢ ἐλάα· τοῦτο μὲν οὖν ἀσύμμετρον ἔχει δῆλον ὅτι τὴν
 ὑγρότητα πρὸς τὴν πύρωσιν. ἀγαθὰ δὲ τὰ ἐκ ῥάμνου·
 ποιεῖ δὲ τοῦτο καὶ τὴν ἐσχάραν χρηστὴν· πρὸς γὰρ τῷ
 ξηρᾷ καὶ ἄχυμον εἶναι δεῖ καὶ μανοτέραν ἢ τρίψις
 ἰσχύη, τὸ δὲ τρύπανον ἀπαθέστερον· δι' ὃ τὸ τῆς δάφνης
 ἄριστον· ἀπαθὲς γὰρ ὃν ἐργάζεται τῇ δριμύτητι. πάντα
 δὲ τὰ πυρεῖα βορείοις μὲν θᾶπτον καὶ μᾶλλον ἐξάπτεται
 νοτίοις δὲ ἥττον· καὶ ἐν μὲν τοῖς μετεώροις μᾶλλον ἐν
 δὲ τοῖς κοίλοις ἥττον. ἀνίει δὲ τῶν ξύλων τὰ κέδρινα 8
 καὶ ἀπλῶς ὦν ἐλαιώδης ἢ ὑγρότης· δι' ὃ καὶ τὰ ἀγάλ-
 ματὰ φασιν ἰδίειν ἐνίοτε· ποιοῦσι γὰρ ἐκ τούτων. ὃ δὲ
 καλοῦσιν οἱ μάντις Εἰλειθυίας ἄφεδρον ὑπὲρ οὗ καὶ
 ἐκθύονται, πρὸς τοῖς ἐλατίνοις γίνεται συνισταμένης
 τινὸς ὑγρότητος, τῷ σχήματι μὲν στρογγύλον μέγεθος
 δὲ ἡλίκον ἄπιον ἢ καὶ μικρῷ μείζον ἢ ἑλαττον. ἐκβλα-
 στάνει δὲ μάλιστα τὰ ἐλάϊνα καὶ ἀργὰ κείμενα καὶ εἰρ-
 γασμένα πολλάκις, ἐὰν ἰκμάδα λαμβάνῃ καὶ ἔχη τόπον

νοτερόν· ὥσπερ ἤδη τις στροφεὺς τῆς θύρας ἐβλάστησε καὶ εἰς κυλίκιον πλίνθινον τεθεῖσα κώπη ἐν πῇλῳ.

ΘΕΟΦΡΑΣΤΟΥ ΠΕΡΙ ΦΥΤΩΝ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΟ Ζ.

CAP. I. Περὶ μὲν οὖν δένδρων καὶ θάμνων εἴρηται πρότερον· ἐπόμενον δ' εἰπεῖν περὶ τε τῶν φρυγανικῶν καὶ ποιωδῶν καὶ εἴ τινες ἐν τούτοις ἕτεραι συμπεριλαμβάνονται φύσεις· οἷον ἢ γε σιτηρὰ ποιώδης ἐστί. πρῶτον δὲ λέγωμεν περὶ τῆς φρυγανικῆς· αὕτη γὰρ ἐγγυτέρω τῶν προειρημένων διὰ τὸ ξυλώδης εἶναι. πανταχοῦ μὲν οὖν ἴσως αἰεὶ τὸ ἄγριον τοῦ ἡμέρου πλεῖον, εἰ δὲ μὴ περὶ γε τὴν φρυγανικὴν οὐσίαν· ὀλίγον γὰρ τὸ ἡμέρον αὐτῆς, ὅπερ σχεδὸν ἐν τοῖς στεφανωτικοῖς ἐστὶν οἷον ῥοδωνία ἰωνία διόσανθος ἀμάρακος ἡμεροκαλλῆς, ἔτι δὲ ἔρπυλλος σισύμβριον ἐλένιον ἀβρότονον. ἅπαντα γὰρ ταῦτα ξυλώδη καὶ μικρόφυλλα δι' ὃ καὶ

2 φρυγανικά. καὶ ἐπὶ τῶν λαχανηρῶν δ' ὁμοίως οἷον ῥάφανος πήγανον καὶ ὅσα παραπλήσια τούτοις ἐστίν. ὑπὲρ ὧν οὐχ ἦττον ἴσως ἀρμόττει κατὰ τὴν οἰκείαν προσηγορίαν εἰπεῖν ὅταν περὶ στεφανωμάτων καὶ λαχάνων ποιῶμεθα μνεῖαν. νῦν δὲ πρῶτον περὶ τῶν ἀγρίων λέγωμεν. ἐστὶν αὐτῶν εἶδη καὶ γένη πλείω ἃ δεῖ διαριεῖν καὶ τοῖς καθ' ἕκαστον εἶδεσι καὶ τοῖς ὅλοις γένεσι. μεγίστην δ' ἂν τις λάβοι διαφορὰν τῶν ὅλων γενῶν ὅτι τὰ μὲν ἀνάκανθα τὰ δὲ ἀκανθώδη τυγχάνει. πάλιν δ' ἐν

3 ὧν καθ' ἑκάτερα πειρατέον εἰπεῖν. τῶν ἀκανθικῶν δὴ τὰ μὲν ἀπλῶς εἰσιν ἀκανθαι ὥσπερ ἀσφάραγος καὶ σκορπίος· οὐ γὰρ ἔχουσι φύλλον οὐδὲν παρὰ τὴν ἀκανθαν.

τὰ δὲ φυλλάκανθα καθάπερ ἄκανος ἡρύγγιον κνηκος·
ταῦτα γὰρ καὶ τὰ τοιαῦτα ἐπὶ τῶν φύλλων ἔχει τὴν ἄκαν-
θαν δι' ὃ καὶ φυλλάκανθα καλεῖται. τὰ δὲ καὶ παρὰ τὴν
ἄκανθαν ἕτερον ἔχει φύλλον ὥσπερ ἡ ὀνωνὶς καὶ ὁ τρί-
βολος καὶ ὁ φέως ὃν δὴ τινες καλοῦσι στοιβήν. ὁ δὲ τρί-
βολος καὶ περικαρπιάκανθος ἐστίν· ἔχει γὰρ ἀκάνθας
ἐν τῷ περικαρπίῳ, δι' ὃ καὶ τοῦτο ἴδιον πρὸς ἅπαντα
ὥς εἰπεῖν· ἐπεὶ πορθάκανθά γε πολλὰ καὶ τῶν δέν-
δρων καὶ τῶν θαμνωδῶν ἐστίν οἷον ἀχράς ῥόα παλίου-
ρος βάτος ῥοδωνία κάππαρις. ἐν μὲν οὖν τοῖς ἀκανθι-
κοῖς ταύτας ἂν τις ὥς εἰπεῖν τύπῳ λάβοι τὰς διαφοράς.
ἐν δὲ τοῖς ἀνακάνθοις οὐκ ἐστίν οὕτως διαλαβεῖν τοῖς 4
γένεσιν· ἡ γὰρ τῶν φύλλων ἀνωμαλία μεγέθει καὶ μι-
κρότητι καὶ σχήμασιν ἄπειρος καὶ ἀσαφής· ἀλλὰ δεῖ
πειρᾶσθαι κατ' ἄλλον τρόπον διαιρεῖν. πλείω δέ ἐστι τὰ
γένη τὰ τούτων καὶ διαφορὰς ἔχοντα μεγάλας, οἷον κί-
σθος μήλωθρον ἐρευθεδανὸν σπείραια κνέωρον ὀρίγα-
νος θύμβρα σφάκος ἐλελίσφακος πράσιον κόνυζα μελισ-
σόφυλλον ἕτερα τοιαῦτα· πρὸς τούτοις ἔτι τὰ ναρθη-
κῶδη καὶ ἐννευρόκανυλα καθάπερ μάρathon ἱππομάρα-
thon ναρθηκία νάρθηξ καὶ τὸ καλούμενον ὑπὸ τινων
μυοφόνον καὶ ὅσα ὅμοια τούτοις. ἅπαντα γὰρ ἂν τις καὶ
ταῦτα καὶ ὅλως εἴ τι ναρθηκῶδές ἐστι τῆς φρυγανικῆς
θείῃ φύσεως.

CAP. II. Εἶδη δὲ καὶ διαφοραὶ καθ' ἕκαστον τῶν
εἰρημένων εἰσὶ τῶν μὲν φανερώτεραι τῶν δὲ ἀφανέστε-
ραι. καὶ γὰρ κίσθου δύο γένη διαιροῦσι τὸ μὲν ἄρρεν
τὸ δὲ θῆλυ, τῷ τὸ μὲν μεῖζον καὶ σκληρότερον καὶ λι-
παρώτερον εἶναι καὶ τὸ ἄνθος ἐπιπορφυρίζον· ἄμφω δὲ
ὅμοια τοῖς ἀγρίοις ῥόδοις πλὴν ἐλάττω καὶ ἄοσμα. δύο 2
δὲ εἶδη καὶ τοῦ κνέωρου· ὁ μὲν γὰρ λευκὸς ὁ δὲ μέλας.
ἔχει δὲ ὁ μὲν λευκὸς τὸ φύλλον δερματῶδες πρόμηκες

ὁμοιόσχημον τρόπον τινὰ τῇ ἐλάᾳ, ὁ δὲ μέλας οἶον ἢ μυ-
 ρίκη σαρκῶδες· ἐπίγειος δὲ μᾶλλον ὁ λευκός· ἔστι δὲ
 ὁσμώδης, ὁ δὲ μέλας ἄοσμος. τὴν δὲ ῥίζαν τὴν εἰς βά-
 θος ἄμφω μεγάλην ἔχουσι καὶ τοὺς ἀκρεμόνας πολλοὺς
 καὶ παχεῖς καὶ ξυλωδεις ἀπ' αὐτῆς τῆς γῆς ἢ μικρὸν
 ἄνω σχιζομένους, ξυλωδεστάτην δέ. γλίσχρον δὲ σφό-
 δρα, δι' ὃ καὶ χρῶνται πρὸς τὸ καταδεῖν καὶ περιλαμβά-
 νειν ὥσπερ τῷ οἴσῳ. βλαστάνει δὲ καὶ ἀνθεῖ μετ' ἰσημε-
 3 ρίαν μετοπωρινήν καὶ ἀνθεῖ πολὺν χρόνον. καὶ τῆς ὀρι-
 γάνου δὲ ἢ μέλαινα ἄκαρπος ἢ δὲ λευκὴ κάρπιμος. καὶ
 θύμον τὸ μὲν λευκὸν τὸ δὲ μέλαν εὐανθές δὲ σφόδρα·
 περὶ τροπὰς γὰρ ἀνθεῖ θεινιάς. ἀφ' οὗ καὶ ἡ μελιττα
 λαμβάνει τὸ μέλι, καὶ τούτῳ φασὶν οἱ μελιττουργοὶ δῆ-
 λον εἶναι πότερον εὐμελιτοῦσι ἢ οὐ· καλῶς γὰρ ἀπαν-
 θήσαντος εὐμελιτεῖν· βλάπτει δὲ καὶ ἀπόλλυσι τὴν ἄν-
 θησιν ἐὰν ὕδωρ ἐπιγένηται. σπέρμα δὲ κάρπιμον ἢ μὲν
 θύμβρα καὶ ἔτι μᾶλλον ἢ ὀρίγανος ἔχει φανερόν, τοῦ
 θύμονος δ' οὐκ ἔστι λαβεῖν ἀλλ' ἐν τῷ ἀνθεῖ πως ἀναμέ-
 4 μικται· σπείρουσι γὰρ τοῦτο καὶ ἀναβλαστάνει. ζητοῦσι
 δὲ καὶ λαμβάνουσιν οἱ ἐξάγειν Ἀθήνησι βουλόμενοι τὸ
 γένος. ἴδιον δὲ ἔχει καὶ πρὸς ταῦτα καὶ σχεδὸν πρὸς τὰ
 ἄλλα τὸ κατὰ τοὺς τόπους· οὐ γὰρ φασι θύνασθαι φύε-
 σθαι καὶ βλαστάνειν ὅπου μὴ ἀναπνοὴ διῴκνεϊται ἢ ἀπὸ
 τῆς θαλάττης· δι' ὃ οὐδ' ἐν Ἀρκαδίᾳ γίνεται· θύμβρα
 δὲ καὶ ὀρίγανος καὶ τὰ τοιαῦτα πολλὰ καὶ πολλαχού.
 παραπλήσιον οὖν τὸ συμβαῖνον τοῦτο καὶ ἐπὶ τῆς ἐλάας·
 οὐδὲ γὰρ οὐδ' ἐκείνη δοκεῖ τριακοσίων σταδίων ἀπὸ θα-
 5 λάττης ἐπάνω φύεσθαι. σφάκος δὲ καὶ ἐλελίσφακος δια-
 φέρουσιν ὥσπερ τὸ μὲν ἡμερον τὸ δὲ ἄγριον· λειότερον
 γὰρ τὸ φύλλον τοῦ σφάκου καὶ ἔλαττον καὶ ἀνχμηρότε-
 ρον τὸ δὲ τοῦ ἐλελίσφακου τραχύτερον. δύο δὲ γένη καὶ
 τοῦ πρασίου· τὸ μὲν γὰρ ἔχει ποῶδες τὸ φύλλον καὶ

μᾶλλον ἐπικεχαραγμένον, ἔτι δὲ τὰς ἐντομὰς ἐνδήλους
 σφόδρα καὶ βαθείας, ὧ καὶ οἱ φαρμακοπῶλαι χρῶνται
 πρὸς ἔνια· τὸ δὲ ἕτερον στρογγυλότερον καὶ αὐχμῶδες
 σφόδρα καθάπερ τοῦ σφάκου καὶ τὰς ἐντομὰς ἀμαυρο-
 τέρας ἔχον καὶ ἐπικεχαραγμένον ἦττον. κονύξης δὲ τὸ 6
 μὲν ἄρρεν τὸ δὲ θῆλυ. διαφορὰς δὲ ἔχει καθάπερ τὰ
 ἄλλα τὰ οὕτω διαιρούμενα· τὸ μὲν γὰρ θῆλυ λεπτοφυλ-
 λότερον καὶ ξυνεσθηκὸς μᾶλλον καὶ τὸ ὅλον ἔλαττον, τὸ
 δὲ ἄρρεν μεϊζόν τε καὶ παχυκαυλότερον καὶ πολυκλωνό-
 περον καὶ τὸ φύλλον μεῖζον καὶ λιπαρώτερον ἔχον, ἔτι
 δὲ τὸ ἄνθος λαμπρότερον. καρποφόρα δὲ ἄμφω· τὸ δὲ
 ὅλον ὀψιβλαστεῖ καὶ ὀψιανθεῖ περὶ ἄρκτοῦρον καὶ μετ'
 ἄρκτοῦρον ἀδρύνει. βαρεῖα δὲ ἡ ὀσμὴ τοῦ ἄρρενος ἢ δὲ
 τῆς θηλείας δριμυτέρα δι' ὃ καὶ πρὸς τὰ θηρία χρησίμη.
 ταῦτα μὲν οὖν καὶ τὰ τοιαῦτα ὥσπερ διαφέροντα. πάλιν
 δὲ ἄλλα μονοειδῆ τυγχάνοντα καὶ τῶν πρότερον εἰρημέ-
 νων καὶ ἕτερα παρὰ ταῦτα· πλείω γὰρ ἐστὶ. τὸ δὲ ναρ- 7
 θηκῶδες, καὶ γὰρ καὶ τοῦτο τῶν φρυγανικῶν, πολλὰς
 περιεῖληφεν ἰδέας· ἐν οἷς πρῶτον ὑπὲρ τοῦ κοινοῦ πᾶσι
 λεκτέον, ὑπὲρ νάρθηκός τε καὶ ναρθηκίας, εἴτε τὸ αὐτὸ
 γένος ἐστὶν ἀμφοῖν διαφέρουν δὲ κατὰ μέγεθος, εἴτε καὶ
 ἕτερον ὥσπερ τινὲς φασιν. ἢ δ' οὖν φανερά φύσις ἀμ-
 φοῖν ὁμοία πλὴν κατὰ τὸ μέγεθος· ὁ μὲν γὰρ νάρθηξ
 γίνεται μέγας σφόδρα ἢ δὲ ναρθηκία μικρά. μονόκαυλα
 δ' ἄμφω καὶ γονατώδη, ἀφ' ὧν τὰ τε φύλλα βλαστάνει
 καὶ καυλοὶ τινες μικροί· βλαστάνει δὲ παραλλὰξ τὰ 8
 φύλλα· λέγω δὲ παραλλὰξ ὅτι οὐκ ἐκ τοῦ αὐτοῦ μέρους
 τῶν γονάτων ἄλλ' ἐναλλάξ· περιεληφότεα δὲ τὸν καυ-
 λὸν ἐπὶ πολὺ καθάπερ τὰ τοῦ καλάμου πλὴν ἀποκεκλι-
 μένα ταῦτα μᾶλλον διὰ τὴν μαλακότητα καὶ τὸ μέγεθος·
 μέγα γὰρ τὸ φύλλον καὶ μαλακὸν καὶ πολυσχιδὲς ὥστε
 εἶναι σχεδὸν τριχῶδες· ἔχει δὲ μέγιστα τὰ κάτω πρὸς

τὴν γῆν καὶ αἰὲς κατὰ λόγον. ἄνθος δὲ μηλινοειδὲς ἀμαν-
 ρὸν, καρπὸν δὲ παρόμοιον τῷ ἀνήθῳ πλὴν μείζω. ἔξ
 ἄκρου δὲ σχίζεται καὶ ἔχει τινὰς οὐ μεγάλους κανλούς·
 ἐνταῦθα δὲ τό τε ἄνθος καὶ ὁ καρπός. ἔχει δὲ καὶ ἄνθος
 καὶ καρπὸν καὶ ἐν τοῖς παρακανλίζουσι δι' ὅλου καθά-
 περ τὸ ἀνήθον. ἐπετειόκανλον δὲ, καὶ ἡ βλάστησις τοῦ
 ἥρος πρῶτον μὲν τῶν φύλλων ἔπειτα τοῦ κανλοῦ καθά-
 περ τῶν ἄλλων. ῥίζαν δὲ ἔχει βαθεῖαν, ἔστι δὲ μονόρρι-
 9 ζον. ὁ μὲν οὖν νάρθηξ τοιοῦτος. τῶν δ' ἄλλων τὰ μὲν
 ὁμοιότερα τούτῳ τὸν κανλὸν ἔχει [κοῖλον] καθάπερ ὁ
 μανδραγόρας καὶ τὸ κώνειον καὶ ὁ ἐλλέβορος καὶ ὁ ἀν-
 θέρικος· τὰ δ' οἷον ἐννευρόκανλα τυγχάνει καθάπερ
 μάραθον μυοφόνον τὰ ὅμοια τούτοις. ἴδιος δὲ ὁ καρπὸς
 τοῦ μανδραγόρου τῷ μέλας τε καὶ ῥαγώδης καὶ οἰνώδης
 εἶναι τῷ χυμῷ.

CAP. III. Μέγισται δὲ καὶ ἰδιώταται φύσεις ἡ τε
 τοῦ σιλφίου καὶ ἡ τοῦ παπύρου ἐν Αἰγύπτῳ· ναρθη-
 κώδη γὰρ καὶ ταῦτά ἐστιν· ὑπὲρ ὧν τοῦ μὲν παπύρου
 πρότερον εἵπομεν ἐν τοῖς ἐνύδροις, ὑπὲρ θατέρου δὲ
 νῦν λεκτέον. τὸ δὲ σίλφιον ἔχει ῥίζαν μὲν πολλὴν καὶ
 παχεῖαν, τὸν δὲ κανλὸν ἡλίκον νάρθηξ, σχεδὸν δὲ καὶ
 τῷ πάχει παραπλήσιον τὸ δὲ φύλλον ὃ καλοῦσι μάσπε-
 τον ὅμοιον τῷ σελίνῳ· σπέρμα δ' ἔχει πλατὺ, οἷον φυλ-
 λῶδες, τὸ λεγόμενον φύλλον. ἐπετειόκανλον δ' ἐστὶν
 ὥσπερ ὁ νάρθηξ. ἅμα μὲν οὖν τῷ ἥρι τὸ μάσπετον τοῦτο
 ἀφίησιν, ὃ καθαίρει τὰ πρόβατα καὶ παχύνει σφόδρὰ
 καὶ τὰ κρέα θαυμαστὰ ποιεῖ τῇ ἡδονῇ· μετὰ δὲ ταῦτα
 κανλόν· ἐσθίεσθαι πάντα τρόπον ἐφθὸν ὀπτὸν, καθαί-
 2 ρειν δὲ καὶ τοῦτόν φασι τὰ σώματα τετταράκοντα ἡμέ-
 ραις. ὀπὸν δὲ διττὸν ἔχει, τὸν μὲν ἀπὸ τοῦ κανλοῦ τὸν
 δὲ ἀπὸ τῆς ῥίζης, δι' ὃ καλοῦσι τὸν μὲν κανλίαν τὸν δὲ
 ῥιζίαν. ἡ δὲ ῥίζα τὸν φλοιὸν ἔχει μέλανα καὶ τοῦτον περι-

αιρουσιν. ἔστι δὲ ὥσπερ μέταλλα τῶν ῥιζοτομιῶν αὐτοῖς,
 ἐξ ὧν ὁπόσον ἂν δοκῇ συμφέρειν ταμιευόμενοι πρὸς τὰς
 τομὰς καὶ τὸ προϋπάρχον τέμνουσιν· οὐκ ἔξεστι γὰρ
 οὔτε παρατέμνειν οὔτε πλεῖον τῶν τεταγμένων· καὶ γὰρ
 διαφθείρεται καὶ σήπεται τὸ ἄργον ἐὰν χρονίζῃ. κατερ-
 γάζονται δὲ ἄγοντες εἰς τὸν Πειραιᾶ τόνδε τὸν τρόπον·
 ὅταν βάλωσι εἰς ἄγγεῖα καὶ ἄλευρα μίξωσι σείουσι χρό-
 νον συχνόν, ὅθεν καὶ τὸ χροῶμα λαμβάνει καὶ ἐργασθὲν
 ἄσηπτον ἤδη διαμένει. τὰ μὲν οὖν κατὰ τὴν ἐργασίαν 3
 καὶ τομὴν οὕτως ἔχει. τόπον δὲ πολλὴν ἐπέχει τῆς Λι-
 βύης· πλείω γὰρ φασιν ἢ τετρακισχίλια στάδια· πλεῖ-
 στα δὲ γίνεσθαι περὶ τὴν σύρτιν ἀπὸ τῶν Εὐεσπερίδων.
 Ἰδιον δὲ τὸ φεύγειν τὴν ἐργαζομένην καὶ αἰεὶ συνεργα-
 ζομένης καὶ συνημερουμένης ἔξαναχωρεῖν ὥς οὐ δεομέ-
 νου δῆλον ὅτι θεραπείας ἄλλ' ὄντος ἀργίου. φασὶ δ' οἱ
 Κυρηναῖοι φανῆναι τὸ σίλφιον ἔτεσι πρότερον ἢ αὐτοῖ
 τὴν πόλιν ᾤκησαν ἐπτά· οἰκοῦσι δὲ μάλιστα περὶ τρια-
 κόσια εἰς Σιμωνίδην ἄρχοντα Ἀθήνησιν. οἱ μὲν οὖν οὕτω 4
 λέγουσιν. οἱ δὲ τοῦ σιλφίου τὴν ῥίζαν φασὶ γίνεσθαι
 κτηχναίαν ἢ μικρῶ μείζω. ταύτην δὲ ἔχειν ἐπὶ τοῦ μέσου
 κεφαλὴν, ὃ καὶ μετεωρότατόν ἐστι καὶ σχεδὸν ὑπὲρ γῆς,
 καλεῖσθαι δὲ γάλα· ἐξ ἧς δὴ φύεσθαι μετὰ ταῦτα καὶ
 τὸν καυλόν, ἐκ δὲ τούτου μαγύδαριν τὸ καὶ καλούμενον
 ἀρύλλον· τοῦτο δ' εἶναι σπέρμα· καὶ ὅταν νότος λαμ-
 βανέται πνεύσῃ μετὰ κύνα διαρρίπτεσθαι, ἐξ οὗ φύεσθαι
 τὸ σίλφιον. τῷ αὐτῷ δὲ ἔτει τὴν τε ῥίζαν γίνεσθαι καὶ
 τὸν καυλόν· οὐθὲν δὲ τοῦτο ἴδιον, καὶ γὰρ ἐπ' ἄλλων,
 εἰ μὴ τοῦτο λέγουσιν ὅτι εὐθύς φύεται μετὰ τὴν διάρ-
 ρισιν. καὶ τοῦτο ἴδιον καὶ διάφορον τοῖς πρότερον ὅτι 5
 φασὶ δεῖν ὀρύττειν ἐπέτειον· ἐὰν δὲ ἐαθῇ φέρειν μὲν
 τὸ σπέρμα καὶ τὸν καυλόν, χεῖρω δὲ γίνεσθαι καὶ ταῦτα
 καὶ τὴν ῥίζαν, ὀρυττομένας δὲ βελτίους γίνεσθαι διὰ τὸ

μεταβάλλεσθαι τὴν γῆν. ἐναντίον δὲ τοῦτο τῷ φεύγειν τὴν ἐργάσιμον. ἐσθίεσθαι καὶ τὰς ῥίζας προσφάτους κατατεμνομένας εἰς ὄξος. τὸ δὲ φύλλον τῇ χροιά χρυσοειδὲς εἶναι. 6 ἐναντίον δὲ καὶ τὸ μὴ καθαίρεσθαι τὰ πρόβατα τὸ φύλλον ἐσθίουντα· φασὶ γὰρ καὶ τοῦ ἥρος καὶ τοῦ χειμῶνος εἰς ὄρος ἀφιέναι, νέμεσθαι δὲ τοῦτό τε καὶ ἕτερον ὁμοιον ἀβροτόνῳ· θερμοαντικὰ δ' ἄμφω δοκεῖ εἶναι καὶ κάθαρσιν μὲν οὐ ποιεῖν ἀναξηραίνειν θὲ καὶ συμπέττειν· ἐὰν δέ τι νοσοῦν ἢ κακῶς ἔχον εἰσέλθῃ πρόβατον ὑγιάζεσθαι ταχέως ἢ ἀποθνήσκειν, ὥς δ' ἐπὶ τὸ πολὺν 7 σῴζεσθαι μᾶλλον. ταῦτα μὲν ὁποτέρως ἔχει σκεπτέον. ἡ δὲ καλουμένη μαγύδαρις ἕτερόν ἐστι τοῦ σίλφιου μανότερόν τε καὶ ἥττον δριμὺ καὶ τὸν ὀπὸν οὐκ ἔχει· διάδηλος δὲ ἐστι καὶ τῇ ὄψει τοῖς ἐμπείροις. γίνεται δὲ περὶ Συρίαν καὶ οὐκ ἐν Κυρήνῃ· φασὶ δὲ καὶ ἐν τῷ Παρνασίῳ ὄρει πολλήν· ἐνιοὶ δὲ σίλφιον τοῦτο καλοῦσιν. εἰ δὲ φεύγει τὴν ἐργάσιμον ὥσπερ τὸ σίλφιον σκεπτέον, ὡσαύτως δὲ καὶ εἴ τι ὁμοιον ἢ παραπλήσιον ἔχει φύλλον τε πέρι καὶ καυλοῦ, καὶ εἰ ὅλως ἀφίησί τι δάκρυον. τὴν μὲν οὖν ναρθηκώδη καὶ ὅλως τὴν ἀκανθώδη φύσιν ἐν τοῖς τοιούτοις θεωρητέον.

CAP. IV. Τῆς δ' ἀκανθικῆς, ἐπόμενον γὰρ τοῦτο εἰπεῖν, ἐπειδὴ διήρηται τὸ μὲν ἀκανθῶδες ὅλως τὸ δὲ φυλλάκανθον, ὑπὲρ ἑκατέρου χωρὶς λεκτέον, καὶ τρίτου δὴ περὶ τοῦ καὶ παρὰ τὴν ἀκανθαν ἔχοντος φύλλον ὥσπερ ὃ τε φῆως καὶ ὁ τριβόλος. καὶ ἡ κάππαρις ἰδιον ἔχει τὸ μὴ μόνον τὴν ἐκ τῶν καυλῶν ἀκανθαν ἔχειν ἀλλὰ καὶ τὸ φύλλον ἐπακανθίζον. τῶν δὲ διηρημένων εἰδῶν πλεῖστον μὲν ἐστι τὸ φυλλάκανθον ἐλάχιστον δὲ ὥς εἰπεῖν τὸ ἀκανθῶδες ὅλως. βραχὺ γὰρ τι πάμπαν ἐστὶν ὥσπερ ἐλέγχθη καὶ σχεδὸν οὐ ῥάδιον λαβεῖν παρὰ τε τὸν 2 ἀσφάραγον καὶ τὸν σκορπίον. ἀμφοτέρω δὲ ταῦτα ἀνθεῖ

μετὰ ἰσημερίαν φθινοπωρινήν. ὁ μὲν σκορπίος ἐν τῷ
σαρκώδει τῷ ἐποιδουῦντι τῷ ὑπὸ τὸ ἄκρον τῆς ἀκάνθης
ἔχων τὸ ἄνθος ἐξ ἀρχῆς μὲν λευκὸν ὕστερον δ' ἐπιπορ-
φυρίζον. ὁ δὲ ἀσφάραγος ἐκφύων παρὰ τὰς ἀκάνθας
κορυνώδες μικρὸν, ἐκ τούτου δέ ἐστι τὸ ἄνθος μικρόν.
ὁ δὲ σκορπίος μονόρριζον καὶ βαθύρριζον, ὁ δὲ ἀσφάρα-
γος βαθύρριζόν τε εὖ μάλα καὶ πολύρριζον πυκναῖς ταῖς
ρίζαις, ὥστε τὸ ἄνω συνεχὲς εἶναι αὐτῶν ἀφ' οὗ καὶ αἱ
βλαστήσεις αὐτῶν τῶν καυλῶν· ἀναβλαστάνει δὲ ὁ καυ-
λὸς ἐκ τῆς ἀσφαραγιάς τοῦ ἥρος καὶ ἐδωδιμός ἐστιν· εἴθ'
οὕτως ἀποτραχύνεται καὶ ἐξακανθοῦται προΐούσης τῆς
ῥώρας· ἡ δὲ ἄνθησις οὐκ ἐκ τούτου μόνον ἀλλὰ καὶ ἐκ
τῶν πρότερον· οὐ γὰρ ἐπετειόκαυλόν ἐστι. τὰ μὲν οὖν 3
ὅλως ἀκανθώδη τοιαύτην τινὰ ἔχει φύσιν. τῶν δὲ φυλλ-
ἀκάνθων τὸ πλεῖστον γένος ὥς ἀπλῶς εἰπεῖν ἀκανῶδες
τυγχάνει· λέγω δὲ τὸ ἀκανῶδες ὅτι τὸ κῆμα καὶ ἐν τῷ
τὸ ἄνθος ἢ καὶ ὁ καρπὸς ἄκανος ἢ ἀκανῶδες πάντων
ἐστί. διαφορὰν δὲ ἔχει ἐν ἑαυτῷ καὶ μεγέθει καὶ σχή-
ματι καὶ χρώματι καὶ πλήθει καὶ ὀλιγότητι τῶν ἀκαν-
θῶν καὶ τῶν ἄλλων. ἔξω γὰρ ὀλίγων πάνυ καθάπερ τοῦ
στρουθίου τε καὶ τοῦ σόγκου καὶ εἴ τινων ἐτέρων τὰ
λοιπὰ πάντα ὥς εἰπεῖν τοιαύτην ἔχει τὴν φύσιν· ἐπεὶ
καὶ ὁ σόγκος τὴν γε φύσιν ἀκανθώδη ἔχει τὸ δὲ σπερ-
ματικὸν οὐχ ὅμοιον· ἀλλὰ τὰ γε τοιαῦτα πάντα οἷον
ἄκορνα λευκάκανθα χάλκειος κνήκος πολυάκανθος ἀτρα-
κτυλὶς ὀνόπυξος ἰξίνη χαμαιλέων· πλὴν οὗτος οὐ φυλ-
λάκανθος, σκόλυμος δὲ καὶ λειμωνία φυλλάκανθα· καὶ
τᾶλλα, πλείω γάρ ἐστι. διαφέρουσι δ' ἀλλήλων πρὸς 4
τοῖς εἰρημένοις τῷ τὰ μὲν πολύκαυλα εἶναι καὶ ἀποφύ-
σεις ἔχειν ὥσπερ ὁ ἄκανος, τὰ δὲ μονόκαυλα καὶ μὴ
ἔχειν ὥσπερ ὁ κνήκος, ἔνια δ' ἄνωθεν ἔχειν ἐξ ἄκρου
καθάπερ τὸ ρύτρος. καὶ τὰ μὲν εὐθύς τοῖς πρώτοις

ὑετοῖς βλαστάνειν τὰ δ' ὕστερον, ἔνια δὲ καὶ τοῦ θέρους
 ὥσπερ καὶ ἡ τετράλιξ ὑπὸ τινων καλουμένη καὶ ἡ ἱξίνη·
 καὶ ἐπὶ τῶν ἀνθῶν ὁμοίως· ὁψιανθῆς γὰρ ὁ σκόλυμος
 5 καὶ ἐπὶ πολὺν χρόνον. διαφοραὶ δὲ τῶν μὲν ἀκάνων οὐκ
 εἰσὶ τῆς κνήκου δ' εἰσὶν· ἡ μὲν γὰρ ἀγρία ἡ δ' ἡμέρος.
 τῆς δ' ἀγρίας δύο εἶδη, τὸ μὲν προσεμφερὲς σφόδρα τῷ
 ἡμέρῳ πλην εὐθυκαυλότερον, δι' ὃ καὶ πηνίοις ἔνια
 τῶν ἀρχαίων ἐχρῶντο γυναικῶν. καρπὸν δὲ ἔχει μέλανα
 καὶ μέγαν καὶ πικρόν. ἡ δ' ἑτέρα δασεῖα καὶ τοὺς καυ-
 λοὺς ἔχει σογκώδεις ὥστε τρόπον τινὰ ἐπιγειόκαυλος
 γίνεται· διὰ γὰρ μαλακότητα τῶν καυλῶν κατακλίνεται
 πρὸς τὰς ἀρούρας· καρπὸν δ' ἔχει μικρόν. παγωνο-
 σπέρματα δ' εἰσὶ πᾶσαι, πλην μειζόσι καὶ πυκνοτέροις
 αἱ ἄγριαι. ἴδιον δὲ ἔχει πρὸς τὰ ἄλλα ἄγρια· τὰ μὲν γὰρ
 σκληρότερα καὶ ἀκανθωδέστερα τῶν ἡμέρων αὕτη δὲ
 6 μαλακωτέρα καὶ λειοτέρα. ἡ δ' ἄκορνα προσεμφερῆς ὡς
 ἀπλῶς εἰπεῖν κατὰ τὴν πρόσοψιν τῇ κνήκῳ τῇ ἡμέρῳ,
 χρωμα δ' ἐπίξανθον ἔχει καὶ χυλὸν λιπαρόν. ἀτρακτυ-
 λῆς δέ τις καλεῖται καὶ λευκοτέρα τούτων· ἴδιον δὲ ἔχει
 τὸ περὶ τὸ φύλλον ὅτι ἀφαιρούμενον καὶ τῇ σαρκὶ προσ-
 φερόμενον αἵματώδη ποιεῖ τὸν χυλόν, δι' ὃ καὶ φόνον
 ἔνιοι καλοῦσι τὴν ἀκανθὰν ταύτην· ἔχει δὲ καὶ τὴν
 ὀσμὴν δεινὴν καὶ φονώδη· ὁπὲρ δὲ καὶ τελειοῖ τὸν καρ-
 πὸν πρὸς τὸ μετόπωρον. τὸ δ' ὅλον ὡς ἀπλῶς εἰπεῖν
 ἅπαντα ἡ ἀκανθικὴ φύσις ὁψίκαρπος. ἅπαντα δὲ ταῦτα
 φύεται καὶ ἀπὸ τοῦ σπέρματος καὶ ἀπὸ τῆς ῥίζης ὥστε
 βραχύν τινα γίνεσθαι τὸν ἀνὰ μέσον χρόνον τῆς ἐκφύ-
 7 σεως τε καὶ τῆς τοῦ σπέρματος τελειώσεως. τοῦ σκολύ-
 μου δὲ οὐχ ὅτι τοῦτο μόνον ἴδιον ὅτι τὴν ῥίζαν ἐδώδι-
 μον ἔχει καὶ ἐφθὴν καὶ ὠμὴν, ἀλλὰ καὶ ὅτι τότε ἀρίστην
 ὅταν ἀνθῇ καὶ ὅτι σκληρυνομένη ἀφίησιν ὀπόν. ἴδιον
 8 δὲ καὶ τὸ τῆς ἀνθήσεως· ἐπεὶ περὶ τροπᾶς. σαρκώδης

δὲ καὶ ἐδώδιμος ἢ τοῦ σόγκου· ἢ δὲ κύνῃσι οὐκ ἀκανῶ-
 δης ἀλλὰ προμήκης αὐτοῦ· καὶ τοῦτ' ἴδιον μόνον ἔχει
 τῶν φυλλακάνθων ἀντεστραμμένως ἢ ὁ χαμαιλέων· ὁ
 μὲν γὰρ ἀφυλλάκανθος ὦν ἀκανίζει. γηράσκον δὲ τὸ ἄν-
 θος ἐκπαπποῦται καθάπερ τὸ τῆς ἀπάπης καὶ τὸ τῆς μυ-
 ρίκης καὶ ὅσα παραπλήσια τούτοις. παρακολουθεῖ δὲ
 μέχρι τοῦ θέρους τὸ μὲν κνοῦν τὸ δὲ ἀνθοῦν τὸ δὲ σπερ-
 μοτοκοῦν, ... μικρὰν ἰκμάδα καὶ κέντρον ἔχον· ξηραι-
 νόμενον δὲ τὸ φύλλον διαχεῖται καὶ οὐκέτι κεντεῖ. ἢ 9
 ἱξίνη δὲ φύεται μὲν οὐ πολλαχοῦ, ῥιζόφυλλον δὲ ἐστίν.
 ἀπὸ δὲ τῆς ῥίξης μέσης ὁ σπερματικὸς ἄκανος ἐπιπέφυ-
 κεν ὥσπερ μῆλον εὖ μάλα ἐπικεκρυμμένον ὑπὸ τῶν φύλ-
 λων· οὗτος δὲ ἐπὶ τοῦ ἄκρου φέρει τὸ δάκρυον εὖστο-
 μον, καὶ τοῦτό ἐστιν ἡ ἀκανθικὴ μαστίχη. ταῦτα μὲν
 οὖν καὶ τὰ τοιαῦτα πανταχοῦ σχεδὸν ἐστίν. ἢ δὲ κάκτος 10
 καλουμένη περὶ Σικελίαν μόνον, ἐν τῇ Ἑλλάδι δὲ οὐκ
 ἐστίν. ἴδιον δὲ παρὰ τὰλλα τὸ φυτόν· ἀφήσει γὰρ εὐ-
 θὺς ἀπὸ τῆς ῥίξης κανλοὺς ἐπιγείους, τὸ δὲ φύλλον ἔχει
 πλατὺ καὶ ἀκανθῶδες· καλοῦσι δὲ τοὺς κανλοὺς τού-
 τους κάκτους· ἐδώδιμοι δὲ εἰσι περιλεπόμενοι μικρὸν
 ἐπίπικροι, καὶ θησαυρίζουσιν αὐτοὺς ἐν ἄλμῃ. ἕτερον 11
 δὲ κανλὸν ὀρθὸν ἀφήσιν ὃν καλοῦσι πτέρυνκα· γίνεται
 δὲ καὶ οὗτος ἐδώδιμος πλὴν ἀθησαύριστος. τὸ δὲ περι-
 κάρπιον ἐν ᾧ τὸ σπέρμα τὴν μὲν μορφήν ἀκανῶδες,
 ἀφαιρεθέντων δὲ τῶν παππωδῶν σπερμάτων ἐδώδιμον
 καὶ τοῦτο καὶ ἐμφερὲς τῷ τοῦ φοίνικος ἐγκεφάλῳ· κα-
 λοῦσι δὲ αὐτὸ σκαλίαν. τὰ μὲν οὖν φυλλάκανθα σκε-
 πτέον ἐν τοιαύταις διαφοραῖς.

CAP. V. Τὰ δὲ καὶ παρὰ τὴν ἄκανθαν ἔχοντα φύλ-
 λον, οἷον τὰ τοιαῦτα φέως ὄνωνις παντάδουσα τρίβολος
 ἱππόφρεως μυάκανθος... τε σφόδρα καὶ τὸ φύλλον ἔχει
 σαρκῶδες· πολυσχιδὲς δὲ καὶ πολύρριζον, οὐ μὴν κατὰ

- βάθους γε τὰς ῥίζας ἔχον. βλαστάνει δὲ ἅμα πλειάδι καὶ τοῖς πρώτοις ἀρότοις καὶ ἀφίησι τότε τὸ φύλλον· οὐ
- 2 γὰρ ἐστὶν ἐπέτειον ἀλλὰ χρονιώτερον. τὸ δὲ τῆς καπ-
 πάριος ἴδιον ὥσπερ ἐλέχθη παρὰ ταῦτα· καὶ γὰρ τὸ
 φύλλον ἐπακανθίζον ἔχει καὶ τὸν καυλὸν οὐχ ὥσπερ ὁ
 φέως καὶ ἱππόφεως ἀνάκανθα τοῖς φύλλοις· μονόρρι-
 ζον δὲ καὶ ἐπίγειον καὶ χαμαίκανυλον· βλαστάνει δὲ καὶ
 ἀνθεὶ τοῦ θέρους καὶ διαμένει τὸ φύλλον χλωρὸν ἄχρι
 πλειάδος. χαίρει δὲ ὑφάμμοις καὶ λεπτογείοις χωρίοις
 λέγεται δὲ ὡς ἐν τοῖς ἐργασίμοις οὐ θέλει φύεσθαι καὶ
 ταῦτα περὶ τὰ ἄσθη καὶ ἐν εὐγείοις τόποις φυομένη καὶ
 οὐχ ὥσπερ σίλφιον ἐν ὄρεινοῖς· τοῦτο μὲν οὐ πάντως
- 3 ἀληθές. ὁ δὲ τρίβολος ἴδιον ἔχει διότι περικαρπιάκαν-
 θός ἐστι. δύο δ' αὐτοῦ γένη· τὸ μὲν γὰρ ἔχει φύλλον
 ἐρεβινθῶδες, ἕτερος δὲ φυλλάκανθος· ἐπίγειοι δὲ ἄμφω
 καὶ πολλαχῇ σχιζόμενοι· ὀψιβλαστῆς δὲ μᾶλλον ὁ φυλ-
 λάκανθος καὶ φύεται περὶ τὰς αὐλάς. τὸ δὲ σπέρμα τοῦ
 μὲν πρωῒου σησαμῶδες, τοῦ δὲ ὀψίου στρογγύλον ἐπί-
 μελαν ἐν λοβῷ. καὶ τὰ μὲν οὖν παρὰ τὰ φύλλα καὶ ἄκαν-
 θαν ἔχοντα σχεδὸν ἐν τούτοις. ἡ δ' ὄνωνίς ἐστι ποτορθά-
 κανθον, ἐπέτειον δέ· τὸ φύλλον ἔχει πηγανῶδες παρα-
 πεφυκὸς παρ' ὅλον τὸν καυλὸν, ὥστε καθάπερ στεφάνου
 τὴν ὅλην εἶναι μορφήν, διαλαμβανομένων ἐπαλλήλων·
- 4 κολοβοανθῆς δὲ καὶ ἐλλοβόκαρπος ἀδιαφράκτως· φύε-
 ται δ' ἐν τῇ γλίσχρᾳ καὶ γανώδει καὶ μάλιστα ἐν τῇ σπο-
 ρίμῳ καὶ γεωργοιμένη δι' ὃ καὶ πολέμιον τοῖς γεωργοῖς·
 καὶ ἐστὶ δυσώλεθρος· ὅταν γὰρ λάβῃ χώρας βάθος ὠθεῖ-
 ται κάτω εὐθύς καὶ καθ' ἕκαστον ἔτος ἀποφύσεις ἀφε-
 μένη εἰς τὰ πλάγια πάλιν εἰς τὸ ἕτερον ὠθεῖται κάτω·
 σπαστέα μὲν οὖν ὅλη· τοῦτο δὲ βραχείσης γίνεται τῆς
 γῆς καὶ ἀπόλλυται ῥᾶον· ἐὰν δὲ καὶ μικρὸν ἀπολειφθῇ
 ἀπὸ τούτου πάλιν βλαστάνει· ἄρχεται δὲ τῆς βλαστή-

σι σεως θέρους τελειοῦται δὲ μετοπώρου. τὰ μὲν οὖν ἄγρια
τῶν φρυγανικῶν ἐκ τούτων θεωρεῖσθω.

Η CAP. VI. Τὰ δὲ ἡμερα βραχεῖάν τινα ἔχει θεω-
ρίαν, ἅπερ ἐν τοῖς στεφανωματικοῖς ἐστι. τὰ δὲ καθ'
ὅλου πειρατέον περὶ στεφανωμάτων εἰπεῖν ὅπως ἅπαν
περιληφθῇ τὸ γένος. ἡ γὰρ στεφανωματικὴ φύσις ἰδίαν
τινὰ ἔχει τάξιν, ἐπιμιγνυμένη δὲ τὰ μὲν τοῖς φρυγανι-
κοῖς τὰ δὲ τοῖς ποιῳδέσι· δι' ὃ καὶ κεῖνα συμπεριληπτέον
ἐπιμιμνησκομένους ὡς ἂν ἡ ὁ καιρὸς, ἀρξαμένους πρῶ-
τον ἀπὸ τῶν φρυγανικῶν. διχῇ δὲ ἡ τούτων διαίρεσις 2
ἡ κατὰ τὴν χρεῖαν. τῶν μὲν γὰρ τὸ ἄνθος μόνον χρήσι-
μον· καὶ τούτων τὸ μὲν εὖοσμον ὥσπερ ἶον, τὸ δ'
ἄνοσμον ὥσπερ διόσανθος φλόξ. τῶν δὲ καὶ οἱ κλῶνες
καὶ τὰ φύλλα καὶ ὅλως ἡ πᾶσα φύσις εὖοσμος οἶον ἐρ-
πύλλου ἐλενίου σισυμβρίου τῶν ἄλλων. ἄμφω δὲ φρυ-
γανικά. καὶ κεῖνων τῶν ἀνθικῶν πολλῶν ἡ φύσις φρυ-
γανώδης ἡ μὲν ἐπέτειος οὖσα μόνον ἡ δὲ πολυχρονιω-
τέρα, πλὴν ἰωνίας τῆς μελαίνης· αὕτη γὰρ ἄκλων ὅλως
ἀλλὰ προσριζόφυλλος καὶ αἰείφυλλος, ὡς δὲ τινὲς φασὶ
καὶ δυναμένη δι' ὅλου φέρειν τὸ ἄνθος ἐὰν τρόπῳ τινὶ
θεραπεύηται. τοῦτο μὲν ἰδιον ἂν ἔχοι. τῶν δὲ ἄλλων 3
μᾶλλον δὲ τῶν πάντων αἱ μὲν ὅλαι μορφαὶ σχεδὸν πᾶσι
φανεραί· εἰ δὲ τινὰς ἄλλας ιδιότητας ἔχουσι ταύτας λε-
κτέον οἶον εἰ τὰ μὲν ἀπλᾶ δοκεῖ τοῖς εἶδεσιν εἶναι τὰ δὲ
ἔχειν διαφοράς. ἀπλᾶ μὲν οὖν τὰ ξυλώδη καθάπερ ἐρ-
πύλλος σισύμβριον ἐλένιον· πλὴν· εἰ τὰ μὲν ἄγρια τὰ δὲ
ἡμερα καὶ [τὰ μὲν] εὖοσμα τὰ δὲ ἀοσμότερά ἐστι· τού-
των δὲ καὶ αἱ θεραπεύεται καὶ αἱ χῶραι διάφοροι καὶ οἱ
αἵρες. ἔνια δὲ καὶ τῶν ἀνθῶν, οἶον τὸ μέλαν ἶον· οὐ
γὰρ ἔχειν δοκεῖ τοῦτο διαφορὰν ὥσπερ τὸ λευκόν· ἐμ-
φανὴς γὰρ ἡ τούτων χροιά διαλλάττουσα καὶ ἔτι δὴ μᾶλ-
λον ἢ τῶν κρίνων, εἶπερ δὴ καθάπερ φασὶν ἔνια καὶ

- 4 πορφυρᾷ ἐστὶ. τῶν δὲ ῥόδων πολλαὶ διαφοραὶ πλήθει
 τε φύλλων καὶ ὀλιγότητι καὶ τραχύτητι καὶ λειότητι καὶ
 εὐχροίᾳ καὶ εὐοσμίᾳ. τὰ μὲν γὰρ πλεῖστα πεντάφυλλα
 τὰ δὲ δωδεκάφυλλα καὶ εἰκοσίφυλλα τὰ δ' ἐτι πολλῶν
 πλεῖον ὑπεραίρονται τούτων· ἔνια γὰρ εἶναί φασιν ἃ καὶ
 καλοῦσιν ἑκατοντάφυλλα· πλεῖστα δὲ τὰ τοιαῦτά ἐστι
 περὶ Φιλίππους· οὗτοι γὰρ λαμβάνοντες ἐκ τοῦ Παγ-
 γαίου φυτεύουσιν· ἐκεῖ γὰρ γίνεται πολλά· σμικρὰ δὲ
 σφόδρα τὰ ἐντὸς φύλλα· ἡ γὰρ ἔκφυσις αὐτῶν οὕτως
 ὥστε εἶναι τὰ μὲν ἐκτὸς τὰ δ' ἐντὸς· οὐκ εὖοσμα δὲ οὐδὲ
 μεγάλα τοῖς μεγέθεσιν. ἐν δὲ τοῖς μεγάλοις εὐώδη μᾶλ-
 5 λον ὧν τραχὺ τὸ κάτω. τὸ δὲ ὅλον ὥσπερ ἐλέχθη καὶ ἡ
 εὐχροία καὶ ἡ εὐοσμία παρὰ τοὺς τόπους ἐστίν· ἐπεὶ καὶ
 τὰ ἐν γῇ τῇ αὐτῇ γινόμενα ποιεῖ τινα παραλλαγὴν εὐ-
 οσμίας καὶ ἁοσμίας. εὐοσμοτάτα δὲ τὰ ἐν Κυρήνῃ, δι' ὃ
 καὶ τὸ μύρον ἥδιστον. ἀπλῶς δὲ καὶ τῶν ἰσων καὶ τῶν
 ἄλλων ἀνθῶν ἄκρατοι μάλιστα ἐκεῖ αἰ ὀσμαι, διαφερόν-
 τως δὲ τοῦ κρόκου· πλεῖστον γὰρ οὗτος δοκεῖ παραλλάτ-
 6 τειν. φύεται μὲν οὖν ἡ ῥοδωνία καὶ ἐκ τοῦ σπέρματος·
 ἔχει δὲ ὑπὸ τὸ ἄνθος ἐν τῷ μήλῳ κνηκῶδες ἢ ἀκανῶδες,
 ἔχον δὲ τινα χνουῖν ὥστε ἐγγὺς εἶναι τῶν παππωδῶν
 σπερμάτων· οὐ μὴν ἀλλὰ διὰ τὸ βραδέως παραγίνεσθαι
 κατακόπτοντες ὥς ἐλέχθη τὸν καυλὸν φυτεύουσιν. ἐπι-
 καιομένη δὲ καὶ ἐπιτεμνομένη βέλτιον φέρει τὸ ἄνθος·
 ἐωμένη γὰρ ἐξανύζεται καὶ ἀπολοχμοῦται. δεῖ δὲ καὶ
 μεταφυτεύειν πολλάκις· καὶ γὰρ οὕτω φασὶ κάλλιον γί-
 νεσθαι τὸ ῥόδον. αἱ δ' ἄγριαι τραχύτεραι καὶ ταῖς ῥά-
 7 βδοις καὶ τοῖς φύλλοις, ἐτι δὲ ἄνθος ἀχρούστερον ἔχουσι
 καὶ ἔλαττον· τὸ δὲ ἴσον τὸ μέλαν τοῦ λευκοῦ διαφέρει
 κατὰ τε ἄλλα καὶ κατ' αὐτὴν τὴν ἰωνίαν ὅτι πλατύφυλ-
 λός τε καὶ ἐγγειόφυλλος καὶ σαρκόφυλλός ἐστι, πολλὴν
 8 ἔχουσα ῥίζαν. τὰ δὲ κρίνα τῇ μὲν χροίᾳ τὴν εἰρημένην

ἔχει διαφοράν. μονόκαυλα δὲ ἐστὶν ὥς ἐπὶ πᾶν δικαυλεῖ
 δὲ σπανίως· τάχα δὲ τοῦτο χώρας καὶ ἀέρος διαφορᾷ.
 καθ' ἕκαστον δὲ καυλὸν ὅτε μὲν ἐν κρίνον ὅτε δὲ πλειώ
 γίνεται· βλαστάνει γὰρ τὸ ἄκρον· σπανιώτερα δὲ ταῦτα·
 ρίζαν δὲ ἔχει πολλήν σαρκώδη καὶ στρογγύλην· ὁ δὲ
 καρπὸς ἀφαιρούμενος ἐκβλαστάνει καὶ ἀποδίδωσι τὸ κρί-
 νον πλήν ἑλαττον. ποιεῖ δὲ τινα καὶ δακρυώδη συρ-
 ροήν, ἣν καὶ φυτεύουσιν ὥσπερ εἴπομεν. ὁ δὲ νάρκισ- 9
 σος ἢ τὸ λείριον, οἱ μὲν γὰρ τοῦτο οἱ δ' ἐκείνο καλοῦσι,
 τὸ μὲν ἐπὶ τῇ γῇ φύλλον ἀσφοδελῶδες ἔχει, πλατύτερον
 δὲ πολὺ καθάπερ ἡ κρινωνία, τὸν δὲ καυλὸν ἄφυλλον
 μὲν ποώδη δὲ καὶ ἐξ ἄκρου τὸ ἄνθος, καὶ ἐν ὑμένι τινὶ
 καθάπερ ἐν ἀγγεῖῳ [καρπὸν] μέγαν εὖ μάλα καὶ μέλανα
 τῇ χροιά σχήματι δὲ προμήκη. οὗτος δ' ἐκπίπτων ποιεῖ
 βλάστησιν αὐτόματον· οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ συλλέγοντες
 πηγνύουσι καὶ τὴν ρίζαν φυτεύουσιν. ἔχει ρίζαν σαρ-
 κώδη στρογγύλην μεγάλην. ὄψιον δὲ σφόδρα· μετὰ γὰρ
 ἄρκτουρον ἢ ἄνθησις καὶ περὶ ἰσημερίαν. ὁ δὲ κρόκος 10
 ποώδης μὲν τῇ φύσει καθάπερ καὶ ταῦτα, πλήν φύλλῳ
 στενωῷ, σχεδὸν γὰρ ὥσπερ τριχόφυλλον ἐστὶν· ὄψιανθὲς
 δὲ σφόδρα καὶ ὀψιβλαστὲς ἢ πρωϊανθὲς ὁποτέρως τις
 λαμβάνοι τὴν ὥραν· [μετὰ] πλειάδα γὰρ ἀνθεῖ καὶ ὀλί-
 γας ἡμέρας· εὐθὺς δ' ἅμα τῷ φύλλῳ καὶ τὸ ἄνθος ὠθεῖ·
 δοκεῖ δὲ καὶ πρότερον· ρίζα δὲ πολλή καὶ σαρκώδης καὶ
 τὸ ὅλον εὖζων· φιλεῖ δὲ καὶ πατεῖσθαι καὶ γίνεται καλ-
 λίων κατατριβομένης πάτῳ τῆς ρίζης· δι' ὃ καὶ παρὰ
 τὰς ὁδοὺς καὶ ἐν τοῖς κροτητοῖς κάλλιστος. ἡ δὲ φυτεία 11
 ἀπὸ ρίζης. ταῦτα μὲν οὖν οὕτω γεννᾶται. τὰ δ' ἄλλα
 ἄνθη τὰ προειρημένα πάντα σπείρεται οἷον ἰωνία διός-
 ανθος ἱφνον φλόξ ἡμεροκαλλές· καὶ γὰρ αὐτὰ καὶ αἱ
 ρίζαι ξυλῶδεις· σπείρεται δὲ καὶ ἡ οἰνάνθη· καὶ γὰρ

καὶ τοῦτο ἀνθῶδες. τὰ μὲν οὖν ἀνθικὰ σχεδὸν ἐν τοῦ-
τοις καὶ τοῖς ὁμοίοις ληπτέον.

- CAP. VII. Τὰ δὲ ἕτερα πάντα μὲν ἀνθεῖ καὶ σπερ-
μοφορεῖ, δοκεῖ δὲ οὐ πάντα διὰ τὸ μὴ φανερόν εἶναι τι-
νων τὸν καρπὸν· ἐπεὶ καὶ τὸ ἄνθος ἐνίων ἀμαυρόν·
ἀλλ' ὅτι βραδέως καὶ χαλεπωτέρως παραγίνεται, τῇ φυ-
2 τεῖα χρωῶνται μᾶλλον ὥσπερ ἐλέχθη καὶ κατ' ἀρχάς. καί-
τοι διατείνονται τινες ὡς οὐκ ἐχόντων καρπὸν· αὐτοὶ
γὰρ ξηρᾶναι πολλάκις καὶ ἀποτρίψαι καὶ σπεῖραι, καὶ
οὐδεπώποτε βλαστεῖν οὔτε ἔρπυλλον οὔτε ἐλένιον οὔτε
σισύμβριον οὔτε μίνθαν· πεπειραῖσθαι γὰρ καὶ ταύτης.
ἀλλ' ὅμως ἐκείνο ἀληθέστερον οἷ τε πεπειραῖσθαι φά-
σκοντες καὶ τούτων εἶσιν, ἥ τε τῶν ἀγρίων φύσις ἐπι-
μαρτυρεῖ· καὶ γὰρ ἔρπυλλός ἐστιν ἄγριος, ὃν κομίζον-
τες ἐκ τῶν ὀρῶν φυτεύουσι καὶ ἐν Σικυῶνι καὶ Ἀθήνη-
σιν ἐκ τοῦ Ὑμηττοῦ· παρ' ἄλλοις δὲ ὅλως ὄρη πλήρη
καὶ λόφοι καθάπερ ἐν τῇ Θωράκῃ· καὶ σισύμβριον δὲ καὶ
τᾶλλα δριμυτέραν ἔχοντα τὴν ὁσμὴν· ἔρπυλλος δ' ἐνίοτε
καὶ παντελῶς θυμώδης· ἃ δὴλον ὅτι ταύτην τὴν γένε-
3 σιν λαμβάνει. ἀβρότονον δὲ μᾶλλον ἀπὸ σπέρματος βλα-
στάνει ἢ ἀπὸ ῥίζης καὶ παρασπάδος· χαλεπῶς δὲ καὶ ἀπὸ
σπέρματος· προμοσχευόμενον [δὲ] ἐν ὀστράκοις ὥσπερ
οἱ Ἀδώνιδος κῆποι τοῦ θέρους· δύσριγον γὰρ σφόδρα
καὶ ὅλως ἐπίκηρον καὶ ὅποι ὁ ἥλιος σφόδρα λάμπει· ἐμ-
βιωσαν δὲ καὶ αὐξηθὲν μέγα καὶ ἰσχυρὸν καὶ δενδρῶδες
ὥσπερ τὸ πήγανον πλὴν ξυλωδέστερον πολὺ τοῦτο καὶ
4 ξηρότερον καὶ αὐχμωδέστερον. ὁ δὲ ἀμάρακος ἀμφοτέ-
ρως φύεται καὶ ἀπὸ παρασπάδος καὶ ἀπὸ σπέρματος·
πολύσπερμον δὲ καὶ τὸ σπέρμα εὖοσμον ὁσμῇ μαλακω-
τέρα· δύναται δὲ καὶ μεταφυτεύεσθαι. πολὺσπερμον δὲ
καὶ τὸ ἀβρότονον καὶ οὐκ ἄοσμον. τοῦτο δὲ ῥίζας μὲν
ἔχει ὀρθὰς καὶ κατὰ βάθους. ἔστι γὰρ ὥσπερ μονόριζον

τῇ παχείᾳ τὰς δ' ἄλλας [ἀφίησιν] ἀπ' αὐτῆς· ὁ δ' ἀμά-
 ρακος καὶ ὁ ἔρπυλλος καὶ τὸ σισύμβριον καὶ τὸ ἐλένιον
 ἐπιπολαίους καὶ πολυσχιδεῖς καὶ ταρρῶδεις· ξυλώδεις
 δὲ πᾶσαι πολὺν δὲ μᾶλλον ἢ τοῦ ἀβροτόνου καὶ διὰ τὸ μέ-
 γεθος καὶ τῇ ξηρότητι. τοῦ δὲ ἔρπύλλου ἰδιος ἡ αὕξησις 5
 ἢ τῶν βλαστῶν· δύναται γὰρ ἐφ' ὅσονοῦν προῖέναι
 κατὰ μῆκος χάρακα λαβὼν ἢ πρὸς αἱμασίαν φυτευθεὶς ἢ
 κάτω καθιέμενος· εὐανξέστατος δὲ εἰς φρέαρ. εἶδη δὲ
 τοῦ μὲν ἡμέρου λαβεῖν οὐκ ἔστι καθάπερ ἐλέχθη. τοῦ δὲ
 ἀγρίου φασὶν εἶναι. τοῦ γὰρ ἐν τοῖς ὄρεσιν τὸν μὲν θυμ-
 βρώδη τινὰ καὶ δριμύτατον τὸν δ' εὖοσμον εἶναι καὶ μα-
 λακώτερον. ὥρα δὲ τῆς φυτείας πλείστων μετόπωρον ἐν 6
 ᾧ σπεύδουσιν ὥς πρῶτα φυτεύειν· οὐ μὴν ἄλλ' ἔνια
 καὶ τοῦ ἥρος φυτεύουσιν. ἅπαντα φιλόσκια καὶ φίλυδρα
 καὶ φιλόκοπρα μάλιστα· αὐχμὸν δὲ δέχεται καὶ ὅλως ὀλι-
 γοῦδρότατος ὁ ἔρπυλλος. κόπρῳ δὲ χαίρει μάλιστα δὲ
 καὶ τῇ τῶν λοφούρων· φασὶ δὲ καὶ μεταφυτεύειν δεῖν
 πολλάκις· καλλίῳ γάρ. τὸ δὲ σισύμβριον ὥςπερ ἐλέχθη
 καὶ ἐξίσταται μὴ μεταφυτεύομενον.

CAP. VIII. Τῶν δ' ἀνθῶν τὸ μὲν πρῶτον ἐκφαίνε-
 ται τὸ λευκοῖον, ὅπου μὲν ὁ ἀῆρ μαλακώτερος εὐθύς
 τοῦ χειμῶνος, ὅπου δὲ σκληρότερος ὕστερον, ἔνιαχοῦ
 τοῦ ἥρος. ἅμα δὲ τῷ ἴῳ ἢ μικρόν τι ὕστερον καὶ τὸ φλό-
 γινον καλούμενον τὸ ἄγριον· ταῦτα γὰρ ὧν οἱ στεφανή-
 πλοκοι χρῶνται πολὺ ἐκτρέχει τῶν ἄλλων. μετὰ δὲ ταῦτα
 ὁ νάρκισσος καὶ τὸ λείριον, [καὶ τῶν ἀγρίων ἀνεμώνης
 γένος τὸ καλούμενον ὄρειον,] καὶ τὸ τοῦ βολβοῦ κώδυν·
 ἐμπλέκουσι γὰρ ἔνιοι καὶ τοῦτο εἰς τοὺς στεφάνους. ἐπὶ
 δὲ τούτοις ἡ οἰνάνθη καὶ τὸ μέλαν ἶον καὶ τῶν ἀγρίων ὅ
 τε ἐλειόχρυσος καὶ τῆς ἀνεμώνης ἡ λειμωνία καλουμένη
 καὶ τὸ ξίφιον καὶ ὑάκινθος καὶ σχεδὸν ὅσοις ἄλλοις χρῶν-
 ται τῶν ὀρειῶν. τὸ δὲ ῥόδον ὕστερεῖ τούτων καὶ τελευ- 2

- ταῖον μὲν φαίνεται πρῶτον δ' ἀπολείπει τῶν ἐαρινῶν· ὀλιγοχρονία γὰρ ἡ ἀνθησις. ὀλιγοχρόνια δὲ καὶ τῶν ἀγρίων τὰ λοιπὰ πλὴν τῆς ὑακίνθου καὶ τῆς ἀγρίας καὶ τῆς σπαρτῆς· αὕτη δὲ διαμένει καὶ τὸ λευκὸν Ἴον καὶ ἔτι πλείω τὸ φλόγινον· τὸ δὲ δὴ μέλαν Ἴον ὥσπερ εἴρηται δι' ἐνιαυτοῦ θεραπείας τυγχάνον. ὥσαύτως δὲ καὶ ἡ οἰνάνθη, καὶ γὰρ τοῦτο ἀνθικὸν μὲν ποῶδες δὲ τὴν φύσιν, ἐάν τις ἀποκνίξῃ καὶ ἀφαιρῇ τὸ ἄνθος καὶ μὴ εἰς σπερματοῦσθαι καὶ ἔτι τόπον εὖειλον ἔχῃ· τὸ δὲ ἄνθος βοτρυῶδες καὶ λευκὸν καθάπερ τῶν ἀγρίων . . ταῦτα
- 3 μὲν οὖν ὥσπερ ἐαρινὰ φαίνεται. τὰ δὲ θερινὰ μᾶλλον ἢ τε λυχνίς καὶ τὸ διόσανθος καὶ τὸ κρίνον καὶ τὸ Ἴφρυν καὶ ὁ ἀμάρακος ὁ φρύγιος· ἔτι δὲ ὁ πόθος καλούμενος· οὗτος δ' ἐστὶ διττός, ὁ μὲν ἔχων τὸ ἄνθος ὅμοιον τῇ ὑακίνθῳ, ὁ δὲ ἕτερος ἄχρους λευκὸς ᾧ χρῶνται περὶ τοὺς τάφους· καὶ χρονιώτερος οὗτος. ἀνθεῖ δὲ καὶ ἡ Ἴρις τοῦ θέρους καὶ τὸ στρουθίον καλούμενον· τῇ μὲν ὄψει καλὸν τὸ ἄνθος ἄοσμον δέ. μετοπώρου δὲ τὸ λείριον τὸ ἕτερον καὶ ὁ κρόκος, ὃ τε ὀρεινὸς ἄοσμος καὶ ὁ ἡμερος· εὐθύς γὰρ ἀνθοῦσι τοῖς πρώτοις ὕδασι. χρῶνται δὲ καὶ τῶν ἀγρίων τῷ τῆς ὀξυακάνθου καρπῷ καὶ τῷ ἀνθεὶ τῷ
- 4 τῆς μίλακος. καὶ ταῖς μὲν ὥραις οὕτως ἐκάστων ἡ γένεσις. ὥς δὲ ἀπλῶς εἰπεῖν οὐδεὶς διαλείπεται χρόνος οὐδ' ἐστὶν ἀνανθής ἀλλὰ καὶ ὁ χειμῶν ἔχει καίπερ ἄγονος δοκῶν εἶναι διὰ τὴν κατάψυξιν τῶν μετοπωρινῶν μεταλαμβανόντων, ἐάν δὲ δὴ καὶ μαλακὸς ἢ πολλῷ μᾶλλον. ἀπλῶς γὰρ πάντ' ἢ τὰ πολλὰ καὶ ἐπεκτείνεται τῆς οἰκείας ὥρας, καὶ ἐάν ὁ τόπος εὖειλος ἢ μᾶλλον· δι' ὃ καὶ συνέχεια γίνεται. χρόνοι μὲν οὖν οὗτοι καὶ ὥραι κατὰ τὰς
- 5 γενέσεις. βίος δὲ ἰωνίας μὲν τῆς λευκῆς ἔτη μάλιστα τρία· γηράσκουσα δὲ ἐλαττοῦται καὶ ἴα λευκότερα φέρει. ῥοδωνίας δὲ πέντε τὰ πρὸς τὴν ἀκμὴν μὴ ἐπικαο-

μένης· χεῖρω δὲ καὶ ταύτης τὰ ῥόδα γηρασκούσης. πρὸς
 εὐοσμίαν δὲ καὶ ῥόδων καὶ ἴων καὶ τῶν ἄλλων ἀνθῶν
 μέγιστον ὁ τόπος συμβάλλεται καὶ ὁ ἀήρ πρὸς ἕκαστον
 οἰκεῖος· ἐν Αἰγύπτῳ γὰρ τὰ μὲν ἄλλα πάντ' ἄοσμα καὶ
 ἄνθη καὶ ἀρώματα, αἱ δὲ μυρρίναι θαυμάσται τῇ εὐο-
 σμίᾳ. προτερεῖν δὲ φασι τῶν ἐνταῦθα καὶ ῥόδα καὶ ἴα
 καὶ τὰ ἄλλα ἄνθη καὶ διμήνην καὶ διαμένειν πλείω τῶν
 παρ' ἡμῖν ἢ οὐκ ἐλάττω χρόνον ταῦτα. δοκεῖ δὲ πολὺν 6
 πρὸς εὐοσμίαν διαφέρειν ὥςπερ ἐλέχθη καὶ ὁ ἐνιαυτός
 τοῖος ἢ τοῖος γενόμενος, οὐ μόνον ἐπομβρίαις καὶ αὐχμοῖς
 ἀλλὰ καὶ τῷ κατὰ καιρὸν γίνεσθαι καὶ ὕδατα καὶ πνεύ-
 ματα καὶ ἀπλῶς τὰς τοῦ ἀέρος μεταβολάς. τὰ δὲ ἐν τοῖς
 ὄρεσιν ὥς ἀπλῶς εἰπεῖν καὶ ῥόδα καὶ ἴα καὶ τὰ ἄλλα ἄνθη
 τῇ ὁσμῇ πολλῷ χεῖρω γίνεσθαι. καὶ περὶ μὲν τῶν στε-
 φανωματικῶν καὶ ἀπλῶς τῶν φρυγανικῶν σχεδὸν ἐν
 τούτοις καὶ τοῖς ὁμοίοις ἐστὶν ἡ ἱστορία.

ΘΕΟΦΡΑΣΤΟΥ ΠΕΡΙ ΦΥΤΩΝ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΟ Η.

CAP. I. Ἐπόμενον δὲ τοῖς εἰρημένοις περὶ τῶν
 ποιωδῶν εἰπεῖν· τοῦτο γάρ ἐστι λοιπὸν τῶν ἐξ ἀρχῆς
 διαιρεθέντων γενῶν, ἐν ᾧ συμπεριλαμβάνονται πῶς τὸ
 λαχανηρὸν καὶ τὸ σιτωδές. καὶ πρῶτον περὶ τοῦ λαχα-
 νώδους λεκτέον ἀρξαμένους ἀπὸ τῶν ἡμέρων, ἐπεὶ γνώ-
 ριμα μᾶλλον τυγχάνει τῶν ἀγρίων. εἰσὶ δὲ τρεῖς ἄροτοι
 πάντων τῶν κηπευομένων ἐν οἷς ἕκαστα σπεύρουσι διαι-
 ροῦντες ταῖς ὥραις. εἷς μὲν οὖν ὁ χειμερινός, ἄλλος δὲ
 ὁ θερινός, τρίτος δὲ ὁ μεταξὺ τούτων μεθ' ἡλίου τρο-
 πὰς χειμερινάς. καλοῦσι δ' οὕτως οὐ πρὸς τὴν σποράν 2

βλέποντες ἄλλὰ πρὸς τὴν γένεσιν καὶ τὴν χρείαν ἐκά-
 στου· ἐπεὶ ἢ γε σπορὰ σχεδὸν ἐν τοῖς ἐναντίοις γίνεται.
 τοῦ χειμερινοῦ μὲν γὰρ ἀρχὴ μετὰ τροπὰς θερινὰς τοῦ
 Μεταγειτνιῶνος μηνὸς, ἐν ᾧ σπείρουσι ῥάφανον ῥαφα-
 νίδα γογγυλίδα καὶ τὰ καλούμενα ἐπίσπορα· ταῦτα δ'
 ἐστὶ τεύτλιον θριδακίνη εὐζωμον λάπαθον νάπυ κορί-
 αννον ἄνηθον κάρδαμον· καλοῦσι δὲ καὶ πρῶτον τοῦτον
 τῶν ἀρότων. τοῦ δὲ δευτέρου πάλιν μεθ' ἡλίου τροπὰς
 τοῦ Γαμηλιῶνος μηνὸς, ἐν ᾧ σπείρουσι καὶ πηγνύουσι
 πρᾶσον σέλινον γήθυνον ἀδράφαξυν. τοῦ τρίτου δὲ οὐ
 καλοῦσι θερινὸν τοῦ Μουνυχιῶνος· ἐν τούτῳ δὲ σπεί-
 ρεται σίκνος κολοκύντη βλίτον ὠκιμον ἀνδράχνη θύμ-
 βρον. ποιοῦνται δὲ πλείους ἀρότους τῶν ὁμοίων καθ'
 ἐκάστην ὥραν οἷον ῥαφανίδος ὠκίμου τῶν ἄλλων. πᾶσι
 3 δὲ σπείρεται τοῖς ἀρότοις τὰ ἐπίσπορα. διαφύεται δ' οὐκ
 ἐν ἴσοις πάντα χρόνοις ἀλλὰ τὰ μὲν θᾶττον τὰ δὲ βρα-
 δύτερον ὅσα δυσφυῆ. τάχιστα μὲν οὖν ὠκιμον καὶ βλί-
 τον καὶ εὐζωμον καὶ τῶν χειμερινῶν ῥαφανίς· τριταῖα
 γὰρ ὥς εἰπεῖν. θριδακίνη δὲ τεταρταῖα ἢ πεμπταῖα.
 σίκνος δὲ καὶ κολοκύντη περὶ τὰς πέντε ἢ ἕξ, οἱ δὲ φα-
 σιν ἐπτά· πρότερον δὲ καὶ θᾶττον ὁ σίκνος. ἀνδράχνη
 δ' ἐν πλείοσι τούτων. ἄνηθον δὲ τεταρταῖον. κάρδαμον
 δὲ καὶ νάπυ πεμπταῖα. τεύτλιον δὲ θέρους μὲν ἐκταῖον
 χειμῶνος δὲ δεκαταῖον. ἀδράφαξυς δὲ ὀγδοαῖα. ῥάφανος
 δὲ δεκαταῖα. πρᾶσον δὲ καὶ γήθυνον οὐκ ἐν ἴσοις ἀλλὰ
 τὸ μὲν ἐννεακαδεκαταῖον ἐνιαχοῦ δὲ εἰκοσταῖον, γήθυνον
 δὲ δεκαταῖον ἢ δωδεκαταῖον. κορίαννον δὲ δυσφυές·
 οὐδὲ γὰρ ἐθέλει βλαστάνειν τὸ νέον εἰ μὴ βρεχθῇ.
 θύμβρα δὲ καὶ ὀρίγανος ἐν πλείοσιν ἢ τριακόντα. δυσ-
 φυέστατον δὲ πάντων τὸ σέλινον· τεσσαρακοσταῖον γὰρ
 φασιν οἱ τὰ συντομώτερα λέγοντες, οἱ δὲ πεντηκοσταῖον
 καὶ τοῦτο κατὰ πάντα τοὺς ἀρότους· ἐπισπείρουσι γὰρ

τινες ἐπὶ πᾶσιν. ὅλως δὲ ὅσα κατὰ πλείους ὥρας σπεί- 4
 ρεται ταῦτ' οὐδὲν θᾶττον τὰ πολλὰ γίνεται τοῦ θέρους.
 καὶ θαυμαστὸν εἰ καὶ μηθὲν ἢ ὥρα συμβάλλεται καὶ ὁ
 ἀήρ πρὸς τὸ θᾶττον, ἐὰν δὲ μοχθηρὰ καὶ ψυχρὰ καὶ τῷ
 ἁέρι περισκεπῆς βραδύτερον· ἐπεὶ καὶ χειμώνων ἢ εὐ-
 διῶν ἐπιγινομένων τοῖς ἀρότοις ὅτε μὲν βραδύτερον ὅτε
 δὲ θᾶττον ἢ βλάστησις. διαφέρει δὲ ταῦτα κατὰ τοὺς
 ἀρότους ἐκάστων· πρωϊαίτατον γὰρ ἐν τοῖς εὐείλοις καὶ
 εὐκράσιν. ὥς γὰρ ἀπλῶς εἰπεῖν ἐν πλείοσι δεῖ τὰς αἰ- 5
 τίας ὑπολαβεῖν τῶν τοιούτων, ἐν τε τοῖς σπέρμασιν αὐ-
 τοῖς καὶ ἐν τῇ χώρᾳ καὶ τῷ ἁέρι καὶ ταῖς ὥραις αἷς ἕκα-
 στα σπείρουσι καὶ χειμώνων καὶ εὐδιῶν. ἀλλὰ τοῦτο μὲν
 σκεπτέον ἐφ' ὧν τε παραλλάττουσιν οἱ χρόνοι καὶ ἐφ'
 ὧν οὐ· καὶ γὰρ τὴν ῥαφανίδα φασὶ τινες τριταίαν καὶ
 θέρους καὶ χειμῶνος, τὸ δὲ τεύτλιον ὥσπερ εἴρηται
 παραλλάττει κατὰ τὰς ὥρας. χρόνοι δ' οὖν οὗτοι τῆς
 βλαστήσεως εἰσι καὶ λέγονται καθ' ἕκαστον. διαφέρει δὲ 6
 πρὸς τὸ θᾶττον καὶ βραδύτερον καὶ ἢ τῶν σπερμάτων
 παλαιότης. τὰ μὲν γὰρ ἀπὸ νέων παραγίνεται θᾶττον
 οἶον πρᾶσον γήθιον σίκκος κολοκύντη· ἐνιοι δὲ καὶ
 προβρέχουσι τὸν σίκκον πρὸς τὸ θᾶττον ἢ ἐν γάλακτι ἢ
 ἐν ὕδατι. τὰ δ' ἀπὸ παλαιῶν οἶον σέλινον τεύτλιον κάρ-
 δαμον θύμβρα κορίαννον ὀρίαννον· εἶπερ μὴ [φυτεύε-
 ται] αὐτὰ ἀπὸ τοῦ νέου καθάπερ εἶπομεν. ἴδιον δέ φασιν
 ἐπὶ τοῦ τευτλίου συμβαίνειν· οὐ γὰρ διαφύεσθαι πᾶν
 εὐθὺς ἀλλ' ὕστερον πολλῶ, τὸ δὲ καὶ τῷ ἐχομένῳ ἔτει
 καὶ τῷ τρίτῳ, δι' ὃ καὶ ἐκ πολλοῦ σπέρματος ὀλίγον βλα-
 στάνειν. ἕκαστον δὲ τῶν σπερμάτων ἐὰν ἀδρυνθέντα 7
 ἀποπέσῃ διαμένει πρὸς τὴν ὥραν τὴν ἑαυτοῦ καὶ οὐ πρό-
 τερον ἐκβλαστάνει· καὶ κατὰ λόγον ἐστί· καὶ γὰρ ἐπὶ
 τῶν ἀγρίων ὀρῶμεν συμβαῖνον ἐὰν μὴ φθαρῇ. αἱ δὲ τε-
 λειώσεις τῶν καρπῶν ἀπάντων γίνονται τοῦ θέρους,

πρότερον δὲ καὶ θᾶττον ὥς ἀπλῶς εἰπεῖν τῶν πρότεροι
 σπαρέντων. διαφέρει δὲ καὶ ἡ ὥρα· τὰ γὰρ ἐν ταῖς θερμο-
 ημερίαις σπαρέντα θᾶττον ἐκκαυλεῖ καὶ ἐκσπερματοῦ-
 ται καθάπερ ῥαφανὶς γογγυλὶς. ἔνια δὲ οὐκ ἐνιαύσιον
 φέρει τὸν καρπὸν ἀλλὰ δίενα καθάπερ σέλινον πράσον
 γήθυνον, ἃ καὶ διαμένει χρόνον πλείονα καὶ οὐκ ἔστιν
 ἐπέτεια· τὰ γὰρ πολλὰ τούτων ἅμα τῇ τελειώσει τῶν
 8 σπερμάτων ἀναίνεται. πάντα δὲ ὥς εἰπεῖν ὅσα ἐκκαυλεῖ
 καὶ τελειοῖ τὸν καρπὸν ἀποτελειοῦνται κατὰ τὸ σχῆμα τοῦ
 παραβλαστῆσαις ἐκ τῶν καυλῶν ἔχειν ἀκρεμονικὰς, πλὴν
 ὅσα μονόκαυλα καθάπερ πράσον καὶ γήθυνον καὶ κρό-
 μνον καὶ σκόροδον. φίλυδρα δὲ καὶ φιλόκοπρα πάντα,
 μᾶλλον δὲ τὰ ἀσθενέστερα καὶ πλείονος ἐπιμελείας δεό-
 μενα, τὰ δὲ καὶ τροφῆς.

CAP. II. Φύεται δὲ πάντα ἀπὸ τοῦ σπέρματος, ἔνια
 δὲ καὶ ἀπὸ παρασπάδος καὶ κλωνὸς καὶ ρίζης. ἀπὸ μὲν
 παρασπάδος ἢ ῥάφανος· δεῖ γάρ τι καὶ ριζῶδες προσλα-
 βεῖν. ἀπὸ δὲ τῶν βλαστῶν πῆγανον ὀρίγανος ὠκιμον·
 ἀποφυτεύουσιν γὰρ καὶ τοῦτο ὅταν σπιθαμιαῖον ἢ μεῖζον
 γένηται τεμόντες εἰς τὸ ἥμισυ. ἀπὸ ρίζης δὲ σκόροδον
 καὶ κρόμνον καὶ βολβὸς καὶ ἄρον καὶ ἀπλῶς τὰ τοιαῦτα
 τῶν κεφαλορρίζων. φύεται δὲ καὶ εἴ τινων αἱ ρίζαι δια-
 μένουσιν ἐπὶ πλείονα χρόνον ἐπετειοκαύλων ὄντων. ὅτι
 δὲ ἀπὸ σπέρματος πάντα βλαστάνει φανερόν· καὶ γὰρ
 τὸ πῆγανον ὅπερ οὗ φασὶν τινες, ἀλλὰ βραδέως δι' ὃ καὶ
 2 ἀποφυτεύουσιν. ὅσα δὲ ἀπὸ ρίζης φύεται τούτων ἢ μὲν
 ρίζα χρόνιος αὐτὰ δὲ ἐπετειόκαυλα, δι' ὃ καὶ παραβλα-
 στάνουσιν αἱ ρίζαι τῶν τοιούτων καὶ γίνονται πλείους
 οὐ μόνον ἐν τοῖς ἡμέροις καὶ κηπευομένοις ἀλλὰ καὶ ἐν
 τοῖς ἀγροῖς ὥσπερ εἵπομεν οἷον βολβοῖς γηθύοις σκίλ-
 λαις καὶ τοῖς ἄλλοις. παραβλαστάνει δ' ἔνια καὶ τῶν μὴ
 κεφαλορρίζων χρονιωτέρων δὲ οἷον σέλινον καὶ τεύ-

τλιον· ἀφιαῖσι γὰρ ῥίζας ἀφ' ὧν φύονται φύλλα καὶ
 καυλοί. παραβλαστάνει δὲ καὶ γήθρον καὶ πρᾶσον καὶ
 παραφύει κάτωθεν οἶον βολβώδη τινὰ κεφαλὴν, ἐξ ἧς ἡ
 βλάστησις γίνεται τῶν φύλλων, ἀνανθέντος δὲ τοῦ καυ-
 λοῦ καὶ τοῦ σπέρματος ἀφαιρεθέντος· ἀλλὰ διὰ τὸ μὴ
 χρησίμας εἶναι τὰς τούτων κεφαλὰς οὐ συλλέγουσιν εἰς
 ξηρασίαν, δι' ὃ καὶ οὐ φυτεύουσιν. τάχα δὲ ταῦτα καὶ 3
 ὁμογενῇ καὶ σύνεγγυς πως τῇ τοῦ κρομύου φύσει, δι' ὃ
 καὶ οὐ θαυμαστόν. ἀλλ' ὁμοίως (καὶ) ἐπὶ πάντων καὶ
 ἡμέρων καὶ ἀγρίων, ὅσα χρονιώτερα μὲν ἐστὶν ἐπετει-
 ὀκαυλα δὲ, τούτων καὶ αἱ ῥίζαι ἐπιβλαστάνουσιν ὥς-
 περ καὶ ἐπὶ τῶν φρυγανικῶν καὶ τῶν θαμνωδῶν· ἀλλ'
 ἐπὶ τῶν κρομύων καὶ σκοροόδων καὶ βολβῶν καὶ ὥσπερ
 ἀριθμὸς τις γίνεται τούτων. ἡ δὲ γένεσις ὥσπερ εἴρηται
 τριχῶς ἐστὶν, ἀπὸ σπέρματος μὲν πάντων ἀπὸ δὲ καυ-
 λοῦ καὶ ῥίζης τῶν εἰρημένων. τῶν δὲ καυλῶν κολου- 4
 σθέντων πάντα μὲν ὥς εἰπεῖν βλαστάνει πλὴν τῶν ἀπο-
 καύλων, ἐμφανέστατα δ' ὥσπερ καὶ εἰς χρεῖαν ὥκιμον
 θριδάξ ῥάφανος. καὶ τῆς μὲν θριδάκος ἡδίους φασὶ τοὺς
 παλιμβλαστεῖς εἶναι καυλοῦς· τὸν γὰρ πρῶτον ὀπώδη
 καὶ πικρὸν εἶναι ὥς ἄπεπτον· οἱ δὲ τὸ ἐναντίον ὀπωδε-
 στέρους τούτους ἀλλ' ἕως ἂν ᾧσιν ἀπαλοὶ φαίνεσθαι
 γλυκυτέρους. ἀλλ' ἐπὶ τῆς ῥαφάνου τοῦτο ὁμολογούμε-
 νον ὥς εἰ πάλιν βλαστήσειεν ἡδίων ἀφαιρεθέντων γε τῶν
 φύλλων πρὸ τοῦ διακαυλίσαι. διαμένουσι δὲ αἱ ῥίζαι 5
 πλειόνων ἀλλ' αἱ μὲν βλαστάνουσιν πάλιν αἱ δὲ οὔ. ῥα-
 φανὶς γοῦν καὶ γογγυλὶς διαμένουσι γῆς ἐπιβληθείσης
 ἄχρι θέρους καὶ αὐξήσιν λαμβάνουσιν, ὅπερ ποιούσι
 τινες ἐξεπίτηδες τῶν κηπουρῶν· οὐ βλαστάνουσιν δὲ οὐδ'
 ἀφιαῖσι φύλλον οὐδ' εἴ τις ἀφέλοι τὴν ἐπισεσαγμένην
 γῆν. ἰδεῖν δὲ τοῦτο καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ἐστί. τὰ δὲ πλεῖ-
 στα τῶν λαχάνων μονόρριζα τῇ παχείᾳ κατὰ βάθους ῥίζῃ·

- καὶ γὰρ ὅσα παραφύει τὰς ἰσοπαχεῖς ταύτας ὥσπερ σέ-
 λινον καὶ τεύτλιον ἀπὸ τῆς μέσης πως ἢ παράφυσις ἐστὶ
 καὶ οὐκ εὐθύς ἀπὸ τῆς ἀρχῆς ἢ σχίσις· ἐκ δὲ ταύτης τῆς
 μιᾶς ἀπήρτηνται αἱ ἀποφυάδες αἱ μικραὶ καὶ τῆς ῥαφα-
 νίδος καὶ τῆς γογγυλίδος. καὶ αὗται μὲν δὴ πᾶσι φανε-
 6 ραὶ διὰ τὴν χρεῖαν. ἡ δὲ τοῦ τευτλίου μία μὲν μακρὰ
 καὶ παχεῖα καὶ ὀρθὴ καθάπερ ἡ τῶν ῥαφανίδων ἀποφύ-
 σεις δὲ ἔχει παχείας ὅτε μὲν δύο ὅτε δὲ καὶ τρεῖς ὅτε δὲ
 καὶ μίαν, τὰς δὲ μικρὰς ἐκ τούτων. σαρκώδης δὲ ἡ ῥίζα
 καὶ τῇ γεύσει γλυκεῖα καὶ ἡδεῖα δι' ὃ καὶ ὠμὴν ἐσθίουσιν
 τινες· ὁ δὲ φλοιὸς οὐ παχὺς θυδὲ ἀφαιρετὸς ὥσπερ ὁ
 τῶν ῥαφανίδων ἀλλὰ μᾶλλον οἶος ὁ τῶν ἱπποσελίνων.
 ὡσαύτως δὲ καὶ ἡ τῆς ἀδραφάξυος μία μὲν εἰς βάθος ἐκ
 7 ταύτης δὲ ἄλλαι. μονορριζότατον δὲ τούτων πάντων τὸ
 λάπαθον· οὐ γὰρ ἔχει παχείας ἀποφύσεις ἀλλὰ τινὰς
 λεπτὰς· βαθυρριζότατον δὲ πάντων, ἔχει γὰρ μείζω
 τριῶν ἡμιποδίων· τὸ δ' ἄγριον βραχυτέραν, πολύκανυλον
 δὲ καὶ πολὺκλαδον καὶ ἡ ὅλη μορφή τελειωθεῖσα παρα-
 πλησία τῇ τοῦ τευτλίου· πολυχρονιώτερον δὲ καὶ τοῦ
 ἀγρίου καὶ ὅλως δὲ πάντων τῶν λαχάνων ὥς εἰπεῖν·
 διαμένει γὰρ ὅποσονοῦν χρόνον ὥς φασιν. ἔχει δὲ σαρ-
 κώδη τὴν ῥίζαν καὶ ἔνικμον δι' ὃ καὶ ἐξαιρεθεῖσα ζῆ πο-
 λὺν χρόνον. τὸ δ' ὠκίμον μίαν μὲν τὴν παχεῖαν τὴν κατὰ
 βάθους τὰς δ' ἄλλας τὰς ἐκ πλαγίου λεπτὰς ἐπιεικῶς εὐ-
 μήκεις. ἔνια δ' οὐκ ἔχει τὴν μίαν τὴν ὀρθὴν οἶον τὸ
 βλίτον ἀλλ' εὐθὺ πολλὰς ἐξ ἄκρου καὶ εὐπαχεῖς καὶ μα-
 8 κροτέρας τῆς ἀδραφάξυος. τῶν δὲ ῥιζῶν ξυλωδέσταιται
 πασῶν αἱ τοῦ ὠκίμου καθάπερ καὶ ὁ κανλός. ἡ γὰρ τοῦ
 βλίτου καὶ τῆς ἀδραφάξυος καὶ τῶν τοιούτων ἥτιον ξυ-
 λώδης. εἰσὶ γὰρ ὥς ἀπλῶς εἰπεῖν πασῶν αἱ μὲν σαρκώ-
 δεις αἱ δὲ ξυλώδεις. [σαρκώδεις] οἶον ἡ τοῦ τευτλίου
 καὶ τοῦ σελίνου καὶ ἱπποσελίνου καὶ λαπάθου καὶ ῥα-

φρανίδος καὶ γογγυλίδος καὶ πάντων μάλιστα τῶν κεφα-
 λοβαρῶν· οὐδὲ γὰρ ἀναξηραίνόμεναι σκληρύνονται τε-
 λείως. ξυλώδεις δὲ ὥσπερ αἱ τοῦ ὠκίμου καὶ βλίτου καὶ
 ἀδραφάξυος καὶ εὐζώμου καὶ ἀνήθου (καὶ λαπάθου) καὶ
 κοριάννου καὶ ἀπλῶς τῶν νευροκαύλων· ἔχει γὰρ δὴ
 καὶ τὸ ἀνήθον καὶ τὸ κοριάννον ὄντα μονόρριζα ξυλώδη
 τε τὴν ῥίζαν καὶ οὐ μακρὰν οὐδὲ τὰς λεπτὰς ἀποφυάδας
 ἔχουσιν πολλές· πολὺκαυλα δὲ ἄμφω καὶ πολύοξα, δι'
 ὃ καὶ οὐ κατὰ λόγον οὐδενὶ τούτων τὸ ἄνω πρὸς τὸ κάτω.
 βραχύρριζα δὲ ταῦτά ἐστιν οἶον θρίδαξ ἀνδράχνη, τῇ 9
 ὀρθῇ καὶ ταῖς εἰς τὰ πλάγια. ἡ δὲ θρίδαξ, ὥσπερ οὐκ
 ἔχει τὰς τοιαύτας ἀποφύσεις ἀλλὰ μόνον τὰς λεπτὰς, καὶ
 μάλιστα δὴ μονόρριζον ὥς εἰπεῖν. ἀπλῶς δὴ πάντα τὰ
 θερινὰ βραχύρριζα· καὶ γὰρ ὁ σίκυος καὶ ἡ κολοκύνθη
 καὶ ἡ σικύα καὶ διὰ τὴν ὥραν καὶ ἴσως ἔτι μᾶλλον διὰ
 τὴν φύσιν ἥπερ συνηκολούθηκε τῇ ὥρᾳ. ἡ δὲ μεταφυ-
 τευομένη θρίδαξ βραχυτέραν ἔχει τὴν ῥίζαν τῆς σπαρεί-
 σης· παραβλαστάνει γὰρ ἐκ τῶν πλαγίων μᾶλλον· βρα-
 χυτέραν δὲ καὶ ἡ ἀργία τῆς ἡμέρου, καὶ ἐκ τῶν ἄνωθεν
 πολυκαυλοτέρα.

CAP. III. Ἀνθεῖ δὲ τῶν μὲν ἄλλων ἕκαστον ἀθρόον,
 τὸ δὲ ὠκίμον κατὰ μέρος τὰ κάτω πρῶτον εἴτ' ὅταν ταῦτα
 ἀπανθήσῃ τὰ ἄνω, δι' ὃ καὶ πολυχρόνιον ἐν τῷ ἀνθεῖν
 καθάπερ κύαμος καὶ τῆς πόας τὸ ἡλιοτρόπιον καλούμε-
 νον καὶ ἄλλα δὲ τῶν ἀργίων. ἀνθεῖ δὲ καὶ ὁ σίκυος πο-
 λὺν χρόνον· καὶ γὰρ ἐπιβλαστάνειν τούτῳ γε συμβαί-
 νει. τὰ δὲ ἄνθη τῶν μὲν ἐκλευκα τῶν δὲ μηλινοειδῇ
 τῶν δὲ μικρὸν ἐπιπορφυρίζοντα, εὐχρουν δ' οὐθέν. τὰ 2
 δὲ σπέρματα διαφέρει καὶ τοῖς σχήμασι· τὰ μὲν γὰρ
 πλαῖστα στρογγύλα τὰ δὲ προμήκη τὰ δ' αὖ πλατέα καὶ
 φυλλώδη καθάπερ τὰ τῆς ἀδραφάξυος· ὅμοιον γὰρ τῷ
 τοῦ σιλφίου· τὰ δὲ στενὰ καὶ γραμμώδη καθάπερ τοῦ

- κυμίνου. καὶ τοῖς χρώμασιν ὁμοίως τὰ μὲν μέλανα τὰ δὲ ξυλῶδη τὰ δὲ λευκότερα. πάντα δὴ ἔλλοβοσπέρματα ἢ γυμνοσπέρματα ἢ ἐμφλοιοσπέρματα ἢ παπποσπέρματα· ῥαφανὶς μὲν γὰρ καὶ νάπυ καὶ γογγυλὶς ἔλλοβοσπέρματα, κορίαννον δὲ καὶ μάραθον καὶ ἄνηθον καὶ κύμινον γυμνοσπέρματα, βλίτον δὲ καὶ τεύτλιον καὶ ἀδράφαξυς καὶ ὠκίμον ἐμφλοιοσπέρματα, θριδακίνη δὲ παπποσπέρμα-
- 3 τον. πάντα δὲ πολύκαρπα καὶ πολυβλαστῇ, πολυκαρπότερον δὲ τὸ κύμινον. ἴδιον δὲ καὶ ὃ λέγουσι κατὰ τοῦτου· φασὶ γὰρ δεῖν καταρᾶσθαι τε καὶ βλασφημεῖν σπείροντας εἰ μέλλει καλὸν ἔσσεσθαι καὶ πολὺ. δυσξήραντα δὲ πάντα μὲν ὥς εἰπεῖν πλήν τοῦ κυμίνου, οὐχ ὥς ὁ σῖτος ὃς κἂν ἅπαξ ἀδρυνθῇ ταχὺ ξηραίνεται καὶ ἀποπίπτει· δυσξήραντότερα δὲ τὰ ἐμφλοιοσπέρματα καὶ τούτων [μά-
- 4 λιστα τὸ ὠκίμον. ἅπαντα δὲ ξηρανθέντα πολυκαρπότερα γίνεται, δι' ὃ] καὶ προαφαιροῦντες αὐτὰ ξηραίνουσιν. ἅπαντα δὲ πολύχοα καὶ πολυσπέρματα, πολυκαρπότερον δὲ τὸ ὠκίμον. ἔστι δὲ τὰ μὲν ἀκρόκαρπα καθάπερ ὠκίμον πρᾶσον κρόμνον· τὰ δὲ πλαγιόκαρπα μᾶλλον οἶον ῥαφανὶς γογγυλὶς καὶ τὰ τοιαῦτα· τὰ δ' ἀμφοτέρως οἶον βλίτον ἀδράφαξυς· ἀμφοτέρα γὰρ ταῦτα καὶ ἐκ τοῦ πλαγίου καὶ τό γε βλίτον εὐθὺς παρ' ἑκαστον ὅζον προςκαθήμενον ἔχει τὸ σπέρμα βοτρυνῶδες. τὰ δ' ἐκ παλαιότερων σπερμάτων θᾶττον ἐκκαυλεῖ, τάχιστα δὲ τὰ ἐκ τῶν ἀκμαζόντων· ἔστι γὰρ τις ἀκμή καὶ τούτων. ἀνὰ λόγον δὲ καὶ τὸ κάλλος ἀκολουθεῖ τῶν ἐὰν τὰ ἄλλα τὴν αὐτὴν ἔχωσι θεραπείαν. δοκεῖ δὲ καὶ εἰς τὸ αὐτὸ ἀθρόα θεμένων καλλίω γίνεσθαι καὶ βλαστάνειν· οὕτω γὰρ τὸ τοῦ πρᾶσου καὶ τὸ τοῦ σελίνου τιθέασιν ἀποδήσαντες
- 5 εἰς ὀθόνιον καὶ γίνονται μεγάλα. συμβάλλεται δέ τι καὶ ὁ τόπος πρὸς αὔξησιν· κελεύουσι γοῦν ὅταν τις μεταφυτεύῃ τὰ σέλινα πάνταλον κατακρούειν ἡλίκον ἂν βού-

ληται ποιεῖν τὸ σέλινον· τιθέναι δὲ καὶ ἐν ὀθονίῳ πά-
 τалον κατακρούσαντα καὶ πλήσαντα κόπρου καὶ γῆς. ἔνια
 δὲ καὶ τοῖς σχήμασιν ἑξομοιοῦται κατὰ τοὺς τόπους· ἡ
 γὰρ σικύα ὁμοιοσχημῶν γίνεται ἐν ᾧ ἂν τεθῇ ἀγγεῖον.
 καὶ διαφορὰν λαμβάνει κατὰ τοὺς χυμοὺς ἔνια προθερα-
 πευθέντα τῶν σπερμάτων οἷον τὸ τοῦ σικύου ἔαν ἐν γά-
 λακτι βρέξαντες σπείρωσιν. ἀλλὰ τὰ μὲν τοιαῦτα ἴσως
 οἰκειότερα τῆς θεραπειας.

CAP. IV. Γένη δὲ τῶν μὲν ἔστι πλείω τῶν δ' οὐκ
 ἔστιν, οἷον ὠκίμου λαπάθου βλίτου καρδάμου εὐζώμου
 ἀδραφάξυος κοριάννου ἀνήθου πηγάνου· τούτων γὰρ
 οὗ φασιν εἶναι [γένους διαφορὰν.] τῶν δὲ ἔστι, φαφα-
 νίδος φαφάνου τευτλίου σικύου κολοκύντης κυμίνου
 σκορόδου θριδακίνης. διαιροῦσι δὲ τοῖς τε φύλλοις καὶ
 ταῖς ῥίζαις καὶ τοῖς χρώμασι καὶ τοῖς χυλοῖς καὶ τοῖς ἄλ-
 λοις τοῖς τοιούτοις. οἷον τῆς φαφανίδος [γένη κορινθίαν 2
 κλεωναίαν λειοθασίαν] ἁμωρέαν βοιωτίαν· εὐανξεστά-
 την δὲ τὴν κορινθίαν ἢ καὶ τὴν ῥίζαν ἔχει γυμνήν· ὥθει-
 ται γὰρ εἰς τὸ ἄνω καὶ οὐχ ὥς αἱ ἄλλαι κάτω. τὴν δὲ
 λειοθασίαν ἣν ἔνιοι καλοῦσι θρακίαν ἰσχυροτάτην πρὸς
 τοὺς χειμῶνας. τὴν δὲ βοιωτίαν γλυκνυτάτην καὶ τῷ σχή-
 ματι στρογγύλην, οὐχ ὥσπερ τὴν κλεωναίαν μακράν.
 ὅσων δ' ἂν ἦ λεῖα τὰ φύλλα γλυκύτεραι καὶ ἡδίους,
 ὅσων δ' ἂν τραχέα δριμύτεραι. γένος δέ τι παρὰ ταῦτα
 ἔστιν ὃ ἔχει τὸ φύλλον εὐζώμῳ ὅμοιον. φαφανίδος μὲν
 οὖν ταῦτα. γογγυλίδος δὲ οἱ μὲν φασιν εἶναι οἱ δ' οὗ 3
 φασιν, ἀλλὰ τῷ ἄρρενι καὶ τῇ θηλείᾳ διαφέρειν, γίνε-
 σθαι δὲ ἐκ τοῦ αὐτοῦ σπέρματος ἅμφω. πρὸς δὲ τὸ ἀπο-
 θηλύνεσθαι πηγνύναι δεῖν μανάς· ἔαν γὰρ πυκνὰς πά-
 σας ἀπαρρενοῦσθαι, τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ ἐν γῇ
 μοχθηρᾷ σπαρῶσι· δι' ὃ καὶ πρὸς σπερματισμὸν μετα-
 φέροντες φυτεύουσι τὰς ἐκφύσεις καὶ πλατείας. ἔστι δὲ

- καὶ τὸ σπέρμα τῇ ὥσει τὸ χεῖρον καὶ βέλτιον φανερόν·
 τῆς μὲν γὰρ χρηστῆς λεπτὸν τῆς δὲ μοχθηρᾶς ἄδρόν. χει-
 μαζομένη δὲ χαίρει καὶ αὕτη καὶ ἡ ῥαφανίς· οἴονται γὰρ
 ἅμα γλυκαίνεσθαι τε καὶ τὴν αὔξησιν εἰς τὴν ῥίζαν τρέ-
 πεσθαι καὶ οὐκ εἰς τὰ φύλλα. τοῖς δὲ νοτίοις καὶ ταῖς
 εὐδίαῖς ἐκκαυλεῖ ταχύ. τοῦτο μὲν οὖν λόγου δεῖται τῆς
- 4 ὁμοιώσεως ἐν ἀμφοῖν εἶναι τὰς διαφοράς. τῆς δὲ ῥαφά-
 νου τριχῇ διαιρουμένης, οὐλοφύλλου τε καὶ λειοφύλλου
 καὶ τρίτης τῆς ἀγρίας, [ἡ ἀγρία] τὸ μὲν φύλλον ἔχει λείον
 μικρὸν δὲ καὶ περιφερές, πολὺκλαδος καὶ πολύφυλλος,
 ἔτι δὲ χυλὸν ἔχουσα δριμὺν καὶ φαρμακώδη, δι' ὃ καὶ
 πρὸς τὰς κοιλάδας αὐτῷ χρῶνται οἱ ἱατροί. ὁμοίως δὲ καὶ
 ἐν ἐκείναις δοκοῦσι διαφοραὶ καθ' ἑκατέραν· ἐπεὶ ἄσπερ-
 μόν τι γένος αὐτῶν ἐστὶν ἢ κακόςπερμον. τὸ δ' ὅλον ἢ
 οὐλή τῆς λείας εὐχυλοτέρα καὶ μεγαλοφυλλοτέρα· εὐχυ-
 λότερον δὲ καὶ τῶν τευτλίων τὸ λευκὸν τοῦ μέλανος καὶ
- 5 ὀλιγοσπερμότερον ὃ καλοῦσιν τινες σικελικόν. ὥσαύτως
 δὲ καὶ τῆς θριδακίνης· ἡ γὰρ λευκὴ γλυκυτέρα καὶ ἀπα-
 λωτέρα. γένη δὲ αὐτῆς ἐστὶν ἄλλα τρία τό τε πλατύκαυ-
 λον καὶ στρογγυλόκαυλον καὶ τρίτον τὸ λακωνικόν· αὕτη
 δὲ τὸ μὲν φύλλον ἔχει σκολυμῶδες ὀρθὴ δὲ καὶ εὐαυξὴς
 καὶ ἀπαράβλαστος ἐκ τοῦ καυλοῦ. τῶν δὲ πλατειῶν οὐ-
 τω τινὲς πλατύκαυλοι γίνονται ὥστ' ἐνίοις φασὶ καὶ θύ-
 ραις χρῆσθαι κηπουρικαῖς. τὸ δὲ ὁπῶδες σφόδρα καὶ
- 6 μικρόφυλλον καὶ λευκοκαυλότερον ἔοικεν ἀγρίᾳ. τῶν δὲ
 σελίνων καὶ ἐν τοῖς φύλλοις καὶ ἐν τοῖς καυλοῖς αἱ δια-
 φοραί· τὸ μὲν γὰρ πυκνὸν καὶ οὐλον καὶ δασὺ τὸ φύλ-
 λον ἔχει τὸ δὲ μανότερον καὶ πλατύτερον καυλὸν δὲ
 μεῖζω. τούτων δὲ πάλιν τὰ μὲν λευκόκαυλα τὰ δὲ πορ-
 φυρόκαυλα ἢ ποικιλόκαυλα· τὸ δ' ὅλον ἅπαν τὸ τοιοῦ-
 τον ἐμπερέστερον τῷ ἀγρίῳ. σικύου δὲ καὶ κολοκύντης
 τοῦ μὲν εἶναι φασὶ γένη τῆς δ' οὐκ εἶναι καθάπερ τῆς

ῥαφανίδος καὶ τῆς γογγυλίδος ἀλλ' ἐν τῷ αὐτῷ γένει τὰς
 μὲν βελτίους τὰς δὲ χείρους. τοῦ δὲ σικύου τρία λακω-
 νικὸν σκνυταλίαν βοιωτίον· τούτων δὲ ὁ μὲν λακωνικὸς
 ὑδρευόμενος βελτίων, οἱ δ' ἕτεροι ἀνύδρευτοι. διαφέρει 7
 δὲ γένει καὶ τὰ κρόμυα καὶ τὰ σκόροδα. πλείω δὲ τοῦ
 κρομύου τὰ γένη οἷον τὰ κατὰ τὰς χώρας ἐπικαλούμενα
 σάρδια κνίδια σαμοθράκια, καὶ πάλιν τὰ σητάνια καὶ
 σχιστὰ καὶ ἀσκαλώνια. τούτων δὲ τὰ μὲν σητάνια μικρὰ
 γλυκέα δὲ εὖ μάλα, τὰ δὲ σχιστὰ καὶ ἀσκαλώνια καὶ ταῖς
 θεραπαίαις διαφέροντα καὶ δῆλον ὅτι τῇ φύσει· τὸ γὰρ
 σχιστὸν τῷ μὲν χειμῶνι μετὰ τῆς κόμης ἑῶσιν ἀργὸν ἅμα
 δὲ τῷ ἥρι τὰ φύλλα περιαιροῦσι τὰ ἔξω καὶ τὰ ἄλλα θε-
 ραπεύουσι· περιαιρεθέντων δὲ τῶν φύλλων ἕτερα βλα-
 στάνει καὶ ἅμα κάτω σχίζεται, δι' ὃ καλοῦσι σχιστὰ. οἱ
 δὲ καὶ ὅλως φασὶ πάντων δεῖν ὅπως ἡ δύναμις εἰς τὸ
 κάτω καὶ μὴ σπερμοφυῇ. τῶν δὲ ἀσκαλωνίων ἰδία τις ἡ 8
 φύσις· μόνα γὰρ [οὐ] σχιστὰ καὶ ὥσπερ ἄγωνα ἀπὸ τῆς
 ῥίζης, ἔτι δὲ ἐν αὐτοῖς ἀναυξῇ καὶ ἀνεπίδοτα· δι' ὃ καὶ
 οὐ πηγνύουσιν ἀλλὰ σπείρουσιν αὐτὰ καὶ σπείρουσιν
 ὁπὲ πρὸς τὸ ἔαρ, εἰθ' ὅταν βλαστήσῃ μεταφυτεύουσι·
 τελειοῦται δὲ οὕτω ταχέως ὥσθ' ἅμα τοῖς ἄλλοις ἢ καὶ
 πρότερον ἐξαιρεῖσθαι· πλέονα δὲ χρόνον ἐαθέντα ἐν τῇ
 γῇ σήπεται· φυτευθέντα δὲ καυλὸν ἀφίησι καὶ σπέρμα
 φύει μόνον, εἴτα κενοῦται καὶ αὐαίνεται. τούτων μὲν 9
 οὖν τοιαύτη τις ἡ φύσις. διαφέρει δ' ἔνια καὶ τοῖς χρώ-
 μασιν· ἐν Ἰσθμῷ γὰρ τὰ μὲν ἄλλα ὅμοια τοῖς λευκοῖς
 λευκὰ δὲ σφόδρα τῇ χοιῷ· φέρειν δὲ φασιν ὄμρια τοῖς
 σαρδιανοῖς. ἰδιωτάτη δὲ ἡ φύσις ἡ τῶν κρητικῶν παρα-
 πλησία δὲ τρόπον τινὰ τοῖς ἀσκαλωνίοις εἰ μὴ ἄρα καὶ
 ἡ αὐτή. ἐν Κρήτῃ γάρ ἐστί τι γένος ὃ σπειρόμενον μὲν
 ῥίζαν ποιεῖ φυτευόμενον δὲ καυλὸν καὶ σπέρμα, κεφα-
 λὴν δὲ οὐκ ἴσχει, γλυκὺ δὲ τῷ χυμῷ· τοῦτο γὰρ οἷον

- 10 ἀνάπαλιν ἔχει τοῖς ἄλλοις. ἅπαντα γὰρ πηγνύμενα καὶ βελτίω καὶ θᾶττον παραγίνεται. πάντα δὲ φυτεύεται μετ' ἀρκτιούρου ἐτι θερμοῦς οὔσης τῆς γῆς ὅπως τὰ ὕδατα πεφυτευμένα καταλαμβάνη. καὶ ὅλα δὲ φυτεύεται καὶ διατεμνόμενα παρὰ τὴν κεφαλὴν. οὐχ ὅμοιαι δὲ αἱ ἐκ-βλαστήσεις, ἀλλ' ἐκ μὲν τοῦ κάτω γίνεται κρόμνον ἐκ δὲ τοῦ ἄνω χλόη μόνον· ὀρθὸν δὲ διατμηθὲν ὅλως ἀβλαστής ἐστι. τὸ δὲ γήτειον καλούμενον ἀκέφαλόν τι καὶ ὥσπερ αὐχένα μακρὸν ἔχον ὅθεν καὶ ἡ βλάστησις ἄκρα· καὶ ἐπικεῖρεται πολλάκις ὥσπερ τὸ πράσον, δι' ὃ καὶ σπείρουσιν αὐτὸ καὶ οὐ φυτεύουσι. τὰ μὲν οὖν κρόμνα σχε-
 11 δὸν ταύτας ἔχει τὰς ἰδέας. τὸ δὲ σκορόδον φυτεύεται μὲν μικρὸν πρὸ τροπῶν ἢ μετὰ τροπᾶς διαιρούμενον κατὰ γέλγεις. διαφορὰ δὲ ἐστὶν αὐτῶν ἢ τε τῶν ὀψίων πρὸς τὰ πρώϊα, γένος γάρ τι τυγχάνει τοιοῦτον ὃ ἐν ἐξήκοντα ἡμέραις τελειοῦται, καὶ μεγέθει καὶ μικρότητι. καὶ τῷ μεγέθει γένος τι διάφορόν ἐστι, μάλιστα δὲ τὸ κύριον καλούμενον τοιοῦτον, ὅπερ οὐχ ἐψοῦσιν ἀλλὰ πρὸς τοὺς μυττωτοὺς χρῶνται καὶ ἐν τῇ τρίψει θανμαστὸν ποιεῖ τὸν ὄγκον ἐκπνευματούμενον. καὶ ἐτι τῷ μὴ ἔχειν ἔνια τὰς γέλγεις. ἡ δὲ γλυκύτης καὶ ἡ εὐωδία καὶ ἡ ἀδρότης σχεδὸν παρὰ τὰς χώρας γίνεται καὶ τὰς θεραπέας ὥσπερ καὶ τῶν ἄλλων. τελειοῦται δὲ καὶ ἀπὸ σπέρματος ἀλλὰ βραδέως· τῷ πρώτῳ γὰρ ἔτει κεφαλὴν ἡλικὴν πρᾶσου λαμβάνει τῷ δ' ὕστερον γελγιδοῦται καὶ τῷ τρίτῳ τέλειον γίνεται, καὶ οὐδὲν χεῖρον ἀλλ' ἔνιοι γε καὶ κάλ-
 12 λιών φασι τοῦ πηκτοῦ. τῆς δὲ ρίζης ἡ γένεσις οὐχ ὁμοία τοῦ-τε σκορόδου καὶ τοῦ κρόμνου· ἀλλὰ τοῦ μὲν σκορόδου ὅταν ἀνοιδήσῃ ἡ γελγίς κυρτοῦται πᾶσα καὶ ἐν-ταῦθα αὐξηθεῖσα διαιρεῖται πάλιν εἰς τὰς γέλγεις καὶ ἐξ ἐνὸς πολλὰ γίνεται τῷ τελειοῦσθαι τὴν κεφαλὴν, τὸ δὲ κρόμνον εὐθύς ἐκ τῆς ρίζης ἄλλο καὶ ἄλλο παραφίησι

καθάπερ καὶ βολβοὶ καὶ σκίλλα καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα.
καὶ γὰρ τὰ κρόμυα καὶ τὰ σκόροδα μὴ ἀναιρούντων ἄλλ'
ἐώντων πολλὰ γίνεται. φέρειν δέ φασι καὶ τὸ σκόροdon
ἐπὶ τῆς φύσιγγος σκόροδα καὶ τὸ [κρόμυον] κρόμυα· περὶ
μὲν οὖν τῶν γενέσεων ἱκανῶς εἰρήσθω.

CAP. V. Φίλυδρα δὲ πάντα τὰ ἄλλα λάχανα καὶ
φιλόκοπρα πλὴν πηγάνου, τοῦτο δὲ ἥκιστα φιλόκοπρον.
τὰ χειμερινὰ δὲ οὐχ ἦττον τῶν θερινῶν καὶ τὰ ἐπὶ κηρὰ
τῶν ἰσχυρῶν. κόπρον δὲ μάλιστα ἐπαινοῦσι τὴν συρμα-
τῆτιν, τὴν δὲ τῶν ὑποξυγίων μοχθηρὰν διὰ τὸ μάλιστα
ἐξικμάζεσθαι· ζητοῦσι δὲ τὴν κόπρον ἅμα τῷ σπόρῳ μάλ-
ιστα συναναμιχθεῖσαν· οἱ δὲ καὶ σπείροντες ἐπιβάλ-
λουσι· χρῶνται δὲ καὶ τῇ ἀνθρωπίνῃ ὥμῃ πρὸς τὴν χύ-
λωσιν. φιλυδρότερα δὲ τὰ χειμερινὰ τῶν θερινῶν καὶ
τὰ ἀσθενῆ τῶν ἰσχυρῶν ἔτι δὲ τὰ πλείστης δεόμενα τρο-
φῆς. φίλυδρα καὶ τὸ κρόμυον καὶ τὸ γήθιον· καίτοι
φασὶ τινες οὐ ζητεῖν ἔαν τὸ πρῶτον ἐπιγένηται δις ἢ τρίς.
τῶν δὲ ὑδάτων ἄριστα τὰ πότιμα καὶ τὰ ψυχρὰ, χεῖριστα 2
δὲ τὰ ἀλυκὰ καὶ θυσμανῆ, δι' ὃ καὶ ἐκ τῶν ὀχετῶν οὐ
χρηστά· συμπεριφέρει γὰρ σπέρματα πόας. ἀγαθὰ δὲ
τὰ ἐκ διός· ταῦτα γὰρ δοκεῖ καὶ φθείρειν τὰ θηρία γι-
νόμενα τὰ γόνιμα κατεσθλόντα. φασὶ δέ τινες οὔτε τοῖς
σικύοις συμφέρειν οὔτε τοῖς κρομύοις. ἀρδεύουσι δὲ τὰ
μὲν ἄλλα πρῶτ' ἢ πρὸς ἑσπέραν ὅπως μὴ καθέψηται τὸ δὲ
ὠκίμον καὶ μεσημβρίας· καὶ γὰρ διαβλαστάνειν θάπτον
φασὶ θερμῷ τὸ πρῶτον ἀρδεύομενον. τὸ δὲ πολὺ λίαν
ὑδρὸς δοκεῖ συμφέρειν ἄλλως τε καὶ ἔαν μετέχη κόπρου·
πολλάκις γὰρ πεινῇ τὰ λάχανα φασὶ καὶ ταῦτα γνωρί-
ζειν τοὺς ἐμπείρους τῶν κηπουρῶν. μεταφυτενόμενα δὲ 3
πάντα καλλίω καὶ μείζω γίνεται· καὶ γὰρ τὰ τῶν πρά-
σων μεγέθη καὶ τὰ τῶν ῥαφανίδων ἐκ μεταφυτείας. μάλ-
ιστα δὲ μεταφυτεύουσι πρὸς τοὺς σπερματισμούς· καὶ

τὰ μὲν ἄλλα ὑπομένει οἷον γήθνον πράσον ῥάφανος σί-
 κνος σέλινον γογγυλὶς θριδάξ, [τὰ δὲ] γλίσχρως. ἅπαντα
 δ' εὐαυξέστερα καὶ μεῖζω πηγνυμένων τῶν σπερμάτων
 4 ἢ σπειρομένων. θηρία δὲ γίνεται ταῖς μὲν ῥαφανίσιν
 ψύλλαι τῇ δὲ ῥαφάνῳ κάμπαι καὶ σκώληκες, καὶ ἐν τῇ
 θριδακίνῃ καὶ ἐν τοῖς πράσοις καὶ ἐν ἄλλοις δὲ πλείοσιν
 αἱ πρασοκουρίδες. ταύτας μὲν οὖν ἡ κράστις ἀθροισθεῖσα
 ἀπόλλυσι καὶ ὅταν κόπρον ἀθρόαν τις καταβάλλῃ· φιλό-
 κοπρον δ' ὃν τὸ θηρίον ἀναδύεται καὶ ἐνδύσα κοιμᾶται
 ἐν τῇ κόπρῳ, δι' ὃ δὴ ῥάδιον θηρεύειν· ἄλλως δ' οὐκ
 ἔστι. ταῖς δὲ ῥαφανίσιν πρὸς τὰς ψύλλας ἀρκεῖ τὸ ἐπι-
 σπείρειν ὀρόβους. πρὸς δὲ τὸ μὴ γίνεσθαι καμπὰς οὐ
 φασιν εἶναι φάρμακον οὐδέν. ὑπὸ δὲ τὸ ἄστρον ὥκιμον
 5 μὲν λευκαίνεται κορίαννον δὲ ἄλμᾶ. τὰ μὲν οὖν συμβαί-
 νοντα διὰ τούτων θεωρητέον. τῶν δὲ σπερμάτων τὰ μὲν
 ἔστιν ἰσχυρότερα τὰ δὲ ἀσθενέστερα πρὸς διαμονήν
 ἰσχυρότερα μὲν οἷον κορίαννον τεύτλιον πράσον κάρδα-
 μον νάπυ εὖζωμον θύμβρα ἀπλῶς τὰ δριμέα πάντα·
 ἀσθενέστερα δὲ γήθνον, τοῦτο γὰρ οὐκ ἐθέλει μένειν,
 ἀδράφαξυς ὥκιμον κολοκύντη σίκκος, ἀπλῶς τὰ θερινὰ
 τῶν χειμερινῶν μᾶλλον. διαμένει δὲ οὐδὲν πλέον τετ-
 τάρων ἐτῶν ὥστε ἔτι χρήσιμον εἶναι πρὸς τοὺς σπόρους·
 ἀλλὰ διένα μὲν βελτίω, τὰ δὲ τριένα οὐδὲν χείρω, τὸ δ'
 6 ὑπερτεῖνον ἤδη χεῖρον. πρὸς δὲ τὴν μαγειρικὴν χρεῖαν
 ἐπὶ πλείω διαμένει, πλὴν ἀσθενέστερα ταῦτα ἀναγκαῖον
 εἶναι διὰ τὴν ἀναπνοὴν καὶ τὴν σκωλήκωσιν. φθορὰ δὲ
 μάλιστα μὲν ὑπὸ τῶν θηρίων· γίνεται γὰρ ἐν ἅπασιν
 καὶ τοῖς δριμέσιν ἥκιστα δὲ ἐν τῷ σικύῳ· οὐ μὲν ἄλλα
 καὶ ἐξικμαζόμενα πικρὰ γίνεται τῇ γεύσει δι' ὃ καὶ πρὸς
 τὴν χρεῖαν χεῖρω. καὶ περὶ μὲν τῶν σπερμάτων καὶ
 ἀπλῶς τῶν κηπευομένων ἱκανῶς εἰρησθῶ.

CAP. VI. Περὶ δὲ τῶν ἀγρίων καὶ τῶν καλουμένων

ἄρουραίων πειρατέον ὁμοίως εἰπεῖν. τυγχάνει δὲ τὰ μὲν
 ὁμώνυμα τοῖς ἡμέροις· ἅπαντα γὰρ ἐστὶ τὰ γένη ταῦτα
 καὶ ἄγρια, καὶ σχεδὸν τὰ γε πολλὰ παραπλησίαν ἔχοντα
 τὴν ὄψιν τοῖς ἡμέροις, πλὴν τοῖς γε φύλλοις ἐλάττω ταῦτα
 καὶ τραχύτερα καὶ τοῖς καυλοῖς καὶ μάλιστα τοῖς χυλοῖς
 δριμύτερα καὶ ἰσχυρότερα, καθάπερ ἢ τε θύμβρα καὶ ἢ
 ὀρίγανος ἢ τε ῥάφανος καὶ τὸ πήγανον· ἐπεὶ καὶ τὸ λά-
 παθον ἄγριον καίπερ εὐστομώτερον τοῦ ἡμέρου τὸν δὲ
 χυλὸν ὅμως ὀξύτερον ἔχει καὶ τούτῳ μάλιστα διαφέρει.
 πάντα δὲ καὶ ξηρότερα τῶν ἡμέρων καὶ ἴσως αὐτῷ τούτῳ
 τὰ γε πολλὰ καὶ δριμύτερα καὶ ἰσχυρότερα. ἰδίως δὲ ἢ 2
 ῥάφανος ἔχει παρὰ τὰ ἄλλα τοὺς καυλοὺς περιφερεστέ-
 ρους καὶ λειοτέρους τῆς ἡμέρου, καὶ τὴν τοῦ φύλλου
 πρόσθεσιν ἐκείνη μὲν ἔχει πλατεῖαν αὕτη δὲ περιφερε-
 στέραν καὶ αὐτὸ δὲ τὸ φύλλον ἄγωνότερον· ἐπεὶ τὰ γε
 ἄλλα τραχύτερα καὶ τοῖς καυλοῖς καὶ τοῖς φύλλοις. ἢ δὲ
 γογγυλὶς καὶ τὴν ῥίζαν ἔχει μακρὰν καὶ ῥαφανιδώδη καὶ
 τὸν καυλὸν βραχύν. θριδακίνη δὲ τό τε φύλλον βραχύ-
 τερον τῆς ἡμέρου, καὶ τελευομένης ἀκανθοῦται, καὶ τὸν
 καυλὸν ὁμοίως, τὸν ὅπὸν δὲ δριμὺν καὶ φαρμακώδη.
 φύεται δ' ἐν ταῖς ἀρούραις· ὀπίξουσιν δ' αὐτὴν ὑπὸ πυ-
 ραμητὸν καὶ φασὶ καθαίρειν ὕδρωπα καὶ ἀχλὺν ἀπ'
 ὀφθαλμῶν ἀπάγειν καὶ ἄργεμα ἀφαιρεῖν ἐν γάλακτι γυ-
 ναικεῖω. τὸ δ' ἱπποσέλινον καὶ ἐλειοσέλινον καὶ ὄρεο- 3
 σέλινον καὶ πρὸς ἑαυτὰ διαφορὰν ἔχει καὶ πρὸς τὸ ἡμε-
 ρον· τὸ μὲν γὰρ ἐλειοσέλινον τὸ παρὰ τοὺς ὄχετους καὶ
 ἐν τοῖς ἔλεσι φυόμενον μανόφυλλον τε καὶ οὐ δασὺ γί-
 νεται, προσεμφερὲς δὲ πῶς τῷ σελίνῳ καὶ τῇ ὀσμῇ καὶ
 τῷ χυλῷ καὶ τῷ σχήματι. τὸ δ' ἱπποσέλινον φύλλον μὲν
 ἐμφερὲς τῷ ἐλειοσελίνῳ δασὺ δὲ καὶ μεγαλόκαυλον καὶ
 τὴν ῥίζαν ὥσπερ ῥαφανὶς ἔχει τὸ πάχος μέλαιναν· μέλας
 δὲ καὶ ὁ καρπὸς μέγεθος δὲ μείζον ὀρόβου. χρήσιμα δ'

ἄμφω φασὶ πρὸς στραγγουρίαν εἶναι ἐν οἴνῳ γλυκε
 λευκῷ καὶ τοῖς λιθιῷσι· φύεται δὲ ὁμοίως πανταχοῦ
 γίνεται δὲ καὶ τι δάκρυον ἐξ αὐτοῦ ὅμοιον τῇ μύρρῳ· ο
 4 δὲ φασιν ὅλως μύρραν. τὸ δὲ ὄρεοσέλινον μείζους ἐ
 διαφορὰς ἔχει· τὸ μὲν γὰρ φύλλον ἔοικε κωνεῖῳ, ῥίζη
 δὲ λεπτὴ, τὸν δὲ καρπὸν ἔχει καθάπερ ἄνηθον πλήρῃ
 ἐλάττω· διδόασιν δὲ τοῦτον ἐν οἴνῳ ἀνστήσασθαι τῶν γυναι-
 κείων χάριν. ἔνια δὲ ὅλως ἀσύμβλητα τοῖς ἡμέροις ἐστὶ
 κατὰ γε τοὺς χυλοὺς καὶ τὰς δυνάμεις ὥσπερ σίκκος ὁ τι
 ἄγριος καὶ ὁ ἡμερος, ἀλλ' ἐκ τῆς προσόψεως ἔχει τὴν
 ὁμοιότητα καθάπερ καὶ ἐν τοῖς στεφανώμασιν ἡ ἰωνία
 τὸ γὰρ φύλλον ἔχει παρόμοιον. τούτων μὲν οὖν ἐν τοῖς
 εἰρημένοις αἱ διαφοραί.

CAP. VII. Τῶν δὲ ἀρουραίων λεγομένων μετὰ ταῦτα
 ῥητέον, καὶ ὅλως εἴ τι ποιῶδές ἐστιν ὃ μὴ τυγχάνει βρω-
 τόν. καλοῦμεν γὰρ λάχανα τὰ πρὸς τὴν ἡμετέραν χρεῖαν·
 ἐν δὲ τῷ καθ' ὅλου κᾶκεῖνα περιέχεται, δι' ὃ καὶ περὶ
 ἐκείνων λεκτέον. λάχανα μὲν δὴ καὶ τὰ τοιαῦτα καλεῖται
 κιχόρη ἀπάπη χόνδρυλλα ὑποχοιρὶς ἡριγέρων καὶ ὅλως
 ὅσα κιχοριώδη καλεῖται διὰ τὴν ὁμοιότητα τῶν φύλλων·
 πάντα γὰρ πῶς ἐμπερῇ ἔχει τῷ κιχορίῳ· πάλιν καυκαλὶς
 ἐνθρουσκον ἡδύοσμον. οἱ δὲ μυρία ἄλλα καλοῦσιν, σκάν-
 διξ καὶ ὅσα ἄλλα τοιαῦτα σκανδικώδη, τραγοπῶγων, οἱ
 δὲ κόμην καλοῦσιν, ὃ τὴν μὲν ῥίζαν ἔχει μακρὰν καὶ γλυ-
 κεῖαν τὰ δὲ φύλλα τῷ κρόκῳ ὅμοια πλὴν μακρότερα τὸν
 καυλὸν δὲ βραχύν, ἐφ' οὗ τὴν κάλυκα μεγάλην καὶ ἐξ
 ἄκρου μέγαν τὸν πάππον πολὺν ἀφ' οὗ καλεῖται τραγο-
 2 πῶγων. ὁμοίως δὲ καὶ ὅσα ἄλλα τὰς αὐτὰς μὲν ιδέας ἔχει
 τοὺς δὲ χυλοὺς ἐθωδίμους ἢ ὤμους ἢ ἐφθούς· ἔνια γὰρ
 δεῖται πυρώσεως ὥσπερ μαλάχη καὶ τευτλὶς καὶ τὸ λά-
 παθον καὶ ἡ ἀκαλύφη καὶ τὸ παρθένιον· τὸν δὲ στρύχνον
 καὶ ὤμὸν ἐσθίουσιν ὃν καὶ εὐκήπευτόν τινες ὠνόμασαν.

καὶ ἕτερα δὲ πλείω τούτων ἐν οἷς καὶ ὁ παροιμιαζόμενός
 ἐστὶ διὰ πικρότητα κόρχορος ἔχων τὸ φύλλον ὠκιμῶδες.
 πάντα δὲ τὰ μὲν ἐπέτεια τὰ δὲ ἐπετειόκαυλα τυγχάνει·
 τὰ μὲν γὰρ ἐξαυαίνονται τῶν δὲ διαμένουσιν εἰς πλείω
 χρόνον αἱ ῥίζαι· σχεδὸν δὲ οὐκ ἐλάττω τὰ τοιαῦτά ἐστι.
 φύεται δὲ τὰ μὲν καὶ ἀπὸ τῶν ῥιζῶν καὶ ἀπὸ τῶν σπερ- 3
 μάτων τὰ δὲ ἕτερα μόνον ἀπὸ σπέρματος εἰ μὴ τι καὶ αὐ-
 τόματον. ἡ δὲ βλάστησις καὶ τούτων καὶ τῶν ἄλλων
 τῶν μὲν ἅμα τοῖς πρώτοις ὑετοῖς ἐστὶ μετ' ἰσημερίαν
 οἷον ἀπάπης καὶ τοῦ κύνωπος καὶ ἦν καλοῦσί τινες βού-
 πρηστιν, τῶν δὲ μετὰ πλειάδα καθάπερ καὶ κιχορίου καὶ
 σχεδὸν τῶν ἄλλων τῶν κιχοριωδῶν. καὶ τὰ μὲν εὐθύς
 ἅμα τῇ βλαστήσει τὸ ἄνθος ἀφίησι καθάπερ ἡ ἀφία, τὰ
 δὲ ὕστερον οὐ πολλῶ καθάπερ ἡ ἀνεμώνη, τὰ δὲ ἅμα τῷ
 ἥρι καὶ ἐκκαυλεῖ καὶ ἀνθεῖ καθάπερ τὸ κιχώριον καὶ τὰ 4
 κιχοριώδη καὶ τῶν ἀκανθικῶν ὅσα λαχανώδη. διαφορὰ
 δὲ τῶν ἀνθῶν πολλὴ περὶ ἧς ἐν τοῖς πρότερον εἴρηται·
 σχεδὸν γάρ ἐστι κοινὸν ἀπάντων· ἓνια δὲ καὶ ὅλως
 ἀνανθῆ καθάπερ καὶ τὸ ἐπίπετρον. συμβαίνει δὲ τοῖς
 ἅμα τῷ καυλῷ τὸ ἄνθος ἀφιεῖσι ταχεῖαν εἶναι τὴν ἀπάν-
 θησιν· πλὴν ἡ μὲν ἀπάπη γηράσαντος τοῦ πρώτου πάλ-
 λιν ἄλλο καὶ ἄλλο παραφύει καὶ τοῦτο ποιεῖ παρ' ὅλον
 τὸν χειμῶνα καὶ τὸ ἔαρ ἄχρι τοῦ θέρους. πολὺν δὲ χρό-
 νον καὶ ὁ ἡριγέρων. τὰ δὲ ἄλλα οὐ ποιεῖ τοῦτο καθάπερ
 οὐδὲ ὁ κρόκος οὔτε ὁ εὖσμος οὔθ' ὁ λευκὸς οὔθ' ὁ
 ἀκανθώδης· οὗτοι δὲ ἄοσμοι.

CAP. VIII. Κοινὴ δὲ διαφορὰ πάντων τῶν ποιωδῶν
 ἢ τοιάδε· τὰ μὲν γάρ ἐστιν ὀρθόκαυλα καὶ νευρόκαυλα,
 τὰ δὲ ἐπιγειόκαυλα καθάπερ μαλάχη σκάνδιξ σίκυος
 ἄγριος· τὸ δὲ ἡλιοτρόπιον ἔτι μᾶλλον ὥς εἰπεῖν τοιοῦ-
 τον ὥσπερ καὶ ἐν τοῖς ἀκανθώδεσιν οὗσιν τρίβολος καὶ
 ἡ κάππαρις καὶ ἄλλα πλείω· καὶ γὰρ ἐκείνων ἡ διαφορὰ

- πλείων. ἔνια δὲ περιαλλόκαυλα, μὴ ἔχοντα δὲ ποῦ προς-
πέσωσιν ἐπιγειόκαυλα καθάπερ ἐπετίνη καὶ ἀπαρίνη καὶ
ἀπλῶς ὧν ὁ καυλὸς λεπτὸς καὶ μαλακὸς καὶ μακρὸς, δι'
ὃ καὶ φύονται ταῦτα ὡς ἐπὶ τὸ πᾶν ἐν ἄλλοις· κοινὴ δὲ
καὶ αὕτη ἡ διαφορὰ πάντων οὐ μόνον τῶν ποιωδῶν καὶ
φρυγανικῶν ἀλλὰ καὶ τῶν θαμνωδῶν· καὶ γὰρ ἡ ἑλιξ
2 καὶ ἔτι μᾶλλον ἡ σμῖλαξ περιαλλόκαυλον. ἔτι δὲ καὶ τῶν
ποιωδῶν τὰ μὲν πολύκαυλα τὰ δὲ μονόκαυλα· καὶ τῶν
μονοκαύλων τὰ μὲν ἀπαράβλαστα κατὰ τὸν καυλὸν τὰ δὲ
παραβλαστικά καθάπερ καὶ ἐν τοῖς ἡμέροις ἢ τε φραφανίς
καὶ ἄλλ' ἄττα. πολύκαυλα δὲ ὡς ἀπλῶς εἶπεῖν τὰ ἐπι-
γειόκαυλα, μονόκαυλα δὲ καὶ ὀλιγόκαυλα τὰ ὀρθόκαυλα.
τούτων δὲ ἀπαράβλαστα τὰ λειόκαυλα κρόμμυον πρᾶσον
σκόροδον, ὥσπερ καὶ ἐν τοῖς ἡμέροις καὶ τὰ μὲν εὐθύ-
καυλα τὰ δὲ σκολιόκαυλα καὶ τούτων τοῖς ἡμέροις ὑπάρ-
3 χει. διαφορὰ δὲ τις καὶ τοιάδε τῶν ποιωδῶν ἐστι· τὰ
μὲν γὰρ ἐπιγειόφυλλα τὰ δ' ἐπικαυλόφυλλα τυγχάνει τὰ
δ' ἀμφοτέρως. ἐπιγειόφυλλα μὲν κορωνόπους ἀνθεμον
ἀφύλλανθες ἄγχουσα πόα ἀνεμώνη ἀπαργία ἀρνόγλωσ-
σον ἀπάπη· ἐπικαυλόφυλλα δὲ κρηπὶς ἀνθεμον τὸ φυλ-
λῶδες λωτὸς λευκόϊον· ἀμφοτέρως δὲ τὸ κιχόριον· καὶ
γὰρ ἐπὶ τῶν καυλῶν ἅμα ταῖς ἐκφύσεσι ταῖς ἀκρεμονι-
καῖς ἐκφύει τι καὶ ἄνθος· καὶ τῶν φυλλακάνθων ἔνια
πλὴν ἀκανθώδεσι κομιδῇ, καθάπερ ὁ σόγκος.

CAP. IX. Ἔστι δὲ καὶ τὰ μὲν ἄκαρπα τὰ δὲ κάρ-
πιμα. καὶ ὅλως τῶν ποιωδῶν τὰ μὲν ἄχρι τῶν φύλλων
ἀφικνεῖται τὰ δὲ καυλὸν ἔχει καὶ ἄνθος καρπὸν δὲ οὐ.
τὰ δὲ καὶ καρπὸν ὥσπερ τελειοτάτην φύσιν εἰ μὴ τι καὶ
ἄνευ τοῦ ἄνθους καρποφόρον ὥσπερ ἐπὶ τῶν δένδρων.
διαφέρει δὲ καὶ τὰ φύλλα σχεδὸν οὐκ ἐλάττωσιν ἀλλὰ
πλείοσι διαφοραῖς ἢ τὰ τῶν δένδρων· καὶ πρὸς αὐτὰ δὲ
ἐκεῖνα διαφορὰς ἔχει· μεγίστην μὲν ὡς εἶπεῖν ὅτι τὰ

μὲν ἀπὸ μίσχου προσπέφυκε τὰ δὲ αὐτὰ μὲν ὡς ἀπλῶς
 τὰ δὲ καυλικῇ τινι προσφύσει. καὶ τῶν μὲν ἐν τῇ βλα-
 στήσει προτερεῖ [ὁ καυλὸς] τῶν δὲ πλείστων τὰ φύλλα
 καὶ σχεδὸν ἐν τῇ ἀρχῇ μέγιστα γίνονται καὶ μάλιστα ἐδώ- 2
 διμα· τὰ δὲ ἐκ τῶν δένδρων προωθεῖ τινὰ καυλόν. δια-
 φέρουσι δὲ καὶ τοῖς ἄνθεσι πολὺ· ἐν μὲν γὰρ τοῖς δέν-
 δρεσι τὰ γε πλείστα λευκὰ τὰ δὲ μικρὸν ἐπιπορφυρίζοντα
 τὰ δὲ ποώδη καὶ χλωώδη, κεχρωσμένον δὲ ἀνθινῷ [οὐ-
 δέν· ἐν δὲ τοῖς ποιώδεσι τῶν ἀνθῶν] πολλὰ καὶ παν-
 τοδαπαὶ χροαὶ καὶ ἄκρατοι καὶ μεμιγμέναι καὶ εὖοσμοι
 δὴ καὶ ἄοσμοί εἰσιν. καὶ τὰ μὲν δένδρα τὴν ἀνθησιν
 ἀθρόαν ποιεῖται, τούτων δ' ἕνια κατὰ μέρος ὥσπερ
 ἐλέχθη καὶ περὶ τοῦ ὠκίμου, δι' ὃ καὶ πολὺν χρόνον
 ἀνθεῖ καθάπερ ἄλλα τε πολλὰ καὶ τὸ ἡλιοτρόπιον καὶ τὸ
 κιχώριον. πολλὰ δὲ καὶ τῶν ῥιζῶν διαφοραὶ καὶ τρόπον 3
 τινὰ τούτων φανερώτεραι· εἰσὶ γὰρ αἱ μὲν ξυλώδεις αἱ
 δὲ σαρκώδεις καὶ ἰνώδεις ὥσπερ καὶ τῶν ἡμέρων καθά-
 περ αἱ τε τοῦ σίτου καὶ τῆς πόας τῆς πλείστης. αὐτῶν
 δὲ τούτων ἕκασται πλείστας ἔχουσι διαφορὰς χρώμασιν
 ὁσμαῖς χυμοῖς μεγέθεσιν· αἱ μὲν γὰρ λευκαὶ αἱ δὲ μέ-
 λαιναι αἱ δ' ἐρυθραὶ καθάπερ ἢ τε τῆς ἀρχούσης καὶ
 τοῦ ἐρευθεδάνου· αἱ δ' ὥσπερ ξανθαὶ καὶ ξυλοειδεῖς·
 καὶ γλυκεῖαι δὲ καὶ πικραὶ καὶ δριμεῖαι καὶ εὐώδεις καὶ
 κακῶδεις καὶ ἕναι φαρμακώδεις ὡς ἐν ἄλλοις εἴρηται.
 διαφοραὶ δὲ καὶ τῶν σαρκωδῶν· αἱ μὲν γὰρ στρογγύλαι 4
 αἱ δὲ προμήκεις καὶ βαλανώδεις ὥσπερ ἀσφοδέλου καὶ
 κρόκου· καὶ αἱ μὲν λεπυριώδεις ὥσπερ ἢ τοῦ βολβοῦ
 καὶ τῆς σκίλλης καὶ ὅσαι βολβώδεις καὶ κρομύου δὲ καὶ
 γηθύου καὶ ὅσαι τούτοις ὅμοια. αἱ δὲ ὀμαλεῖς καὶ ψαθυ-
 ραὶ καὶ μαλακαὶ δι' ὅλου καὶ ὥσπερ ἄφλοιοι καθάπερ
 τοῦ ἄρου· αἱ δὲ φλοιὸν ἔχουσι πρὸς τῇ σαρκὶ καθάπερ
 ἢ τοῦ κυκλαμίνου καὶ τῆς γογγυλίδος. οὐχ ἅπασαι δ' αἱ

εὐώδεις ἢ γλυκεῖαι ἢ εὖστομοι καὶ ἐδώδιμοι, οὐδ' αἱ
 πικραὶ ἄβρωτοι· ἀλλ' ὅσαι ἀβλαβεῖς εἰσι τῷ σώματι μετὰ
 τὴν προσφορὰν· ἔνιαι γὰρ γλυκεῖαι μὲν θανάσιμοι δὲ
 καὶ νοσώδεις, αἱ δὲ πικραὶ μὲν ἢ κακώδεις ὠφέλιμοι δέ.
 5 τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ φύλλα καὶ καυλοὶ καθάπερ τοῦ
 ἄψινθίου καὶ τοῦ κενταυρίου. διαφορὰ δὲ καὶ κατὰ τὴν
 βλάστησιν καὶ κατὰ τὴν ἀνθησιν οἷον ἀρχομένου χειμῶ-
 νος καὶ μεσοῦντος καὶ πάλιν ἤρος ἢ θέρους ἢ μετοπώ-
 ρου. καὶ ἐπὶ τῶν καρπῶν δὲ ὁμοίως τῷ βρωτοῦς εἶναι
 καὶ ἐγχύλους ἐνίοις καὶ φύλλα καὶ σπέρματα καὶ ρίζας·
 καὶ ἐν αὐτοῖς τούτοις κατὰ τοὺς χυλοὺς οἷον ὀξύτητι καὶ
 δριμύτητι καὶ γλυκύτητι καὶ αὐστηρότητι καὶ ταῖς ἄλ-
 λαις ταῖς τοιαύταις ἀπλῶς τε καὶ κατὰ τὸ μᾶλλον. τὰς
 μὲν οὖν διαφορὰς ἐν τούτοις ληπτέον.

CAP. X. Διηρημένων δὲ κατὰ τὰς ὥρας ἐκάστων
 πρὸς τε τὰς βλαστήσεις καὶ κατὰ τὰς ἀνθήσεις καὶ τε-
 λειώσεις τῶν καρπῶν οὐδὲν ἀναβλαστάνει πρὸ τῆς οἰ-
 κείας ὥρας οὔτε τῶν ριζοφυτῶν οὔτε τῶν σπερμοφυτῶν
 ἀλλ' ἕκαστον ἀναμένει τὴν οἰκείαν οὐδ' ὑπὸ τῶν ὑδάτων
 οὐδὲν πάσχον· ἔνιαι γὰρ θερινὰ κομιδῇ καὶ τῇ βλαστήσει
 καὶ τῇ ἀνθήσει καθάπερ ὁ τε σκόλυμος καὶ ὁ σίκυος
 ἄγριος, ὥςπερ καὶ περὶ τῶν φρυγανικῶν ἐλέχθη περὶ
 κονύζης τε καὶ καππάριδος καὶ τῶν ἄλλων· οὐδὲν γὰρ
 οὐδὲ ἐκείνων ἀνθεῖ καὶ βλαστάνει πρὸ τῆς οἰκείας ὥρας.
 2 δι' ὃ καὶ ταύτῃ δόξαιεν ἂν διαφέρειν τῶν δένδρων. τῶν
 μὲν γὰρ ἅμα πῶς πάντων ἢ ἐγγὺς ἢ βλάστησις, εἰ δὲ μὴ
 κατὰ μίαν γε ὥραν ὥς εἰπεῖν· τούτων δὲ ἐν πολλαῖς
 μᾶλλον δὲ ἐν ἀπάσαις ἢ βλάστησις καὶ ἔτι μᾶλλον ἢ ἀν-
 θησις, ὥστε εἴ τις ἐθέλει κατανοεῖν σχεδὸν συνεχῆς γί-
 νεται καθ' ὅλον ἐνιαυτὸν καὶ ἡ βλάστησις καὶ ἡ ἀνθησις·
 αἰεὶ γὰρ ἕτερον ἐξ ἑτέρου διαδεχόμενον πάσας καταλαμ-
 βάνει τὰς ὥρας· οἷον μετὰ τὴν ἀπάπην κρόκος ἔσται

καὶ ἀνεμώνη καὶ ὁ ἡριγέρων καὶ τὰ ἄλλα χειμερινά, μετὰ
 δὲ ταῦτα τὰ ἡρινὰ καὶ μετοπωρινά. πολλὰ δὲ ὥσπερ 3
 ἐλέχθη διὰ τὸ κατὰ μέρος ἀνθεῖν ἐπιτείνεται ταῖς ὥραις·
 ἓνια γὰρ οὕτως ἀνθεῖ καθάπερ ἢ τε ἀπάπη καὶ τὸ ὄνο-
 χειλὲς καὶ τὸ κιχόριον καὶ τὸ ἀρνόγλωσσον καὶ ἄλλα·
 διὰ δὲ τὴν συνέχειαν καὶ τὴν περικατάληψιν τὴν ὑπ' ἁλ-
 λήλων οὐ φαίνεται ῥᾶδιον ἐν ἐνίοις οὐδ' ὀρίσαι ποῖα
 πρῶτα βλαστάνει καὶ ποῖα ὀψιβλαστῇ· πλὴν εἴ τις ὑπο-
 θοῖτο τοῦ ἔτους τὴν ἀρχὴν τινα ὥρας τινὸς ἀρχῇ. καὶ 4
 αὐτῶν δὲ τούτων τὰς γενέσεις καὶ τὰς ὥρας ὅταν τελειω-
 θέντων τῶν καρπῶν πάλιν ἄλλας ἀρχὰς ἐνίστονται τῆς
 γενέσεως· ὅπερ μάλιστα δοκεῖ συμβαίνειν μετ' ἰσημε-
 ρίαν μετοπωρινήν· τότε γὰρ ἤδη τὰ σπέρματα πλεῖστα
 τετελειώται καὶ τῶν δενδρικῶν καρπῶν οἱ πολλοὶ καὶ
 ἅμα μεταβολή τις αὐτοῦ τούτου προσγίνεται καὶ τῆς
 ὥρας· ὅσα δὲ ἀτελῇ καὶ ἄπεπτα περικαταλαμβάνεται
 τούτοις κατὰ λόγον ἐκ περιόδου καὶ ἡ βλάστησις γίνεται
 καὶ ἡ ἀνθησις καὶ ἡ τελείωσις· δι' ὃ συμβαίνει τὰ μὲν
 ὑπὸ τροπᾶς ἀνθεῖν τὰ δ' ὑπὸ κύναι τὰ δὲ καὶ μετὰ ἀρ-
 κτοῦρον καὶ ἰσημερίαν μετοπωρινήν. ἀλλὰ ταῦτα μὲν 5
 ἔοικε κοινοτέραν ἔχειν σκέψιν εἰς ἀφορισμὸν ἀρχῆς. ὅτι
 δὲ αἱ διαφοραὶ πλείους ἢ οὐκ ἐλάττους ἐν τούτοις φανε-
 ρόν. ἐπεὶ καὶ αἰφύλλα τῶν τοιούτων ἐστὶν ἓνια καθά-
 περ τὸ πόλιον καὶ ἡλιοτρόπιον καὶ τὸ ἀδιάντον.

CAP. XI. Ἀφορισμένων οὖν τούτων περὶ τὰς δια-
 φορὰς ἐν οἷς γίνονται καὶ πῶς λεκτέον ἤδη τὰς καθ' ἕκα-
 στον ἱστορίας ... ὅσα μὴ κατὰ τὴν ἰδίαν ἐκάστου φύσιν.
 λέγω δὲ οἷον τὰ σταχυώδη καὶ τὰ σκανδικώδη καὶ μυο-
 φάα καὶ εἴ τι ἕτερόν ἐστι τοιοῦτον κοινὸν ἐπὶ πάντων
 λαβεῖν ὃ τῇ αἰσθήσει γινώριμον ἢ φύλλοις ἢ ἀνθεσιν ἢ
 ῥίζαις ἢ καρποῖς· ἐκ γὰρ τῶν φανερῶν ὁ μερισμὸς ὥς-
 περ καὶ ἐκ τῶν ῥιζῶν. σταχυώδη μὲν οὖν ἐστὶν ὅ τε ἀχύ- 2

νωψ ὑπό τινων καλούμενος πλείους ἔχων ἰδέας ἐν ἑαυ-
 τῷ· καὶ ὁ ἄλωπέκουρος καὶ ὁ στελέφουρος ὑπ' ἐνίων δὲ
 ἀρνόγλωσσον τῶν δὲ ὕρτυξ καλούμενος· παρόμοιον δὲ
 τούτῳ τρόπον τινὰ καὶ ἡ θρυαλλίς. ἀπλᾶ δὲ καὶ μονο-
 ειδῇ τρόπον τινὰ ταῦτα καὶ στάχυν οὐκ ὁξὺν οὐδ' ἀθε-
 ρώδη ἔχοντα· ὁ δ' ἄλωπέκουρος μαλακὸν καὶ χνοωδέ-
 στερον ὅτι καὶ ὅμοιον ταῖς τῶν ἄλωπέκων οὐραῖς ὅθεν
 καὶ τοῦνομα μετέληφεν. ὅμοιος δὲ τούτῳ καὶ ὁ στελέ-
 φουρος πλὴν οὐχ ὥσπερ ἐκεῖνος ἀνθεῖ κατὰ μέρος ἀλλὰ
 δι' ὅλου τοῦ στάχυνος ὥσπερ ὁ πυρός. ἡ δὲ ἄνθησις ἀμ-
 φοῖν χνοώδης καθάπερ καὶ τοῦ σίτου· παρόμοιον δὲ τῇ
 3 ὅλῃ μορφῇ τῷ πυρὶ πλὴν πλατυφυλλότερον. ὡσαύτως
 δὲ τούτοις καὶ τὰ ἄλλα τὰ σταχυώδη λεκτέον. τὰ δὲ κι-
 χοριώδη πάντα μὲν ἐπετειόφυλλα καὶ ριζόφυλλα, βλα- 11
 στάνει δὲ μετὰ πλειάδα πλὴν τῆς ἀπάπης, τοῖς δὲ καυ-
 λοῖς καὶ ταῖς ρίζαις μεγάλας ἔχουσι διαφοράς· οἱ μὲν
 γὰρ τῶν ἄλλων ἀπλούστεροι καὶ ἐλάττους ὁ δὲ τοῦ κιχο-
 ρίου μέγας καὶ ἀποφύσεις ἔχων πολλὰς, ἔτι δὲ γλίσχρος
 καὶ δυσδιαίρετος δι' ὃ καὶ δεσμῶ χρῶνται· παραβλαστη-
 τικὸν δὲ καὶ τῇ ρίζῃ καὶ ἄλλως μακρόρριζον δι' ὃ καὶ
 δυσώλεθρον· ὅταν γὰρ ἐκλαχανίσωνται πάλιν τὸ ὑπό-
 λοιπον ἀρχὴν λαμβάνει γενέσεως. συμβαίνει δὲ καὶ παρ-
 ανθεῖν αὐτοῦ μέρος ἄλλο καὶ ἄλλο καὶ τοῦτο ἄχρι τοῦ
 μετοπώρου σκληροῦ δοκοῦντος εἶναι τοῦ καυλοῦ. φέρει
 δὲ καὶ λοβὸν ἐν ᾧ τὸ σπέρμα περὶ τὰ ἄκρα τῶν καυλῶν.
 4 ἡ δὲ ὑποχοιρὶς λειοτέρα καὶ ἡμερωτέρα τῇ προσόψει καὶ
 γλυκυτέρα καὶ οὐχ ὥσπερ ἡ χόνδρυλλα· τὸ γὰρ ὅλον οὐκ
 ἐδώδιμος αὕτη καὶ ἄβρωτος καὶ ἐν τῇ ρίζῃ δριμὺν ὅπὸν
 ἔχει καὶ πολύν. ἄβρωτος δὲ καὶ πικρὰ ἡ ἀπάπη· πρωϊαν-
 θῆς δὲ καὶ ταχὺ γηράσκει καὶ ἀποπαπποῦται, εἴτ' ἄλλο
 φύεται πάλιν καὶ ἄλλο καὶ τοῦτο παρ' ὅλον ποιεῖ τὸν
 χειμῶνα καὶ τὸ ἔαρ ἄχρι τοῦ θέρους· τὸ δ' ἄνθος μη-

λινοειδές. ὡσανύτως δὲ καὶ ἡ πικρίς· καὶ γὰρ αὕτη τῷ ἥρι ἀνθεῖ καὶ παραπλησία δι' ὅλου τοῦ χειμῶνος καὶ τοῦ θέρους παρανθεῖ· τῇ γεύσει δὲ πικρὰ δι' ὃ καὶ τοῦ σινομα εἴληφε. ταῦτα μὲν οὖν ἐν ταύταις ταῖς διαφοραῖς. πειρατέον δὲ ὡς ἐλέχθη καὶ τῶν ἄλλων λαμβάνειν ὁμοίως.

CAP. XII. Πολὺν δέ τι γένος ἐστὶ καὶ τῶν σαρκορρίζων ἢ κεφαλορρίζων ἃ καὶ πρὸς τὰ ἄλλα καὶ καθ' αὐτὰ τὰς διαφορὰς ἔχει ρίζαις τε καὶ φύλλοις καὶ καυλοῖς καὶ ταῖς ἄλλαις μορφαῖς. τῶν γὰρ ρίζῶν ὥσπερ εἴρηται πρότερον αἱ μὲν λεπυριώδεις αἱ δὲ σαρκώδεις, καὶ αἱ μὲν ἔχουσαι φλοιὸν αἱ δ' ἄφλοιοι, ἔτι δὲ αἱ μὲν στρογγύλαι αἱ δὲ προμήκεις καὶ αἱ μὲν ἐδώδιμοι αἱ δ' ἄβρωτοι. ἐδώδιμοι μὲν γὰρ οὐ μόνον βολβοὶ καὶ τὰ ὅμοια τούτοις ἀλλὰ καὶ ἡ τοῦ ἀσφοδέλου ρίζα καὶ ἡ τῆς σκίλλης, πλὴν οὐ πάσης ἀλλὰ τῆς ἐπιμενιδείου καλουμένης ἢ ἀπὸ τῆς χρήσεως ἔχει τὴν προσηγορίαν· αὕτη δὲ στενοφυλλοτέρα τε καὶ λειοτέρα τῶν λοιπῶν ἐστίν. ἐδώδιμος δὲ καὶ ἡ τοῦ ἄρου καὶ αὐτῇ καὶ τὰ φύλλα προαφεψηθέντα ἐν ὄξει καὶ ἐστίν ἡδεῖά τε καὶ πρὸς τὰ ρήγματα ἀγαθή. πρὸς δὲ τὴν αὔξησιν αὐτῆς ὅταν ἀποφυλλίσωσιν, ἔχει δὲ μέγα σφόδρα τὸ φύλλον, ἀνορύξαντες στρέφουσιν ὅπως ἂν μὴ διαβλαστάνῃ ἀλλὰ πᾶσαν ἔλκῃ τὴν τροφήν εἰς ἑαυτήν, ὃ καὶ ἐπὶ τῶν βολβῶν τινες ποιοῦσι συντιθέντες· ἡ δὲ τοῦ δρακοντίου, καλοῦσι γὰρ τι δρακόντιον ἄρον διὰ τὸ τὸν καυλὸν ἔχειν τινὰ ποικιλίαν, ἄβρωτος καὶ φαρμακώδης. ἀλλὰ ἡ τοῦ φασγάνου καλουμένου γλυκεῖά τε ἐψηθεῖσα καὶ τριφθεῖσα μιγνυμένη τῷ ἀλεύρῳ ποιεῖ τὸν ἄρτον γλυκὺν καὶ ἁσινῇ· στρογγύλῃ δὲ ἐστὶ καὶ ἄφλοιος καὶ ἀποφύσεις ἔχουσα μικρὰς ὥσπερ τὸ γήθιον· πολλὰς δὲ εὐρίσκουσιν ἐν ταῖς σκαλοπιαῖς· χαίρει γὰρ καὶ συλλέγει τὸ ζῶον. ἡ δὲ τοῦ θησειοῦ τῇ μὲν γεύσει πικρὰ τρι-

βομένη δὲ κοιλίαν ὑποκαθαίρει. φαρμακώδεις δὲ τινές
εἰσι καὶ ἕτεραι, πολλῶν δὲ οὔτε φαρμακώδεις οὔτε ἐδώ-
διμοι. καὶ αὗται μὲν ἐν ταῖς ῥίζαις αἱ διαφοραί.

- CAP. XIII. Κατὰ δὲ τὰ φύλλα τοῖς τε μεγέθεσιν καὶ
τοῖς σχήμασιν. ὁ μὲν ἀσφόδελος μακρὸν καὶ στενότερον
καὶ ὑπόγλισχρον ἔχει τὸ φύλλον, ἡ δὲ σκίλλα πλατὺ καὶ
εὐδιαίρετον, τὸ δὲ φάσγανον ὑπὸ τινων δὲ καλούμενον
ξίφος ξιφοειδὲς ὅθεν ἔσχε καὶ τοῦνομα, ἡ δὲ ἱρις καλα-
μωδέστερον· τὸ δὲ τοῦ ἄρου πρὸς τῇ πλατύτητι καὶ
ἐγκοίλον καὶ σικνωδὲς ἐστίν· ὁ δὲ νάρκισσος στενὸν καὶ
πολὺ καὶ λιπαρόν· βολβὸς δὲ καὶ τὰ βολβώδη παντελῶς
2 στενὰ καὶ τοῦ κρόκου δ' ἔτι στενότερον. καυλὸν δὲ τὰ
μὲν οὐκ ἔχει τὸ ὅλον οὐδ' ἄνθος ὥσπερ τὸ ἄρον τὸ ἐδώ-
διμον· τὰ δὲ τὸν τοῦ ἁνθους μόνον ὥσπερ ὁ νάρκισσος
καὶ ὁ κρόκος· ἔνια δὲ ἔχει καθάπερ ἡ σκίλλα καὶ ὁ βολ-
βὸς καὶ ἡ ἱρις καὶ τὸ ξίφιον· μέγιστον δὲ πάντων ἀσφό-
δελος· ὁ γὰρ ἀνθέρικος μέγιστος· ὁ δὲ τῆς ἱριδος ἐλάτ-
των μὲν σκληρότερος δὲ τὸ δὲ ὅλον ἀνθερικώδης. ἔστι
δὲ καὶ πολύκαρπος ὁ ἀσφόδελος καὶ ὁ καρπὸς αὐτοῦ ξυ-
λώδης τῇ μὲν μορφῇ τριγώνος τῷ δὲ χρώματι μέλας· γί-
νεται δὲ ἐν τῷ στρογγύλῳ τῷ ὑποκάτω τοῦ ἁνθους, ἐκ-
3 πίπτει δὲ τοῦ θέρους ὅταν τοῦτο διαχάνῃ. τὴν ἁνθησιν
ποιεῖται κατὰ μέρος ὥσπερ καὶ ἐπὶ τῆς σκίλλης, ἄρχεται
δὲ πρῶτον ἀπὸ τῶν κάτωθεν. ἐν δὲ τῷ ἀνθερίκῳ συν-
ίσταται σκώληξ ὅς εἰς ἄλλο μεταβάλλει ζῶον ἀνθρωποει-
δὲς, εἰδ' ὅταν ὁ ἀνθέρικος αὐανθῇ διεσθίου ἐκπέταται.
δοκεῖ δὲ ἰδίον ἔχειν πρὸς τὰ ἄλλα τὰ λειόκαυλα διότι
στενὸς ὢν ἀποφύσεις ἄνωθεν ἔχει. πολλὰ δὲ εἰς τροφήν
παρέχεται χρήσιμα· καὶ γὰρ ὁ ἀνθέρικος ἐδώδιμος στα-
θευόμενος καὶ τὸ σπέρμα φρυγόμενον καὶ πάντων δὲ
μάλιστα ἡ ῥίζα κοπτομένη μετὰ σύκου καὶ πλείστην ὄνη-
4 σιν ἔχει καθ' Ἡσίοδον. ἅπαντα μὲν οὖν φιλόζωα τὰ κε-

φαλόρριζα μάλιστα δ' ἡ σκίλλα· καὶ γὰρ κρεμαννυμένη
 ξῆ καὶ πλεστόν γε χρόνον διαμένει· δύναται δὲ καὶ τὰ
 θαυραυζόμενα σῶζειν ὥσπερ τὴν ῥόαν ἐμπηγνυμένου
 τοῦ μίσχου, καὶ τῶν φυτευομένων δ' ἔνια βλαστάνει
 θαῦτον ἐν αὐτῇ· λέγεται δὲ καὶ πρὸ τῶν θυρῶν τῆς εἰς-
 ὁδοῦ φυτευθεῖσαν ἀλεξητήριον εἶναι τῆς ἐπιφερομένης
 δηλήσεως. πάντα δὲ ταῦτα ἀθρόα φύεται καθάπερ καὶ
 τὰ κρόμυα καὶ τὰ σκόροδα· παραβλαστάνουσι γὰρ ἀπὸ
 τῆς ῥίζης· ἔνια δὲ καὶ ἀπὸ τοῦ σπέρματος φανερῶς οἶον
 ὅ τε ἀνθέρικος καὶ τὸ λείριον καὶ τὸ φάσγανον καὶ ὁ βολ- 5
 βός. ἀλλ' ἴδιον τοῦτο τοῦ βολβοῦ λέγεται τὸ μὴ ἀπὸ
 πάντων βλαστάνειν ἅμα τῶν σπερμάτων ἀλλὰ τοῦ μὲν
 αὐτοετὲς τοῦ δ' εἰς νέωτα καθάπερ τὸν αἰγίλωπά φασι
 καὶ τὸν λωτόν. τοῦτο μὲν οὖν εἶπερ ἀληθὲς κοινὸν ἐτέ-
 ρων. κοινὸν δὲ ἴσως καὶ τὸ μέλλον λέγεσθαι πλὴν οὐ
 πολλῶν θαυμαστὸν δὲ ἐπὶ πάντων, ὅπερ ἐπὶ τε τῆς σκίλ-
 λης καὶ τοῦ ναρκίσσου συμβαίνει· τῶν μὲν γὰρ ἄλλων
 καὶ τῶν ἐξ ἀρχῆς φυτευομένων καὶ τῶν βλαστανόντων
 καθ' ὥραν ἔτους τὸ φύλλον ἀνατέλλει πρῶτον εἰθ' ὕστε-
 ρον ὁ καυλός· ἐπὶ δὲ τούτων ὁ καυλὸς πρότερον. τοῦ 6
 ναρκίσσου δὲ ὁ τοῦ ἄνθους μόνον εὐθὺ πρῶτον τὸ ἄν-
 θος· τῆς δὲ σκίλλης καθ' αὐτόν, εἰς ὕστερον ἐπὶ τούτῳ
 τὸ ἄνθος ἀνίσχων προσκαθήμενον· ποιεῖται δὲ τὰς ἀν-
 θήσεις τρεῖς ὧν ἡ μὲν πρώτη δοκεῖ σημαίνειν τον πρῶ-
 τον ἄροτον ἡ δὲ δευτέρα τὸν μέσον ἡ δὲ τρίτη τὸν ἔσχα-
 τον· ὥς γὰρ ἂν αὐταὶ γένωνται καὶ οἱ ἄροτοι σχεδὸν οὗ-
 τως ἐκβαίνουσιν· ὅταν δὲ οὗτος ἀπογηράσῃ τότε ἡ τῶν
 φύλλων βλάστησις πολλαῖς ἡμέραις ὕστερον· ὡσαύτως
 δὲ καὶ ἐπὶ τοῦ ναρκίσσου, πλὴν οὔτε καυλὸν ἕτερον ἔχει
 παρὰ τὸν τοῦ ἄνθους ὥσπερ εἶπομεν οὔτε καρπὸν φανε-
 ρόν ἀλλ' αὐτὸ τὸ ἄνθος ἅμα τῷ καυλῷ καταφθίνει καὶ
 ὅταν ἀνασθῇ τότε τὰ φύλλα ἀνατέλλει. πρὸς μὲν οὖν τὰ 7

ἄλλα τὰ συνάμφω ταῦτα ἴδια· πρὸς δὲ τὰ προανθοῦντα
 τῶν φύλλων καὶ τῶν καυλῶν, ὅπερ δοκεῖ ποιεῖν τό τ'
 ἴφνον καὶ ἕτερα τῶν ἀνθικῶν ἔτι τε τῶν δένδρων ἢ
 ἀμυγδαλῇ μάλιστα ἢ μόνον, ὅτι ταῦτα μὲν ἅμα τῷ ἄνθει
 προφαίνει τὸ φύλλον ἢ εὐθὺς κατόπιν ὥστε καὶ διαζη-
 τεῖσθαι περὶ τινων, ἐπὶ δὲ τούτων οἶον ἂφ' ἑτέρας ἀρ-
 χῆς φαίνεται καὶ διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἡμερῶν καὶ διὰ τὸ
 μὴ πρότερον βλαστάνειν πρὶν [ἂν] τοῦ μὲν τὸ ἄνθος τοῦ
 δὲ καὶ ὁ καυλὸς ὅλος ἀπογηράσῃ. ἡ δὲ βλάστησις προ-
 τέρα μὲν τῆς σκίλλης ὑστέρα δὲ τοῦ ναρκίσσου· πολὺν
 δὲ πλεόν τὸ φύλλον οὗτος ἀφίησι καὶ ἔστιν ἡ ῥίζα αὐτῇ
 μικρὰ καὶ οὐ μεγάλη προσεμφερῆς δὲ κατὰ τὸ σχῆμα τῷ
 8 βολβῷ πλὴν οὐ λεπυριώδης. ταῦτα μὲν οὖν ἔχει σκέψιν.
 τῶν δὲ βολβῶν ὅτι πλείω γένη φανερόν, καὶ γὰρ τῷ με-
 γέθει καὶ τῇ χροῇ καὶ τοῖς σχήμασι διαφέρουσι καὶ τοῖς
 χυλοῖς· ἐνιαχοῦ γὰρ οὕτω γλυκεῖς ὥστε καὶ ὠμοὺς ἐσθίε-
 σθαι καθάπερ ἐν Χερσονήσῳ τῇ ταυρικῇ. μεγίστη δὲ καὶ
 ἰδιωτάτη διαφορὰ τῶν ἐριοφόρων· ἔστι γὰρ τι γένος
 τοιοῦτον ὃ φύεται μὲν ἐν αἰγιαλοῖς ἔχει δὲ τὸ ἔριον ὑπὸ
 τοὺς πρώτους χιτῶνας ὥστε ἀνὰ μέσον εἶναι τοῦ τε ἐδω-
 δίμου τοῦ ἐντὸς καὶ τοῦ ἔξω· ὑφαίνεται δὲ ἐξ αὐτοῦ καὶ
 πόδεια καὶ ἄλλα ἱμάτια· δι' ὃ καὶ ἐριῶδες τοῦτο καὶ οὐχ
 9 ὥσπερ τὸ ἐν Ἰνδοῖς τριχῶδες. πλείω δὲ καὶ τὰ βολβώδη
 καὶ ἐλάττω. ταῦτα δὲ . . . καθάπερ τὸ λευκόιον καὶ βολ-
 βίνη καὶ ὀπιτίων καὶ κύϊξ καὶ τρόπον τινὰ τὸ σισυρίγγιον.
 βολβώδη δὲ ταῦτα ὅτι στρογγύλα ταῖς ῥίζαις· ἐπεὶ τοῖς
 γε χρώμασι λευκὰ καὶ οὐ λεπυριώδη. ἴδιον δὲ τοῦ σισυ-
 ριγγίου τὸ τῆς ῥίξης ἀνξάνεσθαι τὸ κάτω πρῶτον, ὃ κα-
 λοῦσι . . . χειμῶνα, τοῦ δ' ἥρος ὑποφαίνοντος τοῦτο μὲν
 ταπεινοῦσθαι τὸ δ' ἄνω τὸ ἐδωδίμον ἀνξάνεσθαι. καὶ
 τὰ μὲν τοιαύτας ἔχει τὰς διαφοράς.

CAP. XIV. Ἴδια δὲ καὶ ταῦτα ἐν τοῖς ποιώδεσιν,

οἶον τό τε ἐπὶ τοῦ ἀδιάντου συμβαῖνον· οὐδὲ γὰρ ὑγραίνεται τὸ φύλλον βρεχόμενον οὐδ' ἐπιδροσόν ἐστι διὰ τὸ μὴ τὴν νοτίαν ἐπιμένειν ὅθεν καὶ ἡ προσηγορία. γένη δὲ αὐτοῦ δύο. τὸ μὲν λευκὸν [τὸ καὶ τριχομανὲς καλούμενον,] τὸ δὲ μέλαν, χρήσιμα δ' ἀμφοτέρω πρὸς ἔκρυσιν κεφαλῆς τριχῶν ἐν ἐλαίῳ τριβόμενα. φύεται δὲ μάλιστα πρὸς τὰ ὑδρηλά. ὥς δὲ οἶονται τινες καὶ πρὸς στραγγουρίαν τὸ τριχομανὲς ποιεῖ· ἔχει δὲ τὸν καυλὸν ὅμοιον τῷ ἀδιάντῳ τῷ μέλανι, φύλλα δὲ μικρὰ σφόδρα καὶ πυκνὰ καὶ πεφυκότα κατ' ἀντικρὺ ἀλλήλων, ῥίζα δὲ οὐχ ὕπεστι· χώρια δὲ φιλεῖ σκιερά· τῶν δὲ κατὰ μέρος 2 ἀνθούτων ἰδίων τὸ περὶ τὸ ἀνθεμον ὅτι τῶν μὲν ἄλλων πάντων τὰ κάτω πρῶτον ἀπανθεῖ τούτου δὲ τὰ ἄνω· τυγχάνει δ' αὐτοῦ τὸ μὲν κύκλῳ τὸ λευκὸν ἄνθος τὸ δὲ ἐν τῷ μέσῳ τὸ χλωρόν· καὶ καρπὸς ὃς ἐκπίπτει καθάπερ τοῖς ἀκανθώδεσι καταλιπὼν τὴν πρόσφυσιν κενήν· εἶδη δ' αὐτοῦ πλείω. ἰδίων δὲ καὶ τὸ περὶ τὴν ἀπαρίνην 3 ἢ καὶ τῶν ἱματίων ἀντέχεται διὰ τὴν τραχύτητα καὶ ἐστι δυσσφαίρετον· ἐν τούτῳ γὰρ ἐγγίνεται τῷ τραχεῖ τὸ ἄνθος οὐ προῖον οὐδὲ ἐκφαῖνον ἀλλ' ἐν ἑαυτῷ πεττόμενον καὶ σπερμογονοῦν· ὥστε παρόμοιον εἶναι τὸ συμβαῖνον ὥςπερ ἐπὶ τῶν γαλεῶν καὶ ῥινῶν· ἐκεῖνά τε γὰρ ἐν ἑαυτοῖς ὠοτοκήσαντα ζωογονεῖ, καὶ αὕτη τὸ ἄνθος ἐν ἑαυτῇ κατέχουσα καὶ πέττουσα καρποτοκεῖ.

CAP. XV. Ὅσα δὲ τὰς ἀνθήσεις λαμβάνουσι ἀκολουθοῦντα τοῖς ἄστροις οἶον τὸ ἡλιοτρόπιον καλούμενον καὶ ὁ σκόλυμος, ἅμα γὰρ ταῖς τροπαῖς καὶ οὗτος, ἐτι δὲ τὸ χελιδόνιον, καὶ γὰρ τοῦτο ἅμα τῷ χελιδονίᾳ ἀνθεῖ, ταῦτα δὲ δόξειεν ἂν τῇ μὲν φυσικῇ ἔχειν τὴν αἰτίαν τῇ δὲ συμπτωματικῇ. πολλὰ δὲ τοιαῦτά ἐστι καὶ ἐν ἑτέροις 2 ἰδία· οἶον καὶ ἡ τοῦ ἀειζώου φύσις τὸ διαμένειν ὑγρὸν αἰεὶ καὶ χλωρόν, φύλλον σαρκῶδες ἔχον καὶ λεῖον καὶ

πρόμηκες. φύεται δὲ ἐν τε τοῖς ἀλιπέδοις τοῖς τε ἐπὶ
 τῶν τειχῶν ἀνδύροις καὶ οὐχ ἥκιστα ἐπὶ τῶν κεράμω
 3 ὅταν ἐπιγένηται γῆς τις ἀμώδης συρροή. πολλὰ δ' αἱ
 τις ἴσως λάβοι καὶ ἕτερα περιττά. χρὴ δὲ ὥσπερ πολλὰ
 κίς εἴρηται τὰς ιδιότητας θεωρεῖν καὶ τὰς διαφορὰς πρὸς
 τὰ ἄλλα. τὰ μὲν ἐν πλειοσιν ιδέαις ἐστὶ καὶ σχεδὸν οἶον
 ὁμωνύμοις ὥσπερ ὁ λωτός· τούτου γὰρ εἶδη πολλὰ δια-
 φέροντα καὶ φύλλοις καὶ καυλοῖς καὶ ἄνθεσι καὶ καρ-
 ποῖς, ἐν οἷς καὶ ὁ μελίλωτος καλούμενος· καὶ δυνάμει
 δὲ τῇ κατὰ τὴν προσφορὰν ἔτι τε τῷ μὴ τοὺς αὐτοὺς τό-
 4 πους ζητεῖν. ὁμοίως δὲ καὶ ἕτερα πλείω. τὰ δὲ ἐν ἐλάτ-
 τοσιν ὥσπερ ὁ στρύχνος ὁμωνυμία τινὶ παντελεῶς εἰλημ-
 μένος· ὁ μὲν γὰρ ἐδώδιμος καὶ ὥσπερ ἡμερον, καρπὸν
 ἔχων ῥαγώδη, ἕτεροι δὲ δύο εἰσὶν ὧν ὁ μὲν ὕπνον ὁ δὲ
 μανίαν ἐμποιεῖν δύναται, πλείων δ' ἔτι δοθεὶς καὶ κτεί-
 νει. ὁμοίως δὲ τοῦτο καὶ ἐφ' ἑτέρων ἐστὶ λαβεῖν ἢ πολ-
 λὴν ἔχει διάστασιν. περὶ μὲν οὖν τῶν ἄλλων τῶν ποιω-
 δῶν ἱκανῶς εἴρηται· περὶ δὲ τοῦ σίτου καὶ τῶν σιτω-
 δῶν μετὰ ταῦτα λεκτέον· τοῦτο γὰρ ἔτι κατάλοιπον ἦν.

ΘΕΟΦΡΑΣΤΟΥ ΠΕΡΙ ΦΥΤΩΝ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΟ Θ.

CAP. I. Περὶ μὲν οὖν τῶν ἄλλων ποιωδῶν ἱκανῶς
 εἰρήσθω· περὶ δὲ σίτου καὶ τῶν σιτωδῶν λέγωμεν ὁμοίως
 τοῖς πρότερον· τοῦτο γὰρ κατάλοιπον ἦν τῶν ποιωδῶν.
 δύο δὲ αὐτοῦ γένη τὰ μέγιστα τυγχάνει· τὰ μὲν γὰρ σι-
 τώδη οἶον πυροὶ κριθαὶ τίφαι ξειαὶ τὰ ἄλλα τὰ ὁμοιό-
 πυρα ἢ ὁμοιόκριθα· τὰ δὲ χεδροπὰ οἶον κύαμος ἐρέβιν-
 θος πισὸς καὶ ὅλως τὰ ὅσπρια προσαγορευόμενα· τρίτον
 δὲ παρ' αὐτὰ κέγχρος ἔλυμος σήσαμον καὶ ἀπλῶς τὰ ἐν

τοῖς θερινοῖς ἀρότοις ἀνώνυμα κοινῇ προσηγορίᾳ. ἔστι 2
 δὲ ἡ μὲν γένεσις αὐτῶν μία καὶ ἀπλῇ· φύεται γὰρ ἀπὸ
 σπέρματος, ἐὰν μὴ τι σπάνιον καὶ ὀλίγον ἀπὸ τῆς ῥίξης.
 ὥραι δὲ τοῦ σπόρου τῶν πλείστων δύο· πρώτη μὲν καὶ
 μάλιστα ἡ περὶ πλειάδος δύσιν ἢ καὶ Ἡσίοδος ἠκολού-
 θηκε καὶ σχεδὸν οἱ πλείστοι, δι' ὃ καὶ καλοῦσί τινες αὐ-
 τὴν ἄροτον· ἄλλη δ' ἀρχομένου τοῦ ἡρος μετὰ τὰς τρο-
 πὰς τοῦ χειμῶνος. οὐ τῶν αὐτῶν δὲ ἑκατέρω. τὰ μὲν
 γὰρ αὐτῶν φιλεῖ προῦσπορεῖσθαι, τὰ δὲ ὁψὲ διὰ τὸ μὴ
 δύνασθαι φέρειν τοὺς χειμῶνας, τὰ δὲ πρὸς ἀμφοτέρως
 τὰς ὥρας οὐ κακῶς ἔχει καὶ πρὸς χειμῶνα καὶ πρὸς ἔαρ.
 προῦσπορα μὲν οὖν ἔστι πυρὸς κριθῇ, καὶ τούτων ἡ 3
 κριθῇ προῦσπορώτερον· ἔτι δὲ ξειὰ τίφη ὀλύρα καὶ εἴ-
 τι ἕτερον ὁμοιόπυρον· ἀπάντων γὰρ σχεδὸν ὁ αὐτὸς χρό-
 νος τῆς σπορᾶς· τῶν δὲ χεδροπῶν μάλιστα ὥς εἰπεῖν
 κύαμος καὶ ὥχρος· ταῦτα γὰρ διὰ τὴν ἀσθένειαν προ-
 λαβεῖν τῇ ῥιζώσει βούλεται τοὺς χειμῶνας· προῦσπορον
 δὲ καὶ ὁ θέρμος· ἀπὸ τῆς ἄλλω γὰρ φασι δεῖν καταβάλ-
 λειν εὐθύς. ὁψίσπορα δὲ τούτων γε αὐτῶν ὅσα διαφέ- 4
 ρει τοῖς γένεσιν οἷον πυρῶν τέ τι γένος καὶ κριθῶν ὃ
 καλοῦσι τρίμηνον διὰ τὸ ἐν τοσοῦτῳ τελειοῦσθαι· καὶ
 τῶν χεδροπῶν τὰ τοιάδε φακὸς ἀφάκη πισός. ἐν ἀμφο-
 τέραις δὲ ταῖς ὥραις τῶν χεδροπῶν καθάπερ ὄροβος ἐρέ-
 βινθος· οἱ δὲ καὶ τὸν κύαμον ὁψὲ σπεύρουσιν ἐὰν ὑστε-
 ρήσωσι τῶν πρώτων ἀρότων. ἀπλῶς δὲ προῦσποροῦσι
 τὰ μὲν δι' ἰσχὺν ὥς δυνάμενα φέρειν τοὺς χειμῶνας, τὰ
 δὲ δι' ἀσθένειαν ὅπως προλάβωσι ταῖς εὐδαίαις τὴν αὐ-
 ξησιν. δύο μὲν οὖν αὗται. τρίτη δὲ τῶν θερινῶν ἦν εἵ-
 πομεν ἐν ἡ κέγχρος σπεύρεται καὶ μέλινος καὶ σήσαμον
 ἔτι δ' ἐρύσιμον καὶ ὄρμινον. χρόνοι μὲν οὖν ἐκάστων
 οὗτοι. βλαστάνει δὲ τὸ μὲν θάπτον τὸ δὲ βραδύτερον· 5
 καὶ κριθῇ μὲν καὶ πυρὸς ἐβδομαῖα μάλιστα· προτερεῖ δὲ

ἡ κριθὴ μᾶλλον· τὰ δ' ὅσπρια τετραταῖα ἢ πεμπταῖα πλήη
 κύαμων· κύαμος δὲ καὶ τῶν σιτωδῶν ἓνια πλείοσιν
 ἑνιαχοῦ γὰρ καὶ πεντεκαίδεκαταῖος ὅτε δὲ καὶ εἰκοσταῖος
 δυσφυνέστατον γὰρ τοῦτο πάντων, ἔαν δὲ δὴ καὶ σπαρέν-
 τος ἐπὶ πλεον ὕδωρ ἐπιγένηται καὶ παντελῶς. εἰ δὲ τῷ
 ἐν τοῖς ἡρινοῖς ἀρότοις θᾶττον ἢ ἔκφυσις διὰ τὴν ὥραι
 6 σκεπτέον. χρὴ δὲ τὰς ἀναβλαστήσεις καὶ τὰς διαφύσεις
 ταύτας ὥς ἐπὶ τὸ πᾶν διαλαβεῖν· ἐνίοτε γὰρ ἑνιαχοῖ
 καὶ ἐν ἐλάττοσιν ἡμέραις καθάπερ ἐν Αἰγύπτῳ [κριθὴ
 τριταίαν γὰρ φασι καὶ τετραταίαν ἀνατέλλειν· παρ' ἄλ-
 λοις δὲ ἐν πλείοσι τῶν εἰρημένων, ὅπερ καὶ οὐκ ἄλογοι
 ὅταν καὶ χώρα καὶ ἀῆρ διαφέρῃ καὶ πρωταίτερον ἢ ὀψι-
 αίτερον ἀρόσῃ καὶ τὰ ἐπιγινόμενα ἀνόμοια τυγχάνῃ. ἡ
 μὲν γὰρ μανὴ καὶ κούφη καὶ εὐκράτῳ ἄερι ταχὺ καὶ ῥα-
 δίως ἀναδίδωσιν, ἡ δὲ γλίσχρα καὶ βαρεῖα βραδέως, ἡ
 7 δὲ τοῖς τόποις αὐχμωδεστέρα βραδύτερον. ἔτι δὲ ἂν χει-
 μῶνες ἐπιγένωνται καὶ αὐχμοὶ καὶ εὐδίαί καὶ πάλιν
 ὕδατα· καὶ γὰρ ἐν τούτοις πολὺ παραλλάττουσιν. ὥς-
 αὐτως δὲ καὶ ἔαν ἡ γῆ προειργασμένη καὶ κόπρον ἔχουσα
 τυγχάνῃ, καὶ ἔαν μηδὲν τούτων· ἐπεὶ καὶ περὶ τὸ πρω-
 ῖσπορεῖν ἕκαστα καὶ ὀπισπορεῖν αἱ χώραι διαφέρουσιν.
 ἔνιοι δὲ καὶ περὶ τὴν Ἑλλάδα πάντα πρωῖσπορεῖν εἰώ-
 θασι διὰ ψυχρότητα τῆς χώρας, ὥςπερ οἱ Φωκεῖς, ὅπως
 ἂν οἱ χειμῶνες μὴ νήπια καταλαμβάνωσιν.

CAP. II. Βλαστάνει δὲ τὰ μὲν ἐκ τοῦ αὐτοῦ τὴν ῥί-
 ζαν ἀφιέντα καὶ τὸ φύλλον τὰ δὲ ἐκάτερον ἐξ ἐκατέρου
 τοῦ ἄκρου. πυρὸς μὲν οὖν καὶ κριθὴ καὶ τίφη καὶ ὅλως
 ὅσα σιτωδὴ πάντα ἐξ ἐκατέρου ὥςπερ ἐν τῷ στάχυϊ πέ-
 φυκεν, ἀπὸ μὲν τοῦ κάτω τοῦ παχέος τὴν ῥίζαν ἀπὸ δὲ
 τοῦ ἄνω τὸν βλαστόν· ἐν δέ τι καὶ συνεχὲς γίνεται τὸ
 ἀμφοῖν τῆς τε ῥίζης καὶ τοῦ καυλοῦ. κύαμος δὲ καὶ τὰ
 ἄλλα χεδροπὰ οὐχ ὁμοίως ἄλλ' ἐκ τοῦ αὐτοῦ τὴν ῥίζαν

καὶ τὸν καυλὸν καθ' ὃ καὶ ἡ πρόσφυσις αὐτῶν ἐστὶ πρὸς
τὸν λοβὸν ἐν ᾧ καὶ ἔχουσιν οἶον ἀρχὴν τινα φανεράν·
ἐπ' ἐνίων δὲ καὶ αἰδοιῶδες φαίνεται καθάπερ ἐπὶ τῶν
κνάμων καὶ τῶν ἐρεβίνθων καὶ μάλιστα τῶν θέρμων·
ἐκ τούτου γὰρ ἡ μὲν ῥίζα κάτω τὸ δὲ φύλλον καὶ ὁ καυ-
λὸς ἄνω χωρεῖ. ταύτῃ μὲν οὖν πη διαφέρει. τῇ δὲ ὁμοίως 2
ἔχει τῷ πάντα κατὰ τὴν πρόσφυσιν τοῦ λοβοῦ καὶ τοῦ
στάχυος ἀφιέναι τὴν ῥίζαν καὶ μὴ καθάπερ ἐν τοῖς δεν-
δρικοῖς τισιν ἀνάπαλιν οἶον ἀμυγδαλῇ καρπῷ βαλάντῳ
τοῖς τοιοῦτοις. ἐν ἅπασι δὲ ἡ ῥίζα μικρῷ πρότερον ἐκ-
φυύεται τοῦ καυλοῦ· συμβαίνει δὲ ἐν γέ τισι τῶν δέν-
δρων ὥστε τὸν μὲν βλαστὸν ἐν αὐτῷ τῷ σπέρματι βλα-
στάνειν πρῶτον, αὐξανομένου δὲ διίστασθαι τὰ σπέρ-
ματα — πάντα γάρ πως καὶ ταῦτα διμερῆ, τὰ δὲ δὴ
χεδροπὰ φανερώς πάντα δίθυρα καὶ σύνθετα — τὴν δὲ
ῥίζαν εὐθύς ἔξω προωθεῖσθαι· ἐν δὲ τοῖς σιτηροῖς διὰ
τὸ καθ' ἐν αὐτὰ εἶναι τοῦτο μὲν οὐ συμβαίνει, προτερεῖ
δὲ ἡ ῥίζα μικρόν. ἀναφυέται δὲ ἡ μὲν κριθὴ καὶ ὁ πυ- 3
ρὸς μονόφυλλα, ὁ δὲ πισὸς καὶ ὁ κύαμος καὶ ὁ ἐρέβιν-
θος πολύφυλλα. ῥίζαν δὲ ἔχει τὰ μὲν χεδροπὰ πάντα
ἐξυλώδη καὶ μίαν ἀπὸ δὲ ταύτης καὶ ἀποφύσεις λεπτάς.
βραθυρριζότατον δὲ ὡς εἰπεῖν τούτων ὁ ἐρέβινθος, ἐνίστε
δὲ καὶ παρακαθήσιν· ἀλλ' ὁ πυρὸς καὶ ἡ κριθὴ καὶ τὰ
ἄλλα τὰ σιτώδη πολύρριζα καὶ λεπτόρριζα δι' ὃ καὶ ταρ-
πώδη. καὶ πολὺκλαδα καὶ πολὺκαυλα πάντα τὰ τοιαῦτα.
ἡ χεδρὸν δὲ καὶ ἐναντίωσίς τις ἐκατέρων ἐστὶ· τὰ μὲν γὰρ
χεδροπὰ μονόρριζα ὄντα πολλὰς ἄνωθεν ἀπὸ τῶν καυ-
λῶν ἀποφύσεις ἔχει πλὴν κνάμου· τὰ δὲ σιτηρὰ πολύρ-
ριζα πολλοὺς μὲν ἀνίησι βλαστοὺς, ἀπαράβλαστοι δὲ οὗ-
τοι, πλὴν εἴ τι γένος πυρῶν τοιοῦτον οὓς καλοῦσι σιτα-
νίας καὶ κριθανίας. τὸν μὲν οὖν χειμῶνα ἐν τῇ χλόῃ 4
μένει τὰ σιτώδη, διαγελώσης δὲ τῆς ὥρας καυλὸν ἀφίη-

- σιν ἐκ τοῦ μέσου καὶ γονατοῦται. συμβαίνει δ' εὐθύς ἐν τῷ τρίτῳ γόνατι τοῖς δὲ ἐν τῷ τετάρτῳ καὶ τὸν στάχυν ἔχειν ἄλλ' οὐ φανερόν ἐν τῷ ὄγκῳ. — γίνεται δὲ ἐν τῷ ὅλῳ καλὰ μῶ πλείω τούτων. — ὥστε σχεδὸν ἅμα τῷ καλαμουῖσθαι συνίστασθαι [ἢ] μικρὸν ὕστερον. ἀλλ' οὐ πρότερον φανερὸς γίνεται πρὶν ἢ προανξηθεῖς ἐν τῇ κάλυκι γένηται, τότε δὲ ἡ κήσις φανερά διὰ τὸν ὄγκον.
- 5 ἀποχυθεῖς δ' εὐθύς ἀνθεῖ μεθ' ἡμέρας τέτταρας ἢ πέντε καὶ πυρὸς καὶ κριθῇ καὶ ἀνθεῖ σχεδὸν τὰς ἰσας, οἱ δὲ τὰς πλείστας λέγοντες ἐν ταῖς ἐπτά φασιν ἀπανθεῖν. ἀλλὰ τῶν χεδροπῶν χρόνιος ἡ ἀνθησις. χρονιωτάτη δὲ τῶν μὲν ἄλλων ὀρόβου καὶ ἐρεβίνθου, τούτων δ' ἀπάντων τοῦ κυάμου καὶ ἐν μεγίστῃ διαφορᾷ. τετταράκοντα γὰρ ἡμερῶν ἀνθεῖν λέγουσι. πλὴν οἱ μὲν αἰὲ παρανθοῦντος ἑτέρου καὶ ἑτέρου λέγουσι, κατὰ μέρος γὰρ ἀνθεῖν, οἱ δὲ ἀπλῶς. ἡ γὰρ ἀνθησις τῶν μὲν σταχυηρῶν ἀθρόως τῶν δὲ ἐλλοβωδῶν καὶ χεδροπῶν πάντων κατὰ μέρος. πρῶτα γὰρ ἀνθεῖ τὰ κάτω καὶ ὅταν ταῦτα ἀπανθήσῃ τὰ ἐχόμενα καὶ οὕτως αἰεὶ βαδίζει πρὸς τὰ ἄνω. δι' ὃ πολλὰ τῶν ὀρόβων τίλλεται τὰ μὲν κάτω κατερρυηκότα τὰ δ'
- 6 ἄνω χλωρὰ πάμπαν. μετὰ δὲ τὴν ἀπάνθησιν ἀδρύνονται καὶ τελειοῦνται πυρὸς μὲν καὶ κριθῇ τετταρακοσταῖα μάλιστα. παραπλησίως δὲ καὶ τίφῃ καὶ τὰλλα τὰ τοιαῦτα. τετταρακοσταῖον δὲ φασὶ καὶ τὸν κύαμον, ὥστε ἐν ἰσαῖς ἀνθεῖν καὶ τελειοῦσθαι. τὰ δ' ἄλλα ἐν ἐλάττοσιν. ἐλαχίσταις δὲ ὁ ἐρεβίνθος εἶπερ ἀπὸ τῆς σπορᾶς ἐν τετταράκοντα τελειοῦται ταῖς ἀπάσαις ὥσπερ τινὲς φασιν. ἐπεὶ τό γ' ὅλον ὅτι τάχιστα φανερόν. οἱ δὲ κέγχροι καὶ τὰ σήσαμα καὶ οἱ μέλινοι καὶ ὅλως τὰ θερινὰ σχεδὸν ὁμολογεῖται τὰς τετταράκονθ' ἡμέρας λαμβάνειν. οἱ δὲ φασὶ
- 7 καὶ ἐλάττους. διαφέρει δὲ καὶ πρὸς τὴν τελείωσιν χώρα τε χώρας καὶ ἀῆρ ἀέρος. ἐν ἐλάττοσιν γὰρ ἔνιαι δοκοῦσιν

ἐκφέρειν ὥσπερ ἄλλαι τε καὶ μάλιστα ἐπιδήλως Αἴγυ-
 πτος· ἐκεῖ γὰρ κριθαὶ μὲν ἐν ἐξαμῆνῳ πυροὶ δὲ ἐν τῷ
 ἐβδόμῳ θερίζονται· περὶ δὲ τὴν Ἑλλάδα κριθαὶ μὲν ἐν
 τῷ ἐβδόμῳ παρὰ δὲ τοῖς πλείστοις ὀγδόῳ, πυροὶ δὲ ἔτι
 προσεπιλαμβάνουσιν. οὐ μὴν οὐδὲ ἐκεῖ τό γε πᾶν πλη-
 θος οὕτως ἀλλ' ὅσον εἰς ἀπαρχήν· κομίζεται γὰρ πρὸς
 ἱερῶν τινῶν χρεῖαν ἄλφιστα νέα τῷ ἔκτῳ μηνὶ καὶ ταῦτα
 ἐκ τῶν ἄνω τόπων ὑπὲρ Μέμφιν. λέγεται δὲ καὶ ἐν Σι- 8
 κελίᾳ τῆς Μεσσηνίας ἐν ταῖς καλουμέναις Μύλαις τα-
 χεῖάν τινα γίνεσθαι τὴν τελείωσιν τῶν ὀψίων· τὸν τῶν
 ὀσπρίων μὲν γὰρ σπορητὸν ἕξ μῆνας, τὸν δὲ τῷ ὑστάτῳ
 σπείραντα θερίζειν ἅμα τοῖς πρώτοις· ἀγαθὴν δὲ δια-
 φερόντως εἶναι τὴν χώραν ὥστε τριακοντάχοα ποιεῖν,
 ἔχειν δὲ καὶ νομὰς θαυμαστὰς καὶ ὕλην. ἐν Μήλῳ δέ τι
 θαυμασιώτερον λέγουσιν· ἐν γὰρ τριάκοντα ἢ τετταρά-
 κοντα ἡμέραις σπαρέντα θερίζουσιν, δι' ὃ καὶ λέγειν
 αὐτοὺς ὅτι μέχρι τούτου δεῖ σπείρειν ἕως ἂν ἴδῃ τις
 ὁράγμα· γίνεσθαι δὲ οὔτε ὄψιμα ταῦτα οὔτε πολλὰ παρ'
 αὐτοῖς. δεινὴν δὲ τινα διαδοῦναι τὴν χώραν τροφήν·
 καὶ γὰρ εἶναι σιτοφόρον μὲν καὶ ἐλαιοφόρον ἀγαθὴν ἀμ-
 πελοφόρον δὲ μετρίαν. ὑπερβάλλον δ' ἔτι τούτου καὶ 9
 πάντων θαυμασιώτερον τὸ περὶ Χαλκίαν τὴν νῆσον τὴν
 Ῥοδίων γινόμενον· ἐκεῖ γὰρ φασιν εἶναι τινα τόπον
 πρῶτον οὕτω καὶ εὐφορον ὥς σπαρεῖσθαι κριθῶν ἅμα
 ταῖς ἄλλαις θερίσαντες ταύτας σπείρουσιν εἴτα πάλιν,
 εἴτα θερίζουσιν ἅμα τοῖς λοιποῖς· μεγίστη μὲν οὖν εἶπερ
 ἀληθὴς αὕτη διαφορά. τὸ γὰρ εἰς ἑτέραν χώραν μετ-
 ανεχθέντα διαφέρειν, ὥσπερ ἐκ Κιλικίας φασὶν εἰς Καπ-
 παδοκίαν καὶ ὅλως τὴν ἐπέκεινα τοῦ Ταύρου, ἥττον ἄτο-
 πον· φανερὰ γὰρ ἢ τῶν τόπων διάστασις. τὸ δὲ τὴν 10
 αὐτὴν διαφορεῖν, ἐν ᾧ περ γε ἅπαξ αἱ ἄλλαι, σύνορον οὐ-
 σαν καὶ μίαν θαυμασιώτατον· αὕτη μὲν οὖν ἐν μεγίστῃ

διαφορᾷ. τὰ δὲ κατὰ τὰς ἄλλας χώρας οὐ πολλὴν ἢ οὐ-
 δεμίαν ὥς εἰπεῖν τοῦ γε χρόνον λαμβάνει διάστασιν·
 προτερεῖ γὰρ ταῖς ὥραις τὰ Ἀθήνησι τῶν περὶ Ἑλλήσ-
 ποντον ἡμέραις τριάκοντα μάλιστα ἢ οὐ πολλῶ πλείοσιν·
 εἰ μὲν οὖν καὶ ὁ σπορητὸς πρότερον μετάθεσις ἂν εἴη τῆς
 11 ὥρας· εἰ δ' ἅμα δῆλον ὅτι πλείων ἂν ὁ χρόνος. οὐ μι-
 κράν δὲ ποιοῦσι διαφορὰν οὐδὲ οἱ τόποι καίπερ ἔνιοι
 συνεγγυὲς ὄντες· τὰ γὰρ ἐν Σαλαμῖνι προτερεῖ πολὺ
 τῶν ἄλλων τῶν ἐν τῇ Ἀττικῇ καὶ ὅλως τὰ ἐπιθαλάττια
 καὶ εἰς ταῦτα καὶ εἰς τοὺς ἄλλους καρποὺς ὥς τὰ περὶ
 τὴν Ἀκτὴν καλουμένην τῆς Πελοποννήσου καὶ τὰ ἐν Φα-
 λήκῳ τῆς Μεγαρίδος· πλὴν ἐνταῦθα γε συμβάλλεται καὶ
 τὸ λεπτόγεων εἶναι καὶ ψαφάραν τὴν χώραν. καὶ τὰ μὲν
 περὶ τὴν γένεσιν καὶ τὴν τελείωσιν οὕτως ἔχει.

CAP. III. Διαφέρει δὲ καθ' ὅλα τὰ γένη τὰ διηρη-
 μένα τῶν γενῶν οἷον σῖτος χεδροπὰ τὰ θερινὰ, καὶ καθ'
 ἕκαστον γένος τὰ ὁμογενῆ. τὰ μὲν γὰρ σιτώδη τὸ φύλ-
 λον ἔχει καλάμου, τῶν δὲ χεδροπῶν τὰ μὲν περιφερὲς
 οἷον ὁ κύαμος καὶ σχεδὸν τὰ πλείστα, τὰ δὲ προμηκέ-
 στερον οἷον ὁ πισὸς καὶ ὁ λάθυρος καὶ ὁ ὦχρος καὶ τὰ
 τοιαῦτα. καὶ τὰ μὲν ἰνώδη τὰ δ' ἄφλεβα καὶ ἄννα. τὸ
 2 δὲ σήσαμον καὶ τὸ ἐρύσιμον ἰδιώτερα παρὰ ταῦτα. πά-
 λιν ὁ καυλὸς τῶν μὲν γονατώδης καὶ κοῖλος δι' ὃ καὶ
 καλεῖται κάλαμος· ὁ δὲ τοῦ κυάμου κοῖλος, τῶν δ' ἄλ-
 λων χεδροπῶν ξυλωδέστερος, ξυλωδέστατος δὲ ὁ ἐρέβιν-
 θος· τῶν δὲ θερινῶν κέγχρου μὲν καὶ μελίνου καλαμώ-
 δης σησάμου δὲ καὶ ἐρυσίμου ναρθηκώδης μᾶλλον. καὶ
 τὰ μὲν ἐστὶν ὀρθόκαυλα καθάπερ πυρὸς καὶ κριθὴ καὶ
 ὅλως τὰ σιτώδη καὶ θερινὰ, τὰ δὲ πλαγιόκαυλα μᾶλλον
 οἷον ἐρέβινθος ὄροβος φακὸς, τὰ δ' ἐπιγειόκαυλα κα-
 θάπερ ὦχρος πισὸς λάθυρος· ὁ δὲ δόλιχος ἐὰν παρα-
 καταπήξῃ τις ξύλα μακρὰ ἀναβαίνει καὶ γίνεται ἀόρι-

μος, εἰ δὲ μὴ φαῦλος καὶ ἐρυσσιβώδης· μόνος δ' ἢ μάλι-
 στα τῶν χεδροπῶν ὀρθόκαυλος ὁ κύαμος. ἔχει δὲ καὶ τὰ 3
 ἄνθη διαφορὰν καὶ τῇ φύσει καὶ τῇ θέσει· περὶ ὧν σχε-
 δὸν ἐν τοῖς καθ' ὅλου διείλομεν ὅτι τὰ μὲν χνοώδη κα-
 θάπερ σίτου καὶ παντὸς τοῦ σταχυώδους· τὰ δὲ φυλ-
 λώδη καθάπερ τῶν χεδροπῶν, καὶ τῶν πλείστων κολοβά·
 τὰ γὰρ πολλὰ κολοβανθῇ· χνοῶδες δὲ καὶ τὸ τοῦ κέγ-
 χρου καὶ μελίνου· τοῦ δὲ σησάμου καὶ τοῦ ἐρυσίμου
 φυλλῶδες. καὶ ὅτι δὴ τὰ μὲν ἔχει περὶ αὐτὸν τὸν καρ-
 πόν, οἷον τὰ σιτώδη καὶ κεγχρώδη περὶ τὸν στάχυν· τὰ
 δὲ χεδροπὰ ἐξ αὐτοῦ πως τοῦ ἄνθους ἢ ἀπὸ γε τῆς αὐ-
 τῆς ἀρχῆς γίνεται. καὶ τὴν ἄνθησιν ὅτι τὰ μὲν ἀθρόαν
 τὰ δὲ κατὰ μέρος ποιεῖται· καὶ τὰλλα δὲ τὰ παραπλήσια 4
 τούτοις. ὁμοίως δὲ καὶ τὰ κατὰ τοὺς καρπούς ὅτι τὰ μὲν
 ἔχει στάχυν τὰ δὲ χεδροπὰ λοβὸν τὰ δὲ κεγχρώδη φό-
 βην· ἢ δὲ καλαμώδης ἀπόχυσις φόβη. τὸ δ' ὅλον ἐναγ-
 γειόσπερμα τὰ δὲ ἐννυμενόςπερμα τὰ δὲ γυμνόςπερμα·
 καὶ ἔτι τὰ μὲν ἀκρόκαρπα τὰ δὲ πλαγιόκαρπα καὶ ὅσα δὴ
 ἄλλα ταύτης ἔχεται τῆς θεωρίας. ὅλως δὲ πολυκαρπό-
 τερα καὶ πολυχούστερα τὰ χεδροπὰ, τούτων δ' ἔτι μᾶλ-
 λον τὰ θερινὰ κέγχρος καὶ σήσαμον, αὐτῶν δὲ τῶν χεδ-
 ροπῶν μάλιστα φακός. ἀπλῶς δὲ τὰ μικροσπερμότερα 5
 μᾶλλον ὥς εἰπεῖν, ὥςπερ καὶ τῶν λαχανωδῶν κύμινον
 ἀπάντων ὄντων πολυσπέρμων. ἰσχυρότερα δὲ πρὸς μὲν
 τὸν χειμῶνα καὶ ὅλως τὰ τοῦ ἀέρος τὰ σιτηρὰ πρὸς δὲ
 τὴν τροφήν τὰ χεδροπὰ. τάχα δὲ τοῦτό γε ἡμῖν τοῖς ἄλ-
 λοις ἀνάπαλιν.

CAP. IV. Τὰ μὲν οὖν ὅλα γένη τοιαύτας ἔχει δια-
 φοράς· τὰ δὲ ὁμογενῇ δῆλον ὅτι κατὰ τὴν τῶν μερῶν
 ἀνωμαλίαν, οἷον τῶν σιτωδῶν πυρὸς κριθῆς στενοφυλ-
 λότερον καὶ λειοκαυλότερον καὶ πυκνότερον καὶ γλισχρό-
 τερον ἔχει τὸν καυλὸν καὶ δυσθλαστότερον· ἅμα δὲ καὶ

ὁ μὲν ἐν χιτῶσι πολλοῖς ἢ δὲ γυμνόν· μάλιστα γὰρ δὴ γυμνοσπέρματον ἢ κριθή· πολύλοπον δὲ καὶ ἡ τίφη καὶ ἡ ὀλύρα καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα καὶ μάλιστα πάντων ὡς εἶπεν ὁ βρόμος. ἔστι δὲ καὶ ὑψηλότερος ὁ κάλαμος τοῦ πυροῦ ἢ τῆς κριθῆς καὶ τὸν στάχυν ἀπηρτημένον ἔχει τοῦ φύλλου μᾶλλον ὁ πυρὸς. ἥδιον δὲ καὶ τὸ ἄχυρον τοῦ κριθίνου τὸ πύρινον· ἐργχυλότερον γὰρ καὶ μαλακώτερον. διαφέρει δὲ ἡ κριθή καὶ τούτῳ τῶν πυρῶν· ἡ μὲν γὰρ στοιχειώδης ὁ δὲ πυρὸς ἄστοιχος καὶ πανταχόθεν ὁμαλῆς τις. τῷ μὲν οὖν ὅλῳ γένει πρὸς γένος τοιαῦταί τινές εἰσι διαφοραί. καθ' ἑκάτερον δὲ τούτων πάλιν οἶον πυρῶν καὶ κριθῶν πολλὰ γένη καὶ τοῖς καρποῖς αὐτοῖς διαφέροντα καὶ τοῖς στάχυσι καὶ ταῖς ἄλλαις μορφαῖς καὶ ἔτι ταῖς δυνάμεσι καὶ τοῖς πάθεσι. τῶν μὲν κριθῶν αἱ μὲν εἰσι δίστοιχοι αἱ δὲ τρίστοιχοι αἱ δὲ τετράστοιχοι καὶ πεντάστοιχοι· πλεῖστον δ' ἑξάστοιχον, καὶ γὰρ τοιοῦτό τι γένος ἐστί. πυκνότεραι δὲ αἰεὶ κατὰ τὴν θέσιν ὡς ἐπὶ πᾶν αἱ πολυστοιχώτεραι. διαφορὰ δὲ μεγάλη καὶ τὸ παρὰ βλαστητικὴν εἶναι καθάπερ εἴπομεν τὴν ἰνδικήν. καὶ οἱ στάχυες δὲ τῶν μὲν μεγάλοι καὶ μακρότεροι ταῖς κριθαῖς τῶν δὲ ἐλάττους καὶ πυκνότεροι, καὶ ἀπέχοντες δὲ τοῦ φύλλου τῶν μὲν πολὺ τῶν δὲ μικρὸν ὥσπερ τῶν ἀχιλλείων καλουμένων. καὶ αὐτῶν δὲ τῶν κριθῶν αἱ μὲν στρογγυλότεραι καὶ ἐλάττους αἱ δὲ προμηκέστεραι καὶ μείζους καὶ μακρότεραι κατὰ τὸν στάχυν. ἔτι δὲ αἱ μὲν λευκαί, αἱ δὲ μέλαιναί καὶ ἐπιπορφυρίζουσιν αἵπερ καὶ πολυάλφιοι δοκοῦσιν εἶναι καὶ πρὸς τοὺς χειμῶνας δὲ καὶ τὰ πνεύματα καὶ ὅλως τὸν ἀέρα τῶν λευκῶν ἰσχυρότεραι. πολλὰ δὲ γένη καὶ τῶν πυρῶν ἐστὶν εὐθύς ἀπὸ τῶν χωρῶν ἔχοντα τὰς ἐπωνυμίας οἶον λιβυκοὶ ποντικοὶ θρηῆκες ἄσσύριοι αἰγύπτιοι σικελοί. διαφορὰς δὲ καὶ ταῖς χοριαῖς καὶ τοῖς μεγέθεσι καὶ τοῖς εἶδεσι καὶ ταῖς ἰδιό-

τησιν ἔχουσι καὶ ἐν ταῖς δυνάμεσι ταῖς τε ἄλλαις καὶ μάλιστα ταῖς πρὸς τὴν σίτησιν. τινὲς καὶ ἀπ' ἄλλων τὰς προσηγορίας οἶον καγχρυδίας στλεγγὺς ἀλεξάνδρειος· ὧν ἀπάντων ἐν τοῖς εἰρημένοις τὰς διαφορὰς ληπτέον. οὐχ ἥκιστα δ' οἰκεῖται εἴ τις λαμβάνοι τὰς τοιαύτας· οἶόν εἰσιν οἱ μὲν πρῶτοι οἱ δὲ ὄψιοι, καὶ εὐανξεῖς καὶ πολύχοι οἱ δὲ [μικροὶ] καὶ ὀλιγόχοι, καὶ μεγαλοστάχυες οἱ δὲ μικροστάχυες. καὶ οἱ μὲν ἐν κάλυκι πολὺν χρόνον οἱ δ' ὀλίγον ἐνόντες ὥσπερ ὁ λιβυκός. καὶ κάλαμον οἱ μὲν λεπτὸν οἱ δὲ παχύν· καὶ τοῦτο ὁ λιβυκὸς ἔχει, παχύν δὲ καὶ ὁ καγχρυδίας. ἔτι δὲ χιτῶνας οἱ μὲν ὀλίγους οἱ δὲ πολλοὺς ὥσπερ ὁ θράκιος. καὶ ὁ μὲν μονοκάλαμος ὁ δὲ πολυκάλαμος, καὶ μᾶλλον δὲ καὶ ἥττον. ὁμοίως δὲ καὶ 4 εἴ τι παραπλήσιον τούτοις ἢ τοῖς πρότερον εἰρημένοις κατὰ τὰς δυνάμεις. αἱ γὰρ τοιαῦται φυσικώταται δόξαιεν ἂν εἶναι τῶν διαφορῶν. ἐν αἷς καὶ τὸ τῶν τριμήνων καὶ τὸ τῶν διμήνων καὶ εἴ τι γένος ἐν ἐλάττοσιν ἡμέραις τελειοῦται καθάπερ φασὶν εἶναι περὶ τὴν Αἰνείαν οἱ τετταράκοντα ἡμέραις ἀπὸ τῆς σπορᾶς ἀδρύνονται καὶ τέλος ἴσχουσιν· εἶναι δ' ἰσχυρὸν τοῦτον καὶ βαρὺν οὐχ ὥσπερ τὸν τρίμηνον κοῦφον, δι' ὃ καὶ τοῖς οἰκέταις παρέχειν, καὶ γὰρ οὐδὲ πίτυρον ἔχειν πολὺ. σπανιώτατος μὲν οὖν καὶ τάχιστος εἰς τελείωσιν οὗτος. εἰσὶ δὲ καὶ δίμηνοί τινες οἵπερ καὶ ἐκ Σικελίας ἐκομίσθησαν εἰς Ἀχαιάν· ὀλιγοχόοι δὲ καὶ ὀλιγογόνοι καὶ κοῦφοι κατὰ τὴν προσφορὰν καὶ ἡδεῖς. καὶ ἄλλοι δὲ τινες οἱ περὶ Εὐβοίαν εἰσὶ καὶ μάλιστα ἐν τῇ Καρυστίᾳ. τρίμηνοι δὲ πολλοὶ καὶ πανταχοῦ κοῦφοι οὗτοι καὶ ὀλιγοχόοι καὶ μονοκάλαμοι κατὰ τὴν ἔκφυσιν καὶ τὸ ὅλον ἀσθενεῖς. 5 κουφότατος μὲν οὖν ὥς ἀπλῶς εἰπεῖν πυρὸς ὁ ποντικός· βαρύτερος δὲ τῶν εἰς τὴν Ἑλλάδα παραγινομένων ὁ σικελός· τούτου δ' ἔτι βαρύτερος ὁ βοιωτός· σημεῖον δὲ

λέγουσιν ὅτι οἱ μὲν ἀθληταὶ ἐν τῇ Βοιωτίᾳ τρεῖς ἡμιχοί-
νικα μόλις ἀναλίσκουσιν, Ἀθήναζε δὲ ὅταν ἔλθωσι πένθ'
ἡμιχοίνικα ῥαδίως. κοῦφος δὲ καὶ ὁ ἐν τῇ Λακωνικῇ.
τούτων μὲν οὖν ἐν τε ταῖς χώραις καὶ τῷ ἀέρι τὸ αἷτιον
ἐπεὶ καὶ περὶ τὴν Ἀσίαν οὐ πόρρω Βάκτρων ἐν μὲν τινι
τόπῳ οὕτως ἀδρὸν εἶναι φασι τὸν σίτον ὥστε πυρῆνος
ἐλαίας μέγεθος λαμβάνειν, ἐν δὲ τοῖς Πισσάτοις καλου-
μένοις οὕτως ἰσχυρὸν ὥστ' εἴ τις πλεῖον προσενέγκοιτο
διαρρήγνυσθαι καὶ τῶν Μακεδόνων καὶ πολλοὺς τοῦτο
παθεῖν. ἄτοπον δὲ καὶ ἀνομολογούμενον πρὸς τὴν τῶν
τριμήνων κουφότητα τὸ περὶ τοὺς ποντικούς συμβαῖνον·
εἰσὶ γὰρ οἱ μὲν σκληροὶ ἥρινοὶ οἱ δὲ μαλακοὶ χειμερινοί·
6 πολὺν γὰρ διαφέρει τῇ κουφότητι ὁ μαλακός. ὁμοίως δὲ
καὶ δύο ἀρότους ὡς ἔοικε παντὸς τοῦ σίτου ποιοῦνται
τὸν μὲν χειμερινὸν τὸν δὲ ἥρινον, ἐν ᾧ καὶ τὰ ὄσπρια
καταβάλλουσιν. εἰσὶ δὲ καὶ οἱ μὲν καθαροὶ αἰρῶν ὥσπερ
ὁ ποντικός καὶ ὁ αἰγύπτιος· καθαρὸς δὲ ἐπιεικῶς καὶ ὁ
σικελὸς καὶ μάλιστα ὁ ἀκραγαντῖνος οὐκ αἰρώδης· ὁ δὲ
σικελὸς ἴδιον ἔχει τὸ μελάμπυρον καλούμενον ὃ ἐστὶν
ἀβλαβὲς καὶ οὐχ ὥσπερ ἡ αἶρα βαρὺ καὶ κεφαλαλγές.
ἀλλὰ τὰ μὲν τοιαῦτα καθάπερ ἐλέχθη ταῖς χώραις ἀνα-
θετέον καὶ ὅσον ἐπιβάλλει τοῖς γένεσιν.

CAP. V. Ἐν δὲ τοῖς ὄσπριοις οὐχ ὁμοίως ἐστὶ λα-
βεῖν τὰς τοιαύτας διαφορὰς εἴτ' οὖν διὰ τὸ μὴ ἐξετάζειν
ὁμοίως εἴτε καὶ διὰ τὸ μονοειδέστερα τυγχάνειν· ἔξω
γὰρ ἐρεβίνθου καὶ φακοῦ καὶ ἐπ' ὀλίγου κυάμου καὶ
ὀρόβου, καθ' ὅσον ἢ τῶν χρωμάτων καὶ τῶν χυλῶν δια-
φορὰ, τῶν γ' ἄλλων οὐ ποιοῦσιν ιδέας. οἱ δὲ ἐρέβινθοι
καὶ τοῖς μεγέθεσι καὶ τοῖς χυλοῖς καὶ τοῖς χρώμασι καὶ
ταῖς μορφαῖς διαφέρουσιν οἷον κριοὶ ὀροβιαῖοι οἱ ἀνὰ
μέσον. ἐπὶ πᾶσι δὲ τὰ λευκὰ γλυκύτερα· καὶ γὰρ ὁ ὀρο-
βος καὶ φακὸς καὶ ἐρέβινθος καὶ κύαμος καὶ σήσαμον·

ἔστι γὰρ καὶ σήσαμον λευκόν. ἀλλὰ μᾶλλον ἐν τοῖς τοι- 2
 οῖςδε ποιεῖν ἔστι τὰς διαφορὰς οἶον, ἐπεὶ πάντα ταῦτ'
 ἑλλοβα, τὰ μὲν αὐτῶν ἀδιάφρακτα καὶ ὥσπερ συμψαύον-
 τα τυγχάνει καθάπερ ὄροβος πισὸς καὶ σχεδὸν τὰ πλεῖ-
 στα, τὰ δὲ διαπεφραγμένα καθάπερ θέρμος ἔτι δὲ μᾶλ-
 λον καὶ ιδίως τὸ σήσαμον. καὶ τὰ μὲν μακρόλοβα τὰ δὲ
 καὶ στρογγυλόλοβα καθάπερ ὁ ἐρέβινθος. ἀνὰ λόγον δ'
 ἀκολουθεῖ καὶ τὰ πλήθη τῶν σπερμάτων· ἐλάττω γὰρ
 ἐν τοῖς μικροῖς ὥσπερ ἐν τε τῷ τῶν ἐρεβίνθων καὶ ἐν τῷ
 τῶν φακῶν. καὶ παραπλήσιαι δὲ ἴσως αἱ τοιαῦται καὶ 3
 αἱ ἐπὶ τῶν σιτηρῶν ἐλέγομεν περὶ τῶν σταχύων καὶ αὐ-
 τῶν τῶν καρπῶν· ἐπεὶ καὶ οἱ καλούμενοι λοβοὶ σχεδὸν
 ἀκόλουθοι τοῖς σπέρμασιν εἰσιν, οἱ μὲν ἐπιπλατεῖς ὥσ-
 περ οἱ τοῦ φακοῦ καὶ τῆς ἀφάκης, οἱ δὲ κυλινδρῶδεις
 μᾶλλον ὥς οἱ τοῦ ὀρόβου καὶ τοῦ πισοῦ· τὰ γὰρ σπέρ-
 ματα ἐκατέρων τοιαῦτα τοῖς σχήμασι· ἀλλὰ τὰς μὲν
 τοιαύτας διαφορὰς πολλὰς ἂν τις εὖροι καθ' ἕκαστον, ὧν
 αἱ μὲν κοινὰί παῖσιν αἱ δὲ ἰδίαὶ κατὰ γένος. ὅτι δὲ πάντα 4
 προσπέφυκε τοῖς λοβοῖς καὶ ἔχει καθάπερ ἀρχήν τινα,
 τὰ μὲν προέχουσιν ὥσπερ ὁ κύαμος καὶ ὁ ἐρέβινθος, τὰ
 δὲ καὶ ἐγκοίλον ὥσπερ θέρμος καὶ ἄλλ' ἄττα, τὰ δὲ οὕτω
 μὲν οὐ φανεράν ἐλάττω δὲ καὶ ὥσπερ ἀποσημαίνουσιν
 μόνον, δῆλον μὲν ἀπὸ τῆς ὥσεως· ἐξ ἧς καὶ ὅταν σπαρῇ
 βλαστάνει καὶ ῥιζοῦται καθάπερ ἐλέχθη, κατ' ἀρχὰς
 δὲ καὶ αὐτὰ τρέφεται προσηρημένα τῷ λοβῷ μέχρι οὗ
 ἂν τελειωθῇ· φανερόν δέ ἐστι καὶ ἐκ τῶν νῦν καὶ ἐκ
 τῶν προειρημένων. περὶ μὲν οὖν τῶν κατὰ τὰς διαφο-
 ρὰς αἵλις.

CAP. VI. Σπείρειν δὲ ξυμφέρει πάντα μάλιστα μὲν
 ἐν τοῖς ὥραιόις ἀρότοις· οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ἐν ξηρᾷ τινες
 καταβάλλουσι καὶ οὐχ ἥκιστα πυρούς καὶ κριθὰς ὡς μά-
 λιστα αὐταρκεῖν δυνάμενα ὅπου μὴ ὄρνισιν ἢ ἄλλοις θη-

- ρίοις ἐπισινῆς ἡ χώρα. δοκεῖ γὰρ ὡς ἐπὶ πᾶν ὁ πρῶτος ἄροτος ἀμείνων εἶναι χερίστος δὲ σπόρος ἐν ταῖς ἡμιβρόχοις· ἀπόλλυται γὰρ καὶ ἐγκαλακτοῦνται τὰ σπέρματα καὶ ἅμα ξυμβαίνει πόαν ἀναφύεσθαι πολλήν. μετὰ δὲ τὴν σποράν ὕδωρ ἐπιγίνεσθαι πᾶσι ξυμφέρει, πλὴν ὅσα δυσβλαστῇ γίνεται μᾶλλον ὥσπερ ὁ τε κύαμος δοκεῖ καὶ
- 2 τῶν θερινῶν σῆσαμον καὶ κύμινον καὶ ἐρύσιμον. πυκνοσπορεῖν δὲ καὶ μανοσπορεῖν καὶ πρὸς τὰς χώρας βλέποντα χρή· πλεῖον γὰρ ἡ πείρα καὶ ἀγαθὴ δύναται φέρειν τῆς ὑφάμμου τε καὶ λεπτῆς. καίτοι λέγεται τις λόγος ὡς ὅτε μὲν πλεον ὅτε δὲ ἔλαττον ἡ αὐτὴ δέχεται χώρα· καὶ οἰωνίζονται τὸ πλεον ὡς οὐκ ἀγαθόν, πεινῆν γὰρ εὐθύς φασὶ τὴν γῆν· οὗτος μὲν οὖν ἴσως εὐηθέστερος λόγος. εἰ δέ τις πρὸς τὰ σπέρματα θεωροῖη καὶ μάλιστα γὰρ πρὸς αὐτοὺς τοὺς τόπους ἅμα τῷ ἐδάφει καὶ τὴν θέσιν ἀναθεωρῶν τὴν γὰρ πρὸς τὰ πνεύματα καὶ τὸν
- 3 ἥλιον, οἰκειότερον ἂν λαμβάνοι τὰς διαφοράς. ἀνὰ λόγον δὲ ἔχει καὶ ἡ κόπρις τοῖς σπόροις πρὸς τὰς χώρας· νειὸς δ' ἀμείνων ἡ χειμέριος τῆς ἐαρινῆς. ἐνιαχοῦ δὲ οὐ ξυμφέρειν βαθεῖαν ἄροτριᾶν ὥσπερ καὶ ἐν Συρίᾳ δι' ὃ μικροῖς ἄρότροις χρῶνται. παρ' ἄλλοις δὲ τὸ λίαν ἐξεργάζεσθαι βλάπτει καθάπερ ἐν Σικελίᾳ δι' ὃ καὶ τῶν ξένων ὡς ἔοικε πολλοὶ διαμαρτάνουσι. ταῦτα μὲν οὖν πρὸς
- 4 τὰς χώρας. διαιροῦσι δὲ καὶ τὰ σπέρματα ποία ποῖον πρόσφορον· ἐν γὰρ ταῖς χειμεριναῖς πυρὸν μᾶλλον ἢ κριθήν, καὶ ὅλως σῖτον ἢ χεδροπὰ κελεύουσιν ἐν ταῖς χέρσοις καὶ διὰ χρόνου κινουμέναις· καὶ γὰρ αὗται πυρὸν φέρουσι μᾶλλον ἢ κριθήν. δέχεται δὲ καὶ ἐπομβρίαν μᾶλλον πυρὸς τῆς κριθῆς καὶ ἐν τοῖς ἀκόπροις φέρει μᾶλλον. ὡσαύτως δὲ καὶ αὐτῶν τῶν πυρῶν ποῖος τῇ ποίᾳ πρόσφορος οἷον ἀγαθῇ καὶ πιεῖρα καὶ ψαφαρᾷ καὶ
- 5 λεπτῇ ταῖς ἄλλαις ὁμοίως. ὕδωρ δὲ ὅταν μὲν χλοηφο-

ρήση καὶ κνήση πλείον ἅπασι ξυμφέρει· ἀνθοῦσι δὲ πυροῖς μὲν καὶ κριθαῖς καὶ τοῖς σιτώδεσι βλαβερόν· ἀπόλλυσι γὰρ· ὁσπρίοις δ' ἀβλαβὲς πλὴν ἐρεβίνθων· οὗτοι γὰρ ἀποκλυσθείσης τῆς ἄλμης ἀπόλλυνται σφακελίζοντες καὶ ὑπὸ καμπῶν κατεσθιόμενοι· ἰσχυρότερος δὲ ὁ μέλας ἐρεβινθος καὶ ὁ πυρρὸς τοῦ λευκοῦ· συμφέρει δὲ, φασίν, ἐν τοῖς ἐφύδροις τόποις ὅψὲ σπείρειν αὐτόν· κύαμος δὲ ἀνθῶν μάλιστα φιλεῖ βρέχεσθαι, δι' ὃ καὶ οὐκ ἐθέλουσιν ὀψισπορεῖν ὥσπερ εἵπομεν ὅτι πολὺν ἀνθεῖ· μετὰ δὲ τὴν ἀπάνθησιν ὀλίγου πάμπαν ὕδατος δεῖται· σύνεγγυς γὰρ ἡ τελείωσις. ἀλλ' ὅταν ἀδρυνθῇ 6 καὶ βλάπτειν δοκεῖ τὰ σιτώδη καὶ κριθὴν δὲ πυροῦ μᾶλλον. ἐν Αἰγύπτῳ δὲ καὶ Βαβυλῶνι καὶ Βάκτροις ὅπου μὴ ὕεται ἡ χώρα [ἡ] σπανίως αἱ δρόσοι τὸ ὅλον ἐκτρέφουσιν. ἔτι καὶ οἱ περὶ Κυρήνην καὶ Εὐεσπερίδας τόποι· καιριώτατα δὲ πᾶσιν ὥς ἀπλῶς εἰπεῖν τὰ ἡρινὰ· δι' ὃ καὶ ἡ Σικελία πολὺσιτος· πολλὰ γὰρ τοῦ ἡρος καὶ μαλακὰ γίνεται τοῦ δὲ χειμῶνος ὀλίγα. ζητεῖ δὲ ἡ μὲν λεπτόγεως πολλὰ κατὰ μικρόν· ἡ δὲ πίειρα καὶ πληθὺς μὲν ἐνεργεῖν δύναται καὶ αὐδρίαν — πρὸς δὲ τὴν χώρας αὐδρίαν πόντια πνεύματα καὶ αὖραι δοκοῦσι ξυμφέρειν, ἄλλα δὲ παρ' ἄλλοις τοιαῦτα καθάπερ καὶ πρότερον εἴρηται, — ὥς ἐπὶ τὸ πᾶν δὲ μᾶλλον αὐχμὸς ἢ ἐπομβρία ξυμφέρει τῷ σίτῳ· οἱ γὰρ ὄμβροι καὶ ἄλλως ἐναντίοι 7 καὶ πολλάκις αὐτὰ τὰ σπέρματα διαφθείρουσιν, εἰ δὲ μὴ πληθὺς γε ποιοῦσι βοτάνης ὥστε καταπνίγεσθαι καὶ ἀτροφεῖν.

CAP. VII. Τῶν μὲν οὖν ἄλλων σπερμάτων οὐδὲν εἰς ἄλλο πέφυκε μεταβάλλειν φθειρόμενον, πυρὸν δὲ καὶ κριθὴν εἰς αἰράν φασι καὶ μᾶλλον τὸν πυρὸν, γίνεσθαι δὲ τοῦτ' ἐν ταῖς ἐπομβρίαις καὶ μάλιστα ἐν τοῖς εὐύδροις καὶ ὀμβρώδεσι χωρίοις. ὅτι δ' οὐκ ἔστιν ἡρι-

- νὸν ἢ αἶρα καθάπερ ἢ ἄλλη πόα, πειρῶνται γὰρ τινες τοῦτο λέγειν, ἐκεῖθεν δῆλον· εὐθύς γὰρ τοῦ χειμῶνος φανερὰ γίνεται πεφυκυῖα· καὶ διαφέρει πολλοῖς· ἔχει γὰρ τὸ φύλλον στενὸν καὶ δασύ καὶ λιπαρὸν, καὶ τούτων ἰδιώτατον τὸ λιπαρὸν· ἢ γὰρ δασύτης καὶ τοῖς τοῦ αἰγίλωπος ὑπάρχει, ἀλλ' ἐμφανὲς γίνεται ἐπὶ τοῖς τοῦ αἰγίλωπος τοῦ ἥρος. τοῦτο μὲν οὖν ἴδιον τούτων καὶ ἔτι τοῦ λίνου· καὶ γὰρ ἐκ τούτου φασὶ γίνεσθαι τὴν αἶ-
- 2 ραν. τοῦ δὲ ἐρεβλίνθου πρὸς τὰ ἄλλα χεδροπὰ τό τε περὶ τὴν ἄνθησιν λεχθὲν καὶ τὸ τάχιστα τελειοκαρπεῖν ἰσχυρότατον ὃν καὶ ξυλωδέστατον, καὶ τὸ ὅλον μὴ ποιεῖν νειὸν καρποῖς· τὴν δὲ πόαν ἐξαπόλλυσι καὶ μάλιστα δὲ καὶ τάχιστα τὸν τρίβολον. ὅλως δὲ οὐδὲ ἢ τυχοῦσα δύναται φέρειν αὐτὸν ἀλλὰ μελάγγγειόν τινα δεῖ καὶ πείραν εἶναι. τῶν δὲ ἄλλων ἢ ἀρίστη νειὸς ἀπὸ τῶν κυάμων καίπερ πυκνοσπορουμένων καὶ πολὺν καρπὸν φε-
- 3 ρόντων. τὰ δὲ ἐν τοῖς θειρινοῖς ἀρότοις ὀλίγου δεῖ πάντα, φασὶ δὲ καὶ τὰ ναματιαῖα συμφέρειν μᾶλλον αὐτοῖς τῶν ἐκ διός, μέλινοι δὲ καὶ κέγχροι ἐλάττους ὕδατος· ἐὰν γὰρ ἔχωσι πλεῖον φυλλοβολοῦσιν. ἰσχυρότερον δὲ ὁ κέγχρος· οἱ δὲ μέλινοι γλυκύτεροι καὶ ἀσθενέστεροι. σήσαμον δὲ οὐδὲν [ζῶον] ἐσθίει χλωρὸν οὐδὲ θέρμον. εἰ δὲ μηδ' ἐρύσιμον μηδὲ ὄρμινον σκεπτέον· καὶ ταῦτα πικρά. ἔστι δὲ τὸ μὲν ἐρύσιμον ὅμοιον σησάμῳ καὶ λίπος ἔχει· τὸ δὲ ὄρμινον κυμινῶδες μέλαν· σπείρεται δὲ ἅμα
- 4 καὶ τὸ σήσαμον. περὶ μὲν οὖν τούτων σκεπτέον. ἐν δὲ ταῖς ἀγαθαῖς χώραις πρὸς τὸ μὴ φυλλομανεῖν ἐπινέμουσι καὶ ἐπικείρουσι τὸν σίτον ὥςπερ καὶ ἐν Θετταλίᾳ. συμβαίνει δ' ἂν μὲν ἐπινέμωσιν ὅποσακισοῦν μηδὲν ἀλλοιοῦσθαι τὸν καρπὸν, ἂν δὲ ἐπικείρωσιν ἅπαξ μόνον ἐξίστασθαι τὸν πυρὸν καὶ γίνεσθαι μακρὸν καὶ οὐχ ἄδρὸν ὃν καλοῦσι καμακίαν, καὶ οὐκ ἀποκαθίστασθαι πάλιν

σπειρόμενον· τοῦτο μὲν οὖν ὥς παύροις συμβαῖνον Θε-
 ταλοὶ λέγουσιν. ἐν Βαβυλῶνι δὲ αἰὶ καὶ ὥςπερ τεταγμέ-
 νως ἐπικείρουσι μὲν δις τὸ δὲ τρίτον τὰ πρόβατα ἐπ-
 αφιαῖσιν· οὕτω γὰρ φύει τὸν καυλὸν, εἰ δὲ μὴ φυλλομα-
 νεῖ· γίνεται δὲ μὴ καλῶς ἐργασαμένοις πεντηκονταχόα
 τοῖς δὲ ἐπιμελῶς ἑκατονταχόα. ἡ δὲ ἐργασία τὸ ὥς πλεῖ-
 στον χρόνον ἐμμένειν τὸ ὕδωρ ὅπως ἰλὺν ποιήσῃ πολ-
 λήν· πίειραν γὰρ οὖσαν καὶ πυκνὴν τὴν γῆν δεῖ ποιῆ-
 σαι μανήν. ὕλην δὲ οὐ φέρει καὶ πόαν ὥςπερ ἐν Αἰγύ-
 πτῳ. τὰ μὲν οὖν τοιαῦτα χώρας ἀρετῆς. φύεται δὲ καὶ 5
 ἀπὸ ῥιζῶν πυρὸς καὶ κριθῇ πολλαχοῦ τῷ ὑστέρῳ ἔτει·
 αὐτοετῆς δὲ καὶ ἀπὸ τῶν εἰς κράστιν κειρομένων ἐτέρου
 καλάμου παραβλαστάνοντος. ὥσανύτως δὲ καὶ ὑπὸ χει-
 μῶνος ἐκπαγῇ· παραβλαστάνει γὰρ ὑδάτων ἐπιγινομέ-
 νων· ὁ δὲ στάχυς ἀτελής καὶ μικρὸς ἀπὸ τῶν τοιούτων.
 βλαστάνουσι δὲ τῷ ὑστέρῳ ἔτει καὶ ἀπὸ τῶν καταπονου-
 μένων καὶ συμπατουμένων ὥστε μηδὲν εἶναι δῆλον ὥς
 εἰπεῖν οἷον ὅταν διέλθῃ στρατόπεδον, καὶ οἱ στάχυες μι-
 κροὶ καὶ τούτων οὓς καλοῦσιν ἄρνας· τῶν δὲ χεδροπῶν
 οὐδὲν δύναται τοιοῦτον ποιεῖν ἢ οὐχ ὁμοίως. καὶ αἱ βλα- 6
 στήσεις τοσαυταχῶς. πρὸς αὔξησιν δὲ καὶ τροφήν μέ-
 γιστα μὲν ἢ τοῦ ἀέρος κρᾶσις συμβάλλεται καὶ ὅλως ἢ
 τοῦ ἔτους κατάστασις· εὐκαίρων γὰρ ὑδάτων καὶ εὐδιῶν
 καὶ χειμῶνων γινομένων ἅπαντα εὐφορα καὶ πολύκαρπα
 καὶ ἐν ἀλμώδεσι καὶ λεπτογείοις ἤ· δι' ὃ καὶ παροιμια-
 ζόμενοι λέγουσιν οὐ κακῶς ὅτι „ἔτος φέρει οὐχὶ ἄρουρα.“
 μέγα δὲ καὶ αἱ χῶραι διαφέρουσιν οὐ μόνον τῷ πίειραι
 καὶ λεπταὶ καὶ ἐπομβροὶ καὶ ἀνχμώδεις [εἶναι] ἀλλὰ καὶ
 τῷ ἀέρι τῷ περιέχοντι καὶ τοῖς πνεύμασιν· εἶναι γὰρ οὐ-
 σαι λεπταὶ καὶ φαῦλαι τελεσφοροῦσι διὰ τὸ πρὸς τὰ
 πνεύματα τὰ πόντια κεῖσθαι καλῶς. ἄλλα δὲ ἄλλαις 7
 τοιαῦτα καθάπερ πολλάκις εἴρηται· ταῖς μὲν γὰρ τὰ ξε-

φυρικά ταῖς δὲ τὰ βόρεια ταῖς δὲ τὰ νότια. συμβάλλεται δὲ καὶ οὐ μικρὰ ἡ ἐργασία καὶ μάλισθ' ἡ [πρὸ] τοῦ σπόρου· κατεργασθεῖσα γὰρ ῥαδίως ἐκφέρει. καὶ ἡ κόπρος δὲ μέγала βοηθεῖ τῷ διαθερμαίνειν καὶ συμπέττειν· προτρέχει γὰρ τὰ κοπριζόμενα τῶν ἀκόπων καὶ εἰκοσιν ἡμέραις· ἅπασι δὲ οὐ ξυμφέρει· καὶ χρήσιμος οὐ μόνον τοῖς περὶ τὸν σῆτον ἀλλὰ καὶ τοῖς ἄλλοις πλήν πετερίδος, ταύτην δὲ φθείρειν φασὶν ἐπιβαλλομένην. ἀπόλλυται δὲ ἡ πτερίς καὶ ἐπικοιμωμένων τῶν προβάτων, ὥς δέ τινες λέγουσι καὶ ἡ μηδικὴ διὰ τὴν κόπρον καὶ τὸ οὖρον.

CAP. VIII. Τῶν δὲ σπερμάτων ἕκαστα καὶ πρὸς τὴν τῆς χώρας φύσιν ἀρμόττει, καὶ ὅλως γένη πρὸς γένος καὶ ἐν αὐτοῖς τοῖς ὁμογενέσιν, ἃ δὴ πειρῶνται διαιρεῖν. μεταβάλλει δὲ τὰ ξενικὰ τῶν σπερμάτων μάλιστα μὲν ἐν τρισὶν ἔτεσιν εἰς τὰ ἐπιχώρια. συμφέρει δὲ ἐκ τῶν ἀλεινῶν εἰς τὰ μικρὸν ἥττον ἀλεινὰ καὶ ἐκ τῶν ψυχρινῶν ἀνὰ λόγον ποιεῖσθαι τὴν μεταβολήν. τὰ δ' ἐκ τῶν δυσχειμερινῶν ἐν τοῖς πρώτοις ὅψε ἀποχεῖται ὥστ' ἀπ' αὐχμοῦ φθείρεται ἐὰν μὴ ὄψιον ὕδωρ σώσῃ. διὰ τοῦτο καὶ εὐλαβητέον φασὶ τὸ μίσγειν τὰ ξενικὰ τοῖς ἐπιχωρίοις ἐὰν μὴ ἐξ ὁμοίας, ὅτι ἀσύμφωνα τῇ χώρᾳ κατὰ τὸν σπόρον καὶ κατὰ τὴν γένεσιν ὥστε καὶ ἐργασίας ἐτέρας δεῖται· τὰς τε τῆς γῆς διαφορὰς καὶ τὰς τῶν σπερμάτων δυνά-
 2 μεις καὶ ἔτι τὰς ἐκάστων ὥρας. ὅταν δὲ εὐετηρία γένηται καὶ πολυνοστήτερα τὰ σπέρματα γίνεται. Ἀθήνησι γοῦν αἱ κριθαὶ τὰ πλεῖστα ποιοῦσιν ἄλφιστα· κριθοφόρος γὰρ ἀρίστη· τοῦτο δ' οὐχ ὅταν πλεῖσται γένωνται ἀλλ' ὅταν λάβῃ τινὰ κρᾶσιν. ἐν δὲ τῇ Φωκίδι περὶ Ἑλάτειαν οἱ πυροὶ ποιοῦσιν ἡμιόλια τὰ ἄλευρα, καὶ ἐν Σόλοις τῆς Κιλικίας καὶ οἱ πυροὶ καὶ αἱ κριθαί· καὶ παρ' ἄλλοις ἄλλα πρὸς ἅπερ εὐφυνῆς ἐκάστη. βελτίω μὲν οὖν καὶ χείρω τὰ σπέρματα καὶ διὰ τὴν ἐργασίαν καὶ διὰ τὴν

γῆν γίνεται· καὶ γὰρ ἀπαγριοῦται καὶ ἡμεροῦται καθά-
 περ τὰ δένδρα· καὶ ὅλως μεταβάλλει [κατὰ] τὴν χώραν
 ὥσπερ τινὰ τῶν δένδρων εὐθὺς ἔστηκε πρὸς τὸ χεῖρον.
 γένος δ' ὅλον ἐξαλλάττειν εἰς ἕτερον οὐδὲν ἄλλο πέφυκε 3
 πλὴν τίφη καὶ ξειὰ καθάπερ εἶπομεν ἐν τοῖς πρώτοις λό-
 γοις, καὶ ἡ αἶρα δ' ἐκ τῶν πυρῶν καὶ κριθῶν διαφθει-
 ρομένων· ἢ εἰ μὴ τοῦτο ἀλλὰ φιλεῖ γε μάλιστα ἐν τοῖς
 πυροῖς γίνεσθαι καθάπερ καὶ ὁ μελάμπυρος ὁ ποντικὸς
 καὶ τὸ τῶν βολβῶν σπέρμα, καὶ ἄλλα δὲ ἐν ἄλλοις τῶν
 σπερμάτων· ἐπεὶ καὶ ὁ αἰγίλωψ δοκεῖ μᾶλλον ἐν ταῖς
 κριθαῖς, ἐν δὲ τοῖς φακοῖς ἄρακος τὸ τραχὺ καὶ σκληρὸν,
 ἐν δὲ ταῖς ἀφάκαις ὁ πελεκῖνος ὅμοιον τῇ ὄφει τῷ πελέ-
 κει· σχεδὸν δὲ καθ' ἕκαστόν ἐστι τὸ συνεκτρεφόμενον
 καὶ συναναμιγνύμενον εἴτε διὰ τὰς χώρας ὅπερ οὐκ ἄλο-
 γον εἴτε δι' ἄλλην τινὰ αἰτίαν. ἔνια δὲ καὶ φανερώς ἐστι 4
 κοινὰ πλειόνων ἀλλὰ διὰ τὸ μάλιστα ἐν τισιν εὐθνεῖν
 ἴδια τούτων φαίνεται καθάπερ ἡ ὀροβάγχη τῶν ὀρόβων
 καὶ ἡ ἀπαρίνη τῶν φακῶν· ἀλλὰ ἡ μὲν μάλιστα ἐπικρα-
 τεῖ τῶν ὀρόβων διὰ τὴν ἀσθένειαν· ἡ δὲ ἀπαρίνη μά-
 λιστα ἐν τοῖς φακοῖς εὐτροφεῖ· τρόπον δέ τινα καὶ πα-
 ραπλήσιόν ἐστι τῇ ὀροβάγχῃ [τῷ] ἐπιβάλλειν καὶ κατ-
 ἔχειν ὅλον ὥσπερ πλεκτάναις· ἀποπνίγει γὰρ οὕτως
 ὅθεν καὶ τοῦνομα εἴληφε. τὸ δ' ὑποφυόμενον εὐθὺς ἐκ 5
 τῆς ῥίζης τῷ κυμίνῳ καὶ τῷ βουκέρω τὸ αἰμόδωρον κα-
 λούμενον μᾶλλον ἰδίᾳ. ἔστι δὲ τὸ αἰμόδωρον μονόκαν-
 λον οὐκ ἀπεμφορὲς τῷ καυλῷ πλὴν βραχύτερόν τε πολὺν
 καὶ ἄνωθέν τι κεφαλῶδες ἔχει ῥίζαν δὲ ὑποστρόγγυλον·
 οὐθὲν δὲ ἕτερον ἀφαναίνεται παρὰ τὸ βούκερας. γίνε-
 ται δὲ ταῦτα ἐν ταῖς λεπταῖς οὐκ ἐν ταῖς πιείραις ὥσπερ
 καὶ τῆς Εὐβοίας ἐν τῷ Αἰγλαντῷ μὲν οὐ γίνεται περὶ δὲ
 τὸν Κάνηθον καὶ εἴ τις ἄλλος τοιοῦτος τόπος. ταῦτα
 μὲν οὖν κοινὰ πλειόνων ὄντα κατισχύει μᾶλλον ἐν τοῖς

- 6 εἰρημένοις διὰ τὴν ἀσθένειαν. τὸ δὲ τέραμον καὶ ἀτέ-
ραμον λέγεται μὲν ἐπὶ τῶν ὀσπρίων μόνον, οὐκ ἄλογον
δὲ καὶ ἐπὶ τῶν σιτωδῶν παραπλήσιον ἢ καὶ ταυτό τι
συμβαίνειν, ἀλλὰ διὰ τὸ μὴ τὴν αὐτὴν εἶναι χρεῖαν οὐχ
ὁμοίως ἐμφανές· ἐπεὶ οὐδ' ἐπὶ τούτων ἀπάντων ὁμοίως
ἀλλὰ μάλιστα ἐπὶ τῶν κυάμων λέγεται καὶ φακῶν εἴτ'
οὖν καὶ μάλιστα πασχόντων εἴτε καὶ διὰ τὴν χρεῖαν φαι-
νομένων. γίνεται γοῦν πλεόν· πολλαχῶς γὰρ τόποι τι-
νές εἰσιν οἱ αἰεὶ φέρουσι τεράμονα καὶ ἄλλοι πάλιν ἀτε-
ράμονα· τὸ δὲ ὡς ἐπὶ πᾶν οἱ λεπτόγεω μᾶλλον τεράμονα·
- 7 καὶ ἄερος κατάστασις τις ποιεῖ τὴν τοιαύτην παραλλα-
γὴν· σημεῖον δὲ ὅτι ταῦτά χωρία καὶ ὁμοίως ἐργασθέντα
φέρει ποτὲ μὲν τεράμονα [ποτὲ δὲ ἀτεράμονα.] περὶ Φι-
λίππους δὲ ὁ κύαμος λιγνύμενος ἐὰν ὑπὸ πνεύματος
ἐγχωρίου ληφθῇ τεράμων ὢν ἀτεράμων γίνεται. ταῦτα
μὲν οὖν μηνύει διότι πολλαχῶς τῶν αὐτῶν χωρίων ἔνια
σύνορα καὶ ὁμοίως καθήμενα καὶ οὐδεμίαν ἔχοντα κατὰ
τὴν γῆν διαφορὰν τὸ μὲν τεράμονα τὸ δ' ἀτεράμονα φέ-
ρει, καὶ ἐνίοτε μόνον αὐλακος διοριζούσης.

CAP. IX. Καρπίζεται τὴν γῆν μάλιστα πυρὸς εἴτα
κριθῇ, δι' ὃ καὶ ὁ μὲν ἀγαθὴν ζητεῖ χώραν ἢ δὲ κριθῇ
δύναται καὶ ἐν ταῖς ψαφρωτέραις ἐκφέρειν· τῶν δὲ χε-
δροπῶν μάλιστα ἐρέβινθος καίπερ ἐλάχιστον χρόνον ἐν
τῇ γῇ μένων ὁ δὲ κύαμος ὥσπερ ἐλέχθη καὶ ἄλλως οὐ
βαρὺ καὶ ἔτι κοπρίζειν δοκεῖ τὴν γῆν διὰ μανότητα καὶ
εὐσηψίαν· δι' ὃ καὶ οἱ περὶ Μακεδονίαν καὶ Θετταλίαν

2 ὅταν ἀνθῶσιν ἀνατρέπουσι τὰς ἀρούρας. τῶν δὲ ὁμοιο-
πύρων καὶ ὁμοιοκριθῶν, οἷον ξειᾶς τίφης ὀλύρας βρό-
μου αἰγίλωπος, ἰσχυρότατον καὶ μάλιστα καρπιζόμενον
ἢ ξειά· καὶ γὰρ πολύρριζον καὶ βαθύρριζον καὶ πολυ-
κάλαμον· ὁ δὲ καρπὸς κουφότατος καὶ προσφιλεῖς πᾶσι
τοῖς ζώοις. τῶν δὲ ἄλλων ὁ βρόμος· πολύρριζος γὰρ καὶ

οὗτος καὶ πολυκάλαμος. ἡ δὲ ὀλύρα μαλακώτερον καὶ
 ἀσθενέστερον τούτων. ἡ δὲ τίφη πάντων κουφότατον·
 καὶ γὰρ καὶ μονοκάλαμον [καὶ λεπτοκάλαμον,] δι' ὃ καὶ
 χώραν ζητεῖ λεπτήν οὐχ ὥσπερ ἡ ξειὰ πείραυν καὶ ἀγα-
 θήν. ἔστι δὲ δύο ταῦτα καὶ ὁμοιότατα τοῖς πυροῖς ἢ τε
 [ξειὰ καὶ ἡ τίφη,] ὃ δ' αἰγίλωψ καὶ ὁ βρόμος ὥσπερ ἄγρι'
 ἄττα καὶ ἀνήμερα. ἐπικαρπίζεται δὲ σφόδρα καὶ ὁ αἰγί- 3
 λωψ τὴν γῆν καὶ ἔστι πολύρριζον καὶ πολυκάλαμον· ἡ
 δὲ αἶρα παντελῶς ἀπηργισμένον. τῶν δὲ ἐν τοῖς θερι-
 νοῖς ἀρότοις τὸ σῆσαμον δοκεῖ χαλεπώτατον εἶναι τῇ γῇ
 καὶ μάλιστα καρπίζεσθαι· καίτοι πολυκαλαμώτερον καὶ
 παχυκαλαμώτερον καὶ πολυρριζότερον κέγχρος. διαφέρει
 δὲ τὰ τε πρὸς τὴν γῆν κοῦφα καὶ τὰ πρὸς τὴν ἡμετέραν
 τροφήν. ἔνια γὰρ ἐναντίως ὥσπερ τὰ χεδροπὰ καὶ οἱ
 κέγχροι· καὶ τὰ πρὸς ἡμᾶς δὲ ὥσπερ ἐλέχθη καὶ τᾶλλα
 ζῶα. καὶ περὶ μὲν τούτων ἄλιν.

CAP. X. Νοσήματα δὲ τῶν σπερμάτων τὰ μὲν κοινὰ
 πάντων ἐστὶν οἶον ἡ ἐρυσίβη, τὰ δ' ἰδιά τινων οἶον ὁ
 σφακελισμὸς τοῦ ἐρεβίνθου καὶ τὸ ὑπὸ καμπῶν κατ-
 εσθίεσθαι καὶ ὑπὸ ψύλλων τινὰ καὶ ὑπ' ἄλλων θηρι-
 δίων. ἔνια δὲ καὶ ψωριᾶ καὶ ἄλμᾶ, καθάπερ καὶ τὸ κύ-
 μινον. τὰ δ' ἐπιγινόμενα ζῶα μὴ ἐξ αὐτῶν ἀλλ' ἐκ τῶν
 ἐξωθεν οὐχ ὁμοίως βλάπτει. ἐπιγίνεται γὰρ ἡ μὲν καν-
 θαρίς ἐν τοῖς πυροῖς τὸ δὲ φαλάγγιον ἐν ὀρόβοις ἄλλα δ'
 ἐν ἄλλοις. ἐρυσιβᾶ δ' ὥς ἀπλῶς εἰπεῖν τὰ σιτώδη μάλ- 2
 λον τῶν ὀσπρίων· αὐτῶν δὲ τούτων κριθὴ μᾶλλον ἢ
 πυρός· καὶ τῶν κριθῶν ἕτεραι ἐτέρων, μάλιστα δ' ὥς
 εἰπεῖν ἡ ἀχιλλήϊς. διαφέρει δὲ καὶ ἡ τῶν χωρίων θέσις
 καὶ ἡ φύσις οὐ μικρόν· τὰ γὰρ προσήνεμα καὶ μετέωρα
 οὐκ ἐρυσιβᾶ ἢ ἥττον, ἀλλὰ τὰ ἐγκοίλα καὶ ἄπνοα· γίνε-
 ται δὲ ἡ ἐρυσίβη πανσελήνοις μάλιστα. ἀπόλλυται δὲ καὶ 3
 ὑπὸ τῶν πνευμάτων καὶ πυρός καὶ κριθὴ ὅταν ἡ ἀν-

θοῦντα ληφθῇ ἢ ἄρτι ἀπηνθηκότα καὶ ἀσθενῇ· μᾶλλον
 δὲ κριθῇ, πολλάκις δ' ἤδη ἐν τῷ ἀδρύνεσθαι οὐσα ἐὰν
 μεγάλα καὶ πλείω χρόνον ἐπιγένηται· ξηραίνει γὰρ καὶ
 ἀφαναίνει ὃ καλοῦσί τινες ἐξανεμοῦσθαι. διαπόλλυσ-
 δὲ καὶ ἥλιος ὁ ἐκνέφελος ἄμφω καὶ μᾶλλον πυρὸν ἢ κρι-
 θὴν ὥστε μὴδ' ἐπίδηλον εἶναι τὸν στάχυν τῇ ὄψει ὄντα
 4 κενόν. τὸν δὲ πυρὸν ἀπολλύουσι καὶ οἱ σκώληκες οἱ μὲν
 εὐθύς κατεσθίοντες φνόμενοι τὰς ῥίζας, οἱ δὲ ὅταν
 αὐχμῶντες ἀποχυθῇναι μὴ δύνωνται· τότε γὰρ ἐγγινό-
 μενος ὁ σκώληξ ἐσθίει τὸν ἀποπνηιζόμενον κάλαμον·
 ἐσθίει δὲ ἄχρι τοῦ στάχους εἴτ' ἐξαναλώσας ἀπόλλυται·
 καὶ ἐὰν μὲν ὅλον ἐκφάγῃ τελέως αὐτὸς ὁ πυρὸς, ἐὰν δὲ
 ἐπὶ θάτερον τοῦ καλάμου καὶ ἐκβιάσῃται τὴν ἀπόχυσιν,
 τοῦτο μὲν αὖτον τοῦ στάχους θάτερον δὲ ὑγιές. γίνεται
 δὲ οὐ πανταχοῦ τὸ περὶ τοὺς πυρούς οἶον ἐν Θετταλίᾳ
 ἀλλὰ κατὰ χώρας τινὰς ὥσπερ ἐν τῇ Λιβύῃ καὶ τῆς Εὐ-
 5 βοίας ἐν τῷ Αἰγύπτῳ. σκώληκες δὲ γίνονται καὶ ἐν τοῖς
 ὄχροις καὶ τοῖς λαθύροις καὶ τοῖς πισοῖς ὅταν ὑγραν-
 θῶσι καὶ θερμομερίαι γένωνται καθάπερ καὶ ἐν τοῖς
 ἐρεβίνθοις αἱ κάμποι. πάντα δὲ ἐξαναλώσαντα τὰς τρο-
 φὰς ἀπόλλυται καὶ ἐν τοῖς χλωροῖς καὶ ἐν τοῖς ξηροῖς
 καρποῖς, οἶον οἷ τε ἱπες καὶ οἱ ἐν τοῖς κυάμοις ἐγγινό-
 μενοι καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις ὥσπερ καὶ ἐν τοῖς δένδροις καὶ
 ἐν τοῖς ξύλοις ἐλέχθη πλὴν τῶν κεραστῶν καλουμένων.
 πρὸς ἅπαντα δὲ ταῦτα μεγάλα διαφέρουσιν αἱ χῶραι οὐκ
 ἀλόγως· ὁ γὰρ ἀὴρ εὐθύς διάφορος τῷ θερμῷ ἢ ψυχρῷ
 εἶναι ἢ ὑγρῷ ἢ ξηρῷ· οὗτος δ' ὁ γονεύων· δι' ὃ καὶ
 ἐν οἷς εἰώθασι γίνεσθαι οὐκ ἀεὶ γίνονται.

CAP. XI. Τῶν δὲ σπερμάτων οὐχ ἡ αὐτὴ δύναμις
 ἐστίν εἰς τε τὴν βλάστησιν καὶ εἰς θησαυρισμόν. ἔνια
 μὲν γὰρ βλαστάνει καὶ τελειοῦται τάχιστα καὶ θησαυρί-
 ζεται κράτιστα καθάπερ ἔλυμος καὶ κέγχρος· ἔνια δὲ

βλαστάνει μὲν εὖ ταχέως δὲ σήπεται καθάπερ ὁ κύαμος
 καὶ μᾶλλον ὁ τεράμων· ταχὺ δ' ἡ ἀφάκη καὶ ὁ δόλιχος·
 κριθὴ δὲ πυροῦ [θαῖττον·] θαῖττον δὲ καὶ ὁ κονιορτώδης
 σῖτος καὶ ὁ ἐν οἰκήμασι κονιατοῖς ἢ ἀκονιάτοις. γίνεται 2
 δὴ φθειρομένοις σπέρμασι ἴδια ζῶα καθάπερ ἐλέχθη
 πλὴν ἐρεβίνθου· μόνος γὰρ οὗτος οὐ ζωογονεῖ. καὶ ση-
 πομένοις μὲν πᾶσι σκώληξ κοπτομένοις δὲ καθ' ἕκαστον
 ἴδιον. πάντων δὲ μάλιστα διαμένουσιν ἐρεβίνθος καὶ
 ὄροβος τούτων δ' ἔτι μᾶλλον ὁ θέρμος· ἀλλ' ἔοικέ γ'
 οὗτος ὥσπερ ἀγρίῳ. διαφέρει δὲ ὡς ἔοικε χώρα χώρας 3
 καὶ ἀῆρ ἀέρος εἰς τὸ κόπτεσθαι καὶ μὴ τὰ σπέρματα· ἐν
 Ἀπολλωνίᾳ γοῦν τῇ περὶ τὸν Ἴόνιον οὐκ ἐσθίεσθαι φα-
 σιν ὅλως κύαμον, δι' ὃ καὶ εἰς θησαυρισμὸν ἀποτίθε-
 σθαι· διαμένει δὲ καὶ περὶ Κυζικὸν ἐπὶ πλείῳ. μέγα
 δὲ πρὸς διαμονὴν καὶ τὸ ξηρὰ θερίζειν· ἐλάττων γὰρ ἡ
 ὑγρότης· θερίζουσι δ' ἐγγυλότερα τὰ μὲν χεδροπὰ πρὸς
 τὸ μᾶλλον καὶ ῥᾶον συλλέξαι, ταχὺ γὰρ καταρρεῖ καὶ
 αὐανθέντα θρούπεται, τοὺς δὲ πυροὺς καὶ γένος τι κρι-
 θῶν διὰ τὸ βελτίους εἰς τὰ ἄλφιστα γίνεσθαι μὴ ἀπεξη-
 ραμμένας. δι' ὃ καὶ εἰς θώμους συντιθέασιν καὶ πυροὺς 4
 καὶ κριθὰς, καὶ δοκοῦσιν ἀδρύνεσθαι ἐν θώμῳ μᾶλλον
 (ἡλίκα σωρῶν). οὐκ ἐσθίεται δὲ σῖτος ὅταν ὑσθελὶς θερι-
 σθῇ· ἀθέριστος δὲ μάλιστα διαμένει ὁ πυρὸς, ἔτι δὲ
 μᾶλλον ὁ θέρμος· οὐδὲ γὰρ θερίζουσι τοῦτον πρότερον
 ἢ ὕδωρ γενέσθαι διὰ τὸ ἐκπηδᾶν θεριζόμενον καὶ ἀπ-
 ὕλλυσθαι τὸ σπέρμα. πρὸς ἐκφυσιν δὲ καὶ τὴν ὅλην 5
 σπορὰν ἄριστα δοκεῖ τὰ ἐνάενα· τὰ δὲ δίενα χεῖρω καὶ
 τὰ τρίενα, τὰ δ' ὑπερτείνοντα σχεδὸν ἄγωνα πρὸς δὲ
 τὴν σίτησιν ἀρκοῦντα. βίος γὰρ ἐστὶν ἐκάστοις ὠρισμέ-
 νος εἰς γονήν. καίτοι καὶ ταύταις παραλλάττει ταῖς δυ-
 νάμεσι διὰ τοὺς τόπους ἐν οἷς ἂν θησαυρίζωνται. τῆς
 γοῦν Καππαδοκίας ἐν χωρίῳ τινὶ τῷ καλουμένῳ Πέτρᾳ

- καὶ τετταράκοντα ἔτη διαμένειν φασὶ γόνιμα καὶ χρήσιμα πρὸς σπόρον, εἰς δὲ τὴν σίτησιν ἐξήκοντα ἢ ἑβδομήκοντα· τὸ γὰρ ὅλον οὐ κόπτεσθαι· τὰ δὲ ἱμάτια καὶ
- 6 τὴν ἄλλην γάξαν κόπτεσθαι. τὸ γὰρ χώριον ἄλλως τε ὑψηλὸν εἶναι καὶ εὐπνουν καὶ ἔναυρον αἰεὶ καὶ ἀπ' ἀνατολῆς ἔχουσι καὶ δύσεως καὶ μεσημβρίας. φασὶ δὲ καὶ ἐν Μηδεΐᾳ καὶ ταῖς ἄλλαις ταῖς ὑψηλαῖς χώραις διαμένειν θησαυριζόμενα πολὺν χρόνον. ἐρέβινθον δὲ δὴ καὶ θέρμον καὶ ὄροβον καὶ κέγχρον καὶ τὰ τοιαῦτα δῆλον ὅτι πολλῷ πλείω τούτων ὥσπερ καὶ ἐν τοῖς περὶ τὴν Ἑλ-
- 7 λάδα τόποις. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὥσπερ εἴρηται τῶν τόπων ἴδια. δοκεῖ δὲ καὶ γῇ τις εἶναι παρὰ τισιν ἢ διαπαττομένη συντηρεῖ τὸν πυρὸν ὥσπερ ἢ τε ἐν Ὀλύνθῳ καὶ ἐν Κηρίνθῳ τῆς Εὐβοίας· ποιεῖ δὲ χεῖρω μὲν εἰς τὴν σίτησιν ἀδρότερον δὲ τῇ προσόψει· παραπάττουσι δὲ χοϊνικά εἰς τὸν μέδιμνον. πυρωθέντα πάντα τὰ σπέρματα ἀπόλλυται καὶ ἀβλαστῇ γίνεται· καίτοι περὶ γε Βαβυλῶνά φασι τὰς κριθὰς καὶ τοὺς πυροὺς ἐπὶ τῆς ἄλω πηδᾶν ὥσπερ τὰ φρυγόμενα· ἀλλὰ δῆλον ὅτι διαφορὰ τίς ἐστὶ τῆς θερμότητος, ἢ ἀπλῶς πως θερμοσία γίνεται (καὶ) ἢ πῆδησις. καὶ τὰ μὲν τοιαῦτα σχεδὸν ὥσπερ εἰ
- 8 κοινὰ δόξειεν ἂν εἶναι πάντων ἢ τῶν πλείστων. ἔνια δὲ ἔχει τινὰ ιδιότητα καὶ τῶν δοκούντων ὥσπερ ἀγρίων εἶναι καὶ κατὰ τὴν γένεσιν καὶ τὴν ἔκφυσιν ὥσπερ ὁ θέρμος καὶ ὁ αἰγίλωψ· ὁ μὲν γὰρ θέρμος καίπερ ἰσχυρότατος ὢν ὅμως, εἰ μὴ εὐθύς ἀπὸ τῆς ἄλω καταβληθῇ, κακοφυῆς γίνεται καθάπερ ἐλέχθη, καὶ τὸ ὅλον δὲ οὐκ ἐθέλει κρύπτεσθαι τῇ γῇ, δι' ὃ καὶ οὐχ ὑπαροῦντες σπείρουσι· πολλάκις δὲ καὶ εἰς ὕλην βαθεῖαν τινὰ πέσῃ διωσάμενος ταύτην συνάπτει τὴν ῥίζαν τῇ γῇ καὶ βλαστάνει. χώραν δὲ ὕφαμμον ζητεῖ καὶ φαύλην μᾶλλον,
- 9 τὸ δὲ ὅλον οὐκ ἐθέλει φύεσθαι ἐν διεργασμένῃ. ὁ δὲ

αίγίλωψ ἀνάπαλιν· ἐν γὰρ τῇ γεωργομένη κάλλιον· καὶ ἐνιαχοῦ δὲ πρότερον ἀβλαστῆς ὢν ἐὰν γεωργηθῇ βλαστάνει καὶ γίνεται πολὺς, καὶ ὅλως δὲ φιλεῖ χώραν ἀγαθὴν. ἴδιον δὲ αὐτοῦ λέγεται πρὸς τὰ ἄλλα τὰ σι-
τώδη σπέρματα καὶ ἡ παρ' ἐνιαυτὸν βλάστησις ἐκατέρου τῶν σπερμάτων. δι' ὃ καὶ οἱ βουλόμενοι τελέως φθεῖ-
ραι, δύσφθαρτον γὰρ δὴ φύσει τυγχάνει, τὰς ἀρούρας ἀνιᾶσιν ἀσπόρους ἐπὶ δύο ἔτη, καὶ ὅταν ἀναβλαστήσῃ τὰ πρόβατα ἐπαφιαῖσι πολλάκις ἕως ἂν ἐκνεμηθῶσι, καὶ αὕτη γίνεται φθορὰ παντελής· ἅμα δὲ τοῦτο μαρτυρεῖ καὶ τὴν παρὰ μέρος βλάστησιν.

ΘΕΟΦΡΑΣΤΟΥ ΠΕΡΙ ΦΥΤΩΝ ΟΠΩΝ

Η ΠΕΡΙ ΡΙΖΩΝ ΔΥΝΑΜΕΩΣ

VULGO

ΘΕΟΦΡΑΣΤΟΥ ΠΕΡΙ ΦΥΤΩΝ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΟ Ι.

CAP. I. Ἡ ὑγρότης ἢ οἰκεία τῶν φυτῶν ἦν δὴ κα-
λοῦσί τινες ὁπὸν ὀνόματι κοινῷ προσαγορεύοντες δύνα-
μιν (δὲ) ἔχει δῆλον ὅτι τὴν καθ' αὐτὴν ἐκάστη. χυμὸς
δὲ ταῖς μὲν μᾶλλον ταῖς δ' ἦττον ἀκολουθεῖ, ταῖς δ' ὅλως
οὐκ ἂν δόξειεν, οὕτως ἀσθενὴς καὶ ὑδαρὴς τίς ἐστι.
πλείστη μὲν οὖν ὑπάρχει πᾶσι κατὰ τὴν βλάστησιν, ἰσχυ-
ροτάτῃ δὲ καὶ μάλιστα ἐκφαίνουσα τὴν ἑαυτῆς φύσιν
ὅταν ἤδη παύσῃται καὶ βλαστάνοντα καὶ καρπογονοῦντα.
συμβαίνει δέ τισι τῶν φυτῶν καὶ χροᾶς ἰδίας ἔχειν· τοῖς
μὲν λευκὰς οἶον τοῖς ὀπώδεσι, τοῖς δ' αἱματώδεις οἶον
τῇ κενταυρίδι καὶ τῇ ἀτρακτυλίδι καλουμένην ἀκάνθη,

τοῖς δὲ χλωρόν, τοῖς δ' ἐν ἄλλῃ χροῖα. ἐνδηλα δὲ μᾶλλον
 ταῦτα ἐν τοῖς ἐπετείοις καὶ τοῖς ἐπετειοκαύλοις ἢ τοῖς
 2 δένδροις. ἡ δ' ὑγρότης τῶν μὲν πάχος ἔχει μόνον ὥσπερ
 τῶν ὀπωδῶν· τῶν δὲ καὶ δακρυώδης γίνεται καθάπερ
 ἐλάτης πεύκης τερεβίνθου πίτυος ἀμυγδαλῆς κεράσου
 προύμνης ἀρκεύθου κέδρου τῆς ἀκάνθης τῆς αἰγυπτίας
 πτελέας, καὶ γὰρ αὕτη φέρει κόμμι πλὴν οὐκ ἐκ τοῦ
 φλοιοῦ ἀλλ' ἐν τῷ ἀργεῖῳ, ἔτι δὲ ἀφ' ὧν ὁ λίβανος καὶ
 ἡ σμύρνα, δάκρυα γὰρ καὶ ταῦτα, καὶ τὸ βάλσαμον καὶ
 [ἡ] χαλβάνη καὶ εἴ τι τοιοῦτον ἕτερον οἷόν φασι τὴν
 ἀκανθὰν τὴν Ἰνδικὴν ἀφ' ἧς γίνεται τὸ ὅμοιον τῇ σμύρ-
 3 να· συνίσταται δὲ καὶ ἐπὶ τῆς σχίνου καὶ ἐπὶ τῆς ἀκάν-
 θης τῆς ἱξίνης καλουμένης, ἐξ ὧν ἡ μαστίχη, ἅπαντα
 δὲ ταῦτα εὖοςμα καὶ σχεδὸν ὅσα πιότητά τινα ἔχει καὶ
 λιῖπος· ὅσα δ' ἀλιπῇ ταῦτα δ' ἄοσμα καθάπερ τὸ κόμμι
 καὶ τὸ τῆς ἀμυγδαλῆς. ἔχει δὲ δάκρυον καὶ ἡ ἱξία ἡ εἰ
 Κρήτῃ καὶ ἡ τραγάκανθα καλουμένη· ταύτην δὲ πρό-
 τερον ὦροντο μόνον ἐν Κρήτῃ φύεσθαι νῦν δὲ φανερὰ
 καὶ ἐν Ἀχαΐδι τῆς Πελοποννήσου καὶ ἄλλοθι καὶ τῆς
 Ἀσίας περὶ τὴν Μῆδειαν. καὶ τούτων μὲν πάντων ἐν τε
 τοῖς καυλοῖς καὶ τοῖς στελέχεσι καὶ τοῖς ἀκρεμόσι τὸ δά-
 4 κρυον· ἐνίων δ' ἐν ταῖς ῥίζαις ὥσπερ τοῦ ἵπποσελίνου
 καὶ τῆς σκαμμωνίας καὶ ἄλλων πολλῶν φαρμακωδῶν
 τῶν δὲ καὶ ἐν τῷ καυλῷ καὶ ἐν τῇ ῥίζῃ· καὶ γὰρ τὸν
 καυλὸν ὀπίξουσιν ἐνίων καὶ τὰς ῥίζας ὥσπερ καὶ τοῦ σιλ-
 φίου. τὸ μὲν οὖν τοῦ ἵπποσελίνου παρόμοιον τῇ σμύρνῃ·
 καὶ τινες ἀκούσαντες ὡς ἐντεῦθεν ἡ σμύρνα ἡγούνται
 βλαστάνειν ἐξ αὐτῆς ἵπποσελίνου· φυτεύεται γὰρ ὥσ-
 περ ἐλέχθη καὶ ἀπὸ δακρύου τὸ ἵπποσελίνου καθάπερ
 ἡ κρινωνία καὶ ἄλλα. τὸ δὲ τοῦ σιλφίου δριμὺ καθάπερ
 αὐτὸ τὸ σίλφιον· ὁ γὰρ ὁπὸς καλούμενος τοῦ σιλφίου
 δάκρυόν ἐστιν. ἡ δὲ σκαμμωνία καὶ εἴ τι ἄλλο τοιοῦτον

ὥσπερ ἐλέχθη φαρμακώδεις ἔχουσι τὰς δυνάμεις. πάν- 5
των δὲ τῶν εἰρημένων τὰ μὲν αὐτομάτως συνίσταται τὰ
δ' ἀπ' ἐντομῆς τὰ δ' ἀμφοτέρωθεν· τέμνουσι δὲ δῆλον
ὅτι τὰ χρήσιμα καὶ τὰ μᾶλλον ἐπιζητούμενα. τοῦ δ' ἀπὸ
τῆς ἀμυγδαλῆς οὐδεμία χρεία δακρύου, δι' ὃ κοῦκ ἀφελ-
κοῦσι. πλὴν ἐκεῖνό γε φανερόν ὅτι ὦν αὐτόματος ἡ πῆ-
ξις τούτων πλείων ἢ ἐπιρροή τῆς ὑγρότητος. οὐ τὴν αὐ- 6
τὴν δ' ὥραν ἀπάντων αἱ ἐντομαὶ καὶ ἡ πῆξις, ἀλλὰ τὸ
μὲν τῆς ἀμπέλου μάλιστα συνίστασθαι φασιν ἐὰν μικρὸν
πρὸ τῆς βλαστήσεως τηθηῇ, τοῦ δὲ μετοπώρου καὶ ἀρ-
χομένου τοῦ χειμῶνος ἦττον· καίτοι πρὸς γε καρποτο-
κίαν αἱ ὠραιόταται ταῖς γε πλείσταις αὐταί. τῆς δὲ θερ-
μίνθου καὶ τῆς πεύκης καὶ εἰ ἐκ τινων ἄλλων ῥητίνη γί-
νεται μετὰ τὴν βλάστησιν· τὸ δ' ὅλον οὐκ ἐπέτειος ἡ
τούτων ἀλλ' εἰς πλείω χρόνον ἢ ἐντομή. τὸν δὲ λιβα-
νωτὸν καὶ τὴν σμύρναν ὑπὸ κύνα φασὶ καὶ ταῖς θερμο- 7
τάταις ἡμέραις ἐντέμνειν· ὥσανύτως δὲ καὶ τὸ ἐν Συρία
βάλαμον. ἀκριβεστέρα δὲ καὶ ἐλάττων ἢ καὶ τούτων
ἐντομή· καὶ γὰρ ἡ συρροή τῆς ὑγρότητος ἐλάττων, ὦν
δὲ καὶ ὁ καυλὸς ἐντέμνεται καὶ ἡ ῥίζα τούτων ὁ καυλὸς
πρότερον ὥσπερ καὶ τοῦ σιλφίου, καὶ καλοῦσι δὲ τῶν
ὀπῶν τούτων τὸν μὲν καυλίαν τὸν δὲ ριζίαν· καὶ ἐστὶ
βελτίων ὁ ριζίας· καθαρός γὰρ καὶ διαφανὴς καὶ ξηρό-
τερος. ὁ δὲ καυλίας ὑγρότερος· καὶ διὰ τοῦτο ἄλευρον
αὐτῷ περιπάττουσι πρὸς τὴν πῆξιν. τὴν ὥραν τῆς ἐν-
τομῆς ἴσασιν οἱ Λίβυες· οὗτοι γὰρ οἱ σίλφιον λέγοντες.
ὥσανύτως δὲ καὶ οἱ ριζοτόμοι καὶ οἱ τοὺς φαρμακώδεις
ὀποὺς συλλέγοντες· καὶ γὰρ οὗτοι τοὺς καυλοὺς ὀπί-
ξουσι πρότερον. ἀπλῶς δὲ πάντες καὶ οἱ τὰς ῥίζας καὶ οἱ
τοὺς ὀποὺς συλλέγοντες τὴν οἰκείαν ὥραν ἐκάστων τη-
ροῦσι. καὶ τοῦτο μὲν δὴ κοινόν.

CAP. II. Ἡ δὲ ῥητίνη γίνεται τόνδε τὸν τρόπον· ἐν

- μὲν τῇ πεύκῃ ὅταν ἀφελκωθεῖσης ἢ δ᾽ ἑξαίρεθῇ, συρ-
 ρεῖ γὰρ εἰς τὸ ἔλκωμα τοῦτο πλείων ἢ ὑγρότης, ἐν δὲ τῇ
 ἐλάτῃ καὶ τῇ πίτυϊ ὅταν γευσάμενοι τῶν ξύλων ἀφελ-
 κώσωσιν· οὐ γὰρ πᾶς ἀφορισμὸς ὁμοίως· ἀφελκουῦσι
 γὰρ καὶ τὰς τερμίνθους ἐν ἀμφοῖν καὶ ἐν τῷ στελέχει
 καὶ ἐν τοῖς ἀκρεμόσιν· αἰεὶ δὲ πλείων καὶ βελτίων ἢ εἰς
 2 τὸ στέλεχος συρρέουσα τῆς εἰς τοὺς ἀκρεμόνας. διαφέ-
 ρουσι δὲ καὶ κατὰ τὰ δένδρα. βελτίστη μὲν γὰρ ἡ τερ-
 μινθίνη· καὶ γὰρ συνεστηκυῖα καὶ εὐωδεστάτη καὶ κου-
 φοτάτη τῇ ὕσμῃ ἄλλ' ὀλίγη. δευτέρα δὲ ἡ ἐλατίνη καὶ
 πιτυῖνη, κουφότεραι γὰρ τῆς πευκίνης. πλείστη δὲ ἡ
 πευκίνη καὶ βαρυτάτη καὶ πιττωδεστάτη διὰ τὸ μάλιστα
 ἐνδαδον εἶναι τὴν πεύκην. ἄγεται δὲ ἐν ἀσκοῖς ὑγρὰ
 κᾷπειτα οὕτω συνίσταται. καίτοι φασι καὶ τὴν τέρμιν-
 θον πιττοκαυτεῖσθαι περὶ Συρίαν· ἔστι γὰρ ὄρος καθά-
 περ ἐν τοῖς ἔμπροσθεν εἴπομεν μέγα τερμίνθων μεστὸν
 3 ἅπαν μεγάλων. ἐνιοὶ δὲ φασι καὶ τὴν πίτυν καὶ τὴν κέ-
 δρον δὲ τὴν φοινικικὴν· ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὥς ἐνδεχόμενα
 ληπτέον διὰ τὸ σπάνιον· ἐπεὶ οἱ γε περὶ Μακεδονίαν
 οὐδὲ τὴν πεύκην πιττοκαυτοῦσιν ἀλλ' ἢ τὴν ἄρρενα·
 καλοῦσι γὰρ ἄρρενα τὴν μὴ καρποφόρον. τῆς δὲ θηλείας
 εἰάν τινα τῶν ῥιζῶν λάβωσιν· ἅπαντα γὰρ ἐνδαδος πεύκη
 ταῖς ῥίζαις. καλλίστη δὲ πίττα γίνεται καὶ καθαρωτάτη
 ἢ ἐκ τῶν σφόδρα προσείλων καὶ προσβόρρων ἐκ δὲ τῶν
 παλισκίων βλοσυρωτέρα καὶ βορβορώδης· ἐν γὰρ τοῖς
 4 σφόδρα παλισκίοις οὐδὲ φύεται πεύκη τὸ παράπαν. ἔστι
 δὲ καὶ ἀφορία τις καὶ εὐφορία καὶ πλήθους καὶ καλλο-
 νῆς· ὅταν μὲν γὰρ χειμῶν μέτριος γίνηται πολλὴ γίνε-
 ται καὶ καλὴ καὶ τῷ χρώματι λευκοτέρα, ὅταν δὲ ἰσχυ-
 ρὸς ὀλίγη καὶ μοχθηροτέρα. καὶ ταῦτά γέ ἐστι τὰ ὀρί-
 ζοντα πλῆθος καὶ καλλονὴν πίττης οὐχ ἢ πολυκαρπία
 5 τῶν πευκῶν. οἱ δὲ περὶ τὴν Ἰδην φασι διαιροῦντες τὰς

πεύκας καὶ τὴν μὲν καλοῦντες ἰδαίαν τὴν δὲ παραλίαν
 τὴν ἐκ τῆς ἰδαίας πλείω καὶ μελαντέραν γίνεσθαι καὶ
 γλυκυτέραν καὶ τὸ ὅλον εὐωδεστέραν ὦμῃν, ἐψηθεῖσαν
 δὲ ἐλάττω ἐκβαίνειν· πλείω γὰρ ἔχειν τὸν ὀρρόν δι' ὃ
 καὶ λεπτοτέραν εἶναι. τὴν δὲ τῆς παραλίας ξανθοτέραν
 καὶ παχυτέραν ὦμῃν ὥστε καὶ τὴν ἄφρῃν ἐλάττω γίνε-
 σθαι, δαδωδεστέραν δὲ τὴν ἰδαίαν. ὥς δὲ ἀπλῶς εἰπεῖν
 ἐκ τῆς ἴσης δαδὸς πλείω καὶ ὑδαρεστέραν ἐν ταῖς ἐπομ-
 βρίαις γίνεσθαι ἢ ἐν τοῖς ἀνῃμοῖς, καὶ ἐκ τῶν χειμερι-
 νῶν καὶ παλισκίων τόπων ἢ ἐκ τῶν εὐείλων καὶ εὐδιει-
 νῶν. ταῦτα μὲν οὖν οὕτως ἑκάτεροι λέγουσιν. ἀναπλή- 6
 ροῦσθαι δὲ συμβαίνει τὰ κοιλώματα πρὸς τὸ πάλιν ἐξ-
 αιρεῖν τῶν μὲν ἀγαθῶν πευκῶν ἐνιαυτῷ τῶν δὲ μετριω-
 τέρων ἐν δυσὶν ἔτεσι τῶν δὲ μοχθηρῶν ἐν τρισὶν. ἡ δὲ
 ἀναπλήρωσις οὐ τοῦ ξύλου καὶ τῆς συμφύσεως ἀλλὰ τῆς
 πίττης ἐστίν· ἐπεὶ τὸ ξύλον ἀδύνατον συμφῦναι καὶ ἐν
 γενέσθαι πάλιν, ἀλλ' ἡ ἐργασία διὰ τοσούτου χρόνου
 γίνεται τῆς πίττης· ἀναγκαῖον δὲ δῆλον ὅτι καὶ τῷ ξύλῳ
 γίνεσθαι τινα πρόσφυσιν εἴπερ ἐξαιρουμένης τῆς δαδὸς
 καὶ καιομένης τῆς πίττης ἢ ἐκροή. τοῦτο μὲν οὖν οὕτω 7
 ληπτέον. οἱ δὲ περὶ τὴν Ἰδην φασίν, ὅταν λεπίσωσι τὸ
 στέλεχος, — λεπίζουσι δὲ τὸ πρὸς ἥλιον μέρος ἐπὶ δύο ἢ
 τρεῖς πήχεις ἀπὸ τῆς γῆς — ἐνταῦθα τῆς ἐπιρροῆς γινο-
 μένης ἐνδαδοῦσθαι ἐνιαυτῷ μάλιστα, τοῦτο δ' ὅταν ἐκ-
 πελεκήσωσιν ἐν ἑτέρῳ πάλιν ἐνδαδοῦσθαι καὶ τὸ τρίτον
 ὡσαύτως, μετὰ δὲ ταῦτα διὰ τὴν ὑποτομὴν ἐκπίπτειν τὸ
 δένδρον ὑπὸ τῶν πνευμάτων σαπέν· τότε δ' ἐξαιρεῖν
 αὐτοῦ τὴν καρδίαν, τοῦτο γὰρ μάλιστα δαδῶδες, ἐξαι-
 ρεῖν δὲ καὶ τῶν ῥιζῶν· καὶ γὰρ ταύτας ὥςπερ εἵπομεν
 ἐνδάδους πασῶν. εἰκὸς δὲ δῆλον ὅτι τὰς μὲν ἀγαθὰς ὥς- 8
 περ ἐλέχθη συνεχῶς τοῦτο δρᾶν τὰς δὲ χείρονας διὰ
 πλείονος χρόνου· καὶ ταμιευομένων μὲν πλείω χρόνον

ἀντέχειν, ἐὰν δὲ πᾶσαν ἐξαιρῶσιν ἐλάττω· δύναται δ' ὥς ἔοικε τρεῖς μάλιστα τοιαύτας ἐξαιρέσεις ὑπομένειν. οὐχ ἅμα δὲ καρποφοροῦσιν αἱ πεῦκαι καὶ δαδοφοροῦσι· καρποφοροῦσι μὲν γὰρ εὐθύς νέαι, δαδοφοροῦσι δὲ ὕστερον πολλῷ πρεσβύτεραι γινόμεναι.

CAP. III. Τὴν δὲ πίτταν καίουσι τόνδε τὸν τρόπον· ὅταν κατασκευάσωσιν ὁμαλῇ τόπον ὥσπερ ἄλλω ποιήσαντες ἔχουσιν εἰς τὸ μέσον συρροὴν καὶ ταύτην ἐδαφίσωσι, κατασχίσαντες τοὺς κορμούς συντιθέασιν παραπλησίαν σύνθεσιν τῆς τῶν ἀνθρακευόντων πλὴν οὐκ ἔμβοθρον ἀλλὰ τὰς σχίζας ὀρθὰς πρὸς ἀλλήλας ὥστε λαμβάνειν ὕψος αἰεὶ κατὰ πλήθος· γίνεσθαι δέ φασιν ὅταν ἡ σύνθεσις ἢ κύκλῳ μὲν ὀγδοήκοντα καὶ ἑκατὸν πηχέων εἰς ὕψος δὲ ἐξήκοντα πλεῖστον ἢ πεντήκοντα ἢ ἑκατὸν ἀμφοτέροις ἑάνπερ ἢ δᾶς τυγχάνῃ πίειρα. συνθέντες οὖν αὐτὴν οὕτως καὶ κατασκεπάσαντες ὕλη γῆν ἐπιβαλόντες κατακρύπτουσιν ὅπως μηδαμῶς διαλάμψῃ τὸ πῦρ, ἀπόλλυται γὰρ ἡ πίττα τούτου συμβάντος. ὑφάπτουσι δὲ κατὰ τὴν ὑπολειπομένην δίοδον· εἶτα δὲ καὶ ταύτην ἐπιφράξαντες τῇ ὕλῃ καὶ ἐπιχώσαντες τηροῦσιν ἀναβαίνοντες κατὰ κλίμακος ἢ ἂν ὀρῶσι τὸν καπνὸν ὠθοῦμενον καὶ ἐπιβάλλουσιν αἰεὶ τῆς γῆς ὅπως μὴδ' ἀναλάμψῃ. κατεσκευάσται δὲ ὁχετὸς τῇ πίττῃ διὰ τῆς συνθέσεως τῆς ἀπορροῆς εἰς βόθυνον ὅσον ἀπέχοντα πεντεκαίδεκα πήχεις· ἡ δ' ἀπορρέουσα τῆς πίττης ψυχρὰ γίνεται κατὰ τὴν ἀφήν. καίεται δὲ μάλιστα δύο ἡμέρας καὶ νύκτας· τῇ γὰρ ὕστεραία πρὸ ἡλίου δύναντος ἐκκεκαυμένη γίνε-
ται καὶ ἐνδέδωκεν ἡ πυρά· τοῦτο γὰρ συμβαίνει μηκέτι
θεοῦσης. τοῦτον δὲ τὸν χρόνον ἅπαντα τηροῦσιν ἀγρυπ-
νοῦντες ὅπως μὴ διαλάμψῃ καὶ θύουσι δὲ καὶ ἐορτάζου-
σιν εὐχόμενοι πολλὴν τε καὶ καλὴν γίνεσθαι τὴν πίτταν· οἱ μὲν δὴ περὶ Μακεδονίαν καίουσι τὸν τρόπον τοῦτον.

ἐν δὲ τῇ Ἀσίᾳ φασὶ περὶ Συρίαν οὐκ ἐκπελεκῶντας τὴν 4
 δᾶδα ἀλλ' ἐπ' αὐτῷ τῷ δένδρῳ προσκαίειν φέροντας ὄρ-
 γανόν τι περιπεποιημένον καὶ τοῦτο περιαλείφοντας,
 εἰθ' ὅταν ἐκτῆξωσι ταύτην πάλιν ἐπ' ἄλλο καὶ ἄλλο μετα-
 φέρειν· ὄρος δέ ἐστιν αὐτοῖς τις καὶ σημεῖα τοῦ παύε-
 σθαι καὶ μάλιστα δῆλον ὅτι τὸ μηκέτι ῥεῖν. πιττοκαν-
 τοῦσι δ' ὥσπερ καὶ πρότερον ἐλέχθη τὰς τερμίνθους·
 πεύκην γὰρ οὐ φέρουσιν οἱ τόποι. τὰ μὲν οὖν περὶ τὴν
 ῥητίνην καὶ τὴν πίτταν οὕτως ἔχει.

CAP. IV. Περὶ δὲ λιβανωτοῦ καὶ σμύρνης καὶ βαλ-
 σάμου καὶ εἴ τι τοιοῦτον ἕτερον ὅτι μὲν καὶ ἀπ' ἐντομῆς
 γίνεται καὶ αὐτομάτως εἴρηται. ποία δέ τις ἢ τῶν δέν-
 δρων φύσις καὶ εἴ τι περὶ τὴν γένεσιν ἢ τὴν συλλογὴν
 ἢ τῶν ἄλλων ἰδιον αὐτοῖς ὑπάρχει πειρατέον εἰπεῖν, ὥς-
 αὐτως δὲ καὶ περὶ τῶν λοιπῶν εὐόσμων· σχεδὸν γὰρ
 τὰ γε πλεῖστα ἀπὸ τῶν τόπων ἐστὶ τῶν τε πρὸς μεσημ-
 βρίαν καὶ ἀνατολήν. γίνεται μὲν οὖν ὁ λίβανος καὶ ἡ 2
 σμύρνα καὶ ἡ κασία καὶ ἔτι τὸ κινάμωμον ἐν τῇ τῶν Ἀρά-
 βων χειρρονήσῳ περὶ τε Σαβὰ καὶ Ἀδραμύτα καὶ Κιτί-
 βαινα καὶ Μαμάλι. φύεται δὲ τὰ τοῦ λιβανωτοῦ καὶ τῆς
 σμύρνης δένδρα τὰ μὲν ἐν τῷ ὄρει τὰ δ' ἐν ταῖς ἰδίαις
 γεωργίαις ὑπὸ τὴν ὑπώρειαν, δι' ὃ καὶ τὰ μὲν θερα-
 πεύεται τὰ δ' οὐ· τὸ δ' ὄρος εἶναί φασιν ὑψηλὸν καὶ
 δασὺ καὶ νιφόμενον, ῥεῖν δ' ἔξ αὐτοῦ καὶ ποταμούςς εἰς
 τὸ πέδιον. εἶναι δὲ τὸ μὲν τοῦ λιβανωτοῦ δένδρον οὐ
 μέγα πεντάπηχυν δέ τι καὶ πολὺκλαδον, φύλλον δ' ἔχειν
 ἔμφορὸς τῇ ἀπὶ πλὴν ἑλαττον πολὺ καὶ τῷ χρώματι
 ποῶδες σφόδρα καθάπερ τὸ πήγανον· λειόφλοιον δὲ
 πᾶν ὥσπερ τὴν δάφνην. τὴν δὲ σμύρναν ἑλαττον ἔτι τῷ 3
 μεγέθει καὶ θαμνωδέστερον δὲ, τὸ δὲ στέλεχος ἔχειν
 σκληρὸν καὶ συνεστραμμένον ἐπὶ τῆς γῆς, παχύτερον δὲ
 ἢ κνημοπαχές· φλοιὸν δὲ ἔχειν λεῖον ὅμοιον τῇ ἀνδράχλῃ.

ἕτεροι δὲ οἱ φάσκοντες τεθεωρηκέναι περὶ μὲν τοῦ με-
 γέθους σχεδὸν συμφωνοῦσιν· οὐδέτερον γὰρ εἶναι μέγα
 τῶν δένδρων ἔλαττον δὲ τὸ τῆς σμύρνης καὶ ταπεινότε-
 ρον· φύλλον δὲ ἔχειν τὸ τοῦ λιβανωτοῦ δαφνοειδὲς καὶ
 λειόφλοιον δ' εἶναι· το δὲ τῆς σμύρνης ἀκανθῶδες καὶ
 οὐ λείον, φύλλον δὲ προσεμφερὲς ἔχειν τῇ πτελέᾳ πλὴν
 οὐλον ἐξ ἄκρου δὲ ἐπακανθίζον ὥσπερ τὸ τῆς πρίνου.
 4 ἔφασαν δὲ οὗτοι κατὰ τὸν παράπλουν ὃν ἐξ Ἡρώων
 ἐποιοῦντο κόλπου ζητεῖν ἐκβάντες ὕδωρ ἐν τῷ ὄρει καὶ
 οὕτω θεωρῆσαι τὰ δένδρα καὶ τὴν συλλογὴν. εἶναι δ'
 ἀμφοτέρων ἐντετμημένα καὶ τὰ στελέχη καὶ τοὺς κλά-
 δους, ἀλλὰ τὰ μὲν ὥσπερ ἄξινη δοκεῖν τετμησθαι τοὺς
 δὲ λεπτοτέρας ἔχειν τὰς ἐντομάς· τὸ δὲ δάκρυον τὸ μὲν
 καταπίπτειν τὸ δὲ καὶ πρὸς τῷ δένδρῳ προσέχεσθαι.
 ἐνιαχοῦ μὲν ὑποβεβλῆσθαι ψιάθους ἐκ φοινίκων πε-
 πλεγμένας, ἐνιαχοῦ δὲ τὸ ἔδαφος μόνον ἡδαφίσθαι καὶ
 καθαρὸν εἶναι· καὶ τὸν μὲν ἐπὶ τῶν ψιάθων λιβανωτὸν
 εἶναι καὶ καθαρὸν καὶ διαφανῆ τὸν δ' ἐπὶ τῆς γῆς ἦτ-
 τον· τὸν δ' ἐπὶ τοῖς δένδροις προσεχόμενον ἀποξύνειν
 5 σιδήροις δι' ὃ καὶ φλοιὸν ἐνίοις προσεῖναι. τὸ δὲ ὄρος
 ἅπαν μεμερίσθαι τοῖς Σαβαίοις, τούτους γὰρ εἶναι κυ-
 ρίους, δικαίους δὲ τὰ πρὸς ἀλλήλους δι' ὃ καὶ οὐδένα
 τηρεῖν· ὅθεν καὶ αὐτοὶ δαψιλῶς εἰς τὰ πλοῖα λαβόντες
 ἐνθέςθαι τοῦ λιβανωτοῦ καὶ τῆς σμύρνης ἐρημίας οὔσης
 καὶ ἀποπλεῖν. ἔλεγον δ' οὗτοι καὶ τότε καὶ ἔφασαν
 ἀκούειν ὅτι συνάγεται πανταχόθεν ἡ σμύρνα καὶ ὁ λιβα-
 νωτὸς εἰς τὸ ἱερὸν τὸ τοῦ ἡλίου· τοῦτο δ' εἶναι μὲν τῶν
 Σαβαίων ἀγιώτατον δὲ πολὺ τῶν περὶ τὸν τόπον, τη-
 6 ρεῖν δέ τινας Ἀραβας ἐνόπλους· ὅταν δὲ κομίσωσιν ἕκα-
 στον σωρεύσαντα τὸν αὐτοῦ καὶ τὴν σμύρναν ὁμοίως
 καταλιπεῖν τοῖς ἐπὶ τῆς φυλακῆς, τιθέναι δὲ ἐπὶ τοῦ σω-
 ροῦ πινάκιον γραφὴν ἔχον τοῦ τε πλήθους τῶν μέτρων

καὶ τῆς τιμῆς ἧς δεῖ πραθῆναι τὸ μέτρον ἕκαστον· ὅταν δὲ οἱ ἔμποροι παραγένωνται σκοπεῖν τὰς γραφὰς, ὅστις δ' ἂν αὐτοῖς ἀρέσκη μετρησαμένους τιθέναι τὴν τιμὴν εἰς τοῦτο τὸ χωρίον ἔνθεν ἂν ἔλονται, καὶ τὸν ἱερέα παραγενόμενον τὸ τρίτον μέρος λαβόντα τῆς τιμῆς τῷ θεῷ τὸ λοιπὸν αὐτοῦ καταλιπεῖν καὶ τοῦτο σὼν εἶναι τοῖς κυρίοις ἕως ἂν ἔλονται παραγενόμενοι. ἄλλοι δέ 7
 τινες τὸ μὲν τοῦ λιβανωτοῦ δένδρον ὅμοιον εἶναί φασι σχίνῳ καὶ τὸν καρπὸν ταῖς σχινίσι φύλλον δὲ ὑπέρυθρον· εἶναι δὲ τὸν μὲν ἐκ τῶν νέων λιβανωτὸν λευκότερον καὶ ἀοδμότερον τὸν δ' ἐκ τῶν παρηκμακότων ξανθότερον καὶ εὐοσμότερον· τὸ δὲ τῆς σμύρνης ὅμοιον τῇ τερμίνθῳ τραχύτερον δὲ καὶ ἀκανθωδέστερον, φύλλον δὲ μικρῷ στρογγυλότερον τῇ δὲ γεύσει διαμασσωμένοις ὅμοιον τῷ τῆς τερμίνθου· εἶναι δὲ καὶ τούτων τὰ παρηκμακότα εὐοσμότερα. γίνεσθαι δὲ ἀμφοτέρω ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ· 8
 τὴν δὲ γῆν ὑπάρριλον καὶ πλακώδη καὶ ὕδατα πηγαῖα σπάνια. ταῦτα μὲν οὖν ὑπεναντία τῷ νίφεσθαι καὶ ὕεσθαι καὶ ποταμοὺς ἐξιέναι· τὸ δὲ παρόμοιον εἶναι τὸ δένδρον τῇ τερμίνθῳ καὶ ἄλλοι τινὲς λέγουσιν, οἱ δὲ καὶ ὅλως τέρμινθον εἶναι· κομισθῆναι γὰρ ξύλα πρὸς Ἀντίγονον ὑπὸ τῶν Ἀράβων τῶν τὸν λιβανωτὸν καταγόντων ἃ οὐδὲν διέφερε τῶν τῆς τερμίνθου· πλὴν οὗτοί γε μείζον ἕτερον ἀγνόημα προσηγνύουν· ὥρουντο γὰρ ἐκ τοῦ αὐτοῦ δένδρου τὸν τε λιβανωτὸν γίνεσθαι καὶ τὴν σμύρναν· διόπερ ἐκείνος ὁ λόγος πιθανώτερος ὁ παρὰ τῶν ἀνα- 9
 πλευσάντων ἐξ Ἡρώων πόλεως· ἐπεὶ καὶ τὸ ὑπὲρ Σάρδεων πεφυκὸς τοῦ λιβανωτοῦ δένδρον ἐν ἱερῷ τινι θαφνοειδὲς ἔχει τὸ φύλλον εἴ τι δεῖ σταθμᾶσθαι τοῦτο· ὁ λιβανωτὸς δ' ἔχει, καὶ ὁ ἐκ τοῦ στελέχους καὶ ὁ ἐκ τῶν ἀκρεμόνων, ὁμοίως καὶ τῇ ὕψει καὶ τῇ ὁσμῇ θυμιαμένός τῳ ἄλλῳ λιβανωτῷ. πέφυκε δὲ τοῦτο μόνον τὸ δένδρον

10 οὐδεμιᾶς τυγχάνειν ... ἔνιοι δὲ λέγουσιν ὥς πλείων μὲν ὁ λιβανωτὸς ἐν τῇ Ἀραβίᾳ γίνεται καλλίων δὲ ἐν ταῖς ἐπικειμέναις νήσοις ὧν ἐπάρχουσιν· ἐνταῦθα γὰρ καὶ σχηματοποιεῖν ἐπὶ τῶν δένδρων οἶον ἂν θέλωσι· καὶ τάχα τοῦτό γε οὐκ ἀπίθανον· ἐνδέχεται [γὰρ] ὁποῖαν ἂν βούλωνται ποιεῖν τὴν ἐντομήν. εἰσὶ δέ τινες καὶ μεγάλαι σφόδρα τῶν χόνδρων, ὥστ' εἶναι τῷ μὲν ὄγκῳ χειροπληθιαίους σταθμῷ δὲ πλεόν ἢ τρίτον μέρος μυᾶς. ἀργὸς δὲ κομίζεται πᾶς ὁ λιβανωτὸς ὁμοίως δὲ τῇ προσόψει φλοιῷ. τῆς σμύρνης δὲ ἡ μὲν στακτὴ ἡ δὲ πλαστή. δοκιμάζεται δ' ἡ μὲν ἀμείνων τῇ γεύσει καὶ ἀπὸ ταύτης τὴν ὁμόχρων λαμβάνουσι. περὶ μὲν οὖν λιβανωτοῦ καὶ σμύρνης σχεδὸν τοσαῦτα ἀκηκόαμεν ἄχρι γε τοῦ νῦν.

CAP. V. Περὶ δὲ κινάμωμον καὶ κασίας τάδε λέγουσι· θάμνους μὲν ἀμφοτέρωτα ταῦτ' εἶναι οὐ μεγάλους ἀλλ' ἡλίκοις ἄγνου, πολυκλάδους δὲ καὶ ξυλώδεις. ὅταν δὲ ἐκκόψωσιν ὅλον τὸ κινάμωμον διαιρεῖν εἰς πέντε μέρη· τούτων δὲ τὸ πρῶτον πρὸς τοῖς βλαστοῖς βέλτιστον εἶναι ὃ τέμνεται σπιθαμιαῖον ἢ μικρῷ μείζον· ἐπόμενον δὲ τὸ δεύτερον ὃ καὶ τῇ τομῇ ἔλαττον· εἴτα τὸ τρίτον καὶ τέταρτον· ἔσχατον δὲ τὸ χειρίστητον τὸ πρὸς τῇ ῥίζῃ· φλοιὸν γὰρ ἐλάχιστον ἔχειν· χρήσιμος δὲ οὗτος οὐ τὸ ξύλον· δι' ὃ καὶ τὸ ἀκροφυῆς κράτιστον, πλεῖστον γὰρ 2 ἔχειν καὶ τὸν φλοιόν. οἱ μὲν οὕτω λέγουσιν. ἄλλοι δὲ θαμνωῶδες μὲν καὶ ἔτι μᾶλλον φρυγανωῶδες εἶναί φασιν· δύο δ' αὐτοῦ γένη τὸ μὲν μέλαν τὸ δὲ λευκόν. λέγεται δέ τις καὶ μῦθος ὑπὲρ αὐτοῦ· φύεσθαι μὲν γὰρ φασιν ἐν φάραγγιν, ἐν ταύταις δ' ὄφεις εἶναι πολλοὺς δῆγμα θανάσιμον ἔχοντας; πρὸς οὓς φραξάμενοι τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας καταβαίνουνσι καὶ συλλέγουσιν, εἴθ' ὅταν ἐξενέγκωσι διελόντες τρία μέρη διακληροῦνται πρὸς τὸν ἥλιον καὶ ἦν ἂν λάχῃ ὁ ἥλιος καταλείπουσιν· ἀπιόντες

δ' εὐθὺς ὁρᾷν φασι καιομένην ταύτην· οὗτος μὲν οὖν τῷ ὄντι μῦθος. τὴν δὲ κασίαν φασι τὰς μὲν ῥάβδους 3 παχυτέρας ἔχειν, ἰνώδεις δὲ σφόδρα καὶ οὐκ εἶναι περιφλεῦσαι· χρήσιμον δὲ καὶ ταύτης τὸν φλοιόν. ὅταν οὖν τέμνωσι τὰς ῥάβδους κατακόπτειν ὡς διδάκτυλα τὸ μῆκος ἢ μικρῷ μεῖζω, ταῦτα δ' εἰς νεόδορον βύρσαν καταρράπτειν· εἴτ' ἐκ ταύτης καὶ τῶν ξύλων σηπομένων σκωλήκια γίνεσθαι ἃ τὸ μὲν ξύλον κατεσθίει τοῦ φλοιοῦ δ' οὐχ ἄπτεται διὰ τὴν πικρότητα καὶ δριμύτητα τῆς ὁσμῆς. καὶ περὶ μὲν κασίας καὶ κινναμώμου τοσαῦτα λέγεται.

CAP. VI. Τὸ δὲ βάλσαμον γίνεται μὲν ἐν τῷ αὐλῶνι τῷ περὶ Συρίαν. παραδείσους δ' εἶναί φασι δύο μόνους τὸν μὲν ὅσον εἴκοσι πλέθρων τὸν δ' ἕτερον πολλῷ ἐλάττονα. τὸ δὲ δένδρον μέγεθος μὲν ἡλίκον ῥόα μεγάλη πολὺκλαδον δὲ σφόδρα· φύλλον δὲ ἔχειν ὅμοιον πηγάνῳ πλήν ἐκλευκον, αἰείφυλλον δὲ εἶναι· καρπὸν δὲ παρόμοιον τῇ τερμίνθῳ καὶ μεγέθει καὶ σχήματι καὶ χρώματι, εὐώδη σφόδρα καὶ τοῦτον καὶ μᾶλλον τοῦ δακρύου. τὸ δὲ δάκρυον ἀπὸ ἐντομῆς συλλέγειν, ἐντέμνειν 2 δὲ ὄνυξι σιδηροῖς ὑπὸ τὸ ἄστρον ὅταν μάλιστα πνίγη ὥσι καὶ τὰ στελέχη καὶ τὰ ἄνω. τὴν δὲ συλλογὴν ὅλον τὸ θέρος ποιεῖσθαι· οὐκ εἶναι δὲ πολὺ τὸ ῥέον ἀλλ' ἐν ἡμέρᾳ τὸν ἄνδρα συλλέγειν ὅσον κόγχην· τὴν δ' ὁσμὴν διαφέρουσιν καὶ πολλὴν ὥστε ἀπὸ μικροῦ πολὺν ἐφικνεῖσθαι τόπον. ἀλλ' οὐ φοιτᾷν ἐνταῦθα ἄκρατον ἀλλὰ τὸ συνηγμένον κεκραμένον· πολλὴν γὰρ δέχεσθαι κρᾶσιν· καὶ τὸ ἐν τῇ Ἑλλάδι πολλάκις εἶναι κεκραμένον· εὖοσμα δὲ σφόδρα καὶ τὰ ῥαβδία· καθαίρειν γὰρ καὶ 3 τῶνδε ἕνεκα καὶ τοῦ διαφόρου· πωλεῖσθαι [γὰρ] τίμια. καὶ τὴν ἐργασίαν τὴν περὶ τὰ δένδρα σχεδὸν ἐν ταύτῃ αἰτία εἶναι καὶ τὴν βροχὴν· βρέχεσθαι γὰρ συνεχῶς.

συναιτίαν δὲ δοκεῖν εἶναι τοῦ μὴ μέγαρα γίνεσθαι τὰ δένδρα καὶ τὴν τῶν ῥαβδίων τομήν. διὰ γὰρ τὸ πολλάκις ἐπικείρεσθαι ῥάβδους ἀφιέναι καὶ οὐκ εἰς ἓν ἐκτείνειν τὴν ὀρμήν. ἄγριον δὲ οὐδὲν εἶναι βάλαμον οὐδαμῶς· γίνεσθαι δὲ ἐκ μὲν τοῦ μείζονος παραδείσου ἀγγείδια δώδεκα ὅσον ἡμιχοαῖα, ἐκ δὲ τοῦ ἑτέρου δύο μόνον· πωλεῖσθαι δὲ τὸ μὲν ἄκρατον δις πρὸς ἀργύριον τὸ δ' ἄλλο κατὰ λόγον τῆς μίξεως· καὶ τοῦτο μὲν διαφέρουν τι φαίνεται κατὰ τὴν εὐοσμίαν.

CAP. VII. Ὁ δὲ κάλαμος γίνεται καὶ ὁ σχοῖνος ὑπερβάλλοντι τὸν Λίβανον μεταξὺ τοῦ τε Λιβάνου καὶ ἄλλου τινὸς ὄρους μικροῦ ἐν τῷ ἀνελώνισκῳ τούτῳ καὶ οὐχ ὥς τινὲς φασὶ τοῦ Ἀντιλιβάνου· ὁ γὰρ Ἀντιλίβανος μακρὰν ἀπέχει τοῦ Λιβάνου καὶ μεταξὺ τούτων ἐστὶν ὃν ἀνελῶνα καλοῦσι πεδίον πολὺ καὶ καλόν. ὅπου δὲ ὁ κάλαμος καὶ ὁ σχοῖνος φύεται λίμνη μεγάλη τυγχάνει, πρὸς ταύτην δὲ ἐν τῷ ἔλει τῷ ἀνεξηραμμένῳ πεφύκασι· τόπον δὲ ἔχουσι πλεῖον ἢ τριακόντα σταδίων. οὐκ ὄξουσι δὲ χλωροὶ ἀλλὰ ξηρὰνθέντες, τῇ προσόψει δὲ οὐδὲν διαφέρουσι τῶν ἄλλων· εἰσβάλλοντι δ' εἰς τὸν τόπον εὐθύς ὁσμὴ 2 προσβάλλει· οὐ μὴν πορρωτέρῳ γε ἢ ἀποπνοὴ γίνεται καθάπερ τινὲς φασὶ ταῖς προσφερομέναις ναυσὶ πρὸς τὴν χώραν· καὶ γὰρ ὁ τόπος οὗτος ἀπὸ θαλάττης ἀπέχει πλείους ἢ ἑκατὸν πεντήκοντα σταδίους· ἀλλ' ἐν τῇ Ἀραβίᾳ τὴν ἀποπνοὴν εἰναί φασὶ τὴν ἀπὸ τῆς χώρας εὐοσμὸν. ἐν μὲν οὖν Συρίᾳ τὰ περιττὰ τῇ ὁσμῇ σχεδὸν ταῦτ' ἐστίν· ἡ γὰρ χαλβάνη βαρύτερον καὶ μᾶλλον φαρμακῶδες· ἐπεὶ καὶ αὕτη γίνεται περὶ Συρίαν ἐκ τοῦ πανάκου καλουμένου. τὰ δὲ ἄλλα πάντα τὰ εὐόσμα οἷς πρὸς τὰ ἀρώματα χρῶνται, τὰ μὲν ἐξ Ἰνδῶν κομίζεται ἀκεῖθεν ἐπὶ θάλατταν καταπέμπεται, τὰ δ' ἐξ Ἀραβίας, οἷον πρὸς τῷ κινναμώμῳ καὶ τῇ κασίᾳ καὶ κώμακον· ἕτερον δ' εἶναι

τὸ κώμακον καρπόν· τὸ δ' ἕτερον παραμίσγουσιν εἰς
 τὰ σπουνδαιότατα τῶν μύρων. τὸ δὲ καρδάμωμον καὶ
 ἄμωμον οἱ μὲν ἐκ Μηδείας, οἱ δ' ἐξ Ἰνδῶν καὶ ταῦτα
 καὶ τὴν νάρκον καὶ τὰ ἄλλα ἢ τὰ πλεῖστα. οἷς μὲν οὖν 3
 εἰς τὰ ἀρώματα χρῶνται σχεδὸν τάδε ἐστί· κασία κινά-
 μωμον καρδάμωμον νάρκδος ναῖρον βάλαμνον ἀσπάλαθος
 στύραξ ἱρις νάρκη κόστος πάνακες κρόκος σμύρνα κύ-
 πειρον σχοῖνος κάλαμος ἀμάρακον λωτὸς ἄννητος. τού-
 των δὲ τὰ μὲν ῥίζαι τὰ δὲ φλοιοὶ τὰ δὲ κλῶνες τὰ δὲ ξύλα
 τὰ δὲ σπέρματα τὰ δὲ δάκρυα τὰ δὲ ἄνθη. καὶ τὰ μὲν
 πολλαχοῦ γίνεται, τὰ δὲ περιττότατα καὶ εὐοδμότατα 4
 πάντα ἐκ τῆς Ἀσίας καὶ ἐκ τῶν ἀλεεινῶν τόπων. ἐκ γὰρ
 αὐτῆς Εὐρώπης οὐδὲν ἐστὶν ἔξω τῆς ἱριδος· αὕτη δ'
 ἀρίστη ἐν Ἰλλυριοῖς οὐκ ἐν τῇ πρὸς θάλατταν χώρα ἄλλ'
 ἐν τῇ ἀνακεχωρηκυῖα κειμένῃ δὲ μᾶλλον πρὸς ἄρκτον.
 τόποι δὲ τόπων διαφέρουσιν ἐν οἷς ἀμείνων· ἐργασία δὲ
 περὶ αὐτὴν οὐδεμία πλήν τοῦ περικαθήραντα ἀναξηροῦ-
 ναι. τὰ γὰρ ἐν τῇ Θράκῃ φυόμενα ῥίζια, καθάπερ τό τε
 τῇ νάρκῳ προσεμφερῇ τὴν ὁσμὴν ἔχον καὶ ἕτερό' ἅττα,
 μικρὰν τινα καὶ ἀσθενῆ τὴν εὐωδίαν ἔχει. καὶ περὶ μὲν
 τῶν εὐόσμων ἐπὶ τοσοῦτον εἰρήσθω.

CAP. VIII. Περὶ δὲ τῶν ὁπῶν ὅσα μὴ πρότερον εἰ-
 ρηται, λέγω δ' οἷον εἴ τινες φαρμακώδεις ἢ καὶ ἄλλας
 ἔχουσι δυνάμεις, πειρατέον ὁμοίως εἰπεῖν· ἅμα δὲ καὶ
 περὶ ῥιζῶν, καὶ γὰρ τῶν ὁπῶν τινες ἐκ τούτων καὶ χω-
 ρίς αὐταὶ καθ' αὐτὰς πολλὰς καὶ παντοίας ἔχουσι δυνά-
 μεις, ὅλως δὲ περὶ πάντων φαρμακωδῶν οἷον καρποῦ
 χυλίσμοῦ φύλλων ῥιζῶν πόας· καλοῦσι γὰρ καὶ πόαν
 ἔνια τῶν φαρμακωδῶν οἱ ῥιζοτόμοι. τῶν δὲ ῥιζῶν πλεί-
 ους μὲν εἰσιν αἱ δυνάμεις καὶ πρὸς πλείω· ζητοῦνται δὲ
 μάλιστα αἱ φαρμακώδεις ὥς χρησιμώταται διαφέρουσαι
 τῷ τε μὴ πρὸς ταῦτά καὶ τῷ μὴ ἐν τοῖς αὐτοῖς ἔχειν τὴν

- δύναμιν. ὥς δ' οὖν ἐπὶ πᾶν αἰ πλεῖσται μὲν ἐν αὐταῖς ἔχουσι καὶ τοῖς καρποῖς καὶ τοῖς ὀποῖς, ἔναι δὲ καὶ ἐν τοῖς φύλλοις· τὰς δὲ φυλλώδεις δυνάμεις τὰς πολλὰς σχεδὸν πόας καλοῦσιν ὥσπερ εἴρηται μικρῷ πρότερον οἱ
- 2 ῥιζοτόμοι. ὁ μὲν οὖν ὀπισμὸς γίνεται τῶν ὀπιζομένων ὥς ἐπὶ τὸ πολὺ τοῦ θέρους τῶν μὲν ἐνισταμένου τῶν δὲ προεληλυθότος. ἡ δὲ ῥιζοτομία γίνεται τινων καὶ ὑπὸ πυροτομίαν καὶ μικρῷ πρότερον, οὐ μὴν ἄλλ' ἢ γε πλείων τοῦ μετοπώρου μετ' ἀρκτουῶρον ὅταν φυλλορροήσωσιν, ὅσων δὲ καὶ ὁ καρπὸς χορήσιμος ὅταν ἀμερθῶσι τὸν καρπὸν. ἔστι δὲ ὁ ὀπισμὸς ἢ ἀπὸ τῶν καυλῶν ὥσπερ τοῦ τιθυμάλλου καὶ τῆς θριδακίνης καὶ σχεδὸν τῶν πλείστων, ἢ ἀπὸ τῶν ῥιζῶν ἢ τρίτον ἀπὸ τῆς κεφαλῆς ὥσπερ τῆς μήκωνος· ταύτης γὰρ μόνῃς οὕτω καὶ τοῦτ' ἰδίον αὐτῆς. τῶν μὲν οὖν καὶ αὐτόματος ὁ ὀπὸς συνίσταται δακρυώδης τις ὥσπερ καὶ τῆς τραγκακάνθης· ταύτην γὰρ οὐδὲ τέμνειν ἔστι· τῶν δὲ πλείστων ἀπὸ τῆς ἐντομῆς. ὧν ἐνίους μὲν εὐθὺς εἰς ἀγγεῖα συνάγουσιν ὥσπερ καὶ τὸν τοῦ τιθυμάλλου ἢ μηκωνίου, καλοῦσι γὰρ ἀμφοτέρως, καὶ ἀπλῶς ὅσα πολύοπα τυγχάνει· τῶν δὲ μὴ πολυόπων ἐρίῳ λαμβάνουσιν ὥσπερ καὶ τῆς θριδακίνης.
- 3 ἐνίων δ' οὐδ' ὀπισμὸς ἄλλ' οἷον χυλισμὸς ἔστιν, ὥσπερ ὅσα κόψαντες ἢ τρίψαντες καὶ ὕδαρ ἐπιχέαντες ἀπηθοῦσι καὶ λαμβάνουσι τὴν ὑπόστασιν· ξηρὸς δὲ δῆλον ὅτι καὶ ἐλάττων ὁ χυλὸς τούτων. ἔστι δὲ τῶν μὲν ἄλλων ῥιζῶν τὸ χύλισμα ἀσθενέστερον τοῦ καρποῦ, τοῦ κωνείου δὲ ἰσχυρότερον, καὶ τὴν ἀπαλλαγὴν ῥᾶω ποιεῖ καὶ θάττω μικρὸν πάνυ καταπότιον δοθέν· ἐνεργότερον δὲ καὶ εἰς τὰς ἄλλας χρεῖας. ἰσχυρὸν δὲ καὶ τὸ τῆς θαψίας. τὰ δὲ ἄλλα πάντα ἀσθενέστερα. οἱ μὲν οὖν ὀπισμοὶ σχεδὸν
- 4 τοσαυταχῶς γίνονται. τῆς δὲ ῥιζοτομίας οὐκ ἔστι τοιαύτη διαφορὰ πλὴν ἐν ταῖς ὥραις οἷον θέρους ἢ μετοπώ-

ρου, καὶ τῷ τὰςδε ἢ τὰςδε τῶν ῥιζῶν· οἶον τοῦ ἐλλεβό-
 ρου τὰς κάτω τὰς λεπτὰς· τὴν γὰρ ἄνω τὴν παχείαν τὴν
 κεφαλῶδη φασὶν ἀχρεῖον εἶναι καὶ διδόναι ταῖς κυσὶν
 ὅταν βούλωνται καθαίρειν. καὶ ἐφ' ἐτέρων δέ τινων 5
 τοιαύτας λέγουσι διαφοράς. ἔτι δὲ ὅσα οἱ φαρμακοπῶ-
 λαι καὶ οἱ ῥιζοτόμοι τὰ μὲν ἴσως οἰκείως τὰ δὲ καὶ ἐπι-
 τραγωδοῦντες λέγουσι. κελεύουσι γὰρ τὰς μὲν κατ' ἄνε-
 μον ἰσταμένους τέμνειν, ὥσπερ ἐτέρας τέ τινας καὶ τὴν
 θαψίαν ἀλειψάμενον λίπα· τὸ γὰρ σῶμα ἀνοιδεῖν ἐὰν ἐξ
 ἐναντίας. κατ' ἄνεμον δὲ καὶ τοῦ κυνοςβάτου τὸν καρ-
 πὸν συλλέγειν, εἰ δὲ μὴ κίνδυνον εἶναι τῶν ὀφθαλμῶν.
 τὰς δὲ νύκτωρ τὰς δὲ μεθ' ἡμέραν, ἐνίας δὲ πρὶν τὸν
 ἥλιον ἐπιβάλλειν οἶον καὶ τὸ καλούμενον κλύμενον. καὶ 6
 ταῦτα μὲν καὶ τὰ παραπλήσια τούτοις τάχ' ἂν οὐκ ἄλλο-
 τρίως δόξειεν λέγειν· ἐπισινεῖς γὰρ τινων αἱ δυνάμεις·
 ἐξάπτειν γὰρ φασιν ὥσπερ πῦρ καὶ κατακαίειν· ἐπεὶ καὶ
 ὁ ἐλλέβορος ταχὺ καρηβαρεῖν ποιεῖ καὶ οὐ δύνανται πο-
 λὺν χρόνον ὀρύττειν, δι' ὃ καὶ προεσθίουσι σκόροδα καὶ
 ἄκρατον ἐπιπίνουσιν. ἀλλὰ τὰ τοιαῦτα ὥσπερ ἐπίθετα
 καὶ πόρρωθεν οἶον τὴν παιωνίαν, οἱ δὲ γλυκυσίδην κα-
 λοῦσι, νύκτωρ κελεύουσιν ὀρύττειν· ἐὰν γὰρ ἡμέρας
 καὶ ὀφθῇ τις ὑπὸ δρυοκολάπτου τὸν μὲν καρπὸν ἀπολέ-
 γων κινδυνεύειν τοῖς ὀφθαλμοῖς, τὴν δὲ ῥίζαν τέμνων
 ἐκπίπτειν τὴν ἔδραν. φυλάττεσθαι δὲ καὶ τὴν κενταυ- 7
 ρίδα τέμνοντα τριόρχην ὅπως ἂν ἄτρωτος ἀπέλθῃ. καὶ
 ἄλλας δέ τινας αἰτίας. τὸ δ' ἐπευχόμενον τέμνειν οὐθὲν
 ἴσως ἄτοπον· ἀλλ' εἴ τι καὶ ἄλλο προστιθέασιν, οἶον
 ὅταν τὸ πάνακες τὸ ἀσκληπίειον καλούμενον· ἀντεμβάλλ-
 λειν γὰρ τῇ γῇ παγκαρπίαν μελιττοῦταν· ὅταν δὲ τὴν
 ξίριν τριμήνου μελιττούτας ἀντεμβάλλειν μισθόν· τέ-
 μνειν δὲ ἀμφήκει ξίφει περιγράψαντα εἰς τρεῖς· καὶ ὅτι
 ἂν πρῶτον τμηθῇ μετέωρον ἔχειν εἶθ' οὕτω τὸ ἕτερον

8 τέμνειν. καὶ ἄλλα δὲ τοιαῦτα πλείω. περιγράφειν δὲ καὶ τὸν μανδραγόραν εἰς τρεῖς ξίφει, τέμνειν δὲ πρὸς ἐσπέραν βλέποντα. τὸν δ' ἕτερον κύκλῳ περιορχεισθαι καὶ λέγειν ὥς πλεῖστα περὶ ἀφροδισίων. τοῦτο δ' ὅμοιον ἔοικε τῷ περὶ τοῦ κυμίνου λεγομένῳ κατὰ τὴν βλασφημίαν ὅταν σπείρωσι. περιγράφειν δὲ καὶ τὸν ἐλλέβορον τὸν μέλανα καὶ τέμνειν ἰστάμενον πρὸς ἑω καὶ κατευχόμενον· ἀετὸν δὲ φυλάττεσθαι καὶ ἐκ δεξιᾶς καὶ ἐξ ἀριστερᾶς· κίνδυνον γὰρ εἶναι τοῖς τέμνουσιν, ἔάνπερ ἐργὺς ἐπιγένηται ὁ ἀετὸς, ἀποθνήσκειν ἐνιαυτῷ. ταῦτα μὲν οὖν ἐπιθέτοις ἔοικεν ὥσπερ εἴρηται. τρόποι δ' οὐκ εἰσὶ τῶν ριζοτομιῶν πλὴν οὓς εἵπομεν.

CAP. IX. Ἔστι δ' ὥσπερ ἐλέχθη τῶν μὲν πάντα χρήσιμα καὶ ἡ ῥίζα καὶ ὁ καρπὸς καὶ ὁ ὀπὸς, ὥσπερ ἄλλων τε καὶ τοῦ πανάκους· τῶν δὲ ἡ ῥίζα καὶ ὁ ὀπὸς οἶον τῆς σκαμμωνίας καὶ τοῦ κυκλαμίνου καὶ τῆς θαψίας καὶ ἐτέρων καθάπερ καὶ τοῦ μανδραγόρου· τοῦ γὰρ μανδραγόρου τὸ φύλλον χρήσιμον εἶναί φασι πρὸς τὰ ἔλκη μετ' ἀλφίτον, τὴν δὲ ῥίζαν πρὸς ἐρυσίπελας ξυσθεῖσάν τε καὶ ὅξει δευθεῖσαν καὶ πρὸς τὰ ποδαγρικὰ καὶ πρὸς ὕπνον καὶ πρὸς φίλτρα· διδόασι δ' ἐν οἴνῳ ἢ ὅξει· τέμνουσι δὲ τροχίσκους ὥσπερ ῥαφανίδος καὶ ἐνείραντες ὑπὲρ γλεύκους ἐκρέμασαν ἐπὶ καπνῷ. ὁ δὲ ἐλλέβορος ἐπὶ ταῦτα τῇ τε ῥίζῃ καὶ τῷ καρπῷ χρήσιμος, εἶπερ οἱ ἐν Ἀντικύρῃ καθάπερ φασὶ τῷ καρπῷ καθαίρουσιν· ἔχει δὲ σησαμώδη τοῦτον. πλείω δὲ καὶ τοῦ πανάκους τὰ χρήσιμα καὶ οὐ πάντα πρὸς τὰ αὐτά· ἀλλ' ὁ μὲν καρπὸς πρὸς τὰς ἐξαμβλώσεις καὶ τὰς δυσουρίας, ὁ δὲ ὀπὸς ἢ χαλβάνη καλουμένη πρὸς τε τὰς ἐξαμβλώσεις καὶ πρὸς τὰ σπάσματα καὶ τοὺς τοιούτους πόνους, ἔτι δὲ πρὸς τὰ ὦτα καὶ τὰς φωνασκίας· ἡ δὲ ῥίζα πρὸς τε τοὺς τόκους καὶ τὰ γυναικεῖα καὶ πρὸς ὑποζυγίων φύσας· χρησίμη δὲ καὶ πρὸς

τὸ ἱρινον μύρον διὰ τὴν εὐωδίαν· ἰσχυρότερον δὲ τὸ
 σπέρμα τῆς ῥίζης. γίνεται δὲ περὶ Συρίαν καὶ τέμνεται
 περὶ πυραμητόν. τοῦ δὲ κυκλαμίνου ἡ μὲν ῥίζα πρὸς τε 3
 τὰς ἐκπνήσεις τῶν φλεγμονῶν καὶ πρὸςθετον γυναιξὶ
 καὶ πρὸς τὰ ἔλκη ἐν μέλιτι· ὁ δὲ ὀπὸς πρὸς τὰς ἀπὸ κε-
 φαλῆς καθάρσεις ἐν μέλιτι ἐγχεόμενος, καὶ πρὸς τὸ με-
 θύσκειν ἐὰν ἐν οἴνῳ διαβρέχων διδῶ τις πίνειν. ἀγα-
 θὴν δὲ τὴν ῥίζαν καὶ ὠκυτόκιον περιάπτου καὶ εἰς φίλ-
 τρα· ὅταν δὲ ὀρύξωσι κατακαίουσιν εἴτ' οἴνῳ δεύσαντες
 τροχίσκους ποιοῦσιν ὥσπερ τῆς τρυγὸς ἢ ῥυπτόμεθα.
 καὶ τοῦ σικύου δὲ τοῦ ἀγρίου τὴν μὲν ῥίζαν [πρὸς] ἀλ- 4
 φοὺς καὶ ψώρας βοσκημάτων· τὸ δὲ σπέρμα χυλισθὲν
 ποιεῖ τὸ ἐλατήριον. συλλέγεται δὲ τοῦ φθινοπώρου·
 τότε γὰρ βέλτιστον. τῆς δὲ χαμαίδρου τὰ μὲν φύλλα 5
 πρὸς τὰ ῥήγματα καὶ πρὸς τὰ τραύματα ἐν ἐλαίῳ τριβό-
 μενα καὶ πρὸς τὰ νεμόμενα ἔλκη· τὸν δὲ καρπὸν καθ-
 αίρειν χολήν· ἀγαθὸν δὲ καὶ ὀφθαλμοῖς· πρὸς δὲ τὰ
 ἄργεμα προσάγειν τὸ φύλλον τρίψαντα ἐν ἐλαίῳ. ἔχει δὲ
 φύλλα μὲν οἷάπερ δρυὸς, τὸ δὲ ἀνάστημα τῆς ὅλης ὅσον
 σπιθαμιαῖον· εὖοσμον δὲ καὶ ἡδύ. τὸ μὲν οὖν μὴ πρὸς
 ταῦτ' πάντα τὰ μέρη χρήσιμα τυγχάνειν οὐκ ἴσως ἄτο-
 πον· τὸ δὲ τῆς αὐτῆς ῥίζης τὸ μὲν ἄνω τὸ δὲ κάτω καθ-
 αίρειν θαυμασιώτερον οἶον καὶ τῆς θαψίας καὶ τῆς ἰσχά-
 δος, οἳ δ' ἄπιον καλοῦσι, καὶ τῆς λιβανωτίδος· ὅτι γὰρ
 αὐτὴ καὶ κάτω καὶ ἄνω ταῦτ' ἀδύναται (καθαίρειν) καθ-
 ἄπερ τὸ ἐλατήριον οὐθὲν ἄτοπον. ἔχει δὲ ἡ θαψία φύλ- 6
 λον μὲν ὅμοιον τῷ μαράθῳ πλὴν πλατύτερον καυλὸν δὲ
 ναρθηκώδη ῥίζαν δὲ λευκὴν. ἡ δ' ἰσχὰς ἢ ἄπιος φύλλον
 μὲν ἔχει πηγανῶδες βραχὺ καυλοῦς δ' ἐπιγείους τρεῖς ἢ
 τέτταρας ῥίζαν δὲ οἷανπερ ὁ ἀσφόδελος πλὴν λεπυριώδη·
 φιλεῖ δὲ ὀρεῖνὰ χωρία καὶ κοχλακώδη. συλλέγεται δὲ
 τοῦ ἥρος. τοῦτο μὲν οὖν ἴδιον τῶν εἰρημένων.

- CAP. X. Ὁ δὲ ἐλλέβορος ὃ τε μέλας καὶ ὁ λευκὸς ὥσπερ ὁμώνυμοι φαίνονται· περὶ δὲ τῆς ὥσεως διαφω-
νοῦσιν· οἱ μὲν γὰρ ὁμοίους εἶναι πλὴν τῷ χρώματι μό-
νον διαφέρειν τὴν ῥίζαν τοῦ μὲν λευκὴν τοῦ δὲ μέλαι-
ναν· οἱ δὲ τοῦ μὲν μέλανος τὸ φύλλον δαφνωδὲς τοῦ δὲ
λευκοῦ πρασῶδες, τὰς δὲ ῥίζας ὁμοίας πλὴν τῶν χρω-
μάτων. οἱ δ' οὖν ὁμοίους λέγοντες τοιάνδε φασὶν εἶναι
τὴν μορφὴν· κανλὸν μὲν ἀνθερικόδῃ βραχὺν σφόδρα·
φύλλον δὲ πλατύσχιτον, παρόμοιον σφόδρα τῷ τοῦ νάρ-
θηκος, μῆκος δ' ἔχον· εὐθὺ δ' ἐκ τῆς ῥίζης ἡρτημένον
2 καὶ ἐπιγείοφυλλον· πολύρριζον δ' εὖ μάλα ταῖς λεπταῖς
καὶ χρησίμοις. ἀναιρεῖν δὲ τὸν μὲν μέλανα καὶ ἵππους
καὶ βοῦς καὶ ὄντες, δι' ὃ καὶ οὐδὲν νέμεσθαι τούτων· τὸν
δὲ λευκὸν νέμεσθαι τὰ πρόβατα καὶ ἐκ τούτου πρῶ-
τον συνοφθῆναι τὴν δύναμιν καθαιρομένων ἐκείνων·
ὥραϊος δὲ μετοπώρου, τοῦ δ' ἥρος ἄωρος· ἀλλὰ πρὸς
τὴν πυλαίαν οἱ ἐκ τῆς Οἰτης συλλέγουσι· πλεῖστος γὰρ
ἐνταῦθα φύεται καὶ ἄριστος· μοναχοῦ δὲ φύεται τῆς Οἰ-
της περὶ τὴν Πυράν. μίσγεται δὲ πρὸς τὴν πόσιν ὅπως
εὐεμὲς ἢ τὸ τῆς ἐλλεβορίνης σπέρμα· τοῦτο δ' ἐστὶ ποά-
3 ριον. φύεται δὲ ὁ μὲν μέλας πανταχοῦ· καὶ γὰρ ἐν τῇ
Βοιωτίᾳ καὶ ἐν Εὐβοίᾳ καὶ παρ' ἄλλοις πολλοῖς· ἄριστος
δὲ ὁ ἐκ τοῦ Ἑλικῶνος, καὶ ὅλως τὸ ὄρος εὐφάσμακον.
ὁ δὲ λευκὸς ὀλιγαχοῦ· βέλτιστοι δὲ καὶ οἷς χρῶνται μά-
λιστα τέτταρες ὁ οἰταῖος ὁ ποντικὸς ὁ ἐλεάτης ὁ μαλιώ-
της. φασὶ δὲ τὸν ἐλεάτην ἐν τοῖς ἀμπελώσι φύεσθαι καὶ
ποιεῖν τὸν οἶνον οὕτω διουρητικὸν ὥστε λαγαροὺς εἶναι
4 πᾶν τοὺς πίνοντας. ἄριστος δὲ πάντων καὶ τούτων καὶ
τῶν ἄλλων ὁ οἰταῖος. ὁ δὲ παρνασίος καὶ ὁ αἰτωλικὸς,
γίνεται γὰρ καὶ ἐνταῦθα καὶ πολλοὶ καὶ ὠνοῦνται καὶ
πωλοῦσιν οὐκ εἰδότες, (οὐχ ὅτε) σκληροὶ καὶ ἄγαν περι-
σκελεῖς. ταῦτα μὲν οὖν ὅμοια ταῖς μορφαῖς ὄντα ταῖς

δυνάμεσι διαφέροντα. καλοῦσι δὲ τὸν μέλανά τινες ἔκτομον μελαμπόδιον, ὥς ἐκείνου πρῶτον τεμόντος καὶ ἀνευρόντος. καθαίρουσι δὲ καὶ οἰκίας αὐτῷ καὶ πρόβατα συνεπάδοντές τινα ἐπωδὴν καὶ εἰς ἄλλα δὲ πλείω χρῶνται.

CAP. XI. Πολλὰ δέ ἐστι καὶ τὰ πανάκη καὶ οἱ τιθύμαλλοι καὶ ἕτερά ἅττα. πάνακες γὰρ καλοῦσι πρῶτον μὲν τὸ ἐν Συρίᾳ περὶ οὗ μικρῷ πρότερον εἰρηται. ἄλλα δὲ τὰ τρία, τὸ μὲν χειρῶνειον καλούμενον τὸ δ' ἀσκληπίειον τὸ δ' ἡράκλειον. ἔχει δὲ τὸ μὲν χειρῶνειον φύλλον μὲν ὅμοιον λαπάθῳ μείζον δὲ καὶ δασύτερον, ἄνθος δὲ χρυσοειδὲς, ῥίζαν δὲ μικράν· φιλεῖ δὲ μάλιστα τὰ χωρία τὰ πίονα· χρῶνται δὲ πρὸς τε τοὺς ἔχεις καὶ τὰ φαλάγγια καὶ τοὺς σῆπας καὶ τὰ ἄλλα ἐρπετὰ διδόντες ἐν οἴνῳ καὶ ἀλείφοντες μετ' ἐλαίου· τοῦ δ' ἔχεως τὸ δῆγμα καὶ καταπλάττοντες καὶ ἐν ὀξίνῃ πιεῖν διδόντες· ἀγαθὴν δὲ φασὶ καὶ ἐλκῶν ἐν οἴνῳ καὶ ἐλαίῳ καὶ φρυμάτων ἐν μέλιτι. τὸ δ' ἀσκληπίειον τὴν ῥίζαν μῆκος μὲν 2 ὥς σπιθαμὴν λευκὴν δὲ καὶ παχεῖαν σφόδρα, καὶ φλοιὸν παχὺν καὶ ἀλυκώδη· κανλὸν δὲ ἔχει γονατώδη πανταχόθεν, φύλλον δὲ οἷόν περ ἢ θαψία πλὴν παχύτερον· ἀγαθὸν δὲ εἶναι φασὶ ἐρπετῶν τε ζύοντα πίνειν, καὶ σπληνὸς ὅταν αἷμα περὶ αὐτὸν ἐν μελικοράτῳ, καὶ κεφαλαίας τρίβοντα ἐν ἐλαίῳ ἀλείφειν καὶ ἄλλο τι εἰάν ποινῇ τις ἀφανὲς, καὶ γαστρὸς ὀδύνης ἐν οἴνῳ ζύοντα. δύνασθαι δὲ καὶ τὰς μακρὰς ἀρρωστίας ἐκκλίνειν. ἔπειτα τῶν ἐλκῶν τῶν μὲν ὑγρῶν ξηρὸν ἐπιπάττοντα προκατακλύζοντα ἐν οἴνῳ θερμῷ, τῶν δὲ ξηρῶν ἐν οἴνῳ δεῦσαι καὶ καταπλάττειν. τὸ δ' ἡράκλειον φύλλον μὲν ἔχει μέγα 3 καὶ πλατὺ καὶ τρισπίθαμον πανταχῇ, ῥίζαν δὲ ὥς δακτύλου τὸ πάχος δίκραν ἢ τρίκραν, τῇ γεύσει μὲν ὑπόπικρον τῇ δ' ὀσμῇ καθάπερ λιβανωτοῦ καθαροῦ· ἀγαθὴν

- δὲ τῆς ἱερᾶς νόσου μιγνυμένην φώκης πιτύα ὅσον τε-
 ταρτημόριον πίνειν, καὶ ὀδύνης κατὰ γαστέρα ἐν οἴνῳ
 γλυκεῖ, καὶ ἐλκῶν τῶν μὲν ὑγρῶν ξηρὰν τῶν δὲ ξηρῶν
 4 ἐν μέλιτι. αὗται μὲν οὖν ταύτας ἔχουσι διαφοράς τε καὶ
 δυνάμεις. ἄλλα δὲ πανάκη τὸ μὲν λεπτόφυλλον τὸ δὲ
 οὗ· αἱ δὲ δυνάμεις ἀμφοῖν αἱ αὗται, πρὸςθετόν τε γυ-
 ναιξὶ καὶ κατάπλασμα μετ' ἀλφίτου καὶ πρὸς τὰ ἔλκη τὰ
 5 ἄλλα καὶ πρὸς τὰ νεμόμενα. συνώνυμοι δὲ καὶ οἱ στρύ-
 χνοι καὶ οἱ τιθύμαλλοι. τῶν γὰρ στρύχνων ὁ μὲν ὑπνώ-
 δης ὁ δὲ μανικός. καὶ ὁ μὲν ὑπνώδης ἐρυθρὰν ἔχων τὴν
 ρίζαν ὥσπερ αἷμα ξηραίνομένην, ὀρυττομένην δὲ λευ-
 κήν, καὶ καρπὸν ἐρυθρότερον κόκκον, φύλλον δὲ τιθυ-
 μάλλῳ ὅμοιον ἢ μηλέα τῇ γλυκεῖα καὶ αὐτὸ δασὺ καὶ
 σπιθαμὴν μέγα. τούτου τῆς ρίζης τὸν φλοιὸν κόπτοντες
 λίαν καὶ βρέχοντες ἐν οἴνῳ ἀκράτῳ διδόασιν πιεῖν καὶ
 ποιεῖ καθεύδειν. φύεται δὲ ἐν χαράδραις καὶ τοῖς μνῆ-
 6 μασιν. ὁ δὲ μανικός, οἱ δὲ θρύορον καλοῦσιν αὐτὸν οἱ
 δὲ περιττὸν, λευκὴν ἔχει τὴν ρίζαν καὶ μακρὰν ὡς πῆ-
 χεως καὶ κοίλην. δίδοται δ' αὐτῆς ἐὰν μὲν ὥστε παίζειν
 καὶ δοκεῖν ἑαυτῷ κάλλιστον εἶναι δραχμὴ σταθμῷ· ἐὰν
 δὲ μᾶλλον μαίνεσθαι καὶ φαντασίας τινὰς φαίνεσθαι δύο
 δραχμαί· ἐὰν δ' ὥστε μὴ παύεσθαι μαινόμενον τρεῖς,
 καὶ συμπαραμιγνύναι φασὶν ὁπὸν κενταυρίου· ἐὰν δὲ
 ὥστε ἀποκτεῖναι τέτταρες. ἔχει δὲ τὸ μὲν φύλλον ὅμοιον
 εὐζώμῳ πλὴν μείζον, τὸν δὲ καυλὸν ὥσπερ ὀρνυῖας, κε-
 φαλήν δὲ ὥσπερ γηθύου μείζω δὲ καὶ δασυτέραν· ἔοικε
 7 δὲ καὶ πλατάνου καρπῷ. τῶν δὲ τιθυμάλλων ὁ μὲν παρ-
 ἅλιος καλούμενος κόκκος φύλλον ἔχει περιφερὲς, καυ-
 λὸν δὲ καὶ τὸ ὅλον μέγεθος ὡς σπιθαμῆς τὸν δὲ καρπὸν
 λευκόν. ἀμᾶται δὲ ὅταν ἄρτι περκάξῃ σταφυλὴ καὶ ξη-
 ρανθεῖς ὁ καρπὸς δίδοται πίνειν τριφθεῖς ὅσον τρίτον
 8 μέρος ὀξυβάφου. ὁ δ' ἄρρην καλούμενος τὸ μὲν φύλλον

ἐλαιῶδες ἔχει τὸ δὲ ὅλον μέγεθος πηχυαῖον. τοῦτον ὀπί-
 ξουσιν ἅμα τρυγητῷ καὶ θεραπεύσαντες οὕτως ὥς δεῖ
 χρῶνται· καθαίρει δὲ κάτω μᾶλλον. ὁ δὲ μυρτίτης κα- 9
 λούμενος τιθύμαλλος λευκός, τὸ μὲν φύλλον ἔχει καθά-
 περ ὁ μύρρινος πλήν ἀκανθῶδες ἀπ' ἄκρου· κλήματα
 δ' ἀφίησιν ἐπὶ τὴν γῆν ὥς σπιθαμιαῖα, ταῦτα δ' οὐχ ὅμα
 φέρει τὸν καρπὸν ἀλλὰ παρ' ἔτος, τὰ μὲν νῦν τὰ δ' εἰς
 νέωτα, πεφυκότα ἀπὸ τῆς αὐτῆς ῥίζης. φιλεῖ δὲ ὀρεινὰ
 χωρία. ὁ δὲ καρπὸς αὐτοῦ καλεῖται κάρυον. ἁμῶσι δ'
 ὅταν ἀδρύνονται αἱ κριθαὶ καὶ ξηραίνοντες καὶ ἀποκαθ-
 αίροντες· αὐτὸν δὲ τὸν καρπὸν πλύναντες ἐν ὕδατι καὶ
 πάλιν ξηράναντες διδόασι πιεῖν συμμιγνύντες δύο μέρη
 τῆς μελαίνης μήκωνος, τὸ δὲ συναμφότερον ὅσον ὀξύβα-
 φον· καθαίρει δὲ φλέγμα κάτω· ἐὰν δὲ τὸ κάρυον αὐτὸ
 διδώσι τρίψαντες ἐν οἴνῳ γλυκεῖ διδόασιν ἢ ἐν σησάμῳ
 πεφρυγμένῳ κατατραγεῖν. ταῦτα μὲν οὖν τοῖς τε φύλ-
 λοις καὶ τοῖς ὀποῖς καὶ τοῖς καρποῖς χρήσιμα. τῶν δὲ λι- 10
 βανωτίδων, δύο γάρ εἰσιν, ἡ μὲν ἄκαρπος ἡ δὲ κάρπι-
 mos, ἡ μὲν καὶ τῷ καρπῷ καὶ τῷ φύλλῳ χρησίμη ἡ δὲ
 μόνον τῇ ῥίζῃ. καλεῖται δὲ ὁ καρπὸς κάχυς. ἔχει δὲ αὕτη
 τὸ μὲν φύλλον ἑοικὸς σελίνῳ ἐλείῳ μείζον δὲ πολὺν, καυ-
 λὸν δὲ μέγεθος πήχεως ἢ μείζω, ῥίζαν δὲ μεγάλην καὶ
 παχεῖαν λευκὴν ὅξουσαν ὥσπερ λιβανωτοῦ, καρπὸν δὲ
 λευκὸν τραχὺν προμήκη· φύεται δὲ μάλιστα ὅπου ἂν
 αὐχμηρὰ χωρία ἢ καὶ πετρώδη· χρησίμη δὲ ἡ μὲν ῥίζα
 πρὸς τε τὰ ἔλκη καὶ πρὸς τὰ γυναικεῖα πινομένη ἐν οἴνῳ
 αὐστηρῷ μέλανι· ὁ δὲ καρπὸς πρὸς τε τὰς στραγγου-
 ρίας καὶ πρὸς τὰ ὧτα καὶ ἄργεμα καὶ πρὸς ὀφθαλμίας
 καὶ ὥστε γάλα γυναιξὶν ἐμποιεῖν. ἡ δὲ ἄκαρπος ἔχει τὸ
 φύλλον ὅμοιον θριδακίνης τῆς πικρᾶς τραχύτερον δὲ καὶ
 λευκότερον, ῥίζαν δὲ βραχεῖαν. φύεται δὲ ὅπου περ ἐρείκη 11
 πλείστη. δύναται δὲ ἡ ῥίζα καθαίρειν καὶ ἄνω καὶ κάτω·

τὸ μὲν γὰρ πρὸς τὴν βλάστην ἄνω τὸ δὲ πρὸς τὴν γῆν κάτω· κωλύει δὲ καὶ εἰς ἱμάτια τιθεμένη τοὺς σῆτας. συλλέγεται δὲ περὶ πυροτομίας.

- CAP. XII. Χαμαιλέων δὲ ὁ μὲν λευκὸς ὁ δὲ μέλας· αἱ δὲ δυνάμεις τῶν ῥιζῶν καὶ αὐταὶ δὲ αἱ ῥίζαι τοῖς εἶδεσι διάφοροι. τοῦ μὲν γὰρ λευκῆ καὶ παχεῖα καὶ γλυκεῖα καὶ ὀσμὴν ἔχουσα βαρεῖαν· χρήσιμον δέ φασι πρὸς τε τοὺς ῥοῦς ὅταν ἐψηθῇ κατατμηθεῖσα καθάπερ ῥαφανὶς ἐνειρομένη ἐφ' ὀλοσχοίνου, καὶ πρὸς τὴν ἔλμινθα τὴν πλατεῖαν ὅταν ἀσταφίδα προφάγῃ πίνειν ἐπιξύνοντα ταύτην ὅσον ὀξύβαφον ἐν οἴνῳ αὐστηρῷ. ἀναιρεῖ δὲ καὶ κύνα καὶ σὺν· κύνα μὲν ἐν ἀλφίτοις ἀναφυραθεῖσα μετὰ ἐλαίου καὶ ὕδατος, σὺν δὲ μετὰ ῥαφάνων μεμιγμένη τῶν ὀρεῶν. γυναικὶ δὲ δίδοται ἐν τρυγὶ γλυκεῖα ἢ ἐν οἴνῳ γλυκεῖ. καὶ ἐὰν βούληται τις ἀσθενοῦντος ἀνθρώπου διαπειρᾶσθαι εἰ βιώσιμος λούειν κελεύουσιν τρεῖς ἡμέρας, καὶ περιενέγκῃ βιώσιμος. φύεται δὲ ὁμοίως πανταχοῦ καὶ ἔχει τὸ φύλλον ὅμοιον σκολύμῳ μεῖζον δέ· αὐτὸ δὲ πρὸς τῇ γῇ τινα κεφαλὴν ἔχει ἀκανοειδῇ μεγάλῃν, οἷ
- 2 δ' ἄκανθαν καλοῦσιν. ὁ δὲ μέλας τῷ μὲν φύλλῳ παρόμοιος, σκολυμῶδες γὰρ ἔχει πλὴν ἔλαττον καὶ λειότερον, αὐτὸς δ' ὅλος ἐστὶν ὥσπερ σκιάδιον, ἢ δὲ ῥίζα παχεῖα καὶ μέλαινα διαρραγεῖσα δὲ ὑπόξανθος. χωρία δὲ φιλεῖ ψυχρὰ καὶ ἀργά· δύναται δὲ λέπραν τε ἐξελαύνειν ἐν ὅξει τριβόμενος καὶ ξυσθεὶς ἐπαλειφόμενος καὶ ἀλ-
- 3 φὸν ὥσαύτως· ἀναιρεῖ δὲ καὶ τοὺς κύνας. μήκωνες δ' εἰσὶν ἄγριαι πλείους· ἡ μὲν κερατῖτις καλουμένη μέλαινα· ταύτης τὸ φύλλον ὥσπερ φλόμου τῆς μελαίνης ἦττον δὲ μέλαν, τοῦ δὲ καυλοῦ τὸ ὕψος ὥς πηχυαῖον, ῥίζα δὲ παχεῖα καὶ ἐπιπόλαιος, ὁ δὲ καρπὸς καμπύλος ὥσπερ κερᾶτιον· συλλέγεται δὲ περὶ πυροτομίας. δύναται δὲ καθαίρειν κοιλίαν, τὸ δὲ φύλλον ἄργεμα προ-

βάτοις ἀφαιρεῖν. φύεται δὲ παρὰ θάλατταν οὗ ἂν ἡ πε-
 τρώδη χωρία. ἑτέρα δὲ μήκων ῥοιὰς καλουμένη παρομοία 4
 κιχορίῳ τῷ ἀργίῳ, δι' ὃ καὶ ἐσθίεται· ἐν τοῖς ἀρουραίοις
 δὲ φύεται, μάλιστα ἐν ταῖς κριθαῖς· ἄνθος δ' ἔχει ἐρυ-
 θρὸν κωδύαν δ' ὄσπην ὄνυχα τοῦ δακτύλου. συλλέγεται
 δὲ πρὸ τοῦ θερισμοῦ τῶν κριθῶν ἐργλωροτέρα δὲ μᾶλ-
 λον. καθαίρει δὲ κάτω. ἑτέρα δὲ μήκων ἡρακλεία καλεῖ- 5
 ται τὸ μὲν φύλλον ἔχουσα οἶον στρουθὸς ὥς τὰ ὀθόνια
 λευκαίνουσι, ῥίζαν δὲ λεπτήν ἐπιπόλαιον, τὸν δὲ καρ-
 πὸν λευκόν. ταύτης ἡ ῥίζα καθαίρει ἄνω· χρῶνται δὲ
 σι τινες πρὸς τοὺς ἐπιλήπτους ἐν μελικράτῳ. ταῦτα μὲν οὖν
 ὥσπερ ὁμωνυμία τινὲ συνέιληπται.

CAP. XIII. Τῶν δὲ ῥιζῶν καὶ ἐν τοῖς χυμοῖς αἱ δια-
 φοραὶ καὶ ἐν ταῖς ὁσμαῖς· αἱ μὲν γὰρ εἰσι δριμεῖαι αἱ δὲ
 πικραὶ αἱ δὲ γλυκεῖαι, καὶ αἱ μὲν εὐοδμοὶ αἱ δὲ βαρεῖαι.
 γλυκεῖα μὲν ἢ τε νυμφαία καλουμένη· φύεται δ' ἐν ταῖς
 λίμναις καὶ ἐν τοῖς ἐλώδεσιν οἶον ἐν τε τῇ Ὀρχομενίᾳ
 καὶ Μαραθῶνι καὶ περὶ Κρήτην· καλοῦσι δ' αὐτὴν οἱ
 Βοιωτοὶ μαδωνάιν καὶ τὸν καρπὸν ἐσθίουσιν. ἔχει δὲ τὸ
 φύλλον μέγα ἐπὶ τοῦ ὕδατος· εἶναι δὲ φασιν ἰσχυαίμον
 ἔαν τρίψας τις ἐπὶ τὴν πληγὴν ἐπιθῇ· χρησίμη δὲ καὶ
 πρὸς δυσεντερίαν πινομένη. γλυκεῖα δὲ καὶ ἡ σκυδική· 2
 καὶ ἔνιοι δὲ καλοῦσιν εὐθύς γλυκεῖαν αὐτὴν· γίνεται δὲ
 περὶ τὴν Μαιῶτιν· χρησίμη δὲ πρὸς τε τὰ ἄσθματα καὶ
 πρὸς τὴν βῆχα ξηρὰν καὶ ὅλως τοὺς περὶ τὸν θώρακα
 πόνους· ἔτι δὲ πρὸς τὰ ἔλκη ἐν μέλιτι· δύναται δὲ καὶ
 τὴν δίψαν παύειν ἔαν τις ἐν τῷ στόματι ἔχῃ· δι' ὃ ταύτη
 τε καὶ τῇ ἱππακῇ διάγειν φασὶ τοὺς Σκύθας ἡμέρας καὶ
 ἑνδεκα καὶ δώδεκα. (Ἡ δὲ ἀριστολογία τῇ ὀσφρήσει μὲν 3
 εὐοδμος τῇ δὲ γεύσει πικρὰ σφόδρα τῇ χοιρᾷ δὲ μέλαινα.
 φύεται δὲ ἐν τοῖς ὄρεσιν ἡ βελτίστη· φύλλον δὲ ἔχει
 προςεμφερὲς τῇ ἀλσίνῃ πλὴν στρογγυλότερον· χρησίμη

- δὲ πρὸς πολλὰ, καὶ ἀρίστη πρὸς κεφαλῆς ἀγαθὴ δὲ καὶ
 πρὸς τὰ ἄλλα ἔλκη, καὶ πρὸς τὰ ἐρπετὰ καὶ πρὸς ὕπνον
 καὶ πρὸς ὑστέραν. τὰ μὲν οὖν προσάγειν κελεύουσιν ἐν
 ὕδατι ἀναδεύσαντα καὶ καταπλάττοντα, τὰ δὲ ἄλλα εἰς
 μέλι ἐνξύσαντα καὶ ἔλαιον· πρὸς δὲ τὰ τῶν ἐρπετῶν ἐν
 οἴνῳ ὀξίνῃ πίνειν καὶ ἐπὶ τὸ δῆγμα ἐπιπλάττειν· εἰς
 ὕπνον δὲ ἐν οἴνῳ μέλανι αὐστηρῶ κνίσαντα· ἐὰν δὲ αἱ
 4 μῆτραι προπέσωσι τῷ ὕδατι ἀποκλύζειν.) αὗται μὲν οὖν
 γλυκεῖαι. ἄλλαι δὲ πικραὶ, αἱ δὲ βαρεῖαι τῇ γεύσει. γί-
 νονται δὲ τινες τῶν γλυκειῶν αἱ μὲν ἐκστατικαὶ καθά-
 περ ἡ ὁμοία τῷ σκολύμῳ περὶ Τέγεαν ἦν καὶ Πάνδειος
 ὁ ἀνδριαντοποιὸς φαρμάκων ἐργαζόμενος ἐν τῷ ἱερῷ ἐξέστη.
 αἱ δὲ θανατηφόροι καθάπερ αἱ περὶ τὰ μέταλλα ἐν τοῖς
 ἔργοις τοῖς ἐν Θράκῃ· κούφη δὲ καὶ ἡδεῖα πάνυ τῇ γεύ-
 σει καὶ τὸν θάνατον ὑπνώδη τινὰ ποιοῦσα καὶ ἐλαφρόν.
 ἔχουσι δὲ καὶ τοῖς χρώμασι διαφορὰς οὐ τῷ λευκῷ καὶ
 μέλανι καὶ ξανθῷ μόνον ἀλλ' ἐνὶαι καὶ οἰνοχρῶτες, αἱ
 5 δ' ἐρυθραὶ καθάπερ ἡ τοῦ ἐρευνθεδανοῦ. ἡ δὲ τοῦ πεν-¹⁴
 ταφύλλου ἢ πενταπετοῦς, καλοῦσι γὰρ ἀμφοτέρως, ὀρυτ-¹⁶⁸
 τομένη ἐρυθρὰ ξηραينوμένη δὲ μέλαινα γίνεται καὶ τε-
 τράγωνος· ἔχει δὲ τὸ φύλλον ὥσπερ οἶναρον μικρὸν δὲ
 καὶ τὴν χοιρὰν ὅμοιον· καὶ αὐξάνεται καὶ φθίνει ἅμα τῇ
 ἀμπέλῳ· πάντα δὲ πέντε τὰ φύλλα δι' ὃ καὶ ἡ προσηγο-
 ρία· κανλοὺς δὲ ἐπὶ γῆν ἴησι λεπτοὺς καὶ κνήμας ἔχει.
 6 τὸ δὲ ἐρευνθεδανὸν φύλλον ὅμοιον κιττῷ πλην στρογγυ-
 λότερον· φύεται δ' ἐπὶ γῆς ὥσπερ ἄκρωστις, φιλεῖ δὲ
 παλίσκια χωρία. οὐρητικὴ δὲ, δι' ὃ καὶ χρῶνται πρὸς τὰ
 τῆς ὀσφύος ἀλγήματα καὶ πρὸς τὰς ἰσχιάδας. ἐνὶαι δὲ
 ἰδιόμορφοί τινες ὥσπερ ἡ τε τοῦ σκορπίου καλουμένου
 καὶ ἡ τοῦ πολυποδίου. ἡ μὲν γὰρ ὁμοία σκορπίῳ καὶ
 χρησίμη δὲ πρὸς τὴν πληγὴν αὐτοῦ καὶ πρὸς ἄλλ' ἄττα.
 ἡ δὲ τοῦ πολυποδίου δασεῖα καὶ ἔχουσα κοτυληδόνας ὥς-

περ αἱ τοῦ πολύποδος πλεκτάναι. καθαίρει δὲ κάτω·
καὶ περιάφηται τις οὗ φασιν ἐμφύεσθαι πολύπουν. ἔχει
δὲ φύλλον ὅμοιον τῇ πτερίδι τῇ μεγάλῃ καὶ φύεται ἐν
ταῖς πέτραις.

CAP. XIV. Πασῶν δὲ τῶν ῥιζῶν αἱ μὲν πλείω χρό-
νον αἱ δὲ ἐλάττω διαμένουσιν. ὁ μὲν γὰρ ἐλλέβορος καὶ
τριάκοντα ἔτη χρήσιμος, ἡ δὲ ἀριστολοχία πέντε ἢ ἕξ,
χαμαιλέων δὲ ὁ μέλας τετταράκοντα, κενταυρὶς δὲ δέκα
ἢ δώδεκα· πίειρα δὲ ἡ ῥίζα καὶ πυκνή· πευκέδανον δὲ
πέντε ἢ ἕξ, ἀμπέλου δὲ ἀγρίας ἐνιαυτὸν ἕαν ἐν σκιᾷ ἢ
καὶ ἄπληκτος, εἰ δὲ μὴ σαπρὰ καὶ σομφώδης· ἄλλαι δὲ
ἄλλους ἔχουσαι χρόνους. πάντων δὲ ὅλως τῶν φαρμά-
κων πλείστον διαμένει χρόνον τὸ ἐλατήριον καὶ τὸ πα-
λαιότατον ἄριστον. ἱατρὸς δ' οὖν τις ἔλεγεν οὐκ ἀλαζῶν
οὐδὲ ψεύστης ὥς εἴη παρ' αὐτῷ καὶ διακοσίῳ ἐτῶν θαν-
μαστὸν δὲ τῇ ἀρετῇ, δοῦναι δὲ αὐτῷ τινα δῶρον. αἰτία 2
δὲ τῆς χρονιότητος ἡ ὑγρότης· διὰ γὰρ ταύτην καὶ ὅταν
κόψωσι τιθέασι εἰς τέφραν ὑγρὸν καὶ οὐδ' ὥς γίνεται
ξηρὸν ἄλλ' ἄχρι πεντήκοντα ἐτῶν σβέννυσι προσαγόμε-
νον τοὺς λύχνους. φασὶ δὲ μόνον ἡ μάλιστα ὑπέρινον
ἄνω ποιεῖν τῶν φαρμάκων· αὕτη μὲν οὖν ἰδιότης τις
δυνάμεως. τῶν δὲ ῥιζῶν ὅσαι μὲν γλυκύτητά τινα ἔχουσι 3
ξυμβαίνει θριπηδέστους γίνεσθαι χρονιζομένας, ὅσαι δὲ
δριμεῖαι τοῦτο μὲν μὴ πάσχειν ἀμαυροῦσθαι δ' αὐτῶν
τὰς δυνάμεις μανουμένων καὶ κενουμένων. τῶν δ' ἕξω
θηρίων ἄλλο μὲν οὐδὲν ἄπτεται ῥίζης δριμεύς ἡ δὲ σφον-
δύλη πασῶν· τοῦτο μὲν οὖν ἰδιον τῆς τοῦ ζώου φύσεως.
πᾶσαν δὲ χεῖρω γίνεσθαι ῥίζαν ἕαν ἐάσῃ τις τελειωθῇ- 4
ναι καὶ ἀδρυνθῆναι τὸν καρπὸν· ὥσαύτως δὲ καὶ τὸν
καρπὸν ἕαν ὀπίσης τὴν ῥίζαν· ὥς ἐπὶ τὸ πολὺ δὲ αἱ φαρ-
μακώδεις οὐκ ὀπίζονται, ὧν δ' ἂν τὰ σπέρματα φαρμα-
κώδη αὐταὶ δὴ ὀπίζονται· χρῆσθαι δὲ τινὲς φασὶ μᾶλ-

λον ταῖς ῥίζαις ὅτι ἰσχυρότερος ὁ καρπὸς ὥσθ' ὑπενεγκεῖν τὸ σῶμα. φαίνεται δὲ οὐ καθ' ὅλου τοῦτο ἀληθές· ἐπεὶ καὶ οἱ ἐν Ἀντικύρᾳ τοῦ σησαμώδους ἔλλεβόρου διδόασιν ὅτι ὁ καρπὸς ὅμοιος σησάμῳ.

CAP. XV. Φαρμακώδεις δὲ δοκοῦσιν εἶναι τόποι ¹⁵
¹⁷ μάλιστα τῶν μὲν ἔξω τῆς Ἑλλάδος οἱ περὶ τὴν Τυρρηνίαν καὶ τὴν Λατίνην, ἐν ἧ καὶ τὴν Κίρκην εἶναι λέγουσιν· καὶ ἔτι μᾶλλον γε ὡς Ὅμηρός φησι τὰ περὶ Αἴγυπτον· ἐκεῖθεν γὰρ τὴν Ἑλένην φησὶ λαβεῖν „ἐσθλὰ τὰ οἱ Πολύδαμνα πόρεν Θῶνος παράκοιτις Αἴγυπτίῃ· τόθι πλείστα φύει ξειδωρος ἄρουρα φάρμακα, πολλὰ μὲν ἐσθλὰ τετυγμένα πολλὰ δὲ λυγρά.“ ὧν δὴ καὶ τὸ νηπενθὲς ἐκεῖνό φησιν εἶναι καὶ ἄχολον ὥστε λήθην ποιεῖν καὶ ἀπάθειαν τῶν κακῶν. καὶ σχεδὸν αὐταὶ μὲν εἰκόασιν ὥσπερ ὑπὸ τῶν ποιητῶν ὑποδεδειχθαι. καὶ γὰρ Αἰσχύλος ἐν ταῖς ἐλεγείαις ὡς πολυφάρμακον λέγει τὴν Τυρρηνίαν· „Τυρρηνὸν γενεὰν, φαρμακοποιὸν ἔθνος.“ οἱ δὲ τόποι πάντες πῶς φαίνονται μετέχειν τῶν φαρμάκων ἄλλὰ τῷ μᾶλλον καὶ ἥττον διαφέρειν· καὶ γὰρ οἱ πρὸς ἄρκτον καὶ μεσημβρίαν καὶ οἱ πρὸς ἀνατολὰς ἔχουσι θαυμαστάς δυνάμεις. ἐν Αἰθιοπίᾳ γὰρ ἡ τοὺς οἰστοὺς χρίουσι ῥίζα τίς ἐστὶ θανατηφόρος. ἐν δὲ Σκύθαις αὕτη τε καὶ ἕτεραι πλείους αἱ μὲν παραχρῆμα ἀπαλλάττουσαι τοὺς προσενεγκαμένους, αἱ δ' ἐν χρόνοις αἱ μὲν ἐλάττουσιν αἱ δ' ἐν πλείοσιν, ὥστ' ἐνίοις καταφθίνειν. ἐν Ἰνδοῖς δὲ καὶ ἕτερα γένη πλείω, περιττότατα δὲ, εἴπερ ἀληθῆ λέγουσιν, ἧ τε δυναμένη τὸ αἷμα διαχεῖν καὶ οἷον ὑποφεύγειν, καὶ πάλιν ἡ συνάγουσα καὶ πρὸς ἐαυτὴν ἐπισπώμενη, ἃ δὴ φασιν εὐρῆσθαι πρὸς τὰ τῶν ὀφιδίων τῶν ³ θανατηφόρων δῆγματα. περὶ δὲ τὴν Θράκην εἶναι μὲν καὶ ἑτέρας οὐκ ὀλίγας, ἰσχυροτάτην δὲ ὡς εἰπεῖν τὴν ἰσχαιμον, ἣν δὴ λέγουσιν οἱ μὲν κεντηθείσης τῆς φλεβὸς

οἱ δὲ καὶ σφοδροτέρως διατμηθείσης ἰσχειν καὶ κωλύειν
τὴν χύσιν. (ταῦτα μὲν οὖν ὥσπερ εἵπομεν ἔοικε δηλοῦν
τὸ κοινόν.) τῶν μὲν οὖν ἔξω τόπων οἱ φαρμακωδέστα- 4
τοι οὗτοι. τῶν δὲ περὶ τὴν Ἑλλάδα τόπων φαρμακωδέ-
στατον τό τε Πήλιον τὸ ἐν Θετταλίᾳ καὶ τὸ Τελέθριον
τὸ ἐν Εὐβοίᾳ καὶ ὁ Παρνασσὸς ἔτι δὲ καὶ ἡ Ἀρκαδία καὶ
ἡ Λακωνική· καὶ γὰρ αὗται φαρμακώδεις ἀμφοτέραι· δι'
ὃ καὶ οἱ γε Ἀρκάδες εἰώθασιν ἀντὶ τοῦ φαρμακοποιεῖν
γαλακτοποιεῖν περὶ τὸ ἔαρ ὅταν οἱ ὅποι μάλιστα τῶν
τοιούτων φύλλων ἀκμάζωσι· τότε γὰρ φαρμακωδέστα-
τον τὸ γάλα· πίνουσι δὲ βόειον· δοκεῖ γὰρ πολυνομώ-
τατον καὶ παμφαγώτατον εἶναι πάντων ὁ βοῦς. φύεται 5
δὲ παρ' αὐτοῖς ὁ τε ἐλλέβορος ἀμφοτέρος καὶ ὁ λευκὸς
καὶ ὁ μέλας· ἔτι δὲ θαῦκον θαφνοειδὲς κροκόεν, καὶ ἦν
ἐκεῖνοι μὲν ῥάφανον ἀγρίαν καλοῦσι τῶν δ' ἰατρῶν τινες
κεράϊν, καὶ ἦν οἱ μὲν ἀλθαίαν· ἐκεῖνοι δὲ μαλάχην ἀγρίαν,
καὶ ἡ ἀριστολογία καὶ τὸ σέσελι καὶ τὸ ἵπποσέλινον καὶ
τὸ πευκέδανον καὶ ἡ ἡράκλεια καὶ ὁ στρύχνος ἀμφοτέρος
ὁ τε φοινικοῦν ἔχων τὸν καρπὸν καὶ ὁ μέλανα. φύεται 6
δὲ καὶ ὁ σίκυος ὁ ἄγριος ἐξ οὗ τὸ ἐλατήριον συντίθεται·
καὶ ὁ τιθύμαλλος ἐξ οὗ τὸ ἵπποφάες· ἄριστον δὲ τοῦτο
περὶ Τεγέαν κάκεινο μάλιστα σπονδάζεται· φύεται δ'
ἐκεῖ ἐπὶ πλεόν· πλεῖστον δὲ καὶ κάλλιστον φύεται περὶ
τὴν Κλειτορίαν. ἡ δὲ πανάκεια γίνεται κατὰ τὸ πετραῖον 7
περὶ Φωφίδα καὶ πλείστη καὶ ἀρίστη. τὸ δὲ μῶλυ περὶ
Φενεὸν καὶ ἐν τῇ Κυλλήνῃ. φασὶ δ' εἶναι καὶ ὅμοιον ὃ
Ὀμηρος εἶρηκε, τὴν μὲν ῥίζαν ἔχον στρογγύλην προς-
εμφερῇ κρομύῳ τὸ δὲ φύλλον ὅμοιον σκίλλῃ· χρῆσθαι
δὲ αὐτῷ πρὸς τε τὰ ἀλεξιφάρμακα καὶ τὰς μαγείας· οὐ
μὲν ὀρύττειν γ' εἶναι χαλεπὸν ὥς Ὀμηρός φησι. τὸ δὲ 8
κῶνειον ἄριστον περὶ Σοῦσα καὶ ἐν τοῖς ψυχροτάτοις
τόποις. γίνεται δὲ καὶ ἐν τῇ Λακωνικῇ τὰ πολλὰ τούτων·

καὶ γὰρ αὕτη πολυφάρμακος. ἐν Ἀχαΐᾳ δὲ ἢ τε τραγᾶ-
 κανθα πολλὴ καὶ οὐδὲν χείρων ὥς οἴονται τῆς Κρητικῆς
 ἀλλὰ καὶ τῇ ὄψει καλλίων· καὶ δαῦκον περὶ τὴν Πατραϊ-
 κὴν διαφέρων· τοῦτο δὲ θερμαντικὸν φύσει, ῥίξαν δὲ
 ἔχει μέλαιναν. φύεται δὲ τὰ πολλὰ τούτων καὶ ἐν τῷ
 Παρνασσῷ καὶ περὶ τὸ Τελέθριον. καὶ ταῦτα μὲν κοινὰ 18
 πλειόνων χώρων.

CAP. XVI. Τὸ δὲ δίκταμνον ἴδιον τῆς Κρήτης θαυ-
 μαστὸν δὲ τῇ δυνάμει καὶ πρὸς πλείω χρήσιμον μάλιστα
 δὲ πρὸς τοὺς τόκους τῶν γυναικῶν. ἔστι δὲ τὸ μὲν φύλ-
 λον παρόμοιον τῇ βληχοῖ, ἔχει δέ τι καὶ κατὰ τὸν χυλὸν
 ἐμφερὲς τὰ δὲ κλωνία λεπτότερα. χρωῖνται δὲ τοῖς φύλ-
 λοις, οὐ τοῖς κλωσὶν οὐδὲ τῷ καρπῷ· χρήσιμον δὲ πρὸς
 πολλὰ μὲν καὶ ἄλλα, μάλιστα δὲ ὥσπερ ἐλέχθη πρὸς τὰς
 δυστοκίας τῶν γυναικῶν· ἢ γὰρ εὐτοκεῖν φασὶ ποιεῖν ἢ
 παύειν γε τοὺς πόνους ὁμολογουμένως· δίδοται δὲ πί-
 νειν ἐν ὕδατι. σπάνιον δέ ἐστι· καὶ γὰρ ὀλίγος ὁ τόπος
 ὁ φέρων καὶ τοῦτον αἰαῖγες ἐκνέμονται διὰ τὸ φιληδεῖν.
 ἀληθὲς δέ φασιν εἶναι καὶ τὸ περὶ τῶν βελῶν ὅτι φαγού-
 2 σαις ὅταν τοξευθῶσι ἐκβάλλει. τὸ μὲν οὖν δίκταμνον
 τοιοῦτόν τε καὶ τοιαύτας ἔχει τὰς δυνάμεις. τὸ δὲ ψευ-
 δοδίκταμνον τῷ μὲν φύλλῳ ὅμοιον τοῖς κλωνίοις δ' ἔλατ-
 τον τῇ δυνάμει δὲ πολὺν λειπόμενον. βοηθεῖ μὲν γὰρ καὶ
 ταῦτά χεῖρον δὲ πολλῷ καὶ ἀσθενέστερον. ἔστι δὲ εὐθύς
 ἐν τῷ στόματι φανερὰ τοῦ δικτάμνου ἢ δύνამις· δια-
 θερμαίνει γὰρ ἀπὸ μικροῦ σφόδρα. τιθέασι δὲ τὰς δεσμί-
 δας ἐν νάρθηκι ἢ καλὰ μὴ πρὸς τὸ μὴ ἀποπνεῖν· ἀσθε-
 νέστερον γὰρ ἀποπνεῦσαν. λέγουσι δέ τινες ὥς ἢ μὲν
 φύσις μία ἢ τοῦ δικτάμνου καὶ ἢ τοῦ ψευδοδικτάμνου,
 διὰ δὲ τὸ ἐν εὐγαιοτέροις φύεσθαι τόποις χεῖρον γίνε-
 σθαι καθάπερ καὶ ἄλλα πολλὰ ἀλλοιοῦνται κατὰ τὰς δυ-
 3 νάμεις. τὸ γὰρ δίκταμνον φιλεῖ χώραν τραχεῖαν. ἔστι

δὲ καὶ ἕτερον δίκταμνον ὥσπερ ὁμώνυμον, οὔτε τὴν ὄψιν
 οὔτε τὴν δύναμιν ἔχον τὴν αὐτήν· φύλλον γὰρ ἔχει
 ὁμοιον σισυμβρίῳ τοὺς δὲ κλῶνας μείζους· ἔτι δὲ τὴν
 χρεῖαν καὶ τὴν δύναμιν οὐκ ἐν τοῖς αὐτοῖς. τοῦτο μὲν
 οὖν ὥσπερ ἐλέχθη θαυμαστὸν ἅμα καὶ ἰδιον τῆς νήσου.
 φασὶ δὲ τινες ὅλως τῶν φύλλων καὶ τῶν ὀροδάμνων καὶ
 ἀπλῶς τῶν ὑπὲρ γῆς τὰ ἐν Κρήτῃ διαφέρειν, τῶν δὲ ἄλ- 4
 λων τῶν γε πλείστων τὰ ἐν τῷ Παρνασσῷ. τὸ δ' ἀκόνιτον
 γίνεται μὲν καὶ ἐν Κρήτῃ καὶ ἐν Ζακύνθῳ, πλείστον δὲ
 καὶ ἄριστον ἐν Ἡρακλείᾳ τῇ ἐν Πόντῳ. ἔχει δὲ φύλλον
 μὲν κιχοριῶδες, ῥίζαν δὲ ὁμοίαν τῷ σχήματι καὶ τῷ χρώ-
 ματι καρίδι, τὴν δὲ δύναμιν τὴν θανατηφόρον ἐν ταύ-
 τη· τὸ δὲ φύλλον καὶ τὸν καρπὸν οὐθέν φασι ποιεῖν·
 καρπὸς δὲ ἐστὶ πόας οὐχ ὑλήματος. βραχεῖα δὲ ἡ πόα καὶ
 οὐδὲν ἔχουσα περιττὸν ἀλλὰ παρομοία τῷ σίτῳ τὸ δὲ
 σπέρμα οὐ σταχυηρόν. φύεται δὲ πανταχοῦ καὶ οὐκ ἐν
 ταῖς Ἀκόναις μόνον ἀφ' ὧν ἔχει τὴν προσηγορίαν· αὕτη
 δὲ ἐστὶ κώμη τις τῶν Μαριανδυνῶν· φιλεῖ δὲ μάλιστα
 τοὺς πετρώδεις τόπους· οὐ νέμεται δὲ οὔτε πρόβατον
 οὔτ' ἄλλο ζῶον οὐδέν· συντίθεσθαι δὲ τρόπον τινὰ πρὸς 5
 τὸ ἐργάζεσθαι καὶ οὐ παντὸς εἶναι· δι' ὃ καὶ τοὺς ἰα-
 τρούς οὐκ ἐπισταμένους συντιθέναι σηπτικῷ τε χρῆσθαι
 καὶ πρὸς ἄλλα ἅττα· πινόμενον δ' οὐδεμίαν αἰσθησιν
 ποιεῖν οὔτ' ἐν οἴνῳ οὔτ' ἐν μελικράτῳ· συντίθεσθαι δὲ
 ὥστε κατὰ χρόνους τακτοὺς ἀναιρεῖν, οἷον δίμηνον τρί-
 μηνον ἑξάμηνον ἐνιαυτὸν, τοὺς δὲ καὶ δύο ἔτη· χεῖρι-
 στα δὲ ἀπαλλάττειν τοὺς ἐν πλείστῳ χρόνῳ καταφθίνον-
 τος τοῦ σώματος, ῥᾶστα δὲ τοὺς παραχρῆμα. λυτικὸν δὲ
 φάρμακον οὐχ εὐρῆσθαι καθάπερ ἀκούομεν ἕτερόν τι
 φνόμενον. ἀλλὰ τοὺς ἐγχωρίους ἀνασώζειν τινὰς μέλιτι
 καὶ οἴνῳ καὶ τοιούτοις τισὶ, σπανίως δὲ καὶ τούτους καὶ
 ἐργωδῶς. ἀλλὰ τοῦ ἐφημέρου τὸ φάρμακον εὐρῆσθαι· 6

ἕτερον γάρ τι ῥίξιον εἶναι ὃ ἐφήμερον ἀπαλλάττει· τοῦτο
 δὲ φύλλον ὅμοιον ἔχειν τῷ ἐλλεβόρῳ ἢ τῷ αἰρίῳ· καὶ
 τοῦτο πάντας εἰδέναι· δι' ὃ καὶ τὰ ἀνδράποδά φασι πολ-
 λάκις παροργισθέντα χρῆσθαι, κ' ἄπειτα ἰατρεύειν αὐτὰ
 πρὸς τοῦτο ὁρμῶντα καὶ γὰρ οὐδὲ ταχεῖαν ποιεῖσθαι τὴν
 ἀπαλλαγὴν οὐδὲ ἐλαφρὰν ἀλλὰ δυσχερῇ καὶ χρόνιον· εἰ
 μὴ ἄρα διὰ τὸ εὐθεράπευτον εἶναι καὶ ἀκατασκεύαστον
 ὥς δεῖ. φασὶ γοῦν καὶ παραχρῆμα ἀπαλλάττεσθαι καὶ
 ὕστερον χρόνῳ τοὺς δὲ καὶ εἰς ἐνιαυτὸν ἄγειν, καὶ τὰς
 δόσεις ἀβοηθήτους εἶναι. ταῦτα δὲ ἐξακριβωθῆναι μά-
 7 λιστα παρὰ τοῖς Τυρρηνοῖς τοῖς ἐν Ἡρακλείᾳ. τοῦτο μὲν
 [οὖν] οὐδὲν ἄτοπον εἰ τρόπον μὲν τινα ἀβοηθήτον ἄλ-
 λως δὲ βοηθήσιμον ὥσπερ καὶ ἕτερα τῶν θανατηφόρων.
 τὸ δὲ ἀκόνιτον ἄχρηστον ὥσπερ εἴρηται τοῖς μὴ ἐπιστα-
 μένοις· οὐδὲ κεντῆσθαι δὲ ἐξεῖναι ἀλλὰ θάνατον τὴν ζη-
 μίαν· τὴν δὲ τῶν χρόνων διαφορὰν ἀκολουθεῖν κατὰ
 τὰς συλλογὰς· ἰσοχρόνους γὰρ τοὺς θανάτους γίνεσθαι
 8 τοῖς ἀπὸ τῆς συλλογῆς χρόνοις. Θρασύας δ' ὁ Μαντινεὺς¹⁷₁₉₈
 εὗρήκει τι τοιοῦτον ὥσπερ ἔλεγεν ὥστε ῥαδίαν ποιεῖν
 καὶ ἄπονον τὴν ἀπόλυσιν τοῖς ὁποῖς χρώμενος κωνείου
 τε καὶ μήκωνος καὶ ἐτέρων τοιούτων ὥστε εὖογκον εἶναι
 σφόδρα καὶ μικρὸν ὅσον εἰς δραχμῆς ὀλκὴν. ἀβοηθήτον
 δὲ πάντα καὶ δυνάμενον διαμένειν ὅποσονοῦν χρόνον
 καὶ οὐδὲν ἀλλοιούμενον. ἐλάμβανε δὲ τὸ κώνειον οὐχ
 ὅθεν ἐτύγγανεν ἀλλ' ἐκ Σούσων καὶ εἴ τις ἄλλος τόπος
 ψυχρὸς καὶ παλίσκιος· ὡσαύτως δὲ καὶ τὰλλα. συνετίθει
 δὲ καὶ ἕτερα φάρμακα πολλὰ καὶ ἐκ πολλῶν. δεινὸς δὲ
 καὶ Ἀλεξίας ὁ μαθητὴς αὐτοῦ καὶ οὐχ ἥττον ἔντεχνος
 9 ἐκείνου· καὶ γὰρ τῆς ἄλλης ἰατρικῆς ἔμπειρος. ταῦτα
 μὲν οὖν εὗρησθαι δοκεῖ πολλῷ μᾶλλον νῦν ἢ πρότερον.
 ὅτι δὲ διαφέρει τὸ χρῆσθαι πῶς ἐκάστῳ φανερὸν ἐκ πολ-
 λῶν· ἐπεὶ καὶ Κεῖοι τῷ κωνεῖῳ πρότερον οὐχ οὕτω ἀλλὰ

τρίβοντες ἐχρῶντο καθάπερ οἱ ἄλλοι· νῦν δ' οὐδ' ἂν εἰς τρίψειν ἀλλὰ περιπίτσαντες καὶ ἀφελόντες τὸ κέλυφος, τοῦτο γὰρ τὸ τὴν δυσχέρειαν παρέχον δυσκατέρ-
ραστον ὄν, μετὰ ταῦτα κόπτουσιν ἐν τῷ ὄλμῳ καὶ διατ-
τήσαντες λεπτὰ ἐπιπάττοντες ἐφ' ὕδωρ πίνουσιν ὥστε
ταχεῖαν καὶ ἐλαφρὰν γίνεσθαι τὴν ἀπαλλαγὴν.

3H
St

CAP. XVII. Ἀπάντων δὲ τῶν φαρμάκων αἱ δυνά-
μεις ἀσθενέστεραι τοῖς συνειθισμένοις τοῖς δὲ καὶ ἀν-
ενεργεῖς τὸ ὅλον. ἔνιοι γὰρ ἐλλέβορον ἐσθίοντες πολὺν
ὥστε ἀναλίσκειν δέσμας ὅλας οὐδὲν πάσχουσιν· ὅπερ
ἐποίει καὶ Θρασύας δεινότατος ὢν ὡς ἐδόκει περὶ τὰς ρί-
ζας. ποιοῦσι δὲ τοῦθ' ὡς ἔοικε καὶ τῶν νομέων τινές·
δι' ὃ καὶ πρὸς τὸν φαρμακοπώλην τὸν θαυμαζόμενον ὡς
κατήσθιε ρίζαν μίαν ἢ δύο παραγενόμενος ὁ ποιμὴν καὶ
ἀναλώσας ὅλην τὴν δέσμην ἐποίησεν ἀδόκιμον· ἐλέγετο
δ' ὅτι καθ' ἑκάστην ἡμέραν τοῦτο ποιεῖ καὶ αὐτὸς καὶ
ἕτεροι. κινδυνεύει γὰρ ἔνια τῶν φαρμάκων τῇ ἀσυνη- 2
θείᾳ φάρμακα γίνεσθαι, τάχα δὲ ἀληθέστερον εἰπεῖν ὡς
τῇ συνηθείᾳ οὐ φάρμακα· προςδεξαμένης γὰρ τῆς φύ-
σεως καὶ κατακρατούσης οὐκέτι φάρμακα, καθάπερ καὶ
Θρασύας ἔλεγεν· ἐκεῖνος γὰρ ἔφη τὸ αὐτὸ τοῖς μὲν φάρ-
μακον εἶναι τοῖς δ' οὐ φάρμακον διαιρῶν τὰς φύσεις
ἐκάστων· ὥετο γὰρ δεῖν καὶ ἦν δεινὸς διαγινῶναι. ποιεῖ
δέ τι δῆλον ὅτι πρὸς τῇ φύσει καὶ τὸ ἔθος. Εὐδήμος
γοῦν ὁ φαρμακοπώλης εὐδοκιμῶν σφύδρα κατὰ τὴν
τέχνην συνθέμενος μηδὲν πείσεσθαι πρὸ ἡλίου δύναντος
κατέφαγε μέτριον πάνυ καὶ οὐ κατέσχευεν οὐδ' ἐκράτησεν.
ὁ δὲ Χῖος Εὐδήμος πίνων ἐλλέβορον οὐκ ἐκαθαίρετο. 3
καί ποτε ἔφη πιεῖν ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ δύο καὶ εἴκοσι πόσεις
ἐν τῇ ἀγορᾷ καθήμενος ἐπὶ τῶν σκευῶν καὶ οὐκ ἔξανα-
στῆναι πρὸ τοῦ δαίτην γενέσθαι· τότε δ' ἐλθὼν καὶ λού-
σασθαι καὶ δειπνεῖν ὥσπερ εἰώθει καὶ οὐκ ἔξεμέσαι·

πλήν οὗτός γε βοήθειάν τινα παρασκευασάμενος κατέσχε· κίσσηριν γὰρ ἐπιπάττων ἐπ' ὄξος δριμύ πιεῖν ἔφη μετὰ τὴν ἐβδόμην πόσιν, καὶ πάλιν ὕστερον ἐν οἴνῳ τὸν αὐτὸν τρόπον· τὴν δὲ τῆς κισσήριδος οὕτως ἰσχυρὰν εἶναι δύναμιν ὥστ' ἐάν τις εἰς πίθον ζέοντα [οἴνου] ἐμβάλη παύειν τὴν ζέσιν οὐ παραχρῆμα μόνον ἀλλὰ καὶ ὅλως καταξηραίνουσάν τε δῆλον ὅτι καὶ ἀναδεχομένην τὸ πνεῦμα καὶ τοῦτο διέεισαν. οὗτος μὲν οὖν τό γε πλήθος ταύτῃ τῇ βοηθείᾳ κατέσχευεν. ὅτι δὲ καὶ τὸ ἔθος ἰσχυρὸν φανερὸν ἐκ πολλῶν· ἐπεὶ καὶ τὸ ἀψίνθιον τὰ μὲν ἐνταῦθα πρόβατα οὐ φασί τινες νέμεσθαι, τὰ δ' ἐν τῷ Πόντῳ νέμεται καὶ γίνεται πιότερα καὶ καλλίω καὶ ὥς δὴ τινες λέγουσιν οὐκ ἔχοντα χολήν. ἀλλὰ γὰρ ταῦτα μὲν ἑτέρας ἂν τινας εἴη θεωρίας.

CAP. XVIII. Αἱ δὲ ρίζαι καὶ τὰ ὑλήματα καθάπερ εἴρηται πολλὰς ἔχουσι δυνάμεις οὐ πρὸς τὰ ἔμψυχα σώματα μόνον ἀλλὰ καὶ πρὸς τὰ ἄψυχα. λέγουσι γὰρ ἄκανθάν τινα εἶναι ἣ πηγνύσι τὸ ὕδωρ ἐμβαλλομένη· πηγνύναι δὲ καὶ τὴν τῆς ἀλθαίας ρίζαν ἐάν τις τρίψας ἐμβάλη καὶ θῇ ὑπαίθριον· ἔχει δὲ ἡ ἀλθαία φύλλον μὲν ὅμοιον τῇ μαλάχῃ πλήν μεῖζον καὶ δασύτερον, τοὺς δὲ καυλοὺς μαλακοὺς, ἄνθος δὲ μήλινον, καρπὸν δ' ὅμοιον τῇ μαλάχῃ, ρίζαν δὲ ἰνώδη λευκὴν τῇ γεύσει δὲ ὥσπερ τῆς μαλάχης ὁ καυλός· χρωῖνται δὲ αὐτῇ πρὸς τε τὰ ῥήγματα καὶ τὰς βῆχας ἐν οἴνῳ γλυκεῖ καὶ ἐπὶ τὰ ἔλκη ἐν ἐλαίῳ. ἑτέραν δὲ τινα συνεψομένην τοῖς κρέασι συνάπτειν εἰς ταὐτὸ καὶ οἶον πηγνύναι· τὰς δὲ καὶ ἔλκειν ὥσπερ ἡ λίθος καὶ τὸ ἥλεκτρον. καὶ ταῦτα μὲν ἐν τοῖς ἀψύχοις. τὸ δὲ θηλύφονον, οἱ δὲ σκορπίον καλοῦσι διὰ τὸ τὴν ρίζαν ὁμοίαν ἔχειν τῷ σκορπίῳ, ἐπιζυόμενον ἀποκτείνει τὸν σκορπίον· ἐὰν δέ τις ἐλλέβορον λευκὸν καταπάσῃ πάλιν ἀνίστασθαι φασιν· ἀπόλλυσι δὲ καὶ βοῦς

καὶ πρόβατα καὶ ὑποξύγια καὶ ἀπλῶς πᾶν τετράπουν ἐὰν
εἰς τὰ αἰδοῖα τεθῇ ἢ ῥίζα ἢ τὰ φύλλα αὐθήμερον· χρήσι-
μον δὲ πρὸς σκορπίου πληγὴν πινόμενον. ἔχει δὲ τὸ μὲν
φύλλον ὅμοιον κυκλαμίνῳ τὴν δὲ ῥίζαν ὥσπερ ἐλέχθη
σκορπίῳ. φύεται δὲ ὥσπερ ἡ ἄγρωστις καὶ γόνατα ἔχει·
φιλεῖ δὲ χωρία σκιώδη. εἰ δὲ ἀληθῆ τὰ περὶ τὸν σκορ-
πίον ἦδη καὶ τᾶλλα οὐκ ἀπίθανα τὰ τοιαῦτα. καὶ τὰ μυ-
θώδη δὲ οὐκ ἀλόγως συγκεῖται. ἐν δὲ τοῖς ἡμετέροις σώ- 3
μασι χωρὶς τῶν πρὸς ὑγείαν καὶ νόσον καὶ θάνατον καὶ
πρὸς ἄλλα δυνάμεις ἔχειν φασὶν οὐ μόνον τῶν σωματι-
κῶν ἀλλὰ καὶ τῶν τῆς ψυχῆς. λέγω δὲ σωματικῶν περὶ
τὸ γεννᾶν καὶ ἀρρνεῖν. καὶ ἐνιὰ γε ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ ποιεῖν
ἄμφω καθάπερ ἐπὶ τοῦ ὀρχέως καλουμένου· δυεῖν γὰρ
ὄντων τοῦ μὲν μεγάλου τοῦ δὲ μικροῦ τὸν μὲν μέγαν ἐν-
εργότερον ποιεῖν πρὸς τὰς ὁμιλίας ἐν γάλακτι διδόμενον
αἰγρὸς ὀρεινόμον, τὸν δὲ ἐλάττω σίνεσθαι καὶ κωλύειν.
ἔχει δὲ τὸ μὲν φύλλον σκιλλῶδες λειότερον δὲ καὶ ἔλατ-
τον, τὸν δὲ καυλὸν ὁμοιότατον ἀπὶ ἀπύρῳ ἢ τῇ ἀκάν-
θῃ. ἄτοπον δὲ ὥσπερ ἐλέχθη τὸ ἀπὸ μιᾶς φύσεως καὶ 4
τῆς αὐτῆς· ἐπεὶ τό γ' εἶναι τοιαύτας τινὰς δυνάμεις οὐκ
ἄτοπον. ἐπεὶ καὶ Ἀριστόφιλος ἔλεγεν ὁ φαρμακοπώλης
ὁ Πλαταῖκός ὅτι πρὸς ἀμφοτέρω δυνάμεις τινὰς ἔχοι τὴν
μὲν ὥστε μᾶλλον δύνασθαι τὴν δὲ ὥστε ἀπλῶς μὴ δύ-
νασθαι. ταύτης δὲ καὶ τὸ ὅλον εἶναι τὴν ἀδυναμίαν καὶ
εἰς χρόνον ὠρισμένον οἶον δίμηνον ἢ τρίμηνον, ἢ καὶ
χρησθαι πρὸς τοὺς παῖδας ὅποτε βούλονται τινα κολᾶσαι
καὶ σωφρονίσαι. ἐνία δ' εἶναι καὶ εἰς τὸ ἀρρενογονεῖν 5
ἢ θηλυγονεῖν, δι' ὃ καὶ καλοῦσι φύλλον τὸ μὲν ἀρρε-
νογόνον τὸ δὲ θηλυγόνον· ὅμοια δὲ καὶ ἄμφω μορφὴν
ἔχοντα ὠκίμου· ὁ δὲ καρπὸς τοῦ μὲν θηλυγόνου καθά-
περ ἐλάας βρῦον ὠχρότερον δέ· τοῦ δ' ἀρρενογόνου οἶον-
περ ἐλάα ὅταν ἄρτι φύηται ἐκ τοῦ βρῦου, δίκρουν δὲ

- ὥσπερ ὄρχεις ἀνθρώπων. πρὸς δὲ τὸ μὴ γόνιμον εἶναι
τὸ σπέρμα τοῦ λευκοῦ κιττοῦ τὸν καρπὸν δίδοσθαί φασι·
6 πρὸς δ' αὖ τὸ γόνιμον τὸν τῆς κραταιγόνου καρπὸν ἐν
ῥύδατι· φύεται δὲ τοῦτο ὥσπερ λίνον πύρινον· ὁ δὲ καρ-
πὸς οἶον κέγχρος· ἀδυνατεῖν δὲ φασι γεννᾶν καὶ ἐὰν τις
τοῦ κλυμένου τὸν καρπὸν πίνῃ συνεχῶς τριάκονθ' ἡμέ-
ρας ἐν οἴνῳ λευκῷ συλλέξας ὅσον χοίνικα τὸ ἴσον ἀν'
ἐκάστην ἡμέραν· ἐὰν γὰρ ἐκτελέσῃ τὴν πόσιν ἀγρονεῖν
7 τὸ ὅλον· τοῦ δ' ἡμιονίου τὸ φύλλον ταῖς γυναιξὶν εἰς τὸ
ἀγρονεῖν· μίγνυσθαι δὲ φασι καὶ τῆς ὀπλῆς τῆς ἡμιόνου
καὶ τοῦ δέρματος· ὁμοιον δὲ τῷ φύλλῳ σκολοπένδρῳ·
ῥίξαι δὲ λεπταί· ὀρεινὰ δὲ χωρία φιλεῖ καὶ πετρώδη·
χαίρειν δὲ σφόδρα καὶ τὴν ἡμίονον αὐτῷ· χρῆσθαι δὲ
8 καὶ πρὸς τοὺς σπλήννας ὥσπερ τῷ κλυμένῳ· ἡ δὲ θηλύ-²⁰¹
²²⁵ πτερις χρήσιμον πρὸς τὰς ἔλμινθας τὰς τε πλατείας καὶ
τὰς λεπτὰς, πρὸς μὲν τὰς πλατείας ἀναδευομένη μέλιτι
πρὸς δὲ τὰς λεπτὰς ἐν οἴνῳ γλυκεῖ μετ' ἀλφίτων διδο-
μένη· γυναικὶ δ' ἐὰν μὲν δοθῇ ἐγκύμονι ἐκβάλλειν φα-
σὶν, ἐὰν δὲ μὴ τὸ ὅλον ἄτεκνον γίνεσθαι· διαφέρει δὲ
τῆς περὶδος θηλύπτερις τῷ τὸ μὲν φύλλον ἔχειν μονό-
κλωνον, ῥίξαν δὲ μεγάλην καὶ μακρὰν καὶ μέλαιναν·
9 τούτων μὲν οὖν αἱ δυνάμεις πρὸς τὰς γενέσεις· θαυμα-
σιωτάτη δὲ ἦν ὁ Ἰνδὸς εἶχεν· οὐ γὰρ παρενεγκαμένοις
ἀλλ' ἀλειψαμένοις ἔφασαν τὸ αἰδοῖον ἐντείνεσθαι, τὴν
δύναμιν δ' οὕτως ἰσχυρὰν εἶναι ὥσθ' ὀπόσαις ἂν βού-
λονται πλησιάζειν· τοὺς δὲ χρησαμένους φάναι καὶ δώ-
δεκα· αὐτὸν γοῦν λέγειν, καὶ γὰρ ἦν ἰσχυρὸς καὶ μέ-
γας, ὅτι ἐβδομήκοντά ποτε πλησιάσειε· τὴν δὲ πρόεσιν
αὐτῷ τοῦ σπέρματος εἶναι κατὰ στράγγα, τελευτῶν δὲ
εἰς αἶμα ἀγαγεῖν· ἔτι δὲ σφοδροτέρως τὰς γυναῖκας ὁρ-
μῶν ὅταν χρῆσονται τῷ φαρμάκῳ· αὕτη μὲν οὖν εἶπερ
10 ἀληθὴς ὑπερβάλλουσα τις δύναμις· τὸ δὲ ὅλον εἶναι φύ-

σεις τινὰς τοιαύτας αἱ ποιοῦσιν ὀρμητικωτέρους· καὶ οὐκ ἄτοπον· ἐπεὶ καὶ ἐν τοῖς τροφίμοις χυμοῖς ὀρῶμεν οὔσας καὶ ἐν ξηροῖς καὶ ἐν ὑγροῖς, ἐτι δὲ πρὸς τούτοις ἄλλα δυναμένας πάθη ποιεῖν. ἐνιαχοῦ μὲν γὰρ φασὶ τὸ ὕδωρ παιδογόνον εἶναι γυναιξιν ὥσπερ καὶ ἐν Θεσπιαῖς, ἐνιαχοῦ δὲ ἄγονον ὥσπερ ἐν Πύρρῳ· τοῦτο γὰρ ἡτιῶντο οἱ ἱατροί. ἐν Ἡρακλείᾳ δὲ ὥς φασὶ τῆς Ἀρκαδίας οἶνός ἐστιν ὃς τοὺς μὲν ἄνδρας πινόμενος ἐξίστησι τὰς δὲ γυναικάς ἀτέκνους ποιεῖ· πάλιν δ' ἐν Ἀχαΐᾳ καὶ μάλιστα 11 περὶ Κερυνίαν ἀμπέλου τι γένος ἐστὶν ἀφ' ἧς ὁ οἶνος ἐξαμβλοῦν ποιεῖ τὰς ἐγκύμονας· καὶ αἱ κύνες φάγῳσι τῶν βοτρυῶν ἐξαμβλοῦσι καὶ αὗται. κατὰ δὲ τὴν γεῦσιν οὐθ' ὁ βότρυς οὐδεμίαν αἰσθησιν ἰδίαν ποιεῖ παρὰ τοὺς ἄλλους οὐθ' ὁ οἶνος. ἐν Τροιζηνίᾳ δὲ ὁ οἶνος ἀρόνους ποιεῖ τοὺς πίνοντας· ἐν Θάσῳ δὲ αὐτοὶ τινὰ ποιοῦσιν οἶνον ὑπνωτικόν· ἕτερος δὲ ἀγρυπνεῖν ποιεῖ τοὺς πίνοντας. ἀλλὰ γὰρ αὗται μὲν αἱ δυνάμεις πρὸς τὰ σώματα καὶ ἐν τοῖς σωματικοῖς.

H CAP. XIX. Πρὸς δὲ τὴν ψυχὴν τὸν μὲν στρόχνον ὥστε παρακινεῖν καὶ ἐξιστάναι καθάπερ ἐλέχθη πρότερον, ἡ δὲ τοῦ ὀνοθήρα ῥίζα δοθεῖσα ἐν οἴνῳ πρᾶότερον καὶ ἱλαρώτερον ποιεῖ τὸ ἥθος. ἔχει δὲ ὁ μὲν ὀνοθήρας τὸ μὲν φύλλον ὅμοιον ἀμυγδαλῇ μικρότερον δὲ, τὸ δὲ ἄνθος ἐρυθρὸν ὥσπερ ῥόδον· αὐτὸς δὲ μέγας θάμνος· ῥίζα δὲ ἐρυθρὰ καὶ μεγάλη, ὅξει δὲ ἀνανθείσης ὥσπερ οἶνον· φιλεῖ δὲ ὀρεινὰ χωρία. φαίνεται δὲ οὐ τοῦτο ἄτοπον· οἶον γὰρ προσφορὰ τις γίνεται δύναιμι ἐχόντος οἰνώδη. ἀλλὰ τάδε εὐηθέστερα καὶ ἀπιθανώτερα τὰ 2 τε τῶν περιάπτων καὶ ὅλως τῶν ἀλεξιφαρμάκων λεγομένων τοῖς τε σώμασι καὶ ταῖς οἰκίαις. καὶ ὥς δὴ φασὶ τὸ τριπόλιον καθ' Ἡσίοδον καὶ Μουσαῖον εἰς πᾶν πρᾶγμα σπουδαῖον χρήσιμον εἶναι δι' ὃ καὶ ὀρύττουσιν αὐτὸ

νύκτωρ σκηνὴν πηξάμενοι. καὶ τὰ περὶ τῆς εὐκλείας δὲ
 καὶ εὐδοξίας ὁμοίως ἢ καὶ μᾶλλον· εὐκλειαν γὰρ φασι
 ποιεῖν τὸ ἀντίρριζον καλούμενον· τοῦτο δ' ὁμοίον ἐστὶ
 τῇ ἀπαρίνῃ· ῥίζα δὲ οὐχ ὑπεστίν· ὁ δὲ καρπὸς ὥσπερ
 μόσχου ῥίνας ἔχει. τὸν δ' ἀπὸ τούτου ἀλειφόμενον εὐ-
 3 δοξεῖν. εὐδοξεῖν δὲ καὶ ἐάν τις τοῦ ἐλειοχρύσου τῷ ἄν-
 θει στεφανῶται μύρῳ ῥαίνων ἐκ χρυσίου ἀπύρου. ἔχει
 δὲ ὁ ἐλειόχρυσος τὸ μὲν ἄνθος χρυσοειδὲς, φύλλον δὲ
 λευκὸν καὶ τὸν καυλὸν δὲ λεπτὸν καὶ σκληρὸν ῥίζαν δὲ
 ἐπιπόλαιον καὶ λεπτὴν. χρῶνται δὲ αὐτῷ πρὸς τὰ δακετὰ
 ἐν οἴνῳ καὶ πρὸς τὰ πυρίκαυστα κατακαύσαντες καὶ μί-
 ξαντες μέλιτι. τὰ μὲν οὖν τοιαῦτα καθάπερ καὶ πρότε-
 ρον ἐλέχθη συναύξειν βουλομένων ἐστὶ τὰς ἐαυτῶν τέχ-
 4 νας. αἱ δὲ τῶν ῥιζῶν καὶ τῶν καρπῶν καὶ τῶν ὁπῶν φύ-
 σεις ἐπεὶ πολλὰς ἔχουσι καὶ παντοίας δυνάμεις ὅσαι ταῦτο
 δύνανται καὶ τῶν αὐτῶν αἰτίαι καὶ πάλιν ὅσαι τὰ ἐναν-
 τία, διαπορήσειεν ἂν τις κοινὸν ἴσως ἀπόρημα καὶ ἐφ'
 ἑτέρων ἀπόρων πότερον ὅσα τῶν αὐτῶν αἰτία κατὰ μίαν
 τινὰ δύναμιν ἐστίν ἢ καὶ ἀφ' ἑτέρων ἐνδέχεται ταῦτο γί-
 νεσθαι. τοῦτο μὲν οὖν ταύτῃ ἡπορήσθω· εἰ δέ τινων
 καὶ ἄλλων τὰς φύσεις ἢ τὰς δυνάμεις ἔχομεν εἰπεῖν ταῦτα
 ῥητέον.

CAP. XX. Τὸ δὲ πέπερι καρπὸς μὲν ἐστὶ διττὸν δὲ ²²₂₄
 αὐτοῦ τὸ γένος· τὸ μὲν γὰρ στρογγύλον ὥσπερ ὄροβος,
 κέλυφος ἔχον καὶ σάρκα καθάπερ αἱ δαφνίδες, ὑπερυ-
 θρον· τὸ δὲ πρόμηκες μέλαν σπερμάτια μηκωνικὰ ἔχον·
 ἰσχυρότερον δὲ πολὺ τοῦτο θατέρον· θερμοαντικὰ δὲ
 ἄμφω· δι' ὃ καὶ πρὸς τὸ κώνειον βοηθεῖ ταῦτά τε καὶ ὁ
 2 λιβανωτός. ὁ δὲ κνίδιος κόκκος στρογγύλον ἐρυθρὸν τῇ
 χροιά μείζον δὲ τοῦ πεπέριος ἰσχυρότερον δὲ πολὺ τῇ
 θερμότητι, δι' ὃ καὶ ὅταν δίδωσι κατάποτον, διδόασιν
 γὰρ πρὸς κοιλίας λύσιν, ἐν ἄρτῳ ἢ στέατι περιπλάττον-

τες· κάει γὰρ ἄλλως τὸν φάρυγγα. θερμαντικὸν δὲ καὶ
 ἡ τοῦ πευκεδάνου [ρίζα,] δι' ὃ καὶ ἄλειμμά τι ποιούσιν
 ἐξ αὐτῆς ἰδρωτικὸν ὥσπερ καὶ ἐξ ἄλλων. δίδεται δὲ ἡ
 τοῦ πευκεδάνου ρίζα καὶ πρὸς τοὺς σπληήνας· τὸ δὲ
 σπέρμα οὐ χρήσιμον οὐδὲ ὁ ὁπὸς αὐτῆς· γίνεται δὲ ἐν
 Ἀρκαδίᾳ. δαῦκον δὲ περὶ Πατραϊκὴν τῆς Ἀχαΐας δια-
 φέρον, θερμαντικὸν φύσει· ρίζαν δὲ ἔχει μέλαιναν.
 θερμαντικὸν δὲ καὶ δορυμὸν καὶ τῆς ἀμπέλου τῆς ἀργίας 3
 ρίζα· δι' ὃ καὶ εἰς ψίλωθρον χρήσιμον καὶ ἐφηλίδας
 ἀπάγειν· τῷ δὲ καρπῷ ψιλοῦσι τὰ δέρματα. τέμνεται δὲ
 πᾶσαν ὥραν ὁπώρας δὲ μάλιστα. δρακοντίου δὲ ρίζα βῆ-
 χας ἐν μέλιτι διδομένη πᾶν εἶν χρήσιμη. κανυλὸν δὲ ἔχει
 ποικίλον ὀφιώδη· σπέρματι δ' οὐ χρῶνται. ἡ δὲ τῆς
 θαψίας ἐμετική· ἐὰν δέ τις κατάσχη καθαίρει καὶ ἄνω
 καὶ κάτω· δύναται δὲ καὶ τὰ πελιώματα ἐξαιρεῖν· ὑπ-
 ώπια δὲ ποιεῖ ἄλλα ἔκλευκα. ὁ δὲ ὁπὸς ἰσχυρότερος αὐ-
 τῆς καθαίρει καὶ ἄνω καὶ κάτω· σπέρματι δ' οὐ χρῶν-
 ται· γίνεται δὲ καὶ ἄλλοθι μὲν ἄταρ καὶ ἐν τῇ Ἀττικῇ·
 καὶ τὰ βοσκήματα ταύτης οὐχ ἄπτεται τὰ ἐγχώρια τὰ δὲ
 ξενικὰ βόσκεται καὶ διαρροία διαφθείρεται. τὸ δὲ πολυ- 4
 πόδιον μετὰ τὰ ὕδατα ἀναβλαστει σπέρμα δὲ οὐ φύει.
 τὸ δὲ τῆς ἐβένου ξύλον κατὰ μὲν τὴν πρόσοψιν ὅμοιον
 πύξῳ φλοῖσθ' ἐν δὲ μέλαν γίνεται· χρήσιμον δὲ πρὸς
 ὀφθαλμίας ἀκόνη τριβόμενον. ἡ δὲ ἀριστολογία παχεῖα
 καὶ ἐσθιομένη πικρὰ τῷ χρώματι μέλαινα καὶ εὖοσμος,
 τὸ δὲ φύλλον στρογγύλον, οὐ πολὺ δὲ τὸ ὑπὲρ τῆς γῆς.
 φύεται δὲ καὶ μάλιστα ἐν τοῖς ὄρεσι· καὶ αὕτη βελτίστη.
 τὴν δὲ χρεῖαν αὐτῆς εἰς πολλὰ καταριθμοῦσιν· ἀρίστη
 μὲν πρὸς τὰ κεφαλόθλαστα, ἀγαθὴ δὲ καὶ πρὸς τὰ ἄλλα
 ἔλκη καὶ πρὸς τὰ ἐρπετὰ καὶ πρὸς ὕπνον καὶ πρὸς ὕστε-
 ραν ὥς πεσσὸς, τὰ μὲν σὺν ὕδατι ἀναδενομένη καὶ κατα-
 πλαττομένη τὰ δ' ἄλλα εἰς μέλι ξυνομένη καὶ ἔλαιον· τῶν

δὲ ἐρπετῶν ἐν οἴνῳ ὀξύνη πινομένη καὶ ἐπὶ τὸ δῆγμα
ἐπιπαττομένη· εἰς ὕπνον δὲ ἐν οἴνῳ μέλανι αὐστηροῦ
κνισθεῖσα· ἐὰν δὲ αἱ μῆτραι προπέσωσι τῷ ὕδατι ἀπο-
5 κλύζειν. αὕτη μὲν οὖν ἔοικε διαφέρειν τῇ πολυχρηστῇ.
τῆς δὲ σκαμμωνίας ὥσπερ ἐξ ἐναντίας ὁ ὁπὸς μόνον χρή-
σιμος ἄλλο δ' οὐδέν. ἡ δὲ τῆς πτερίδος ῥίζα μόνον τῷ
χυλῷ γλυκύστρουφνος· ἔλμινθα δὲ πλατεῖαν ἐκβάλλει·
σπέρμα δὲ οὐκ ἔχει οὐδὲ ὁπόν· τέμνεσθαι δὲ ὠραίαν
μετοπώρου φασίν. ἡ δ' ἔλμεις σύμφυτον ἐνίοις ἔθνεσιν·
ἔχουσι γὰρ ὥς ἐπὶ πᾶν Αἰγύπτιοι Ἀραβες Ἀρμένιοι Μα-
ταδίδες Σύροι Κίλικες· Θρᾶκες δ' οὐκ ἔχουσιν οὐδὲ
Φρύγες· τῶν δὲ Ἑλλήνων Θηβαῖοί τε οἱ περὶ τὰ γυμνά-
σια καὶ ὅλως Βοιωτοί· Ἀθηναῖοι δ' οὐ· πάντων δὲ τῶν
φαρμάκων ὥς ἀπλῶς εἰπεῖν βελτίῳ τὰ ἐκ τῶν χειμερι-
νῶν καὶ προςβόρων καὶ ξηρῶν· δι' ὃ καὶ τῶν ἐν Εὐ-
βοίᾳ τὰ ἐν ταῖς Αἰγαῖς ἢ τὰ ἐν τῷ Τελεθρίῳ φασί· ξη-
ρότερα γάρ· τὸ δὲ Τελεθρίον σύσκιον.

6 Περὶ μὲν οὖν τῶν ῥιζῶν ὅσαι φαρμακώδεις καὶ
ὁποιασοῦν ἔχουσι δυνάμεις εἴτε ἐν αὐταῖς εἴτε ἐν τοῖς
ὁποῖς ἢ καὶ ἄλλῳ τινὶ τῶν μορίων καὶ τὸ ὅλον εἴ τι φρυ-
γανικὸν ἢ ποῶδες ἔχει τοιαύτας δυνάμεις καὶ περὶ τῶν
χυλῶν τῶν τε εὐόσμων καὶ τῶν ἀόσμων καὶ ὅσας ἔχουσι
διαφορὰς, αἵπερ οὐθὲν ἥττον φυσικαί εἰσιν, εἴρηται.

Im Verlage von **B. G. Teubner** in **Leipzig** ist erschienen
und durch alle Buchhandlungen zu beziehen:

C. Crispi Salusti
Catilina et Iugurtha.

Aliorum suisque notis

illustravit

Rudolphus Dietsch.

Vol. I. Catilina.

Preis 1 Thlr.

Vol. II. Iugurtha.

Preis 1 Thlr. 15 Ngr.

Der unterzeichnete Verleger kann diese mit kritischen und erklärenden Anmerkungen reichlich ausgestattete Ausgabe des Salust nicht besser empfehlen, als durch einige Auszüge aus den einstimmig sehr günstigen Recensionen, welche die praktische Brauchbarkeit und den wissenschaftlichen Werth der Ausgabe ausser allen Zweifel setzen.

Die Heidelberger Jahrbbb. f. Litteratur (XXXVII. Jahrg. 4 Doppelh., Seite 632) äussern darüber:

„Dass die nicht unbedeutenden Arbeiten früherer Erklärer des Salust bei dieser Ausgabe, welche einen äusserst umfassenden Commentar in Noten unter dem Text liefert und wirklich keinen zum Verständniss und zur vollen Auffassung des Sinnes nur einigermaassen nöthigen Punkt unerörtert gelassen hat, nicht unbeachtet blieben, war zu erwarten; übrigens trägt diese Arbeit in allen ihren Theilen ein durchaus selbstständiges Gepräge und zeigt, wie umfassende und gründliche Studien der Herausgeber mit dem Schriftsteller gemacht hat, dessen berichtigten Text er uns vorlegt, ausgestattet mit einem so genauen und sorgfältigen Commentar, der in den Händen des Lehrers, wie auch zum Behuf des Privatstudiums der Schüler, gute Dienste leisten wird etc.“

Neue Jenaische Litteraturzeitung 1847. Nr. 40:

„Nicht zufrieden, aus den Leistungen seiner Vorgänger das Bedeutendste zu benutzen und aufzunehmen, hat der Verf. Vieles ergänzt und erweitert; anderes einer neuen Prüfung unterworfen und schärfer bestimmt; nicht Weniges durch Scharfsinn, genaue Kenntniss des Salust'schen Sprachgebrauchs, gründliche Beweisführung, sichere Methode der Entscheidung näher oder zur Entscheidung gebracht etc. etc.“

Zeitschrift f. Alterthumswissenschaft 1848. Nr. 56:

„In der vorliegenden Ausgabe begrüßen wir die Frucht gewiss wissenschaftlichen Fleisses und inniger Befreundung mit den Schriften des Salust. Der Herr Herausgeber hat sich nirgends mit den Ergebnissen früherer Erklärer begnügt und diese ohne einzelne Prüfung in seine Ausgabe aufgenommen, sondern überall selbstständig geforscht und selbst da, wo die Untersuchung bereits als abgeschlossen erschien, diese von Neuem begonnen etc.“

Aus Schneidewin's Philologus I. (1846). S. 681.

„Die Ausgabe des Catilina und Iugurtha von Rud. Dietsch ist unstreitig die vollständigste und auch werthvollste Bearbeitung dieser Geschichtsbücher, und überhaupt eine der besten Erscheinungen auf dem Gebiete der latein. Litteratur, welche die letzten Jahre gebracht haben. Wiewohl der Verfasser in der Interpretation des Salust nicht wenige treffliche Vorgänger gehabt hat, so brachte er doch einen so selbstständigen Forschergeist zur Erklärung seines Autors mit, dass man sich wirklich verwundern muss, wie es nach den Arbeiten eines Fabri, Gerlach, Herzog und Kritz noch möglich war, so viel neues geben zu können. In der Kritik zeigt Hr. D. ganz den sichern Takt und die eindringende Schärfe der Hermann'schen Schule; es ist kaum eine schwierige Stelle, wo Hr. D. nicht zur Entscheidung einer schwankenden Leseart oder Interpretation ein neues gewichtiges Moment beigebracht hat. Für die Kenntniss und Erforschung des Sal. Sprachgebrauchs ist die Ausgabe des Hrn. D. epochemachend; seine scharfsinnigen Untersuchungen gehen bis in das kleinste Detail und erstrecken sich in umfassender Weise auf alle Erscheinungen der sprachlichen Darstellung, so dass der Commentar, namentlich zum Iugurtha, an neuen und sehr feinen Spracherörterungen überaus ergiebig geworden ist. Doch ist es nicht allein die kritisch-grammatische Exegese, die Hr. D. in seinem Commentare verfolgte; mit derselben Sorgfalt finden wir auch die im Sal. noch so vernachlässigte historische und antiquarische Seite der Erklärung bedacht. Hr. D. vergleicht immer genau die Nachrichten anderer Zeitgenossen und Historiker mit den Ueberlieferungen des Sal., prüft bei abweichenden Berichten mit Unbefangenheit und echt historischer Kritik die Glaubwürdigkeit seines Autors, giebt endlich in zahlreichen Anmerkungen sehr schätzbare Andeutungen, um das Urtheil über die historische Kunst des Sal. und die psychologische Würdigung seines Charakters festzustellen. Da so keine Seite der Erklärung unberücksichtigt geblieben und der Commentar bei dem compacten Druck sehr umfangreich geworden ist, so können wir die Ausgabe des Hrn. D. nicht in die Reihe der Schulausgaben stellen, wenn auch bei manchen Noten diese Tendenz mag vorgewaltet haben; die treffliche Arbeit ist, wie wir sie beurtheilen, bloss für Lehrer und Philologen bestimmt und verdient auch die volle Beachtung der römischen Geschichtsforscher und Litterarhistoriker.“

Karl Halm.

l. vol. 1

18019

Theophrastus - Opera omnia.

PONTIFICAL INSTITUTE OF MEDIAEVAL STUDIES
59 QUEEN'S PARK CRESCENT
TORONTO-5, CANADA

18019